DPU
DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY
PROGRESSIVE UNIVERSITY

วารสารสุทธิปริทัศน์

SUTHIPARITHAT JOURNAL

ISSN 0857-2690

ปีที่ 30 ฉบับที่ 93 มกราคม - มีนาคม 2559
Vol.30 No.93 January-March 2016

วารสารสุทธิปริทัศน์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)
เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
(Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) กลุ่มที่1
ประกาศ ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2558

สุทธิปริทัศน์
SUTHIPARITHAT

ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๙๓ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๙
Volume 30 Number 93 January - March 2016
ISSN 0857-2690

http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal

วารสารสุทธิปริทัศน์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) กลุ่มที่ 1
ประกาศ ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2558

เจ้าของ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทร. 02-954-7300 (อัตโนมัติ 30 หมายเลข) ต่อ 361 E-mail : dpujournal@dpu.ac.th Dhurakij Pundit University 110/1-4 Prachachuen Road Laksi, Bangkok 10210 Telephone 02-954-7300 (Automatic 30 Number) # 361	
คณะที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.บุญเสริม วีสกุล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	คณบดีทุกคณะ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ กัญจนพงศ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
กองบรรณาธิการบุคคลภายนอก	ศาสตราจารย์ ดร.ทวีป ศิริรัศมี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
	ศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาต สถาปิตานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	รองศาสตราจารย์ ดร.ปรียา วิบูลย์เศรษฐ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตระรุจิ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
	รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ลินทร์ตนศิริกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	รองศาสตราจารย์ ยุทธนา ธรรมเจริญ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวรรณ แสงสุวรรณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริร์ บวรกิตติ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรา คภะสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหิดล
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัลลภา ปิติสันต์	มหาวิทยาลัยมหิดล
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข็มทอง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
	ดร.พุฒวิทย์ บุนนาค	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
	ดร.สุนทรี เหล่าพันจัน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กองบรรณาธิการบุคคลภายใน	รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	รองศาสตราจารย์ ดร.นิตย์ เพ็ชรรักษ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	รองศาสตราจารย์ พินิจ ทิพย์มณี	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันวร จะนู	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิลล่า พงศ์ยี่หล้า	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คม คัมภิรานนท์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิฏิรัตน์ ทิพรส	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
	ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
กองการจัดการ (การเงินและสมาชิก)	กรรณิการ์ วัชราภรณ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ออกแบบรูปเล่ม-จัดหน้า	มนสิชา กรดนวม	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
กำหนดออก	ราย 3 เดือน ฉบับละ 550 บาท	
จัดจำหน่าย	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	โทร. 02-954-7300 ต่อ 445, 528, 128
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	โทร. 02-954-7300 ต่อ 277

ทัศนะข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารสุทธิปริทัศน์ เป็นทัศนะวิจารณ์อิสระทางคณะผู้จัดทำไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับทัศนะข้อคิดเห็นเหล่านั้นแต่ประการใด ลิขสิทธิ์บทความเป็นของผู้เขียนและวารสารสุทธิปริทัศน์ และได้รับการสงวนสิทธิ์ตามกฎหมาย
The View Expressed in each Article are Solely those of Author(s).

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ทวีป ศิริรัศมี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศาสตราจารย์ ดร.ปริชาต สถาปิตานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรียา วิบูลย์เศรษฐ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตระรุจิ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อุษา บิ๊กกิ้น	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ลินทร์ตนศิริกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ราณี อิสิชัยกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญลือ	มหาวิทยาลัยสยาม
รองศาสตราจารย์ วิรัช สงวนวงศ์วาน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ยุทธนา ธรรมเจริญ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวรรณ แสงสุวรรณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริร์ บวรกิตติ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพาภรณ์. บุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข็มทอง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชาติ เอี่ยมรัตน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรา คภะสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัลลภา ปีติสันต์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ทวีศักดิ์ กฤษเจริญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ดร.สุขยืน เทพทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ดร.วินัย หอมสมบัติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ดร.สิงหะ ฉวีสุข	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ดร.นริศ วศินานนท์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ดร.สินาด ตรีวรรณไชย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร.พุฒวิทย์ บุนนาค	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.สุนทรี เหล่าพันจัน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.มานิต บุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ประสิทธิ์ เขียวศรี	สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
ดร.บุญฤทธิ์ อดิพัฒน์	สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ ชาติไทย	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิระโสภณ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
รองศาสตราจารย์ ดร.เลิศพร ภาระสกุล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยศิธร อิศรางกูร ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอม	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัญญา ปานเจริญ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตินัน บุญภาพ คอมมอน	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ดร.เอกพงศ์ กิตติสาร	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ดร.ชำนาญ ปิยวนิชพงษ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ดร.มาโนช ชุ่มเมืองปัก	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ดร.สุวันชัย หวนนากลาง	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ดร.อนันต์ เชี่ยวชาญกิจการ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ดร.กรรภิรมย์ โกมลารชุน	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ดร.ชนัญสรา อรนพ ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สารบัญ
Contents

บทความวิชาการ :

WHIPLASH ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ: กรณีศึกษาการบรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพยนตร์ 1
WHIPLASH: A CASE STUDY OF ACHIEVEMENT IN THE MAIN GOALS OF FILM EDITING
พีร์ ภานุวัฒน์วนิชย์
Pea Panuvatvanich

การพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย: รูปแบบการพัฒนาแบบเป็นขั้นตอน 17
ELECTRONIC COMMERCE DEVELOPMENT FOR SMALL AND MEDIUM TRAVEL ENTERPRISES IN THAILAND: A STAGE MODEL
นฤมล ชูชินปราการ
Naruemon Choochinprakarn

การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงในภาษาไทยกับภาษาจีน เพื่อประโยชน์ในการสอนภาษาไทยระดับพื้นฐานในฐานะภาษาต่างประเทศ 33
A COMPARATIVE STUDY OF THAI AND CHINESE PHONOLOGY FOR THE USE OF BASIC THAI LANGUAGE TEACHING AS A FOREIGN LANGUAGE
สุนีย์ ลีลาพรพินิจ
Sunee Leelapornpinit

ความผิดอาญาที่ควรนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทชั้นพนักงานสอบสวน 47
CRIMINAL PENALTIES SHOULD APPLIED RESTORATIVE JUSTICE AND THE COMPROMISE AT THE POLICE INTERROGATION STAGE
สิทธิกร ศักดิ์แสง
Sittikorn Saksang

บทความวิจัย :

การวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษาและทักษะที่ต้องใช้ในการทำงาน: กรณีศึกษาของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด 62
EDUCATION AND SKILL MISMATCHES: A CASE STUDY OF MAPTAPHUT INDUSTRIAL ESTATE
ดวงจันทร์ วรคามิน
Duangjan Varakamin

การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนในการพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในกรุงเทพมหานคร 71
ACCEPTANCE OF CO-WORKER AND SATISFACTION WITH COMPENSATION PREDICTING WORK MOTIVATION OF MYANMAR LABORS IN BANGKOK
พิศมัย สารการ, นนทิรัตน์ พัฒนภักดี, ภาวศุทธิ อุ่นใจ
Pissamai Sarakran, Nontirat Pattanapakdee, Bhawasuth Ounjai

สารบัญ
Contents

ภูมิหลัง ความสามารถในการสร้างสรรค์ และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 86
BACKGROUNDS, CREATIVITY AND ADVERSITY QUOTIENT AFFECTING ENTREPRENEURIAL INTENTIONS OF BANGKOK UNIVERSITY UNDERGRADUATE STUDENTS
กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, ปรัศนีย์ เกศะบุตร, ปิยวุฒิ ศิริมงคล
Kingkaew Subprawong, Prasnee Kaysabutra, Piyawut Sirimongkol

การแปลความหมายภูมิวัฒนธรรมและคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม "บ้านแม่กุ้งบก" ตำบลสันกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ 100
INTERPRETATION OF THE CULTURAL LANDSCAPE AND HERITAGE VALUES OF "MAE KOONG BOK VILLAGE", TAMBON SANKLANG, SAN PATONG DISTRICT, CHIANG MAI, THAILAND
ณรงค์ พงษ์พันธ์เดชา, เคน เทย์เลอร์
Narong Pongpandecha, Ken Taylor

พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี 116
BEHAVIOR AND IMPACT OF USING SOCIAL NETWORK OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN NONTHABURI PROVINCE
เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร
Saowaphark Lampetch

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณลักษณะงาน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร 131
A CAUSAL MODEL OF JOB CHARACTERISTICS, TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP, AND PERCEIVED ORGANIZATIONAL SUPPORT EFFECTS ON ORGANIZATIONAL COMMITMENT AND ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR
กันธิชา ทองพูล, เขมมารี รักษ์ชูชีพ, กล้าหาญ ณ น่าน
Kandhicha Thongpull, Khemaree Rugchoochip, Khahan Na-Nan

การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของวิศวกรไทย: กรณีศึกษาบริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร 146
THE USE OF ENGLISH FOR COMMUNICATION BY THAI ENGINEERS: CASE STUDY OF JAPANESE COMPANIES AT AMATA NAKORN INDUSTRIAL ESTATE
กฤษณะ โฆษชุณหนันท์
Krishna Kosashunhanan

สารบัญ
Contents

ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 160
PUBLIC RELATIONS CAPABILITY OF PUBLIC RELATIONS STAFF IN RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
ทรงวิทย์ เจริญกิจธนลาภ, จารุวรรณ สกุลคู, อัจฉรา วัฒนาณรงค์, ณัฐวิภา สินสุวรรณ
Songwit Charoenkitthanalap, Jaruwan Skulkhu, Atchara Watthananarong, Natwipa Sinsuwarn

การศึกษาสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์สำหรับประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน 176
THE STUDYING OF CLOUD BUSINESS INTELLIGENCE SYSTEM ARCHITECTURE FOR ASEAN ECONOMIC COMMUNITY
สมเกียรติ ลีลาทวีวุฒิ, วรภัทร ไพรีเกรง, จักรกฤษณ์ ดวงพัสตรา
Somkiat Leelataweewud, Worapat Paireekreng, Chackrit Duangphastra

การถอดบทเรียนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติภายใต้ การดำเนินโครงการสมัชชาคุณธรรม 193
THE LESSON LEARNED FROM IMPLEMENTATION OF NATIONAL INTEGRITY PLAN UNDER THE PRACTICE OF MORAL ASSEMBLY
นิติพล ธาระรูป, ณัฐวดี ลิ้มเลิศเจริญวนิช
NitipholThararoop, Natthavadee Limledjalearnvanit

สมรรถนะทางธุรกิจและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมโรงแรม: กรณีของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม 208
BUSINESS PERFORMANCE AND INNOVATION IN THE HOTEL INDUSTRY: A CASE OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES
นันทสารี สุขโต, จรือ-ชิง ลิน
Nuntasaree Sukato, Tzu-Ching Lin

ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของอุตสาหกรรมผ้าไหมไทย กับคู่แข่งขันในกลุ่มอาเซียน 222
REVEALED COMPARATIVE ADVANTAGE INDEX (RCA) OF THAI SILK INDUSTRY WITH ASEAN COMPETITORS
ญามินตา โชคนันทกิจ, ธิฏิรัตน์ ทิพรส
Yaminta Choknanthakit, Titirut Thipbharos

ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียน สองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 235
GUARDIANS' DECIDING FACTORS IN SENDING THEIR CHILDREN TO THE ENGLISH PROGRAM SCHOOLS IN PRACHUAP KIRI KHAN PROVINCE
ยอดขวัญ ผดุงมิตร
Yordkhwan Phadoongmit

ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 250
CREDIT BANK SYSTEM OF BASIC EDUCATION
พิณสุดา สิริธรังศรี
Pinsuda Siridhrungsri

สารบัญ
Contents

รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 263
LEARNING STYLES IN FOREIGN LANGUAGES OF UNDERGRADUATE STUDENTS, FACULTY OF ARTS, DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY
สมพร โกมารทัต, เสน่ห์ เดชะวงศ์
Somporn Gomaratut, Saneh Dechawongse

การเปรียบเทียบการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวสีเขียวอย่างมีคุณภาพ: กรณีศึกษาผู้ประกอบการ ในเกาะภูเก็ตและเกาะบาหลี 275
A COMPARATIVE STUDY OF ECOTOURISM TOUR CONDUCT OF TOUR OPERATORS FOR THE DEVELOPMENT OF QUALITY GREEN TOURISM BUSINESS: A CASE STUDY OF TOUR OPERATORS IN PHUKET AND BALI
อัศวิน แสงพิกุล
Aswin Sangpikul

หนังสือน่าอ่าน

ชื่อหนังสือน่าอ่าน: "Big Data, Little Data, No Data: Scholarship in the Networked World" 295
อารีย์ ชื่นวัฒนา
Aree Cheunwattana
Director, Library and Information Center, Dhurakij Pundit University

บทบรรณาธิการ

วารสารสุทธิปริทัศน์ ฉบับนี้เป็นฉบับแรกของปี พ.ศ. 2559 ผมจึงขอใช้โอกาสนี้กล่าว “สวัสดีปีใหม่” แก่ท่านผู้อ่านทุกท่านอย่างเป็นทางการอีกครั้งครับ

ในฉบับนี้ เรามีสิ่งใหม่ๆที่จะนำเสนอแก่ท่านผู้อ่าน เช่น เราได้มีการออกแบบปกหน้า-หลังของวารสารใหม่ให้ดูทันสมัยขึ้น รวมทั้งรูปแบบการจัดพิมพ์ที่ดูทันสมัยขึ้น

แต่เนื่องจากภาระต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น เราจึงจำเป็นต้องเริ่มเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมสำหรับบทความที่มีจำนวนหน้าเกินกว่าที่เราได้กำหนดไว้ และสำหรับบทความที่มีภาพสีที่ต้องพิมพ์สี ดังนั้นเราขอความกรุณาให้ท่านผู้เขียนทั้งหลายที่วางแผนจะส่งบทความมาที่วารสาร โปรดอ่านและทำความเข้าใจแนวทางการจัดเตรียมต้นฉบับบทความสำหรับขอตีพิมพ์ในวารสารที่ทางเราได้แนบไว้ที่ท้ายวารสารฉบับนี้ รวมทั้งข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆที่เราเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของวารสาร (http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal) ทั้งนี้ เราจะบังคับใช้กฎระเบียบตามแนวทางการจัดเตรียมต้นฉบับบทความสำหรับบทความที่ส่งมาที่กองบรรณาธิการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป สำหรับรูปแบบการจัดพิมพ์แบบใหม่นั้นเราเริ่มใช้ตั้งแต่วารสารฉบับนี้เป็นต้นไป หากท่านใดมีข้อสงสัย โปรดติดต่อสอบถามที่กองบรรณาธิการนะครับ เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านจะยังคงสนับสนุนวารสารเช่นเดิม

สำหรับวารสารฉบับนี้ เรายังคงรักษามาตรฐานในการคัดเลือกบทความวิจัยและบทความวิชาการที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับฉบับที่ผ่านๆมา ซึ่งในฉบับนี้มีจำนวนบทความทั้งสิ้น 20 บทความ โดยเป็นบทความวิจัย 16 บทความและบทความวิชาการ 4 บทความ ซึ่งมาจากสาขาวิชาบริหารธุรกิจ การจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม การจัดการการศึกษา รวมทั้งสาขาวิชาอื่นๆ ที่น่าสนใจ

หนังสือน่าอ่านในฉบับนี้มีชื่อเรื่องว่า “Big Data, Little Data, No Data: Scholarship in the Networked World” เขียนโดย Professor Christine L. Borgman หนังสือเล่มนี้ได้รับการแนะนำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์ ชื่นวัฒนา ผู้อำนวยการศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ซึ่งท่านแนะนำว่าหนังสือเล่มนี้เป็นผลงานของศาสตราจารย์ที่ได้รับความนับถือยกย่องในวงการสารสนเทศศึกษา และการสื่อสารทางวิชาการ (Scholarly Communication) ที่นอกจากจะเหมาะสำหรับนักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษาทุกสาขาวิชาแล้ว หนังสือเล่มนี้ยังเสนอประเด็นต่างๆ ที่ชวนคิด ชวนอภิปรายสำหรับนักวิทยาศาสตร์ข้อมูล นักสารสนเทศ นักคอมพิวเตอร์ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย หน่วยงานผู้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และสำนักพิมพ์อีกด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีรศักดิ์ กัญจนพงศ์
Email: teerasak.khg@dpu.ac.th
บรรณาธิการ

WHIPLASH ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ: กรณีศึกษาการบรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพยนตร์

WHIPLASH: A CASE STUDY OF ACHIEVEMENT IN THE MAIN GOALS OF FILM EDITING

พีร์ ภานุวัฒน์วนิชย์*
Pea Panuvatvanich*

* อาจารย์ประจำ ภาควิชาภาพยนตร์ คณะดิจิทัลมีเดียและศิลปะภาพยนตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
* Full-Time Lecturer, Film Department, School of Digital Media And Cinematic Art, Bangkok University
* Email: pea.p@bu.ac.th

บทคัดย่อ

การลำดับภาพในภาพยนตร์ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดนั้นควรบรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพ 4 ข้อได้แก่ จุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสุนทรียภาพให้แก่ภาพยนตร์ เพื่อสร้างความชัดเจนในการเล่าเรื่อง เพื่อสร้างการเน้นย้ำทางอารมณ์ รวมทั้งเพื่อนำเสนอประเด็นแอบแฝง หรือความหมายระหว่างบรรทัด โดยภาพยนตร์เรื่อง WHIPLASH ตีให้ลั่น.....เพราะฝันยังไม่จบ เป็นภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัล Academy สาขาลำดับภาพยอดเยี่ยม ประจำปี 2557 ที่ผ่านมา และเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนในการศึกษาการลำดับภาพทั้งในเรื่องการใช้เครื่องมือ กลวิธี ตลอดจนเกณฑ์การบรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพทั้ง 4 ข้อดังกล่าว ซึ่งทำให้ภาพยนตร์เรื่อง WHIPLASH ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ มีคุณค่าต่อการศึกษาเรื่องการลำดับภาพและอุตสาหกรรมภาพยนตร์ต่อไป

คำสำคัญ : การลำดับภาพ จุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพ WHIPLASH ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ

Abstract

The most effective film editing is aimed to achieve 4 main editorial goals: the goal of elevating film aesthetic, the goal of narrative clarity, the goal of emotional emphasis, and the goal of revealing subtext. The film Whiplash, an Academy Awards winner in an achievement in editing 2014, is a great model for studying of how to apply editorial tools, techniques, and rules in order to achieve the 4 main goals. By completely achieving those purposes, Whiplash is valuable for both film editing practice and the film industry.

Keywords : Film Editing, The Main Goals of Film Editing, Whiplash

บทนำ

การลำดับภาพยนตร์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในสุนทรียศาสตร์และกระบวนการของการเลือกสรร ร้อยเรียงรวมทั้งการเชื่อมต่อทั้งภาพและเสียงให้มีความกลมกลืน นักลำดับภาพจะต้องศึกษาทำความเข้าใจบทภาพยนตร์อย่างลึกซึ้ง เพื่อรับรู้แก่นความคิดหลักที่ปรากฏในเรื่องราวมองเห็นทิศทางในการดำเนินเรื่องและการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ในแต่ละฉากตลอดจนเกิดภาพรวมของภาพยนตร์ทั้งเรื่องในจินตนาการของตนเอง เพื่อนำเทคนิคการเชื่อมต่อภาพพื้นฐานมาผสมผสานกับรสนิยมส่วนตัวและสร้างสรรค์งานลำดับภาพที่ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของผู้กำกับภาพยนตร์ให้ได้มากที่สุด โดยการลำดับภาพยนตร์ที่ดีไม่เพียงช่วยควบคุมช่วงเวลา ของช็อต (Shot) หรือเหตุการณ์ในฉากให้มีจังหวะความยาวที่เหมาะสม กระตุ้นความรู้สึกหรือทิ้งช่วงให้ผู้ชมซึมซับ อารมณ์อย่างเต็มที่ หรือสร้างเอกลักษณ์ทางเทคนิคการเล่าเรื่องให้โดดเด่นเป็นที่จดจำเท่านั้น แต่ควรบรรลุจุดมุ่งหมาย สำคัญ (Goal) ของการลำดับภาพยนตร์อีกด้วย (Dancyger, 2011, p.241)

Burcksen (2015) นักลำดับภาพเจ้าของรางวัล Emmy และสมาชิกสมาคมนักลำดับภาพอเมริกันหรือ American Cinema Editors (ACE) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพยนตร์นั้น ควรสนับสนุนและ มีความสอดคล้องกับหน้าที่ของภาพยนตร์ (Film Functions) อันได้แก่ หน้าที่ในการสร้างความตื่นตาตื่นใจ (Spectacle) หน้าที่ในการเล่าเรื่อง (Narrative) หน้าที่ในการสร้างอารมณ์ (Emotional) และหน้าที่ในการสื่อความหมาย (Intellectual) คุณภาพโดยรวมของภาพยนตร์และประสิทธิผลจากการลำดับภาพ จึงแปรผันตรงและเป็นกระจกสะท้อน ซึ่งกันและกัน หากตัวภาพยนตร์มีความสมบูรณ์เป็นที่ชื่นชอบของผู้ชม และได้รับคำสรรเสริญจากเวทีรางวัลต่างๆ ย่อมสะท้อนถึงงาน ลำดับภาพที่สมบูรณ์ไปด้วย อีกทั้งภาพยนตร์ส่วนใหญ่ที่ประสบความสำเร็จ ในเชิงพาณิชย์และศิลปะมักเป็นผลมาจากการทำหน้าที่ของภาพยนตร์ร่วมกันทั้ง 4 ข้อ และไม่สามารถขาดข้อใดข้อหนึ่งได้ ดังนั้นการลำดับภาพที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณค่าสูงสุดต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์จึงหมายถึง การลำดับภาพที่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญทุกข้อ เพื่อช่วยให้ภาพยนตร์ ได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์แบบ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพยนตร์

นักลำดับภาพต้องยึดถือหลักการลำดับภาพและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญของ งานลำดับภาพ (Pearlman, 2009, p.247) ซึ่งมีด้วยกัน 4 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อสร้างสุนทรียภาพให้แก่ภาพยนตร์ (Aesthetics)

การลำดับภาพยนตร์คือการนำช็อต (Shot) แต่ละช็อตมาเชื่อมต่อ ร้อยเรียงเข้าด้วยกันผ่านเครื่องมือและ โปรแกรมการลำดับภาพ จนเกิดเป็นเรื่องราวที่มีความต่อเนื่องและน่าสนใจ ชวนให้ผู้ชมติดตามเรื่องราว สุนทรียภาพ ของการลำดับภาพยนตร์มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งต่อการรับรู้ (Perception) ของผู้ชมและเกี่ยวพันกับ จังหวะเวลาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต เช่น จังหวะการเต้นของหัวใจ จังหวะการเดินและจังหวะการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ ซึ่งเป็นไปตามการหยั่งรู้ (Intuition) โดยสัญชาตญาณที่จะสร้างการปลุกเร้าทางอารมณ์ให้เกิดขึ้น อาทิ ตื่นเต้น หวาดกลัว โศกเศร้า ซาบซึ้ง หรือสุขสันต์ (แข มังกรวงษ์, 2555, น.73)

การลำดับภาพต้องรักษาความต่อเนื่องทางอารมณ์ให้กับผู้ชมซึ่งติดตามเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบด้วยการ ปะติดปะต่อข้อมูลจากช็อตจำนวนหลายร้อยถึงหลายพันช็อตจนเกิดเป็นภาพรวมที่สมบูรณ์ขึ้นในสมอง การลำดับภาพ ที่ดีควรมีลักษณะล่องหน (Invisible Editing) ทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าไม่มีการลำดับภาพเกิดขึ้น นอกจากนี้ต้องไม่สร้างความสับสนหรือการสะดุดทางอารมณ์ผู้ชมจึงจะเกิดการรับชมอย่างต่อเนื่องและราบรื่น โดยกลวิธีการลำดับภาพเพื่อสร้างสุนทรียภาพที่มักใช้ในภาพยนตร์ส่วนใหญ่ได้แก่

1.1 ช็อตเปิดเรื่องและฉาก (Establishing Shot)

ช็อตเปิดเรื่องและฉาก คือ การใช้ภาพมุมกว้างหรือภาพระยะไกลเพื่อแสดงถึงสภาพภูมิศาสตร์ของวัตถุ ทั้งสถานที่และตัวละครว่าอยู่ตำแหน่งใดของเฟรมภาพ หันหน้าหรือเคลื่อนไหวไปทิศทางซ้าย

หรือขวา ซึ่งจะรักษาความต่อเนื่องให้กับผู้ชมเพราะผู้ชมได้เห็นภาพรวมของฉากก่อน จึงเกิดการจดจำตำแหน่งและทิศทางของวัตถุต่างๆ ดังนั้น เมื่อมีการตัดภาพไปยังช็อตภาพมุมแคบหรือระยะใกล้ถัดๆ มา ผู้ชมจะเชื่อมโยงตำแหน่งและทิศทางของวัตถุที่เห็นในช็อตภาพมุมแคบเหล่านั้นเข้ากับช็อตเปิดและไม่เกิดความสับสน

1.2 การซ้อนเหลื่อมและการเคลื่อนไหวที่กลมกลืน (Overlap and Matching Action)

การซ้อนเหลื่อมและการเคลื่อนไหวที่กลมกลืน คือการเชื่อมต่อการแสดงหรือการเคลื่อนไหวของนักแสดง ระหว่างสองช็อตโดยให้การแสดงหรือการเคลื่อนไหวนั้นมีลักษณะที่เหลื่อมซ้อนหรือกลมกลืนกัน (สุธี พลพงษ์, 2545, น. 52) เช่น ในช็อตภาพมุมกว้าง A ตัวละครเดินตรงมาที่เก้าอี้และกำลังจะนั่ง เมื่อตัดภาพไปที่ช็อตมุมแคบ B ก็ต้องเห็น ตัวละครแสดงอาการนั่งดังกล่าวให้ต่อเนื่องมาจากช็อต A ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกราบรื่นและไม่สะดุด ทางสายตาหรืออารมณ์

1.3 การตัดเบน (Cut Away)

การตัดเบน คือ การตัดภาพจากการแสดงหรือเหตุการณ์หลักของฉากไปยังการแสดงหรือเหตุการณ์ย่อยที่มีความสำคัญรองลงมาซึ่งเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน ภาพการกระทำหรือเหตุการณ์ย่อยจะไม่มีความต่อเนื่องทางภาพ หรือการซ้อนเหลื่อมกับช็อตภาพเหตุการณ์หลักก่อนหน้าแต่มีความต่อเนื่องทางตรรกะและอารมณ์ เช่น ในช็อต A ซึ่งเป็นเหตุการณ์หลัก ตัวละครคุณครูกำลังเขียนเนื้อหาบนกระดานพร้อมอธิบายประกอบอย่างจริงจัง จากนั้น นักลำดับภาพได้ตัดภาพมาที่ช็อต B ซึ่งเป็นภาพของนักเรียนในห้องที่กำลังตั้งใจฟังและจดเนื้อหาลงสมุดของตนอย่าง เคร่งเครียด จะเห็นได้ว่าทั้งช็อต A และ B ไม่มีความต่อเนื่องหรือการเหลื่อมซ้อนกันทางการกระทำแต่ต่อเนื่องกัน ในแง่ความเป็นเหตุผลและอารมณ์ กล่าวคือ ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าเหตุการณ์เกิดในห้องเรียน เมื่อคุณครูกำลัง สอน นักเรียนจะตั้งใจฟังและจดบันทึก ขณะเดียวกันก็จะเชื่อมโยงอารมณ์เคร่งเครียดจริงจังระหว่างคุณครูและนักเรียน ในห้อง ทิศทางการเหลียวดู (Direction of Glance)

1.4 ทิศทางการเหลียวดู คือ ทิศทางที่ตัวละครมองไปยังวัตถุเป้าหมาย ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อสัญชาตญาณและประสบการณ์ของผู้ชม การตัดภาพควรจะชี้ให้เห็นว่าตัวละครกำลังมองวัตถุใดอยู่โดยไม่ทำให้เกิด ความสับสนหรือขัดแย้งกับความสมเหตุสมผล เช่น ในช็อต A ผู้ชมเห็นตัวละครกำลังแหงนหน้าขึ้นมองบางสิ่งบางอย่างบนท้องฟ้า เมื่อตัดภาพไปที่ช็อต B ผู้ชมต้องเห็นวัตถุบนท้องฟ้าตามหลักความเป็นจริง เช่น ดวงอาทิตย์ ก้อนเมฆ นก หรือเครื่องบิน แต่หากตัดภาพไปที่ช็อต B ซึ่งเป็นภาพวัตถุที่ตกอยู่กับพื้น ผู้ชมจะเกิดความสับสนและสะดุดทางอารมณ์ทันทีเนื่องจากสัญชาตญาณและประสบการณ์ได้สอนให้ผู้ชมรู้ว่าเมื่อแหงนหน้ามองขึ้นที่สูงจะไม่ สามารถเห็นสิ่งที่อยู่เบื้องต่ำได้

1.5 เส้นแกน180 องศา (Action Axis)

เส้นแกน 180 องศา คือ เส้นสมมติที่กำหนดการวางตำแหน่งของกล้องขณะถ่ายทำภาพยนตร์ โดยเมื่อ กำหนดเส้นแกนแล้วจะไม่สามารถถ่ายทำข้ามเส้นดังกล่าวได้ ตัวละครในทุกๆ ขนาดภาพที่ถ่ายทำมาจะต้องอยู่ใน ตำแหน่งและหันหน้าไปยังทิศทางเดิม (แข มังกรวงษ์, 2553, น.35) เช่น ในช็อตภาพมุมกว้าง A ตัวละครนั่งอยู่ทางฝั่งซ้ายของเฟรมภาพและหันหน้าออกไปทางขวา เมื่อตัดภาพไปที่ช็อตมุมแคบ B ก็ต้องเห็นตัวละครอยู่ทางฝั่งซ้าย ของเฟรมและหันหน้าออกไปทางขวาเช่นเดิม หากตั้งกล้องถ่ายทำข้ามเส้นแกน 180 องศา ผลลัพธ์ที่ได้ คือในช็อต มุมแคบ B ผู้ชมจะเห็นตัวละครนั่งอยู่ทางขวาของเฟรมและหันหน้าไปทางซ้าย ซึ่งจะทำให้ผู้ชมสะดุดทางอารมณ์ ทันทีเนื่องจากสับสนว่าตัวละครนั่งอยู่ตำแหน่งใดและหันหน้าไปทิศทางใดกันแน่ ปัญหานี้เกิดขึ้นจากกระบวนการถ่ายทำ แต่นักลำดับภาพจะต้องเป็นผู้แก้ไขความผิดพลาดในขั้นตอนการลำดับภาพโดยอาจใช้กลวิธีต่างๆ เช่น การตัดเบน (Cut Away) การแทรกภาพ (Insert) หรือการพลิกภาพในระบบดิจิทัล (Flip)

2. เพื่อสร้างความชัดเจนในการเล่าเรื่อง (Narrative Clarity)

การร้อยเรียงเรื่องราวในภาพยนตร์ให้มีความสมบูรณ์และชัดเจนนับเป็นงานที่ท้าทายอย่างยิ่งสำหรับ นักลำดับภาพ เนื่องจากเรื่องราวอาจมีพล็อต (Plot) หรือโครงสร้างที่ซับซ้อน (Complex Structure)

มีตัวละครและเส้นเรื่องมากมาย ดำเนินขนานหรือซ้อนทับกันไป นักลำดับภาพควรเปิดเผยปมคำถามตั้งต้น (Premise) ให้ผู้ชมได้รับรู้ เพราะคำถามตั้งต้นจะเป็นเครื่องมือในการรักษาระดับความสนใจของผู้ชมที่มีต่อเรื่องราวควรทราบว่าจุดหักเหสำคัญ ของเรื่อง (Turning Point) และจุดสูงสุดทางอารมณ์ (Climax) คือเหตุการณ์ใดและเกิดขึ้นเวลาใดในเรื่อง อีกทั้ง เรื่องราวได้รับการบอกเล่าผ่านมุมมองของตัวละครใดและมีความสำคัญต่อผลลัพธ์ทางการเล่าเรื่องอย่างไร

ภาพยนตร์ที่อาศัยพล็อตเป็นหลักในการดำเนินเรื่อง (The Plot-Driven Film) นักลำดับภาพจะอาศัยทักษะในการร้อยเรียงเรื่องราวเพื่อทำให้พล็อตเรื่องถูกขับเคลื่อนไปข้างหน้า แต่ขณะเดียวกันต้องนำเสนอแรงผลักดัน (Drive) และแรงกระตุ้น (Motive) ของตัวละครให้มีความชัดเจน ตลอดจนรักษาความเข้มข้นของปมขัดแย้ง (Conflict) และปมคำถามตั้งต้นไว้ในระดับที่เหมาะสม ส่วนภาพยนตร์ที่อาศัยตัวละครเป็นหลักในการดำเนินเรื่อง (The Character-Driven Film) นักลำดับภาพต้องเลือกงานแสดงที่มีความชัดเจนทั้งด้านการถ่ายทอดบทภาพยนตร์ การแสดงออกทางใบหน้าแววตา การเคลื่อนไหวร่างกายและการมีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมทั้งต้องคำนึงถึงความคงที่ของโทนอารมณ์ในภาพรวมอีกด้วย (Dancyger, 2011, p.248)

หากนักลำดับภาพไม่สามารถสร้างความชัดเจนในการเล่าเรื่องได้ จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆมากมาย เช่น การนำเสนอตัวละครหลักไม่ชัดเจนอาจทำให้ภาพยนตร์มีความเลื่อนลอยเนื่องจากผู้ชมไม่ทราบว่าตนเอง ควรติดตามตัวละครใด หรือการเลือกงานแสดงที่ขาดความคมชัดก็อาจทำให้ผู้ชมสึกสะดุดทางอารมณ์ร่วมและไม่เชื่อถือเรื่องราวที่กำลังนำเสนอ เป็นต้น

3. เพื่อสร้างการเน้นย้ำทางอารมณ์ (Dramatic Emphasis)

นักลำดับภาพและผู้กำกับภาพยนตร์ใช้การเน้นย้ำทางอารมณ์เพื่อแสดงให้ผู้ชมเห็นว่าภาพและเสียงที่รับชมและรับฟังอยู่ในขณะนั้นมีความสำคัญ กลวิธีการเน้นย้ำทางอารมณ์จะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกบางประการต่อรายละเอียดสำคัญของภาพยนตร์ เช่น เหตุการณ์ที่อาจเป็นคำบอกใบ้ถึงการคลี่คลายปมปริศนา การเปิดเผย ความลับที่ซ่อนเร้นหรือภาวะอารมณ์และสภาพจิตใจของตัวละคร นักลำดับภาพต้องเน้นย้ำอารมณ์ในเหตุการณ์ที่จะเป็นพาหนะนำพาผู้ชมไปสู่จุดสูงสุดทางอารมณ์และจุดคลี่คลายของภาพยนตร์ โดยนักลำดับภาพสามารถสร้างการเน้นย้ำทางอารมณ์ด้วยเทคนิคอย่างน้อย 3 รูปแบบ ได้แก่ การใช้ภาพระยะใกล้ (The Close-Up) การประกอบสร้าง เพื่อเร้าอารมณ์ (The Dynamic Montage) และการกำหนดอัตราความเร็วช้า (The Pace)

3.1 การใช้ภาพระยะใกล้ (The Close-Up)

ภาพระยะใกล้ คือ ขนาดภาพที่ขยายรายละเอียดของวัตถุที่มีขนาดเล็กให้ผู้ชมได้เห็นอย่างชัดเจนจึงเป็น เทคนิคที่นักลำดับภาพนำมาใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างผู้ชมกับตัวละคร เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้สำรวจ ตรวจสอบ พิจารณาปฏิกิริยาบนใบหน้า ตลอดจนอารมณ์และสภาวะจิตใจของตัวละคร (ประวิทย์ แต่งอักษร, 2551, น.37) นอกจากนี้ แข มังกรวงษ์ (2553, น.40) ได้ตั้งข้อสังเกตถึง ทีมงานสร้างภาพยนตร์ที่มักจะถ่ายทำฉากหนึ่งให้ครอบคลุมตัวแสดงทุกตัว มุมกล้องทุกมุม และขนาดภาพทุกขนาดเพื่อสร้างความต่อเนื่องและ ความสัมพันธ์ในฉากนั้น ดังนั้นในช่วงเวลาที่มีความตึงเครียดหรือความเข้มข้นทางอารมณ์สูง หากนักลำดับภาพรักษา ขนาดภาพและมุมกล้องเดียวกันไปตลอด เช่น การตัดสลับภาพระยะใกล้ของตัวละคร A และตัวละคร B ก็จะสามารถสร้างการเน้นย้ำทางอารมณ์ และรักษาอารมณ์ของเหตุการณ์นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การประกอบสร้างเพื่อเร้าอารมณ์ (The Dynamic Montage)

การประกอบสร้างเพื่อเร้าอารมณ์ คือ การเชื่อมต่อภาพวัตถุ ผู้แสดงและรายละเอียดต่างๆที่อาจอยู่ใน สถานที่หรือช่วงเวลาเดียวกันหรือต่างกันโดยไม่คำนึงถึงความต่อเนื่อง แต่ก่อให้เกิดซีเควนส์ที่มีความหมายใหม่ขึ้น โดยจุดประสงค์หลักเพื่อสร้างสถานการณ์ให้เร้าอารมณ์ นักลำดับภาพสามารถกระตุ้นให้ผู้ชมมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์ และเน้นย้ำอารมณ์ในฉากด้วยการเชื่อมต่อภาพให้มีความรวดเร็วฉับไว

3.3 การกำหนดอัตราความเร็ว (The Pace)

การกำหนดอัตราความเร็วของช็อตมีผลโดยตรงต่อการสร้างจังหวะ การทิ้งให้ช็อตมีความยาวมากจะสร้างจังหวะที่เชื่องช้า ส่วนการเชื่อมต่อช็อตสั้นๆ เข้าด้วยกันทำให้เกิดจังหวะที่รวดเร็ว นักลำดับภาพจึงอาศัยอัตราความเร็วของช็อตในการกำหนดทิศทางอารมณ์ของฉากและอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ชม ยิ่งอัตราความเร็วของช็อตสูงมากเท่าไหร่ก็จะเกิดความรุนแรงและความพลุ่งพล่านทางอารมณ์มากเท่านั้น ในทางตรงกันข้ามหากช็อตมีอัตราความเร็วต่ำจะทำให้เกิดอารมณ์สงบนิ่ง อ้อยอิ่ง และบางครั้งอาจถึงขั้นสร้างความเบื่อหน่ายให้แก่ผู้ชมได้

4. เพื่อนำเสนอประเด็นแอบแฝงหรือความหมายระหว่างบรรทัด (Subtext)

การลำดับภาพเพื่อนำเสนอความหมายระหว่างบรรทัดหรือการลำดับภาพเพื่อเปรียบเทียบในเชิงอุปมา อุปไมยเป็นการลำดับภาพที่เนื้อหาของช็อตแรกกับช็อตหลังไม่มีความสัมพันธ์กันโดยตรงหรืออาจแตกต่างกันอย่าง สิ้นเชิงทั้งในแง่เวลาและสถานที่ แต่นำมาเชื่อมต่อกันเพื่อการเปรียบเปรยเปรียบเทียบให้เกิดความหมายเชิงนามธรรมและวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นหรือแก่นสารัตถะที่ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องการนำเสนอ ทั้งนี้เพื่อนำผู้ชมไปสู่จุดสูงสุดทางอารมณ์และบรรลุถึงความหมายที่ลึกซึ้งที่สุดของฉากนั้นๆ (ประวิทย์ แต่งอักษร, 2551, น.85) เช่น ในฉากห้องเรียน ผู้ชมเห็นตัวละครนักเรียนคนหนึ่งไม่สนใจที่คุณครูกำลังสอนและเหม่อลอยมองออกไปนอกหน้าต่างทันใดนั้นผู้ลำดับภาพก็ตัดภาพไปที่คลื่นลมมรสุมในทะเลกำลังซัดกระหน่ำเข้าชายฝั่ง

จะเห็นได้ว่า ภาพคลื่นลมมรสุมไม่ได้มีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับภาพของตัวละครนักเรียนทั้งในแง่ความต่อเนื่องของเวลา สถานที่ และการแสดง แต่ถูกตัดแทรกเข้ามาเพื่อเป็นภาพสะท้อนภาวะในจิตใจของตัวละครนักเรียนที่กำลังสับสนว้าวุ่นเป็นเหตุให้ไม่ตั้งใจฟังสิ่งที่คุณครูสอน อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงบริบทแวดล้อม ได้แก่ สถานที่ คือ ห้องเรียนซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนระบบการศึกษาภาพคลื่นลมดังกล่าวยังอาจเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ระบบการศึกษาว่า มีโครงสร้างนโยบายตลอดจนการบริหารจัดการที่สับสนวุ่นวาย และไม่เป็นระบบระเบียบอีกด้วย

นอกจากนี้ การลำดับภาพเพื่อนำเสนอความหมายระหว่างบรรทัดยังหมายถึงการนำเสนอความรู้สึก นึกคิด ห้วงคำนึง แรงปรารถนาเบื้องลึกในจิตใจ หรือภาวะบางอย่างของตัวละครที่ไม่สามารถเปิดเผยออกมาผ่าน คำพูด แต่จำเป็นต้องได้รับการถ่ายทอดบนจอภาพยนตร์ เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจถึงสถานการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่มากขึ้น (Wohl, 2002, p.27) เช่น ตัวละครหญิงสาวกับชายหนุ่มเป็นเพื่อนสนิทกันมาตั้งแต่เด็ก วันหนึ่งหญิงสาวเล่าให้ชายหนุ่มฟังว่าตนเองเพิ่งเลิกกับแฟน ทันทีที่หญิงสาวเล่าจบภาพได้ตัดมาที่ใบหน้าของชายหนุ่มกำลังยิ้มที่มุมปากด้วยความดีใจ ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าชายหนุ่มปรารถนาอยากเป็นแฟนกับหญิงสาวมานาน และในที่สุดก็มีความหวังหลังจากทราบข่าวการเลิกราโดยที่ผู้ชมไม่จำเป็นต้องได้ยินชายหนุ่มพูดความในใจนั้นออกมาตรงๆ

จากหลักการลำดับภาพดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้เขียนได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษางานลำดับภาพในภาพยนตร์เรื่อง WHIPLASH ตีให้ลั่น.....เพราะฝันยังไม่จบ

WHIPLASH ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ: กรณีศึกษาการบรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพยนตร์

WHIPLASH เป็นภาพยนตร์ในแนวทางชีวิต (Drama) ออกฉายครั้งแรกปี 2557 ที่ Sundance Film Festival ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งต่อมาได้รับการจัดจำหน่ายเพื่อเผยแพร่ในวงกว้างโดยบริษัท Bold Films ดำเนินงานสร้างโดยความร่วมมือกันของบริษัท Blumhouse Productions และ Right of Way Films เขียนบทและกำกับภาพยนตร์โดย Damien Chazelle ดัดแปลงมาจากภาพยนตร์ขนาดสั้นเรื่อง WHIPLASH ที่ผู้กำกับได้สร้างขึ้นเมื่อปี 2556 นำแสดงโดย Miles Teller และ J.K. Simmons ซึ่งถ่ายทอดความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างลูกศิษย์และคุณครูได้อย่างสมจริง

ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับกระแสตอบรับอย่างดีเยี่ยมจากผู้ชมและกวาดคำชื่นชมอย่างท่วมท้นจากกลุ่มนักวิจารณ์ ชี้วัดได้จากคะแนนเฉลี่ย 88% ในเว็บไซต์ Metacritic.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมคะแนนจากนักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียงในสหรัฐอเมริกา และได้คะแนน 94% ในเว็บไซต์ Rottentomatoes.com ที่คำนวณคะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มนักวิจารณ์ชั้นนำ นักวิจารณ์มือสมัครเล่น คอลัมนิสต์หนังสือพิมพ์และนิตยสาร และบล็อกเกอร์ทางด้านภาพยนตร์ นอกจากนี้ WHIPLASH ยังได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงและคว้ารางวัลจากสมาพันธ์ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆและเวทีรางวัลทั่วโลก อาทิ เข้าชิงในเวทีรางวัลที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงที่สุดอย่างรางวัล Academy จำนวน 5 สาขาได้แก่ ภาพยนตร์ยอดเยี่ยม บทภาพยนตร์ดัดแปลงยอดเยี่ยม นักแสดงสมทบชายยอดเยี่ยม ลำดับภาพยอดเยี่ยม และผสมเสียงยอดเยี่ยม โดยสามารถคว้าชัยชนะมาได้ 3 สาขา คือ นักแสดงสมทบชาย ลำดับภาพ และผสมเสียง

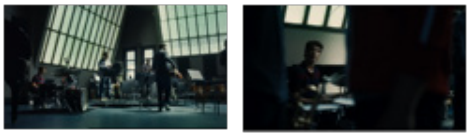
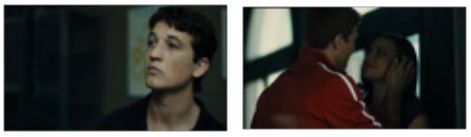
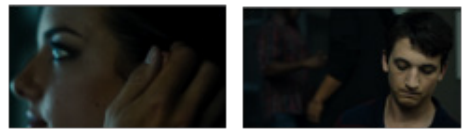
WHIPLASH เล่าเรื่องราวของแอนดรูว นีแมน ชายหนุ่มอายุ 19 ปี ผู้มีความใฝ่ฝันสูงสุดที่จะเป็นมือกลองวงดนตรีแจ๊สระดับโลก โดยความฝันนั้นเริ่มต้นขึ้นเมื่อแอนดรูวได้เข้าเรียนใน Shaffer Conservatory Of Music วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ที่มีชื่อเสียงที่สุดในประเทศสหรัฐอเมริกาและได้พบกับเทอเรนซ์ เฟลทเชอร์ คุณครูสอนดนตรีหัวรุนแรง ผู้มีปรัชญาในการดำรงชีวิตว่า มนุษย์มีศักยภาพในตัวเอง แต่ต้องได้รับการผลักดันจนเกินขีดจำกัดความสามารถที่มนุษย์ผู้นั้นจะรับไหวจึงจะประสบความสำเร็จและกลายเป็นบุคคลสำคัญ ผู้ยิ่งใหญ่ระดับโลกได้ เทอเรนซ์เห็นถึงพรสวรรค์ที่อยู่ในตัวแอนดรูว จึงฝึกฝนและกดดันอย่างหนักจนแอนดรูวได้รับ ความบอบช้ำทางร่างกายและจิตใจ โดยภาพยนตร์ได้ตั้งคำถามสำคัญกับผู้ชมในท้ายที่สุดว่ามนุษย์จะสามารถก้าวข้าม ปัญหาอุปสรรคไปได้ไกลเท่าไหร่ หากต้องสูญเสียจิตวิญญาณและความเป็นมนุษย์ไปด้วย

การลำดับภาพใน WHIPLASH ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ

การลำดับภาพใน WHIPLASH เป็นการลำดับภาพเพื่อเล่าเรื่องแบบต่อเนื่องเป็นไปตามลำดับเนื้อหาและเวลา ที่เกิดขึ้นในเรื่องโดยไม่มีการตัดสลับภาพระหว่างอดีตกับปัจจุบันหรืออนาคต ใช้วิธีการเชื่อมช็อตแบบ Cut หรือตัดชน เป็นหลักซึ่งถือเป็นวิธีการพื้นฐานที่สุดสำหรับการลำดับภาพ ทั้งนี้เพื่อรักษาระดับความสมจริงของเรื่องราวและอารมณ์ หากใช้วิธีการอื่นๆ เช่น การเลือนซ้อนภาพ (Dissolve) อาจทำให้ผู้ชมมองเห็นเทคนิคด้านการลำดับภาพมากเกินไป จนหลุดจากอารมณ์ร่วมสมจริงที่เกิดขึ้นขณะนั้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากเนื้อหาหลักของภาพยนตร์เกี่ยวข้องกับดนตรีแจ๊สซึ่งโดยธรรมชาติจะมีช่วงที่จังหวะอ้อยอิ่งเนิบนาบและรวดเร็วฉับไวสลับกันไป นักลำดับภาพจึงสร้างลูกเล่นและเอกลักษณ์การลำดับภาพโดยเลียนแบบลักษณะของจังหวะดนตรีแจ๊สและนำมาประยุกต์ใช้ในการร้อยเรียงเรื่องราวกล่าวคือช่วงที่เหตุการณ์ในเรื่องอยู่ในภาวะปกติ งานลำดับภาพจะมีจังหวะโดยรวมที่ค่อนข้างช้าไม่มีการเร่งเร้าหรือกระตุ้นอารมณ์มากเกินไป แต่เมื่อตัวละครเอกเผชิญกับเหตุการณ์คับขัน ถูกกดดันหรือมีสภาพจิตใจที่ว้าวุ่นกระวนกระวาย จังหวะจะเปลี่ยนเป็นกระชับรวดเร็ว เพื่อให้คนดูรู้สึกตื่นเต้นและตึงเครียดไปพร้อมๆกับตัวละคร

จากความโดดเด่นในการสร้างจังหวะ การแสดงเอกลักษณ์เฉพาะตัวด้านเทคนิค และการนำกฎเกณฑ์ และศิลปะการลำดับภาพมาประยุกต์ใช้อย่างชาญฉลาด ทำให้ Tom Cross นักลำดับภาพชาวอเมริกัน ผู้ลำดับภาพในภาพยนตร์เรื่อง WHIPLASH เป็นผู้ชนะรางวัล Academy สาขาลำดับภาพยอดเยี่ยมประจำปี 2557

ตารางที่ 1 จุดมุ่งหมายของการลำดับภาพยนตร์

จุดมุ่งหมายของการลำดับภาพยนตร์	
1. เพื่อสร้างสุนทรียภาพให้แก่ภาพยนตร์ (Aesthetics)	
1.1 ช็อตเปิดเรื่องและฉาก (Establishing Shot) ใช้ภาพมุมกว้างหรือภาพระยะไกล เป็นหลักเพื่อเปิดเรื่องและฉากต่างๆ เนื่องจากเรื่องราวใน Whiplash มักดำเนินไปในชั้นเรียนและบนเวทีการแสดงดนตรี ซึ่งมีนักเรียนจำนวนมากเล่นเครื่องดนตรีหลากหลายชนิดการเปิดเรื่องและฉาก ลักษณะนี้ทำให้ผู้ชมเห็นภาพรวมของวงดนตรีทั้งวงปูพื้นให้ผู้ชมได้สังเกตว่าตัวละครแอนดรูวอยู่ตำแหน่งทิศทางใดในฉากเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ชมเกิดความสับสน เมื่อตัดภาพเข้ามุมแคบหรือระยะใกล้ขึ้นอีกทั้งผู้ชมยังสามารถเชื่อมโยงกับภาพวงดนตรีที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน สร้างความน่าเชื่อถือให้กับเรื่องราวในฉาก	ตัวอย่างการใช้ช็อตเปิดเรื่องและฉาก 1. 2. 3. 4. **ภาพที่ 1-4** จากภาพยนตร์เรื่อง Whiplash ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ(ชั่วโมงที่ 00:06:53 ถึง 00:07:45) นักลำดับภาพใช้ภาพระยะไกลเปิดฉาก เพื่อให้ผู้ชมเห็นขนาดของวงดนตรีและจำนวนของนักเรียน โดยสามารถสังเกตเห็นแอนดรูวนั่งอยู่ทางซ้ายของเฟรมภาพได้อย่างชัดเจน (1) ดังนั้น เมื่อเหตุการณ์ในฉาก ดำเนินไปและมีการตัดภาพเข้าระยะใกล้ขึ้นหรือเปลี่ยนมุมภาพ(2)(3)(4) ผู้ชมจะไม่เกิดความสับสนเนื่องจากจดจำตำแหน่งที่อยู่ของแอนดรูว ได้ตั้งแต่ช็อตแรกที่ใช้ในการเปิดฉาก
1.2 การซ้อนเหลื่อมและการเคลื่อนไหวที่กลมกลืน (Overlap and Matching Action) ใน Whiplash นักลำดับภาพมักอาศัยจังหวะที่ ตัวละครเปลี่ยนอิริยาบถหรือกิริยาท่าทางต่างๆในการตัดภาพเพื่อสร้างการซ้อนเหลื่อมและทำให้การเคลื่อนไหวมีความกลมกลืนต่อเนื่องกัน เช่น ตัดภาพขณะตัวละครกำลังเปลี่ยนอิริยาบถจากยืนเป็นทรุดตัวนั่งลงที่เก้าอี้ ขณะเอื้อมมือไปจับสิ่งของ หรือขณะหันหน้าไปมองสิ่งต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ชมติดตามสถานการณ์ได้อย่างไหลลื่นไม่เกิดอาการสะดุดทางอารมณ์	ตัวอย่างการซ้อนเหลื่อมและการเคลื่อนไหวที่กลมกลืน 1. 2. 3. 4. **ภาพที่ 1-4** จากภาพยนตร์เรื่อง Whiplash ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ (ชั่วโมงที่ 00:07:01 ถึง 00:07:14) ในเหตุการณ์นี้แอนดรูวนั่งประจำตำแหน่งมือกลองและกวาดสายตาไปมองบรรยากาศของห้องเรียน(1) จนพบกับชายหนุ่มและหญิงสาวคู่หนึ่งยืนพลอดรักกันอยู่ จะสังเกตเห็นว่านักลำดับภาพตัดจาก ภาพระยะใกล้ที่เห็นทั้งคู่(2) มาเป็นระยะที่ใกล้ขึ้นที่เห็นเฉพาะใบหน้าหญิงสาว(3) โดยอาศัยจุดตัดช่วงที่มือของชายหนุ่มกำลังลูบไล้ไปตาม ใบหูของหญิงสาว เพื่อสร้างความกลมกลืนและการซ้อนเหลื่อมทางการเคลื่อนไหว ผู้ชมจะรู้สึกถึงความต่อเนื่องของ เหตุการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ จากนั้นจึงตัดกลับมาที่ภาพสีหน้าที่ผิดหวังของแอนดรูว(4)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จุดมุ่งหมายของการลำดับภาพยนตร์	
1. เพื่อสร้างสุนทรียภาพให้แก่ภาพยนตร์ (Aesthetics) (ต่อ)	
1.3 การตัดเบน (Cut Away) การตัดเบนใน Whiplash มีผลอย่างยิ่งต่อการสร้างความชัดเจนและความไหลลื่นของเหตุการณ์ และรักษาระดับอารมณ์ภายในฉากให้มีความต่อเนื่องเป็นเอกภาพ โดยจะตัดเบนให้ผู้ชมเห็นภาพปฏิกิริยาบนใบหน้าของนักเรียนในวงดนตรีทุกครั้งที่คุณครูเฟลทเชอร์ด่าทอนักเรียนคนใดคนหนึ่งด้วยอารมณ์โมโหร้าย ซึ่งการตัดเบนนี้ช่วยตอกย้ำให้ผู้ชมสัมผัสได้ถึงความหวาดวิตกของนักเรียนในชั้นเรียน และเป็นการรักษาระดับอารมณ์ตึงเครียด ให้กลมกลืนไปตลอดทั้งฉาก	ตัวอย่างการตัดเบน 1. 2. 3. 4. 5. 6. **ภาพที่ 1-6** จากภาพยนตร์เรื่อง Whiplash ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ(ชั่วโมงที่ 00:27:32 ถึง 00:29:55) สถานการณ์หลักของฉากนี้คือแอนดรูวถูกคุณครูเฟลทเชอร์ต่อว่าอย่างรุนแรงหลังจากตีกลองเร่งจังหวะมากเกินไป คุณครูเฟลทเชอร์ถามแอนดรูวว่าเสียใจต่อการกระทำของตัวเองหรือไม่(1) แอนดรูวจึงยอมรับว่า ตัวเองเสียใจ(2) แต่คุณครูเฟลทเชอร์ยังต้องการให้แอนดรูวยอมรับต่อหน้าทุกคนในชั้นเรียนด้วย(3) จากนั้นนักลำดับภาพได้ตัดเบนมาที่ภาพใบหน้า ของนักเรียนคนอื่นแสดงอาการหวาดกลัว(4)(5) ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์รองแล้วจึงตัดกลับไปเหตุการณ์หลักอีกครั้ง เมื่อคุณครูเฟลทเชอร์ตะคอกใส่ แอนดรูวให้พูดเสียงดังฟังชัดมากขึ้น จะเห็นได้ว่าการตัดไปที่ภาพ(4)(5) ช่วยเพิ่มระดับความคุกคามให้กับคุณครูเฟลทเชอร์ เพราะไม่เพียงแอนดรูวเท่านั้นที่รู้สึกหวาดกลัว แต่นักเรียนคนอื่นก็อยู่สภาวะตึงเครียดไม่น้อยไปกว่ากัน
1.4 ทิศทางการเหลียวดู (Direction of Glance) นักลำดับภาพควบคุมทิศทางการเหลียวดูเพื่อรักษาความต่อเนื่องได้เป็นอย่างดี โดยทิศทางการเหลียวดูส่วนใหญ่ใน Whiplash จะมีลักษณะแหงนขึ้นหรือมองลง เนื่องจากเหตุการณ์มักดำเนินอยู่ในชั้นเรียน หรือบนเวทีแสดงดนตรีซึ่งจะมีผลต่อตำแหน่งที่อยู่ของตัวละคร แอนดรูวจะนั่งประจำตำแหน่งมือกลองส่วนคุณครูเฟลทเชอร์จะยืนประจำตำแหน่งไวทยากรณ์และห้นหน้าเข้าหาวงดนตรี เพื่อควบคุมการแสดง ดังนั้น เมื่อตัวละครเอกทั้งสองสบตากัน จึงเกิดเป็นลักษณะของสายตาที่มองขึ้นสูงและสายตาที่มองลงต่ำ	ตัวอย่างทิศทางการเหลียวดู 1. 2. 3. 4. 5. 6.

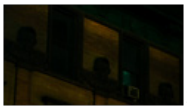
ตารางที่ 1 (ต่อ)

จุดมุ่งหมายของการลำดับภาพยนตร์	
1. เพื่อสร้างสุนทรียภาพให้แก่ภาพยนตร์ (Aesthetics) (ต่อ)	
	  7. 8. **ภาพที่ 1-8** จากภาพยนตร์เรื่อง Whiplash ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ(ชั่วโมงที่ 01:38:50 ถึง 01:39:55) ในฉากการแสดงดนตรีครั้งสำคัญที่เป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง แอนดรูวได้พิสูจน์ให้คุณครูเฟลทเชอร์เห็นว่าสามารถฟันฝ่าอุปสรรคและผลักดันตัวเองให้ก้าวข้ามขีดจำกัดทางศักยภาพได้ และพร้อมที่จะก้าวเป็น มือกลองระดับตำนานต่อไป คุณครูเฟลทเชอร์ซึ่งแต่เดิมตั้งใจจะกลั่นแกล้ง ให้แอนดรูวได้รับความอับอาย จึงเปลี่ยนใจกลับมาควบคุมการตีกลองของแอนดรูวให้สมบูรณ์แบบเพื่อให้เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้มาชม ผู้ชมจะเห็นว่า สายตาของแอนดรูวเหลียวขึ้นมองคุณครูเฟลทเชอร์เพื่อรอรับสัญญาณมือในการควบคุมจังหวะส่วนสายตาของคุณครูเฟลทเชอร์มองลงมาที่ แอนดรูวด้วยความเชื่อมั่นและความตั้งใจที่จะมอบบทเรียนอันล้ำค่าให้ เป็นครั้งสุดท้าย การควบคุมทิศทางการเหลียวดูอย่างแม่นยำนี้เอง ทำให้ผู้ชมเข้าใจและสัมผัสได้ถึงความเชื่อใจและการยอมรับซึ่งกันและกันของตัวละครเอกทั้ง 2 ตัว
1.5 เส้นแกน 180 องศา (Action Axis) มีการรักษาเส้นแกนการแสดงอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกลับทิศทางจากซ้ายเป็นขวาหรือขวาเป็นซ้าย ผู้ชมจึงไม่เกิดความสับสนในเรื่องทิศทาง และตำแหน่งของตัวละครหรือสิ่งของ หากจำเป็นต้องตัดข้ามเส้นแกน 180 องศา นักลำดับภาพจะใช้ การตัดเบน และการแทรกภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาความต่อเนื่องทางสายตาและอารมณ์ของผู้ชมให้ได้มากที่สุด	ตัวอย่างวิธีแก้ปัญหาการข้ามเส้นแกน180องศา 1. 2. 3. 4. 5. **ภาพที่ 1-5** จากภาพยนตร์เรื่อง Whiplash ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ(ชั่วโมงที่ 01:37:50 ถึง 01:38:40) ในสถานการณ์ที่มีความเป็นแอ็คชั่นสูง ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้กำกับ - ภาพมักใช้กล้องถ่ายทำมากกว่า 1 ตัว ติดตั้งตามจุดต่างๆ เพื่อให้ได้มุมภาพที่หลากหลายจากสถานการณ์เดียวกัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหา

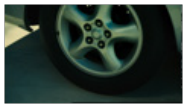
ตารางที่ 1 (ต่อ)

<table>
<tr><th colspan="2">จุดมุ่งหมายของการลำดับภาพยนตร์</th></tr>
<tr><td colspan="2">1. เพื่อสร้างสุนทรียภาพให้แก่ภาพยนตร์ (Aesthetics) (ต่อ)</td></tr>
<tr><td></td><td>การข้ามเส้นแกน 180 องศาและสร้างความสับสนให้แก่ผู้ชมทางตำแหน่ง ที่อยู่ของตัวละคร เช่น ในฉากแอนดรูวตีกลองด้วยความเร็วเกินขีดจำกัดนี้ จะเห็นว่าแอนดรูวหันหน้าไปทางซ้ายของเฟรมในภาพ(1)หันหน้าไปทาง ขวาในภาพ(3) และกลับมาหันไปทางซ้ายอีกครั้งในภาพ(5) ซึ่งหากนำภาพทั้ง 3 ภาพมาเชื่อมต่อกันจะเป็นการข้ามเส้นแกนการแสดงอย่างชัดเจน นักลำดับภาพแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างชาญฉลาดด้วยการตัดแทรกภาพระยะใกล้มากของมือแอนดรูวที่ถือไม้กลอง(2) ระหว่างภาพ (1)กับ(3) และตัดแทรกภาพระยะใกล้มากของฉาบ(4) ระหว่างภาพ(3)กับ(5) ด้วยกลวิธีนี้จะทำให้ผู้ชมสามารถรักษาความลื่นไหลทางอารมณ์ได้อย่างต่อเนื่อง</td></tr>
<tr><td colspan="2">2. เพื่อสร้างความชัดเจนในการเล่าเรื่อง (Narrative Clarity)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Whiplash เป็นภาพยนตร์ที่อาศัยทั้งพล็อตและตัวละครเป็นหลักในการดำเนินเรื่อง ซึ่งนักลำดับภาพสามารถร้อยเรียงเรื่องราวให้พล็อตเรื่องขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างราบรื่น ไม่เกิดความสับสนหรือการหยุดชะงักของพล็อต ผู้ชมจะเห็นแรงกระตุ้น และพัฒนาการของแอนดรูวจากจุดเริ่มต้นจนถึงตอนจบอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังนำเสนอปมคำถามตั้งต้นจุดหักเหสำคัญของเรื่องและจุดสูงสุดทางอารมณ์ได้อย่างแม่นยำ</td></tr>
<tr><td colspan="2">3. เพื่อสร้างการเน้นย้ำทางอารมณ์ (Dramatic Emphasis)</td></tr>
<tr><td>3.1 การใช้ภาพระยะใกล้ (The Close-Up)
นักลำดับภาพจะตัดเข้าภาพระยะใกล้ของใบหน้าแอนดรูวเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ชิดใกล้มากขึ้น ทำให้ผู้ชมเห็นสีหน้าและแววตาอันมุ่งมั่นเกิดเป็นความรู้สึกผูกพันและอยากเอาใจช่วยให้แอนดรูวฝ่าฟันอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ ขณะเดียวกันก็ตัดเข้าภาพระยะใกล้ของคุณครูเฟลทเชอร์เพื่อให้ผู้ชมสัมผัสถึงความโหดร้ายและอารมณ์รุนแรงของตัวละครในระยะประชิด นอกจากนี้นักลำดับภาพยังตัดเข้าภาพระยะใกล้มาก (The Extreme Close-Up) ของส่วนประกอบต่างๆ ของเครื่องดนตรีที่ตัวละครใช้ในการแสดงและตัวโน้ตดนตรีบนแผ่นกระดาษเพื่อสร้างสีสันให้กับฉากและสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของงานลำดับภาพ</td><td>ตัวอย่างการใช้ภาพระยะใกล้
1. 2.
3. 4.
5.
ภาพที่ 1-5 จากภาพยนตร์เรื่อง Whiplash ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ (ชั่วโมงที่ 01:41:20 ถึง 01:41:36) สถานการณ์ที่แอนดรูวได้รับการยอมรับจากคุณครูเฟลทเชอร์นี้ แสดงการใช้ภาพระยะใกล้เพื่อเน้นย้ำอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แอนดรูวแหงนหน้าขึ้นมองคุณครูเฟลทเชอร์เพื่อรอคอย</td></tr>
</table>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จุดมุ่งหมายของการลำดับภาพยนตร์	
3. เพื่อสร้างการเน้นย้ำทางอารมณ์ (Dramatic Emphasis) **(ต่อ)**	
	การตอบสนองว่า ตัวเองตีกลองได้อย่างยอดเยี่ยมหรือไม่(1) แต่คุณครูเฟลทเชอร์ยังไม่แสดงปฏิกิริยาใดโต้ตอบ(2) ภาพตัดเข้าไปที่ใบหน้าของแอนดรูวในระยะใกล้ขึ้น เพื่อให้เห็นแววตาที่มุ่งมั่นและจริงจังต่อการรอคอยคำตอบ(3) จากนั้นจึงตัดกลับไปที่คุณครูเฟลทเชอร์ ซึ่งคราวนี้ผู้ชมจะเห็นการเปลี่ยนแปลงบนใบหน้าจากที่เคยดุดันและโหดร้ายเป็นการยิ้มอย่างอ่อนโยนด้วยความภาคภูมิใจ(4) สุดท้ายเป็นภาพใบหน้าของแอนดรูวที่ยิ้มอย่างมีความสุขที่ตนได้รับการยอมรับจากคุณครูเฟลทเชอร์ (5) ช่วงเวลาดังกล่าวนี้ ไม่มีบทสนทนาแต่ผู้ชมสามารถเข้าใจเรื่องราวตลอดจนซึมซับอารมณ์ของตัวละครได้อย่างเต็มเปี่ยม ซึ่งเป็นผลจากการเลือกใช้ภาพระยะใกล้เพื่อสื่อสารกับผู้ชม
3.2 การประกอบสร้างเพื่อเร้าอารมณ์ (The Dynamic Montage) มีการประกอบสร้างเพื่อเร้าอารมณ์ในหลายฉาก เพื่อแสดงถึงความสับสนวุ่นวายของเหตุการณ์หรือถ่ายทอดอารมณ์ที่คึกคัก กระฉับกระเฉงของตัวละครบ่อยครั้งนักลำดับภาพจะตัดภาพให้ตรงกับตัวโน้ตของดนตรีที่นำมาประกอบฉาก ซึ่งทำให้สถานการณ์มีความน่าสนใจและดึงดูดให้ผู้ชมติดตามเรื่องราวโดยไม่รู้สึกเบื่อหน่าย	ตัวอย่างการประกอบสร้างเพื่อเร้าอารมณ์ 1. 2. 3. 4. 5. 6. **ภาพที่ 1-6** จากภาพยนตร์เรื่อง Whiplash ตีให้สั่น...เพราะฝันยังไม่จบ (ชั่วโมงที่ 00:04:09 ถึง 00:05:02)ในฉากตอนต้นเรื่องแอนดรูวกำลังเดินกลับบ้านหลังจากซ้อมตีกลองเสร็จ นักลำดับภาพตัดภาพของตึกรามบ้านช่องที่แอนดรูวเดินผ่านในมุมที่หลากหลายเข้าด้วยกัน และตัดภาพให้ตรงกับตัวโน้ตของเพลงที่นำมาประกอบฉากเพื่อประกอบสร้างเป็นซีเควนส์สั้นๆ ในการเร้าอารมณ์ผู้ชมการประกอบสร้างนี้นอกจากจะดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วยังสะท้อนถึงบุคลิกและภาวะจิตใจของตัวละครแอนดรูวที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความกระฉับกระเฉง ความมุ่งมั่น และพลังในการก้าวตามความฝันของตัวเองอีกด้วย
3.3 การกำหนดอัตราความเร็ว (The Pace) อัตราความเร็วจะเปลี่ยนแปลงไปตามอารมณ์ของฉาก สภาวะจิตใจและสถานการณ์ที่	ตัวอย่างการกำหนดอัตราความเร็วต่ำ 1. 2.

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จุดมุ่งหมายของการลำดับภาพยนตร์	
3. เพื่อสร้างการเน้นย้ำทางอารมณ์ (Dramatic Emphasis) **(ต่อ)**	
แอนดรูวกำลังเผชิญ โดยอัตราความเร็วต่ำจะใช้กับฉากที่เน้นอารมณ์ดราม่าและโรแมนติก แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่ละเอียดอ่อนของแอนดรูวกับพ่อหรือคนรัก ถ่ายทอดช่วงเวลาที่แอนดรูวกำลังจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือขณะมีความสุขหรือหมองเศร้าซึ่งจังหวะโดยรวมจะอ้อยอิ่งเนิบนาบ บางครั้งถึงขั้นไม่ตัดภาพเลยเพื่อให้ผู้ชมซึมซับอารมณ์ของตัวละครส่วนอัตราความเร็วสูงจะใช้กับฉากที่เน้นแอ็คชั่นและอารมณ์ตื่นเต้นกดดัน มักเป็นฉากปะทะกันระหว่างแอนดรูวกับคุณครูเฟลทเชอร์หรือช่วงเวลาที่แอนดรูวมีจิตใจไม่มั่นคงมีอารมณ์โกรธและตึงเครียด จังหวะ จะกระชับฉับไวและมีความถี่ในการเปลี่ยนช็อตสูง	**ภาพที่ 1-2** จากภาพยนตร์เรื่อง Whiplash ตีให้ลั่น... เพราะฝันยังไม่จบ(ชั่วโมงที่ 00:13:01 ถึง 00:14:33) ในฉากนี้แอนดรูวเริ่มสานสัมพันธ์กับหญิงสาวที่ตัวเองแอบชอบ (1) นักลำดับภาพไม่ตัดภาพและปล่อยให้ช็อตมีความยาวถึง 1.13 นาที เพื่อรักษาอารมณ์ละเมียดละไมช่วยให้คนดูเห็นถึงอาการเขินอายและปฏิกิริยาเล็กๆ น้อยๆ ที่แสดงถึงความรักใคร่ชอบพอของตัวละครทั้ง2ตัว โดยตลอดทั้งฉากจะมีการตัดภาพเพียงครั้งเดียวเมื่อแอนดรูวเดินจากไปพร้อมรอยยิ้มอันเปี่ยมสุขบนใบหน้า(2) ตัวอย่างการกำหนดอัตราความเร็วสูง 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. **ภาพที่ 1-7** จากภาพยนตร์เรื่อง Whiplash ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ (ชั่วโมงที่ 01:05:51 ถึง 01:06:00) สถานการณ์ช่วงนี้คือวงดนตรีกำลังแข่งขันเวทีระดับชาติ แต่แอนดรูวลืมไม้กลองไว้ที่บริษัทเช่ารถ จึงต้องรีบกลับไปเอาไม้กลองและกลับมาให้ทันการขึ้นแสดง หากมาไม่ทันจะถูกคุณครูเฟลทเชอร์ไล่ออกจากวงงานลำดับภาพจึงสะท้อนภาวะความยุ่งเหยิงวุ่นวายของ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

<table>
<tr><th colspan="2">จุดมุ่งหมายของการลำดับภาพยนตร์</th></tr>
<tr><td colspan="2">3. เพื่อสร้างการเน้นย้ำทางอารมณ์ (Dramatic Emphasis) (ต่อ)</td></tr>
<tr><td></td><td>ทั้งสถานการณ์และภายในจิตใจของแอนดรูว ด้วยการเชื่อมต่อช็อตในอัตราความเร็วสูงมีการเปลี่ยนช็อตอย่างต่อเนื่องฉับไว ตั้งแต่ภาพแอนดรูวเปิดประตูอาคาร(1) สตาร์ทรถยนต์(2) ล้อรถที่หมุนเคลื่อนที่ออกจากเฟรม(3) เวลาบนหน้าปัด (4) ล้อรถที่แล่นมาหยุดนิ่งอยู่กับที่(5) เวลาที่เลยผ่านไปบนหน้าปัด(6) และภาพแอนดรูวิ่งมาหยิบกระเป๋าใส่ไม้กลอง(7) โดยทุกช็อตมีความยาวเพียงเสี้ยววินาทีเท่านั้น</td></tr>
<tr><td colspan="2">4. เพื่อนำเสนอประเด็นแอบแฝงและความหมายระหว่างบรรทัด (Subtext)</td></tr>
<tr><td>ตัวละครแอนดรูวใน Whiplash มีความซับซ้อน ทางจิตใจสูง ซึ่งเป็นผลมาจากการออกแบบตัวละคร(Characterization) ให้มีความขัดแย้งในตัวเอง ขัดแย้งกับผู้คนรอบข้างและสังคม มีหลายเหตุการณ์ที่ผู้ชมเห็นแอนดรูวหมกมุ่นอยู่กับการซ้อมตีกลองเพียงลำพังในห้องซ้อมดนตรี แต่ภายในห้วงความคิดมักเต็มไปด้วยปมปัญหาที่ตัวเองอยากก้าวข้ามไปให้ได้ ดังนั้นในบางครั้งที่แอนดรูวมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้างทั้งแฟนสาว พ่อหรือครูเฟลทเชอร์ สิ่งที่พูดกับสิ่งที่คิดในใจจึงอาจไม่ตรงกัน นักลำดับภาพต้องอาศัยการทำความเข้าใจตัวละครอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำเสนอความหมายระหว่างบรรทัดให้ผู้ชมได้เห็นอย่างชัดเจน</td><td>ตัวอย่างการนำเสนอประเด็นแอบแฝงและความหมายระหว่างบรรทัด
1. 2.
3.
ภาพที่ 1-3 จากภาพยนตร์เรื่อง Whiplash ตีให้ลั่น... เพราะฝันยังไม่จบ (ชั่วโมงที่ 00:50:34 ถึง 00:52:30) ในฉากสะเทือนอารมณ์นี้ แอนดรูวตัดสินใจบอกเลิกแฟนสาว โดยให้เหตุผลว่าจำเป็นต้องทุ่มเทเวลาทั้งหมดให้กับการซ้อมตีกลองเพื่อพัฒนาทักษะของตัวเองให้ดียิ่งขึ้น จึงไม่อาจแบ่งเวลาให้กับแฟนสาวได้อีกต่อไป (1) แฟนสาวรับฟังด้วยความเสียใจ แต่พยายามเกลี้ยกล่อมให้แอนดรูวเปลี่ยนใจ(2) แอนดรูวปฏิเสธอย่างหนักแน่นเพราะตระหนักดีว่าอุดมการณ์ของตัวเองคือการก้าวขึ้นเป็นบุคคลสำคัญระดับโลก ส่วน อุดมการณ์ของแฟนสาว คือ การใช้ชีวิตอย่างคนธรรมดาที่เรียบง่ายไปวันๆ หนึ่ง แอนดรูวต่อต้านและดูแคลนอุดมการณ์ดังกล่าว แต่ไม่สามารถพูดให้แฟนสาวฟังได้ ดังนั้น นักลำดับภาพจึงเลือกตัดมาที่ภาพระยะไกล ให้เห็นตัวละครทั้งสองนั่งอยู่คนละฝั่ง โดยมีพื้นที่ว่างคั่นกลางระหว่างกัน (3) เพื่อสื่อถึงความหมายระหว่างบรรทัดว่าตัวละครทั้งสองต่างยืนอยู่คนละขั้วอุดมการณ์และไม่มีทางมาบรรจบกันได้</td></tr>
</table>

โดยสรุปแล้ว WHIPLASH ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ ได้บรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพยนตร์อย่างครบถ้วน ซึ่งจุดมุ่งหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์ สอดคล้อง และสนับสนุนหน้าที่หลักของภาพยนตร์ทั้ง 4 ข้อ กล่าวคือ

1. ในการสร้างสุนทรียภาพแก่ภาพยนตร์ นักลำดับภาพสามารถควบคุมช็อตเปิดเรื่อง และฉากการซ้อนเหลื่อมและการเคลื่อนไหวที่กลมกลืน การตัดเบน ทิศทางการเหลียวดู และการแก้ไขปัญหาความบกพร่องของเส้นแกนการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาระดับความต่อเนื่องทางอารมณ์ ทำให้

ผู้ชมติดตามเรื่องราวอย่างมีอรรถรส จนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของภาพยนตร์ เกิดความประทับใจและความตื่นตาตื่นใจ (Spectacle) ต่อเรื่องราวการแสดง และองค์ประกอบทางภาพยนตร์ส่วนอื่นๆ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในหน้าที่หลักของภาพยนตร์

2. นักลำดับภาพอาศัยความชำนาญทางเทคนิคการลำดับภาพ ความเข้าใจบทภาพยนตร์และโครงสร้างของเรื่องราว ประกอบกับรสนิยมส่วนตัวอันดีในการร้อยเรียงให้พล็อตเรื่องของ WHIPLASH ขับเคลื่อนไปอย่างลื่นไหล นำเสนอแรงกระตุ้นและพัฒนาการของตัวละครอย่างเป็นขั้นตอน รวมทั้งนำเสนอปมคำถามตั้งต้น จุดหักเหสำคัญของเรื่อง และจุดสูงสุดทางอารมณ์ได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับหน้าที่ในการเล่าเรื่อง (Narrative) ของภาพยนตร์ให้มีความราบรื่น น่าติดตาม และผู้ชมเกิดความเชื่อถือต่อเรื่องราว

3. นักลำดับภาพสร้างการเน้นย้ำทางอารมณ์ผ่านเทคนิคอย่างน้อย 3 รูปแบบ ได้แก่การใช้ภาพระยะใกล้ของใบหน้าตัวละครเพื่อให้ผู้ชมสัมผัสถึงอารมณ์ ขณะนั้นของตัวละครในระยะประชิดและใช้ภาพระยะใกล้มากเน้นย้ำวัตถุที่สำคัญเพื่อให้เหตุการณ์มีสีสัน อีกทั้งอาศัยการประกอบสร้าง เพื่อเร้าอารมณ์ในการยกระดับสถานการณ์ที่มีอารมณ์เนิบนาบให้เกิดความน่าสนใจและดึงดูดให้ผู้ชมติดตาม นอกจากนี้ยังกำหนดอัตราความเร็วช้าอย่างแม่นยำ โดยใช้อัตราความเร็วสูงกับฉากที่มีความตึงเครียดและความเข้มข้นทางอารมณ์ หรือสถานการณ์ที่ตัวละครแสดงความโกรธเกรี้ยว แต่จะใช้อัตราความเร็วต่ำกับฉากที่มีอารมณ์นุ่มนวลและเหตุการณ์ที่นำเสนอความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตัวละคร ซึ่งจะสนับสนุนให้ภาพยนตร์ทำหน้าที่สร้างอารมณ์ (Emotional) แก่ผู้ชมได้เป็นอย่างดี

4. WHIPLASH นำเสนอประเด็นแอบแฝงและความหมายระหว่างบรรทัดอย่างมีชั้นเชิง โดยส่วนใหญ่จะเป็นความคิดหรือคำพูดของตัวละครที่ไม่อาจถ่ายทอดหรือบอกกล่าวในเรื่องราวโดยตรง แต่ผู้ชมสามารถรับรู้และตีความได้จึงเป็นกลวิธีช่วยภาพยนตร์ทำหน้าที่ในการสื่อความหมาย (Intellectual) และทำให้ภาพยนตร์ไม่เป็นเพียงสื่อบันเทิง แต่กระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความคิดและการตีความอย่างลึกซึ้ง

บทสรุป

การบรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพยนตร์ได้ครบถ้วนทั้ง 4 ข้อนั้น จะแสดงถึงประสิทธิผลของการลำดับภาพที่ดี ซึ่งเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้ภาพยนตร์เรื่องนั้นมีความสมบูรณ์เป็นที่ชื่นชอบของผู้ชมและเป็นที่ชื่นชมของนักวิจารณ์ นักลำดับภาพจำเป็นต้องตระหนัก ยึดถือและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด เพราะการลำดับภาพเป็นส่วนผสมระหว่างศาสตร์ และศิลป์ที่อาศัยรากฐานทางกระบวนการของการคัดสรรอันละเอียดอ่อน การร้อยเรียง รวมทั้งการเชื่อมต่อทั้งภาพและเสียงให้มีความกลมกลืนโดยจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจบทภาพยนตร์อย่างลึกซึ้งเพื่อรับรู้แก่นความคิดหลักที่ปรากฏในเรื่องราว และมองเห็นทิศทางในการดำเนินเรื่องและการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ในแต่ละเหตุการณ์ สามารถจินตนาการถึงภาพรวมของภาพยนตร์ทั้งเรื่องในทิศทางเดียวกับกับวิสัยทัศน์ของผู้กำกับภาพยนตร์ นักลำดับภาพที่ดีจึงควรศึกษาเรื่องการใช้เครื่องมือ เทคนิคตลอดจน การผสมผสานความคิดสร้างสรรค์เข้ากับกฎเกณฑ์ต่างๆในการลำดับภาพ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญและ ช่วยส่งเสริมให้ภาพยนตร์เรื่องนั้นมีคุณภาพและมีคุณค่าต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์สืบไป

จึงกล่าวได้ว่าการลำดับภาพใน WHIPLASH ตีให้ลั่น...เพราะฝันยังไม่จบ นับเป็นงานลำดับภาพที่มีคุณค่าต่อวงการภาพยนตร์ทั้งในเชิงอุตสาหกรรมและศิลปะเนื่องจากสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญของการลำดับภาพยนตร์ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งเพื่อสร้างสุนทรียภาพให้แก่ภาพยนตร์ เพื่อสร้างความชัดเจนในการเล่าเรื่อง เพื่อสร้างการเน้นย้ำทางอารมณ์ รวมทั้งเพื่อนำเสนอประเด็นแอบแฝงหรือความหมายระหว่างบรรทัด ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการผลิตภาพยนตร์ที่ทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้มีความสนุกสนาน เข้าถึงกลุ่มผู้ชมจำนวนมากจนประสบความสำเร็จทางรายได้ และมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับคำชื่นชมจากนักวิจารณ์ และได้รับรางวัลจากเวทีต่างๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะรางวัล Academy ซึ่งถือเป็นรางวัลที่เก่าแก่และทรงเกียรติที่สุดของวงการภาพยนตร์

บรรณานุกรม

แข มังกรวงษ์. (2553). *แนวทางศึกษาและพัฒนาทฤษฎีการลำดับภาพในภาพยนตร์.* สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2558, จาก http://doi.nrct.go.th/?page=resolve_doi&resolve_doi=10.14457/KMITL.res.2010.41

แข มังกรวงษ์. (2555). ศึกษารูปแบบของการลำดับภาพในภาพยนตร์: กรณีศึกษาภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัลสาขาการลำดับภาพยอดเยี่ยม จากสถาบันภาพยนตร์ศิลปะและวิทยาศาสตร์ (AMPAS) ในช่วงปี ค.ศ. 1999-2008. *วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล., 15(*2), 73.

ประวิทย์ แต่งอักษร. (2551). *มาทำหนังกันเถอะ (ฉบับตัดต่อใหม่)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไบโอสโคป พลัส.

สุธี พลพงษ์. (2545). *การลำดับภาพอย่างสร้างสรรค์สำหรับงานผลิตวีดิทัศน์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

Burcksen, E. (2015, 25 May). Member of American Cinema Editors (ACE). Interviewed.

Dancyger, K. (2011). *The Technique of Film and Video Editing: History, Theory, and Practice.* Oxford: Focal Press.

Pearlman, K. (2009). *Cutting Rhythms: Shaping The Film Edit.* Oxford: Focal Press.

Wohl, M. (2002). *Editing Techniques with Final Cut Pro.* Berkeley: Peachpit Press.

การพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย: รูปแบบการพัฒนาแบบเป็นขั้นตอน

ELECTRONIC COMMERCE DEVELOPMENT FOR SMALL AND MEDIUM TRAVEL ENTERPRISES IN THAILAND: A STAGE MODEL

นฤมล ชูชินปราการ*
Naruemon Choochinprakarn*

* อาจารย์ คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา
* Lecturer, Faculty of Management and Tourism, Burapha University
* Email: naruemon@buu.ac.th

บทคัดย่อ

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ถูกนำมาใช้มากขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและสร้างความได้เปรียบของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ลดต้นทุน สร้างความใกล้ชิดให้กับลูกค้าและผู้จัดจำหน่ายมากขึ้น ตลอดจนนำเสนอสินค้าและบริการตามความต้องการของผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มได้ แต่อย่างไรก็ตาม การนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของไทยยังมีอยู่อย่างจำกัดเนื่องจากอาจเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้ประกอบการ บทความนี้จึงเป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน โดยใช้ทฤษฎีว่าด้วยการต่อยอดรูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์ (The Theory of Extended Model of Internet Commerce Adoption: eMICA) ซึ่งพัฒนาโดย Burgess, Cooper, and Alcock (2001) ซึ่งทฤษฎีนี้ถูกนำมาใช้เพื่อนำเสนอขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนาเว็บไซต์และแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่1 เป็นการใช้เว็บไซต์เพื่อการส่งเสริมสินค้าและบริการของบริษัท ขั้นตอนที่สอง เป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและการบริการ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทางระหว่างธุรกิจและลูกค้า และ/หรือระหว่างธุรกิจด้วยกัน และขั้นตอนที่สาม เป็นการประมวลผลด้านธุรกรรมซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ก้าวหน้าที่สุดในการทำธุรกรรมออนไลน์ นอกจากนี้ บทความนี้ยังได้นำเสนอปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงธุรกิจ และวางแผนงานเพื่อพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของไทยในการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การได้เปรียบในการแข่งขัน พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทฤษฎี eMICA ธุรกิจด้านการท่องเที่ยว

Abstract

Electronic commerce (e-commerce) has been widely used in the tourism industry to enhance tourism business's potentials and competitive advantages. The key benefits of employing e-commerce are to increase operational efficiency, reduce costs, and create customer and supplier intimacy. It also offers products and services to a niche market to satisfy the needs of customers. However, the adoption of electronic commerce for small and medium travel enterprises (SMEs) in Thailand is still limited owing to their unfamiliarization with conducting online business. This article presents electronic commerce development guidelines for Thai travel SMEs to apply in their operations following a stage model for e-commerce development, based on the theory of Extended Model of Internet Commerce Adoption (eMICA) developed by Burgess, Cooper, and Alcock (2001). The eMICA model was used to explain the various stages of website adoption which can be categorized into three stages. The first stage is the promotional stage. In this stage, the website is used to promote company's products and services. The second stage is the distribution of information and services stage. In this stage, the website can be used to communicate between businesses and customers and/or the business and business in two-way communication. The third stage is the processing stage which is regarded as the most advanced stage in handling online

business transaction. In addition, facilitators and obstacles in each stage of electronic commerce development are covered. This article provides a guideline for those tourism business owners interested in adopting electronic commerce with the hope to strengthen their competitiveness in both domestic and international tourism industries.

Keywords: Competitive Advantages, E-Commerce, E-Commerce Development, eMICA Model, SMEs in Travel Enterprises

บทนำ

เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและเวิลด์ไวด์เว็บ (WWW) เปิดโอกาสให้ธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถดำเนินธุรกิจและใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในฐานะที่เป็นช่องทางใหม่ในการดำเนินงาน และทำหน้าที่ต่างๆทางธุรกิจ เช่นการตลาด การขาย และการจัดจำหน่าย ให้กับลูกค้าและคู่ค้าทางธุรกิจ หรือที่เรียกว่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) ซึ่งหมายถึง "กระบวนการของการซื้อ ขาย โอน หรือแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ และหรือข้อมูล ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์รวมทั้งอินเทอร์เน็ต" (Turban et al., 2008, p.4) พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะมีความหมายคล้ายกับพาณิชย์อินเทอร์เน็ต (Internet Commerce) และถือเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (E-Business) ซึ่งมีนิยามว่า "นอกจากเป็นการการซื้อและขายสินค้าและบริการแล้ว ยังรวมถึงการให้บริการลูกค้า การร่วมมือกันกับคู่ค้าทางธุรกิจ การทำ e-learning และการดำเนินธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในองค์กร" (Turban et al., 2008, p.4) การนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้จึงเปิดโอกาสให้ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้รับประโยชน์หลายประการ เช่น ใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญทางการตลาดในการนำเสนอสินค้าท่องเที่ยวบนอินเทอร์เน็ตได้อย่างกว้างขวาง เช่น ที่พัก เที่ยวบิน รถเช่า แพ็คเกจวันหยุด การล่องเรือ การจัดทัวร์ และสถานที่ท่องเที่ยว มีระบบสำหรับการจองสินค้าหรือบริการของบริษัท และบางบริษัทมีการวางแผนและการชำระเงินออนไลน์เพื่อเพิ่มความสะดวกให้กับผู้บริโภคด้วย และสามารถเข้าถึงผู้บริโภคและธุรกิจได้ทั่วโลก (Mamaghani, 2009)

จากการสำรวจของ Trips Advisors พบว่าช่องทางการขายทางอินเทอร์เน็ตกำลังได้รับความนิยมมากขึ้น โดยในปี 2556 ร้อยละ 94 ของนักท่องเที่ยวไทยใช้อินเทอร์เน็ตในการวางแผนการเดินทาง (ASTVManagerOnline, 2556) จะเห็นได้ว่าอินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนบทบาทเป็นช่องทางใหม่ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักเดินทาง ทำให้ช่องทางการจำหน่ายทางอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2553) ดังนั้นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์จึงมีความสำคัญมากขึ้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวจำนวนมากที่ยังไม่มีเว็บไซต์เป็นของตนเอง และมีการใช้เว็บไซต์ยังไม่เต็มประสิทธิภาพมากนัก (นฤมล ชูชินปราการ, 2557) ทั้งนี้อาจเนื่องจากการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการดำเนินธุรกิจนั้นอาจเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย รวมทั้งมีข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554; Intrapairot & Srivihok, 2002) ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศที่เจริญก้าวหน้า และการแข่งขันที่รุนแรงเช่นปัจจุบันนี้ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณานำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้เหมาะสมกับศักยภาพของธุรกิจ บทความนี้ จึงขอนำเสนอแนวทางการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินงานของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของไทย รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ประกอบการได้เข้าใจถึงมิติต่างๆของการพัฒนาเว็บไซต์ซึ่งมีความสำคัญต่อการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขัน รวมทั้งเป็นการเพิ่มความได้เปรียบคู่แข่งอีกด้วย

ส่วนความหมายของคำว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Sized Enterprises: SMEs) ในบทความนี้นั้น ผู้เขียนยึดถือตามคำนิยามของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ดูจากจำนวนพนักงานในกิจการบริการเป็นเกณฑ์ ได้แก่ วิสาหกิจขนาดย่อมมีการจ้างงานไม่เกิน 50 คน และวิสาหกิจขนาดกลางมีการจ้างงาน 51 – 200 คน

ภาพรวมของการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของไทย

การเจริญเติบโตของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็นได้จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2554 – 2556 พบว่า มูลค่ายอดขายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบธุรกิจกับธุรกิจด้วยกัน (Business to Business (B2B) e-commerce) เพิ่มขึ้นจาก 217,458 ล้านบาทในปี 2553 เป็น 282,946 ล้านบาทในปี 2555 ในขณะที่มูลค่ายอดขายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบ

ธุรกิจกับผู้บริโภค (Business to Consumer (B2C) e-commerce) ได้เพิ่มขึ้นจาก 67,783 ล้านบาท ในปี 2553 เป็น 121,392 ล้านบาท ในปี 2555 และจากการสำรวจพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตพบว่า ความนิยมในการช้อปปิ้งออนไลน์ของผู้บริโภคชาวไทยได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 31% ในปี 2549 เป็น 64% ในปี 2555 นอกจากจะได้รับความนิยมจากผู้บริโภคแล้ว ด้านผู้ประกอบการเองก็เริ่มให้ความสนใจในการทำธุรกรรมออนไลน์มากขึ้น ข้อมูลจากการสำรวจสถานะพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยในปี 2554 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติแสดงให้เห็นว่า มูลค่าของธุรกรรมเชิงพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 427,460 ล้านบาทในปี 2551 เป็น 608,587 ล้านบาทในปี 2554 นอกจากนี้จากการสำรวจในปี 2556 พบว่า ส่วนมาก (66.8%) ของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก และเป็นแบบ B2C หรือธุรกรรมระหว่างผู้ประกอบการกับลูกค้า (79.7%) และยังพบว่าธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยส่วนใหญ่ 24.0% อยู่ในกลุ่มท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยว โรงแรมและรีสอร์ท โดยแบ่งออกเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก 66.8% และผู้ประกอบการขนาดกลาง 26.6% (NSO, 2014)

สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ จากข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ชี้ให้เห็นว่ารายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2558 เพิ่มขึ้น 21% จาก 1.81 ล้านล้านบาท ในปี 2557 เป็น 2.19 ล้านล้านบาท และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 2.3 ล้านล้านบาทในปี 2559 (Chinmaneevong, 2015) เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในด้านการสร้างความเจริญเติบโตและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยช่วยในการทำการตลาด การนำเสนอสินค้าท่องเที่ยวออนไลน์ การให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคก่อนตัดสินใจซื้อ การจองและการสั่งซื้อออนไลน์ได้ (Pesonen & Palo-oja, 2010) นอกจากนี้ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยในด้านการสื่อสารระหว่างผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว คนกลาง และลูกค้า (Reynolds, 2006) เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้นระบบอิเล็กทรอนิกส์ ความรู้และข้อมูล จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความแตกต่างและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในอนาคต ดังนั้นอิเล็กทรอนิกส์เชิงพาณิชย์จึงมีความสำคัญมากขึ้นในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในและต่างประเทศได้

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กับการได้เปรียบในการแข่งขัน

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการแข่งขัน (Competitive advantage) ทำให้ลูกค้าให้คุณค่าในสินค้าหรือบริการขององค์กรมากกว่าคู่แข่ง (Laudon & Laudon, 2009) เพื่อการอยู่รอดและเติบโตแล้วองค์กรจะต้องสร้างการได้เปรียบในการแข่งขัน ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยสามารถนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาช่วยในการวางกลยุทธ์ในการแข่งขันได้สี่กลยุทธ์ด้วยกันคือ 1) กลยุทธ์ผู้นำด้านประหยัดต้นทุน (Low-cost leadership) 2) กลยุทธ์สร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ (Product differentiation) 3) กลยุทธ์เจาะตลาดกลุ่มเล็ก (Focus on market niche) และ 4) กลยุทธ์ทำความใกล้ชิดกับลูกค้ามากขึ้น (customer and supplier intimacy) (Laudon & Laudon, 2009) ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

(1) กลยุทธ์ผู้นำด้านประหยัดต้นทุน ผู้นำด้านประหยัดต้นทุนหมายถึงการนำเสนอสินค้าและบริการที่มีราคาต่ำกว่าคู่แข่งในขณะที่คุณภาพและระดับของการบริการมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยสามารถลดต้นทุนในการดำเนินงานลงได้ โดยนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาช่วยให้ข้อมูลสินค้าและบริการต่างๆ และอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าในการจองและการชำระเงิน การสื่อสารกับลูกค้าด้วยวิธีนี้ ทำให้ธุรกิจประหยัดต้นทุนในการดำเนินงาน และสามารถขายสินค้าในราคาที่ถูกกว่าคู่แข่งได้

(2) กลยุทธ์สร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์สร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ช่วยให้องค์กรมีสินค้าหรือบริการใหม่ๆ ที่เพิ่มความสะดวกสบายและประสบการณ์ใหม่ๆให้กับลูกค้า โดยที่พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะสร้างความแตกต่างและสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในอนาคตให้กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อม โดยนำเสนอความรู้และข้อมูล

การท่องเที่ยวให้กับลูกค้าด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกสบายให้กับลูกค้าในการจองและชำระเงินค่าสินค้าได้บนเว็บไซต์ได้ตลอดเวลา ซึ่งแตกต่างจากการทำธุรกิจแบบดั้งเดิม

(3) กลยุทธ์เจาะตลาดกลุ่มเล็ก กลยุทธ์เจาะตลาดกลุ่มเล็กเป็นการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อทำให้สามารถมุ่งไปที่ตลาดเฉพาะเพียงตลาดเดียว เช่น เฉพาะคนรวย หรือลูกค้าเฉพาะราย ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยสามารถนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการซื้อ และความสนใจของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบริษัทก็สามารถออกโฆษณาและรณรงค์ด้านการตลาดสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างเฉพาะเจาะจงได้ผลกว่าเดิม เช่นการตลาดหนึ่งต่อหนึ่ง (One-to-one marketing) โดยใช้ระบบการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ ข้อมูลอาจมาจากแหล่งต่างๆ เช่นการใช้บัตรเครดิต ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลที่รวบรวมจากการเข้าไปใช้เว็บไซต์ของลูกค้า

(4) กลยุทธ์ทำความใกล้ชิดกับลูกค้ามากขึ้น เป็นกลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับลูกค้าโดยใช้ระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาความผูกพันและความภักดีอย่างเหนียวแน่นกับลูกค้า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยติดต่อสื่อสารและปรับปรุงความสัมพันธ์กับลูกค้าได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น โดยลูกค้าสามารถติดต่อกับธุรกิจได้โดยตรงผ่านทางอีเมล์ มีการให้บริการต่างๆกับลูกค้ามากขึ้นเช่น จดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ (e-newsletters) หรือ อี-เมล์แจ้งข่าวการส่งเสริมการขายและข้อเสนอพิเศษต่างๆ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะช่วยเพิ่มความพึงพอใจและสามารถดึงดูดลูกค้าไว้ได้

เมื่อทราบว่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะสามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการแข่งขันได้แล้ว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวของไทยควรตระหนักถึงการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในองค์กรนั้น จำเป็นที่จะต้องมีรูปแบบการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบเป็นขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบเป็นขั้นตอน (A Stage Model for E-Commerce Development)

การนำอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในเชิงพาณิชย์นั้น หมายถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และโปรแกรมประยุกต์เพื่อสนับสนุนธุรกิจ การดำเนินงาน การจัดการ และ การตัดสินใจ (Thong, 1999) และถือได้ว่าเป็นชุดของกระบวนการที่สามารถนำมาใช้ได้ในหลายขั้นตอนในกระบวนการทางธุรกิจ (Burgess, Cooper, & Alcock, 2001) ซึ่งองค์กรสามารถนำมาใช้ได้เป็นขั้นตอนตามวัตถุประสงค์และความพร้อมขององค์กร (Burgess et al., 2001; Chen & McQueen, 2008; Rao, Metts, & Monge, 2003) ในขณะเดียวกันก็มีการแบ่งการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ออกเป็นขั้นตอนต่างๆ โดยอาจมีการเรียกชื่อแตกต่างกันไป แต่ในภาพรวมแล้ว จะเริ่มตั้งแต่มีการนำเว็บไซต์มาใช้เพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร ทำการตลาดออนไลน์ รับคำสั่งซื้อออนไลน์ และทำธุรกรรมออนไลน์ และเมื่อองค์กรมีความพร้อมมากขึ้นอาจมีการบูรณาการกิจกรรมทั้งหมดเข้ากับกระบวนการภายในของธุรกิจผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Teo & Pian, 2004) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด หรือเรียกว่าเป็นธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (e-business) (Chen & McQueen, 2008) อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนการพัฒนาที่สูงขึ้นจะมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย โดยรูปแบบการพัฒนาที่เป็นขั้นตอนนี้สามารถนำมาใช้ในการอธิบายถึงวิวัฒนาการของการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และใช้ประโยชน์ในการวางแผนเพื่อปรับปรุงบริษัทได้ด้วย ในบทความนี้ขั้นตอนของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้จะยึดตามทฤษฎีว่าด้วยการต่อยอดรูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์ (The Theory of Extended Model of Internet Commerce Adoption: eMICA) ซึ่งพัฒนาโดย Burgess et al. (2001) เนื่องจากเป็นแนวทางที่ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม

ทฤษฎีว่าด้วยการต่อยอดรูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์ (The Theory of Extended Model of Internet Commerce Adoption: eMICA)

รูปแบบ eMICA ที่พัฒนาโดย Burgess et al. (2001) ได้รับการนำมาใช้เพื่อประเมินการพัฒนาเว็บไซต์ในเชิงพาณิชย์ขององค์กร โดยทั่วไปองค์กรจะเริ่มจากการมีเว็บไซต์ที่เรียบง่ายแต่เมื่อองค์กรเหล่านี้มีความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตมากขึ้นก็จะสามารถพัฒนาเว็บไซต์เหล่านี้ให้มีการทำงานที่ซับซ้อนได้มากขึ้น รูปแบบ eMICA ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ 3 ขั้นตอน ที่สอดคล้องกับขั้นตอนทั้ง 3 ของกระบวนการทางธุรกิจ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การนำเว็บไซต์มาใช้เพื่อการส่งเสริมสินค้าและบริการของธุรกิจ (Web-based promotion) ขั้นตอนที่ 2 การนำเว็บไซต์มาใช้เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารและการบริการ (Provision of information and services) และ ขั้นตอนที่ 3 การนำเว็บไซต์มาใช้เพื่อการประมวลผลการทำธุรกรรม (Transaction processing) ทั้งนี้ ขั้นตอนของการพัฒนาจะเป็นการแสดงถึงการขับเคลื่อนของธุรกิจ ที่ชี้ให้เห็นว่าภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมนั้นอยู่ในขั้นตอนใดของการพัฒนาในการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ ซึ่งระดับของความซับซ้อนและการทำงานจะเพิ่มขึ้นตามพัฒนาการในแต่ละขั้นตอน โดยในขั้นตอนเริ่มต้นหรือขั้นตอนการแนะนำส่งเสริมสินค้าและบริการของธุรกิจ มีความซับซ้อนและมีการทำงานน้อยที่สุด ถัดมาเป็นขั้นตอนของการให้ข้อมูลสารสนเทศและการบริการ ความซับซ้อนก็จะมีมากขึ้นกว่าขั้นตอนแรก และเมื่อเข้าสู่ขั้นตอนสุดท้ายคือการประมวลผลการทำธุรกรรมจะเป็นขั้นตอนที่มีความซับซ้อนและมีการทำงานมากที่สุด การเพิ่มระดับการทำงานของเว็บไซต์ตามที่กล่าวมานี้ก็จะทำให้เว็บไซต์ขององค์กรเปลี่ยนจากเว็บที่เรียบง่าย ไม่มีการเคลื่อนไหว ไปสู่เว็บที่มีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น มีการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับกิจกรรมต่างๆในห่วงโซ่คุณค่าผ่านการจัดการสารสนเทศและการทำงานที่หลากหลาย (Timmers, 1998)

ในตอนต่อไปจะอธิบายการทำงานของทั้ง 3 ขั้นตอนของรูปแบบ eMICA ซึ่งประยุกต์มาจากงานของ Doolin et al. (2002) รวมทั้งนำเสนอปัจจัยสนับสนุน และปัญหาและอุปสรรคในแต่ละขั้นตอน โดยอาศัยแนวทางจากงานของ Rao et al. (2003)

ขั้นตอนที่ 1 – การส่งเสริมสินค้าและบริการ (Promotion Stage)

การพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เว็บไซต์ในขั้นตอนนี้ เป็นขั้นเริ่มต้น เป็นการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่อการส่งเสริมสินค้าและบริการของธุรกิจ โดยในขั้นตอนนี้เว็บไซต์จะทำหน้าที่เป็นเสมือนหน้าต่างเข้าสู่เว็บ (Barry, 2000) เพื่อให้ข้อมูลสินค้าและบริการของธุรกิจและสื่อสารแบบทางเดียวจากธุรกิจสู่ผู้บริโภค เว็บจะมีลักษณะไม่เคลื่อนไหว ไม่มีการบูรณาการกับทั้งกระบวนการภายในและ/หรือภายนอก และมักใช้เพื่อดึงดูดลูกค้ารายใหม่ (O'Corner & O'Keefe, 1997) โดยในขั้นตอนที่ 1 ของ eMICA นี้จะประกอบด้วยข้อมูล 2 ระดับ คือ

ระดับที่1 – ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป (basic information) ในระดับนี้เว็บไซต์ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานต่างๆ มี หน้าแรกของเว็บไซต์ (Home page) ที่เรียบง่ายเพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานต่างๆแก่ผู้เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์อันได้แก่ ชื่อบริษัท ที่อยู่ โทรศัพท์และโทรสาร และขอบเขตของธุรกิจ

ระดับที่2 – ข้อมูลแบบละเอียด (rich information) ในระดับนี้เว็บไซต์จะมีข้อมูลตามที่ระบุไว้ในระดับที่ 1 และข้อมูลอื่นๆ ได้แก่ รายงานประจำปี อีเมล์สำหรับติดต่อ และข้อมูลรายละเอียดของสินค้าและ/หรือบริการของธุรกิจ

ปัจจัยสนับสนุน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับการพัฒนาเว็บไซต์ในขั้นตอนนี้ให้ประสบผลสำเร็จไม่ว่าจะเป็นประเภทของกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ และความเอาจริงเอาจังของธุรกิจ Rao et al. (2003) ได้นำเสนอปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญๆไว้ดังนี้

1) พันธสัญญา (Commitment) หมายถึงความมุ่งมั่นในการสร้างแรงจูงใจของธุรกิจ ที่จะนำอินเทอร์เน็ตมาใช้เพื่อเพิ่มยอดขาย ให้บริการที่ดีแก่ลูกค้า มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากขึ้น และ/หรือช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย (O'Corner & O'Keefe, 1997) ประการสำคัญก็คือว่าพันธสัญญาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้ประสบความสำเร็จในอนาคต

2) เนื้อหา (Content) หมายถึงการที่ธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการนำเสนอสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวแก่ลูกค้าได้อย่างชัดเจน มีประสิทธิภาพผ่านเว็บไซต์ของธุรกิจ ที่จัดทำได้อย่างน่าสนใจและใช้งานง่าย (Jeffcoate, Chappell, & Feindt, 2000; O'Brien & Marakas, 2008)

3) ราคาที่ยืดหยุ่น (Price flexibility) หมายถึงการที่ธุรกิจสามารถกำหนดราคาสินค้าให้แข่งขันได้กับเว็บไซต์ของธุรกิจอื่นโดยยังคงมีกำไรในระดับที่ยอมรับได้ เนื่องจากโดยธรรมชาติของเว็บไซต์แล้วราคาขายในประเทศจะถูกเปิดเผยสู่การแข่งขันในตลาดโลก ถ้าธุรกิจตั้งราคาสูงเกินไปอาจสู้คู่แข่งไม่ได้ ดังนั้นบริษัทควรมีการวางแผนให้ดีก่อนที่จะมีการลงทุนในช่องทางเว็บไซต์เพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมการแข่งขันนี้ได้ (O'Brien & Marakas, 2008; Rao et al., 2003)

4) ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึง (Access cost) หมายถึงค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงเว็บไซต์ของผู้บริโภค ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงเป็นปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาล และผู้ให้บริการเทคโนโลยีที่มีอยู่ ในการสนับสนุนการใช้งานเว็บไซต์สำหรับกลุ่มเป้าหมาย (Rao et al., 2003)

อุปสรรค อุปสรรคที่บริษัทต้องเผชิญในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย

1) การต่อต้านเทคโนโลยีโดยบุคคลภายในองค์กร และความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีในองค์กร แม้ว่าผู้บริหารอาจจะได้รับการโน้มน้าวให้ยอมรับในทิศทางใหม่ของการทำธุรกิจออนไลน์ แต่หากผู้บริหารมีทัศนคติต่อการยอมรับเทคโนโลยีในระดับต่ำอาจเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ และหากพนักงานมีความรู้หรือความชำนาญในด้านเทคโนโลยีที่ไม่เพียงพออาจเป็นอุปสรรคต่อการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เช่นกัน เพื่อแก้ปัญหานี้ ธุรกิจอาจใช้บริการที่ปรึกษาด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาทำงานร่วมกัน และให้คำแนะนำแก่พนักงาน (Durlacher Research Limited, 2000)

2) การยอมรับของผู้จัดการในด้านการเจริญเติบโตของธุรกิจ ระดับการยอมรับของฝ่ายจัดการสามารถเป็นอุปสรรคได้ เนื่องจากการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้จัดเป็นเรื่องใหม่ที่มีประเด็นที่ต้องพิจารณาหลายเรื่อง เช่น การเจริญเติบโตที่น่าพอใจ การแข่งขันที่เพิ่มขึ้น และแรงกดดันจากผลการดำเนินงาน (Rao et al., 2003)

3) การลงทุนทางการเงิน ต้นทุนทางการเงินขององค์กร ได้แก่ การลงทุนในฮาร์ดแวร์ การอบรม และต้นทุนในการนำมาใช้ มีความสำคัญมากสำหรับผู้ประกอบการ ซึ่งหากมีงบประมาณเพื่อการลงทุนน้อยก็จะเป็นอุปสรรคในการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ (Walczuch, Braven, & Lundgren, 2000)

4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารโทรคมนาคมที่ไม่สามารถรองรับการใช้งานจัดเป็นอุปสรรคอีกอันหนึ่งในการสนับสนุนการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ (APEC, 1999)

ขั้นตอนที่ 2 – การให้ข้อมูลข่าวสารและการบริการ (Provision of Information and Services Stage)

ขั้นตอนที่ 2 ของรูปแบบนี้เป็นขั้นตอนของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและการบริการ จะมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทางระหว่างธุรกิจและลูกค้า และ/หรือระหว่างธุรกิจด้วยกัน ประกอบไปด้วย 3 ระดับซึ่งมีความซับซ้อนและการทำงานที่มากยิ่งขึ้น โดยในแต่ละระดับจะมีความซับซ้อนที่แตกต่างกันไป

ระดับที่ 1 – การติดต่อสื่อสารในระดับต่ำ (Low interactivity) การทำงานในระดับที่ 1 ของขั้นตอนนี้ เว็บไซต์มีการติดต่อสื่อสารในระดับที่ต่ำ ซึ่งประกอบด้วยการนำเสนอแคตตาล็อกสินค้าขั้นพื้นฐาน (ไม่มีฐานข้อมูล) การเชื่อมโยงภายในไปยังข้อมูลที่เป็นการเพิ่มคุณค่าในระดับต่ำ และการนำเสนอแบบฟอร์มสอบถามออนไลน์ (online inquiry)

ระดับที่ 2 – การติดต่อสื่อสารในระดับกลาง (Medium interactivity) ในระดับที่ 2 นี้จะมีลักษณะการทำงานที่เพิ่มขึ้นจากระดับที่ 1 เป็นการนำเว็บไซต์มาใช้ในการติดต่อสื่อสารในระดับที่สูงขึ้นจากระดับที่ 1 โดยมีการเชื่อมโยงไปยังผู้สนับสนุนการให้บริการภายนอกและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนลูกค้าในลักษณะออนไลน์โดยใช้ คำถามที่พบบ่อย (FAQs) การนำเสนอรายการแสดงสินค้าใน

ระดับที่สูงขึ้นที่สามารถค้นหาได้จากฐานข้อมูล แผนที่เว็บไซต์ (Site maps) และรูปลักษณ์และบริการสนับสนุนอื่นๆ เช่นโปสการ์ด สมุดเยี่ยมของผู้เข้าชม รวมทั้งแผนที่การเดินทาง

ระดับที่ 3 – การติดต่อสื่อสารในระดับสูง (High interactivity) เมื่อเว็บไซต์เข้าสู่ระดับที่ 3 ลักษณะของเว็บไซต์จะมีความซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากเป็นการติดต่อสื่อสารในระดับที่สูงขึ้น และมีการเชื่อมโยงไปยังผู้สนับสนุนสินค้า/บริการภายนอกเพื่อนำเสนอบริการที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ห้องสนทนา กระดานสนทนา มัลติมีเดีย จดหมายข่าว แต่จะยังไม่มีการทำธุรกรรมทางการเงินในขั้นตอนนี้

ปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยที่สนับสนุนการพัฒนาเว็บไซต์ในขั้นตอนที่ 2 ได้แก่ปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

1) การเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร ในขั้นตอนนี้ เว็บไซต์จะเป็นที่รวบรวมและเผยแพร่สารสนเทศที่ต้องมีการเชื่อมโยงกับฝ่ายการตลาด หรือฝ่ายขายของธุรกิจกับฝ่ายอื่นๆภายในบริษัท และต้องมีการเชื่อมต่อกับระบบในการจัดการกับธุรกรรมที่เพิ่มขึ้นของระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Rao et al., 2003) จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรเพื่อรองรับกับการเชื่อมโยงนี้

2) การลงทุน ในขั้นตอนนี้ต้องการการลงทุนเพิ่มเติมสำหรับการฝึกอบรม และฮาร์ดแวร์/ซอฟต์แวร์ เพื่อให้การดำเนินงานของธุรกิจดำเนินไปด้วยความราบรื่นตามกลยุทธ์ขององค์กร (Chen & McQueen, 2008; Rao et al., 2003)

3) การใช้งานเว็บไซต์ ธุรกิจต้องคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกในการใช้งานเว็บไซต์ โดยมีการออกแบบและพัฒนาส่วนที่เชื่อมต่อกับผู้ใช้เว็บให้ง่ายต่อการใช้งาน ทั้งนี้ผู้ใช้ภายในมีแนวโน้มที่จะปรับตัวได้เร็วขึ้นถ้าระบบง่ายต่อการใช้ ส่วนผู้ใช้ภายนอกก็มีแนวโน้มที่จะใช้ประโยชน์จากระบบถ้าหากมีการออกแบบอย่างเหมาะสม และง่ายต่อการใช้งาน (Chapman, Ettkin, & Helms, 2000; O'Brien & Marakas, 2008; Rao et al., 2003)

อุปสรรค ในขั้นตอนนี้นอกจากอุปสรรคทั้งหมดที่กล่าวไปในขั้นตอนที่ 1 แล้ว ยังมีอีก 2 ประเด็น คือ

1) การพัฒนาส่วนเชื่อมต่อกับผู้ประกอบการด้วยกัน เนื่องจากในขั้นตอนนี้ต้องมีการบูรณาการระหว่างระบบภายในกับภายนอกบริษัท ถ้าผู้จัดจำหน่ายของธุรกิจไม่สามารถใช้ระบบร่วมกันได้ก็จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ดังนั้นธุรกิจจึงต้องมีการปรับตัวในการบูรณาการระบบกับผู้จัดจำหน่าย (Chen & McQueen, 2008; Rao et al., 2003)

2) ปัญหาด้านวัฒนธรรมและ/หรือภาษา เนื่องจากเว็บไซต์ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือทางการตลาดเท่านั้น แต่ยังใช้เพื่อการสื่อสารทางธุรกิจในตลาดระดับโลก และมีการสื่อสารแบบสองทาง ดังนั้นในการการออกแบบเว็บไซต์และกำหนดกลยุทธ์การตลาด พนักงานจึงจำเป็นต้องเพิ่มความรู้ในด้านต่างๆ มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นในด้านภาษาหรือวัฒนธรรม (Timmers, 2000; Zhivago, 2000)

ขั้นตอนที่ 3 – การประมวลผลการทำธุรกรรม (Transaction Processing Stage)

เว็บไซต์ในขั้นตอนที่ 3 ของ eMICA เป็นขั้นตอนที่ก้าวหน้าที่สุด เพราะเป็นการเน้นการทำธุรกรรมมากกว่าการนำเว็บมาใช้เหมือนกับในขั้นตอนแรกๆ โดยในขั้นตอนนี้มีการรวมการทำงานด้านความปลอดภัยต่างๆเข้าด้วยกัน เช่น การเข้ารหัสข้อมูล (Encryption) การติดตั้งด่านกันการบุกรุก (Firewalls) เพื่อความปลอดภัยทั้งในด้านการทำธุรกรรม ด้านฐานข้อมูล รวมทั้งระบบสนับสนุนภายในองค์กร การทำงานของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอนนี้ได้แก่ การขายออนไลน์ และระบบการชำระเงินออนไลน์ที่ปลอดภัย

ปัจจัยสนับสนุน ขั้นตอนนี้เรียกได้ว่าเป็นขั้นตอนของการบูรณาการกระบวนการภายในซึ่งทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้ ดังนั้นปัจจัยสนับสนุนในขั้นตอนนี้ (Rao et al., 2003) ประกอบไปด้วย

1) ความสามารถในการขยายเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ของธุรกิจในด้านการเงิน

2) ขีดความสามารถด้าน ITภายในองค์กร เนื่องจากในขั้นตอนนี้ธุรกิจต้องมีเทคโนโลยีในระดับสูง มีบุคคลากรที่มีความสามารถ ธุรกิจจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนในการสรรหาบุคลลากรที่มีประสบการณ์และความรู้ด้าน IT มาสนับสนุน

3) การทำธุรกิจระหว่างธุรกิจด้วยกัน (B2B) ต้องมีการวางแผนที่ดีเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดระหว่างธุรกิจคู่ค้าจากการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว

4) การพัฒนาชุมชนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับธุรกิจอื่นและลูกค้าเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำการค้าและสร้างผลกำไรให้กับธุรกิจ

5) การเลือกใช้ระบบการชำระเงินที่มีต้นทุนการทำธุรกรรมบนเว็บในอัตราต่ำ จัดว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่ธุรกิจต้องพิจารณา โดยธุรกิจอาจมีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง

อุปสรรค เนื่องจากขั้นตอนนี้จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพในการรับมือกับความซับซ้อนด้านธุรกรรมการเงินของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มขึ้น จึงมีอุปสรรคภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของธุรกิจ (Rao et al., 2003) เช่น

1) ระบบการเงิน หากระบบการเงินการเข้ากันไม่ได้ในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่ยังไม่พัฒนา อาจเป็นผลให้การทำธุรกรรมการเงินข้ามประเทศเป็นไปไม่ได้ หรือทำให้มีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าคุณค่าที่จะได้รับ (International Trade Centre UNCTAD/WTO, 2005; Rao et al., 2003; Walczuch et al., 2000)

2) นโยบายภาษีและการค้าของรัฐบาล เนื่องจากอาจต้องมีการรายงานและชำระค่าภาษีและหรือภาษีศุลกากรข้ามพรมแดน (Rao et al., 2003) เช่น ในเรื่องของภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) อาจมีความไม่ชัดเจนในประเทศต่างๆ หรือแตกต่างกันระหว่างการขายบนเว็บไซต์และร้านค้า รวมทั้งความซ้ำซ้อนในการเก็บภาษี (Kommerskollegium, 2012)

3) การรักษาความปลอดภัยและ/หรือความเป็นส่วนตัว โดยเฉพาะความปลอดภัยของข้อมูลในบัตรเครดิตและข้อมูลทางการเงินอื่นๆ เช่น เลขที่บัญชีที่ส่งผ่านไปบนอินเทอร์เน็ต (Laudon & Laudon, 2009) ธุรกิจอาจต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการเข้ารหัสข้อมูลประเภทนี้ให้กับผู้ให้บริการภายนอก (Timmers, 2000; Kommerskollegium, 2012)

4) กฎหมายที่รองรับธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากได้มีการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับสัญญา ภาษี ความเป็นส่วนตัว สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ และเครื่องหมายการค้า (Timmer, 2000; Kommerskollegium, 2012) ซึ่งปัญหากฎหมายเหล่านี้ก็จะเป็นอุปสรรคในการทำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

5) การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แล้ว ประเทศในยุโรปได้มีการเสนอกฎหมายใหม่ โดยกฎหมายนี้ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) อาจถูกฟ้องร้องได้หากเว็บไซต์ของผู้ประกอบการ SMEs ทำการฝ่าฝืนทรัพย์สินทางปัญญา (Sanderson, 2000) ซึ่งประเด็นทางกฎหมายเหล่านี้ อยู่นอกเหนือความสามารถทางการเงินของ SMEs ที่จะรับได้

การประยุกต์ใช้รูปแบบ eMICA ในการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อม

เนื่องจากในปัจจุบัน ช่องทางการขายผ่านเว็บไซต์กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นจากนักท่องเที่ยวในการวางแผนการเดินทางและค้นหาข้อมูล ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวควรเพิ่มช่องทางการทำตลาดใหม่ผ่านเว็บไซต์และสื่อออนไลน์อื่นๆ เพื่อเป็นการขายสินค้าโดยใช้ไอทีและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้สินค้ามีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม สามารถทำการค้าขายทางออนไลน์ได้ตลอด 24 ชั่วโมงใน 7 วัน และขยายโอกาสเข้าสู่คนทั่วโลก ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย และมีศักยภาพในการช่วยเพิ่มยอดขายให้กับธุรกิจ จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้กับธุรกิจ และหากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้กับธุรกิจได้ก่อนคู่แข่งก็จะสร้างความได้เปรียบให้กับธุรกิจ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2557) ในการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ด้านการท่องเที่ยวอาจเริ่มจากทำเว็บไซต์ขึ้นมา เพื่อส่งเสริมสินค้า

และบริการแบบง่ายๆ และเมื่อพร้อมมากขึ้น มีประสบการณ์มากขึ้นจึงขยับขึ้นไปในขั้นตอนต่อๆไป ที่เพิ่มการให้บริการในด้านต่างๆ มากขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 1

ในการพัฒนาเว็บไซต์นั้น ธุรกิจควรเปรียบเทียบกับคู่แข่งด้วยว่าคู่แข่งอยู่ในขั้นตอนใด ได้เปรียบหรือเสียเปรียบคู่แข่ง นอกจากนี้ รูปแบบการพัฒนานี้สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวตัดสินใจได้ว่าจะพัฒนาไปสู่ขั้น

ตารางที่ 1 ลักษณะการทำงานของเว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ด้านการท่องเที่ยว ตามขั้นตอนต่างๆ ของ eMICA

ขั้นตอน	ลักษณะการทำงานของเว็บไซต์
ขั้นตอนที่ 1 – การส่งเสริมสินค้าและบริการ (Promotion stage)	
ระดับที่ 1	- ให้ข้อมูลพื้นฐาน ของบริษัท เช่น ชื่อบริษัท รายละเอียดสถานตั้ง สถานที่ติดต่อ โทรศัพท์ โทรสาร ประเภทของธุรกิจ ข้อมูลการจ้างงาน
ระดับที่ 2	- มีอีเมล์ที่ติดต่อได้ - ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสินค้าและ/หรือบริการต่างๆของบริษัทที่เสนอขาย
ขั้นตอนที่ 2 – การให้ข้อมูลข่าวสารและการบริการ (Provision of information and services stage)	
ระดับที่ 1	- แสดงรายการสินค้าขั้นพื้นฐาน (ไม่มีฐานข้อมูล) เช่น รายการที่พัก สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ การจัดงานอีเว็นต์ต่างๆ พร้อมรายละเอียดเพื่อการติดต่อและ/หรือลิงค์เชื่อมโยงเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม - แบบแบบฟอร์มสำหรับสอบถามข้อมูลออนไลน์ (Online Inquiry Form)
ระดับที่ 2	- แสดงรายการสินค้าขั้นสูงขึ้น โดยมีการนำเสนอฐานข้อมูลสำหรับการสืบค้นที่พัก สถานที่ท่องเที่ยวกิจกรรมต่างๆ ร้านอาหาร สถานที่ช็อปปิ้ง การจัดงานเทศกาลต่างๆ - คำถามที่พบบ่อยๆ (FAQs) / แผนผังเว็บไซต์ (Site Map) / เครื่องมือค้นหาเว็บไซต์ (Site search engine) / แผนที่ภาพนิ่ง / อัลบั้มรูปภาพ (Photo Gallery) หรือภาพนิ่ง มีการเชื่อมโยงไปสู่การจองสินค้าและบริการต่างๆออนไลน์ (Links to Online Bookings)
ระดับที่ 3	- มีห้องสนทนา (Chat rooms) / สนทนากลุ่มย่อยระหว่างผู้ใช้ (Discussion forums) - หน้าเว็บที่มีการใช้สื่อประสม (เช่นข้อความ เสียง ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว) - มีจดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ หรือ อี-เมลล์แจ้งข่าว - มีการเชื่อมโยงไปยังผู้จัดหาสินค้าและบริการภายนอกสำหรับการจองสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวผ่านธุรกรรมออนไลน์ (เช่น ที่พัก ทัวร์ การเดินทาง) ซึ่งลูกค้าสามารถตรวจสอบที่ว่าง ทำการจองออนไลน์ ติดตามการจอง ยกเลิกการจอง ปรับเปลี่ยนการจอง โดยระบบจะต้องแจ้งนโยบายการยกเลิกการจองแก่ลูกค้า รวมทั้งการสร้างบัญชีลูกค้าใหม่ - มีแผนการเดินทาง หรือข้อแนะนำในการเดินทาง ขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมือง ศุลกากร - มีข้อมูลการทำวีซา / ข้อมูลสภาพอากาศ / บริการการแปลงสกุลเงิน / - ไปรษณียบัตรอิเล็กทรอนิกส์ / นิตยสารท่องเที่ยวออนไลน์ / แผนที่แบบโต้ตอบ (Interactive map) - มีข้อมูลด้านความปลอดภัย / เนื้อหาเว็บไซต์หลายภาษา / การดาวน์โหลดเอกสาร - มีโปรโมชั่นและข้อเสนอพิเศษ / การบริการตามความต้องการเฉพาะบุคคล / ระบบบันทึกความภักดีต่อสินค้า/บริการของลูกค้า / บริการโทรกลับ / รายชื่อผู้รับจดหมาย / ปุ่มส่งต่อถึงเพื่อน - การสำรวจลูกค้า / ประวัติของลูกค้า

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอน	ลักษณะการทำงานของเว็บไซต์
ขั้นตอนที่ 3 – การประมวลผลการทำธุรกรรม (Transaction processing stage)	- การชำระเงินออนไลน์ที่ปลอดภัย อาจชำระด้วยบัตรเครดิต บัตรเดบิต เงินสดอิเล็กทรอนิกส์ หรือ บัตรเครดิตเสมือน โดยมีการแจ้งนโยบายความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยให้ลูกค้าทราบด้วย - การติดตามดูสถานะของการสั่งซื้อออนไลน์ - ขายสินค้าอื่นๆออนไลน์ เช่น ขายของที่ระลึกออนไลน์ ฯลฯ

ที่มา: ปรับปรุงจาก Doolin et al. (2002); Larson and Ankomah (2004) และ Maswera et al. (2008)

อื่นๆหรือไม่ โดยพิจารณาจากอุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนต่างๆในแต่ละขั้นตอนด้วย ซึ่งอุปสรรคที่พบในการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบแบบขั้นตอนนี้ มักเป็นปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรค (Threats)

ที่สำคัญ เช่น นโยบายของรัฐบาล ประเด็นด้านกฎหมาย ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และด้านความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลบัตรเครดิต ดังนั้นการลงทุนพัฒนาในขั้นตอนต่อๆไปควรรอให้อุปสรรคต่างๆเหล่านี้ได้รับการแก้ไขเสียก่อน (Rao et al., 2003)

ส่วนในด้านของปัจจัยสนับสนุนในการเข้าสู่ขั้นตอนของการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น ส่วนมากจะเป็นปัจจัยที่ควบคุมได้และตอบสนองต่อกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Rao et al., 2003) เช่น คุณลักษณะของเจ้าของธุรกิจที่มีความกระตือรือร้นต่อพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และมีแนวคิดด้านนวัตกรรม ประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับจากพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น ยอดขายและรายได้ที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งด้านการส่งเสริมการตลาด การปรับปรุงความสัมพันธ์กับลูกค้า และความร่วมมือกันในห่วงโซ่อุปทาน (Chen & McQueen, 2008) ดังนั้นในการวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนที่ต้องการนั้น ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต้องมีการวางแผนด้านสิ่งแวดล้อม คือ พิจารณาถึงปัจจัยสนับสนุนที่ยังขาดอยู่ และระบุถึงทรัพยากรที่ต้องใช้ คือประมาณการค่าใช้จ่ายและเวลาที่ต้องใช้ในการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่ขาดหายไป และสุดท้ายระบุถึงกลยุทธ์ในอนาคต โดยวิเคราะห์ถึงกลยุทธ์/การเงินในการเข้าสู่ขั้นตอนที่ต้องการ นอกจากนี้ ก็ควรนำสภาพแวดล้อมการดำเนินงานของบริษัทมาพิจารณาในการกำหนดกลยุทธ์ด้วย เช่น ถ้าคู่แข่งหลักของบริษัทได้พัฒนาไปสู่ขั้นตอนสุดท้ายแล้ว บริษัทเราอาจจำเป็นต้องเข้าสู่ขั้นตอนสุดท้ายด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (Rao et al., 2003)

สรุปและเสนอแนะ

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือที่สำคัญประเภทหนึ่งที่ช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวของไทยในตลาดโลกได้ โดยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน สามารถขยายตลาดไปทั่วโลกด้วยต้นทุนที่ต่ำ ช่วยให้เข้าถึงลูกค้าได้มากขึ้น รวมทั้งช่วยสร้างความสัมพันธ์กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวอื่นๆได้ แต่อย่างไรก็ตามการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของไทยอาจยังไม่แพร่หลายนัก เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ ผู้ใช้ยังขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการสนับสนุนในการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวของไทย ผู้เขียนจึงได้เสนอแนวทางในการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์โดยอาศัยแนวคิดรูปแบบแบบเป็นขั้นตอนของ Burgess et al. (2001) ที่เรียกว่า ทฤษฎีว่าด้วยการต่อยอดรูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์ (eMICA) ซึ่งแบ่งการนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนของการส่งเสริมสินค้าและบริการของธุรกิจ (2) ขั้นตอนของการให้ข้อมูลข่าวสารและการบริการ และ (3) ขั้นตอน

ของการประมวลผลการทำธุรกรรม ดังนั้น การเข้าใจถึงระดับของการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะมีความสำคัญต่อการกำหนดตำแหน่งในการแข่งขันของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของไทย

ประการสำคัญ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย สามารถนำแนวทางในการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการธุรกิจและเพิ่มความได้เปรียบด้านการแข่งขันได้ทั้งในและต่างประเทศ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ธุรกิจดังกล่าวสามารถนำเว็บไซต์มาใช้เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร ข้อมูลสินค้าและบริการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า การจอง และชำระเงินค่าสินค้า (Maswera et al., 2008) ทั้งนี้ การพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาเป็นขั้นตอนตามความพร้อมขององค์กรได้ โดยในตอนแรก อาจนำพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพียงเพื่อนำเสนอสินค้าและบริการของบริษัท หลังจากนั้นอาจมีการเพิ่มการทำงานในการโต้ตอบกับลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการที่ต้องการได้สะดวกขึ้น และในขั้นต่อไป บริษัทอาจเพิ่มการทำธุรกรรมออนไลน์สำหรับสินค้าหรือบริการ และในที่สุดเว็บไซต์อาจบูรณาการเข้ากับระบบงานภายใน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับปัจจัยสนับสนุน และปัญหาอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนา

บรรณานุกรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2553). *ประกาศคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ.* สืบค้น 20 สิงหาคม2557, จาก http://www.tica.or.th/images/plan_tourism2555-2559/2555-2559.pdf

นฤมล ชูชินปราการ. (2557). *กลยุทธ์การใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ท่องเที่ยวของไทย* (รายงานผลการวิจัย). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2557). *9 แนวโน้มการค้าออนไลน์ไทยปี 2556.* สืบค้น 20 มีนาคม 2557, จาก http://www.nstda.or.th/component/search/

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *รายงานผลที่สำคัญสำรวจสถานภาพการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย พ.ศ. 2554.* สืบค้น 15 มีนาคม 2557, จาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/electThaiRep54. pdf

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2554). *นิยามSMEs.* สืบค้น 15 ธันวาคม 2555, จาก http://www.sme.go.th/Pages/Define/Define.aspx

ASTVManagerOnline. (2556). *นักท่องเที่ยวไทย ฮิตใช้เฟซบุ๊คเวลาเดินทาง.* สืบค้น 10 ธันวาคม 2556, จาก http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9560000051438

Asia Pacific Economic Cooperation (APEC). (1999). *SME electronic commerce study – final report.* Retrieved September 24, 2014, from http://www.apecsec.org.sg/download/tel/SME_E-Commerce_ study.exe

Barry, D. (2000). From Appalachia to India: US small businesses are going global. *Business Credit, 102*(6) June, 49-50.

Burgess, L. & Cooper, J. (2000, November). Extending the viability of MICA (Model of Internet Commerce Adoption) as a metric for explaining the process of business adoption of Internet commerce, Paper presented at the International Conference on Telecommunications & Electronic Commerce, Dallas.

Doolin, B., Burgess, L. & Cooper, J. (2002). Evaluating the use of the Web for tourism marketing: a case study from New Zealand. *Tourism Management, 23,* 557-561.

Burgess, L., Cooper, J. & Alcock, C. (2001). The adoption of the Web as a marketing tool by Reginal Tourism Associations (RTAs) in Australia. ACIS2001 Proceedings. Retrieved June 20, 2012, from: http://aisel.aisnet.org/acis2001/9

Chapman, S., Ettkin, L.P. & Helms, M. (2000, August). Do small businesses need supply chain management?. *IIE Solutions, 32*(8), 31-35.

Chen, J. & McQueen, R.J. (2008). Factors affecting e-commerce stages of growth in small Chi nese firms in New Zealand: An analysis of adoption motivators & inhibitors. *Journal of Global Information Management, 16*(1), 26-60.

Chinmaneevong, C. (2015, October 6) TAT intends to boost domestic tourism. *Bangkok Post*, Retrieved October 1, 2015, from: http://www.bangkokpost.com/business/tourism-and-transport/719284/tat- intends-to-boost-domestic-tourism

Doolin, B., Burgess, L. & Cooper, J. (2002). Evaluating the use of the Web for tourism marketing: a case study from New Zealand. *Tourism Management, 23,* 557-561.

Durlacher Research Limited. (2000, August). The Durlacher Quarterly Internet Report. SME Edition, available at: www.durlacher.com: In Rao, S.S., Metts, G. & Monge, C.A.M. (2003). Electronic commerce development in small & medium sized enterprises: A stage model & its implications. *Business Process Management Journal, 9*(1), 11-32.

International Trade Centre UNCTAD/WTO. (2005). *Business navigator on e-finance for SMEs exporters in developing countries.* Retrieved February 26, 2015, from: http://www.intracen.org/WorkArea/Download Asset.aspx?id=32447

Intrapairot, A. & Srivihok, A. (2002). *The e-Commerce of SMEs in Thailand*. Retrieved May 30, 2012, from: http://pdf.aminer.org/000/305/994/supporting_smes_in_the_world_of_ecommerce_www_site_ maintenance.pdf

Jeffcoate, j., Chappell, C. & Feindt, S. (2000). Attitudes towards process improvement among SME's involved in e-commerce. *Knowledge & Process Management, 7*(3), 187-195.

Kommerskollegium. (2012). *E-commerce – New Opportunities, New Barriers: A survey of e-commerce barriers in countries outside the EU.* National Board of Trade, November 2012. ISBN: 978-91-86575-53-3. Retrieved February 27, 2015, from: https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/wkshop_june13_e/ecom_national_ board_e.pdf

Larson, T. & Ankomah, P. (2004). Evaluating Tourism Web Site Complexity: The Case of International Tourism in the U.S. *Services Marketing Quarterly, 26*(2), 23-37. DOI: 10.1300/J396v26n02_02. Retrieved May 30, 2012, from: http://dx.doi.org/10.1300/J396v26n02_02

Laudon, K.C. & Laudon, J.P. (2009). *Management Information Systems: Managing the Digital Firm (11th ed.).* New Jersey: Prentice Hall.

Mamaghani, F. (2009). Impact of E-Commerce on Travel & Tourism: An Historical Analysis. *International Journal of Management, 2*6(3). Retrieved October 31, 2014, from https://www.questia.com/library/ journal/1P3-1889954271/impact-of-e-commerce-on-travel-&-tourism-an-historical

Maswera, T., Dawson, R. & Edwards, J. (2008). E-commerce adoption of travel and tourism organisations in South Africa, Kenya, Zimbabwe and Uganda. *Telematics and Informatics, 25*, 187-200.

NSO (The National Statistical Office). (2014). The 2013 Survey of E-Commerce Status in Thailand: Executive Summary. Retrieved October 1, 2015, from: http://web.nso.go.th/en/survey/ict/data_ict/560514 _Electric_13.pdf

O'Brien, J.A. & Marakas, G.M. (2008), Introduction to Information Systems *(14th ed.).* Burr Ridge, Illinois: McGraw-Hill.

O'Corner, G. & O'Keefe, B. (1997). Viewing the Web as a marketplace: the case of small companies. *Decision Support Systems, 21*(3), 171-183.

Pesonen, J & Palo-oja, O.M. (2010). Comparing Internet commerce adoption between the Finnish & the European independent accommodation companies. In: Ulrike Gretzel, Rob Law & Matthias Fuchs (Eds.) *Information and Communication Technologies in Tourism,* ENTER 2010. Lugano, Switzerland 10-12 October 2010, 51-62.

Rao, S.S., Metts, G. & Monge, C.A.M. (2003). Electronic commerce development in small and medium sized enterprises: A stage model and its implications. *Business Process Management Journal, 9*(1), 11-32.

Reynolds, J. (2006). *The Complete E-Commerce Book.* Berkeley: Group West.

Sanderson, M. (2000). Where will your e-commerce disputes be resolved?. *Network Security,* 4, April, 11-12.

Teo, T.S.H. & Pian, Y. (2004). A model for web adoption. *Information and Management, 41*(4), 457-468.

Thong, J.Y.L. (1999). An integrated model of information systems adoption in small businesses. *Journal of Management Information Systems, 15*(4), 187-214.

Timmers, P. (1998). Business models for electronic markets. *Electronic Markets, 8*(2), 1-8.

Timmers, P. (2000). Going global' in electronic commerce. *Management en Information,* 5, October, available at: http://europa.eu.int/ISPO/ecommerce/ethesis/GoingGlobal.doc: In Rao, S.S., Metts, G. & Monge, C.A.M. (2003). Electronic commerce development in small and medium sized enterprises: A stage model and its implications. *Business Process Management Journal, 9*(1), 11-32.

Turban, E., King, D., McKay, J., Marshall, P., Lee, J. & Viehland, D. (2008). *Electronic commerce 2008: a managerial perspective.* New Jersey: Prentice Hall.

Walczuch, R., Braven, G. & Lundgren, H. (2000). Internet adoption barriers for small firms in the Netherlands.*European Management Journal, 18*(5), 561-572.

Zhivago, K. (2000). Global patchwork: 'Us vs them' doesn't have to be a dilemma. *MC Technology Marketing Intelligence, 20*(3), 97.

การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงในภาษาไทยกับภาษาจีน เพื่อประโยชน์ในการสอนภาษาไทยระดับพื้นฐานในฐานะภาษาต่างประเทศ

A COMPARATIVE STUDY OF THAI AND CHINESE PHONOLOGY FOR THE USE OF BASIC THAI LANGUAGE TEACHING AS A FOREIGN LANGUAGE

สุนีย์ ลีลาพรพินิจ*
Sunee Leelapornpinit*

* อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Lecturer, Department of Thai, Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University
* Email: sunee.lee@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงในภาษาไทยกับภาษาจีน เพื่อประโยชน์ในการสอนภาษาไทยระดับพื้นฐานในฐานะภาษาต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ระบบเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยกับภาษาจีนมีทั้งลักษณะหน่วยเสียงที่เหมือนและต่างกัน หน่วยเสียงที่แตกต่างกันนั้นอาจทำให้ผู้เรียน ส่วนใหญ่เกิดปัญหาในการออกเสียง เนื่องจากมีอิทธิพลของภาษาแม่เข้ามาแทรกแซง ดังนั้นการสอนเรื่องเสียงภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน ผู้สอนจึงสามารถใช้วิธีการเปรียบเทียบระบบสัทอักษรระหว่างหน่วยเสียงภาษาไทยกับภาษาจีน การใช้ความรู้ทางสัทศาสตร์ในการอธิบายวิธีและลักษณะการออกเสียงพิเศษ รวมทั้งการให้ตัวอย่างคำในภาษาจีนที่มีเสียงพยัญชนะ สระ และ/หรือวรรณยุกต์ที่ใกล้เคียงกับภาษาไทย วิธีการเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนชาวจีน เข้าใจความเหมือนและความต่างของระบบเสียงในภาษาไทยกับภาษาจีนมากขึ้น ทั้งยังสามารถใช้เสียงของหน่วยคำหรือคำในภาษาจีนมาเป็นแนวเทียบเสียงได้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้นด้วย

คำสำคัญ: ระบบเสียง หน่วยเสียง ภาษาไทยกับภาษาจีน การสอนภาษาไทยระดับพื้นฐาน

Abstract

This article aims to comparatively study the phonology of Thai and Chinese language for the use of basic Thai language teaching as a foreign language. Following the study result, it finds that the phonological system of consonants, vowels and tones in both Thai and Chinese language has the similar and different characteristics. For those of different phonemes, these might cause the pronunciation problems for Chinese learners since the influence of their native language. When teaching of Thai sounds for Chinese learners, teachers can compare the phonetic system between Thai and Chinese language and use the knowledge of phonology to explain the special pronunciation and manners of articulation, as well as give the examples of Chinese words that their sounds are similar to Thai consonants, vowels and/or tones. Meanwhile Chinese learners would more understand the similarity and difference of the phonological system between Thai and Chinese language by way of this method. Additionally learners can use the sound of Chinese morphemes or words as analogy and this would help them to pronunce Thai sounds accurately and clearly.

Keywords: Phonology, Phoneme, Thai and Chinese Language, Teaching of Basic Thai Language

บทนำ

การสอนภาษาไทยระดับพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนชาวจีน โดยเฉพาะการสอนฟังพูดนั้น การให้ความรู้เบื้องต้นทางด้านสัทศาสตร์หรือระบบเสียง (Phonology) เป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญในการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ถึงแม้ว่าภาษาไทยและภาษาจีนจะมีลักษณะภาษาคำโดด (Isolating Language) และมีหน่วยเสียงพื้นฐานเหมือนกันก็ตาม แต่ในการเรียนการสอนผู้สอนหลายคนกลับประสบปัญหาในการอธิบายวิธีหรือลักษณะ การออกเสียง ขณะเดียวกันผู้เรียนก็อาจจะไม่เข้าใจหรือสับสนในการออกเสียงเนื่องจากมีอิทธิพลของภาษาแม่เข้ามาแทรกแซง

ดังนั้นการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงในภาษาไทยกับภาษาจีนครั้งนี้จึงน่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สอนและผู้เรียนชาวจีนในการเข้าใจลักษณะความเหมือนและ/หรือความต่างทางด้านหน่วยเสียงของภาษาไทยกับภาษาจีน มากขึ้น อันจะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการเรียนการสอนภาษาไทยระดับพื้นฐานในฐานะภาษาต่างประเทศ

หน่วยเสียง (Phoneme) เป็นเสียงสำคัญในภาษาที่ทำให้คำแต่ละคำมีความหมายต่างกัน (กาญจนา นาคสกุล และคณะ, 2545, น.19) หน่วยเสียงพื้นฐานในภาษาไทยกับภาษาจีนมีลักษณะเหมือนกันคือ ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์

1. **หน่วยเสียงพยัญชนะ** ในภาษาไทยมีรูปพยัญชนะหรือตัวอักษรไทย 44 ตัว หน่วยเสียงพยัญชนะต้นใช้สัทอักษร[1] แทนเสียง 21 หน่วยเสียง ส่วนภาษาจีน โดยปกติแล้วตัวอักษรจีน 1 ตัวจะเป็นหน่วยคำหรือคำที่ประกอบด้วยเสียงและความหมาย เช่น คำว่า 水 /shuǐ/ ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะ /sh/ หน่วยเสียงสระประสม /ui/ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์เสียงสาม / ˇ / หมายถึง น้ำ, ของเหลว เป็นต้น การถอดเสียงตัวอักษรจีนนั้นจะใช้ระบบพินอิน (拼音 /pīnyīn/) ซึ่งเป็นระบบสัทอักษรที่ใช้เป็นทางการในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน หน่วยเสียงพยัญชนะจีนจะมี 23 หน่วยเสียง โดยหน่วยเสียงหลายหน่วยเสียง มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกับภาษาไทยจนสามารถเทียบเคียงได้ ดังจะแสดงให้เห็นในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบสัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทยกับภาษาจีน

รูปพยัญชนะหรือตัวอักษรไทย 泰语辅音或者泰字	**สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทย** 泰语前辅音的国际音标	**สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะต้นในภาษาจีน** 汉语前辅音的拼音
บ	b	-
ป	p	b
ผ พ ภ	ph	p
ม	m	m
ว	w	w (เป็นเสียงพยัญชนะกึ่งสระทำหน้าที่เหมือนเสียง /?/ ในภาษาไทย)
ฝ ฟ	f	f
ฎ ด	d	-
ฏ ต	t	d
ฐ ท ฒ ถ ธ	th	t
ณ น	n	n

[1] สัทอักษร (Phonetic Alphabet) คือ สัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกเสียงพูดในภาษา ในบทความนี้ผู้เขียนใช้ระบบสัทอักษรสากล (International Phonetic Alphabet) หรือที่เรียกว่า IPA

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รูปพยัญชนะหรือตัวอักษรไทย 泰语辅音或者泰字	**สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทย** 泰语前辅音的国际音标	**สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะต้นในภาษาจีน** 汉语前辅音的拼音
ล ฬ	l	l
ร	r	r[2]
ช ศ ษ ส	s	s, x, sh[3]
จ	c	z, j, zh[4]
ฉ ช ฌ	ch	c, q, ch[5]
ญ ย	j[6]	y (เป็นเสียงพยัญชนะกึ่งสระทำหน้าที่เหมือนเสียง /?/ ในภาษาไทย)
ก	k	g
ข ฃ ค ฅ ฆ	kh	k
ง	ŋ	- (ปรากฏในเสียงสระพิเศษจีนที่มีเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดคล้ายกับเสียงสระเกินในภาษาไทย เช่น หน่วยเสียง ang, eng, ong, iang, uang)
ห ฮ	h	h
อ	?	- (ปรากฏในเสียงสระจีน เช่น a, ai ฯลฯ)

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า หน่วยเสียงพยัญชนะต้นของภาษาไทยและภาษาจีนที่ใช้สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะต้นนั้นมีหลายลักษณะ ทั้งลักษณะที่ใช้สัทอักษรเหมือนกัน 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /m/, /w/, /f/, /n/, /l/,/r/,/s/,/ch/ และ /h/ ลักษณะที่ใช้สัทอักษรต่างกัน 8 หน่วยเสียง ได้แก่ /p-b/, /ph-p/, /t-d/, /th-t/, /c-z, j/, /j-y/, /k-g/ และ /kh-k/ รวมทั้งลักษณะที่สัทอักษรจีนปรากฏใช้แทนเสียงสระไม่ใช่เสียงพยัญชนะ 2 หน่วยเสียง คือ /ŋ/ และ /?/ ส่วนหน่วยเสียงพยัญชนะไทยที่ไม่ปรากฏในหน่วยเสียงใดๆ ของภาษาจีนมี 2 หน่วยเสียง คือ /b/ และ /d/ ซึ่งผู้สอนอาจใช้ความรู้ทางสัทศาสตร์มาช่วยในการอธิบายวิธีการออกเสียง ได้แก่ ลักษณะการออกเสียง และฐานที่เกิดของเสียง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงพยัญชนะดังกล่าวได้ถูกต้องตามคุณสมบัติและตำแหน่งที่เกิดของเสียง เช่น

พยัญชนะ /b/ เป็นเสียงพยัญชนะระเบิด ฐานริมฝีปาก เสียงก้อง ไม่มีลม

ส่วนพยัญชนะ /d/ เป็นเสียงพยัญชนะระเบิด ฐานฟันและปุ่มเหงือก เสียงก้อง ไม่มีลม

นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาอังกฤษที่สามารถเทียบเคียงกับเสียงพยัญชนะดังกล่าวได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงมากที่สุด เช่น หน่วยเสียงพยัญชนะ /b/ ในคำภาษาอังกฤษ เช่น boy, ball, bird หน่วยเสียงพยัญชนะ /d/ ในคำภาษาอังกฤษ เช่น do, door, dear เป็นต้น

---

[2] หน่วยเสียง /r/ พอเทียบเคียงได้กับเสียง /r/ ในภาษาไทย เป็นเสียงก้องเหมือนกัน แต่เสียง /r/ ในภาษาไทยเป็นเสียงรัว ส่วนในภาษาจีนเป็นเสียงกักเสียดแทรก เวลาออกเสียงปลายลิ้นห่อไปแตะเพดานแข็ง

[3] หน่วยเสียง /sh/ พอเทียบเคียงได้กับเสียง /s/ ในภาษาไทย แต่เวลาออกเสียงจะยกปลายลิ้นขึ้นไปแตะเพดานแข็งก่อน

[4] หน่วยเสียง /zh/ พอเทียบเคียงได้กับเสียง /c/ ในภาษาไทย แต่เวลาออกเสียงจะยกปลายลิ้นขึ้นไปแตะเพดานแข็งก่อน

[5] หน่วยเสียง /ch/ พอเทียบเคียงได้กับเสียง /ch/ ในภาษาไทย แต่เวลาออกเสียงจะยกปลายลิ้นขึ้นไปแตะเพดานแข็งก่อน

[6] บางตำราใช้สัทอักษร /y/ แทนเสียง “ย, ญ” ทั้งพยัญชนะต้นและท้าย

ข้อควรระวังคือ หน่วยเสียงพยัญชนะบางเสียงผู้เรียนชาวจีนมักจะออกเสียงผิดหรือไม่ถูกต้อง เพราะอิทธิพลของภาษาแม่เข้ามาแทรกแซง โดยเฉพาะสัทอักษรจีน (พินอิน) ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในเวลาออกเสียงได้ ตัวอย่าง

หน่วยเสียงพยัญชนะ /b/ ออกเป็น /p/ เช่น บ้าน /bâ:n/ ออกเสียงผิดเป็น ป้าน /pâ:n/
หน่วยเสียงพยัญชนะ /d/ ออกเป็น /t/ เช่น ดี /di:/ ออกเสียงผิดเป็น ตี /ti:/
หน่วยเสียงพยัญชนะ /c/ ออกเป็น /ch/ เช่น จำ /cam/ ออกเสียงผิดเป็น ชำ /cham/
หน่วยเสียงพยัญชนะ /k/ ออกเป็น /kh/ เช่น กิน /kin/ ออกเสียงผิดเป็น คิน /khin/

ดังนั้นผู้สอนจึงควรเน้นย้ำผู้เรียนและเปรียบเทียบคู่เทียบต่างของหน่วยเสียงเหล่านี้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็น ความแตกต่างอย่างเด่นชัดและระมัดระวังในการออกเสียงมากขึ้น

นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาจีนที่มีเสียงเหมือนหรือคล้ายกับคำในภาษาไทยมาเทียบเคียงได้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงพยัญชนะต้นได้ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบตัวอย่างคำไทยกับคำจีนที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนหรือคล้ายกัน

ตัวอย่างคำไทย 泰语词的例子	ตัวอย่างคำจีน 汉语词的例子
ปู /pu:/	逋 /bū/
ผ้า /phâ:/	怕 /pà/
หมู /mŭ:/	模 /mú/
หวาน /wă:n/	玩 /wàn/
ฟัน /fan/	帆 /fān/
ใต้ /tâj/	带 /dài/
ทา /tha:/	他 /tā/
หน้า /nâ:/	那 /nà/
ลา /la:/	拉 /lā/
หรู /rŭ:/	如 /rú/
สี่ /sì:/	喜 /xǐ/
จริง /ciŋ/	经 /jīng/
ชา /cha:/	叉 /chā/
ยา /ja:/	鸭 /yā/
ไก่ /kàj/	改 /gǎi/ ก่อนที่เสียงจะเปลี่ยนระดับสูงขึ้น (半三声)
ขา /khă:/	卡 /kǎ/
หู /hŭ:/	湖 /hú/
อา /?a:/	阿 /ā/

ส่วน**หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกด**ในภาษาไทยมี 8 หน่วยเสียง ในภาษาจีนนั้นไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดเหมือนในภาษาไทย แต่ก็สามารถอาศัยหน่วยเสียงสระประสมกับสระพิเศษในภาษาจีนมาเทียบเคียงกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดในภาษาไทยได้ ดังแสดงให้เห็นในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดในภาษาไทย

พยัญชนะท้ายหรือตัวสะกด ตามมาตรา 尾辅音	สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดในภาษาไทย 泰语尾辅音的国际音标	สระจีนที่มีเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดคล้ายกับภาษาไทย 汉语元音(好像有尾辅音)
แม่กง	ŋ	ang, eng, ong, iang, ing, iong, uang, ueng
แม่กน	n	an, en, ian, in, uan, un, üan, ün
แม่กม	m	-
แม่เกย	j	ui (uei), ei
แม่เกอว	w	iao, iu (iou)
แม่กก	k	-
แม่กด	t	-
แม่กบ	p	-

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า ถึงแม้ในภาษาจีนจะไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดเหมือนในภาษาไทย แต่ก็สามารถอาศัยหน่วยเสียงสระประสมกับสระพิเศษในภาษาจีนมาเทียบเคียงกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดในภาษาไทยได้ 4 หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /ŋ/ สามารถเทียบเคียงกับเสียงสระพิเศษจีน /ang, eng, ong, iang, ing, iong, uang, ueng/ ซึ่งอ่านว่า /อั̲ง̲, เอิ̲ง̲, อ̲ง̲, เอีย̲ง̲, อิ̲ง̲, อิอ̲ง̲, อว̲ง̲, เอิ̲ง̲/ ตามลำดับ หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /n/ สามารถเทียบเคียงกับเสียงสระพิเศษจีน /an, en, ian, in, uan, un, üan, ün/ ซึ่งอ่านว่า /อั̲น̲, เอิ̲น̲, เอีย̲น̲, อิ̲น̲, อว̲น̲, อุ̲น̲, เอวีย̲น̲, อวิ̲น̲/ ตามลำดับ หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /j/ สามารถเทียบเคียงกับเสียงสระประสมจีน /ui (uei), ei/ ซึ่งอ่านว่า /อุ̲ย̲, เอย̲/ ตามลำดับ และหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /w/ สามารถเทียบเคียงกับเสียงสระประสมจีน /iao, iu (iou)/ ซึ่งอ่านว่า /เอียว̲, อิว̲/ ตามลำดับ

นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาจีนที่มีเสียงเหมือนหรือคล้ายกับคำในภาษาไทยมาเทียบเคียงได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงพยัญชนะท้ายได้ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบตัวอย่างคำไทยกับคำจีนที่มีเสียงพยัญชนะท้ายเหมือนหรือคล้ายกัน

ตัวอย่างคำไทย 泰语词的例子	**ตัวอย่างคำจีน** 汉语词的例子
เสียงพยัญชนะท้าย /ŋ/ สามารถเทียบเคียงกับเสียงสระพิเศษจีน /ang, eng, ong, iang, ing/	
ตังค์ /taŋ/	当 /dāng/
เพิ่ง /phə̂ŋ/	碰 /pèng/
หลง /lŏŋ/	龙 /lóng/
เฉียง /chĭaŋ/	墙 /qiáng/
ปิ้ง /pîŋ/	病 /bìng/
เสียงพยัญชนะท้าย /n/ สามารถเทียบเคียงกับเสียงสระพิเศษจีน /an, en, ian, in, uan, un/	
อ้น /ʔan/, อาน /ʔa:n/	安 /ān/
เกิน /kə:n/	跟 /gēn/
เพียร /phian/	偏 /piān/
สิ้น /sîn/	信 /xìn/

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวอย่างคำไทย 泰语词的例子	**ตัวอย่างคำจีน** 汉语词的例子
ชวน /chuan/	穿 /chuān/
คุณ /khun/	昆 /kūn/
เสียงพยัญชนะท้าย /j/ สามารถเทียบเคียงกับเสียงสระประสมจีน /ui (uei), ei/	
รุ่ย /rûj/	锐 /ruì/
ขุย /khǔj/	葵 /kuí/
เลย /lə:j/	勒 /lēi/
เผย /phə̌:j/	陪 /péi/
เสียงพยัญชนะท้าย /w/ สามารถเทียบเคียงกับเสียงสระประสมจีน /iao, iu (iou)/	
เที่ยว /thîaw/	跳 /tiào/
เจียว /ciao/	交 /jiāo/
ฉิว /chǐw/	球 /qiú/
ติว /tiw/	丢 /diū/

ส่วนหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดที่ไม่ปรากฏในหน่วยเสียงใดๆ ในภาษาจีนมี 4 หน่วยเสียง คือ /m/, /k/, /t/ และ /p/ ผู้สอนและผู้เรียนจึงควรเน้นการฝึกออกเสียงเหล่านี้เป็นพิเศษ เพราะถือเป็นกลุ่มหน่วยเสียงที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการออกเสียง ตัวอย่าง

หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /m/ ออกเป็น /n/ เช่น ทำ /tham/ ออกเสียงผิดเป็น ทัน /than/
หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /k/ ออกเป็น /t/ เช่น มาก /mâ:k/ ออกเสียงผิดเป็น มาด /mâ:t/
หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /t/ ออกเป็น /k/ เช่น ผัด /phàt/ ออกเสียงผิดเป็น ผัก /phàk/

ยิ่งไปกว่านั้นผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาอังกฤษที่สามารถเทียบเคียงกับเสียงพยัญชนะท้ายดังกล่าวได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงได้ชัดเจนหรือใกล้เคียงมากที่สุด ตัวอย่าง

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบตัวอย่างคำไทยกับคำภาษาอังกฤษที่มีเสียงพยัญชนะท้ายเหมือนหรือคล้ายกัน

สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาไทย 泰语尾辅音的国际音标	**คำในภาษาอังกฤษ** 英语词的例子
m	boom, jam
k	like, work
t	meet, sit
p	job, pop

2. หน่วยเสียงสระ

สระไทยมี 32 รูป 28 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง สระประสม 3 หน่วยเสียง และสระเกิน 7 หน่วยเสียง ส่วนหน่วยเสียงสระจีนมี 36 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระเดี่ยว 7 หน่วยเสียง สระประสมสองเสียงและ สามเสียง 13 หน่วยเสียง และสระพิเศษ 16 หน่วยเสียง

หน่วยเสียงสระในภาษาจีน

สระเดี่ยว	a e er i o u ü
สระประสม	ai ao ei ia ie iao iu (iou) ou ua uo uai ui (uei) üe
สระพิเศษ	an en ian in uan un (uen) üan ün
	ang eng ong iang ing iong uang ueng[7]

หน่วยเสียงสระในภาษาไทยกับภาษาจีนบางหน่วยเสียงมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่บางหน่วยเสียงในภาษาไทย โดยเฉพาะเสียงสระสั้นต้องใช้การประกอบเป็นหน่วยคำหรือคำจีนจึงสามารถเทียบเคียงกับเสียงสระไทยได้ เนื่องจากคำส่วนใหญ่ในภาษาจีนจะออกเสียงยาวและเสียงสั้น-ยาวในภาษาจีนไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหมายของหน่วยคำหรือคำ ทำให้ผู้สอนต้องเน้นการฝึกออกเสียงสระเป็นพิเศษ ดังจะแสดงให้เห็นในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบเสียงสระเดี่ยวในภาษาไทยกับภาษาจีน

สระเดี่ยว เสียงสั้น 短元音	สัทอักษรแทนเสียงสระไทย 国际音标	สัทอักษรแทนเสียงสระจีน 拼音	สระเดี่ยว เสียงยาว 长元音	สัทอักษรแทนเสียงสระไทย 国际音标	สัทอักษรแทนเสียงสระจีน 拼音
-ะ	a	- /māma, bàba/	-า	a:[8]	a
ิ-	i	- /dìdi, jīn/	-ี	i:	i
-ึ	ɯ[9]	- /jiǎozi, běnzi/	-ื, -ือ	ɯ:	(z,zh,c,ch,s,sh,r + i)
-ุ	u	- /súi, lùn/	-ู	u:	u
เ-ะ	e	-	เ-	e:	-
แ-ะ	ɛ	-	แ-	ɛ:	-
โ-ะ	o	- /xiōng/	โ-	o:	o, o(u)
เ-าะ	ɔ	-	-อ	ɔ:	-
เ-อะ	ə	- /de, ne/	เ-อ	ə:	e, er

[7] ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับหน่วยเสียงสระในภาษาจีนมีดังนี้

ประการที่หนึ่ง หน่วยเสียงสระเดี่ยว /i/ สามารถออกเสียงได้ 2 เสียง คือ เสียง /ɯ:/ ถ้าปรากฏตามหลังเสียงพยัญชนะ z, zh, c, ch, s, sh, r และจะออกเป็นเสียง /i:/ ถ้าปรากฏตามหลังเสียงพยัญชนะอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้กล่าวไว้

ประการที่สอง หน่วยเสียงสระประสมสามเสียงบางเสียง ได้แก่ /iou/, /uei/, /uen/ และหน่วยเสียงสระพิเศษ /ueng/ ระบบการเขียนสัทอักษรจีนจะกำหนดให้เขียนเป็น /iu/, /ui/, /un/ และ /eng/ ตามลำดับ

ประการที่สาม หน่วยเสียงสระเดี่ยว // และหน่วยเสียงสระพิเศษ /an/, /n/ เมื่อปรากฏตามหลังเสียงพยัญชนะ j, q, x และ y จะเขียนโดยละเครื่องหมาย “ทท” ใช้แต่รูป /u/

[8] บางตำราอาจใช้การซ้ำตัวอักษรแทนสระเสียงยาว เช่น สระ -า ใช้สัญลักษณ์ว่า /aa/, สระ ี ใช้สัญลักษณ์ว่า /ii/ เป็นต้น

[9] บางตำราใช้สัทอักษร /ɨ/ แทนเสียง สระ ึ และใช้สัทอักษร /ɨ:/ แทนเสียงสระ ื, ือ

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า หน่วยเสียงสระเดี่ยวในภาษาไทยเมื่อเทียบกับภาษาจีน หน่วยเสียงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแม้จะใช้สัทอักษรแทนเสียงต่างกันมี 6 หน่วยเสียง ได้แก่ /a:-a/, / i:-i/, /ɯ:-i ที่ปรากฏตามหลังเสียงพยัญชนะ z, zh, c, ch, s, sh, r/, /u:-u/, /o:-o/ และ /ə:-e/ ทั้งยังมีหน่วยเสียงที่ต้องอาศัยการประกอบเป็นหน่วยคำหรือคำจีนมาเทียบกับเสียงสระ 6 หน่วยเสียงซึ่งเป็นสระเสียงสั้นทั้งหมด ได้แก่

หน่วยเสียง /a/ พยางค์ที่สองของคำว่า /māma, bàba/ จะออกเสียงเบา[10]ว่า /มะ, ปะ/

หน่วยเสียง /i/ พยางค์ที่สองของคำว่า /dìdi/ จะออกเสียงเบาว่า /ติ/ ส่วนคำว่า /jīn/ จะอ่านว่า /จิน/

หน่วยเสียง /u/ คำว่า /súi, lùn/ จะอ่านว่า /สุ่ย, ลุ่น/

หน่วยเสียง /o/ คำว่า /xiōng/ จะอ่านว่า /สิยง/

หน่วยเสียง /ɯ/ พยางค์ที่สองของคำว่า /jiǎozi, běnzi/ จะออกเสียงเบาว่า /จึ/

หน่วยเสียง /ə / คำว่า /de/, /ne/ เป็นคำที่ออกเสียงเบาอ่านว่า /เตอะ, เนอะ/

นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาจีนที่มีเสียงเหมือนหรือคล้ายกับคำในภาษาไทยมาเทียบเคียงได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงสระเดี่ยวได้ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบตัวอย่างคำไทยกับคำจีนที่มีเสียงสระเดี่ยวเหมือนหรือคล้ายกัน

ตัวอย่างคำไทย泰语词的例子	ตัวอย่างคำจีน 汉语词的例子
ตา /ta:/	搭 /dā/
หมี /mǐ:/	迷 /mí/
ชื่อ /chɯ̂:/	翅 /chì/
คุย /khuj/	亏 /kuī/
ถู /thǔ:/	涂 /tú/
ชง /choŋ/	冲 /chōng/
โต /to:/	都 /dōu/
เลอะ /lə́/	了 /le/
เอ้อ /ʔə̂:/	饿 /è/

ส่วนหน่วยเสียงสระเดี่ยวที่ไม่ปรากฏในหน่วยเสียงใดๆ ของภาษาจีนมี 6 หน่วยเสียง ได้แก่ /e/, /e:/, /ɛ/, /ɛ:/, /ɔ/ และ /ɔ:/ ผู้สอนอาจใช้ความรู้ทางสัทศาสตร์มาช่วยในการอธิบายวิธีการออกเสียง ได้แก่ ลักษณะริมฝีปาก ส่วนและระดับของลิ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงสระดังกล่าวได้ถูกต้องตามคุณสมบัติและตำแหน่งที่เกิดของเสียง เช่น

สระ /e/ เป็นสระหน้า ระดับกึ่งสูง เสียงสั้น ริมฝีปากเหยียด
สระ /e:/ เป็นสระหน้า ระดับกึ่งสูง เสียงยาว ริมฝีปากเหยียด
สระ /ɛ/ เป็นสระหน้า ระดับกึ่งต่ำ เสียงสั้น ริมฝีปากเหยียด
สระ /ɛ:/ เป็นสระหน้า ระดับกึ่งต่ำ เสียงยาว ริมฝีปากเหยียด
สระ /ɔ/ เป็นสระหลัง ระดับกึ่งต่ำ เสียงสั้น ริมฝีปากห่อกลม
สระ /ɔ:/ เป็นสระหลัง ระดับกึ่งต่ำ เสียงยาว ริมฝีปากห่อกลม

[10] คำที่ออกเสียงเบาในภาษาจีนจะไม่ใช้สัทอักษรแทนเสียงวรรณยุกต์เช่นเดียวกับภาษาไทย เช่น คำว่า 吧 /ba/ 呢 /ne/ เป็นต้น

ข้อควรระวังคือ หน่วยเสียงสระบางเสียง ผู้เรียนมักจะออกเสียงผิดหรือไม่ถูกต้อง เพราะระดับของลิ้นต่างกันไม่มากนัก ตัวอย่าง

หน่วยเสียงพยัญชนะ /e/ ออกเป็น /ɛ/ เช่น เป็น /pe̲n/ ออกเสียงผิดเป็น แป็น /pɛn/
หน่วยเสียงพยัญชนะ /e:/ ออกเป็น /ɛ:/ เช่น เพลง /phle̲:ŋ/ ออกเสียงผิดเป็น แพลง /phlɛ̲:ŋ/
หน่วยเสียงพยัญชนะ /ɔ/ ออกเป็น /o/ เช่น เงาะ /ŋɔ́/ ออกเสียงผิดเป็น โงะ /ŋó/
หน่วยเสียงพยัญชนะ /ɔ:/ ออกเป็น /o:/ เช่น มอง /mɔ̲:ŋ/ ออกเสียงผิดเป็น โมง /mo̲:ŋ/

ดังนั้นผู้สอนจึงควรเน้นย้ำผู้เรียนและเปรียบเทียบคู่เทียบต่างของหน่วยเสียงเหล่านี้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างอย่างเด่นชัดและระมัดระวังในการออกเสียงมากขึ้น

ยิ่งไปกว่านั้นผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาอังกฤษที่สามารถเทียบเคียงกับเสียงสระดังกล่าวได้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงได้ชัดเจนหรือใกล้เคียงมากที่สุด ตัวอย่าง

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบตัวอย่างคำไทยกับคำภาษาอังกฤษที่มีเสียงสระเหมือนหรือคล้ายกัน

สัทอักษรแทนเสียงสระในภาษาไทย 泰语元音的国际音标	คำในภาษาอังกฤษ 英语词的例子
e	let, get
e:	face, taste
ɛ	cat, back
ɛ:	fan, air
ɔ	lock, box
ɔ:	all, boss

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบเสียงสระประสมในภาษาไทยกับภาษาจีน

สระประสม เสียงสั้น 短元音	สัทอักษรแทน เสียงสระไทย 国际音标	สัทอักษรแทน เสียงสระจีน 拼音	สระประสม เสียงยาว 长元音	สัทอักษรแทน เสียงสระไทย 国际音标	สัทอักษรแทน เสียงสระจีน 拼音
เ-ียะ	ia	- /xièxie/	เ-ีย	ia	ia, ie
เ-อะ	ɯa[11]	-	เ-ือ	ɯa	-
-ัวะ	ua	-	-ัว	ua	ua

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า หน่วยเสียงสระประสมในภาษาไทยเมื่อเทียบกับภาษาจีน หน่วยเสียงที่มีลักษณะเหมือนกันคือ หน่วยเสียง /เ-ีย ia/ และ /-ัว ua/ ทั้งยังมีหน่วยเสียงที่อาศัยการประกอบเป็นหน่วยคำหรือคำมาเทียบเคียงได้ คือ หน่วยเสียง /เ-ียะ ia/ พยางค์ที่สองของคำว่า /xièxie/ จะออกเสียงเบาว่า /xiè̲yɛ̲/ ส่วนหน่วยเสียงสระประสมที่ไม่ปรากฏในหน่วยเสียงใดๆ ของภาษาจีนคือ หน่วยเสียง /เ-อะ, เ-ือ ɯa/ และ /-ัวะ ua/

นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาจีนที่มีเสียงเหมือนหรือคล้ายกับคำในภาษาไทยมาเทียบเคียงได้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงสระประสมได้ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

[11] บางตำราใช้สัทอักษร /ɨa/ แทนเสียงสระ เ-ือ, เ-ือะ และใช้สัทอักษร /ay/ แทนเสียงสระ ใ-, ไ-

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบตัวอย่างคำไทยกับคำจีนที่มีเสียงประสมเหมือนหรือคล้ายกัน

ตัวอย่างคำไทย泰语词的例子	**ตัวอย่างคำจีน** 汉语词的例子
เสี่ย, เสีย /sìa, sǐa/	写 /xiě/
คั่ว /khûa/	跨 /kuà/

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบเสียงสระเกินในภาษาไทยกับภาษาจีน

สระเกิน 特殊元音	**สัทอักษรแทนเสียงสระไทย** 国际音标	**สัทอักษรแทนเสียงสระจีน** 拼音	**สระเกิน** 特殊元音	**สัทอักษรแทนเสียงสระไทย** 国际音标	**สัทอักษรแทนเสียงสระจีน** 拼音
ำ	am	-	เ-า	aw	ao
ใ-	aj	ai	ไ-	aj	ai
ฤ	rɯ	-	ฤๅ	rɯ:	- /r̀/
ฦ	lɯ	-	ฦๅ	lɯ:	-

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า หน่วยเสียงสระเกินในภาษาไทยเมื่อเทียบกับภาษาจีน หน่วยเสียงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแม้จะใช้สัทอักษรแทนเสียงต่างกันมี 2 หน่วยเสียง คือ /aw-ao/ และ /aj-ai/ ทั้งยังมีหน่วยเสียงที่อาศัย คำจีนมาเทียบเสียงได้ คือ หน่วยเสียง /rɯ:/ คำว่า /r̀/ จะอ่านว่า /รื่อ/ ส่วนหน่วยเสียงสระเกินที่ไม่ปรากฏในหน่วยเสียงใดๆ ของภาษาจีนมี 4 หน่วยเสียง ได้แก่ /am/, /rɯ/, /lɯ/ และ /lɯ:/[12]

ผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาอังกฤษที่สามารถเทียบเคียงกับเสียงสระ /am/ ดังกล่าวได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงมากที่สุด เช่น หน่วยเสียงสระ /am/ ในคำภาษาอังกฤษ เช่น come, some เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาจีนที่มีเสียงเหมือนหรือคล้ายกับคำในภาษาไทยมาเทียบเคียงได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงสระเกินได้ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบตัวอย่างคำไทยกับคำจีนที่มีเสียงสระเกินเหมือนหรือคล้ายกัน

ตัวอย่างคำไทย 泰语词的例子	**ตัวอย่างคำจีน** 汉语词的例子
เมา /maw/	猫 /māo/
ใช่ /châj/	菜 /cài/
ไห /hǎj/	孩 /hái/

[12] หน่วยเสียง /rɯ/, /lɯ/ และ /lɯ:/ เป็นกลุ่มหน่วยเสียงที่ใช้ในภาษาเขียนมากกว่าภาษาพูด ดังนั้นในการสอนฟังและพูดภาษาไทยระดับพื้นฐานจึงไม่จำเป็นต้องสอนหน่วยเสียงเหล่านี้

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์

วรรณยุกต์ไทยมี 4 รูป 5 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงสามัญ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี และเสียงจัตวา ส่วนภาษาจีนจะมี 4 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงหนึ่ง เสียงสอง เสียงสาม และเสียงสี่ ดังจะแสดงให้เห็นในตารางต่อไปนี้ โดยเปรียบเทียบให้เห็นถึงสัทลักษณะหรือระดับเสียงวรรณยุกต์ไทยกับจีน[13]

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยกับภาษาจีน

รูปวรรณยุกต์ 声调符号	**สัทอักษรแทนเสียงวรรณยุกต์ไทย** 国际音标	**สัทอักษรแทนเสียงวรรณยุกต์จีน** 拼音	**การผันเสียงวรรณยุกต์ไทย** 泰语的发音	**การผันเสียงวรรณยุกต์จีน** 汉语的发音
-	- เสียงสามัญ ระดับเสียง 33	ใช้สัญลักษณ์ - เสียงหนึ่ง ระดับเสียง 55	ปา /pa:/	八 /bā/ เทียบได้กับเสียงหนึ่ง
่	̀ เสียงเอก ระดับเสียง 21	́ เสียงสอง ระดับเสียง 35	ป่า /pà:/	把 /bǎ/ เทียบได้กับเสียงสาม ก่อนที่จะเปลี่ยนระดับสูงขึ้น (半三声)
้	̂ เสียงโท ระดับเสียง 451	̌ เสียงสาม ระดับเสียง 214	ป้า /pâ:/	爸 /bà/ เทียบได้กับเสียงสี่
๊	́ เสียงตรี ระดับเสียง 45	̀ เสียงสี่ ระดับเสียง 51	ป๊า /pá:/	拔 /bá/ เทียบได้กับเสียงสอง
+	̌ เสียงจัตวา ระดับเสียง 214/315	-	ป๋า /pǎ:/	百 /bǎi/ เทียบได้กับเสียงสาม หรือเสียงสอง白 /bái/

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า สัทอักษรแทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ไทยกับจีนคล้ายคลึงกัน ได้แก่ เสียงเอกใช้สัทอักษรเหมือนกับเสียงสี่ / ̀ / เสียงตรีใช้สัทอักษรเหมือนกับเสียงสอง / ́ / เสียงจัตวาใช้สัทอักษรเหมือนกับเสียงสาม / ̌ / ส่วนที่ต่างกันคือ สัทอักษรแทนเสียงโท / ̂ / ไม่ปรากฏในภาษาจีน และเสียงสามัญในภาษาไทยไม่ใช้ สัทอักษรแทนเสียง ขณะที่เสียงหนึ่งในภาษาจีนจะใช้สัญลักษณ์ / - /

นอกจากนี้ถ้าพิจารณาในด้านสัทลักษณะหรือระดับของเสียงวรรณยุกต์ระหว่างภาษาไทยกับจีนยังสามารถเทียบเสียงกันได้ กล่าวคือ กลุ่มแรก เสียงวรรณยุกต์ระดับ เสียงสามัญระดับเสียง 33 ใกล้เคียงกับเสียงหนึ่งระดับ 55 แต่ระดับเสียงของภาษาจีนจะสูงกว่าไทยสองระดับ เช่น ปา /pa:/ - 八 /bā/ เสียงเอกระดับเสียง 21 เทียบได้กับเสียงสามก่อนที่จะเปลี่ยนระดับสูงขึ้น คือระดับเสียง 21(4) เช่น ป่า /pà:/ - 把 /bǎ/ และเสียงตรีระดับเสียง 45 เทียบได้กับเสียงสองระดับเสียง 35 เช่น ป๊า /pá:/ - 拔 /bá/

[13] สัทลักษณะหรือระดับเสียงวรรณยุกต์ไทย อ้างจากเรื่อง “สัทลักษณะของเสียงวรรณยุกต์” ของวรวรรธน์ ศรียาภัย (2556, น. 98-99) ส่วนสัทลักษณะหรือระดับเสียงวรรณยุกต์จีน อ้างจากเรื่อง “เสียงวรรณยุกต์” ของประพิณ มโนมัยวิบูลย์ (2545, น. (9) บทนำ)

ส่วนกลุ่มที่สอง เสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ เสียงโทระดับเสียง 451 เทียบได้กับเสียงสี่ระดับเสียง 51 ถึงแม้เสียงในภาษาจีนจะไม่ได้เปลี่ยนระดับก็ตามแต่มีระดับเสียงใกล้เคียงกับเสียงโทที่ลดต่ำลงมา คือ ระดับ (4)51 เช่น ป้า /pâ:/ - 爸 /bà/ และเสียงจัตวาระดับเสียง 214/315 เทียบได้กับเสียงสามระดับเสียง 214 หรือเสียงสองระดับเสียง 35 เช่น ป๋า /pă:/ -百 /bǎi/ หรือ白 /bái/

ข้อควรระวังคือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์บางเสียงผู้เรียนชาวจีนมักจะออกเสียงผิดหรือไม่ถูกต้อง เพราะอิทธิพลของภาษาแม่เข้ามาแทรกแซง โดยเฉพาะสัทอักษรจีน (พินอิน) ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในเวลาออกเสียงได้ ตัวอย่าง

หน่วยเสียงวรรณยุกต์เอก / ˋ / ออกเป็นเสียงโท / ˆ / เช่น ไข่ /khàj/ ออกเสียงผิดเป็น ไข้ /khâj/

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ตรี / ˊ / ออกเป็นเสียงจัตวา / ˇ / เช่น ฟ้า /fá:/ ออกเสียงผิดเป็น ฝา /fă:/

ดังนั้นผู้สอนจึงควรเน้นย้ำผู้เรียนและเปรียบเทียบคู่เทียบต่างของหน่วยเสียงเหล่านี้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างอย่างเด่นชัดและระมัดระวังในการออกเสียงมากขึ้น

นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาจีนที่มีเสียงเหมือนหรือคล้ายกับคำในภาษาไทยมาเทียบเคียงได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงวรรณยุกต์ได้ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบตัวอย่างคำไทยกับคำจีนที่มีเสียงวรรณยุกต์เหมือนหรือคล้ายกัน

ตัวอย่างคำไทย 泰语词的例子	ตัวอย่างคำจีน 汉语词的例子
มา /ma:/	妈 /mā/
ใหม่ /màj/	买 /mǎi/ ก่อนที่เสียงจะเปลี่ยนระดับสูงขึ้น 21(4) (半三声)
ไม่ /mâj/	卖 /mài/
ม้า /má:/	麻 /má/
หมา /mă:/	马 /mǎ/

บทสรุป

จากการเปรียบเทียบระบบสัทอักษรแทนหน่วยเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยกับภาษาจีน จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบว่า หน่วยเสียงใดที่มีลักษณะการถอดเสียงเหมือนหรือแตกต่างกัน เนื่องจากการสอนภาษาไทยเบื้องต้นให้แก่ผู้เรียนชาวจีนนั้นเน้นการฝึกออกเสียงเป็นสำคัญ หน่วยเสียงที่ในภาษาไทยและภาษาจีนมีลักษณะเหมือนกัน หากผู้เรียนเลือกใช้สัทอักษรจีน (พินอิน) แทนสัทอักษรสากล ผู้สอนก็จะเข้าใจระบบการถอดเสียงของผู้เรียนและสามารถยืดหยุ่นกับการเขียนสัทอักษรของผู้เรียนได้ ในขณะที่ผู้เรียนก็จะสามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงกับเสียงภาษาไทยมากที่สุดโดยใช้แนวเทียบเสียง หน่วยเสียง หน่วยคำ หรือคำในภาษาจีนที่เหมือนหรือคล้ายกับเสียงในภาษาไทย วิธีดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงได้ถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้นด้วย

ส่วนหน่วยเสียงใดที่ในภาษาจีนไม่มี เช่น หน่วยเสียงพยัญชนะ /b/ และ /d/ หน่วยเสียงสระ ได้แก่ /e/, /e:/, /ɛ/, /ɛ:/, /ɔ/, /ɔ:/, /ɯa/ และ /am/ หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ได้แก่ /m/, /k/, /t/ และ /p/ ผู้สอนก็จะได้เน้นการฝึก ออกเสียงเหล่านี้มากขึ้น เพราะเป็นกลุ่มหน่วยเสียงที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการออกเสียงผิด ออกเสียงไม่ชัดเจน หรือใช้สับสนกับสัทอักษรจีนดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ผู้สอนและผู้เรียนจึงควรฝึกออกเสียงเหล่านี้เป็นพิเศษ เพื่อป้องกันหรือแก้ไขข้อผิดพลาดหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งผู้สอนอาจหาแบบฝึกหัดเพิ่มเติมมาให้ผู้เรียนได้ฝึกทั้งการฟังและการพูดมากขึ้นด้วย และในการเรียนการสอนจริงนั้นนอกเหนือจากการเปรียบเทียบหน่วยเสียงต่างๆ กับภาษาแม่ของผู้เรียนแล้ว ผู้สอนยังสามารถนำคำในภาษาอังกฤษมาเทียบกับเสียงหรือคำในภาษาไทยได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงพยัญชนะหรือสระได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงมากที่สุด

การสอนเรื่องเสียงภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีนนั้น นอกจากจะใช้วิธีการเปรียบเทียบระบบสัทอักษรระหว่างหน่วยเสียงภาษาไทยกับภาษาจีนเพื่อให้เห็นลักษณะความเหมือนและ/หรือความแตกต่างของเสียงแล้ว การใช้ความรู้ทางสัทศาสตร์ในการอธิบายวิธีและลักษณะการออกเสียงพิเศษเพื่อให้ผู้เรียนออกเสียงได้ถูกต้องก็เป็นสิ่งจำเป็น ตลอดจนการให้ตัวอย่างคำในภาษาจีนหรือภาษาอังกฤษที่มีเสียงพยัญชนะ สระ หรือวรรณยุกต์ที่ใกล้เคียงกับภาษาไทยยังช่วยให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวเทียบเสียงได้อีกด้วย ดังนั้นผู้สอนจึงสามารถนำวิธีการเหล่านี้ไปปรับใช้ใน การเรียนการสอนภาษาไทยระดับพื้นฐานในฐานะภาษาต่างประเทศได้เพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียนชาวจีน

บรรณานุกรม

กาญจนา นาคสกุล และคณะ. (2545). *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 1 : ระบบเสียง อักษรไทย การอ่านคำและการเขียนสะกดคำ.* กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

นวลทิพย์ เพิ่มเกษร. (2556). *ทฤษฎีและวิธีการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ.* โครงการทุนสนับสนุนการเขียนตำรา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประพิณ มโนมัยวิบูลย์. (2545). *ไวยากรณ์จีนกลาง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรวรรธน์ ศรียาภัย. (2556). *ภาษาศาสตร์ภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สัมปชัญญะ.

วิจินตน์ ภาณุพงศ์. (2543). *โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์ และคณะ. (2545). *แบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นในบริบทไทยศึกษาสำหรับชาวต่างชาติ.* เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.

เหยิน จิ่งเหวิน 任景文. (2551). ไวยากรณ์ภาษาจีน ฉบับเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

廖宇夫，编著. (2008). ภาษาไทยพื้นฐาน เล่ม 1《基础泰语（1）》.广州：广东世界图书出版公司.

罗奕原，编著. (2008). ภาษาไทยพื้นฐาน เล่ม 2《基础泰语（2）》. 广州：广东世界图书出版公司.

ความผิดอาญาที่ควรนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทชั้นพนักงานสอบสวน

CRIMINAL PENALTIES SHOULD APPLIED RESTORATIVE JUSTICE AND THE COMPROMISE AT THE POLICE INTERROGATION STAGE

สิทธิกร ศักดิ์แสง*
Sittikorn Saksang*

* อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
* Lecturer, Faculty of Law, Suratthani Rajbhat University
* Email: tidruang@hotmail.com

บทคัดย่อ

หลักการทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice: R.J.) และแนวทางวิธีปฏิบัติที่มีอยู่ในปัจจุบันทั้งของต่างประเทศและของไทย โดยการศึกษาวิเคราะห์ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน ตามประมวลกฎหมายอาญาและตามพระราชบัญญัติจาราจรทางบก พ.ศ. 2522 ที่มีเอกชนเป็นผู้เสียหายและมีเอกชนเป็นผู้เสียหายร่วมกับรัฐ ซึ่งเป็นคดีเล็กๆ น้อยๆ ไม่ควรจะนำคดีอาญาดังกล่าวขึ้นสู่ศาล ควรใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน รวมทั้งศึกษาจากตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารจากการสัมมนาต่างๆ วารสาร ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ดังกล่าวข้างต้น

จากการศึกษาวิจัยพบว่า จากผลการศึกษาวิจัยที่รับข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การประชุมสัมมนา การรับฟังความคิดเห็นและการสัมภาษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มีการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน มีข้อสรุปได้ดังนี้

1. ควรที่จะมีกฎหมายใหม่มารองรับเป็นข้อยกเว้นหรือเป็นการเบี่ยงเบนคดีในคดีอาญาบางประเภทที่ไม่สมควรที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก (Main Stream Justice: M.S.J.)

2. ความผิดอาญาประเภทที่ควรนำมาใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ดังนี้

1) คดีอาญาอันยอมความได้
2) คดีลหุโทษ
3) การกระทำความผิดโดยประมาท ซึ่งรวมไปถึงการกระทำโดยประมาทในคดีจราจรด้วย
4) คดีอาญาอันยอมความมิได้ที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี

คำสำคัญ: กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

Abstract

Researchers study the general principles on Restorative justice (R.J.) practices and guidelines that currently exist in both foreign countries and Thailand by analysis of restorative justice and dispute resolution in criminal inquiry stage under the Penal Code Act and Traffic Act B.E.2522 which private persons and co-victim of private & state in such small cases should not be brought up to the courts. Restorative process should be used to alternatives dispute resolution in criminal inquiry stage. Researchers also study from educational books, thesis, researches, documents from various seminars, journals and the Internet in connection with aforesaid restorative justice.

From the study documents, seminars and hearing from such opinions of those associated with the criminal justice process that the use of dispute resolution and restorative justice in criminal investigation are in conclusions as follows; it should have new law to support as an exception or a deviation in certain types of criminal cases not appropriate to be brought into mainstream criminal justice process.

2. some types of criminal offense that should be used dispute resolution and restorative justice in criminal investigations are as follow:

1) criminal compoundable cases;
2) misdemeanor cases;
3) criminal negligence cases, including the negligence in traffic cases;
4) criminal uncompromised cases not exceeding 5 years imprisonment.

Keywords: Main Stream Justice, Restorative Justice

บทนำ

หลักการ แนวคิดและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice :R.J.) ได้ถูกพัฒนาตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ.1970 (พ.ศ.2513) เป็นต้นมาและเป็นที่กล่าวถึงและยอมรับกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน และมีหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นกระทรวงมหาดไทย อัยการ ศาล ฯลฯ ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปบางส่วนแล้วหรือกำลังเสนอร่างกฎหมายเพื่อรับรองการดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าว แต่ในส่วนของ "ตำรวจ" ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกและต้นธารที่สำคัญในกระบวนการยุติธรรมและเป็นองค์กรที่สัมผัสประชาชนโดยตรงในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปราบปราม รวมทั้งการสืบสอบสวนและทราบข้อมูลสภาพปัญหาในชุมชนนั้นๆดีที่สุด แต่ไม่ปรากฏวิธีการและขั้นตอนตามกฎหมายที่ชัดเจนจะนำมาใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญามาใช้กับผู้กระทำความผิดอาญาในชั้นสอบสวนในการนำมาปฏิบัติได้ (สุวิจักขณ์ โฉมวงษ์, 2548, น. 5)

ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในสังคมหรือในชุมชนนั้นอาจแบ่งได้เป็น ข้อพิพาททางอาญา ทางแพ่ง ทางปกครองและทางรัฐธรรมนูญ (โกเมศ ขวัญเมือง และสิทธิกร ศักดิ์แสง, 2549, น.2-20) ในส่วนของตำรวจจะมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะข้อพิพาททางอาญาหรือที่มีคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องอยู่ด้วย ซึ่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่รองรับอำนาจหน้าที่ของตำรวจในการระงับข้อพิพาท ในปัจจุบันไม่ได้บัญญัติให้อำนาจไว้ มุ่งเน้นเฉพาะ กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก (Main Stream Justice: M.S.J.) หรือกระบวนการยุติธรรมตามปกติ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น การแก้แค้นเป็นมาตรการแรกสุดที่ถูกนำมาใช้ในการตอบโต้ (Retaliation) ต่อผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับความเจ็บปวดและได้สำนึกถึงการกระทำความผิด ดังนั้นการแก้แค้นจะถูกดำเนินการโดยผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับความพอใจพอใจ และต่อมาสิทธิในการโต้ตอบแก้แค้นผู้กระทำความผิดได้กลายมาเป็นของรัฐ (ประเสริฐ เมฆมณี, 2527) การลงโทษได้เป็นการควบคุมสังคมและควบคุมอาชญากรรม วัตถุประสงค์ของการลงโทษจึงได้ถูกกำหนดไว้เป็นหลายกรณี ดังนี้ (อัณณพ ชูบำรุง, 2527)

1) การแก้แค้นทดแทน (Retributive Justification) ผู้กระทำความผิดควรได้รับโทษที่ได้ก่อไว้ โทษต้องเหมาะสมกับความผิด โดยความหนักเบาขึ้นอยู่กับผลของการกระทำ

2) การยังยั้งหรือการข่มขู่ (Utilitarian or Reductive Justification) การลงโทษเพื่อลดจำนวนอาชญากร การลงโทษรุนแรงเป็นการยับยั้ง ป้องกันอาชญากรรม

3) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Reformation and Rehabilitation) เป็นการแก้ไขผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำเป็นสถานที่แก้ไขและปรับปรุง

4) การลงโทษที่มีจุดหมายรวม เป็นการรวมเอาทฤษฎีลงโทษอื่นๆ เข้ามาผสมกันแล้วนำไปปรับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด โดยเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดสามารถทำได้หลายรูปแบบ แบบเนื่องจากมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล การลงโทษจึงไม่ควรกำหนดไว้ตายตัว เพราะจุดมุ่งหมายสุดท้ายคือ ความสงบเรียบร้อยและสวัสดิภาพของสังคม

ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเฉพาะคดีอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ซึ่งถือว่าเป็นความผิดอาญาแผ่นดินพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการสอบสวนสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานโดยมิชักช้าและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษอย่างเคร่งครัด ไม่เปิดโอกาสให้พนักงานสอบสวนหรือผู้ใดเข้ามามีส่วนร่วมในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นไม่ว่าพฤติการณ์และความรุนแรง เหตุหรือผลของการกระทำความผิดจะเป็นอย่างไร เช่น คดีลักทรัพย์ในห้างที่เปิดกิจการอยู่แต่เป็นเวลากลางคืนอันเป็นเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานลักทรัพย์ (มาตรา 335)[1] ไม่ว่าเหตุผลของการลักทรัพย์และมูลค่าของทรัพย์สินที่ถูกลักเป็นเท่าใด ก็ถือเป็นคดีลักทรัพย์ในเวลากลางคืนที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 5 ปี เท่าเทียมกันหมด อีกทั้งกระบวนการทางกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนี้ก็มุ่งเน้นที่จะลงโทษ

[1] มาตราในในวงเล็บให้หมายถึง มาตรา ตามประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น

ผู้ต้องหาเพียงอย่างเดียว โดยมิได้คำนึงถึงการดูแล เยียวยา ชดใช้ความเสียหายและความรู้สึกของผู้เสียหายแต่อย่างใด (สิทธิกร ศักดิ์แสง และคณะ, 2553, น. 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 81 ได้บัญญัติแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านการอำนวยความยุติธรรม ไว้ว่า " (1) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม และทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย" จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีเจตนารมณ์ที่ต้องการส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น อีกทั้งมุ่งให้มีการจัดระบบงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเท็จจริงในทางคดีอาญาที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งที่เป็นความผิดอาญาส่วนตัวและเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน จากสถิติที่ปรากฏและจากประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเองพบว่า กว่าครึ่งหนึ่งของคดีความทางอาญาที่เกิดขึ้นที่เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ไม่มีการรายงานถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยมีการระงับหรือยุติไปตามกระบวนการของสังคมในตัวเอง และเรื่องที่มาถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจปรากฏว่าในข้อเท็จจริงไม่ว่าจะเป็นสำนวนคดีและนำสำนวนคดีไปสู่การพิจารณาในชั้นอัยการและศาลก็มีขึ้นไปไม่ถึงครึ่งหนึ่งของที่ตำรวจได้รับรายงาน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสังคมมีกลไกและกระบวนการในการยุติปัญหาข้อขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ในตัวเองอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการสมานฉันท์กันเองระหว่างคู่กรณี เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชน กระบวนการสมานฉันท์ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด และอย่างไรก็ได้ และโดยเฉพาะที่เกิดขึ้นโดยการสมานฉันท์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีการดำเนินการอยู่แล้วทั้งที่ไม่มีกฎหมายรองรับในลักษณะของการ "เปาคดี" ทำให้ทุกวันนี้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีเจตนามุ่งเน้นการสร้างความสงบสุขให้แก่สังคมนั้น ต้องเสี่ยงต่อการกลายเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 157) ทำให้หลักสุจริตและหลักนิติศาสตร์ที่ใช้อยู่ในขณะนี้ไม่สามารถคุ้มครองการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการยุติข้อพิพาทตามเหตุผล ความจำเป็น และความต้องการของคู่กรณีได้

ทางออกของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย

ทางออกของกระบวนการยุติธรรมดังกล่าว คือ ความพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินคดีอาญาให้เหมาะสม คือ ควรเบี่ยงเบนกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักบางเรื่องแล้วนำกระบวนยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice: R.J.)[2] ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นแนวคิดที่มีรากฐานแตกต่างจากการอำนวยยุติธรรมเชิงแก้แค้นทดแทน (Retribution) ตามกระบวนการยุติธรรมอาญากระแสหลัก

---

[2] ข้อสังเกต ในต่างประเทศที่ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญา โดยผู้เขียนได้แยกพิจารณาตามระบบกฎหมายของแต่ละประเทศที่ใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซิวิลลอว์ (Civil Law) กับระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) จะพบว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาที่มีใช้ในชั้นสอบสวนของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซิวิลลอว์ (Civil Law) หรือประเทศในภาคพื้นยุโรป คือ ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส ประเทศออสเตรีย ประเทศเบลเยี่ยม ประเทศสเปน และประเทศเนเธอร์แลนด์ จะให้อำนาจพนักงานอัยการมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาเป็นหลัก แต่มีประเทศเบลเยี่ยม และประเทศเนเธอร์แลนด์ นั้นให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจมีส่วนร่วมใช้การกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาได้ ส่วนประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ (Common Law) คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และแคนาดา จะให้อำนาจเจ้าที่ตำรวจมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการใช้การกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการพิจารณาคดีอาญาในระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายระบบซิวิลลอว์ (Civil Law) หรือประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ต่างให้ความสำคัญกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน เพื่อเป็นการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล เป็นการเยียวยาให้กับผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดได้กลับคืนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุขเช่นเดียวกัน (David, 2000)

(Main Stream Justice: M.S.J.) โดยมุ่งให้ความสำคัญกับสิ่งซึ่งจำเป็นต้องได้รับการเยียวยา (สำหรับเหยื่อ) ส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง (สำหรับผู้กระทำความผิด) และสิ่งซึ่งควรเรียนรู้เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นในสังคม (สำหรับชุมชน) แนวคิดนี้ทำให้เหยื่อเป็นศูนย์กลางของการให้การนิยามเกี่ยวกับอันตรายและการชดใช้เยียวยา กล่าวคือ เหยื่อเป็นผู้กำหนดว่าอันตรายที่ตนได้รับ คือ อะไรและการชดใช้เยียวยาที่เหมาะสมสำหรับตนจะมีขนาดเท่าใด ขณะที่ชุมชนสามารถเข้ามีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมการเรียกร้องความรับผิดชอบจากผู้กระทำความผิดให้การสนับสนุนอาชญากรรมและประกันโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) ตนเองของผู้กระทำความผิดและทำให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม (Reintegration) ซึ่งเป็นปรัชญาสำคัญที่ทำให้กระบวนทัศน์การมองปัญหาเปลี่ยนไปจากเดิม (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ, 2548, น. 28) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญา เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่ใช้ควบคู่ไปกับกระบวนการยุติธรรมอาญากระแสหลัก[3] หรือกระบวนการยุติธรรมตามปกติ มิใช่เข้าไปแทนที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาจึงมีแนวคิด หลักการ และลักษณะพิเศษที่แตกต่างออกไปจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก และจากเหตุผลที่แตกต่างกันนี้จึงส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา[4] ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการยุติธรรม

---

[3] กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice : R.J.) อาจถูกนำมาใช้เพื่อบรรเทาความเคร่งครัดในการบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่เหมาะสมในระบบความยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก (Main Stream Justice: M.S.J) หรือกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามปกติ แต่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ก็มีข้อจำกัดในประการอื่นนอกจากที่จะมีแนวโน้มในการนำมาใช้กับเฉพาะคดีอาญาบางประเภทเท่านั้น กล่าวคือ

1) การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาขึ้นอยู่กับความร่วมมือด้วยความสมัครใจของคู่กรณีทุกฝ่ายเป็นสำคัญ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้ความร่วมมือ ก็ควรใช้วิธีการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก เพราะกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่ได้เป็นมาตรการที่ทดแทนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐ แต่เป็นทางเลือกหนึ่งเมื่อจะไม่นำกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลักมาใช้กับคดีอาญาบางประเภท

2) บทบาทของชุมชนในการให้ความร่วมมือกับการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญานั้นมีข้อจำกัดหลายด้าน ชุมชนแต่ละแห่งมีทรัพยากรและบุคคลที่มีทักษะไม่เท่ากัน บางชุมชนมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ มีความแตกต่างในเรื่องวัฒนธรรมความเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติของชุมชนหรือสังคมที่มีต่อการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิด

3) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาอาจไม่ใช่สิ่งจำเป็นในการอำนวยความยุติธรรมทางอาญาได้ทุกกรณีหากกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลักสามารถจัดระบบให้สามารถควบคุมสังคมได้ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาก็อาจไม่ใช่เรื่องจำเป็น (คณะอนุทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ, 2547, น.8-9)

[4] โปรดดูรายละเอียดมติที่ประชุมของคณะกรรมาธิการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ (UN Commission on Crime Prevention and Criminal Justice) ที่ 1999/26 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1999 เรื่อง “การพัฒนาและการดำเนินการเกี่ยวกับประนอมข้อพิพาทและมาตรการทางกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกระบวนการยุติธรรม” มติที่ประชุมสหประชาชาติ ที่ 2000/14 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม2000 เรื่อง “หลักการพื้นฐานว่าด้วยการดำเนินโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีอาญา” อีกทั้งมติที่ประชุมสมัชชาทั่วไปที่ 56/261 ลงวันที่ 31 มกราคม ค.ศ. 2002 เรื่อง “แผนปฏิบัติการสำหรับการดำเนินการตามปฏิญญากรุงเวียนนาว่าด้วยอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม : การประสบเรื่องท้าทายในศตวรรษที่ 21” (ชาติ ชัยเดชสุริยะ, 2552, น.70-76)

เชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทในชั้นชุมชนและฝ่ายปกครอง ในชั้นพนักงานสอบสวน[5] ชั้นอัยการ[6] ชั้นศาล[7] และราชทัณฑ์[8] (วันชัย รุจนวงศ์, ม.ป.ป., น. 1) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่ควรจะมีรูปแบบที่เป็นหลักตายตัว แต่ทุกรูปแบบที่ใช้อยู่จะมีผลมาจากความผูกพันระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่นของประเทศไทย ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะต้องสร้างจากรากหญ้าสู่ระดับบน

---

[5] **กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน** คือกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นตำรวจ ซึ่งโดยปกติตำรวจจะมีหน้าที่หลัก คือ ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ แต่ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ตำรวจสามารถใช้ดุลพินิจได้เมื่อสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้ คือ การใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่อยู่ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน ในกรณีที่นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญามาใช้ เช่น การตักเตือน ซึ่งการตักเตือนนั้นมีได้ 2 ลักษณะดังนี้

1. การตักเตือนอย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นการ ตักเตือนด้วยวาจา ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดที่ไม่รุนแรงและมีพยานหลักฐานพอที่จะตั้งข้อหาได้และผู้กระทำความผิดยินยอม
2. การตักเตือนอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การทำเป็นหนังสือตักเตือน ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำ เป็นต้น

[6] **กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานอัยการ** กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีหน้าที่ในการพิจารณาสั่งฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งในชั้นพนักงานอัยการสามารถนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญามาใช้ได้ หากขั้นตอนนั้นนำมาซึ่งความพอใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธี การต่อรองคำรับสารภาพหรือ การสั่งชะลอการฟ้อง คือ กรณีที่พนักงานอัยการได้พิจารณาถึงผลร้ายที่เกิดขึ้นและการกระทำของผู้กระทำความผิดแล้วเห็นว่ายังไม่ควรสั่งฟ้องคดี โดยพิจารณาจากประวัติส่วนตัวของผู้กระทำความผิดแล้วเห็นว่าไม่เคยต้องโทษจำคุก หรือเคยรับโทษแต่เป็นกรณีประมาท จึงสั่งชะลอฟ้องไว้และรอฟังรายงานความประพฤติ หากพ้นกำหนดแล้วผู้กระทำความผิดไม่ได้กระทำความผิดซ้ำหรือไม่ได้ผิดเงื่อนไข ก็จะมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีมีผลให้คดีระงับไป (สิทธิกร ศักดิ์แสง และคณะ, 2553 , น.36)

[7] **กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นศาล** กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นศาล เช่น ประเทศแคนาดา ได้นำมาปรับใช้ในคดีอาญาความผิดฐานฉ้อโกงที่มีราคาทรัพย์มากกว่า 20,000 ดอลล่าร์, ความผิดฐานปล้นทรัพย์, ความผิดเกี่ยวกับเพศ, ความผิดฐานลักพาตัวไปเรียกค่าไถ่, ความผิดฐานประมาท ศาลมีอำนาจส่งคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้ โดยส่งคดีให้คณะกรรมการชุมชนดำเนินการพิจารณาตามโครงการไกล่เกลี่ยตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (ชาติ ชัยเดชสุริยะ, 2552, น.78-88)

[8] **กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นราชทัณฑ์** กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นราชทัณฑ์ เป็นกระบวนการนำผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงเล็กน้อย ออกไปจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลักหรือกระบวนการยุติธรรมตามปกติ โดยนำบุคคลเหล่านี้เข้าไปอยู่ในกระบวนการชุมชนบำบัด (Community-based Corrections) ถือเป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพาทคดีอาญาโดยใช้ชุมชนบำบัด ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพราะบุคคลส่วนใหญ่ที่กระทำความผิดจะเป็นคดีประเภทความผิดเล็กน้อย คงเป็นไปไม่ได้ที่จะคุมขังทุกๆคน สำหรับความผิดอาญาทุกข้อหา ดังนั้นการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดโดยให้มีชุมชนมีส่วนร่วม เพราะจากสภาพปัญหาของจำนวนบุคลากรและราชทัณฑ์มีจำนวนจำกัด เรือนจำควรมีไว้สำหรับผู้กระทำความผิด ที่มีลักษณะความผิดที่รุนแรงจำเป็นต้องนำตัวผู้กระทำความผิดกันออกจากสังคมกระบวนการชุมชนบำบัดของราชทัณฑ์มีสิ่งที่ตามมาคือ การช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนเข้าสู่สังคม (Reintegration) เป็นกระบวนการที่จะเตรียมการทั้งสังคมและผู้กระทำความผิด โดยคาดหวังว่าหลังจากที่ผู้กระทำความผิดกลับเข้าสู่สังคมแล้ว จะปรับปรุงแก้ไขตนเองให้เป็นที่ยอมรับของสังคม คือ ทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความสามารถที่จะปฏิบัติตามกฎหมายและมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่เข้ากับสังคมได้และหลังจากที่มีการบำบัดแล้ว บุคคลดังกล่าวต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงในที่ดีขึ้นภายในตัวเอง ภายในครอบครัว เพื่อนหรือสถาบันที่อยู่รอบตัว (สิทธิกร ศักดิ์แสง และคณะ, 2553, น.38)

ลักษณะและประเภทคดีอาญาที่ควรนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทในชั้นพนักงานสอบสวนของประเทศไทย

ข้อเท็จจริงในทางคดีอาญาที่เกิดขึ้นในสังคม จากสถิติที่ปรากฏและจากประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเองพบว่า (สิทธิกร ศักดิ์แสง และคณะ, 2553, น. 125) กว่าครึ่งหนึ่งของคดีความทางอาญาที่เกิดขึ้น ไม่มีการรายงานถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยมีการระงับหรือยุติไปตามกระบวนการของสังคมในตัวเองและเรื่องที่มาถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจปรากฏว่าในข้อเท็จจริงไม่ว่าจะเป็นสำนวนคดีและนำสำนวนคดีไปสู่การพิจารณาในชั้นอัยการและศาลก็มีขึ้นไปไม่ถึงครึ่งหนึ่งของที่ตำรวจได้รับรายงาน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสังคมมีกลไกและกระบวนการในการยุติปัญหาข้อขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ในตัวเองอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการสมานฉันท์กันเองระหว่างคู่กรณี เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชน กระบวนการสมานฉันท์ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด และอย่างไรก็ได้ และโดยเฉพาะที่เกิดขึ้นโดยการสมานฉันท์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีการดำเนินการอยู่แล้วทั้งที่ไม่มีกฎหมายรองรับ ทำให้ทุกวันนี้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีเจตนามุ่งเน้นการสร้างความสงบสุขให้แก่สังคมนั้น ต้องเสี่ยงต่อการกลายเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทำให้หลักสุจริตและหลักนิติศาสตร์ที่ใช้อยู่ในขณะนี้ไม่สามารถคุ้มครองการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการยุติข้อพิพาทตามเหตุผล ความจำเป็นและความต้องการของคู่กรณี[9]

เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นพนักงานสอบสวน หมายถึง กระบวนการพิจารณาคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนไม่ว่าจะเป็นในชั้นพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อจะทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อเอาผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษโดยส่งมอบคดีให้อัยการเป็นผู้สรุปสำนวนหลักฐานในการที่จะส่งฟ้องหรือไม่ส่งฟ้องคดีอาญาต่อศาลกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสังคมได้เท่าใดนักเมื่อเทียบกับคดีข้อมูลเชิงสถิติจากสำนักงานศาลยุติธรรม จะพบว่าคดีอาญาที่มีโทษ ไม่เกิน 5 ปีมีอยู่ร้อยละ 70 ควรหรือไม่ที่เบี่ยงเบนคดีอาญาที่ไม่เกิน 5 ปี เพื่อลดคน ลดงบประมาณและเวลาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นศาล จึงมีการค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาสังคมขึ้นมาก็คือ การนำแนวคิดหลักการกระบวนยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice: R.J.) มาใช้ในการระงับข้อพิพาททางอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน เพื่อให้ระงับข้อพิพาททางอาญาระหว่างคู่กรณี ในลักษณะของความชอบด้วยกฎหมาย[10] มีความยุติธรรม ความโปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบได้ และที่สำคัญประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการอำนวยความยุติธรรมและป้องกันแก้ไขอาชญากรในระดับท้องถิ่นหรือชุมชน ซึ่งจะเป็นร่วมกันเชิงสมานฉันท์ อันเป็นการลดความคลุมเครือและสงสัยของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและช่วยให้กระบวนการยุติธรรมของไทยมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปในลักษณะแบบ Win-Win ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการะบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน[11] แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก (Main Stream Justice: M.S.J.) ดังนี้

---

[9] การให้ความเห็นของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย ให้ความเห็นต่อคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ในคณะกรรมาธิการการยุติธรรมและการตำรวจ วุฒิสภา ในการประชุมครั้งที่ 3 วันพุธที่ 20 พฤษภาคม 2552 ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข 102 ชั้น 1 อาคารรัฐสภา 2

[10] การให้ความเห็นของ พลตำรวจตรี อำนวยนิ่มมะโน รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล พลตำรวจตรี ชยุต ธนทวีรัชต์ รองผู้บัญชาการตำรวจภูธร ภาค 1 และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธานี วรภัทร์ รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในการประชุมอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ในคณะกรรมาธิการยุติธรรมและตำรวจ วุฒิสภา ในการประชุมครั้งที่ 9 วันพุธที่ 1 กรกฎาคม 2552

[11] การให้ความเห็นของ พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์ อนุกรรมการมาธิการพิจารณาศึกษาการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ในคณะกรรมาธิการการยุติธรรมและการตำรวจ วุฒิสภา ในการประชุมครั้งที่ 5 วันพุธที่ 3 มิถุนายน 2552

1. ลักษณะของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน

การนำหลักการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice: R.J.) ในคดีอาญามาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ 2 ลักษณะ คือ (ณภัทร กตเวทีเสถียร, 2547, น.134)

1.1 การนำมาใช้เป็นเพียงเสี้ยวหนึ่งของหลักการยังไม่มีผลให้คดีระงับลงเนื่องจากยังติดที่กระบวนยุติธรรมทางอาญากระแสหลักตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงเป็นการนำมาใช้เพื่อประกอบดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น

1.2 กรณีสามารถนำมาใช้เพื่อให้คดีอาญาระงับลงได้ในความผิดอาญา[12]บางประเภทได้ ซึ่งความผิดอาญานั้นจะต้องมีผู้เสียหายที่เป็นเอกชนเท่านั้น จะไม่ใช้กับความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายโดยไม่มีเอกชนมีส่วนเสียหาย กล่าวคือ คดีอาญาที่มีเอกชนเป็นผู้เสียหายส่วนตัวกับคดีอาญาที่มีเอกชนเป็นผู้เสียร่วมกับรัฐ ที่ความผิดอาญานั้นไม่ควรจะนำไปสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก (Main Stream Justice: M.S.J.)

เมื่อพิจารณาศึกษาพบว่าควรนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในลักษณะกรณีนำมาใช้เพื่อให้คดีระงับลงได้ในความผิดบางประเภทได้ในชั้นพนักงานสอบสวน เพื่อให้ระงับข้อพิพาททางอาญาระหว่างคู่กรณี เป็นไปด้วยความชอบด้วยกฎหมาย ความยุติธรรม โปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบได้ และที่ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาเป็นการอำนวยความยุติธรรมและป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในระดับท้องถิ่นหรือชุมชนและเป็นการลดความคลุมเครือสงสัยของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและช่วยให้กระบวนการยุติธรรมของไทยมีศักยภาพมากยิ่งขึ้นได้ ตามที่ได้มีการศึกษาจากอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนในคณะกรรมาธิการการยุติธรรมและการตำรวจ วุฒิสภา การรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมในชั้นสอบตามภูมิภาคต่างๆและการประชุมสัมมนาและการศึกษาดูงานของต่างประเทศ เช่น ประเทศจีน ประเทศมาเลย์เซียและประเทศลาว ผู้เขียนได้ศึกษาวิเคราะห์สรุปผลพบว่า ควรจะมีกฎหมายมารองรับอำนาจตำรวจในการใช้ดุลพินิจในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน คือ เพื่อประโยชน์ของตำรวจเองและที่สำคัญเพื่อประโยชน์ของสังคม[13]

---

[12] ความผิดอาญาอาจแบ่งได้สองประเภท คือ

1. ความผิดอาญาที่เป็นส่วนบุคคล เช่น ชีวิต ความปลอดภัยของร่างกาย และทรัพย์สิน เป็นต้น

2. ความผิดอาญาที่เป็นส่วนรวม เช่น ความปลอดภัยในการจราจร ความมั่นคงเชื่อถือของระบบแลกเปลี่ยน (เงินตรา) และเอกภาพของดินแดน (คณิต ณ นคร, 2552 , น.271)

[13] การที่ให้มีการดำเนินดังกล่าวได้นั้นจึงควรจะมีกฎหมายมารองรับอำนาจตำรวจในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ในรายงานวิจัย เรื่อง “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน” ได้ดำเนินการศึกษาพบว่าควรจะมีกฎหมายมารองรับนั้น มีอยู่ 2 วิธีด้วยกัน คือ (สิทธิกร ศักดิ์แสง และคณะ, 2553, น.112-114)

1. แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเปิดโอกาสให้มีกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ที่ใช้กันอยู่ของต่างประเทศ เช่น ประเทศเยอรมัน ประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น

2. ควรจะบทบัญญัติกฎหมายขึ้นมารองรับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนโดยตรง

เมื่อพิจารณาถึงแนวทางดังกล่าวกับการรองรับอำนาจตำรวจในการใช้ดุลพินิจใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญา ผู้เขียนเห็นว่าถ้าแก้ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะพบปัญหา คือ พัวพันไปทั้งระบบ ดังนั้นเห็นควรที่จะมีกฎหมายใหม่มารองรับเป็นข้อยกเว้นหรือเป็นการเบี่ยงเบนคดีในคดีอาญาบางประเภทที่ไม่สมควรที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก (Main Stream Justice : M.S.J.)

2. ประเภทความผิดอาญาที่ควรจะนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน

ประเด็นปัญหาว่าจะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนมาใช้ในความผิดประเภทใดบ้าง และควรจะเป็นความผิดที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้นจะเป็นความผิดอาญาทั้งหมด[14] ผู้เขียนเห็นว่า ควรนำมาใช้กับกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ควรแต่นำความผิดอาญาที่ปรากฏอยู่ในระมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป และความผิดอาญาที่เกิดขึ้นโดยประมาท ดังนี้

2.1 คดีอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้

จากการศึกษาวิเคราะห์ในรายงานวิจัย"กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน" (สิทธิกร ศักดิ์แสง และคณะ, 2553, น.126) พบว่า คดีอาญาที่มีความผิดความผิดอันยอมความได้ซึ่งถือว่าเป็นความผิดอาญาส่วนตัว ตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งได้แก่ ความผิดฐานทำให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นสินค้าหรือบริการของผู้อื่น (มาตรา 272 วรรคสาม) ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา (มาตรา 276 วรรค 1) ความผิดฐานอนาจาร (มาตรา 278 มาตรา 283 และมาตรา 284) ความผิดฐานทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ (มาตรา 309 วรรค 1) ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น (มาตรา 310 วรรค 1 และ มาตรา 311 วรรค 1) ความผิดฐานเปิดผนึกหรือเอาจดหมาย โทรเลขหรือเอกสารใดๆซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นไป (มาตรา 322) ความผิดฐานเปิดเผยความลับของผู้อื่นซึ่งล่วงรู้หรือได้มาโดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่หรือโดยเหตุที่ประกอบอาชีพ (มาตรา 323 มาตรา 324และมาตรา 325) ความผิดฐานหมิ่นประมาทผู้อื่น (มาตรา 326และมาตรา 333) ความผิดฐานหมิ่นประมาทผู้ตาย (มาตรา 327 และมาตรา 333) ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยโฆษณา (มาตรา 328และมารตา 333) ความผิดฐานฉ้อโกง (มาตรา 341 มาตรา 342 และมาตรา 348) ความผิดฐานฉ้อโกงแรงงาน (มาตรา 344 และมาตรา 348) ความผิดฐานฉ้อโกงค่าหาร ค่าโรงแรม (มาตรา 345 และมาตรา 348) ความผิดฐานฉ้อโกงให้จำหน่ายทรัพย์สิน (มาตรา 346 และมาตรา 348) ความผิดฐานฉ้อโกงวินาศภัย

---

[14] นอกจากประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดความผิดและโทษไว้แล้วยังมีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดความผิดและโทษทางอาญาไว้ด้วยซึ่งได้แก่ การกระทำผิดตาม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ ประมวลรัษฎากร ประมวลกฎหมายที่ดินพระราชบัญญัติศุลกากร พระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พระราชบัญญัติสุรา พระราชบัญญัติการพนัน พระราชบัญญัติไพ่ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พระราชบัญญัติราชการทหาร พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และการตลาดหลักทรัพย์ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ฯลฯ พระราชบัญญัติการจดทะเบียนคนต่างด้าว พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามค้าประเวณี พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พระราชบัญญัติ มาตราชั่งตวงวัด พระราชบัญญัติการพิมพ์ กระราชบัญญัติการสาธารณสุขและโรคติดต่อ พระราชบัญญัติดอกเบี้ยให้กู้ยืมของสถาบันทางการเงิน พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พระราชบัญญัติสงวนและรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พระราชบัญญัติการประมง พระราชบัญญัติแร่ พระราชบัญญัติควบคุมแร่ดีบุก พระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พระราชบัญญัติควบคุมสินค้าตามชายแดน พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พระราชบัญญัติโรงงาน พระราชบัญญัติสถานบริการ พระราชบัญญัติเรือไทย พระราชบัญญัติการเดินเรือน่านน้ำไทย พระราชกำหนดราคาสินค้าและการป้องกันการผูกขาด พระราชบัญญัติและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พระราชบัญญัติจราจรทางบก พระราชบัญญัติทางหลวง พระราชบัญญัติรถยนต์ พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย ความผิดตามประกาศของคณะปฏิวัติ และอื่นๆ เป็นต้น (สิทธิกร ศักดิ์แสง และคณะ, 2553, น.127) ผู้เขียนเห็นว่าความผิดอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเฉพาะ ล้วนแล้วแต่เป็นความผิดที่เป็นนโยบายของรัฐที่ต้องมีการปราบปรามอย่างเข้มงวดอย่างยิ่งควรจำเป็นต้องใช้กระบวนการยุติธรรมอาญากระแสหลัก (Main Stream Justice : M.S.J) หรือกระบวนการยุติธรรมอาญาปกติ ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ควรนำมาใช้กับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน

(มาตรา 347 และมาตรา 348) ความผิดฐานฉ้อโกงเจ้าหนี้ผู้รับจำนำ (มาตรา 349 และมาตรา 351) ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ (มาตรา 350 และมาตรา 351) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ (มาตรา 352 และมาตรา 356) ความผิดฐานจัดการทรัพย์สินของผู้อื่นโดยทุจริต (มาตรา 353 และมาตรา 356) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของ (มาตรา 355 และมาตรา 356) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ (มาตรา 358-359) ความผิดฐานบุกรุก (มาตรา 362 และมาตรา 366) ความผิดฐานย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 363 และมาตรา 366) ความผิดฐานเข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์ หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น (มาตรา 364 และมาตรา 366) รวมไปถึงความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว เมื่อเหยื่ออาชญากรรมและผู้กระทำผิดเป็นญาติกันตามมาตรา 71 ได้แก่ ความผิดฐานลักทรัพย์ (มาตรา 334-335) ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ (มาตรา 336 วรรค 1) ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน (มาตรา 343) ความผิดฐานรับของโจร (มาตรา 357) ความผิดฐานทำให้ทรัพย์ที่มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์เสียหาย (มาตรา 360) ซึ่งเมื่อพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับความผิดอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้นั้น สามารถนำไปใช้ได้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นกระบวนการยุติธรรมชุมชน กระบวนการยุติธรรมในชั้นฝ่ายปกครอง กระบวนการยุติธรรมในชั้นสอบสวน กระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลและกระบวนการยุติธรรมในชั้นราชทัณฑ์

2.2 คดีอาญาที่เป็นความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ

จากการศึกษาวิเคราะห์ในรายงานวิจัย"กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน" (สิทธิกร ศักดิ์แสง และคณะ, 2553, น.127) พบว่า คดีความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ ที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้ความผิดลหุโทษในฐานความตั้งแต่มาตรา 367 – 398 ดังนี้ เมื่อเจ้าพนักงานถามชื่อที่อยู่เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายไม่ยอมบอกหรือแกล้งบอกชื่อที่อยู่อันเป็นเท็จ (มาตรา 367) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานที่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 368) ทำให้สิ่งที่เจ้าพนักงานปิด-แสดงไว้เสียไป (มาตรา 369) ส่งเสียง-กระทำอื้ออึงโดยมีเหตุอันควร(มาตรา 370) พาอาวุธไปในที่ชุมชน(มาตรา 371) ทะเลาะกันในทางสาธารณะหรือสาธารณสถาน (มาตรา 372)ปละปล่อยละเลยบุคคลวิกลจริต(มาตรา 373) ไม่ช่วยผู้อยู่ในภยันตรายแห่งชีวิต(มาตรา 374)ทำให้สิ่งระบายสาธารณะขัดข้อง(มาตรา 375) ยิงปืนในที่ชุมชนโดยใช้ดินระเบิด(มาตรา 376) ปล่อยปละละเลยสัตว์ดุหรือสัตว์ร้าย(มาตรา 377) เมาครองสติไม่ได้-ประพฤติวุ่นวายในถนนสาธารณ-สาธารณสถาน(มาตรา 378) ชัก-แสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้(มาตรา 379) ทำให้เกิดปฏิกูลในที่น้ำขัง (มาตรา 380) ทารุณสัตว์-ฆ่าสัตว์ให้รับทุกขเวทนา (มาตรา 381) ใช้สัตว์ทำงานเกินควร (มาตรา 382) ไม่ช่วยเมื่อเพลิงไหม้-สาธารณะภัยอื่น (มาตรา 383) บอกกล่าวความเท็จให้ประชาชนตกใจ (มาตรา 384) กีดขวางทางสาธารณะโดยไม่จำเป็น (มาตรา 385) ปัก-วางสิ่งเกะกะ-ไม่แสดงสัญญาณในทางสาธารณะ(มาตรา 386) ติดตั้งสิ่งของที่อาจตก-พังลงในทางสาธารณะ(มาตรา 387) กระทำการอันควรขายหน้าโดยเปลือย-ลามกต่อสาธารณะกำนัล(มาตรา 388) ทำให้ของแข็งตก-ให้ของโสโครกเปรอะเปื้อน(มาตรา 389) กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ(มาตรา 390) ใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ(มาตรา 391)ทำให้ผู้อื่นกลัว-ตกใจโดยการขู่เข็ญ(มาตรา 392) ดูหมิ่นซึ่งหน้าหรือด้วยโฆษณา(มาตรา 393) ไล่ต้อนสัตว์เข้าไปสวน-ไร่นาของผู้อื่น(มาตรา 394) ปล่อยปละละเลยให้สัตว์เข้าสวน-ไร่-นาผู้อื่น(มาตรา 395)ทิ้งซากสัตว์ซึ่งอาจเน่าเหม็นในทางสาธารณะหรือริมทางสาธารณะ (มาตรา 396) ข่มเหงทำให้ผู้อื่นอับอายเดือดร้อนรำคาญ (มาตรา 397) ทารุณเด็ก คนป่วย คนชรา (มาตรา 398) การกระทำดังกล่าวล้วนเป็นความผิดลหุโทษที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เมื่อพิจารณากระบวนยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนจะพบว่าสามารถใช้กระบวนการยุติธรรมดังกล่าวได้ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่ต้องยุติโดยความเห็นชอบของพนักงานอัยการ เว้นแต่มีกฎหมายอื่นกำหนดไว้โดยเฉพาะ จึงควรจะมีกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสอนโดยเฉพาะ

2.3 คดีอาญาที่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

จากการศึกษาวิเคราะห์ในรายงานวิจัย "กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน" (สิทธิกร ศักดิ์แสง และคณะ, 2553, น.128) พบว่า คดีความผิดอาญาที่ได้กระทำโดยประมาท มีอยู่ 2 ประเภทคดี คือ คดีอาญาที่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย ได้แก่ เจ้าพนักงานทำให้ผู้ถูกคุมขังหลุดพ้นจากการการคุมขังไปโดยประมาท (มาตรา 205) กระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท (มาตรา 225) กระทำให้เกิดภยันตรายต่อประชาชนโดยประมาทตามความในมาตรา 226-มาตรา 237 (มาตรา 239) กระทำให้ผู้อื่นตายโดยประมาท (มาตรา 291) กระทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสโดยประมาท (มาตรา 300) กระทำให้ผู้อื่นถูกหน่วงเหนี่ยว กักขังโดยประมาท (มาตรา 311) ทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจโดยประมาท และคดีความผิดอาญาโดยประมาทตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

เนื่องจากการนำความผิดอาญาที่กระทำโดยประมาทมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นนักงานสอบสวนนี้ เพราะการกระทำโดยประมาทเป็นการกระทำโดยผู้กระทำไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิดทางอาญาอย่างแท้จริงและไม่ประสงค์จะให้เกิดความเสียหายขึ้น เขาคงระมัดระวังขึ้นหากเขารู้ว่าจะต้องใช้ความระมัดระวัง นอกจากนี้ยังมีหลายกรณีที่คนเราบางคนอาจเกิดมาเป็นคนซุ่มซ่าม เตะโน่น ชนนี่ ขี้ลืม อยู่เป็นปกตินิสัย การจะกะเกณฑ์ให้ต้องรับโทษอาญาถึงจำคุก เพราะขาดความระมัดระวังจึงออกจะเป็นการฝืนวิสัยเกินไปและไม่สมเหตุผลเท่าใดนัก (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2551, น.98) เมื่อพิจารณากระบวนยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนจะพบว่าสามารถใช้กระบวนการยุติธรรมดังกล่าวได้ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่ต้องยุติโดยความเห็นชอบของพนักงานอัยการ เว้นแต่มีกฎหมายอื่นกำหนดไว้โดยเฉพาะจึงควรจะมีกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสอนโดยเฉพาะ แต่อย่างไรก็ตามความผิดอาญาที่ได้กระทำโดยประมาทที่รัฐเป็นผู้เสียหายโดยเฉพาะโดยไม่มีเอกชนเป็นผู้เสียหายร่วม ซึ่งได้แก่ ความผิดเจ้าพนักงานทำให้ผู้ถูกคุมขังหลุดพ้นจากการการคุมขังไปโดยประมาท (มาตรา 205) จะไม่นำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นต้น

2.4 คดีอาญาที่เป็นความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี

จากการศึกษาวิเคราะห์ในรายงานวิจัย "กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน" (สิทธิกร ศักดิ์แสง และคณะ, 2553, น.128 - 129) พบว่า คดีความผิดอาญาอันเป็นความผิดอันยอมความมิได้ซึ่งถือว่าเป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 5 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญาและเป็นความผิดที่มีเอกชนเป็นผู้เสียหายหรือมีเอกชนเป็นผู้เสียหายร่วมได้แก่ การทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งพินัยกรรมหรือเอกสารใดทำให้ผู้อื่นเสียหาย (มาตรา 188) การลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้ายหรือทำลายศพ เพื่อปิดบังการเกิดการตาย (มาตรา 199) การมั่วสุมกันตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปใช้กำลังประทุษร้าย ขู่เข็ญว่าใช้กำลังประทุษร้าย (มาตรา 215 มาตรา 216) การวางเพลิงเผาทรัพย์ (มาตรา 217 ,218 ,220 ,221,220) เป็นทรัพย์ที่มีราคาน้อยและไม่อันตรายต่อบุคคล (มาตรา 223) การกระทำให้โรงเรือน อู่เรือ ที่จอดรถหรือสาธารณชนทุ่นจอดเรือ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักรกล สายไฟฟ้า น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น (มาตรา 226) ผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ ควบคุมหรือการก่อสร้าง น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น (มาตรา 227) การทำให้เกิดอุทกภัยหรือเพื่อให้เกิดขัดข้องแก่การใช้น้ำน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์ของผู้อื่น (มาตรา 228 ว.1) การใช้ยานพาหนะรับจ้างขนส่งคนโดยสารมีลักษณะหรือการบรรทุกจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลในยานพาหนะนั้น (มาตรา 233) การทำใดๆแก่สิ่งผลิตไฟฟ้าหรือการส่งน้ำเป็นเหตุให้ประชาชนขาดความสะดวกหรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ประชาชน (มาตรา 234) การปลอมปนอาหาร ยา เครื่องอุปโภค บริโภค เพื่อให้บุคคลอื่นเสพย์หรือใช้ (มาตรา 236) การเอาของสิ่งมีพิษหรือสิ่งอื่น น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ เจือลงในอาหารหรือในน้ำซึ่งอยู่ในบ่อ สระหรือที่ขังน้ำใดๆ (มาตรา 237) การกระทำโดยประมาทตามมาตรา 236,237 (มาตรา 239) การปลอมแปลงเอกสารทำให้ผู้อื่นเสียหาย (มาตรา 264) การทำบัตรอิเล็กทรอนิคส์ปลอม (มาตรา 269/1) การทำเครื่องมือหรือวัตถุ

สำหรับปลอมแปลงหรือให้ข้อมูลในการปลอมหรือแปลงบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 269/1 (มาตรา 269/2) การใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ (มาตรา 269/5) การมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ (มาตรา 259/5) ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น (มาตรา 269/6) การขายของโดยหลอกลวงด้วยประการใดให้ผู้ซื้อ หลงเชื่อ (มาตรา 271) การปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว (มาตรา 273) การเลียนแบบเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว (มาตรา 274) การนำเข้าหรือจำหน่ายหรือเสนอจำหน่ายเครื่องหมายการค้า (มาตรา 271 (1) ,273, 274 (มาตรา 275) การพาบุคคลอายุเกิน 15 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี เพื่อการอนาจาร (มาตรา 283 ทวิ ว. 1) การมีไว้หรือการมีไว้เพื่อประกอบการค้าหรือการเผยแพร่วัตถุหรือสิ่งลามก (มาตรา 287) การช่วยหรือการยุยงเด็กไม่เกิน 16 ปี ให้ฆ่าตนเอง (มาตรา 293) การเข้าร่วมชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป (มาตรา 294) การทำร้ายผู้อื่นให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่น (มาตรา 295) การทำร้ายร่างกายกับบุคคล ตามมาตรา 289 (มาตรา 296) การเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ระหว่าง 3 คนขึ้นไปได้รับอันตรายสาหัส (มาตรา 299) หญิงทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก (มาตรา 301) การทำแท้งหญิง (มาตรา 302 ว. 1) การทอดทิ้งเด็กอายุไม่เกิน 9 ปี (มาตรา 306) การละทิ้งหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาต้องดูแลผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้ (มาตรา 307) การข่มขืนใจผู้อื่นโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตราย (มาตรา 309 ว. 1 ว. 2) การให้บุคคลอื่นกระทำการกักขังหน่วงเหนี่ยวผู้อื่นโดยปราศจากเสรีภาพในร่างกาย (มาตรา 310 ทวิ) การทุจริตรับไว้ จำหน่าย เป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือพาไปบุคคลเกิน 15 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี (มาตรา 312 ตรี ว.1) การลักทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต (มาตรา 334) การลักทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริตโดยเหตุฉกรรจ์ (มาตรา 335 ว. 1) การวิ่งราวทรัพย์ (มาตรา 336 ว. 1) การรับของโจร (มาตรา 357 ว. 1) การบุกรุกเคหสถานของผู้อื่น (มาตรา 362) การบุกรุกในเคหสถานของผู้อื่นเข้าไปเอาทรัพย์ของผู้อื่น (มาตรา 363) การเข้าไปหลบซ่อนในเคหสถานของผู้อื่น (มาตรา 364)

เมื่อพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ในประเด็นเกี่ยวกับประเภทความผิดอาญาที่จะนำมาใช้ในชั้นพนักงานสอบสวน คือ คดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีตามประมวลกฎหมายอาญาและความผิดอาญาโดยการประมาทคดีจราจรตามพระราชบัญญัติจราจร พ.ศ. 2522 และในเบื้องต้นเห็นว่ากฎหมายที่จะมีขึ้นมารองรับการใช้กระบวนการยุติธรรมดังกล่าวนี้จะเป็นกฎหมายแม่บทที่จะกำหนดกรอบของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ดังนั้น จึงเห็นควรให้จำกัดประเภทความผิดไว้เฉพาะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีและ ความผิดอาญาโดยการประมาทคดีจราจรตามพระราชบัญญัติจราจร พ.ศ. 2522 เท่านั้นก่อน เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ที่จะเกิดขึ้นนี้เป็นกฎหมายใหม่ที่ยังไม่เคยมีการบัญญัติบังคับใช้ในประเทศไทยมาก่อนหากเปิดกว้างให้สามารถใช้กระบวนการยุติธรรมดังกล่าวกับคดีที่มีโทษในทางอาญาตามกฎหมายอื่นด้วยอาจจะก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติตามมาได้ เนื่องจากความผิดที่มีโทษในทางอาญาตามกฎหมายอื่น มีจำนวนมากและแต่ละความผิดก็มีความเชื่อมโยงกันในหลายมิติซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาอย่างเพียงพอ แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนมีความเห็นเพิ่มเติมว่าลักษณะของกฎหมายนั้นจะมีการพัฒนาตัวเองตลอดเวลาซึ่งหากมีการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวนี้ไปช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วก็จะมีการเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมได้ในภายหลัง

นอกจากนี้ ในประเด็นการนำคดีอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ คดีที่เป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่รัฐเป็นผู้เสียหายเท่านั้น ผู้เขียนเห็นว่าไม่ควรนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนมาใช้ แต่ควรจะใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน ที่เป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่มีเอกชนเป็นผู้เสียหายร่วมด้วยและเป็นคดีที่มีลักษณะของการกระทำความผิดไม่ร้ายแรงตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นและการกระทำความผิดนั้นต้องไม่ใช่เป็นการกระทำความผิดซ้ำๆซากๆ

ข้อสังเกต กรณีที่ข้อพิพาทที่จะนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพาทคดีอาญานั้นจะต้องเป็นการกระทำความผิดที่มีโทษในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาและเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย ก็ควรให้ใช้ได้เฉพาะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ส่วนความผิดตามกฎหมายอื่นก็ให้ดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการของกฎหมายนั้นๆ ต่อไป

ดังนั้นผู้เขียนวิเคราะห์สรุปประเภทคดีอาญาสามารถใช้กระบวนการสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาได้ในชั้นพนักงานสอบสวนที่เหมาะสม ซึ่งได้แก่ คดีความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาดังต่อไปนี้

1. คดีอาญาอันยอมความได้
2. คดีลหุโทษ
3. คดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี
4. คดีที่เป็นความผิดโดยประมาทในคดีจราจร

บทสรุป

หากสามารถนำแนวคิดหลักการกระบวนยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice: R.J.) มาใช้ในการระงับข้อพิพาททางอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนได้ประสบความสำเร็จนั้นเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก (Main Stream Justice: M.S.J.) จะต้องมีกฎหมายมารองรับการใช้กระบวนการยุติธรรมดังกล่าวขึ้นมา เพื่อให้ข้อพิพาททางอาญาระหว่างคู่กรณีระงับ ในลักษณะของความชอบด้วยกฎหมาย มีความยุติธรรม ความโปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับผู้เสียหายที่ควรได้รับการเยียวยาในสิ่งที่ถูกกระทำและการให้อภัยต่อผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้กระทำความผิดได้สำนึกต่อการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นและจะไม่กระทำความผิดนั้นมาอีก โดยให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการอำนวยความยุติธรรมและป้องกันแก้ไขอาชญากรในระดับท้องถิ่นหรือชุมชน ซึ่งจะเป็นร่วมกันเชิงสมานฉันท์ อันเป็นการลดความคลุมเครือและสงสัยของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและช่วยให้กระบวนการยุติธรรมของไทยมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปในลักษณะแบบ Win-Win ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทในชั้นพนักงานสอบสวน ดังนี้

Win ที่ 1 เป็นประโยชน์แก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในการได้รับแก้ไขเยียวยา รวมทั้งการปรับสามัญสำนึกการให้อภัยแก่ผู้กระทำความผิด

Win ที่ 2 เป็นประโยชน์กับผู้กระทำความผิดที่สำนึกในการกระทำความผิด การชดใช้ค่าเสียให้กับผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายให้อภัยกับผู้กระทำความผิด

Win ที่ 3 ลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ลดปัญหาความขัดแย้งในชุมชน ลดการทุจริตของเจ้าพนักงานและลดงบประมาณภาครัฐ

Win ที่ 4 เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับเข้ามีส่วนร่วมในการอำนวยความยุติธรรมและป้องกันปัญหาความขัดแย้งในชุมชนเพื่อเสริมสร้างให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

บรรณานุกรม

โกเมศ ขวัญเมือง, และสิทธิกร ศักดิ์แสง. (2549). *การศึกษาแนวใหม่: ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป.* กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

คณะกรรมาธิการการยุติธรรมและการตำรวจ วุฒิสภา. (2552). *โครงการสัมมนา เรื่อง "การไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นสอบสวน" วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 โรงแรมเจริญธานีปริ้นเซส อำเมือง จังหวัดขอนแก่น.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

คณะกรรมาธิการการยุติธรรมและการตำรวจ วุฒิสภา. (2552). *โครงการสัมมนา เรื่อง "การไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นสอบสวน" วันที่ 7 สิงหาคม 2552 ณ โรงแรมรีเจซี่ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

คณะอนุทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจสำหรับพนักงานคุมประพฤติ (เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ).* กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.

คณิต ณ นคร. (2552). วิอาญาวิพากษ์. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, และคณะ. (2548). *วรรณกรรมปริทัศน์ เรื่อง " กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: การคืน "อำนาจ" แก่เหยื่ออาชญากรรมและชุมชน.* กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ชาติ ชัยเดชสุริยะ. (2552). *เอกสารประกอบการสัมมนา "ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. ...." วันพุธ ที่ 20 พฤษภาคม 2552 ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมเซ็นจูรี่พาร์ค.* กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

ณภัทร กตเวีเสถียร. (2547). *การระงับข้อพิพาทในคดีอาญาโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ศึกษาเฉพาะความผิดที่มีผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา* (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (2478). *ราชกิจจานุเบกษา,* 42, 589.

ประมวลกฎหมายอาญา. (2499). *ราชกิจจานุเบกษา,* 731(94 ฉบับพิเศษ), 1-15.

ประเสริฐ เมฆมณี. (2523). *หลักทัณฑวิทยา.* กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550). *ราชกิจจานุเบกษา,* 124(47ก), 1.

วันชัย รุจนวงศ์. (ม.ป.ป.). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.* กรุงเทพฯ: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

สิทธิกร ศักดิ์แสง, และคณะ. (2553). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการระงับข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน* (รายงานวิจัยเสนอต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สุวิจักขษ์ โฉมวงศ์. (2548). *การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวน* (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อัณณพ ชูบำรุง. (2527). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

David, M. (2000). *An International Review of Restorative Justice – Crime Reduction Research Series* (Paper No.10).

การวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษาและทักษะที่ต้องใช้ในการทำงาน: กรณีศึกษาของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

EDUCATION AND SKILL MISMATCHES: A CASE STUDY OF MAPTAPHUT INDUSTRIAL ESTATE

ดวงจันทร์ วรคามิน*
Duangjan Varakamin*

* อาจารย์ประจำ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Lecturer, Faculty of Economics, Dhurakij Pundit University
* Email: duangjan@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลการวิจัยเรื่อง ความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษาของพนักงานบริษัทและทักษะที่ต้องใช้ในการทำงาน โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจพนักงานบริษัท ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำนวน 226 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ความไม่สอดคล้องของระดับศึกษาและทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานมีผลทางลบต่อเงินเดือนที่เป็นตัวเงิน ซึ่งไม่รวมค่าตอบแทนอื่น ระดับการศึกษาสูงเกินไปมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่การศึกษาต่ำเกินไปไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 2) การฝึกอบรมภายในบริษัทให้กับพนักงาน เป็นเครื่องชี้ความไม่สอดคล้องกันของการศึกษาของแรงงานและทักษะที่ใช้ในการทำงาน บริษัทมีความจำเป็นต้องลงทุนจัดให้มีการฝึกอบรมแก่พนักงาน

คำสำคัญ: นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษา ความไม่สอดคล้องด้านทักษะการทำงาน การอบรมเฉพาะทาง

Abstract

This article studies educational and skill mismatches by using primary data of 226 surveyed employees in Maptaphut Industrial Estate, Rayong Province. The findings are as follow: 1) Educational and specific mismatches have negative impact on monthly salaries such that over-education is statistically significant at the 0.05 level whereas under-education is statistically insignificant; and 2) Specific training for some job positions also indicates educational and specific training mismatches on monthly salaries. This would cause a necessity for firms to invest on training for employees.

Keywords: Maptaphut Industrial Estate, Educational Mismatch, Skill Mismatch, Specific Training

บทนำ

เทศบาลเมืองมาบตาพุด เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง มีสถานศึกษา 14 แห่ง ครอบคลุมหลายระดับ ตั้งแต่ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา 10 แห่ง มัธยมศึกษา 2 แห่ง และอาชีวศึกษา 2 แห่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาส่วนหนึ่งที่สำเร็จการศึกษาแล้ว และนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาสายอาชีวศึกษา จะหางานทำในจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียงกับจังหวัดระยอง ปรากฏการณ์นี้เป็นไปตามทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นที่ยอมรับแล้วว่าประโยชน์หรือผลที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งจากการพัฒนาอุตสาหกรรม คือจะทำให้สร้างการจ้างงานโดยการดูดซับแรงงานในพื้นที่หรือแรงงานในบริเวณใกล้เคียง จึงเกิดคำถามว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาในจังหวัดระยอง มีทักษะความรู้ที่สอดคล้องกับงานที่มีให้ทำในพื้นที่หรือไม่ สอดคล้องกับอุปสงค์ต่อแรงงานของนายจ้างในภาคอุตสาหกรรมมากน้อยเพียงใด ประกอบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่นประเทศเยอรมนีซึ่งเป็นประเทศอุตสาหกรรม มีแนวคิดการพัฒนาศักยภาพของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมหลายรูปแบบ เช่น การจัดการฝึกอบรมที่เรียกว่า "On the job training" การจัดให้มีโรงเรียนในโรงงาน เป็นต้น แนวคิดดังกล่าวได้ขยายเข้ามาในพื้นที่อุตสาหกรรมบางแห่งของไทย ในรูปของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) โดยเฉพาะการผลิตที่มีผู้ใช้แรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

งานวิจัยนี้สนใจศึกษาความไม่สอดคล้องระหว่างทักษะที่ได้รับจากการศึกษากับทักษะที่นายจ้างคาดหวังว่าผู้ที่ได้รับการว่าจ้างแรงงานซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาควรมี ผลการศึกษาจะให้ข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับเทศบาลเมืองมาบตาพุดและสถานศึกษาในพื้นที่ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตร ที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของยุทธ์ศาสตร์ข้อที่ 2 ของแผนพัฒนาของเทศบาลเมืองมาบตาพุดที่ได้กำหนดให้การพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

การศึกษาได้กำหนดสมมติฐานเพื่อการทดสอบ ตอบโจทย์วิจัย คือ ความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษาและทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานมีผลต่อระดับค่าแรงที่ได้รับ

นิยามศัพท์:

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาขั้นสูงสุดของพนักงานผู้ตอบแบบสอบถาม

ทักษะการทำงาน หมายถึง ทักษะที่ได้รับจากการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ทักษะด้านวิชาการ วิชาชีพ และทักษะอื่นที่จำเป็น เช่น ทักษะการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน การจัดการปัญหา คอมพิวเตอร์ มนุษยสัมพันธ์ ความอดทน ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

ความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษา (Education mismatch) หมายถึง ระดับการศึกษาของพนักงานไม่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน มี 2 กรณี ได้แก่ 1) พนักงานที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าเกินกว่าระดับเหมาะสมกับตำแหน่งงาน เรียกว่า ระดับการศึกษาสูงเกินไป (Over education) และ 2) พนักงานที่มีวุฒิการศึกษาน้อยกว่าระดับเหมาะสมกับตำแหน่งงาน เรียกว่า ระดับการศึกษาต่ำเกินไป (Under education)

ความไม่สอดคล้องของทักษะการทำงาน (Skill mismatch) หมายถึง ทักษะที่พนักงานได้รับจากการศึกษานำไปใช้ในการทำงานมีความไม่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน เพื่อให้พนักงานมีทักษะที่เหมาะสมบริษัทจำเป็นต้องอบรมเฉพาะทาง (Specific training หรือ On the job training)

บทความนี้มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 วรรณกรรมปริทัศน์ ส่วนที่ 3 อธิบายข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล ส่วนที่ 4 แสดงแบบจำลอง ส่วนที่ 5 วิเคราะห์ผลการศึกษา และส่วนที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ

วรรณกรรมปริทัศน์

จากทฤษฎี Assignment (Duncan and Hoffman, 1981) คาดได้ว่าระดับการศึกษาสูงเกินไปจะส่งผลทางลบกับค่าตอบแทน เป็นเพราะว่าการทำงานในตำแหน่งงานอาจใช้วุฒิการศึกษาน้อยกว่านั้นก็ได้ ซึ่งเป็นการทำงานต่ำกว่าระดับ เครื่องหมายของสัมประสิทธิ์ตัวแปรนี้คาดว่าเป็นลบ สำหรับระดับการศึกษาต่ำไปควรส่งผลทางบวกกับเงินเดือน

การให้นิยามการศึกษาสูงเกินไป (Over education) หรือการศึกษาน้อยไป (Under education) กับตำแหน่งงาน ในอดีตมีการศึกษาไว้โดยใช้ 3 วิธี ซึ่งพัฒนาโดยฮาตอก (Hartog, 2000) คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ตำแหน่งงาน (Job Analysis: JA) ทำการวิเคราะห์ประเมินระดับการศึกษาที่เหมาะสมกับตำแหน่งงานตามหลักวิชาชีพ ตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา 2) ผู้วิจัยสอบถามผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานประเมินสถานภาพของตนเองว่า งานที่ทำอยู่สอดคล้องกับสิ่งที่เรียนมาหรือไม่ (Worker self assessment: WA) และ 3) สอบถามกลุ่มผู้ใช้แรงงานแล้วหาค่าเฉลี่ยของระดับการศึกษาที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นค่าเปรียบเทียบ (Benchmark) กับระดับการศึกษาของแต่ละบุคคล ค่าที่ได้ออกมาจะเป็นค่าส่วนต่างซึ่งมีทั้งค่าบวกและค่าลบ งานวิจัยของ Hartog เรียกค่าบวกว่า Over education ในขณะที่เรียกค่าลบว่า Under education ในงานวิจัยนี้ใช้วิธีที่ 2 ของ Hartog ทำการประมวลผลข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายและได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ส่วนวิธีที่ 1 นั้นประเทศไทยยังไม่มีข้อมูลให้ใช้เพราะไม่เคยมีการศึกษาทำนองนี้มาก่อน ส่วนวิธีที่ 3 แม้จะใช้ข้อมูลชุดเดียวกันกับวิธีที่ 2 แต่ต้องนำมาหาค่าเฉลี่ยกลับทำให้เกิดเป็นจุดอ่อน เนื่องจากข้อมูลบางชุดมีความแตกต่างกันสูงผิดปกติ (Outlier)

Allen and Velden (2001) ใช้ข้อมูลทุติยภูมิของประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปี 1998 เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษากับผลลัพธ์จากการใช้แรงงาน ซึ่งวัดโดย 3 ตัวแปร (Y_i, i = 1, 2, 3) ต่อไปนี้คือ ค่าจ้างหรือค่าตอบแทนแรงงาน (Wage หรือ Earnings: Y_1) ระดับความพึงพอใจในงานที่ทำ (Job satisfaction: Y_2) และ การเปลี่ยนงานด้วยการเข้า-ออกจากงาน (Turn over: Y_3) ในขณะที่ตัวแปรอิสระมี 2 กรณี (X_i, i = 1, 2)

$$Y_1 = f(X_1, X_2)$$
$$Y_2 = f(X_1, X_2)$$
$$Y_3 = f(X_1, X_2)$$

โดยที่

X_1 = Education mismatch มี 2 กรณี คือ Over education (X_{11}) และ Under education (X_{12})

X_2 = Skill mismatch มี 2 กรณี คือ Over skill (X_{21}) และ Under skill (X_{22})

งานของอัลลัน และ เวลเดน พบ 2 ประเด็นสำคัญคือ 1) ระดับการศึกษาที่สูงเกินไป (X_{11}) ส่งผลด้านลบกับค่าจ้าง (Y_1) (นั่นคือ ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ไม่ได้ทำให้ค่าตอบแทนสูงขึ้นดังที่ผู้เรียนคาดหวังไว้) ในขณะที่ระดับการศึกษาที่ต่ำเกินไป (X_{12}) กลับส่งผลด้านบวกกับค่าจ้าง (Y_1) 2) ความไม่สอดคล้องของทักษะจากการศึกษากับตำแหน่งงาน (Skill mismatch: X_2) สามารถอธิบายความพึงพอใจในการทำงาน (Y_2) ได้ดีกว่าตัวแปร X_1

ข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากการสัมภาษณ์พนักงานซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในบริษัทที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำนวนทั้งหมด 58 บริษัท ส่วนใหญ่เป็นบริษัทผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี จำนวนพนักงานที่ตอบแบบสอบถามมี 226 ราย ทำการสัมภาษณ์โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายแบบบังเอิญ (Accidental survey) ทีมสำรวจภาคสนามลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างขณะที่กลุ่มดังกล่าวใช้เวลาหลังเลิกงานแล้วมาจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค อาหาร ณ ตลาดชุมชน ตลาดสด กลุ่มเป้าหมายบางส่วนพบในสถานที่ออกกำลังกายของชุมชน บางส่วนพบที่วัด ศาสนสถาน ขณะที่กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวกำลังรอเวลาเพื่อดำเนินพิธีกรรมทางศาสนา ตลอดจนทีมผู้วิจัยยังได้เข้าพบกลุ่มเป้าหมาย ณ ที่พักอาศัยของเขา ในวันศุกร์-เสาร์-อาทิตย์

การสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ใช้คำถามเพื่อประเมินลักษณะงานที่ทำ ระดับการศึกษา และค่าแรงที่ได้รับ เมื่อนำข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามมาประมวลผล แสดงลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคมสำคัญๆ ไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถิติพรรณนาตัวแปรในแบบจำลอง

ตัวแปร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำ	ค่าสูง
Male_dummy (คน)	226	0.832	0.375	0	1
Age (ปี)	207	36.63	8.08	21	62
Schooling (ปี)	223	14.92	3.569	9	21
Exp (เดือน)	204	18.99	9.33	1	49
Over_edu	221	0.072	0.260	0	1
Under_edu	221	0.471	0.500	0	1
Specific_training	207	0.86	0.349	0	1
Salary (บาท/เดือน)	218	27,415.40	41,325.80	5,500	500,000

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย (ร้อยละ 83.20) อายุเฉลี่ย 36 ปี ใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 15 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานประมาณ 19 เดือน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ประเมินสถานภาพทางการศึกษาของตนเองกับคุณวุฒิที่เหมาะสมในการทำงานว่ามีระดับการศึกษาสูงเกินไป (ร้อยละ 7.20) อีกร้อยละ 47.10 มีระดับการศึกษาต่ำเกินไป (แสดงว่าที่เหลือร้อยละ 45.70 เป็นกลุ่มที่ประเมินว่าสถานภาพการศึกษากับคุณวุฒิเหมาะสมแล้ว) เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเฉพาะทางขณะทำงานอยู่ในบริษัท นอกจากนั้นจากลักษณะการสุ่มตัวอย่างและระดับการศึกษาเฉลี่ยที่มี ประมาณ 15 ปี หรือสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำให้กลุ่มตัวอย่างชุดนี้น่าจะเหมาะสมกับการศึกษาความไม่สอดคล้องสำหรับแรงงานที่ไม่มีความชำนาญเฉพาะด้าน (Unskilled labor)

แบบจำลอง

งานวิจัยชิ้นนี้ตั้งอยู่บนแนวคิดของสมการ $Y_1 = f(X_1, X_2)$ (Mincer, 1974) ที่ใช้ชุดข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม เพื่อตอบโจทย์วิจัยที่ว่า "ระดับการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับตำแหน่งงาน จะมีผลต่อค่าจ้างหรือไม่ อย่างไร" เพื่อความชัดเจนของตัวแปร จึงได้นิยาม Y_1 เป็นผลรวมของค่าจ้างและค่าตอบแทนแรงงาน (salary, Y_{11}) ตลอดจนสวัสดิการและผลประโยชน์อื่นทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน (Y_{12}) ในการ run สมการ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงสมการ Y_1 ออกเป็น 3 แบบจำลอง ดังแสดงในสมการที่ (1) (2) และ (3) ในแบบจำลองต่อไปนี้

<u>แบบจำลอง 1</u> : แบบจำลอง Mincer (1974) แสดงในสมการที่ (1)

$$\ln(\text{Salary: } Y_{11}) = a_0 + a_1 \text{ Male_dummy} + a_2 \text{ Schooling} + a_3 \text{ Exp} + a_4 \text{ Exp}_2 + e \quad \text{.....(1)}$$

โดยที่ Salary แทน เงินเดือนของพนักงาน (บาทต่อเดือน) ซึ่งเป็นตัวแปรตาม[1] Male_dummy เป็นตัวแปรหุ่น มีค่าเป็น 1 เมื่อเป็นผู้ชาย และ 0 เป็นผู้หญิง Schooling แทน จำนวนปีที่ศึกษา Exp แทน ประสบการณ์ทำงาน(เดือน) Exp^2 แทน ประสบการณ์ทำงานยกกำลังสอง

[1] การประมาณค่าสมการ โดยใช้ข้อมูลของตัวแปร Y1 = Y11+ Y12 ผลลัพธ์ไม่ดี เนื่องจากข้อมูล Y12 ไม่สมบูรณ์ ดังนั้นงานวิจัยจึงใช้ Y11 แทน Y1

แบบจำลอง 2 : แบบจำลอง Mincer ปรับปรุงด้วยตัวแปร Mismatching education

แบบจำลอง 2 ใช้แบบจำลอง 1 แล้วเพิ่มตัวแปรหุ่นที่แสดงความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษาเข้าไป ซึ่งมี 2 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษาสูงเกินกว่าตำแหน่งงาน (Over_edu) และระดับการศึกษาต่ำกว่าตำแหน่งงาน (Under_edu) แสดงในสมการที่ (2)

$$\ln(\text{Salary}) = a_0 + a_1\,\text{Male_dummy} + a_2\,\text{Schooling} + a_3\,\text{Exp} + a_4\,\text{Exp}^2 + a_5\,\text{Over_edu} + a_6\,\text{Under_edu} + e \quad \text{.....(2)}$$

แบบจำลอง 3 : แบบจำลอง Mincer ปรับปรุงด้วยตัวแปร Mismatching education และ Mismatching specific training

แบบจำลอง 3 ใช้แบบจำลอง 2 ที่เพิ่มตัวแปรหุ่นที่แสดงการอบรมเฉพาะทางสำหรับตำแหน่งงานปัจจุบัน (Specific_training) เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่ใช้กับตำแหน่งงานที่ทำอยู่ การที่พนักงานต้องเข้ารับการอบรมทักษะเฉพาะทาง เป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลนั้นมีทักษะไม่เพียงพอหรือไม่ตรงกับตำแหน่งงานที่ทำอยู่ ตามทฤษฎี Assignment คาดว่า การมีทักษะต่ำกว่าระดับที่เหมาะสมจะส่งผลทางลบต่อค่าตอบแทนจากการทำงาน ดังแสดงในสมการที่ (3)

$$\ln(\text{Salary}) = a_0 + a_1\,\text{Male_dummy} + a_2\,\text{Schooling} + a_3\,\text{Exp} + a_4\,\text{Exp}^2 + a_5\,\text{Over_edu} + a_6\,\text{Under_edu} + a_7\,\text{Specific_training} + e \quad \text{.....(3)}$$

ผลจากการ run สมการด้วยวิธี OLS แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประมาณการแบบจำลองด้วยวิธี OLS 3 แบบจำลอง

ตัวแปร (Variable)	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
Dependent Variable: ln (Salary)			
Independent Variable: Male_dummy	0.392* (0.114)	0.351* (0.114)	0.353* (0.121)
Schooling	0.099* (0.014)	0.119* (0.015)	0.117* (0.016)
Exp	0.064* (0.016)	0.062* (0.017)	0.064* (0.018)
Exp2	-0.001* (0.0004)	-0.0009* (0.0004)	-0.00093* (0.0004)
Over_edu		-0.378* (0.167)	-0.388* (0.174)
Under_edu		0.178 (0.100)	0.151 (0.107)
Specific_training			0.021 (0.114)
Constant	7.336* (0.293)	7.021* (0.311)	7.016* (0.327)
Adjusted R^2	0.2809	0.3081	0.2990
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)	198	196	181
หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าในวงเล็บแสดงค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.E.) ของค่าสัมประสิทธิ์			

การวิเคราะห์ผลการศึกษา

เป็นที่สังเกตว่างานวิจัยนี้มีผลการ run OLS ด้วยข้อมูลภาคสนามที่สำรวจในปี พ.ศ.2555 (ข้อมูลภาคตัดขวาง จำนวน 226 ราย) จากตารางที่ 2 ให้ค่า Adjusted R^2 ระหว่างร้อยละ 28.09-30.81 ซึ่งโดยเกณฑ์ที่ Greene (2008) ได้กำหนดไว้ว่าการ run OLS ด้วยข้อมูลภาคตัดขวางแล้วได้ค่า Adjusted R^2 ประมาณร้อยละ 25 เป็นที่ยอมรับได้

ในแบบจำลอง 1 ตัวแปรอธิบาย ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และประสบการณ์ทำงานยกกำลังสอง เป็นปัจจัยส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตาม ln (Salary) มีค่า Adjusted R^2 ร้อยละ 28.09 แต่หากพิจารณาการลงทุนด้านทุนมนุษย์ที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างของเงินเดือนพนักงาน จากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปร Schooling มีค่าเป็นร้อยละ 9.9 แสดงว่าการลงทุนทางการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายที่เพิ่มขึ้นแต่ละปี จะส่งผลทำให้ผู้เรียนหรือผู้ลงทุนได้รับเงินเดือนเฉลี่ยสูงขึ้นประมาณร้อยละ 10 ต่อปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าเป็นอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากต่อปีในตลาดเงิน

นอกจากนั้น ประสบการณ์ทำงาน (Exp) ก็เป็นปัจจัยส่งผลทางบวกกับเงินเดือนพนักงาน การมีประสบการณ์ทำงานมากขึ้น ทำให้บุคคลได้รับเงินเดือนสูงขึ้น ผลการศึกษาพบว่าประสบการณ์ทำงานเพิ่มขึ้น จะทำให้พนักงานได้รับเงินเดือนสูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประสบการณ์ทำงานของพนักงานเพิ่มขึ้นจะทำให้มีเงินเดือนมากขึ้นตาม แม้ว่าอัตราเพิ่มของเงินเดือนเป็นการเพิ่มในอัตราที่ลดลงก็ตาม พิจารณาจากค่า Exp2 มีเครื่องหมายลบและมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องตามทฤษฎีค่าจ้างของ Mincer

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของเงินเดือนระหว่างพนักงานชายและหญิง พนักงานผู้ชายได้รับเงินเดือนเฉลี่ยมากกว่าผู้หญิงถึงร้อยละ 39.2 ทั้งนี้จากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานในพื้นที่มาบตาพุด ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่มีพนักงานเป็นผู้ชายคิดเป็นสัดส่วนสูงกว่าผู้หญิงมาก จากตารางที่ 1 ร้อยละ 83.2 เป็นผู้ชาย

ผลการประมาณแบบจำลอง 2 แสดงในตารางที่ 2 ชี้ให้เห็นถึงผลจากการเพิ่มตัวแปรการศึกษาสูงไปและต่ำไป ทำให้ค่า Adjusted R^2 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30.81 แสดงถึงว่าตัวแปรอิสระอธิบายตัวแปรตามได้มากกว่าแบบจำลองที่ 1 เมื่อพิจารณาความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษาในส่วนของระดับการศึกษาสูงเกินไปมีผลอย่างไรกับเงินเดือนของพนักงาน ผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาสูงเกินกว่าตำแหน่งงานส่งผลในทางลบต่อค่าจ้างเงินเดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย -0.378 ซึ่งทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงไปและเงินเดือนสอดคล้องกับทฤษฎี Assignment

สำหรับกรณีของการศึกษาต่ำกว่าระดับเหมาะสม จะเห็นได้ว่าระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับเหมาะสมไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเงินเดือน อาจเนื่องมาจากพนักงานอยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตที่มีความอ่อนไหวต่อความปลอดภัยในสถานประกอบการและต่อสภาวะแวดล้อมรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ซึ่งต้องการพนักงานที่มีการศึกษาและมีความรู้ในระดับเหมาะสม อย่างไรก็ดี แม้ว่าการศึกษาต่ำกว่าระดับจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ค่าสัมประสิทธิ์ก็มีเครื่องหมายบวกตามทฤษฎี Assignment

เป็นที่สังเกตว่าการเพิ่มตัวแปรสำหรับทดสอบความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษาในแบบจำลอง ส่งผลให้ขนาดผลกระทบของจำนวนปีที่ศึกษามีผลต่อเงินเดือนมากกว่ากรณีแบบจำลอง 1 ซึ่งไม่มีตัวแปรดังกล่าว จะเห็นได้จากสัมประสิทธิ์ของ Schooling ของแบบจำลอง 2 มีค่า 0.119 ซึ่งมากกว่าของแบบจำลอง 1 ที่มีค่า 0.099 แสดงว่าหลังจากเพิ่มตัวแปรการศึกษาสูงเกินไปเข้าไปในสมการ ทำให้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษาสูงขึ้นเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 2 (มาจาก 0.119 - 0.099) จึงเป็นหลักฐานสนับสนุนให้บุคคลลงทุนทางการศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Assignment กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ผลิตภาพในการทำงานจะเพิ่มขึ้นเช่นกัน กรณีแรงงานที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่าตำแหน่งงาน จะพยายามพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนมากกว่าเดิมเพื่อ ให้มีผลิตภาพเหมาะสมกับตำแหน่งงาน ผลิตภาพแรงงานจึงเพิ่มขึ้น ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพแรงงานสะท้อนให้เห็นได้จากอัตราผลตอบแทนของการศึกษาของแบบจำลอง 2 สูงกว่าแบบจำลอง 1 สำหรับ

ผลของประสบการณ์ทำงานที่มีต่อเงินเดือนของแบบจำลอง 2 (0.062) ให้ผลใกล้เคียงกับแบบจำลอง 1 (0.064)

จากหลักฐานแสดงให้เห็นว่า ความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษานอกจากจะส่งผลต่อค่าจ้างเงินเดือนแล้ว ยังมีผลกระทบกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษาอีกด้วย

เพื่อแก้ความสงสัย ว่าทำไมแบบจำลองที่ 2 ตัวแปร Under_edu จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งๆ ที่เครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Assignment แล้ว ผู้วิจัยจึงทดลองต่อโดยเพิ่มตัวแปรการอบรมเฉพาะทาง (Specific_training) เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะ แต่ผลที่ได้ออกมาไม่ได้ทำให้ตัวแปร Under_edu และตัวแปร Specific_training มีนัยสำคัญทางสถิติ ซ้ำร้ายกลับทำให้ค่า Adjusted R^2 ของแบบจำลอง 3 ลดลงเป็นร้อยละ 29.90 แสดงว่าตัวแปรอิสระที่ใส่เพิ่มในแบบจำลองที่ 3 มีคุณค่าทางวิชาการ ในแง่ที่ว่าช่วยยืนยันเหตุผลว่าข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ที่ว่าการอบรมเฉพาะทางไม่ส่งผลต่อเงินเดือนของพนักงานนั้น ไม่ใช่เรื่องแปลก และไม่ผิด เพราะพบเห็นกันอยู่ทั่วไปในความเป็นจริง สิ่งที่ได้จากการอบรมเฉพาะทาง คือผู้เข้ารับการอบรมจะได้ทักษะเพิ่มขึ้น นำความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการทำงานได้ดีขึ้น ลดความสูญเสียในการปฏิบัติงาน ค่าใช้จ่ายที่ใช้ไปในการจัดฝึกอบรมเฉพาะทาง ถือเป็นภาระเป็นต้นทุน ของสถานประกอบการ ผู้ประกอบการจึงไม่จำเป็นต้องขึ้นเงินเดือนแก่พนักงาน และนับเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้รับการอบรม เพิ่มทักษะและสามารถนำความรู้ที่ได้มาใหม่ ปรับปรุงการทำงาน ฯลฯ ฉะนั้นในงานวิจัยนี้แบบจำลองที่ 3 จึงเป็นแบบจำลองที่สนับสนุนแบบจำลองที่ 2

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัย การวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษาและทักษะที่ต้องใช้ในการทำงาน :กรณีศึกษาของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นับได้ว่าเป็นงานชิ้นแรกๆ ของประเทศไทย ที่ตอบคำถามได้ว่า 1) ความไม่สอดคล้องกันของระดับการศึกษาและทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานมีผลทางลบต่อระดับค่าแรงที่ได้รับ ซึ่งระดับการศึกษาสูงเกินไปมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่การศึกษาต่ำเกินไปไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 2) การฝึกอบรมภายในบริษัทให้กับพนักงาน เป็นเครื่องชี้ความไม่สอดคล้องกันของการศึกษาของแรงงานและทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงาน ทำให้บริษัทมีความจำเป็นต้องลงทุนจัดให้มีการฝึกอบรมแก่พนักงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยในขณะทำงาน

อย่างไรก็ดี ในขั้นตอนของการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ อาจมีปัญหาเรื่องอคติแบบ Biased downward เพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมจึงเป็นประเด็นสำคัญ การวิจัยครั้งต่อไปจึงเสนอแนะ 2 ประการ คือ 1) ต้องเพิ่มจำนวนตัวอย่างจนถึงระดับที่มากพอเพื่อลดปัญหาอคติจากการตอบแบบสอบถาม 2) ทำอย่างไรจึงจะแน่ใจได้ว่าเมื่อผู้ตอบตอบว่า Over_edu หรือ Under_edu ได้อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ควรใช้การทดสอบใดหรือมีคำถามเพิ่มเติมมาเพื่อตรวจทานคำตอบ (Cross check)

บรรณานุกรม

Allen, J., & Van de Velden, R. (2001). Educational mismatches versus skill mismatches: effects on wages, job satisfaction, and on-the-job search. *Oxford Economic Papers, 53*(3), 434-452.

Duncan, G., & Hoffman, S. (1981). The Incidence and wage effects of overeducation. *Economics of Education Review, 1*(1), 75-86. doi:http://dx.doi.org/10.1016/0272-7757(81)90028-5

Greene, W. (2008). *Econometric Analysis* (6th ed.). NJ: Prentice Hall.

Hartog, J. (2000). Over-education and earnings: where are we, where should we go? *Economics of Education Review, 19*(2), 131-147.

Mincer, J. (1974). *Schooling, Experience, and Earnings.* NY: National Bureau of Economic Research.

ภาคผนวก

ตารางที่ 3 ข้อมูลเบื้องต้นความสอดคล้องและไม่สอดคล้องของระดับการศึกษา

(หน่วย : ร้อยละ)

ความไม่สอดคล้องของระดับการศึกษา		
Over_edu (7.2)	Under_edu (47.1)	เหมาะสม (45.7)
แต่ละกลุ่มจำแนกตามวุฒิการศึกษา		
ป.ตรี (56.3)	ประถม (36.2)	ป.ตรี (33.7)
ปวช. (31.3)	ปวส. (21.0)	ปวส. (31.7)
ปวส. (12.5)	ม.6 (15.2)	ม.6 (12.9)
	ม.3 (12.4)	ม.3 (8.9)
	ป.ตรี (3.8)	ประถม (6.9)
	ป.โท (1.0)	ปวช. (5.0)
		ป.โท (1.0)

ที่มา: สำรวจโดยผู้วิจัย ปี 2555

การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนในการพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในกรุงเทพมหานคร

ACCEPTANCE OF CO-WORKER AND SATISFACTION WITH COMPENSATION PREDICTING WORK MOTIVATION OF MYANMAR LABORS IN BANGKOK

พิศมัย สารการ*
Pissamai Sarakran*
นนทิรัตน์ พัฒนภักดี**
Nontirat Pattanapakdee**
ภาวศุทธิ อุ่นใจ***
Bhawasuth Ounjai***

* นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตรประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
* Student of Master of Industrial and Organizational Psychology, Faculty of Applied Arts, King Mongkut's University of Technology North Bangkok
* E-mail: sarakran@hotmail.com
** อาจารย์ประจำภาควิชามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
** Lecturer, Faculty of Humanities, King Mongkut's University of Technology North Bangkok
** Email: nontirat@gmail.com
*** อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
*** Lecturer, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University
*** Email: pawasuth@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน ในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนกับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในกรุงเทพมหานคร และ 4) เพื่อพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในกรุงเทพมหานครด้วยการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนในการทำงาน

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ แรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร สถิติเดือนสิงหาคม 2557 จากสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว จำนวน 62,629 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 404 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยคือ แบบสอบถามภาษาพม่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ Pearson Correlation และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานโดยรวมมีความสัมพันธ์กับแรงจูงในในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ เมื่อระดับการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานเพิ่มขึ้น แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานก็จะเพิ่มขึ้นด้วย โดยมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง (r=.681) คิดเป็นร้อยละ 46.37 2) ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนโดยรวม มีความสัมพันธ์กับแรงจูงในในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ เมื่อระดับความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานก็จะเพิ่มขึ้นด้วย โดยมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง (r=.634) คิดเป็นร้อยละ 40.19 3) การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานด้านการยกย่องชมเชย ด้านความสำเร็จในผลงาน และความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน ด้านความโปร่งใสในค่าตอบแทนมีประสิทธิภาพในการทำนายแรงจูงใจในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : แรงจูงใจในการทำงาน แรงงานต่างด้าวชาวพม่า

Abstract

This research aims to 1) study motivation to work, being accepted of co-worker and satisfaction with compensation of Myanmar Labors in Bangkok area, 2) study the correlations between being accepted of co-worker and motivation to work of Myanmar Labors in Bangkok area, 3) study the correlations between satisfaction with compensation and motivation to work of Myanmar Labors workers in Bangkok area, and 4) predict motivation to work of Myanmar Labors in Bangkok area with being accepted of co-worker and satisfaction with compensation.

This research is correlational research. The populations used in the study were Myanmar Labors in Bangkok area. The statistics of 62,629 peoples in August 2014 were retrieved from the Office of Foreign Workers. The samples were 404 peoples. The tools used for collecting data were questionnaires. And the statistics used for data analysis were Percentage, Mean, Standard Deviation, Pearson Correlation Statistics and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The research findings were summarized as follows : 1) Being accepted of Co-worker in overall correlated with motivation to work of Myanmar Labors in Bangkok area with statistical significance level of .01. This can be concluded that while the level of acceptance of Co-worker increased, the motivation to work of the Myanmar Labors will be increased simultaneously with the high correlation level (r = 0.681), representing 46.37%. 2) The overall satisfaction in compensation correlated with motivation to work of Myanmar Labors in Bangkok area with statistical significance level of .01. This can be concluded that while the satisfaction level of compensation increased, the motivation to work of Myanmar Labors will be increased simultaneously with the high correlation level (r = 0.634), representing 40.19%. 3) Being accepted of co-worker in aspects of admiration, work accomplishment and satisfaction with compensation, transparency in compensation and predicted motivation to work with statistical significance level of .01.

Keywords : Motivation to Work, Myanmar Labors

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชีย โครงสร้างการผลิตเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ความต้องการภาคแรงงานจึงเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงาน ผู้ประกอบการจึงหันไปหาแรงงานต่างชาติ ประกอบกับค่าแรงขั้นต่ำที่รัฐบาลกำหนดขึ้นสูงเกินไปสำหรับนายจ้าง เมื่อเปรียบเทียบกับค่าแรงที่จ่ายให้แก่แรงงานต่างด้าวนั้น นายจ้างจึงนิยมจ้างแรงงานต่างด้าวเป็นส่วนใหญ่ นายจ้างสามารถกำหนดค่าจ้างแรงงานได้ ทำให้ต้นทุนการผลิตถูกลง สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นได้ (ธมน ตันสงวน, 2551, น.1) กลุ่มนายจ้างมีการจ้างแรงงานต่างด้าวมากกว่าแรงงานไทย ตำแหน่งงานส่วนใหญ่คือกรรมกร สำหรับค่าจ้างอยู่ในระดับต่ำกว่าแรงงานไทยเกือบครึ่งหนึ่ง ในส่วนความจำเป็นในการใช้แรงงานต่างด้าวนั้นส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากว่าแรงงานพม่ามีความขยัน อดทน เพื่อที่จะอยู่รอดในองค์กรนั้นๆ ต่อไป แรงงานไทยส่วนมากจะคิดว่าตัวแรงงานเองมีประสบการณ์และมีความสามารถดีอยู่แล้ว ดังนั้น แม้จะถูกไล่ออกก็สามารถจะหางานใหม่ได้ จึงไม่สนใจที่จะพยายามพัฒนาตนเองมากขึ้นไปซึ่งแตกต่างจากแรงงานต่างด้าว (เสกสิทธิ คูณศรี, 2539, น. 150–152) จากการศึกษาของ ณัฐ ประสีระเตสัง (2551, น. 141) พบว่า แรงงานต่างด้าวได้รับความพึงพอใจมากกว่าแรงงานไทยอันเนื่องมาจาก แรงงานต่างด้าวนั้นจะมีความกระตือรือร้นและมีการพัฒนาทักษะและฝีมือที่ดีกว่าแรงงานไทยส่วนหนึ่งมาจากแรงงานต่างด้าวนั้นมาจากกลุ่มคนที่มีทางเลือกในการทำงานที่น้อยกว่าแรงงานไทย

ศิพิมพ์ ศรบัลลังก์ (2555, น. 19) ได้ศึกษาเกี่ยวกับที่มาของแรงงานพม่าในประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศปลายทางที่สำคัญของแรงงานอพยพข้ามชาติจำนวนมากจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว กัมพูชา และพม่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานอพยพจากประเทศพม่าซึ่งกระจัดกระจายทั่วประเทศไทย กล่าวได้ว่าที่มาของแรงงานอพยพข้ามชาติจากประเทศพม่า มีสาเหตุมาจากสามปัจจัยหลักด้วยกัน ได้แก่ ปัจจัยสภาพทางภูมิศาสตร์ ปัจจัยผลักดันจากประเทศต้นทาง (Push Factors) และปัจจัยดึงดูดในประเทศปลายทาง (Pull Factors) โดยปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่นำไปสู่กระแสการหลั่งไหลเข้ามาทำงานในประเทศไทยของแรงงานอพยพสัญชาติพม่านั้น ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เห็นได้จากปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำในประเทศพม่า ตลอดจนความไม่สงบทางการเมืองและปัญหาทางสังคมในพม่าต่างก็รุมเร้าและผลักดันให้ผู้คนในประเทศพม่าดิ้นรนเพื่อแสวงหาหนทางในการดำเนินชีวิตที่ดีกว่า ขณะเดียวกันการที่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทยมีสภาพเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมที่ดีกว่า ย่อมเป็นปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลให้ผู้คนในพม่าตัดสินใจย้ายถิ่นเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติที่คนเราจะย้ายถิ่นจากที่ซึ่งมีโอกาสน้อยกว่าไปยังที่ซึ่งมีโอกาสมากกว่า

ด้วยปัจจัยผลักดันจากประเทศพม่า ปัจจัยดึงดูดในประเทศไทย และสภาพปัญหาต่างๆ ภายในประเทศพม่าจึงเป็นมูลเหตุให้แรงงานพม่าอพยพย้ายเข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมากเกิดปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย แต่ด้วยความขาดแคลนแรงงานของภาคอุตสาหกรรม รัฐบาลจึงมีนโยบายแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีอยู่ในประเทศไทย โดยการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวเพื่อจัดระบบแรงงานต่างด้าวให้ถูกกฎหมาย ครม.มีมติให้มีการผ่อนผันแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว อนุญาตให้มาทำงานเป็นการชั่วคราวเพื่อทดแทนการขาดแคลนแรงงานในประเทศไทยแรงงานในกลุ่มนี้มี 3 สัญชาติคือ พม่า ลาว และกัมพูชา พ.ศ. 2539 ,พ.ศ. 2541, พ.ศ. 2542, พ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2544 รวมการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวจำนวน 5 ครั้ง (หนังสือที่ นร.1203/703 ลว.27 มิถุนายน 2545) จากการสำรวจของกรมการจัดหางานร่วมกับหอการค้าจังหวัดต่างๆ พบว่า สถานประกอบการต่างๆ ใน 39 จังหวัดที่มีการผ่อนผันให้มีการใช้แรงงานต่างด้าว พบว่ามีความต้องการใช้แรงงานต่างด้าวถึง 1,295,098 คน ขณะที่มีแรงงานต่างด้าวใช้อยู่แล้ว 717,698 คน เฉพาะกรุงเทพมหานครมีความต้องการแรงงานต่างด้าวถึง 300,000 คน (กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2539, น.11) จากข้อมูลของสำนักงานแรงงานต่างด้าว จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557 พบว่า มีแรงงานต่างด้าวชาวพม่า ที่ได้รับอนุญาตทำงานทั้งสิ้น 62,629 คน ประกอบด้วย แรงงานต่างด้าวชาวพม่าเพศชายจำนวน 38,054 คน และแรงงานต่างด้าวชาวพม่าเพศหญิง จำนวน 24,575 คน

แรงงานต่างด้าวชาวพม่าที่ย้ายถิ่นฐานมาทำงานในกรุงเทพมหานครจึงกลายเป็นสมาชิกในหลาย ๆ องค์การ การทำงานร่วมงานกับคนไทยอย่างไรให้ผลงานที่ได้มีประสิทธิภาพ มีความสามัคคี มีความร่วมมือกัน เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันกับแรงงานคนไทยเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์การ แรงงานต่างด้าวชาวพม่ามีความคาดหวังในค่าแรงที่สูงขึ้น ต้องการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการศึกษาของ ศิพิมพ์ ศรบัลลังก์ (2555, น. 30) พบว่า แรงงานต่างด้าวชาวพม่ามีความอดทน ความขยันในการทำงานมากกว่าและจากหลักฐานของคำบอกเล่า แรงงานต่างด้าวชาวพม่าสามารถทำรายได้รายวันในประเทศไทยมากกว่าที่ทำได้ในประเทศพม่าราวสามหรือสี่เท่า

ปัจจัยด้านค่าตอบแทน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการจูงใจในการทำงาน เป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ผู้ทำงานได้ผลและร่วมมือทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ทำงานต้องได้รับความพอใจในเรื่องต่างๆ ดังนี้ ความมั่งคงในอาชีพ ได้รับเงินที่เป็นธรรม ผู้บริหารใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการควบคุมบังคับบัญชา ได้รับสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูล มีสภาพการทำงานที่ดี มีโอกาสก้าวหน้า และมีความรู้สึกว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม อาจกล่าวได้ว่า ค่าตอบแทน เป็นรางวัลที่ทำให้พนักงานภาคภูมิใจและยอมรับว่า ตนเป็นคนมีคุณค่าคนหนึ่งในสังคมที่สามารถทำสิ่งใดๆ ให้ผู้อื่นยอมรับได้ ซึ่งค่าตอบแทนที่เหมาะสมจะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้ผลงานออกมามีคุณภาพ ส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จ (ฐิติกร พุกพูน, 2550, น. 10) ซึ่งช่องว่างระหว่างพนักงานที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ดีกับพนักงานที่สมัครใจและเต็มใจปฏิบัติงานให้ได้ดีก็คือการจูงใจนั่นเอง ฉะนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการจูงใจเพื่อให้พนักงานใช้ความสามารถและเต็มใจที่จะดำเนินงานซึ่งพนักงานที่ปฏิบัติงานภายใต้ภาวะที่มีการโน้มน้าวใจการจูงใจที่ดีจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพมากกว่าพนักงานที่ถูกปล่อยให้ปฏิบัติงานโดยขาดการจูงใจซึ่งจะกลายเป็นข้อจำกัดอันนำไปสู่การหมดกำลังใจในการทำงานในท้ายที่สุด (ธนิกานต์ มาฆะศิรานนท์, 2545, น. 10)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนและการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ว่ามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานพม่าหรือไม่ เพื่อศึกษาว่าตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมหรือวางแผนพัฒนางานทรัพยากรบุคคล หรือวางแผนปรับปรุงนโยบายในการทำงานเกี่ยวกับค่าตอบแทนและพัฒนากิจกรรมแรงงานสัมพันธ์ระหว่างแรงงานคนไทยกับแรงงานต่างด้าวชาวพม่าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนกับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในกรุงเทพมหานครด้วยการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนในการทำงาน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ประชากร คือ แรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 62,629 คน สถิติจากสำนักบริหารงานแรงงานต่างด้าวกรุงเทพมหานคร เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยคำนวณจากกลุ่มตัวอย่างประชากรได้ จำนวน 404 คน

สมมติฐานการวิจัย

1. การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร

3. การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนอย่างน้อย 1 ตัวแปร สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับของแรงจูงใจในการทำงาน การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. ทราบถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

3. ทราบถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนกับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

4. ทราบถึงปัจจัยที่พยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่า ด้วยการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมวางแผนพัฒนางานทรัพยากรบุคคล พิจารณาปรับปรุงระดับค่าตอบแทนและพัฒนากิจกรรมแรงงานสัมพันธ์ระหว่างแรงงานคนไทยกับแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานครต่อไป

5. ผู้บริหารองค์การ ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคลหรือผู้ที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานครได้

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

วิรัช สงวนวงค์วาน (2546, น. 185) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจคือ ความเต็มใจของพนักงานที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ และเพื่อตอบสนองความต้องการของพนักงานผู้นั้นด้วย การจูงใจนั้นในองค์การจึงมีผลมาก ทั้งผลงานที่ให้กับองค์การ ในขณะที่พนักงานผู้นั้นก็ได้ผลตอบแทนด้วย

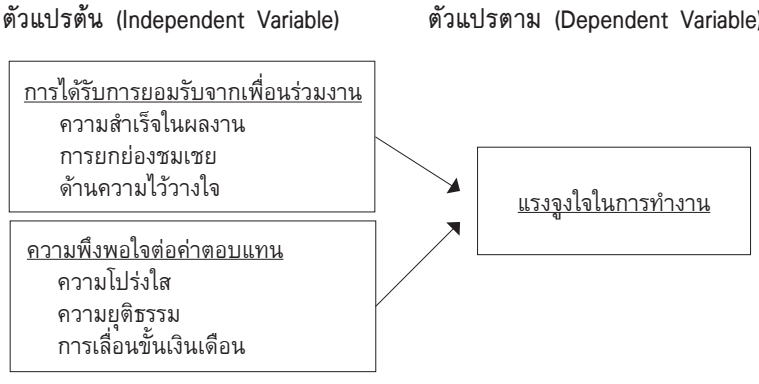
ทฤษฎีการจูงใจการบำรุงรักษาของ Herzberg (1959, pp. 45- 48) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงานสรุปว่ามีปัจจัยสำคัญ 2 ประเภทได้แก่ ปัจจัยจูงใจ **(Motivator Factor)** และปัจจัยค้ำจุน **(Maintenance Factor)** **<u>ปัจจัยจูงใจ</u>** หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานโดยตรงเป็นปัจจัยที่จูงใจให้คนชอบและรักงานเป็นตัวการสร้างความพึงพอใจให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย 5 ประการคือ 1) ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบผลสำเร็จอย่างดีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น ผลงานสำเร็จเขาจึงเกิดความรู้สึกพอใจและปลื้มใจในผลสำเร็จของงานนั้นอย่างยิ่ง 2) การได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากผู้บังคับบัญชาจากเพื่อนจากผู้มาขอรับคำปรึกษาหรือจากบุคคลในงานด้วยกัน การยอมรับนี้อาจจะอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชยแสดงความยินดีการให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่น ๆ ที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถเมื่อได้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งบรรลุผลสำเร็จ การยอมรับนับถือจะแฝงอยู่กับความสำเร็จในงานด้วย 3) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ หมายถึง งานที่น่าสนใจงานที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ท้าทายให้ต้องลงมือทำหรือเป็นงานที่มีลักษณะสามารถทำตั้งแต่ต้นจนจบได้โดยผู้เดียว 4) ความรับผิดชอบ

หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ไม่มีการตรวจหรือควบคุมอย่างใกล้ชิด 5) ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หมายถึง ได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นของบุคคลในองค์กรมีโอกาสศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมหรือได้รับการฝึกอบรม **ปัจจัยค้ำจุน** หมายถึง ปัจจัยที่จะค้ำจุนให้แรงจูงใจในการทำงานของบุคคลอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่มีหรือมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับบุคคลในองค์กรบุคคลในองค์กรจะเกิดความไม่ชอบงานขึ้นอยู่กับปัจจัยค้าจุนประกอบด้วย 5 ประการคือ 1) นโยบายและการบริหาร หมายถึง การจัดการและการบริหารงานขององค์กรการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร 2) การปกครองบังคับบัญชา หมายถึง ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงานหรือความยุติธรรมในการบริหาร 3) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และสามารถทำงานร่วมกันมีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างดี 4) สภาพการทำงานและความมั่นคง หมายถึง สภาพทางกายภาพเช่น แสงเสียง อากาศชั่วโมงการทำงาน เครื่องมืออุปกรณ์การทำงานและความรู้สึกถึงความมั่นคงในการทำงาน ความยั่งยืนของอาชีพและองค์กร 5) ผลประโยชน์ตอบแทน หมายถึง เงินเดือนสวัสดิการและการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงานนั้นเป็นที่พอใจของบุคลากร

ปรีดา พรมเพชร (2555, น. บทคัดย่อ) จากผลการศึกษาพบว่า ระดับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าว ด้านปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการยอมรับนับถือพบว่า แรงงานต่างด้าวได้รับคำชมเชยในผลการทำงานบางครั้ง สำหรับรายได้เป็นแรงจูงใจในการทำงานถ้าเงินเดือนมากจะเป็นแรงจูงใจในการทำงาน

จิรพล ภูมิภักดี (2546, น. บทคัดย่อ) จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการในจังหวัดกาญจนบุรีให้ความสำคัญกับปัจจัยค่าจ้าง เนื่องจากแรงงานต่างด้าวมีค่าแรงถูกกว่าเมื่อเทียบกับแรงงานไทย

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ทราบว่า แนวคิดทฤษฎีสองปัจจัย ปัจจัยจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญทำให้คนเกิดความสุขในการทำงาน เมื่อคนได้รับการตอบสนองด้วยปัจจัยชนิดนี้ ทำให้คนเกิดแรงจูงใจในการทำงาน ส่วนปัจจัยค้ำจุน ทำหน้าที่เป็นตัวป้องกันไม่ให้คนเกิดความไม่พอใจงาน ช่วยให้คนพร้อมและอยากทำงานมากขึ้น การจูงใจเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการที่จะหล่อหลอมจิตใจของบุคคลในองค์การให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานไปในทิศทางที่ต้องการ มีความพึงพอใจในงานที่ทำและได้ทำงานเต็มที่ตามศักยภาพของตน ในปัจจุบันการบริหารต่างๆ ในทุกองค์การต่างก็เห็นความสำคัญของการจูงใจเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเรื่องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนที่พยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนและแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน โดยกำหนดตัวแปรต้นและตัวแปรตามดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) **ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ** แรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร สถิติเดือนสิงหาคม 2557 จากสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว จำนวน 62,629 คน **กลุ่มตัวอย่าง** แรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 404 คน **สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ครั้งนี้คือ** ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติ Pearson Correlation ใช้ทดสอบสมมติฐานที่ 1, สมมติฐานที่ 2 และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ใช้ทดสอบสมมติฐานที่ 3 **เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามภาษาพม่า** โดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาพม่า แปลจากภาษาไทยเป็นภาษาพม่าและแปลภาษาพม่ากลับมาเป็นภาษาไทย จากสำนักแปลภาษาที่ได้รับรองจากกระทรวงพาณิชย์ ผู้วิจัยนำข้อมูลรายละเอียดที่ศึกษาจากทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับความสนใจในเรื่องที่ทำการวิจัยเพื่อให้เนื้อหาในแบบสอบถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สร้างแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบตามความเป็นจริงซึ่งจะถามข้อมูลและรายละเอียดส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ สถานภาพสมรส และวุฒิการศึกษา และมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิดให้เติมคำ 3 ข้อ คือ ด้านอายุ อายุการทำงานในประเทศไทย และรายได้ **ตอนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานจำนวน 38 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ **ตอนที่ 3** แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานจำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ **ตอนที่ 4** แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนจำนวน 12 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ เกณฑ์การให้แบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นดังนี้ ระดับคะแนน 5 หมายถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง,ระดับคะแนน 4 หมายถึงเห็นด้วยมาก, ระดับคะแนน 3 หมายถึงเห็นด้วยปานกลาง, ระดับคะแนน 2 หมายถึงเห็นด้วยน้อย, ระดับคะแนน 1 หมายถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตรวจสอบเพื่อหาค่าความตรง (Validity) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา จำนวน 3 ท่าน **ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity)** ด้วยวิธีการ IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาเลือกข้อคำถามที่ได้คะแนนตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปแล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามกลุ่มทดลองคือ แรงงานต่างด้าวชาวพม่าในโรงงานเฟอร์นิเจอร์และโรงงานการ์เมนท์เขตบางขุนเทียนกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 35 คน จากนั้นคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยได้มอบหมายให้ผู้ประสานงานแรงงานต่างด้าวชาวพม่านำแบบสอบถามไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 450 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาได้จำนวน 440 ฉบับ โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลช่วงวันที่ 5 กันยายน ถึง 30 กันยายน 2557 ใช้เวลาทั้งสิ้น 26 วัน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความเรียบร้อยและถูกต้องสมบูรณ์ปรากฏว่า ผู้วิจัยได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 404 ฉบับ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่รับคืนมาทั้งหมดมาวิเคราะห์คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป **การวิเคราะห์ข้อมูล** การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ผู้วิจัยให้คะแนนคำตอบตามเกณฑ์ดังนี้

	คำถามเชิงบวก		คำถามเชิงลบ
มากที่สุด	ให้	5 คะแนน	1 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน	5 คะแนน

ผู้วิจัยดำเนินการประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านสถิติวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ใช้ค่าร้อยละวิเคราะห์แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายถึงระดับความพอใจต่อค่าตอบแทน การได้รับการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ระดับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานโดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์การแปลระดับจากการคำนวณหาค่าอันตรภาคชั้นของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.33 มีความเห็นด้วย ระดับต่ำ, ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.67 มีความเห็นด้วย ระดับปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 มีความเห็นด้วย ระดับสูง

สรุปผลการวิจัย ผลการศึกษาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 51.49 และเป็นเพศหญิง จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 48.51

2. อายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 24 ปี จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 รองลงมาคือ มีอายุ 25 ปี – 33 ปี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.08 อายุปี 34 – 42 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.63 และอายุ 43 ปี ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.99 ตามลำดับ

3. สถานภาพสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สมรสแล้ว จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 61.63 แบ่งออกเป็น สมรสกับคนไทย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 3.96 สมรสกับคนพม่าจำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.19 และสมรสกับคนชาติอื่นๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.48 รองลงมาคือ โสด จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 36.89 และหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.48 ตามลำดับ

4. วุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่ามัธยมจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 65.35 รองลงมาคือ มัธยม จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 34.65

5. ระยะเวลาทำงานในประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระยะเวลาทำงานในประเทศไทย ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 7 ปี จำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 84.16 รองลงมาคือ มีระยะเวลาทำงานในประเทศไทย 8 ปี - 14 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.37 ระยะเวลาทำงานในประเทศไทย 15 ปี – 21 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.47 และมีระยะเวลาทำงานในประเทศไทย 22 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

6. รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ 7,501 บาท – 10,500 บาท จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 87.87 รองลงมามีรายได้ 10,501 บาท – 13,500 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.43 มีรายได้ 13,501 บาท ขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.48 และมีรายได้ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 7,500 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22 ตามลำดับ

ผลการศึกษา การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน และแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่า ในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานจำแนกเป็นรายด้าน

การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านความสำเร็จในผลงาน	3.62	.87	ปานกลาง
2. ด้านการยกย่อง ชมเชย	3.08	.93	ปานกลาง
3. ด้านความไว้วางใจ	3.52	.68	ปานกลาง
รวม	**3.42**	**.61**	**ปานกลาง**

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนจำแนกเป็นรายด้าน

ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านความโปร่งใสต่อค่าตอบแทน	3.64	.94	ปานกลาง
2. ด้านความยุติธรรมต่อค่าตอบแทน	3.42	.79	ปานกลาง
3. ด้านการเลื่อนขั้นเงินเดือน	3.38	.95	ปานกลาง
รวม	**3.48**	**.70**	**ปานกลาง**

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจในการทำงาน จำแนกเป็นรายด้าน

แรงจูงใจในการทำงาน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	3.75	.82	สูง
2. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	3.38	.78	ปานกลาง
3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	3.27	.80	ปานกลาง
4. ด้านความรับผิดชอบ	3.35	.84	ปานกลาง
5. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน	3.18	1.02	ปานกลาง
6. ด้านนโยบายและการบริหาร	3.75	.81	สูง
7. ด้านการปกครองบังคับบัญชา	3.74	.71	สูง
8. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	3.40	.67	ปานกลาง
9. ด้านสภาพการทำงานและความมั่นคง	3.79	.76	สูง
10.ด้านผลประโยชน์ตอบแทน	3.46	.96	ปานกลาง
รวม	**3.51**	**.55**	**ปานกลาง**

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์พบว่า การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานโดยรวมมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือเมื่อระดับการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานเพิ่มขึ้น แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานก็จะเพิ่มขึ้นด้วยโดยมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง (r=.681)

สมมติฐานที่ 2 ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์พบว่า ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนโดยรวม มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือเมื่อระดับความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานก็จะเพิ่มขึ้นด้วยโดยมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง (r=.634)

สมมติฐานที่ 3 การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนอย่างน้อย 1 ตัวแปร สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานครได้

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ด้านการยกย่องชมเชย ด้านความสำเร็จในผลงาน และความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน ด้านความโปร่งใสในค่าตอบแทน มีประสิทธิภาพในการทำนายแรงจูงใจในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน และแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานครว่าอยู่ในระดับใด ทราบถึงทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน และแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร และทราบถึงการพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานครด้วยการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการปรับปรุง การพัฒนา และส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานครให้เพิ่มสูงขึ้นโดยผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่1 ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Pearson Correlation พบว่า การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุวรรณี ทับทิมอ่อน (2548, น. 12) ได้กล่าวถึง การได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากบังคับบัญชาจากเพื่อนจากผู้มาขอรับคำปรึกษาหรือจากบุคคลในงานด้วยกัน การยอมรับนี้อาจจะอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชยแสดงความยินดีการให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นๆ ที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถเมื่อได้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งบรรลุผลสำเร็จการยอมรับนับถือจะแฝงอยู่กับความสำเร็จในงานและสอดคล้องกับ เนตรสวรรค์ จินตนาวลี (2553, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสุขในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสมุทรสาคร พบว่า พยาบาลที่มีคะแนนความสุขในระดับสูงมองว่าเพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจกัน ให้การสนับสนุน แสดงความยินดีกับรางวัลและผลงานที่ได้รับ เพื่อนร่วมงานเป็นส่วนหนึ่งของทีมปฏิบัติงาน พร้อมที่จะรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันแก้ไข หัวหน้ามีความยุติธรรม เป็นกันเอง ให้โอกาสชี้แจงเมื่อเกิดปัญหา รู้สึกว่าสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงานให้ความรู้สึกไม่หว้าเหว่ มั่นคง ปลอดภัย

สมมติฐานที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Pearson Correlation พบว่า ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับนิชาภา ประสบอารยา (2543, น. 33) กล่าวว่า การให้ค่าตอบแทนหรือสิ่งจูงใจหรือสวัสดิการต่างๆ ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการทำงาน ซึ่งจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงาน การให้สิ่งตอบแทนไม่ว่าจะเป็นเงิน สิ่งของ การจัดสวัสดิการ เป็นกระบวนการที่เอื้อให้บุคลากร เกิดความมั่นคงในการปฏิบัติงาน เป็นขวัญและกำลังใจที่ดี ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ผู้บริหารจะต้องมีหลักการให้ค่าตอบแทนสิ่งจูงใจ หรือสวัสดิการต่างๆด้วยความเหมาะสมและเป็นธรรม สอดคล้องกับ และสอดคล้องกับพิมพ์พร อังสกุลวงศ์ (2553, น.49) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดเห็นที่มีต่อระบบการจ่ายค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานบัญชีในองค์กร โดยเป็นพนักงานบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 227 คน พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อระบบการจ่ายค่าตอบแทนขององค์กรมีความสัมพันธ์กับแรงจูงในในการทำงานของพนักงานบัญชีในองค์กร โดยถ้าองค์กรมีระบบการจ่ายค่าตอบแทนที่ดีแล้วนั้น จะส่งผลให้พนักงานเกิดความพึงพอใจ มีแรงจูงใจในการทำงาน

สมมติฐานที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Stepwise Regression Analysis พบว่า การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน อย่างน้อย 1 ตัวแปร สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานครได้

ผลการวิจัยพบว่า การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนสามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานได้ทั้งสองตัวแปร โดยตัวแปรการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ด้านการยกย่องชมเชย สามารถทำนายแรงจูงใจในการทำงานได้ร้อยละ 44.4 เมื่อเพิ่มตัวแปรการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ด้านความสำเร็จในผลงานสามารถทำนายแรงจูงใจในการทำงาน ได้ร้อยละ 57 และเมื่อเพิ่มตัวแปรความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน ด้านความโปร่งใสในค่าตอบแทนสามารถทำนายแรงจูงใจในการทำงานได้ร้อยละ 67.1 สอดคล้องกับ ยงยุทธ โพธิทอง (2546, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานสำนักงานใหญ่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จำนวน 346 คน พบว่า ปัจจัยจูงใจในการทำงานเรื่องความสำเร็จในการทำงานและการได้รับการยอมรับนับถือ เป็นปัจจัยที่พนักงานมีระดับความคิดเห็นมาก สอดคล้องกับ วิชาญ เคยการ (2548, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดชลบุรี จำนวน 333 คน พบว่า แรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการตำรวจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีแรงจูงใจด้านความสำเร็จของงานอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ ศิริพร โอฬารธรรมรัตน์ (2546, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของบริษัท อดินพ จำกัด พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานอันดับแรกคือเงินเดือนและผลตอบแทนในการทำงาน รองลงมาคือ ความรับผิดชอบและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับ ธวัชชัย ศรีสำราญ (2549, น.บทคัดย่อ) ที่กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการพิจารณาความดีความชอบประจำปี มีความสำพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน นั่นคือ เมื่อครูได้รับเงินเดือนที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต สวัสดิการที่เหมาะสมและการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนที่ยุติธรรม ทำให้ครูเกิดความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น ต่อมาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานส่งผ่านไปยังแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับทฤษฎีการคาดหวังของ Vroom (1994, p.174) ที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของบุคคล กล่าวว่า ความพึงพอใจคือความรู้สึกมีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ต้องการ หรือแรงจูงใจ และสอดคล้องกับ ปรีดา พรมเพชร (2555, น. 99-100) ที่ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท สยาม อินเตอร์เนชั่นแนลฟู้ด จำกัด อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าว ด้านปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการยอมรับนับถือ พบว่า แรงงานต่างด้าวได้รับคำชมเชยในผลการทำงานบางครั้ง สำหรับรายได้เป็นแรงจูงใจในการทำงาน ถ้าเงินเดือนมากจะเป็นแรงจูงใจในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเรื่องการสร้างแรงจูงใจในการทำงานเพื่อนำไปใช้ในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานดังนี้

1. ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน จากผลการวิจัยพบว่า การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานโดยรวม สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานครได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานพบว่าด้านการยกย่องชมเชยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งการยกย่องชมเชยเป็นการแสดงออกของเพื่อนร่วมงานคนไทยที่แสดงออกต่อแรงงานต่างด้าวชาวพม่า ในลักษณะทำให้แรงงานต่างด้าวชาวพม่ารู้สึกถึงความปรารถนาดี มีความเป็นห่วงเป็นใย ให้กำลังใจ การให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ และแสดงความยินดี ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้แรงงานต่างด้าวชาวพม่าเกิดความภูมิใจ อิ่มเอมใจ เกิดกำลังใจที่จะร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นทางองค์การควรส่งเสริมกิจกรรมแรงงานสัมพันธ์ระหว่างแรงงานคนไทยกับแรงงานต่างด้าวชาวพม่า ให้มีการทำกิจกรรมร่วมกันนอกเหนือจากการทำงานร่วมกัน เช่น การจัดกิจกรรมให้เพื่อนร่วมงานร่วมอวยพรวันเกิด ไม่ว่าจะเป็นการ์ดหรือมีของขวัญให้กันและกัน อาจรวมถึงมีการแลกเปลี่ยนของขวัญกันในงานเทศกาลต่างๆ การจัดโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนขึ้นในองค์การ เช่น หากมีเพื่อนร่วมงานคนใดได้รับความเดือดร้อน ต้องการความช่วยเหลือ ให้ทางโครงการเป็นตัวกลางระหว่างพนักงานด้วยกัน เสนอความช่วยเหลือให้กับพนักงานที่เดือดร้อนไม่ว่าจะเป็นพนักงานคนไทยหรือแรงงานต่างด้าวชาวพม่า ทำให้พนักงานมีความรู้สึกอบอุ่น มีที่พึ่งในยามเดือดร้อนเกิดการซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนร่วมงานด้วยกัน และการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาระหว่างแผนกภายในองค์การ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์อันดีต่อกัน แม้ว่าแรงงานคนไทยกับแรงงานต่างด้าวชาวพม่า จะมีความแตกต่างกันทางด้านภาษา สังคมและวัฒนธรรม แต่กีฬาจะเป็นตัวช่วยลดความแตกต่างนี้ทำให้ทั้งสองฝ่ายได้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน กีฬาช่วยให้พนักงานมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย มีสมรรถภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ รวมทั้งมีสุขภาพที่ดีที่เกิดจากการออกกำลังกาย ใช้เวลาว่างได้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อพนักงานสุขภาพแข็งแรงจะส่งผลดีแก่องค์การ เพราะช่วยลดอัตราการลาป่วยของพนักงาน จากกิจกรรมดังที่กล่าวมาข้างต้น สามารถช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานครได้มากขึ้น

2. ด้านความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนโดยรวมมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณารายด้านของความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนพบว่า ด้านการเลื่อนขั้นเงินเดือนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งการเลื่อนขั้นเงินเดือนคือการที่พนักงานได้รับการปรับค่าจ้าง เงินเดือน ค่าตอบแทนที่สูงขึ้นไม่ว่าจะเป็นเลื่อนขั้นเงินเดือนตามการประเมินผลงาน อายุงาน ตำแหน่งงานที่สูงขึ้น หรือการพิจารณาความดีความชอบดังนั้น องค์การจึงต้องมีการพัฒนาระบบการปรับค่าจ้างให้กับพนักงานที่ชัดเจน มีขั้นตอน พนักงานสามารถรับรู้และมีความคาดหวังในค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นการปรับค่าจ้างตามผลงานตามความสามารถตามอายุการทำงานของพนักงาน หรือพิจารณาความดีความชอบเมื่อพนักงานมีการรับรู้ถึงโอกาสของการได้รับการปรับค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นพนักงานจะรู้สึกมีความคาดหวัง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางบวกเช่น มีการทำความดีความชอบมากขึ้น ตั้งใจทำงานมากขึ้น ลดอัตราการเปลี่ยนงาน และการลาออกจากงานของพนักงาน เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวทางในการช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานได้

3. จากผลการวิจัยพบว่า การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน อย่างน้อย 1 ตัวแปร สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานครได้โดยด้านที่สามารถพยากรณ์ได้ คือ การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานด้านการยกย่องชมเชย เป็นตัวแปรพยากรณ์ตัวแรก ตัวแปรการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานด้านความสำเร็จในผลงานเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สอง และตัวแปรความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน ด้านความโปร่งใสในค่าตอบแทนเป็นพยากรณ์ตัวที่สาม

ดังนั้น องค์การควรให้ความสำคัญในการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ด้านการยกย่องชมเชย ด้านความสำเร็จในผลงานและความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน ด้านความโปร่งใสในค่าตอบแทน โดยการจัดกิจกรรมเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างพนักงาน สนับสนุนให้พนักงานมีความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน มีความร่วมมือในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ควบคู่ไปกับสื่อสารที่ชัดเจนถึงวัตถุประสงค์และกฎเกณฑ์ของระบบการจ่ายค่าตอบแทน วิธีการ วันและเวลาในการจ่ายค่าตอบแทน รวมถึงการจ่ายค่าตอบแทนให้ตรงต่อเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นศึกษาการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาจึงไม่สามารถอ้างอิงถึงกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่นๆ ได้ ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาต่อกับแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยหรือตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน เช่น โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน นโยบายและการบริหารงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชา คุณลักษณะของหัวหน้างาน การปรับตัวทางสังคมของแรงงานต่างด้าวชาวพม่า เป็นต้น

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลควรใช้วิธีอื่นๆ จากกลุ่มตัวอย่าง เช่น วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

สรุป

การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับและทิศทางความสัมพันธ์ของการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนกับแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร และทราบถึงการพยากรณ์แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและความพึงพอใจต่อค่าตอบแทน ข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยสรุปได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารองค์การ ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ในองค์การที่มีลูกจ้างทั้งคนไทยและแรงงานต่างด้าวชาวพม่า สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงนโยบายการทำงานต่างๆ ทั้งในด้านการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน การตระหนักถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานคนไทยกับแรงงานต่างด้าวชาวพม่า ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างแรงงานคนไทยและแรงงานต่างด้าวชาวพม่า การปรับปรุงเชิงนโยบายด้านการทำงานร่วมกันเพื่อลดความแตกต่างในด้านภาษา สังคม และวัฒนธรรม การพัฒนาระบบการจ่ายค่าตอบแทนเป็นแบบจูงใจ พนักงานมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ทำให้พนักงานมีเป้าหมายในการทำงาน มีความคาดหวังและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางบวกเพื่อเป้าหมายนั้น ช่วยลดอัตราการลาออกของพนักงาน และเป็นผลให้แรงงานต่างด้าวชาวพม่ามีแรงจูงใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้งานประสบความสำเร็จ ส่งผลให้องค์การมีผลประกอบการที่ดี

บรรณานุกรม

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. (2539). แรงงานต่างด้าวชาวพม่า. *วารสารข่าวตลาดแรงงาน.* 11, 2.

จิรพล ภูมิภักดี. (2546). การศึกษาความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการจังหวัดกาญจนบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ฐิติกร พุกพูน. (2550). *ความพึงพอใจของนักกีฬาทีมชาติไทยที่มีต่อค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ได้รับจากการกีฬาแห่งประเทศไทย.* (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ณัฐ ประสีระเตสัง. (2551). *ความพึงพอใจของผู้บริหารต่อแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย.* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธนิกานต์ มาฆะศิรานนท์. (2545). *เทคนิคการจูงใจพนักงาน.* กรุงเทพฯ : เอ็กซเปอร์เน็ทบุ๊คส์.

ธมน ตันสงวน. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในงานของแรงงานพม่าในโรงงานอุตสาหกรรมพลาสติกจังหวัดราชบุรี.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ธวัชชัย ศรีสำราถ. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการพิจารณาความดีความชอบประจำปีกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต* 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นิชาภา ประสบอารยา. (2543).*การศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนตรสวรรค์ จินตนาวลี. (2553). *ความสุขในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจังหวัดสมุทรสาคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปรีดา พรมเพชร.(2555). *แรงจูงใจในการทำงานของแรงงานต่างด้าวในโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท สยาม อินเตอร์เนชั่นแนลฟู้ด จำกัด อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต) สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

พิมพ์พร อังสกุลวงศ์. (2553). *การศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดเห็นที่มีต่อระบบการจ่าค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานบัญชีในองค์กร.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิตคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยงยุทธ โพธิ์ทอง. (2546). *ปัจจัยในการทำงานของพนักงานสำนักงานใหญ่การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิชาญ เคยการ. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดชลบุรี.* (วิทยานิพนธ์การศึกษาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2546). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ศิพิมพ์ ศรบัลลังก์. (2555). ที่มาของแรงงานพม่าในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์.* 33,19.

ศิริพร โอฬารธรรมรัตน์. (2546). *การเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน: กรณีศึกษา บริษัท อดินพ จำกัด. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต).* ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวรรณี ทับทิมอ่อน.(2548). *แนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของพนักงานบริษัทบางปะกงวู้ด ปัญหาพิเศษ* (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

เสกสิทธิ คูณศรี. (2539). *การประเมินความจำเป็นในการใช้แรงงานต่างด้าวในประเทศไทยกรณีศึกษา อ.แม่สอด จ.ตาก.* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Herzberg, F. (1959). *The motivation to work.* New York : John Wiley and Sons.

Vroom, V.H. (1994). *Work and Motivation.* New York : John Wiley & Son.

ภูมิหลัง ความสามารถในการสร้างสรรค์ และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

BACKGROUNDS, CREATIVITY AND ADVERSITY QUOTIENT AFFECTING ENTREPRENEURIAL INTENTIONS OF BANGKOK UNIVERSITY UNDERGRADUATE STUDENTS

กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์*
Kingkaew Subprawong*
ปรัศนีย์ เกศะบุตร**
Prasnee Kaysabutra**
ปิยวุฒิ ศิริมงคล***
Piyawut Sirimongkol***

* รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
* Associate Professor, Tourism Management Department, School of Humanities and Tourism Management, Bangkok University
* Email: kingkaew.s@bu.ac.th
** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการจัดการการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
** Assistant Professor, Hotel Management Department, School of Humanities and Tourism Management, Bangkok University
** Email: prasnee.k@bu.ac.th
*** อาจารย์ประจำ ภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
*** Lecturer, Tourism Management Department, School of Humanities and Tourism Management, Bangkok University
*** Email: piyawut.s@bu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาอิทธิพลของภูมิหลัง (เพศ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจและการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา) ความสามารถในการสร้างสรรค์ และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (2) ศึกษาอิทธิพลของภูมิหลังทั้งสามด้านดังกล่าวที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักศึกษา ตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ระดับปริญญาตรี 1,071 คน โดยเลือกแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ แบบสอบถามภูมิหลัง แบบวัดความสามารถในการสร้างสรรค์ (α= 0.892) แบบวัดความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (α = 0.872) และแบบวัดความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ α= 0.947) สถิติวิเคราะห์คือ สถิติบรรยาย และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า (1) ภูมิหลังด้านประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา ความสามารถในการสร้างสรรค์ และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่เพศไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ (2) ภูมิหลังด้านประสบการณ์ในการทำธุรกิจมีอิทธิพลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนเพศมีอิทธิพลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ในขณะที่ การเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดาไม่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักศึกษา

คำสำคัญ: ภูมิหลัง ความสามารถในการสร้างสรรค์ ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the effects of backgrounds (gender, entrepreneurial experiences, and parent's entrepreneurship), creativity and adversity quotient on entrepreneurial intentions of undergraduate students and (2) to examine the effects of these three-aspect backgrounds on the students' creativity and adversity quotient. The sample was 1,071 undergraduate students from Bangkok University selected by multi-stage sampling. The research instruments were questionnaires consisting of 4 parts: backgrounds, the creativity scale (α =0.892), the adversity quotient scale (α =0.872), and the entrepreneurial intentions scale (α =0.947). The data were analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis. The major research findings were (1) backgrounds (entrepreneurial experiences and parent's entrepreneurship), creativity and adversity quotient affecting entrepreneurial intentions of undergraduate students at the .01 level of significance, but gender had no significant effect. (2) Backgrounds (entrepreneurial experiences) had effect on the creativity and adversity quotient at the .01 level of significance. Gender had the effect on creativity at the .05 level of significance but no effect on the adversity quotient whereas parent's entrepreneurship had no effect on students' creativity and adversity quotient.

Keywords: Backgrounds, Creativity, Adversity Quotient, Entrepreneurial Intentions, Undergraduate Students

บทนำ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจในช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้คนรุ่นใหม่ต้องปรับตัวและเปลี่ยนค่านิยมที่ทำงานตามหน่วยงานและองค์การต่างๆ มาทำงานอิสระเพิ่มมากขึ้นหรือเป็นเจ้าของกิจการเอง ยิ่งกว่านั้น การที่ประเทศไทยก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) ย่อมนำมาซึ่งโอกาสสำหรับธุรกิจที่กว้างมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันการแข่งขันก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย ประเทศต่างๆ ทั่วโลกเห็นสอดคล้องกันว่ากลไกหนึ่งที่จะรับกับสภาพการแข่งขันและเพื่อเตรียมความพร้อมตลอดจนกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กัน คือการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) และการสร้างธุรกิจใหม่ (ชนม์ณัฐชา กังวานศุภพันธ์, 2557) หลายหน่วยงาน เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนต่างร่วมมือกัน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมนักศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการใหม่ (ชุติมา หวังเบ็ญหมัด และเจตน์สฤษฎ์ สังขพันธ์, 2555)

คำว่า "ผู้ประกอบการ" (Entrepreneur) มีการให้นิยามไว้หลากหลายสาขา ทั้งด้านการจัดการ เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา แต่ที่เข้าใจโดยทั่วไป หมายถึง การเป็นเจ้าของกิจการ บางครั้งอาจหมายถึงผู้ที่ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ขององค์การก็ได้ (Farrington, Venter, & Louw, 2012; Samuel, Ernest, & Awuah, 2013) ผู้ประกอบการจึงนับเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นผู้บุกเบิกและเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างงาน การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเป็นกลไกสำคัญในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค เนื่องจากส่งผลให้อัตราการว่างงานลดน้อยลง และมีเงินตราไหลเข้าประเทศมากยิ่งขึ้น (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2552) ในสังคมปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาต่างมีบทบาทสำคัญในอันที่จะส่งเสริมให้บัณฑิตเป็นผู้ประกอบการได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม นักศึกษายังไม่ได้เป็นผู้ประกอบการโดยตรง จึงควรศึกษาความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Intentions: EI) ของนักศึกษาก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจสภาพการณ์ต่างๆ ตามความเป็นจริง สำหรับหาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การศึกษาเรื่องความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีอย่างหลากหลายมิติจากตัวแปรต่างๆ งานวิจัยหลายเรื่องมุ่งเน้นศึกษาอิทธิพลของภูมิหลังส่วนบุคคล เช่น เพศ ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาขาวิชา ถิ่นที่อยู่ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และบทบาทของบิดามารดาในการเป็นเจ้าของธุรกิจ ฯลฯ (ณัฐวุฒิ วิเศษ, 2554; พรทิพย์ ม่วงมี, 2555; Akanbi, 2013; Palmer, Griswold, Eidson, & Wiewel, 2015; Santos, Roomi, & Liñán, 2014) บางเรื่องศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง เช่น ทัศนคติ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพของบุคคลในการตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้ง ศึกษาคุณลักษณะบางประการกับการตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา เช่น ความสามารถในการสร้างสรรค์ (Creativity: CT) ซึ่งเป็นความสามารถที่บุคคลจะใช้แก้ปัญหาและสร้างนวัตกรรมต่างๆ ได้ ผลงานวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับ EI (Phipps, 2012; Phipps, Prieto, & Kungu, 2015) คุณลักษณะอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) ซึ่งหมายถึงความอดทน ความพากเพียรพยายาม เพื่อสามารถผ่านพ้นความยากลำบากและวิกฤตต่างๆ หรือศึกษาบางมิติของ AQ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง และความเชื่อในศักยภาพแห่งตน ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีบทบาทต่อ EI เช่นเดียวกัน (อาคิรา โสภณวชิรวงศ์, 2552; Akanbi, 2013; Turker & Selcuk, 2009)

จากที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากขึ้นในยุคปัจจุบัน แม้ว่าจะมีการศึกษาเรื่องความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการจำนวนไม่น้อย แต่ยังไม่พบการศึกษาตัวแปรด้าน ภูมิหลังของนักศึกษา CT และ AQ ที่ส่งผลต่อ EI พร้อมกัน ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพื่อพิสูจน์เชิงประจักษ์ว่า ภูมิหลังของนักศึกษาด้านเพศ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา รวมทั้ง CT และ AQ จะมีอิทธิพลต่อ EI ของนักศึกษา

ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพหรือไม่ เพราะตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้เป็นอัตลักษณ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีประโยชน์ต่อการวางแนวนโยบายสำหรับพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพทั้งในระดับประเทศและระดับสากลได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของภูมิหลัง (เพศ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา) ความสามารถในการสร้างสรรค์ และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่มีต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของภูมิหลัง (เพศ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา) ที่มีต่อความสามารถในการสร้างสรรค์ และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การเสนอแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอสรุปสาระแยกเป็นสองตอน ตอนแรกนำเสนอนิยามของตัวแปรในการวิจัย และตอนที่สองเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ตอนแรก นิยามของตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ภูมิหลัง ความสามารถในการสร้างสรรค์ ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค และความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

ภูมิหลัง (Backgrounds) มี 3 ด้าน ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา โดยให้รหัสแบบตัวแปรดัมมี่ เพศชาย=1 หญิง=0 และใช้ชื่อตัวแปรนี้ว่า Gender ส่วนประสบการณ์ในการทำธุรกิจ วัดโดยใช้แบบสอบถามเลือกตอบ ให้ มี=1 ไม่มี=0 ใช้ชื่อตัวแปรนี้ว่า EXP (Entrepreneurial Experiences) และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา ให้ เป็น=1 ไม่เป็น=0 ใช้ชื่อตัวแปรนี้ว่า PE (Parent's Entrepreneurship)

ความสามารถในการสร้างสรรค์ (Creativity: CT) ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการสร้างสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ด้านต่างๆ ไม่ได้เน้นเฉพาะการค้นพบทางวิทยาศาสตร์หรืองานศิลปะเท่านั้น ความสามารถนี้ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสร้างแบบวัดตัวแปรนี้ตามแนวคิดของ Guilford (1967) ซึ่งเสนอว่า มิติปฏิบัติการของสมองที่ก่อให้เกิดความสามารถในการสร้างสรรค์ คือ ความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) เพราะเป็นความคิดที่บุคคลสามารถตอบสนองสิ่งเร้าต่างๆ ได้หลายรูปแบบ เป็นความคิดที่กระจาย หลายทิศหลายทาง และหลายแง่มุม ลักษณะความคิดดังกล่าวสามารถนำไปสู่การค้นพบที่มีคุณภาพ ทั้งการหาวิธีแก้ปัญหาและการประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะการคิดที่แปลกใหม่ไปจากธรรมดา อาจเป็นความคิดใหม่หรือดัดแปลงจากความคิดเดิมของตนเองหรือผู้อื่นแล้วประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ (2) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง การคิดได้อย่างว่องไว รวดเร็ว คิดได้เป็นปริมาณมากและไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน (3) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถที่จะหาคำตอบได้หลายทิศทาง เพราะเป็นการคิดอย่างอิสระ ไม่จำกัดขอบเขต เป็นการเตรียมทางเลือกไว้หลายๆ ทาง และ (4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง การคิดขยายหรือตกแต่งความคิดหลักให้สมบูรณ์ขึ้น โดยอาศัยความช่างสังเกต เพื่อประสานความคิดให้เกิดความสำเร็จตามที่คิดไว้

ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) การวิจัยครั้งนี้ศึกษา AQ ตามแนวคิดของ Stoltz (2001) ที่เสนอว่า AQ หมายถึงความอดทน ความพากเพียรและความสามารถในการผ่านพ้นความยากลำบากในชีวิต เป็นความฉลาดในการฝ่าวิกฤต แม้จะมีความยากลำบากเพียงใดก็ไม่ย่อท้อเลิกล้ม ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 มิติ คือ (1) การควบคุม (Control) หมายถึงความสามารถในการควบคุมอุปสรรค สถานการณ์หรือปัญหาต่างๆ ให้ผ่านพ้นไปได้

(2) สาเหตุและความรับผิดชอบ (Origin-Ownership) หมายถึงความสามารถในการวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยอื่นๆที่เป็นองค์ประกอบของปัญหา และผู้ใดควรเป็นผู้รับผิดชอบ (3) ผลกระทบ (Reach) หมายถึงความสามารถควบคุมอารมณ์ด้านลบและผลกระทบที่เกิดความเสียหายได้อย่างไม่ย่อท้อและฟันฝ่าไปได้ และ (4) ความทนทานหรือความอดทน (Endurance) หมายถึงความสามารถในการรับมือกับอุปสรรคต่างๆ มีกำลังใจที่เข้มแข็งในการเอาชนะอุปสรรค

ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Intentions: EI) แนวคิดที่สามารถนำมาอธิบายความตั้งใจ กับพฤติกรรม ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) ของ Ajzen (1991) เป็นโมเดลทางจิตวิทยาสังคมที่มีประโยชน์ในการศึกษาเพื่อทำนายพฤติกรรมของบุคคล โดยเสนอไว้ว่า การกระทำของบุคคลที่จะเกิดขึ้นนั้น ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) การมีทัศนคติต่อการเกิดพฤติกรรมนั้น (Attitudes toward Behavior) (2) การคล้อยตามที่เกิดจากบรรทัดฐานทางสังคม (Subjective Norms) และ (3) การรับรู้ว่าตนเองสามารถควบคุมให้พฤติกรรมนั้นเป็นไปตามที่ต้องการ (Perceived Behavioral Control) ทั้งสามปัจจัยที่กล่าวมานี้ส่งผลต่อความตั้งใจได้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ หากบุคคลตั้งใจจะเป็นผู้ประกอบการมากน้อยเพียงใดจึงขึ้นกับปัจจัยทั้ง 3 ประการดังกล่าวด้วย เช่น ถ้าบุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ บรรทัดฐานทางสังคมสนับสนุน ทำให้บุคคลเกิดการคล้อยตาม และรับรู้ว่าตนสามารถควบคุมตนเองให้เป็นผู้ประกอบการได้ บุคคลก็จะเกิดความตั้งใจที่อยากจะเป็นผู้ประกอบการในระดับสูง ในทางตรงข้าม หากบุคคลมีทัศนคติที่ไม่ดีกับการเป็นผู้ประกอบการ และไม่ได้รับการสนับสนุนจากบรรทัดฐานทางสังคม ตลอดจนรับรู้ว่าตนไม่สามารถควบคุมได้ บุคคลนั้นก็มีแนวโน้มที่จะตั้งใจเป็นผู้ประกอบการในระดับต่ำ (Phipps & Prieto, 2015; Zhang, Wang, & Owen, 2015) แม้ว่าการกระทำที่จะเกิดขึ้นจริง (Actual Behavior) ในอนาคตเป็นสิ่งที่วัดได้ยาก เพราะอาจมีปัจจัยภายนอกส่งผลกระทบได้อีกมากมาย แต่แนวคิดนี้ได้รับความเชื่อถือและมีการวิจัยทดสอบแล้วว่าความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมนั้นสามารถเป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ (Lee, Wong, Foo, & Leung, 2011; Liñán & Chen, 2009; Siu & Lo, 2013)

ตอนที่สอง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก การศึกษาภูมิหลังกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา (EI) ผลการศึกษาส่วนใหญ่แสดงว่าเพศชายมีระดับของ EI แตกต่างจากเพศหญิง หลายงานระบุว่าเพศชายมี EI สูงมากกว่าเพศหญิง (ณัฐวุฒิ วิเศษ, 2554; Palmer et al., 2015; Samuel et al., 2013; Santos et al., 2014) แต่งานวิจัยหลายเรื่องไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในการตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ (พรทิพย์ ม่วงมี, 2555; ศิริพร ยาวิชัย, 2552; Farrington et al., 2012; Opoku-Antwi, Amofah, Nyamaah-Koffuor & Yakubu, 2012) การวิจัยภูมิหลังด้านประสบการณ์ทางธุรกิจของนักศึกษากับ EI พบว่ามีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อกัน (ชุติมา หวังเบ็ญหมัด และ เจตน์สฤษฏ์ สังขพันธ์, 2555; พรทิพย์ ม่วงมี, 2555; ประจักษ์ ปฏิทัศน์, นิพา ศรีวะรมย์ และวรกมล วิเศษศรี, 2556; ศิริพร ยาวิชัย, 2552; Fatoki, 2014) การวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังด้านการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดาหรือ อาชีพของครอบครัว ผลการศึกษาหลายเรื่องสะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวที่เป็นเจ้าของธุรกิจ นักศึกษามีแนวโน้มที่จะมี EI มากกว่าครอบครัวประกอบอาชีพอื่นหรือไม่ได้เป็นเจ้าของธุรกิจ (ณัฐวุฒิ วิเศษ, 2554; ศิริพร ยาวิชัย, 2552; Akanbi, 2013) แต่ผลการวิจัยของ ปฏิภาณ เสี้ยจันทร์บริบูรณ์ (2555) Farrington et al. (2012) และ Opoku-Antwi et al. (2012) กลับแสดงผลว่าอาชีพของครอบครัวไม่ได้มีอิทธิพลให้ EI แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยจากตัวแปรดังกล่าวแม้ว่าส่วนใหญ่มีความสอดคล้องและสนับสนุนกัน แต่ผลการศึกษาบางเรื่องยังมีความขัดแย้งกันอยู่บ้าง

การวิจัยกลุ่มที่สองเกี่ยวกับตัวแปรทางจิตวิทยาด้านความสามารถในการสร้างสรรค์ (CT) กับ EI ผลสนับสนุนว่า CT มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ EI ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ เช่น การศึกษาของ Phipps (2012) และ Phipps and Prieto (2015) ส่วนตัวแปร AQ กับ EI พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก (อาคิรา โสภณวชิรวงศ์, 2552) เช่นเดียวกัน นอกจากนั้น การศึกษา ของ Akanbi (2013) Turker and Selcuk (2009) และ Zhang et al. (2015) พบว่าความเชื่อในศักยภาพแห่งตน (Self Efficacy) และ

ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confident) ล้วนมีความสัมพันธ์กับ EI ซึ่งลักษณะทั้งสองประการดังกล่าวนี้สะท้อนถึง AQ ได้เหมือนกัน เพราะเป็นมิติด้านที่บุคคลเชื่อว่าตนสามารถควบคุมปัญหาและวิกฤติต่างๆ ได้

กลุ่มสุดท้าย เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังด้านเพศ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดากับ CT และ AQ การศึกษาพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับ CT โดยเพศชายมี CT สูงกว่าเพศหญิง (Phipps, 2012; Stoltzfus, Nibbelink, Vredenburg & Thyrum, 2011) แต่การวิจัยของ Cheung and Lau (2013) พบว่า เพศชายกับเพศหญิงมีทั้ง CT แตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน ขึ้นกับระดับชั้นของการได้รับการศึกษา อิทธิพลของวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม ในทำนองเดียวกับที่ผลการศึกษาพบว่าเพศไม่เกี่ยวข้องกับ AQ (ลดารัตน์ ศรรักษ์, 2556) อย่างไรก็ดี การศึกษาด้านความเครียดและการปรับตัว พบว่าเพศหญิงมีมากกว่าชาย (Arntén, Jansson & Archer, 2008) ซึ่งอาจทำให้บางกรณีที่ AQ ของเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันได้ นอกจากนั้น มีการพบว่าตัวแปรด้านการเปิดรับประสบการณ์เกี่ยวข้องกับ CT (Kaufman, 2013) และเชื่อมโยงมาถึงวิธีการปรับตัวจากประสบการณ์ที่ได้รับซึ่งน่าจะสะท้อนถึงจิตลักษณะด้าน AQ ในตัวบุคคล สำหรับภูมิหลังด้านอาชีพของบิดามารดากับ CT และ AQ การวิจัยของ Xinzhuo, Junhua and Zhihui (2015) แสดงผลว่า อาชีพของบิดามารดาย่อมเกี่ยวข้องกับรายได้และสถานภาพทางสังคม จึงเป็นสิ่งที่เอื้อและส่งเสริมหรือขัดวางจิตลักษณะด้าน CT และ AQ ได้ และ ลดารัตน์ ศรรักษ์ (2556) ศึกษาพบว่าอาชีพมารดาทำให้นักศึกษามี AQ แตกต่างกันบางมิติ

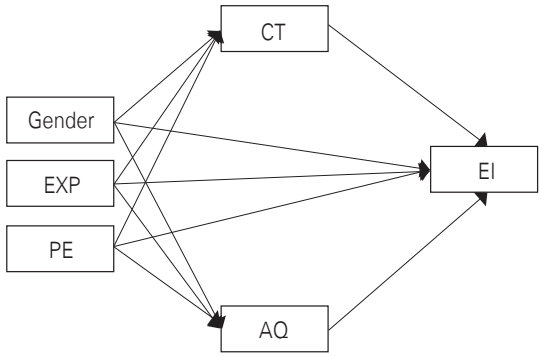
เมื่อประมวลงานวิจัยทั้งหลายที่กล่าวมา จะเห็นว่าผลการศึกษาส่วนใหญ่พบว่าภูมิหลังด้านเพศ ประสบการณ์ทางธุรกิจของนักศึกษา และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา รวมทั้งปัจจัยทางจิตวิทยา คือ CT และ AQ ล้วนมีอิทธิพลต่อ EI และภูมิหลังดังกล่าวน่าจะมีอิทธิพลต่อ CT และ AQ ด้วย ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงมีสมมติฐานและกรอบแนวคิดการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. ภูมิหลังด้านเพศ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา ความสามารถในการสร้างสรรค์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคมีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ภูมิหลังด้านเพศ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดามีอิทธิพลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม รายละเอียดมีดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปีการศึกษา 2558 การกำหนดขนาดตัวอย่างใช้สูตร Cohen (1988) โดยใช้โปรแกรม G* Power Computer Software แบบ Linear multiple regression: Fixed model, R^2 deviation from zero ที่ระดับความเชื่อมั่น .01, effect size $(f)^2$ = 0.035, power (1-β) = 0.99 ได้ขนาดตัวอย่าง 965 คน (Erdfelder, Faul, & Buchner, 1996) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างเป็นจำนวน 1,080คน โดยทดขนาดตัวอย่างกรณีข้อมูลขาดหายเพิ่มอีก เลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ขั้นตอนที่ 1 สุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับสลากคณะวิชา 9 คณะจาก 12 คณะ ได้แก่ 1) คณะบริหารธุรกิจ 2) คณะนิเทศศาสตร์ 3) คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว 4) คณะศิลปกรรมศาสตร์ 5) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 6) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ 7) คณะบัญชี 8) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 9) คณะนิติศาสตร์ ขั้นตอนที่ 2 เลือกแบบกำหนดสัดส่วน (Quota Sampling) โดยให้เพศชายและเพศหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน และกำหนดคณะวิชาละ 120 คน ขั้นตอนที่ 3 เลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยมอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ระดับปริญญาตรีรับผิดชอบรวบรวมข้อมูลตามคณะวิชาที่กำหนด

ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ภูมิหลัง (เพศ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา) ความสามารถในการสร้างสรรค์ และ ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามภูมิหลัง ส่วนที่ 2 แบบวัดความสามารถในการสร้างสรรค์ ส่วนที่ 3 แบบวัดความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค และส่วนที่ 4 แบบวัดความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ รายละเอียดของเครื่องมือแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรภูมิหลัง ความสามารถในการสร้างสรรค์ ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค และความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ

ตัวแปร	เครื่องมือ	จำนวนข้อ	ตัวอย่างข้อคำถาม	ที่มา
1. ภูมิหลัง(BG)	แบบสอบถามแบบเลือกตอบ	9 ข้อ	-	คณะผู้วิจัยสร้างเอง
2. ความสามารถในการสร้างสรรค์ (CT)	มาตรประเมินค่าแบบลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) 5 ระดับ (1-5) จากไม่จริงจนถึง จริงมากที่สุด	มี 4 องค์ประกอบ 20 ข้อ	- คุณชอบประดิษฐ์หรือผลิตสิ่งใหม่ๆ จากความคิดของคุณ	สร้างเองโดยใช้แนวคิดของ Guilford (1967)
3. ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ)	มาตรประเมินค่าแบบลิเคิร์ท 5 ระดับ (1-5) จากไม่จริงจนถึง จริงมากที่สุด	มี 4 มิติ 17 ข้อ	- คุณมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	สร้างเองโดยพัฒนาจากแนวคิดของ Stolz (2001)
4. ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ (EI)	มาตรประเมินค่าแบบลิเคิร์ท 7 ระดับ (1-7) จากไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง	10 ข้อ	- ฉันปรารถนาที่จะมีกิจการเป็นของตนเองอย่างจริงจัง	ปรับปรุงจากแบบวัดของ Liñán & Chen (2009)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้ค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกันเกิน 75 เปอร์เซ็นต์ ปรับปรุงข้อคำถามบางข้อให้เหมาะสม นำไปทดลองใช้กับนักศึกษา 31 คนที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัย วิเคราะห์ค่าความเที่ยง (reliability) แบบวัด CT แบบวัด AQ และแบบวัด EI ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.892, 0.872 และ 0.947 ตามลำดับ แสดงว่าเครื่องมือมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ยอมรับได้

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาตามคณะต่างๆ โดยดำเนินตามหลักจริยธรรมในการวิจัย คือ ชี้แจงวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนว่าผลวิจัยจะเป็นภาพรวมไม่ได้ก่อความเสียหายแก่ผู้ใด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลยินยอมและเต็มใจตอบแบบสอบถามตามจริงเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ได้แบบสอบถามกลับมา 1,075 ชุด คิดเป็นอัตราตอบกลับร้อยละ 99.54 คัดเลือกชุดที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ได้ 1,071 ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้ร้อยละ 99.63

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น คือการตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรการวิจัย และการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเฉพาะอิทธิพลทางตรงของตัวแปรภูมิหลัง (Gender, EXP, PE), CT และ AQ ที่มีต่อ EI และภูมิหลัง (Gender, EXP, PE) ที่มีต่อ CT และ AQ เท่านั้น

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรี 9 คณะวิชา จำนวน 1,071 คน พบว่า ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของ EI, CT และ AQ จำแนกตามภูมิหลังรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของ EI, CT และ AQ จำแนกตามภูมิหลัง

ภูมิหลัง	จำนวน	EI		CT		AQ	
		Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD
เพศ							
- หญิง	508	4.90	1.26	3.48	0.51	3.69	0.52
- ชาย	563	4.88	1.20	3.56	0.49	3.72	0.47
ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ							
- ไม่มี	800	4.74	1.18	3.47	0.49	3.66	0.48
- มี	271	5.32	1.26	3.65	0.52	3.82	0.51
การเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา							
- ไม่เป็น	378	4.66	1.27	3.51	0.52	3.70	0.50
- เป็น	693	5.01	1.18	3.52	0.50	3.70	0.49
รวม	1071	4.89	1.23	3.52	0.50	3.70	0.49

การวิเคราะห์อิทธิพลของภูมิหลัง (เพศ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา) ความสามารถในการสร้างสรรค์ (CT) และความสามารถในเอาชนะอุปสรรค (AQ) ที่มีต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ (EI) จากการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multi-Colinearity) โดยพิจารณาจากการวิเคราะห์ค่า VIF (Variance Inflation Factor) ซึ่งมีค่าไม่เกิน 5

แสดงว่าไม่มีปัญหา และข้อมูลถือว่ามีการแจกแจงปกติเนื่องจากตัวอย่างขนาดใหญ่ ผลการวิเคราะห์พบว่า ภูมิหลังด้านประสบการณ์ในการทำธุรกิจ (EXP) และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา (PE) ตัวแปร CT และ AQ มีอิทธิพลต่อ EI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เพศ (Gender) ไม่มีอิทธิพลต่อ EI ของนักศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อิทธิพลของภูมิหลัง (Gender, EXP และ PE), CT และ AQ ที่มีต่อ EI

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม EI					VIF
	B	SE	β	t	p	
ค่าคงที่	.307	.265		1.159	.247	
Gender	-.087	.065	-.035	-1.323	.186	1.011
EXP	.349	.076	.124**	4.589	.000	1.035
PE	.309	.068	.121**	4.527	.000	1.010
CT	.612	.089	.252**	6.846	.000	1.922
AQ	.589	.091	.237**	6.488	.000	1.907

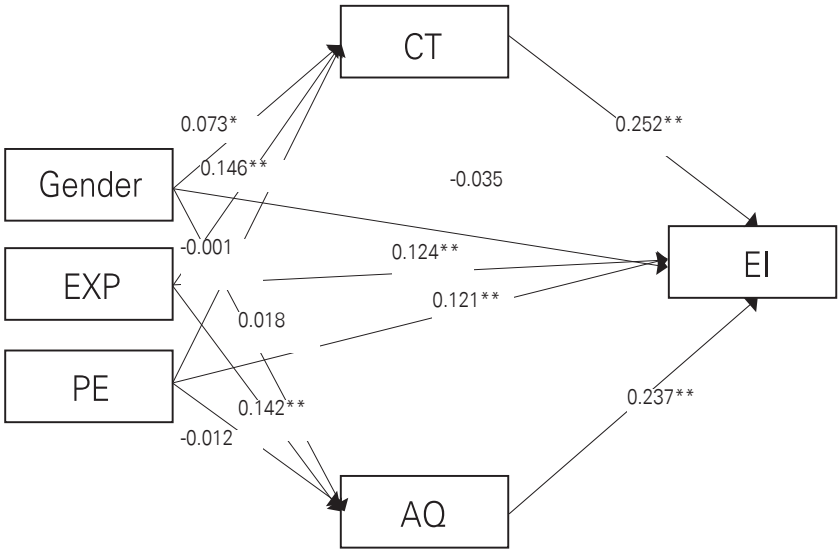
หมายเหตุ *p<.05, **p<.01

การวิเคราะห์อิทธิพลของภูมิหลัง (Gender, EXP และ PE) ที่มีต่อ CT และ AQ ผลการวิเคราะห์พบว่า เพศมีอิทธิพลต่อ CT อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีอิทธิพลต่อ AQ และประสบการณ์ในการทำธุรกิจ (EXP) มีอิทธิพลต่อ AQ และ CT อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่การเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา (PE) ไม่มีอิทธิพลต่อ AQ และ CT อย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4 และภาพที่ 2

ตารางที่ 4 อิทธิพลของภูมิหลัง (Gender, EXP และ PE) ที่มีต่อ CT และ AQ

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม CT					ตัวแปรตาม AQ				
	B	SE	β	t	p	B	SE	β	t	p
ค่าคงที่	3.438	.031		109.819	.000	3.662	.031		118.867	.000
Gender	.074	.031	.073*	2.413	.016	.018	.030	.018	.605	.545
EXP	.170	.035	.146**	4.824	.000	.161	.035	.142**	4.649	.000
PE	-.001	.032	-.001	-.019	.985	-.012	.031	-.012	-.383	.702

หมายเหตุ *p<.05, **p<.01

หมายเหตุ *p<.05, **p<.01

ภาพที่ 2 ค่าอิทธิพลของภูมิหลัง (Gender, EXP, PE), CT และ AQ ที่มีต่อ EI และภูมิหลัง (Gender, EXP, PE) ที่มีต่อ CT และ AQ

การอภิปรายผล จะอภิปรายตามสมมติฐานดังนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 เป็นส่วนใหญ่กล่าวคือ ภูมิหลังด้านประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดามีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยหลายเรื่อง (ชุติมา หวังเบ็ญหมัด และ เจตน์สฤษฎิ์ สังขพันธ์, 2555; ณัฐวุฒิ วิเศษ, 2554; พรทิพย์ ม่วงมี, 2554; ประจักษ์ ปฏิทัศน์ และคณะ, 2556; ศิริพร ยาวิชัย, 2552; Akanbi, 2013; Fatoki, 2014) อธิบายเรื่องนี้ได้ตามแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) ของ Ajzen (1985) กล่าวคือ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ อาจทำให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการและอาจทำให้รับรู้ว่าตนสามารถเป็นผู้ประกอบการได้ จึงทำให้มีแนวโน้มที่ตั้งใจจะเป็นผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น ส่วนการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดาเปรียบได้กับบรรทัดฐานทางสังคมที่ทำให้เกิดการคล้อยตาม เพราะเป็นแบบอย่างที่ส่งผลต่อ EI ของนักศึกษาได้ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงผลว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อ EI ของนักศึกษา จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 เพียงบางส่วน ซึ่งผลวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับการวิจัยบางเรื่อง เช่น ณัฐวุฒิ วิเศษ (2554) Palmer et al. (2015) Samuel et al. (2013) และ Santos et al. (2014) แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ม่วงมี (2555) ศิริพร ยาวิชัย (2552) Farrington et al. (2012) และ Opoku-Antwi et al. (2012) อธิบายได้ว่าในสังคมไทยปัจจุบันสิทธิของชายและหญิงมีความเสมอภาคกันมากขึ้น ดังนั้นการคิดเรื่องอาชีพของคนรุ่นใหม่โดยเฉพาะนักศึกษาจึงอาจมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันมากกว่าในอดีต หรือในสังคมที่ยังคงยึดมั่นกับวัฒนธรรมที่ชายได้เปรียบกว่าหญิง

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ความสามารถในการสร้างสรรค์ (CT) มีอิทธิพลต่อ EI ของนักศึกษาที่ระดับนัยสำคัญ .01 ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ Phipps (2012) และ Phipps and Prieto (2015) และพบว่า ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) มีอิทธิพลต่อ EI ของนักศึกษาที่ระดับนัยสำคัญ .01 ด้วยเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ อาคิรา โสภณวชิรวงศ์ (2552) Akanbi (2013) และ Turker and Selcuk (2009) การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ แสดงถึงบทบาทของ CT และ AQ ที่มีต่อ EI อย่างชัดเจน เพราะต่างเป็นจิตลักษณะที่สำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น

นอกจากนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 บางส่วน เนื่องจากพบว่า ภูมิหลังด้านประสบการณ์ในการทำธุรกิจมีอิทธิพลต่อ CT และ AQ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สอดคล้องกับการวิจัยของ Kaufman (2013) ผลเป็นดังนี้ อาจเป็นเพราะประสบการณ์ในการทำธุรกิจเป็นสภาพที่ทำให้นักศึกษาได้เปิดโลกทัศน์และมีมุมมองในด้านต่างๆ รวมทั้งต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งต้องอาศัยความเพียรและความอดทน และการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า เพศมีอิทธิพลต่อ CT อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ด้วย ซึ่งสนับสนุนการวิจัยของ Phipps (2012) และ Stoltzfus et al. (2011) อธิบายได้ว่า ค่านิยมในสังคมไทยส่วนมากยังยกย่องเพศชายให้เป็นผู้นำ ทำให้มีโอกาสกล้าคิดกล้าทำและแสดงออกได้มากกว่าหญิงก็ได้ อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ไม่พบว่าเพศมีอิทธิพลต่อ AQ ซึ่งตรงกับการศึกษาของ ลดารัตน์ ศรรักษ์ (2556) อาจเป็นเพราะบทบาททางเพศหลายด้านที่เท่าเทียมกันมากขึ้นในสภาพปัจจุบัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า การเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดาก็ไม่มีอิทธิพลต่อ CT และ AQ ของนักศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับการศึกษาที่ผ่านมา (ลดารัตน์ ศรรักษ์, 2556; Xinzhuo et al., 2015) อาจเป็นเพราะในบริบทของสังคมไทยปัจจุบัน รูปแบบการดำเนินชีวิตมีความคล้ายคลึงกันเกือบทุกอาชีพ เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปัจจัยด้านนี้จึงไม่แสดงผลต่อจิตลักษณะทั้ง CT และ AQ อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อค้นพบข้างต้นนำไปสู่การอภิปรายประเด็นแรก กล่าวคือ การที่จะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มี EI ควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาด้าน CT และ AQ ไปด้วยพร้อมกัน จึงจะเกิดประสิทธิผลมากที่สุด เพราะเมื่อนักศึกษามีคุณสมบัติทั้งสองด้านดังกล่าวแล้วก็จะมี EI ในระดับสูงตามไปด้วย ซึ่งตามหลักการทางด้านจิตวิทยาเชื่อว่าจิตลักษณะด้าน CT และ AQ นั้นเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาและฝึกฝนได้ อาจารย์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการสาระในการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยยึดหลักธรรมชาติตามวัยของนักศึกษา และสร้างโอกาสโดยเฉพาะประสบการณ์ในการทำธุรกิจ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา CT และ AQ ควบคู่ไปด้วย เพื่อส่งผลให้นักศึกษามี EI เพิ่มมากขึ้น ประเด็นที่สองอภิปรายได้ว่า การที่อาจารย์และนักการศึกษาจะพัฒนา EI ของนักศึกษา ในเชิงปฏิบัติของการพัฒนาไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเพศของนักศึกษา เพราะผลการวิจัยพบว่าไม่มีอิทธิพลต่อ EI ควรมุ่งพัฒนาด้านประสบการณ์การทำธุรกิจของนักศึกษาจะได้ผลที่ชัดเจนกว่า ข้อสรุปจากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนา EI ของนักศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเผชิญกับโลกธุรกิจก่อนที่จะไปเผชิญความเป็นจริงในอนาคตได้อย่างรู้เท่าทัน นอกจากนั้น ยังเป็นการเตรียมนักศึกษาสำหรับการก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพต่อไป

อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในการวิจัยเช่นเดียวกับงานวิจัยอื่น กล่าวคือ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษามหาวิทยากรุงเทพสถาบันเดียวเท่านั้นซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากมหาวิทยาลัยของรัฐด้วย เพื่อการสรุปอ้างอิงที่ครอบคลุมมากขึ้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้สนับสนุนสมมติฐานถึงอิทธิพลของภูมิหลังด้านประสบการณ์การทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดา ความสามารถในการสร้างสรรค์ และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ที่มีต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งมีการตรวจสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติและในทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 คณาจารย์ และผู้บริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สามารถใช้ผลจากการวิจัยครั้งนี้

กำหนดเป็นแนวนโยบายเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคในฐานะตัวแปรอิสระ เพื่อให้เกิดผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2 กลไกในการสร้างเสริมจิตลักษณะทั้ง CT และ AQ ดังกล่าว อาจใช้การจัดโปรแกรมเพื่อฝึกฝนหรือการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมก็ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาต่อยอดขยายผลในเชิงลึก เพื่อหาคำตอบให้ชัดเจนว่า CT มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อ AQ ได้หรือไม่ และศึกษาว่าภูมิหลังด้านประสบการณ์ในการทำธุรกิจ และการเป็นเจ้าของธุรกิจของบิดามารดาสามารถมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ EI เมื่อผ่านตัวแปร CT และ AQ หรือตัวแปรอื่นเป็นอย่างไร

2.2 ควรศึกษาตัวอย่างนักศึกษาที่มาจากทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มนักศึกษาในสถาบันรัฐและเอกชน ผลการวิจัยจะได้ลึกซึ้งและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาได้ชัดเจนมากขึ้น

บรรณานุกรม

เกศินี จุฑาวิจิตร. (2552). *ศักยภาพและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ 2551.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ชนม์ณัฐชา กังวานศุภพันธ์. (2557). ทุนมนุษย์-ปัจจัยเร่งการเป็นผู้ประกอบการระหว่างประเทศในยุคการค้าเสรีอาเซียน. *วารสารบริหารธุรกิจคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 37*(142), 1-15.

ชุติมา หวังเบ็ญหมัด และ เจตน์สฤษฏิ์ สังขพันธ์. (2555). *สมรรถนะทางด้านบริหารธุรกิจและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตในจังหวัดสงขลา.* สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ณัฐวุฒิ วิเศษ. (2554). *คุณลักษณะและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาสาขาการเป็นผู้ประกอบการ ในเขตกรุงเทพมหานคร.* นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์.

ปฏิภาณ เสี้ยจันทร์บริบูรณ์. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปีสุดท้ายระดับปริญญาตรี คณะการจัดการและการท่องเที่ยว ภาคปกติ มหาวิทยาลัยบูรพาวิทยาเขตบางแสน* (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประจักษ์ ปฏิทัศน์, นิพา ศรีวะรมย์, และ วรกมล วิเศษศรี. (2556). *สมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการกับการเตรียมความพร้อมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

พรทิพย์ ม่วงมี. (2555). ปัจจัยทางจิตและสังคมที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, 4*(1), 74-82.

ลดารัตน์ ศรรักษ์. (2556). ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสถิติธุรกิจแบบผสมผสานของนักศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสาร มฉก. วิชาการ, 17*(33), 17-34.

ศิริพร ยาวิชัย. (2552). *ความต้องการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้* (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

อาคิรา โสภณวชิรวงศ์. (2552). *อำนาจพยากรณ์ของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และแรงจูงใจภายในที่มีต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่* (ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 50*(2), 179-211.

Akanbi, S. T. (2013). Familial Factors, Personality Traits and Self-Efficacy as Determinants of Entrepreneurial Intentions among Vocational Based College Education Students in OYO State, Nigeria. *An online Journal of the African Educational Reseach Network 13*(2), 66-76.

Arntén, A. C. A., Jansson, B., & Archer, T. (2008). Influence of affective personality type and gender upon coping behavior, mood, and stress. *Individual Differences Research, 6*(3), 139-168.

Cheung, P. C., & Lau, S. (2013). A table of two generations: Creativity growth and gender differences over period of education and curriculum reforms. *Creativity Research Journal, 25*(4), 463-471.

Cohen. J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Erdfelder, E., Faul, F., & Buchner, A. (1996). GPOWER: *A general power analysis program.* Retrieved June 5, 2015, from http://www.psycho.uni-duesseldorf.de/aap/projects/gpower

Fatoki, O. (2014). The Entrepreneurial intentions of undergraduate students in South Africa: The influences of entrepreneurship education and previous work experience. *Mediterranean Journal of Social Sciences, 5*(7), 294-299.

Farrington, S. M., Venter, D. J. L., & Louw, M. J. (2012). Entrepreneurial intentions: Demographic perspectives of South African business students. *South African Journal of Business Management, 43*(3), 41-49.

Guilford, J. P. (1967). *The nature of human Intelligence.* New York: McGraw-Hill.

Kaufman, S. B. (2013). Opening up Openness to experience: A four factor model and relations to creative achievement in the arts and sciences. *Journal of Creative Behavior, 47*(4), 233-255.

Lee, L., Wong, P. K., Foo, M., & Leung, A. (2011). Entrepreneurial intentions: The influence of organizational and individual factors. *Journal of Business Venturing 26,* 124-136.

Liñán, F., & Chen, Y. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice, 33*(3), 593-617.

Opoku-Antwi, G. L., Amofah, K., Nyamaah-Koffuor, K., & Yakubu, A. (2012). Entrepreneurial Intention Among Senior High School Students in the Sunyani Municipality. *International Review of Management and Marketing, 2*(4), 210-219.

Palmer, J., Griswold, M., Eidson, V., & Wiewel, P. (2015). Entrepreneurial intentions of male and female university students. *International Journal of Business and Public Administration, 12*(1), 152-166.

Phipps, S. T. A. (2012). Contributors to enterprising gender: Examining the influence of creativity on entrepreneurial intentions and the moderating role of political skill controlling for gender, *Academy of Entrepreneurship Journal, 18*(1), 77-90.

Phipps, S. T. A., & Prieto, L. C. (2015). Woman versus men in entrepreneurship: A comparison of the sexes on creativity, political skill, and entrepreneurial intentions. *Academy of Entrepreneurship Journal, 21*(1), 32-43.

Phipps, S. T. A., Prieto, L. C., & Kungu, K. K. (2015). Exploring the influence of creativity and political skill on entrepreneurial intentions among men and women: A comparison between Kenya and the United States. *International Journal of Entrepreneurship, 19,* 179-194.

Samuel, Y. A., Ernest, K. Awuah, J.B. (2013). An assessment of entrepreneurship intention among Sunyani Polytechnic marketing students. *International Review of Management and marketing 3*(1), 37-49.

Santos, F. J., Roomi, M. A., & Liñán. F. (2014). *About Gender Differences and the Social Environment in the development of Entrepreneurial Intentions.* Retrieved May 15, 2015, from thttp://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jsbm.12129

Siu, W., & Lo, E. S. (2013). Cultural contingency in the cognitive model of entrepreneurial intention. *Entrepreneurship Theory and Practice, 37*(2), 147-173.

Stoltz, P. G. (2001). *Your adversity quotient. Innovative Reader.* Retrieved May 12, 2015, from http://www.wintonbrill.com/bril001/html /article index/articles/501-550/article517body.html

Stoltzfus, G.,Nibbelink, B. L., Vredenburg, D. & Thyrum, E. (2011). Gender, gender role, and creativity. *Social Behavior and Personality, 39*(3), 425-432.

Turker, D., & Selcuk, S. S. (2009). Which factors affect entrepreneurial intention of university students?. *Journal of European Industrial Training, 33*(2),142-159.

Xinzhuo, Z., Junhua,, S. & Zhihui, D. (2015). The impact of family background on college students' chances of serving as student union cadres. *Chinese Education & Society. 48*(2), 128-142.

Zhang, P., Wang, D. D., & Owen, C. L. (2015). A study of entrepreneurial intention of university students. *Entrepreneurship Research Journal, 5*(1), 61-82.

การแปลความหมายภูมิวัฒนธรรมและคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม “บ้านแม่กุ้งบก” ตำบลสันกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

INTERPRETATION OF THE CULTURAL LANDSCAPE AND HERITAGE VALUES OF “MAE KOONG BOK VILLAGE”, TAMBON SANKLANG, SAN PATONG DISTRICT, CHIANG MAI, THAILAND

ว่าที่ ร.อ. ณรงค์ พงษ์พันธ์เดชา*
Acting Captain Narong Pongpandecha*
เคน เทย์เลอร์**
Ken Taylor**

* นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรนานาชาติ สาขาวิชาการจัดการมรดกทางสถาปัตยกรรมและการท่องเที่ยว คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร
* Student, Doctor of Philosophy, International Program, Cultural Heritage Management and Toursim, Faculty of Architecture, Silpakorn University
* Email: indrachit@hotmail.com
** ศาสตราจารย์เกียรติคุณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย
** Emeritus Professor, The Australian National University
** Email: k.taylor@anu.edu.au.

บทคัดย่อ

ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม บ้านแม่กุ้งบก ถูกกำหนดขึ้นให้เป็นบริเวณโดยรอบหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง อันเป็นที่ รู้จักกันในนามว่า "บ้านแม่กุ้งบก" ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลสันกลาง อำเภอสันป่าตอง ห่างจากตัวเมือง เชียงใหม่ ไปยังทิศใต้ ประมาณ 20 กิโลเมตร ในที่ราบแอ่งเชียงใหม่ - ลำพูน ซึ่งเคยเป็นพื้นที่หลักของ อาณาจักรล้านนา

ถึงแม้ประวัติศาสตร์บอกเล่านำเสนอว่า หมู่บ้านในปัจจุบัน ถูกตั้งขึ้นโดยผู้อพยพ กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ในราว ศตวรรษที่ 17 แต่จากการศึกษาทางโบราณคดีขึ้นต้นเสนอว่า หมู่บ้านน่าจะถูกตั้งขึ้นเก่าถึงศตรวรรษที่ 15 ทั้งนี้ ยังไม่ รวมกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม "ลัวะ" ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่มาก่อนกลุ่มผู้ตั้งถิ่นฐานอื่นๆ ตั้งแต่ก่อนศตวรรษที่ 9 ซึ่งยังคงอาศัย อยู่ในพื้นที่

จากคุณลักษณะดังกล่าว ของภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม แม่กุ้งบก ประกอบการใช้วิธีการทำ "แผนที่ทางวัฒน- ธรรม" โดยอาศัยแนวทางของ "ข้อกำหนดร่วมด้านอัตลักษณ์ของท้องถิ่น" ผู้วิจัยสามารถประติดประต่อ ข้อมูลทางด้าน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ที่มีอยู่เข้าด้วยกันเพื่อสร้างสมมุติฐานของ กาลานุกรมด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งช่วยให้ เข้าใจได้ ในระดับหนึ่งว่า กิจกรรมของผู้คนที่อาศัยอยู่ในแม่กุ้งบกได้สร้างความเปลี่ยนแปลงทาง กายภาพ ให้แก่ภูมิทัศน์วัฒน- ธรรมแห่งนี้ จนเป็นอย่างที่เห็นในทุกวันนี้อย่างไร

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และ มรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งได้รับการทำแผนที่ในระหว่างการวิจัย ผลของ การวิจัยได้รับการสรุปว่า ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม บ้านแม่กุ้งบก แต่เดิมน่าจะได้รับการสร้างขึ้น เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของ ชนชาติพันธุ์ ดั้งเดิม ชาว"ลัวะ" และต่อมาได้รับการดัดแปลงให้เป็นฐานที่มั่น ทางการทหาร โดยชนชาติที่มาตั้งถิ่นฐาน ในภายหลัง เช่น ชาว "มอญ" และชาว "โยน" หลังจากผ่านห้วงแห่งสงครามมานานหลายศตรวรรษ พื้นที่แห่งนี้ ก็กลาย เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของผู้อพยพชาว "ลื้อ" ซึ่งได้ผนวกเอากลุ่มชนดั้งเดิมและวัฒนธรรมเข้าเป็นของตน ส่งผลให้เกิดชุมชน ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งผสมผสาน ชาวลัวะ, โยน, ลื้อ และ ไต เข้าไว้ด้วยกัน

คำสำคัญ: ลัวะ/ละว้า มอญ/เม็ง/รามัญ/ตะเลง หริภุญไชย โยน/โยนก/ยวน ล้านนา ลื้อ/ไทลื้อ ไต/ไตโหลง/ไทใหญ่

Abstract

Mae Koong Bok cultural landscape sets around a rural village known as 'Ban Mae Koong Bok' situated in Tambon[1] Sanklang (ตำบลสันกลาง), San Patong district (อำเภอสันป่าตอง) around 20 kilometers south of City of Chiang Mai in Chiangmai – Lamphun Basin which was once the principle region of "Lan Na" (ล้านนา) Kingdom.

Although oral history suggested that the present village was found by ethnic "Tai Lue" immigrants around 17th century, preliminary archaeological study suggests that it could have been found as early as in 15th century. Not to mention that there are still descendants of the indigenous "Lua" who predated any other ethnic dwellers in this region, as far back as before 9th century, still living in this area.

With the above mentioned characteristics of Mae Koong Bok cultural landscape, through the use of "Cutural Mapping" technique by following the "Common Rules of Local Dinstinctiveness" guideline, the reseasrcher managed to piece together available historical and cultural data in order

[1] A Thai governmental administrative unit represents a cluster of villages or sub district.

to draw up an assumption of historical timeline which help to understand, in certain extent, how Mae Koong Bok dwellers' activities have shaped this cultural landscape into what it looks like today.

Basing on the historical evidences and cultural heritages mapped during the research, the result of this research came to conclusion that the cultural landscape of Mae Koong Bok village could have been possibly originally created as a simple dwelling area of the indigenous "Lua" people then shaped into a defensive military outpost by the later arrival settlers such as the Mon and the Yone. And after series of centuries of wars, it eventually became a sanctuary for "Lue" immigrants who also engulfed the former dwellers and cultures into theirs resulting in an ethnic diversified community with intermingling of the Lua, the Yone, the Lue and the Tai races.

Keywords: Lua/Lawa, Mon/Meng/Raman/Taleng, Hariphunchai, Yone/Yonok/Yuan, Lan Na, Lue/Tai Lue, Tai/Tai Loang/Tai Yai, Cultural Landscape, Cultural Mapping, Local Distinctiveness

Introduction

Pierce Lewis, a geographer, stated that, "If we want to understand ourselves, we would do well to take a searching look at landscapes" because they are like "autobiography" and "all human landscape has cultural meaning, no matter how ordinary that landscape may be." (Lewis, 1979)

With reference to Lewis's definition, whereas the term "cultural landscape" is currently recognised internationally, this article "Reading Cultural Landscape and Heritage Values of "Mae Koong Bok Village", Tambon Sanklang, San Patong District, Chiang Mai, Thailand" is based on a dissertation under the same title as part of PhD program in "Cultural Heritage Management and Tourism" of Faculty of Architecture, Silpakorn University.

The dissertation stemmed from an incident at "Wat Buppharam" (formerly known as Wat Mae Koong), the only central temple of Mae Koong Bok village where, in absence of locals' concern for their own cultural heritages conservation, the principle 150 year old monastery hall was demolished in order for be replaced by a larger building sometime in 1990's.

Therefore, by drawing up cultural landscape boundary around the village, this dissertation was conducted in the light of benefit for conservation of any remaining cultural heritages within the designated cultural landscape boundary that the researcher/author hopes would come to practice through possible local cooperation in the future.

By applying cultural mapping technic to plot positions of cultural heritage resources within the designated cultural landscape boundary, the researcher came across numbers of cultural heritages within the area ranged from as tangible archaeological sites of unknown temples to functioning traditional Lan Na style wooden houses.

Intangibly, fading local history also reveals ethnic diversity of this cultural melting pot village that is still reflected through their traditional Buddhist-Animist belief in accordance with their origins as well as traditional profession such as home weaving.

By mapping and piecing these historic and cultural heritages information together, it gradually exposed the overall picture of this cultural landscape and its connection to local heritages through historic timeline. Hence, It became clearer to the researcher how and why the landscape was shaped in particular way into its present pattern through generations of dwellers and their cultural activities.

Nevertheless, at present, the idea of conservation of cultural heritages in Mae Koong Bok village cultural landscape may seems to be a remote subject to the local villagers as they still do not see any benefit neither cultural nor economic significant much enough to urge them to implement any conservation plan for their own valuable cultural heritages.

Objectives

1. To find out **'WHAT'** had occurred in the historic context of Mae Koong Bok village cultural landscape.
2. To point out **'WHERE'** had those historic events occurred within and around Mae Koong Bok cultural landscape.
3. To estimate the period **'WHEN'** had those historic events occurred based on historic evidence found within and around Mae Koong Bok cultural landscape.

4. To find out **'WHO'** had been involved and 'WHAT' did they do to shape Mae Koong Bok cultural landscape.
5. To determine and record **'WHAT'** are remaining cultural heritages that are fruits of the shaping of Mae Koong Bok cultural landscape through historic timeline and 'WHERE' they are.
6. To determine **'WHAT'** is the most suitable approach in introducing the concept of cultural heritage conservation and management into Mae Koong Bok cultural landscape in order to safeguard the remaining heritages and perhaps rejuvenate what have been lost.

Literatures Review

1. Cultural Landscape

The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention defines Cultural Landscape in Article 47 as:

Cultural properties and represent the 'combined works of nature and of man' designated in Article 1 of the Convention. They are illustrative of the evolution of human society and settlement over time, under the influence of the physical constraints and/or opportunities presented by their natural environment and of successive social, economic and cultural forces, both external and internal. (UNESCO, 2005)

Ken Taylor explained the term cultural landscape as:

We are surrounded by the landscapes that people have settled, modified, or altered over time. These landscapes are cultural landscapes, the everyday landscapes which surround us and in which we conduct our activities. They are the result of human intervention in the natural landscape and present a record of human activity, human values and ideologies. (Taylor, 2015)

Taylor also refers to landscape in a wide **"Sense of Places"** where human activities occur. (Taylor, 1997)

2. Cultural Identity and distinctiveness

In the book "A Contemporary Guide to Cultural Mapping – And ASEAN-Australia perspective" by Cook and Taylor (2012, pp.16-17), they began the chapter with a quote by Martin Heidegger from 1969 that *"Everywhere, wherever and however we are related to beings of every kind, identity makes its claim upon us."*

The quote reflects that in every culture, there are always identity and distinctiveness in each of them. Cook & Taylor pointed that:

...heritage broadly means things we want to keep manifested in places, objects, and traditions that people value and which have meaning. It is not just physical, tangible aspects of things that are significant in people's value system, but vitally important are intangible values people associate with places, objects, and practices as part of they lived experiences... Heritage is no longer a matter of focusing on the buildings, archaeological remains, and literatures and so on of the rich and famous in history. It has embraced the concept of the value of the everyday and associated ides of promoting a sense of community value for, and belonging to, our everyday (vernacular) places, objects and ways of living...the idea that the ordinary is just as vital as the famous.

3. Cultural Mapping

Ian Cook and Ken Taylor explain the notion of cultural mapping as:

...Cultural mapping involves a community identifying and documenting local cultural resources...the tangibles like galleries, craft industries, distinctive landmarks, local events and industries, as well as the intangibles like memories, personal histories, attitudes and values. After researching the elements that make a community unique, cultural mapping involves initiating a range of community activities or projects to record conserve and use these elements. (Cook & Taylor, 2012, p.31)

4. Common Ground

A British based NGO movement started in 1970s by Angela King and Susan Clifford to encourage ordinary people to stand up for their places and concentrate on ways in which ordinary people celebrate their local distinctiveness and pride in their cultural diversity and traditions which later led to popularization of cultural mapping invented the term "Local Distinctiveness" in 1982 and described the term as:

Local implies neighbourhood or parish. Distinctiveness is about particularity; it is rehearsed in the buildings and land shapes, the brooks (i.e. creeks or streams) and birds, trees and cheeses, places of worship and pieces of literature. It is about continuing history and nature jostling with each other, layers and fragments – old and new. The ephemeral and invisible are important too: customs, dialects, celebrations, names, recipes, spoken history, myths, legends and symbols. (Commonground, 2013)

In alphabetical order from A - Z, Common Ground website provides **"Common Rules (guidelines) for local distinctiveness"** as guideline to assist locals in the beginning with red tapes and jargons free manner to follow in order to conserve their own local cultural heritages.

Research tools and equipments

1) Non structural interviewing with local scholars, villagers.
2) Photograping of cultural/historical found evidences; people, places and objects.
3) Collection of a sample for thermoluminescence laboratory test for age of sampling material.

Research Methodologies

The dissertation was conducted in the manner of **"qualitative research"** based on **"Cultural Mapping"** along **"Common Rules (guidelines) for local distinctiveness"** within the designated **"Cultural Landscape"** boundary which involved following steps:

1) **Interviews** with concerned bodies.
2) **Field works** and sites studied including archaeological surveys.
3) **Reviewing of literatures** considered concerned to research methodologies and studied sites.
4) **Analysing** retrieved data.
5) **Recommending** solutions to site management.

The Results

Location and setting

Mae Koong Bok village/town (บ้านแม่กุ้งบก) is situated on a vital strategic location of Chiang Mai – Lamphun basin (ที่ราบแอ่งเชียงใหม่ -ลำพูน). It is clear to see that whoever was stationed or controlled in the town were responsible for guarding travelling routes to the north as well as the east. These routes would have run along the present highway 108 which starts from Hod district (อำเภอฮอด) to Chiang Mai city gate (ประตูเชียงใหม่) in the south of Chiang Mai city. The village was possibly used as the last resting place before moving on to Chiang Mai which is 20 kilometers away to the north and Lamphun or Hariphunchai (หริภุญไชย) town which is also only 10 kilometers away to the east.

Mae Khan River (แม่น้ำขาน/น้ำแม่ขาน) possibly served as the main communicating route to Wiang Sunyata[2], Wiang Mano and across the Mae Ping River to Hariphunchai.

Mapping Cultural Heritages of Mae Koong Bok village:

Intangible Heritages

1) History of Mae Koong Bok village

Based on Hans Penth's Lan Na historic periods suggestion (Penth, 2004, pp. V-VI), in the prehistoric period or the legendary period (Pre C.750 AD – 1293 BE) there is no question that the landscape around Mae Koong Bok was inhabited by the ethnic Lua (ล้วะ) people whose communities scattered along the Thongchai mountain range. The centre of the Lua is believed to be at the base of Mount Suthep (ดอยสุเทพ) in Chiang Mai (Jaitui, 2012), therefore, the Lua communities around Mae Koong Bok area were living considerably close to their rulers. During this period, it should not have been any designated established town or military outpost in the area as the Lua must have been living together loosely in a small community or village.

In the early Hariphunchai period, to protect Hariphunchai from attacks of her enemies, the Lua who dwelled along the Thong Chai mountain range (เทือกเขาถนนธงชัย) in the west, Mae Koong Bok town was positioned as a western frontier town by the mountain range. Mae Koong Canal, which is a branch of the

Around C.750 AD (1293 BE), according to legend, after the founding of the Hariphunchai kingdom (อาณาจักรหริภุญไชย), the Lua were defeated by the Mon (Phra Bhodhi Rangsi, as cited in In Pariyat Dhamma Thada (Pae Talalak), Phraya, and Yana Wichit (Sidti Rojanananta, Phraya, 1477). The area may have been seized by the Mon who possibly established an outpost here to defend their newly established kingdom. By this time some Lua may have moved further into the Tongchai mountain range. Some remained in the area until the present day.

From the Hariphunchai period to the early Lan na period (C.750-C.1558 AD/ 1293-2101 BE), the town could have been developed from an outpost into a proper town. The possibility of its transformation could have started from soldiers and officers stationed at the outpost, who must prepare their own food supplies by growing rice and breeding livestock. Therefore they had to bring in civilians to help with the agricultural work. Many of which could have been their

[2] เวียงสุญญตา – the researcher's own invented name after the name of a ruined temple in the area, Sunyata temple

own family members such as wives and children. When residents arrived, the outpost started to become more populated and became a bigger community forcing them to settle within and around the outpost.

Traditionally, the Lan Na people lived closely to Buddhism and always constructed a temple in each community. Therefore, they must have built a temple in the middle of the outpost next to the command centre. The outpost then became a full size town completed with citizens, soldiers, and preachers. Therefore, a town plan was drawn up and construction of a proper geometric shaped town then followed.

Throughout the Lan Na period, it is possible that Mae Koong Bok village was a part of "Pan Na"[3] Ban San (บ้านสัน)", the town itself may well have been one of the defensive outpost of the pan na whose commander was assigned to guard the route to Chiang Mai. Strategically, it was therefore vital for the town to be seized and either used as a short term rallying point before attacking Chiang Mai, or, It may well have been used for regrouping the troops.

Figure 1 Statues of Pu Sae and Ya Sae (ปู่แสะ ย่าแสะ), a giant and giantess couple and legendary ancestors of indigenous Lua people enshrined at the base of the hill Doi Kham (ดอยคำ).

In declining peiod (C.1281-1558 AD/ 1824-2318 BE), after Lan Na went through many years of war with neighbouring states, as well as civil wars, the town was eventually deserted and all the infrastructure was left to decay probably for over 2 centuries.

In the Lan Na reformation period (C.1775-1939 AD/ 2318-2481 BE), the town was revived again by the Tai Lue migrators from Xishuangbanna (Social Research Institution of Chiang Mai

[3] พันนา - Lan Na feudal term for governing area of feudal lord translated as district of thousand paddy fields area

University, 2008) who escaped the Chinese Impeiral Qing military drafting during the throe of Sino-Burmese war (1765-1769) (Sino-Burmese War 1765–69), 2014) and migrated into the area. Together with some of the local Yuan citizens, they helped each other to rebuild the old town as a new habitat. Moreover, as war with the Burmese gradually faded away due to the Anglo-Burmese war during the expansion of the British Empire, peace was brought back permanently to the region. The Tai who were citizens of British occupied Burma migrated into the area to work for British logging company in Lan Na. (Social Research Institution of Chiang Mai University, 2008) Therefore, from a defensive town, the town gradually became a pure inhabitable dwelling place for the people from various ethnic races who resided side by side and then intermingled until most of them had lost their original identities and became the common Lan Na citizens.

Spiritual Value in Societal System in relation to Animistic Beliefs of Mae Koong Bok village

Despite the rapid changing society of Mae Koong Bok village along modernism, the researcher still senses strong influence of animism and Buddhism coexisting force behind the community backdrop.

There are varieties of ghosts in Lan Na culture as similarly appeared in any countries' folklores. However, Lan Na people tends to give importance to "Phi Pu-Ya" (ผีปู่ย่า - ancestral ghosts) as priority. There are reasons behind this belief system and spiritual value:

...Phi Pu-Ya are spirits of our own ancestors. They are good ghosts. It is believed that ancestral ghosts would keep us protected at all time under the condition that we ought to be decent person and do not conduct anything considered immoral that causes trouble to others. But if we do, ancestral ghosts will ignore us and leave us unprotected or ever punish us. (Khumchan 2008, p.112)

Ghost phenomenon of Mae Koong Book is not much different from the rest of Lan Na region. Lan Na ghosts help to determine social functions between men and women, passing on family heritages, determining descendants of families and even share roles in houses building that consequently effects town planning.

In Mae Koong Bok village and surrounds, apart from ghosts that play sacred status in upholding society, there are also numbers of sacred sites that are mostly related to ruined temples and Buddhism. In general, sites of ruined temples are forbidden sacred places for locals to enter believing there must be guardian spirits protecting sacred relics and objects buried beneath the ground. Such belief helps to conserve historic sites to a certain degree.

We could therefore conclude that folklores relating to ghosts and sacred sites are still playing important unseen roles behind the living community and responsible in shaping the cultural landscape of villages like Mae Koong Bok into how they are today.

Tangible Heritages of Mae Koong Bok Village

Archaeological and historic sites:

While conducting field surveys within the designated cultural landscape boundary and vicinity, the author came across numbers of archaeological sites. None of them had been registered and recognised by Department of Fine Arts, Ministry of Culture. Within Mae Koong Bok village cultural landscape area, there are six archaeological/historic sites in satellite positions away from the main "Jotaka" stupa of Buppharam temple that seem to serve as centre of these archaeological sites.

They are known as; "Wat (temple) Nam Bo Luang" (วัดน้ำบ่อหลวง) in the north of village, "Goo (Stupa) Salae" (กู่สแล) in the south, "Goo (Stupa) Tawan Ork" (Eastern Stupa) in the east, "Goo (Stupa) Ban Patan (กู่บ้านป่าตัน) in the north west, Phratat (stupa) Wat (temple) Ubosot (พระธาตุวัดอุโบสถ) in the south west and Phratat (Stupa) "Jotaka" (โจตะก่า/โชตกา) of Buppharam temple in the centre of the village. Amongst all of them, only Buppharam temple and Ubosot temple are functioning temples. The rest are archaeological sites of ruined temples in deteriorating conditions critically caused by both humans and weather that urgently needed proper care/conservation. A sample baked brick was collected from the archaeological site of Goo Ban Pa Tan where the remains of this ruined temple are considered the best of all in the area. It was sent to Department of Earth Science of Kasetsart University for Thermoluminiscent test for approximate age determination. The result shows that the brick is approximately plus or minus 500 years of age. (A.D.1463 – 1563) which accumulates reigns of King Tilokraja (พระเจ้าติโลกราช) to King Mekuti (พระเมกุฏ/พระแม่กุ) (Wichiankhiow & Wyatt, p.25) and represents that these temples and Mae Koong Bok village were initially and possibly established around the period which art historians consider as from the "Lan Na's golden age" to "Lan Na declining stage" although some debris of bake bricks unearthed from Buppharam temple reveal older baking techniques practised since the Mon (มอญ) Hariphunchai period from C.750 to C.1281. (Penth, 2004) However, it requires proper archaeological study to retrieve more historical information of the landscape.

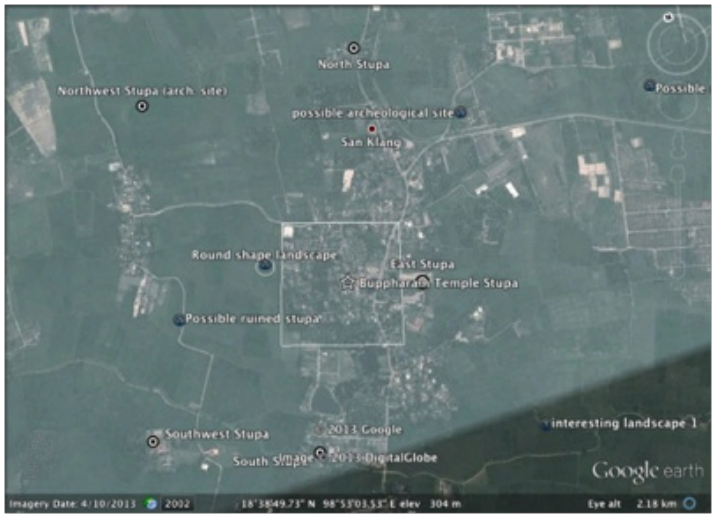

Figure 2 Satellite image of Mae Koong Bok village and surrounding archaeological sites
Source: Google Earth (2013)

Folk crafts. Phasin of Mae Koongbok Village.

In the case of local product and industry, the famous local products which is on the verge of extinction is "Pha Sin" (ผ้าซิ่น - female woven wrapping cloth/sarong).

Mae Koongbok Village was once well known for its community's small weaving industry. Mae Krue[4] Nussara Tiangked (นุสรา เตียงเกตุ), well known local scholar and preserver of "Mae Cham" district's famous traditional Lanna wrapping clothes "Phasin Teenjok" (ผ้าซิ่นตีนจก)[5] indicated that in former time, Mae Cham weavers would have had to travel all the way from home to Mae Koong Bok village to buy "Tua Sin"[6] (as explained above) and attached their "teenjok" (ตีนจก)[7] hem to it for decoration.

Mae koong Bok wrapping clothes were notorious for thinness and neatly but strong and tightly woven. This is due to the fact that Mae Koong Bok village used fine factory produced yarns that were spun

Figure 3 Phasin Teenjok of Mae Cham district with "Tuasin" (pointed) from the Mae Koongbok village, collection of Maekrue Nussara Tiengked, Mae Cham district, Chiang Mai

[4] Mistress teacher in Lanna language

[5] Phasin – Sarong style women wrapping cloth, Teenjok – hem of phasin hand woven with special thread pull up for another threads insertion technique to create special design.

[6] Mid part of the wrapping cloth out of three parts; Hua sin - top part, Tuasin – mid part, largest part of the whole cloth usually made of greige fabric or dyed to red and used as folding part, usually woven into different design, Teensin – hem, could be in plain or specially knitted into Teenjok style

[7] Bottom Hem of Phasin, woven as separated piece with special colourful thread insertion technic to create various patterns. Teenjok is a distinctive cultural identity of Lan Na kingdom reflects through traditional costumes.

from yarn spinning machines that provided consistency of yarn sizes whereas local made yarns were hand spun resulting in thick and thin affect on the yarn themselves, which is natural characteristic of hand made yarns. (Tiengked, personal communication, November 17, 2012)

In Ban Rong area which is south of Mae Koong Bok village, Mae Ui Mon[8] Dang Srinanta (แดง ศรีนันทา) whose age was 94 at the time she gave interview (deceased 2 weeks after this interviews) and the oldest weaver in the village told her story that she started weaving Phasin when she was 12 years old. She explained that the common stripe patterns that reflect characteristic of Phasin of Mae Koong Bok are Sin Ta Sam (ซิ่นตาสาม), Sin Ta Mu (ซิ่นตาหมู่) and Sin Kai (ซิ่นไก). The latest is used primarily for social function whereas the earlier two are used in every day life.

Regarding weaving knowhow, Ui Mon Dang gave an important piece of information. She explained that people from "Li district" of nearby Lamphun province and "Tern district" (อำเภอเถิน) of Lampang province once travelled to the village and taught the villagers to weave. (Srinanta, personal communication, December 17, 2013) Therefore, it is possible to categorise Phasin of Mae Koong Bok village as "Sin Nam tuam" (ซิ่นน้ำท่วม - flooded Phasin) which Vilak Sripasang (วิลักษณ์ ศรีป่าซาง), a well known Lanna cultural scholar and collector of phasin suggested in his article on the website Songsakarn.com on 21st of March 2012. (Sripasang, 2012)

In present day Mae Koong Bok village, there are only two remaining weaving looms and sister weavers, Mae Ui[9] Mao Kantasri and Mae Ui Kaewma Khumpaeng. Both of them are the late Mae Ui Dang Srinanta's daughers.

Discussion

Mae Koong Bok Village Cultural Landscape, by definition of UNESCO's Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention in Article 47, is indeed a *"Cultural property and represent the 'combined works of nature and of man'.* (UNESCO, 2005)

The property was obviously shaped and intentionally created by man since geographically, the location of Mae Koong Bok cultural landscape is part of flat terrain in Chiang Mai – Lam Phun basin flanked between two mountain ranges; the Thongchai in the west and the Phi Pan Nam in the east. The village itself is established on an elevated ground between two canals suitable for dwelling where flood does not affect dwellers whereas the lower surrounding ford area is abundant and suitable for rice growing. The landscape is therefore a clearly defined landscape that embraces a rectangular shape town in the centre and suggests its strategic importance to historic kingdoms possibly from Hariphunchai to Lan Na period and could have served as one of the outpost of those mentioned historic kingdoms.

Although there were missing links along historic periods, the landscape has been continually retained active social role in contemporary society associated with a traditional way of life in which the evolutionary process is still in progress and where it exhibits significant material evidence of its evolution over time. Based on available evidence, cultural landscape of Mae Koong Bok village could be as old as 500 years or more. The community through time is consisted of

[8] แม่อุ๊ยหม่อน – Great grandmother in Lanna language

[9] Grandmother is Lan Na language

ethnic diversity ranging from the indigenous 'Lua' race that could have inhabited in the area for over a century then followed by 'Tai Yuan' race that migrated into the area since 14h century when Lan Na kingdom was established. By 17th century 'Tai Lue' race fled the Sino-Burmese war from the area of present-day southern China and settled in the village. Then in 19th Century, the Tai (Tai Yai) race who was under British Empire authority moved into the area to work in logging industry.

Serving as a cultural melting pot, it is also considered as an "associative cultural landscapes" which is justifiable by virtue of the powerful religious, artistic, or cultural associations of the natural element rather than the material cultural evidence. As Ken Taylor explained,

> *We are surrounded by the landscapes that people have settled, modified, or altered over time. These landscapes are cultural landscapes, the everyday landscapes which surround us and in which we conduct our activities. They are the result of human intervention in the natural landscape and present a record of human activity, human values and ideologies.* (Taylor, 2015)

Mae Koong Bok village does represent its' "Sense of Places" which Taylor defined it as landscapes where human activities occur (Taylor, 1997) because it is living community where people live their lives in much of traditional rural Lan Na way from morning to evening and from days to years although contents and contexts of their way of life may have revolved through modernism. In Taylor and Ian Cook's opinion, they also mentioned "Cultural Identity and distinctiveness" which is suggested as *" Everywhere, wherever and however we are related to beings of every kind, identity makes its claim upon us."* What claims to be cultural identity of Mae Koong Bok is not a single dominant culture, but in fact, represents cultural diversity in cultural melting pot under the roof of "Lan Na" culture.

Mapping cultures of Mae Koong Bok village was the most fundamental technic and appropriate accessing method as Cook and Taylor suggested. (Cook & Taylor, 2012, p.31)
Regarding cultural heritages within Mae Koong Bok cultural landscape, although at risk of either deterioration or disappearance from this cultural landscape, there are small numbers but significant remaining heritages that are as tangible as 7 archaeological sites, 6 vernacular architectures, local weaving products, and as intangible as folk tales based on animistic and Buddhist belief that are still in presented.

It is crucial to make a note that regardless of what kind of heritages remaining in the area, belief in ancestral ghosts and other ghosts still plays an important role in controlling the social system. They are intangible heritages and as important as other tangible heritages such as houses and ruined temples. Because it is within these ghosts worship rites that we may find faint trails of original ethnic cultures that are still evidently presents through minor differences.

At present, these heritages are in considerable need of conservation and revitalisation. However, from this research, the researcher found that there are numbers of major problems obstructing the future conservation plan as followings: -

1. Lack of consolidation of heritages in form of any academic or non-academic documents/ records.
2. Lack of general local historical knowledge amongst the locals in regardless of social status, occupations and age groups such as monks, local politicians, village chief, citizens etc.

3. Lack of sense of ownership to these cultural heritages, particularly, archaeological sites that have been kept away by locals due to either fear of supernatural force (ghosts/spirits) or their locations situate in privately owned properties.
4. Lack of economic motivation or profitable driving force to encourage locals in heritage conservation
5. Lack of political motivation for local politicians in heritage conservation.

Therefore, in the researcher's point of view, Mae Koong Bok village cultural landscape already consists of significant cultural heritages and local distinctiveness in term of cultural diversity/ cultural melting pot with interesting historical background. However, the most important milestone is the need to effectively motivate local Mae Koong Bok people in order to contribute their own effort for conservation of what are left of their own cultural heritages.

Conclusion

As mentioned in the last paragraph, remaining cultural heritages of Mae Koong Bok village cultural landscape are at risk of being lost and in great need of conservation but there is in lack of interest from local people to undergo any conservation/revitalisation plan. It is, nevertheless, advisable to any conservationists who are interested in initiating any future conservation plan to this landscape to find solutions to the above obstacles in orderly fashion such as interpreting the information for local people to stimulate their pride in their landscape and traditions.

For reviving the lost ethnic traditions in the village, it is possible to seek the ethnical knowledge from other ethnic communities who are still actively involved in cultural preservation such as the Mon in Lumphun or central Thailand, the Lue of Doi Saket district (ดอยสะเก็ด), the Lua from Hod (ฮอด) district, and the Tai from Wiang Hang district.

Critical and first, once local historical records and information on local cultural heritages are catalogued, they will be useful for transferring these knowledge to local villagers who shall be then be alerted and proud of their own heritages. Then, such motivation shall lead to concern of conservation of their own heritages that would help to set aside other issues such as superstitious belief and landowner conflicts. Conservation of their own heritages will also help to bring about cultural tourism and cultural product trade and assist economically to the locals that then will force local politicians to contribute their efforts in helping with further heritage conservation. In other words, from the first to the fifth, should the earlier problem is solved, will lead to the solution for the next.

Having mentioned the above approach, it is crucial to get the first step effectively in place. The local people and non-academics in the field of heritage conservation would normally find all terms and technical vocabularies in guidelines to heritage conservations prepared by governmental organisations, given them are national or international, difficult to understand and followed. Therefore, the author suggest, particularly in the case of Mae Koong Bok Village Cultural Landscape, to follow the approach conducted by "Common Ground" as mentioned in literature review paragraphs. The common rules for "Local Distinctiveness" of Common Ground provide easy to understand A-Z approach in mapping and consolidation of cultural heritages that will help the locals and conservationists to lay an effective future plans to cultural heritage conservation. Its success will also bring about economical benefits to the community and locals themselves

eventually. As the rules basically focus on the locals themselves, it will assist in magnifying importance of existing cultural heritages to villagers, academia, visitors and government agencies for further development in conservation plans and should it be successful, can be implemented in other communities/cultural landscape nearby as cultural landscape clusters.

Additionally, although it may be quite too early to suggest, it is worthwhile for local conservationists to learn from experience of other successful samples especially world heritage villages in other countries that possess similar cultural landscape like Mae Koong Bok.

Mae Koong Bok cultural landscape does not need to overset its goal to become a World Heritage site. But giving the reason that apart from considerable amount of cultural heritages Mae Koong Bok possessd, it shares some basic elements with some other World Heritage villages such as Shirakawa Gou in Gifu Prefecture of Japan. Learning from this successful Japanese cultural heritage village will probably provide hints to conservationists how a proper cultural landscape of Mae Koong Bok village should be adapted to has it been properly handled as a sustainable "living cultural heritage".

Bibliography

Common Ground. (2013). *Rules of Distinctiveness*. Retrieved March 31, 2013, from http://www.england-in-particular.info/cg/distinctiveness/d-rules.html

Cook, I., & Taylor, K. (2012). *A Contemporary Guide to Cultural Mapping-An ASEAN-Australia Perspective,* Jakarta: The ASEAN Secretariat.

Google Earth. (2013). *Sattelite image of Mae Koong Bok Village.* Retrieved September 19, 2013, from www.google.com/earth/

Jaitui, S. (2012). *Memorial book in occasion of Lord Wilangkha (ขุนหลวงวิลังคะ) monument homage ceremony in 2012 at Bo Luang Municipal Sub District (เทศบาลตำบลบ่อหลวง) office in Hod District (อำเภอฮอด) of Chiang Mai Province.* Chiang Mai: Bo Luang Sub District.

Khumchan, M. (2008). *Phi Nai Lanna,* Chiang Mai: Happy Book Publishing.

Lewis, P. (1979). Axioms for Reading the Landscape: Some Guides To the American Scene. *In Interpretation of Ordinary Landscapes: Geograpical Essays.* Oxford: Oxford University Press.

Phra Bhodhi Rangsi, (1477). *Cammdevivamsa Chronicle of Hariphunchai.* In Phraya Pariyat Dhamma Thada (Pae Talalak) and Phraya Yana Wichit (Sidti Rojanananta) 376 (eds.) *Story of Jammdevi Wong and City of Hariphunchai Chronicle (เรื่องจามเทวีวงศ์ พงศาวดารเมืองหริภุญไชย).* 2011 edi. Bangkok: Sri Panya Ltd. In Phraya Pariyat Dhamma Thada (Pae Talalak) and Phraya Yana Wichit (Sidti Rojanananta)

Penth, H. (2004). *A Brief History of Lanna Northern Thailand from Past to Present.* Chiang Mai: Silk Worm Books.

Social Research Institution of Chiang Mai University. (2008). *ไทลื้อ อัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ไท (Tai Lue, Distinctive Characteristic of Ethnic Tai Race).* Chiang Mai: Chiang Mai University.

Social Research Institution of Chiang Mai University. (2008). *ไทใหญ่ ความเป็นใหญ่ในชาติพันธุ์ (Tai Yai, Greatness within the Ethnic Race).* Chiang Mai: Chiang Mai University.

Sripasang, V. (2012). Sin Nam Tuam (ซิ่นน้ำท่วม). Retrieved April 11, 2014, from http://www.songsakarn.com/forum/viewthread.php?tid=5839&extra=&page=2

Taylor, K. (1997). On What Grounds Do Landscapes Mean?. *SAHANZ* 1997, 228-234.

Taylor, K. (2015). *Cultural Landscapes: A Bridge Between Nature and Culture.* Retrieved May 3, 2015, from http://penanginstitute.org/v3/files/Penang_Cult_Lsc_Public_lecture.pdf. 3.

UNESCO. (2005). *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention.* Retrieved May 29, 2014, from http://whc.unesco.org/archive/opguide05-en.pdf

Wichienkheow, A., & Wyatt, D. (2004). *ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ (Regional legend of Chiang Mai)*. Chiang Mai: Silk Worms Book.

Wikipedia. (2014). *Sino-Burmese War (1765–69).* Retrieved May 16, 2014, from http://en.wikipedia.org/wiki/Sino-Burmese_War_(1765–1769)#cite_note-FOOTNOTE Giersch 2006101 .E2.80.93110-15

พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี

BEHAVIOR AND IMPACT OF USING SOCIAL NETWORK OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN NONTHABURI PROVINCE

เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร*
Saowaphark Lampetch*

* อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
* Lecturer, Faculty of Education, Education Administration, Bangkokthonburi University
* Email: lampetch2@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี 2) เปรียบเทียบผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรีจำแนกตาม เพศ และแผนการเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 620 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยผลกระทบที่ศึกษาเป็นผลกระทบทางด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบแบบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการศึกษา พบว่า

1. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็น LINE และ Instagram มีวัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ใช้คุยกับเพื่อนเกี่ยวกับทั่วๆ ไป รองลงมาเป็นการใช้เพื่อคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนและการบ้าน สำหรับการจัดการเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในแต่ละวัน พบว่า นักเรียนใช้เฉลี่ยวันละ 7.30 ชั่วโมง ผู้ที่ใช้น้อยที่สุดใช้วันละ 45 นาที ส่วนผู้ที่ใช้มากที่สุดใช้วันละ 24 ชั่วโมง ซึ่งหมายถึงนักเรียนเปิดอุปกรณ์เชื่อมต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ตลอดทั้งวัน นักเรียนมีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เฉลี่ย 7.29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยที่สุดคือเพิ่งใช้มาเพียง 1 ปี ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์มากที่สุดคือใช้มาเป็นเวลา 10 ปี

2. เปรียบเทียบผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรีจำแนกตามเพศและแผนการเรียน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้รับผลกระทบทางด้านสังคมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และได้รับผลกระทบทางด้านการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยนักเรียนชายได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ สังคมและการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่านักเรียนหญิง

3. นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยนักเรียนแผนศิลป์-คณิตได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงเป็นนักเรียนแผนศิลป์ภาษา และนักเรียนแผนวิทย์-คณิต ตามลำดับ แต่นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านสังคม และผลกระทบทางด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : พฤติกรรม ผลกระทบ เครือข่ายสังคมออนไลน์ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

Abstract

The objectives of this study were to 1) study behaviors in using social network of secondary school students in Nonthaburi Province. 2) compare impact in using social network of secondary school students in Nonthaburi Province, classified by gender and education program. The samples of this study were 620 secondary school students in Nonthaburi Province. The sampling was Multi-Stage Random Sampling. The instruments for collecting data were five rating scale questionnaires, including the impact in emotion, in Social, and in Learning questionnaires. Various statistical methods were used for analyzing such as frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and One way Analysis of Variance.

The results of this study can conclude as follows:

1. The behaviors in using social network of secondary school students in Nonthaburi Province were found that samples students used social network in Facebook at the first, the second is LINE and the third is Instagram. The objectives in using social network at the most is talking with friends in general, the others are talking with friends in learning and homework. For time management in using social network of the samples students are found that students used average time management for seven and a half hours a day. The least users use average time management for forty five minutes a day. And the most users use time management for twenty four hours a day. They mean that the samples students turn on the device and connect to the social network throughout all day. Samples students have the experience in using social network average 7.29 years. The least experience users use only one year, but the most experience users use for 10 years.

2. To compare impact in using social network of secondary school students in Nonthaburi Province, classified by gender and education program were found that Both male and female students get the impact of using social network as follows : in emotion has statistically significant difference at the 0.05 level, in Social has statistically significant difference at the 0.01 level, and in Learning has statistically significant difference at the 0.01 level. By male students get the impact of using social network in Emotion, Social, and Learning more than female students

3. Sample Students in different programs get the impact of using social network in emotion have statistically significant difference at the 0.05 level. By students in Arts - Math Program get the impact of using social network in emotion at the most level. Subordinate is Arts - Language Program and Science - Math Program respectively. But samples students in different program, get the impact both in Social and Learning has no statistically significant difference.

Keywords: Behavior, Impact, Social Network, Secondary School Students

บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ มีผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งคาดการณ์ผลกระทบได้ยาก ทำให้ทุกประเทศต้องปรับตัว แม้ว่าในภาพรวมสังคมไทยมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้น ก็ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2554, น.2-3) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2550-2554 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT เป็นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น.1-2) และตอบสนองหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด แก้ปัญหา ใช้ทักษะชีวิต และใช้เทคโนโลยีอีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.6-7) อินเทอร์เน็ตจึงเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ควบคู่กับเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ถูกนำมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพของการจัดเก็บข้อมูลการสนทนา เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทุกคนต้องการสามารถรับรู้และวิเคราะห์ข้อมูลผ่านตัวอักษร สามารถสื่อสารและส่งผ่านข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว (เรวดี เสนแก้ว, 2554, น.107)

จากผลการวิจัยของเจตน์สฤษฎ์ สังขพันธ์ และคณะ (2555, น.168-169) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบการใช้โปรแกรมสนทนาออนไลน์ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เข้างานโปรแกรมสนทนาออนไลน์มากที่สุด คือ โปรแกรม Facebook เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผลกระทบการใช้โปรแกรมสนทนาออนไลน์ในการดำเนินชีวิตด้านการใช้ชีวิตประจำวันมีผลกระทบอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย และจากผลการวิจัยของพิมพ์ สุรีย์ พงษ์เสือ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เป็นสมาชิกเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊คมากที่สุดและเข้าใช้งานบ่อยที่สุด มีเหตุผลเพื่อติดต่อกับเพื่อน กิจกรรมที่กระทำในเครือข่ายสังคมออนไลน์คือการสนทนา กลุ่มตัวอย่างมีการใช้บริการในช่วงเวลา 21.00-01.00น. ใช้บริการทุกวัน วันละ 3 ชั่วโมงขึ้นไป และจากผลงานวิจัยของอาชิรญาน์ สุทัศน์ และธีรพล เป็กเยียน (2558, น.9) ได้ศึกษาเรื่องการใช้สังคมออนไลน์ที่มีผลต่อนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า 1) นักศึกษามีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อกับบุคคลที่รู้จัก ค้นหาเพื่อนใหม่ เพื่อหาข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านการเรียนภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

จากเหตุผลและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นให้ความสนใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กันอย่างแพร่หลาย.และเครือข่ายสังคมออนไลน์กำลังอยู่ในกระแสความนิยมในปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยที่ยังอยู่ในสถานศึกษา หากใครไม่มีเครือข่ายสังคมออนไลน์อาจถือได้ว่าไม่ทันสมัย และกลุ่มวัยรุ่นผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กลับมีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมและขัดต่อวัฒนธรรมประเพณีไทย ซึ่งวัยรุ่นกลุ่มนี้เสียเวลาไปกับการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่าการอ่านหนังสือเรียน จนทำให้เสียการเรียนได้และอาจส่งผลกระทบอย่างมากต่อการศึกษาในอนาคต โดยนับวันพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและอาจส่งผลกระทบในเชิงลบมากขึ้น อีกทั้งจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้นทุกปี ประกอบกับผลการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้อินเทอร์เน็ตของเยาวชนสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากการใช้ที่น่าเป็นห่วง ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาสามารถกำหนดนโยบายในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อครูในการให้ความรู้นักเรียนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้แก่ผู้เรียนก่อนจะสายเกินไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ และแผนการเรียน

แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์

มีนักการศึกษาและนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2552, น.9) ให้ความหมาย เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง กระบวนการก่อเกิด จัดเป็นพัฒนาการในการรวมตัวกันของคนในชุมชน และสังคมที่สานต่อความสัมพันธ์และช่วยเหลือเกื้อกูล เพื่อให้กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นไปในทิศทางที่สังคมคาดหวัง หรือบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

บุญเลิศ รังผึ้ง (2558, น.8) ให้ความหมาย เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง กลุ่มคนที่รวมตัวกันเป็นสังคม มีการทำกิจกรรมร่วมกันบนอินเทอร์เน็ต เป็นรูปแบบการสื่อสารข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต

วิกิพีเดีย (Wikipedia, 2012) ให้ความหมาย เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง รูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคม สำหรับผู้ใช้งานในอินเตอร์เน็ตเขียนและอธิบาย ความสนใจและกิจกรรมที่ได้ทำและเชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่นในรูปบริการเครือข่ายสังคม มักประกอบด้วย การแชต การส่งข้อความ ส่งอีเมล วีดีโอ เพลง อัปโหลด รูป บล็อก

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สังคมออนไลน์ที่มีการเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างเครือข่ายในการตอบสนองความต้องการทางสังคม มีเป้าหมายและความต้องการบางอย่างร่วมกัน เป็นรูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคมโดยให้บริการผ่านหน้าเว็บและเชื่อมโยงกับความสนใจของผู้อื่นในรูปบริการเครือข่ายสังคม

2. ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) เป็นปรากฏการณ์ของการเชื่อมต่อระหว่างบุคคลในโลกอินเทอร์เน็ต และยังหมายรวมถึง การเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ เครือข่ายสังคม ประกอบด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกัน และกันตามบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเครือข่ายสังคม หรือตามบรรทัดฐานที่ได้รับถ่ายทอดเท่านั้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลยังอยู่บนพื้นฐานของการรับรู้และการตัดสินใจในการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน (กติกา สายสุนีย์, 2555) ผลกระทบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีผลกระทบทั้งในเชิงบวก และเชิงลบผลกระทบเชิงบวก มีดังนี้ 1) เป็นสื่อในการนำเสนอผลงานของตัวเอง เช่น งานเขียน รูปภาพ วิดีโอต่างๆ เพื่อให้ผู้อื่นได้เข้ามารับชมและแสดงความคิดเห็น 2)เป็นสื่อที่ใช้ในการแบ่งปันข้อมูล รูปภาพ ความรู้ให้กับผู้อื่น สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกันได้ เป็นคลังข้อมูลความรู้ขนาดย่อม 3) เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับต่างๆ 4) เป็นเครือข่ายกระชับมิตร สร้างความสัมพันธ์ที่ดีจากเพื่อนสู่เพื่อนได้ 5) เป็นเครื่องมือช่วยในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสื่อสารได้หลายรูปแบบ 6) เป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาชุมชน โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเชื่อมต่อประชาชนในชุมชนกับกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน 7) เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ 8) ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ด้วยช่องที่สะดวกและรวดเร็ว ผลกระทบเชิงลบ มีดังนี้ 1) เป็นช่องทางที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์ ขโมยผลงาน หรือถูกแอบอ้างได้ง่าย หากผู้ใช้รู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดวิจารณญาณในการใช้งาน 2) หากใช้หมกมุ่นกับการเข้าร่วมเครือขายสังคมออนไลน์มากเกินไปอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพ และอาจทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนลดลง อีกทั้งจะทำให้เสียเวลาถ้าผู้ใช้อย่างไม่รู้คุณค่า 3) เป็นช่องทางที่สามารถวิพากษ์วิจารณ์กระแสสังคมในเกี่ยวกับเชิงลบ และอาจทำให้เกิดกรณีพิพาทบานปลาย 4) ภัยคุกคามจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ (ผลกระทบของเครือข่ายสังคมออนไลน์, 2558)

3. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

จากรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี พ.ศ.2557 มีผู้ตอบแบบสำรวจ 16,596 คน ผู้ตอบแบบสำรวจมากที่สุดส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ พนักงาน และกลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 5 ปี จากผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยช่องทางอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่มาจากโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนมากที่สุด 77% ใช้งานเฉลี่ย 6.6 ชั่วโมงต่อวัน อันดับ 2 เข้าจากคอมพิวเตอร์พีซี 69.4% ใช้งานเฉลี่ย 6.2 ชั่วโมงต่อวัน และอันดับ 3 เข้าจากโน๊ตบุ๊ค 49.5% ใช้งานเฉลี่ย 5.3 ชั่วโมงต่อวัน กิจกรรมยอดฮิตของคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตผ่านทางสมาร์ทโฟน จะนิยมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ Social Network เป็นอันดับ 1 ส่วนอ่านข่าว อ่าน E-Book เป็นอันดับ 2 และค้นหาข้อมูล เป็นอันดับ 3 จากผลสำรวจที่คนไทยส่วนใหญ่ในประเทศไทยใช้อินเทอร์เน็ต เล่น Social Network อันดับ 1 ได้แก่ Facebook อันดับ 2 ได้แก่ LINE อันดับ 3 ได้แก่ Google+ อันดับ 4 ได้แก่ Instagram อันดับ 5 ได้แก่ Twitter (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส, 2557) นอกจากนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในชีวิตประจำวันของคนไทย เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2557โดยสำรวจคนไทยกว่า 655 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในชีวิตประจำวันของคนไทย ตั้งแต่ตื่นนอนจนจบวัน พบว่า มีการใช้ Facebook 99% ใช้ LINE 84% ใช้ Instagram 56% ใช้ Google+ 41% และใช้ Twitter 30% (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557, น.1-10)

จากผลการวิจัยของอริยาภรณ์ เลิศพัฒนกิจกุล (2554, น.116-118) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า นักเรียนมีปัญหาการใช้เครือข่ายสังคมสนทนาออนไลน์เพื่อสานสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนและบุคคลอื่น รองลงมาคือการศึกษา ใช้อินเทอร์เน็ตสืบค้นในเกี่ยวกับไม่เหมาะสม ใช้คอมพิวเตอร์มากเกินไป ไม่รู้จักแบ่งเวลาและกระทบการเรียนมากที่สุด จากผลการวิจัยของอัจศรา ประเสริฐสิน (2553, น.55) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า การรับสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นมีหลายด้าน โดยเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะได้รับผลดีมากกว่าผลเสีย แต่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากเกินไป ไม่ว่าด้านใดก็จะทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจตามมา นอกจากนี้ คุณภาพของคนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากที่สุด เพราะมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

ภาณุวัฒน์ กองราช (2554) สำรวจพฤติกรรมการใช้เฟสบุ๊คของวัยรุ่นไทย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 13 - 24 ปี ผลการสำรวจพบว่า วัยรุ่นไทยมีอัตราการใช้เฟสบุ๊ค 1 – 5 ครั้งต่อสัปดาห์ ในการใช้แต่ละครั้งจะใช้เวลา 1 – 3 ชั่วโมง มีประสบการณ์การใช้เฟสบุ๊คน้อยกว่า 1 ปี บริการที่ใช้ ได้แก่ การโต้ตอบบนกระดานสนทนา การเข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ การเล่นเกม การทำแบบทดสอบ (Quiz) ต่าง ๆ การแบ่งปันรูปภาพ/วีดิโอ การค้นหาเพื่อนเก่า การส่งข้อความ การเขียนข้อความแสดงความคิดเห็น (Comment) และการกดแสดงความชอบ (Click Like) นอกจากนั้นยังศึกษาถึงพฤติกรรมความหลงใหลผิดปกติ (System Addiction) และการติดการใช้งาน (System Stickiness) พบว่า วัยรุ่นหญิงมีการติดการใช้งานเฟสบุ๊คมากกว่าวัยรุ่นชาย การรับรู้ถึงความเพลิดเพลิน และอิทธิพลทางสังคมมีผลต่อพฤติกรรมความหลงใหลผิดปกติและการติดการใช้งาน กล่าวคือ การที่วัยรุ่นมีความเพลิดเพลินในการใช้เฟสบุ๊คทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชอบ สนุกสนาน รวมถึงเป็นการทำตามกระแสความนิยมของคนอื่นๆ ในสังคม จึงทำให้ติดการใช้งานและท้ายที่สุดก็กลายเป็นความหลงใหลผิดปกติ

จุฑามณี คายะนันทน์ (2554) ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟสบุ๊คในกลุ่มผู้ที่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้เฟสบุ๊คน้อยกว่า 11 ครั้งต่อสัปดาห์ ใช้น้อยกว่า 61 นาทีต่อครั้ง ส่วนใหญ่ใช้ระหว่างเวลา 19.00 – 22.00 น. รูปแบบการใช้งานที่ใช้มากที่สุดคือ เขียน comment ลงในหัวข้อที่เพื่อนโพสต์ไว้ รองลงมาเป็นการ Click Like และ การ Update Status โดยที่ผลกระทบของเฟสบุ๊คที่มีต่อผู้ใช้ในกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด 5 อันดับ คือ 1) ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวกและง่ายขึ้น 2) ทำให้ติดตามข่าวสารได้รวดเร็วขึ้น 3) ทำให้มีจำนวนเพื่อนเพิ่มมากขึ้น 4) ทำให้สามารถ

แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และ 5) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์ นอกจากนี้ยังพบว่า อายุ รายได้ และอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อจำนวนครั้งที่ใช้และระยะเวลาในการใช้เฟสบุ๊ค แต่เพศไม่มีผลต่อจำนวนครั้งที่ใช้และระยะเวลาในการใช้เฟสบุ๊ค

นิยามศัพท์

1. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง ลักษณะการเล่น การใช้งาน และการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาแสดงออก

2. เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง รูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือสังคมผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้ใช้เป็นผู้สื่อสารเรื่องราว รูปภาพและวีดีโอเชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น ประกอบด้วย การแชท ส่งข้อความ ส่งอีเมล์ วีดีโอ เพลง อัปโหลดรูป บล็อกและอื่นๆ

3. ผลกระทบ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านการเรียน

3.1 ผลกระทบด้านอารมณ์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง ภาวะทางจิตใจที่ส่งผลต่อความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.2 ผลกระทบด้านสังคมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3.3 ผลกระทบด้านการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง ผลจากการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ทำให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายขาดความสนใจหรือความรับผิดชอบในการเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งแบ่งประเภทของโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ รวมจำนวน 18 โรงเรียน เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง จำนวน 6 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 2,691 คน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 2,469 คน และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 9 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 20,208 คน รวมจำนวนนักเรียนในประชากรทั้งสิ้น 25,368 คน (กลุ่มนโยบายและแผน, 2557, น.10)

กลุ่มตัวอย่าง (Samples) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) ในจังหวัดนนทบุรี หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง ของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณไม่เกิน 4% อ่านค่าจากตารางได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 617 คน (Yamane, 1973) ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างให้มากขึ้นเล็กน้อย เป็น 620 คน ทั้งนี้เพื่อชดเชยจำนวนแบบสอบถามที่นักเรียนตอบไม่ครบสมบูรณ์ สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550, น.137-138)

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มตัวอย่างโรงเรียน

สุ่มตัวอย่างโรงเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ให้ขนาดของโรงเรียน (ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ) แทนชั้นภูมิ จากนั้นสุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากทั้ง 3 ชั้นภูมิ จำนวนโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างแสดงดังตารางที่ 1 และรายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่าง

ชั้นภูมิที่	ประเภทโรงเรียน	จำนวนโรงเรียนทั้งหมด	จำนวนโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่าง
1	ขนาดกลาง	6	2
2	ขนาดใหญ่	3	1
3	ขนาดใหญ่พิเศษ	9	3
รวม		18	6

ตารางที่ 2 รายชื่อโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ

ชั้นภูมิที่	ประเภทโรงเรียน	รายชื่อโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
1	โรงเรียนขนาดกลาง	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี
		โรงเรียนโพธินิมิตวิทยาคม
2	โรงเรียนขนาดใหญ่	โรงเรียนศรีบุณยานนท์
3	โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	โรงเรียนปากเกร็ด
		โรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี
		โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มตัวอย่างนักเรียน

คำนวณหาจำนวนนักเรียนที่จะสุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นภูมิ (ประเภทโรงเรียน) ด้วยวิธีการแบ่งตามสัดส่วน (Proportional to size) ได้จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นภูมิ (ประเภทโรงเรียน) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนนักเรียนในแต่ละประเภทโรงเรียน

ประเภทโรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดกลาง	2,691	66
โรงเรียนขนาดใหญ่	2,469	61
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	20,208	493
รวม	25,368	620

จากนั้นสุ่มตัวอย่างห้องเรียนจากโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง 6 แห่ง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากห้องเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในห้องเรียนที่จับฉลากได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ให้นักเรียนตอบด้วยตนเองโดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน และแผนการเรียน รูปแบบของคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบ Check Lists

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ ประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวนชั่วโมงที่นักเรียนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในแต่ละวัน ประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ รูปแบบของคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบ Check Lists

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วยผลกระทบทางด้านอารมณ์ จำนวน 13 ข้อ ผลกระทบทางด้านสังคม จำนวน 13 ข้อ และผลกระทบทางด้านการเรียน จำนวน 13 ข้อ โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เป็นการวัดโดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale (Likert, 1967, pp.90-95)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและทางด้านการศึกษาจำนวน 3 ท่าน ผลการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน พบว่า แบบสอบถามส่วนเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) เกิน 0.8 ทุกข้อคำถามซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารในแบบสอบถามมาปรับแก้แบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วย จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ปรับแก้แล้วไปตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) (Cronbach, 1984, p.161) พบว่า แบบวัดตัวแปรในแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของผลกระทบทางด้านอารมณ์เป็น 0.900 ผลกระทบทางด้านสังคมมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเป็น 0.917 และผลกระทบทางด้านการเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเป็น 0.908 จากค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาคที่ได้พบว่ามีค่าสูงกว่า 0.8 ทุกค่า แสดงว่าผลการวัดแบบสอบถามแต่ละตัวแปรมีค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เนื่องจากเกณฑ์การพิจารณาค่าความเที่ยงที่ใช้ได้ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.5 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนเข้าไปในชั้นเรียนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือจากนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม โดยนักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง 6 แห่ง นักเรียนใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 10-15 นาที หลังจากนักเรียนตอบแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ พบว่า มีแบบสอบถามที่ตอบครบสมบูรณ์จึงนำแบบสอบถามที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามรายละเอียดดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรต่างๆในกรอบแนวคิดการวิจัยด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ประกอบด้วยการทดสอบแบบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 620 คน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักเรียนดังนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย (นักเรียนชายร้อยละ 36.3 และนักเรียนหญิงร้อยละ 63.7) มีนักเรียนชั้น ม.4 ม.5 และ ม.6 ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในแผนศิลป์-ภาษามากที่สุด (ร้อยละ 35.8) รองลงมาเป็นแผนวิทย์ – คณิต (ร้อยละ 32.8) และแผนศิลป์-คณิต (ร้อยละ 22.0) นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (ร้อยละ 79.8)

1. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook มากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 92.4) รองลงมาเป็น LINE (ร้อยละ 83.4) และ Instagram (ร้อยละ 58.6) ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีนักเรียนที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทอื่นๆ เช่น Twitter, Youtube, Myspace, Google วัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มากเป็นอันดับหนึ่งคือใช้คุยกับเพื่อนเกี่ยวกับทั่วๆไป (ร้อยละ 92.4) รองลงมาเป็นการใช้เพื่อคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนและการบ้าน (ร้อยละ 77.5) และใช้เพื่อเล่นเกม (ร้อยละ 53.5) ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีนักเรียนที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น เพื่อหาเพื่อนใหม่ เพื่อติดตามข่าวสารและเพื่อความบันเทิง ดูหนัง ดูละคร ฟังเพลง และเพื่อหาข้อมูลต่างๆ สำหรับปริมาณเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละวันของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนใช้เฉลี่ยวันละ 7.30 ชั่วโมง ผู้ที่ใช้น้อยที่สุดใช้วันละ 45 นาที ส่วนผู้ที่ใช้มากที่สุดใช้วันละ 24 ชั่วโมง ซึ่งหมายถึงนักเรียนเปิดอุปกรณ์เชื่อมต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ตลอดทั้งวัน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เฉลี่ย 7.29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยที่สุดคือเพิ่งใช้มาเพียง 1 ปี ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์มากที่สุดคือใช้มาเป็นเวลา 10 ปี

2. ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลกระทบทางด้านอารมณ์ จำนวน 13 ข้อ ได้คะแนนเฉลี่ย 2.89 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 หมายถึง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้นักเรียนได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ในระดับปานกลาง ผลกระทบทางด้านสังคม จำนวน 13 ข้อ ได้คะแนนเฉลี่ย 2.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 หมายถึง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้นักเรียนได้รับผลกระทบทางด้านสังคมในระดับต่ำผลกระทบทางด้านการเรียน จำนวน 13 ข้อ ได้คะแนนเฉลี่ย 2.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 หมายถึง การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้นักเรียนได้รับผลกระทบทางด้านการเรียนในระดับต่ำ

3. เปรียบเทียบผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนจำแนกตามเพศและแผนการเรียน ดังนี้ จำแนกตามเพศ พบว่า 1) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน (p-value = 0.014) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยนักเรียนชายได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่านักเรียนหญิง 2) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงได้รับผลกระทบทางด้านสังคม จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันแตกต่างกัน (p-value = 0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยนักเรียนชายได้รับผลกระทบทางด้านสังคมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่านักเรียนหญิง 3) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงได้รับผลกระทบทางด้านการเรียน จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน (p-value = 0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยนักเรียนชายได้รับผลกระทบทางด้านการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่านักเรียนหญิง จำแนกตามแผนการเรียน พบว่า 1) นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (p-value = 0.017) โดยนักเรียนแผนศิลป์-คณิต ได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงเป็นนักเรียนแผนศิลป์ภาษา และนักเรียนแผนวิทย์-คณิต ตามลำดับ 2) นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านสังคมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกัน 3) นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านการเรียน จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนที่มีแผนการเรียนต่างประเภทกันทีละคู่โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) ด้วยวิธี Least Significant Difference ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนวิทย์-คณิต และแผนศิลป์-คณิต ได้รับผลกระทบด้านอารมณ์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันโดยนักเรียนแผนศิลป์-คณิต ได้รับผลกระทบมากกว่านักเรียนแผนวิทย์-คณิต แต่นักเรียนแผนวิทย์-คณิต ได้รับผลกระทบไม่แตกต่างจากนักเรียนแผนศิลป์-ภาษา และนักเรียนแผนศิลป์-คณิต ได้รับผลกระทบไม่แตกต่างจากนักเรียนแผนศิลป์-ภาษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็น LINE และ Instagram ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในชีวิตประจำวันของคนไทย เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2557 โดยสำรวจคนไทยกว่า 655 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในชีวิตประจำวันของคนไทย ตั้งแต่ตื่นนอนจนจบวัน พบว่า มีการใช้ Facebook 99% ใช้ LINE 84% ใช้ Instagram 56% ใช้ Google+ 41% และใช้Twitter 30% (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557, น. 1-10) สอดคล้องกับผลการวิจัยของเจตน์สฤษฎ์ สังขพันธ์และคณะ (2555, น.168) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบการใช้โปรแกรมสนทนาออนไลน์ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เข้างานโปรแกรมสนทนาออนไลน์มากที่สุด คือ โปรแกรม Facebook และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุษรา ประกอบธรรม (2556, น.107) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่นิยมใช้เว็บไซต์ Facebook ส่วนวัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มากเป็นอันดับหนึ่งคือใช้คุยกับเพื่อนเกี่ยวกับทั่วๆ ไป รองลงมาเป็นการใช้เพื่อคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนและการบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอริยาภรณ์ เลิศพัฒนกิจกุล (2554, น.116-118) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า นักเรียนใช้เครือข่ายสังคมสนทนาออนไลน์เพื่อสานสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนและบุคคลอื่น รองลงมาคือการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรปภัสสร ปริญชาญกล และคณะ (2553, น.81-85)ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อคุยกับเพื่อนปัจจุบันและเพื่อนเก่า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนากิตติ์ ราชพิบูลย์ (2553, น.81-85)ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อคุยกับเพื่อนปัจจุบันและเพื่อนเก่า และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชญาวี คณะผล (2554, น.67-68) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา: นักศึกษาและบุคลากรวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากให้ความสำคัญกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นช่องทางเปิดกว้าง เป็นเครื่องมือให้คนแสดงความคิดเห็นได้หลากหลายแง่มุมไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน มีการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อChat กับเพื่อน ค้นหาเพื่อนเก่าหรือหาเพื่อนใหม่ เพื่อการติดตามข่าวสารที่สนใจและเหตุการณ์ต่างๆและเพื่อรับ-ส่งอีเมล์ ดาวน์โหลดเพลง ดาวน์โหลดเกมส์ สำหรับปริมาณเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละวันของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักเรียนใช้เฉลี่ยวันละ 7.30 ชั่วโมง ผู้ที่ใช้น้อยที่สุดใช้วันละ 45 นาที ส่วนผู้ที่ใช้มากที่สุดใช้วันละ 24 ชั่วโมง ซึ่งหมายถึงนักเรียนเปิดอุปกรณ์เชื่อมต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทิ้งไว้ตลอดทั้งวัน หากแบตเตอรี่หมดก็จะเปิดเครื่องและชาร์ตแบตเตอรี่ไปด้วย ทำให้ใช้เวลาในการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์นาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิไลลักษณ์ เสรีตระกูล พิจารณ์ เจริญศรี

และอำไพ ทองธีรภาพ (2557, น.89-97) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้เฟสบุ๊คที่มีต่อสมรรถภาพด้านการเรียนของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาใช้เฟสบุ๊ควันละหลายครั้งแต่ละครั้งใช้อยู่ประมาณ 10-20 นาที สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิมพ์สุรีย์ พงษ์เสือ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้บริการในช่วงเวลา 21.00-01.00น. ใช้บริการทุกวัน วันละ 3 ชั่วโมงขึ้นไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเจตน์สฤษฎ์ สังขพันธ์ (2556, น.168) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบการใช้โปรแกรมการสนทนาออนไลน์ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ สนทนาออนไลน์ช่วงเวลา 20.01-22.00 โดยเล่นเฉลี่ยต่อวันส่วนใหญ่ 3 ชั่วโมงขึ้นไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุษรา ประกอบธรรม (2556, น.107) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การยอมรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 7 วันต่อสัปดาห์ใช้งานช่วงเวลา 20.01-24.00 น.

นักเรียนมีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เฉลี่ย 7.29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยที่สุดคือเพิ่งใช้มาเพียง 1 ปี ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์มากที่สุดคือใช้มาเป็นเวลา 10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอมิกา เหมมินทร์ (2556, น.96-99) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีประสบการณ์การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 3 ปีขึ้นไปอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธิภัทรา เพ็งจันทร์ (2554, น.73-76) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การใช้ 2-3 ปี โดยใช้ทุกวัน แต่ละครั้งจะใช้เวลาเล่น 3-5 ชั่วโมง

2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงได้รับผลกระทบทางด้านสังคม จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และนักเรียนชาย-หญิงได้รับผลกระทบทางด้านการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยนักเรียนชายได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่านักเรียนหญิง เห็นได้ว่า ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ นักเรียนทั้งชายและหญิงได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านการเรียน โดยนักเรียนชายได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่านักเรียนหญิง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของวชิราภรณ์ สังข์ทอง (2554, น.66) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สำหรับเครือข่ายทางสังคมเพื่อสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่า ผลกระทบทางสังคมและการเรียนรู้ โดยผลกระทบในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมเพื่อการปรับตัว ให้สามารถเรียนรู้ เลือกสรร ประเมิน และใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อชีวิต ครอบครัว ชุมชนและสังคม อีกทั้งสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้การดำเนินชีวิตในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ

3. นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยนักเรียนแผนศิลป์-คณิตได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงเป็นนักเรียนแผนศิลป์ภาษา และนักเรียนแผนวิทย์-คณิต ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์-คณิตเป็นแผนการเรียนที่เรียนเน้นหนักไปในทางศิลป์ภาษาและคณิตศาสตร์ ซึ่งต้องใช้ทักษะทางภาษาและใช้ทักษะการคำนวณในวิชาคณิตศาสตร์ อาจได้รับผลกระทบทางอารมณ์มากกว่าแผนการเรียนอื่น แต่นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านสังคม และด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในด้านสังคมและด้านการเรียนมีผลกระทบในระดับน้อย มีการใช้ในเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลให้ได้รับผลดีมากกว่าผลเสีย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนากิตติ์ ราชพิบูลย์ (2553, น.81-85) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลกระทบจากการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของ เจตน์สฤษฎ์ สังขพันธ์และคณะ (2555,168) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบการใช้โปรแกรมสนทนาออนไลน์ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ผลกระทบการใช้โปรแกรมสนทนาออนไลน์ในการดำเนินชีวิตด้านการใช้ชีวิตประจำวันมีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการศึกษามีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาชิรญาน์ สุทัศน์และธีรพล เป็กเยียน (2555, น.9) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สังคมออนไลน์ที่มีผลต่อนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ผลกระทบจากการใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านการเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานระดับนโยบาย จากผลการศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนในครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มาก โดยเฉลี่ยใช้ถึงวันละ 7.30 ชั่วโมง โดยใช้ Facebook มากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 92.4) โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องทั่วๆไป (ร้อยละ 92.4) ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ของนักเรียน โดยนำเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook มาใช้เป็นสื่อการสอนเสริม คงเป็นการยากที่จะห้ามนักเรียนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ แต่ถ้าจะใช้ ครูและผู้ปกครองควรเป็นผู้แนะนำแนวทางที่ใช้ให้เกิดประโยชน์ซึ่งการนำ มาใช้เพื่อการเรียนการสอนครูจะเป็นผู้ชี้แนะการใช้ประโยชน์ เช่น ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์หาข้อมูลเพื่อทำรายงาน ทำการบ้าน สร้างกลุ่มวิชาเพื่อติดต่อกับเพื่อนเรื่องการทำรายงานกลุ่มผู้บริหารนะดับนโยบายควรมีนโยบายให้ความรู้กับครูผู้สอน เช่น การจัดอบรมวิธีการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้กับการเรียนการสอนให้กับครูอาจารย์ในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะครูอาจารย์บางท่านอาจยังไม่คุ้นเคยกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เทคโนโลยีสมัยใหม่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ มีดังนี้ 1) ให้ครูที่ปรึกษาและครูผู้สอนให้ความรู้แก่นักเรียนในเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างปลอดภัยในการประชุมระดับชั้นเรียน 2) ให้นักเรียนส่งงานผ่านช่องทางเฟสบุ๊ค หรือไลน์ มีการถามตอบเกี่ยวกับการบ้าน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในทางสร้างสรรค์ 3) ชี้แจงให้นักเรียนรู้จักแบ่งเวลาในการเรียน ทำการบ้านส่งครูได้ทันเวลา และมีเวลาพักผ่อนอย่างเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป มีดังนี้ 1) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในระดับประถมและระดับอุดมศึกษา โดยใช้ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านบุคคล หรือปัจจัยด้านวิชาการ 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาไทยและนักศึกษาจีนในระดับอุดมศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน เพื่อทราบผลกระทบที่แตกต่างข้ามวัฒนธรรม 3) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

บรรณานุกรม

กติกา สายสุนีย์. (2555). *เครือข่ายสังคมออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2555, จาก http://www.keng.com/2008/08/09/what-is-social-networking/.

กลุ่มนโยบายและแผน. (2557). *ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2557.* เอกสารลำดับที่ 1/2557 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. นนทบุรี: บริษัท พี.พี.เอส กิจเจริญ จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จุฑามณี คายะนันทน์. (2554). *พฤติกรรม และผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ค ดอทคอม (www.facebook.com)* (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เจตน์สฤษฎ์ สังขพันธ์ และคณะ. (2555). *ผลกระทบการใช้โปรแกรมการสนทนาออนไลน์ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.* สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ชนากิตต์ ราชพิบูลย์. (2553). *การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ธิภัทรา เพ็งจันทร์. (2554). *แรงจูงใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทFacebook.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญเลิศ รังผึ้ง. (2558). *เครือข่ายสังคมออนไลน์: ผลกระทบทางสังคมในปัจจุบัน.* สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2558, จาก https://www.l3nr.org/posts/450300.

บุษรา ประกอบธรรม. (2556). การยอมรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสารสุทธิปริทัศน์, 27*(81), 106-116.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2552). *กระบวนการและแนวคิดการทำงานของนักพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.

ผลกระทบของเครือข่ายสังคมออนไลน์. (2558). สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2556, จากhttp://thedctmike.blogspot.com/2013/01/technology-lesson-5_8915.html).

พิมพ์สุรีย์ พงษ์เสือ. (2555). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.* แขนงวิชาการบริหารธุรกิจ สาขาวิชา วิทยาการจัดการ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พิชญาวี คณะผล. (2553). *การศึกษาทัศนคติการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา: นักศึกษาและบุคลากรวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา จังหวัดเพชรบูรณ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

พรปภัสสร ปริญชาญกล และคณะ. (2553). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตรอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). *การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย: กรณีศึกษา Facebook* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารเทคโนโลยี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

เรวดี เสนแก้ว. (2554). ผลกระทบของการสนทนาบนอินเตอร์เน็ตต่อวัยรุ่นตอนปลายในเขตเทศบาลนครยะลา. *วารสารศิลปศาสตร์, 3*(1), 105-121.

วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล พิจารณ์ เจริญศรี และ อำไพ ทองธีรภาพ. (2557). *ผลของการใช้เฟสบุ๊คที่มีต่อสมรรถภาพด้านการเรียนของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.* โครงการวิจัยทุนสนับสนุนการวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สัญญาเลขที่ RDG5640033, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

วชิราภรณ์ สังข์ทอง. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เครือข่ายทางสังคมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *สำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ.2557.* กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2558. จาก http://www.service.nso.go.th.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2557). *รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2557.* กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

อัจศรา ประเสริฐสิน. (2553, กรกฎาคม-ธันวาคม). ผลกระทบของพฤติกรรมการรับสื่ออินเตอร์เน็ตต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชนไทย: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์, 10*(2), 54-62.

อาชิรญาน์ สุทัศน์ และ ธีรพล เป็กเยียน (2558,มกราคม-เมษายน). การใช้สังคมออนไลน์ที่มีผลต่อนักศึกษา ปริญญาตรี. *วารสารวิชาการ, 9*(18), 9-13.

เอมิกา เหมมินทร์. (2556). พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถิติประยุกต์). กรุงเทพฯ:สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อริยาภรณ์ เลิศพัฒนกิจกุล. (2554). *การศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of Psychological Testing.* 4th ed. New York: Harper & Row Define: Responsibility, Retrieved June 5, 2015, from URL: http://www.en.wikipedia.org/wiki/responsibility.

Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale: Reading in Attitude Theory and Measurement.* New York: Wiley &Son.

Wikipedia. (2012). *Social Network.* Retrieved April 5, 2012, from http://www.wikipedia.org.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd edition). New York: Harper and Row Publication.

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณลักษณะงาน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร

A CAUSAL MODEL OF JOB CHARACTERISTICS, TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP, AND PERCEIVED ORGANIZATIONAL SUPPORT EFFECTS ON ORGANIZATIONAL COMMITMENT AND ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR

กันธิชา ทองพูล*
Kandhicha Thongpull*
เขมมารี รักษ์ชูชีพ**
Khemaree Rugchoochip**
กล้าหาญ ณ น่าน***
Khahan Na-Nan***

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
* Student, Doctor of Philosophy, Program in Business Administration, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi
* Email: kandhicha_t@rmutsb.ac.th
** หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
** Head of Department of Management, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi
** Email: khemaree@hotmail.com
*** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
*** Lecturer, Department of Management, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi
*** Email: khahan@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณลักษณะงาน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพันและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยทำการเก็บข้อมูลจากพนักงานประจำที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงแรมในกลุ่มสมาชิกของสมาคมโรงแรมไทย จำนวน 504 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

ผลการศึกษา พบว่า ความหลากหลายของทักษะ ความมีอิสระในงานและการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรและความผูกพันต่อองค์กรมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิเคราะห์กลุ่มพหุ เพื่อทดสอบความไม่แปรปรวนของแบบจำลองระหว่าง Generation X และ Generation Y พบว่า ไม่มีความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยและไม่มีความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนในแบบจำลอง

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร ความผูกพันต่อองค์กร

Abstract

The purpose of this study was to investigate the causal relationship among job characteristics, transformational leadership, and perceived organizational support that affected an organizational commitment and organizational citizenship behavior. Data collection was done by using surveys, and the samples were 504 employees who had worked in Thai Hotels Association. Statistics for data analysis were the confirmation factor analysis and structural equation modeling

The research results found that skill variety, task autonomy, and perceived organizational support had positive effects on organizational commitment with statistical significance. Perceived organizational support and organizational commitment had positive effects on organizational citizenship behavior with statistical significance. The result of multiple-group path analysis showed the validation of the proposed model as fit to the empirical data since there was same metric invariance and invariance uniqueness between generation X model and generation Y model on the organizational citizenship behavior.

Keywords: Organizational Citizenship Behavior, Organizational Commitment

Introduction

The problem caused by inappropriate behaviors in the workplace is a major problem that affecting on the organization performance. According to Vardi and Weiner (1996) the abusive behavior is the behavior of the members who willfully disobey or violate the norms as expected them to work with the core values, social rules, regulations, and organization standard, such as work avoiding, substandard performance, corporate assets abuse, behavioral disruption organization progress, narcissistic personality, trait anger and stress stimuli to work, willful absence, come to work late, take an overdue break, theft of company equipment, pretending to run slow or malfunction of irony in assisting the colleagues, obscure important information, and so forth. Problems caused by these behaviors affect the organization's success. Inappropriate behavior is a small problem that recurred until becoming a habit and can quickly spread out to other employees causing a serious disadvantage to the organization or organization to compete in effectively firing, recruiting new employees, or may have repeatedly failed until dissolution.

Each organization is required to continuously improve on its performance and effectiveness in order to be able to survive in this globalization age. Positive attitudes of employee are expected to result in positive behaviors which ultimately benefit the organization in achieving its goals. One of the important elements considered capable in improving the performance and effectiveness of the organization is organizational citizenship behavior (OCB). OCB are defined as individual behavior with the benefit on the organization and being discretionary with no directly or explicitly recognized by the formal reward system (Organ & Ryan, 1995). Organizational commitment (OC) is one among the key factors to foster on the OCB (LePine et al., 2002). It is shown by the previous research results that commitment can predict the OCB, since the significant impacts found on OCB (Ahmed et al., 2011; Liu, 2009; Islam et al., 2012). Moreover, research studies have provided evidence of correlation between job characteristics (JC) (Organ et al., 2006; Chen & Chiu, 2009), transformational leadership (TL) (Dale & Fox, 2008; Emery & Barker, 2007; Dunn et al., 2012), and perceived organizational support (POS) (Cakar & Yildiz, 2009; Aube et al., 2007).

Generation and OCB are moderated by OC according to Neil (2010) who explains that Gen X are more closely parental mimic behavior, they have the ability to solve the problems, do the job with teamwork, have a passion on obligations about the organization, a higher commitment to the organization, but enthusiastic to work less, less creative, less technological capability, slowly adapt to changes in society. In contrast, Gen Y was born in the era of globalization, media, and immediate technology that affect on work habits, that is, to pay particular attention to their assigned tasks, heightened creative, love convenience, high self-confidence, have the ability to use high technology, like the work competition, lack of communication skills and less commitment to the organization because they believe that they have talent. If any organization to yield a better or a more challenging they will change (Cennamo & Gardner, 2008; Twenge et al., 2010).

Business operations rely on human resources to succeed. If organizations encounter with inappropriate behavior, the OC need to control or fire. Recruiting new staff, training to create a new corporate culture can takes time and costs, making work halted and affect the competitive advantage. In this study, the researcher concentrated on the effect of the antecedent variables (JC, TL, and POS) on OC and OCB of employees from hotel industry in Thailand.

Purpose of the Study

1. To investigate the effects of job characteristics, transformational leadership, and perceived organizational support on organizational commitment and organizational citizenship behavior.

2. To investigate the difference effects of job characteristics, transformational leadership, perceived organizational support and, organizational commitment on organizational citizenship behavior between gen Y model and gen X model.

Literature Review

Organizational citizenship behavior

The initial attempt to differentiate between in-role job behaviors and OCB was done by Smith et al., (1983); they found two different factorials dimensions in OCB. First, Altruism is a helping behavioral groups aimed at specific individual; and second Generalized Compliance that involved making things for the organization better good where the exhibitors are equal to a "good soldier" (Smith et al., 1983). After that five subsets of OCB were identified by Organ (1988) which were altruism, conscientiousness, sportsmanship, courtesy, and civic virtue.

According to the study by Farh et al., (1990), OCB and job characteristics (JC) had been the most relevant treatment to the task characteristics' direct impact on OCB (Todd & Kent, 2006). The argument was made that to the extent where intrinsic motivation was stimulated by task characteristics, task variables should directly impact on OCB. The meaning for intrinsic motivation was the task performing just for the enjoyment without any rewards expectation. It also referred to employees' time spending on task carry out in the free-choice period, the task results, their aim to join in the future experiments, and their organization voluntary behaviors (Tang & Ibrahim, 1998).Despite that support on the importance of JC as the OCB determinants from Podsakoff et al. (1996), they had also found the negative impact of routine tasks over the whole five dimensions of OCB and the positive effect of intrinsically satisfying tasks on every of OCB dimensions. Therefore, the author proposed hypotheses as follows:

H1: There is a positive effect of skill variety on OCB.

H2: There is a positive effect of task identity on OCB.

H3: There is a positive effect of task significance on OCB.

H4: There is a positive effect of task autonomy on OCB.

H5: There is a positive effect of task feedback on OCB.

Organizational commitment

Organizational commitment (OC) involves the feelings that people have toward the organizations that they are working with. It is the degree to which they identify the employer's organizations. Indication was made by Morrow (1983) that there were many and diverse theoretical foundations have been applied in defining the concepts related commitment with variety of measuring instruments. Besides, the lack of consensus on this construct's theoretical and conceptual development, the OC concept as attracted the considerable interest with the aim to clarify and recognize on the stability and intensity of the employee's dedication toward the firm. OC was described by Meyer and Allen (1991) as consisting with three components: continuance commitment, affective commitment and normative commitment. Based on the actual that individual requires continuing

their work since leaving job can make them lose, "Continuance Commitment" then takes place. "Affective Commitment" is based on an individual's desire to remain with the firm since the company's goals and their goals are the same. "Normative Commitment" reflects the sense of duty of person to stay with the firm as a result of pressures from peer, commitments, family, etc.

About OC and JC, it can be stated that OC can be influenced by person-job fit since the antecedents from Mathieu and Zajac (1990) meta-analysis. Their study found that JC and OC had positive correlations. Comparing to any of JC, there are stronger correlation from job scope (r = .50) and more consistently with the OC (Mathieu & Zajac, 1990). According to Steers (1977), the enriched and jobs can yield higher OC. Especially, JC enhanced aggregation provide the OC with promise in antecedent development (Mathieu & Zajac, 1990).The proposed of hypotheses in accordance with these findings as follows:

H6: There is a positive effect of skill variety on OC.

H7: There is a positive effect of task identity on OC.

H8: There is a positive effect of task autonomy on OC.

H9: There is a positive effect of task feedback on OC.

Transformational leadership

Organization staff acts can be considered to be influenced by the leadership and its styles such that could make the eagerly efforts are talent search programs, goals, athlete towards group goals achievement. Many reports in the past decades have been published related to this subject; however, the focuses among most of them are on the business, administrative, and industrial areas (Hallajy et al., 2011).

By supporting for the critical thinking from new approaches adoption, the TL can affect on the OC of their followers for example, asking the followers to join in the process of decision-making and to inspire on their loyalty together with the attempt to know each of their different needs in order to develop the individual potential of the followers (Avolio et al., 1999). TL have the capability to motivate their followers for more job involvement by encouraging them to seek for the novel ways to handle with problems and challenge as well as identifying their needs that will lead to the better OC levels (Walumbwa & Lawler, 2003). This view gained support from the previous research by showing that it seemed to have the higher OC among staff with leader encouraged to join in the process of decision-making (Jermier & Berkes, 1979; Rhodes & Steers, 1981), emphasized consideration (Bycio et al., 1995), and with the support and concern on the follower's development (Allen & Meyer, 1996). Therefore, the author proposed the following hypothesis:

H10: There is a positive effect of TL on OC.

Only few researches have sought to study on TL and OCB direct and indirect relationship (Kim 2012; Organ et al., 2006). For example, job satisfaction was employed by Podsakoff et al., (1990) to mediate the variable and reported some TL and OCB indirect association. As indicated in Leithwood and Jantzi (2000) there was the association between TL and two OCB dimensions; helping and compliance. Moreover, the emphasis was made by Organ et al. (2006) on the association between leadership style and two types of OCB (altruism and conscientiousness) by job satisfaction serving as a mediating variable. Also, it was reported on the indirect link between

TL with civic virtue, conscientiousness, and sportsmanship via trust and job satisfaction, and the altruism association with TL. Therefore, the author proposed the following hypothesis:

H11: There is a positive effect of TL on OCB.

Perceived organizational support

Perceived organizational support (POS) tends to impact on each of OC form while the meta-analysis is conducted by Rhoades and Eisenberger (2002) and it presents the positively and strongly correlation between POS and affective commitment. In reference with Tyler's (1999), Fuller et al. (2003) described this relationship with the social identity theory that individuals felt recognized in their organization from their organizational functional contributions valued by the employer. Work and status recognition can enhance the firm to acknowledge on the employee's socio-emotional needs; their esteem, approval and affiliation need (Shore & Shore, 1995). Organization seems to enhance the pride and sense of belonging of their staff by fulfilling these of their needs and form their employee's social identity (Meyer & Allen, 1991). Support from the organization is linked with the behaviors for instance, training, increasing salary, tangible help and promotion in which tend to be considered as the marks of respect by employees from the part of their employer and in turn building the quality of relationship and their trust on the firm (Chen et al., 2005; Eisenberger et al., 2001). Therefore, the author proposed the following hypothesis:

H12: There is a positive effect of POS on OC.

Shore and Wayne (1993) noted that employees' OCB can be correctly predicted from POS. While the investigation by Wayne et al. (1997) on the influences perception from the workers' attitudes and behavior, found that when employees perceived as be valued by the organization, they will trust on the organization and try to show the constructive suggestions for the organization. This self-initiated manifestation can be observed from OCB. It is denoted from the literature existed about POS that it is vitally related to OCB (Eisenberger et al., 1990; Wayne et al., 1997). In the social exchanging context, POS can boost the staff behaving on the obligations toward organizational goals. If employees feel attached to the firm with strong importance, they will sense on their valued by the firm and want to share them on extra OCB (Piercy et al., 2006; Podsakoff et al., 2000). Therefore, the author proposes the hypothesis as follow:

H13: There is a positive effect of POS on OCB.

Different models were charted out from Scholl (1981) with the indirect link between commitment and OCB. According to Scholl's model perspective, commitment was a stabilizing force runs to maintain on the behavioral direction if there is some dysfunction in the expectancy/equity conditions (Scholl, 1981). OCB according to the model refers to staff's behavioral demonstration as they have less expectation from the formal organization's rewards. In the former studies, staff with high commitment were shown with stronger interested to engage in OCB; this was termed as the voluntary behavior that quite productive for the organization (Williams & Anderson, 1991). Therefore, the author proposes the hypothesis as follow:

H14: There is a positive effect of OC on OCB.

Generation X and Generation Y

Generation X (gen X) (born during 1965 to 1980) is the workforce that recently leading in the firm since the retirement of those Boomers. The characteristics of this generational cohort

are shaped through the precarious political events for example, after the end of Cold War and a series of economic recessions in timely and late 1970s as well as the early 1980s. They witnessed on such economic instability from the family relocations and great unemployment (Twenge et al., 2010). That is the reason for gen X to be individualistic and independent as they place more value on their own career rather than loyal toward organizations (Beutell & Wittig-Berman, 2008).

Generation Y (gen Y) (born during 1981 to 1999) are the youngest cohort of generation to replace on the older generation. They are characterized by the economic prosperity, instant communication, and technologies advancement through social networking, internet, and globalization. They are similar to gen X in regard of millennial value, freedom, and more balance on work-life compared to those from Baby Boomers age (Cennamo & Gardner, 2008; Twenge et al., 2010). They tend to have the strong leisure work values and prefer on a job that allows them with more times for vacation rather than the older generations (Twenge et al., 2010). At work, they are eager to obtain immediate satisfaction, and demand for exciting and relevant work, as well as reliable channels for promotion. Therefore, the author proposes the hypothesis as follow:

H15: Effect of JC, TL, POS, and OC on OCB in gen X model are greater than gen Y model.

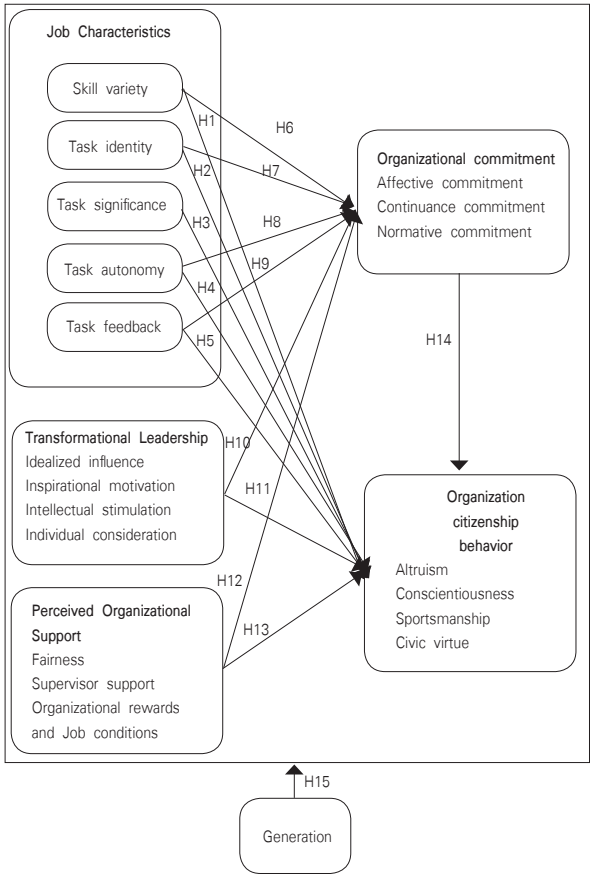

Figure 1 Conceptual framework in this study

Research Methodology

Population and Sample Size

This research study focused on the employees who had worked in 742hotelsunder Thai Hotels Association. With the difficulty in finding the exact number of overall employees, the researcher estimated the sample size using the ratio of the samples to the number of parameters equal 10 to 1. There were 48 parameters, samples classified by hotel location with stratified random sampling then, the researcher selected 504 samples to research from 960 questionnaires distributed

Measures

All items were assessed on a five-point Likert-type scale ranging from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree). The questions were about JC (skill variety, task identity, task significance, task autonomy, and task feedback), transformational leadership (idealized influence, inspirational motivation, intellectual stimulation, and individual consideration), POS (fairness, supervisor support, and organizational reward and job conditions), OC (affective commitment, continuance commitment, and normative commitment), and OCB (altruism, civic virtue, conscientiousness, and sportsmanship).

Data collection

Data collection was done by using surveys, and the questionnaire was used as a tool for 504 fulltime employees' survey; samples were the member hotels of Thai Hotels Association.

Data analysis

Data analysis used includes: 1) Content validity test where five academicians were requested to examine and make comments on the items in the questionnaire for content validity during the development stage of the questionnaire. IOC consensus index value is between 0.6-1.0. For construct validity, this study was tested by confirmatory factor analysis (CFA). 2) Reliability was tested using Cronbach alpha formulation value of alpha that greater than or equal to .70, it implies sufficiency of reliability. 3) Descriptive statistics analysis was used to determine frequency distribution of respondent's answers from questionnaire and describe the variables studied deeply. 4) Structural equation modeling was applied in the testing of independent variables and latent factors correlation. The sequence of analysis began from the normal distribution testing, reliability testing, multicollinearity, convergent validity, average variance extracted (AVE), discriminant validity, SEM analysis of a proposal model, and hypothesis testing respectively. 5) Confirmatory factor analysis was used to examine the relationship between variables and priority relationship pattern of the study and then statistically test the hypotheses. And 6) Comparing model X and model Y by using multiple group analysis for testing measurement.

Research results

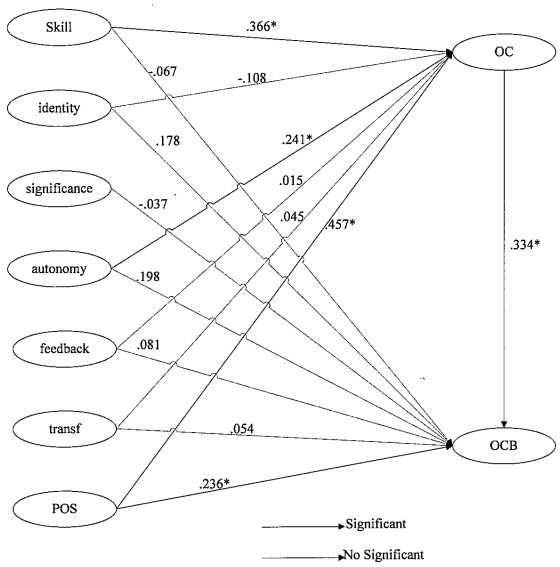

Figure 2 Model of research finding

Analyzing SEM of proposal models, the researcher had also used AMOS with the Maximum Likelihood estimation and Unbiased and displayed the results based on the standardized estimation mode. To analyze the model, the indices such as CMIN/df, CMINp, GFI, AGFI, RMSEA, TLI, and NFI were employed here. After the study, the results of model fitting indices the CMINp was found equal to 0.000, the CMIN/df was equal to 1.659, the GFI was equal to .942, RMR was equal to .020 and the RMSEA was equal to .036. Each value of CFI (.978), NFI (.947), and AGFI (.914)

The result of total effect; direct effect and indirect effect between exogenous latent variables and endogenous variables were showed as follows: POS had a significant direct effect on both OC (.457) and OCB (.236). POS had high total effect; direct effect and indirect effect on both OC and OCB. Task significance had negative relationship with the total effect; direct effect and indirect effect on OCB.POS (.457), skill variety (.366), and task autonomy (.241) had a significance direct effect on OC, and task identity (-.108) had negative direct effect on OC. The result showed that OC (.334) and POS (.236) had a significance direct effect on OCB where task significance (-.037) and skill variety (-.067) had negative direct effect on OC. POS (.153) and skill variety (.122) had indirect effect on OCB and task significance (-.075) where task identity (-.036) had negative indirect effect on OCB.

The result of multiple-group path analysis showed the validation of the proposed model as fitted with the empirical data where means were not different on the effects of variables between gen X model and gen Y model on OCB. This meant there was the same metric invariance and invariance uniqueness in model. The measurement invariance was used to test on the comparable constructs across distinct groups between gen Y model and gen X model.

Conclusions

Findings of this study showed the significant effect between skill variety and OC in which supported on hypothesis H6. These research findings were based on the theory behind variety of skills providing in job design to reduce the boredom, thereby increasing job satisfaction and motivation. This was likely to be true as long as the employee enjoined with skills and perceived on the addition and mix of skills as having benefits to job. But adding variety of skills, the employee found stressful was not qualified to address, or simply add the basic duties and minimal skills without intrinsic value adding to job. It could actually have the opposite effect and increased dissatisfaction. Previous researches showed significant positive relationship between skill variety and OC (Feather & Rauter, 2004; Neyshabor & Rashidi, 2013).

This study result showed that task autonomy was positively effect on OC and significantly supported hypothesis H8. The research finding was consistent with the concept of Hackman and Oldham (1975); Morgeson et al., (2005); because autonomy and control were sometimes confused. So it was important to distinguish them. Control included shaping projects and tasks, means of work and also working circumstances whereas autonomy included making free choices from continuous observation and interaction with the supervisor (Schwalbe, 1985). In other words, autonomy referred to sanction one's actions at a higher level (Gagne & Deci, 2005). Professionals could be successful if they were talented and had the ability to compete in their profession. Autonomy involved responsibility for the outcomes of their work in which led to the outcomes (Langfred & Moye, 2004). Sisodia and Das (2013) found that there was a significant effect of employees' hierarchical level upon their OC.

From the study, it found that POS was positively and significantly effect on OC and supported the hypothesis H12. Since the research findings were consistent to the study of Rhoades and Eisenberger (2002) which showed that POS was strongly and positively correlated with the affective commitment. To explain this relationship, Fuller et al. (2003) referred to Tyler's (1999) social identity theory, according to that individuals felt recognized within an organization when their employer valued on their contributions toward the organization functioning. The recognition of their work and status within the organization helped achieve the employees' socio-emotional needs; their needs for esteem, approval and affiliation (Shore & Shore, 1995). Filling these needs contributed to form the employees' social identity, which in turn it was likely to enhance their sense of belonging to and pride of organization (Meyer & Allen, 1991). Makanjee et al. (2006) analyzed on to which extent the POS increased the commitment of radiographers and identified the direct relationship between OC and POS.

Hypothesis H13 indicated that POS was positively effect on OCB in significant way. This finding supported Eisenberger et al. (1986) who derived an employee POS from the organization's benevolent care; that the more personal and humane the personnel management are, the higher the level of POS employees feel. Shore and Wayne (1993) noted that POS accurately predicted employees' OCB. Wayne et al. (1997) investigated the influence of perceptions on working and behavior. They found that when employees felt they were important to the organization, they tended to develop trust with their organization and became with intention to offer concrete suggestions that conducive to organizational growth. These kinds of self-initiated actions marked in OCB. Existing literature denoted that POS was significantly related to OCB (Podsakoff et al., 2000; Piercy et al., 2006; Lambert, 2000).

Hypothesis H14 indicated that OC was positively effect on OCB significantly. This finding supported Scholl (1981) who charted out different models that indirectly linked the commitment and OCB. Scholl's model viewed commitment as a stabilizing force that acted to maintain the behavioral direction when expectancy/equity conditions were not met and did not function well (Scholl, 1981). According to the model, OCB referred to the behavior as demonstrated by the employees when their expectation toward formal organizational rewards to their task was less. Also, the previous studies showed that employees with high commitment were more interested to engage in OCB, which were defined as voluntary behavior that was beneficial to the organization (LePine et al., 2002; Yilmaz & Bokeoglu, 2008; Mirabizadeh & Gheitasi, 2012).

Hypothesis H15 showed the result of multiple group path analysis validation that the proposed model was fitted to the empirical data. This referred to that mean were likewise on the effects of variables between gen X model and gen Y model on the OCB. This meant there was the same metric invariance and invariance uniqueness in model. The measurement invariance was used to test on the comparable constructs across distinct groups between gen Y model and gen X model.

Implications

This research provided a relationship between skill variety, task identity, task significance, task autonomy, task feedback, TL, and POS effects on OC and OCB. The result showed that POS had direct effect on both OC and OCB. Skill variety, task autonomy effects on OC and OC effect on OCB. The organizations' administrator should apply motivation strategy and plan to motivate their employees to perform with positive behavior. Gen X or gen Y in organization had similar OC and OCB since they could be adapted to fit with the organizational culture. The administrator should contribute to the expected organizational culture. For the age of new employee to recruit, there was no effect on OC if the employees had demonstrated none different of good citizenship behavior. Maintaining human resource within the organization should focus on the POS. The highest effectiveness of organization manager could contribute in the strategic plan for gen Y to offer them the opportunity for task identity and they need to get task feedback. For gen X, the POS affected on their commitment and task feedback effect to them showed negative citizenship behavior.

Recommended for the future research could extend their study in depth into the relationship between POS and OCB with the limitation on more than one year working experience. The model of analysis could be used to test with other groups or other industries such as skill technical employee, focus on employees in department with high turnover. The future research could apply the comparative study with the foreign employees from neighboring countries in order to explore any group of foreign employees with higher commitment or better behaviors.

Bibliography

Ahmed, I., Ramzan, S. K., & Muhammad, T, I. (2011). Relationship between perceived fairness in performance appraisal and OCB; mediating role of organizational commitment . *International journal of academic research, 3*(5), 15-20.

Allen, N. J., & Meyer, J. P. (1996). Affective, continuance, and normative commitment to the organization: an examination of construct validity. *Journal of Vocational Behavior, 49*(3), 252-276.

Aube, C. V., Rousseau, & Morin, M. E. (2007). Perceived organizational support and organizational commitment. The moderating effect of locus of control and work autonomy. *Journal of Managerial Psychology, 22*(5), 479-495.

Avolio, B. J., Bass, B. M., & Jung, D. J. (1999). Re-examining the components of transformational and transformational and transactional leadership using the multifactor leadership questionnaire. *Journal of Occupational and Organizational Psychology,* 72, 441-462.

Beutell, N., & Wittig-Berman, U. (2008). Work-family conflict and work-family synergy for Generation X, Baby Boomers, and Matures: generational differences, predictors, and satisfaction ou comes. *Journal of Managerial Psychology, 23*(5), 507-523.

Bycio, P., Hackett, R. D., & Allen, J. S. (1995). Further assessments of Bass's (1985) conceptualization of transactional and transformational leadership. *Journal of Applied Psychology,* 80, 468-478.

Cakar, N. D., & Yildiz, S. (2009). The Effects of Organizational Justice on Job Satisfaction: Is "Perceived Organizational Support" A Mediator? Electronic *Journal of Social Sciences, 8*(28), 68-90.

Cennamo, L., & Gardner, D. (2008). Generational differences in work values, outcomes and person-organization values fit. *Journal of Managerial Psychology, 23*(8), 891-906.

Chen, C. C., & Chiu, S. F. (2009). The mediating role of job involvement in the relationship between job characteristics and organizational citizenship behavior. *Journal of Social Psychology, 149*(4), 474-494.

Chen, Z. X., Aryee, S., & Lee, C. (2005). Test of a mediation model of perceived organizational support. *Journal of Vocational Behavior,* 66, 457-470.

Dale, K., & Fox, M. (2008). Leadership style and organizational commitment: Mediating effect of role stress. *Journal of Managerial, 20*(1), 109-130.

Dunn, M. W., Dastoor, B., & Sims, R. L. (2012). Transformational leadership and organizational commitment: A cross-cultural perspective. *Journal of Multidisciplinary Research, 4*(1), 45-59.

Eisenberger, R., Armeli, S., Rexwinkel, B., Lynch, P. D., & Rhoades, L. (2001). Reciprocation of perceived organizational support. *Journal of Applied Psychology, 86*(1), 42-51.

Eisenberger, R., Fasolo, P., & Davis-LaMastro, V. (1990). Perceived organizational support and employee diligence, commitment, and innovation. J*ournal of Applied Psychology,* 75, 51-59.

Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S., & Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. *Journal of Applied Psychology,* 71, 500-507.

Emery, C. R., & Barker, K. J. (2007). The effect of transactional and transformational leadership styles on the organizational commitment and job satisfaction of customer contact personnel. *Journal of Organizational Culture, Communications and Conflict, 11*(1), 77-90.

Farh, J. L., Podsakoff, P. M., & Organ, D. W. (1990). Accounting for organizational citizenship behavior: Leader fairness and task scope versus satisfaction. *Journal of Management,* 76, 705-721.

Feather, N. T., & Rauter, K. A. (2004). Organizational citizenship behaviors in relation to job status, job insecurity, organizational commitment and identification, job satisfaction and work values. *journal of Occupational and Organizational Psychology,* 77, 81-94.

Fuller, J., Barnett, T., Hester, K., & Relyea, C. (2003). A social identity perspective on the relationship between perceived organizational support and organizational commitment. *The Journal of Social Psychology, 143*(6), 789-791.

Gagne, M., & Deci, E. L. (2005). Self-determination theory and work motivation. Journal of Organizational Behavior, 26, 331-362.

Hackman, J. R., & Oldham, G. R. (1975). Development of the job diagnostic survey. *Journal of Applied Psychology, 60*(2), 159-170.

Hallajy, Mohsen, Janani, Hamid, Fallah, & Zynalabedin. (2011). *Modeling the Effect of Coaches ' Leadership Styles on Athletes ' Satisfaction and Commitment in Iranian Handball Pro League*. World Applied Sciences Journal, 14(9), 1299-1305.

Islam, T., Khan, S. R., Shafiq, & Ahmad. (2012). Leadership, Citizenship Behavior, Performance and Organizational Commitment: the Mediating Role of Organizational Politics. *World Applied Sciences Journal, 19*(11), 1540-1552.

Jermier, J. M., & Berkes, L. J. (1979). Leader Behavior in a Police Command Bureaucracy - A Closer Look at the Quasi-Military Model. *Administrative Science Quarterly, 24*(1), 1-23.

Kim, H. (2012). Transformational leadership and organisational citizenship behavior in the public sector in South Korea: the mediating role of affective commitment. *Local Government studies, 38*(6), 867-892.

Lambert, S. J. (2000). Added benefits: The link between work-life benefits and organizational citizenship behavior. *Academy of Management Journal, 43*(5), 801-815.

Langfred, C. W., & Moye, N. A. (2004). Effects of task autonomy on performance: An extended model considering motivational, informational and structural mechanisms. *Journal of Applied Psychology, 89*(6), 934-945.

Leithwood, K., & Jantzi, D. (2000). The effects of transformational leadership on organizational conditions and student engagement with school. *Journal of Educational Administration,* 35, 112-129.

LePine, J. A., Erez, A., & Johnson, D. E. (2002). The nature and dimensionality of organizational citizenship behavior: A critical review and meta-analysis. *Journal of Appplied Psychology, 87*(1), 52-65.

Liu, Y. (2009). Perceived organizational support and expatriate organizational citizenship behavior: The mediating role of affective commitment towards the parent company. *Personnel Review, 38*(3), 307-319.

Makanjee, C. R., Hartzer, Y. F., & Uys, I. L. (2006). The effect of perceived organizational support on organizational commitment of diagnostic imaging radiographers. *Radiography 12*(2), 118-126.

Mathieu, J. E., & Zajac, D. M. (1990). A review and meta-analysis of the antecedents, coorrelates, and consequences of organizational commitment. *Psychological Bulletin, 108*(2), 171-194.

Meyer, J. P., & Allen, N. J. (1991). A three-component conceptualization of organizational commitment. *Human Resource management Review, 1*(1), 61-89.

Mirabizadeh, M., & Gheitasi, S. (2012). Examining the organizational citizenship behavior as the outcome of organizatioal commitment: Case study of universities in Ilam. *Management Science Letters, 2*(3), 951-960.

Morgeson, F. P., Delaney-Klinger, K., & Hemingway, M. A. (2005). The importance of job autonomy, cognitive ability, and job-related skill for predicting role breadth and job performance. *Journal of Applied Psychology,* 90, 399-406.

Morrow, P. C. (1983). The Theory and Measurement of Work Commitment. Greenwich, CT: JAI Press Inc.

Neil, S. (2010). Leveraging generational work styles to meet business objectives. *Information Management Journal,* 44, 28-33.

Neyshabor, A. J., & Rashidi, P. (2013). An Investigation of the Relationship between Job Enrichment and Organizational Commitment. *International Journal of Research in Organizational Behavior and Human Resource Management, 1*(3), 57-65.

Organ, D. W. (1988). *Organizational citizenship behavior.The good soldier syndrome. Lexington, MA: Lexington Books.*

Organ, D. W., & Ryan, K. (1995). *A Meta-analytic Review of Attitudinal and Dispositional Predictors of Organizational Citizenship Behavior. Personal Psychology, 48*(4), 775-802.

Organ, D. W., Podsakoff, P. M., & MacKenzie, S. B. (2006). *Organizational citizenship behavior: Its nature, antecedents, and consequences.* Thousand Oaks, CA: Sage.

Piercy, N. F., Cravens, D. W., Lane, N., & Vorhies, D. W. (2006). Driving organizational citizenship behaviors and salesperson in-role behavior performance: the role of management control and perceived organizational support. *Journal of the Academy of Marketing Science, 34*(2), 244-262.

Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., & Bommer, W. H. (1996). Transformational leader behaviors and substitutes for leadership as determinants of employee satisfaction, commitment, trust, and organizational citizenship behaviors. *Journal of Management,* 22, 259-298.

Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Moorman, R. H., & Fetter, R. (1990). Transformational leader behaviors and their effects on followers' trust in leader, satisfaction, and organizational citizenship behaviors. *Leadership Quarterly, 1*(2), 107-142.

Podsakoff, P. M., Mackenzie, S. B., Paine, J. B., & Bachrach, D. G. (2000). Organizational citizenship behaviors: A critical review of the theoretical and empirical literature and suggestions for future research . *Journal of Management, 26*(3), 513-563.

Rhoades, L., & Eisenberger, R. (2002). Perceived organizational support: a review of the literature. *Journal of Applied Psychology, 87*(4), 698-714.

Rhodes, S., & Steers, R. (1981). Conventional vs worker-owned organizations. *Human Relations, 34*(1), 1013-1035.

Scholl, R. W. (1981). Differentiating Organizational Commitment from Expectancy as a Motivating Force. *Academy of Management Review, 6*(4), 589-599.

Schwalbe, M. L. (1985). Autonomy in Work and Self-Esteem. *The Sociological Quarterly, 24*(6), 519-535.

Shore, L. M., & Shore, T. H. (1995). *Perceived organizational support and organizational justice.* In R. S. Cropanzano, & K. M. Kacmar, Organizational Politics, Justice, and Support: Managing the Social Climate of the Workplace (pp. 149-164). Quorum: Westport, CT.

Shore, L. M., & Wayne, S. J. (1993). Commitment and employee behavior: Comparison of affective commitment and continuance commitment with perceived organizational support. *Journal of Applied Psychology,* 78, 774-780.

Sisodia, S., & Das, I. (2013). Effect of Job Autonomy Upon Organizational Commitment of Employees at Different Hierarchlcal Level. *Psychological Thought, 6*(2), 241-251.

Smith, C. A., Organ, D. W., & Near, J. P. (1983). *Organizational citizenship behavior:* its nature and antecedents. *Journal of Applied Psychology,* 68, 653-663.

Steers, R. M. (1977). *antecedents and outcomes of organizational commitment.* Administrative Science Quarterly, 22, 46-56.

Tang, T. L., & Ibrahim, A. (1998). *Antecedents of organizational citizenship behavior revisited: Public personnel in the United States and the Middle Easst. Public Personnel Management, 27*(4), 529-551.

Todd, S. Y., & Kent, A. (2006). Direct and indirect effects of task characteristics on organiza-tional citizenship behavior. *North American Journal of Psychology, 8*(2), 253-268.

Twenge, J. M., Campbell, S. M., Hoffman, B. J., & Lance, C. E. (2010). Generational differences in work values: Leisure and extrinsic values increasing, social and intrinsic values decreasing . *Journal of Management, 36*(5), 1117-1142.

Tyler, T. R. (1999). *Why people cooperate with organizations: an identity-based perspective.* In R. I. Staw, & B. M. Sutton, Research in Organizational Behavior (pp. 201-247). Greenwich, CT: JAI Press.

Vardi, Y., & Wiener, Y. (1996). Misbehavior in Organizations: A Motivational Framework. *Organizational Science, 7*(2), 151-165.

Walumbwa, F. O., & Lawler, J. J. (2003). Building effective organizations: transformational leadership, collectivist orientation, work-related attitudes and withdrawal behaviours in three emerging economies. *The International Journal of Human Resource Management, 14*(7), 1083-1101.

Wayne, S. J., Shore, L. M., & Liden, R. C. (1997). Perceived organizational support and leader-member exchange: A social exchange perspective. *Academy of Management Journal,* 40, 82-111.

Williams, L. J., & Anderson, S. E. (1991). Job satisfaction and organisational commitment as predictors of organisational citizenship and in-role behaviours. *Journal of Management, 17*(3), 601-617.

Yilmaz, K., & Bokeoglu, O. C. (2008). Organizational citizenship and organizational commitment in Turkish primary schools. *World applied sciences journal,* 3, 775-780.

การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของวิศวกรไทย: กรณีศึกษาบริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร

THE USE OF ENGLISH FOR COMMUNICATION BY THAI ENGINEERS: CASE STUDY OF JAPANESE COMPANIES AT AMATA NAKORN INDUSTRIAL ESTATE

กฤษณะ โฆษชุณหนันท์*
Krishna Kosashunhanan*

*อาจารย์ประจำภาษาอังกฤษ สำนักวิชาพื้นฐานและภาษา สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น กรุงเทพฯ
*English Lecturer, College of General Education and Languages, Thai-Nichi Institute of Technology Bangkok
*Email: kritnako@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของวิศวกรไทย: กรณีศึกษาบริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วิศวกรที่ทำงานบริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จำนวน 223 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติ t-test และ F–test (One - way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่

ผลการวิจัย พบว่า วิศวกรไทยที่ทำงานบริษัทญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมอมตะนครที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี และดำรงตำแหน่งอยู่ในระดับปฏิบัติการ ในด้านความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ได้ใช้ภาษาอังกฤษทุกวัน โดยพบว่ามีการใช้ทักษะการอ่านมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และอ่านข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เป็นภาษาอังกฤษ รองลงมาทักษะด้านการฟัง เช่น การฟังในที่ประชุม ฟังข้อมูลจากผู้บริหาร จากผู้เชี่ยวชาญ จากลูกค้า และฟังจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ซีดี ทักษะด้านการเขียน พบว่าส่วนใหญ่จะเขียนจดหมายธุรกิจในลักษณะของการส่งข้อมูลผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และทักษะด้านการพูด พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้ทักษะดังกล่าวน้อยมาก ส่วนใหญ่พูดนำเสนอรายงานในที่ประชุม เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบตามตำแหน่งงานของวิศวกร พบว่าวิศวกรที่มีตำแหน่งระดับบริหารมีการใช้ภาษาอังกฤษในภาพรวมมากกว่าวิศวกรที่มีตำแหน่งระดับปฏิบัติการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการอ่านและการเขียน และเปรียบเทียบตามความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่าวิศวกรที่มีความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษต่างกันมีระดับการใช้ภาษาอังกฤษในภาพรวมต่างกันทั้งทักษะด้านการฟัง ทักษะด้านการอ่าน ทักษะด้านการพูด และทักษะการเขียน

ปัญหาและอุปสรรคการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พบว่า การรู้คำศัพท์ ไวยากรณ์เป็นปัญหามากทั้งต่อทักษะการอ่านและทักษะการเขียน

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร วิศวกรไทย บริษัทญี่ปุ่น

Abstract

This research aims to investigate the use of English for communication as well as to find out problems and obstacles in using English for communication among Thai engineers: a case study of a Japanese company in Amata Nakorn Industrial Estate. Participants of the research are 223 Thai engineers who are working in a company in Amata Nakorn Industrial Estate. Data collection tools in the research are questionnaires and interviews. Statistics that were applied in data analysis are Percentage, Mean, Standard Deviation (SD), and Hypothesis Testing by using T-test and F–test (One - way ANOVA). Differences of an average was analyzed based on Scheffe's methods.

The research findings reveal that most of Thai engineers who answered the questionnaire had a bachelor degree, with working experiences from 1 to 5 years and they were in operational level. The frequency of the English usage was every day. Reading was an English communication skill that was mostly used by reading electronic mails and information from the internet. Then it was followed by listening skill that was performed when engineers attended meetings, contacted

their boss, experts or customers as well as listened to other sources such as radios, televisions and CDs. The engineers also performed their writing skill when they wrote business letters in a form of the electronic mails. The final skill that was mentioned was speaking. A chance to speak English in the workplace was rare, only during meetings when Thai engineers did a presentation. In terms of participants' positions, in general employees in Higher or Executive level had more chances to use English, especially for reading and writing skills. In terms of the frequency, the findings show differences in the frequency of English usage among those engineers. The level of their English performance was also different according to their ability in listening, reading, speaking and writing.

The problems and obstacles in using English for communication were lack of vocabulary and grammar comprehension. They could affect Thai engineers' English reading and writing skills.

Keywords: English for Communication, Thai Engineers, Japanese Companies

บทนำ

ปัจจุบันบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลพบว่าการลงทุนของประเทศญี่ปุ่นในไทย คิดเป็นสัดส่วนประมาณ ร้อยละ 3.6 ของการลงทุนของประเทศญี่ปุ่นทั่วโลก และเมื่อพิจารณาจากยอดการยื่นขอส่งเสริมการลงทุนต่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย (Board Of Investment - BOI) ในปี พ.ศ. 2557 พบว่า ประเทศญี่ปุ่นครองอันดับ 1 ของยอดการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด มีโครงการยื่นขอส่งเสริม 194 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 80,492 ล้านบาท ซึ่งโครงการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี กรุงเทพมหานคร และระยอง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย, 2557) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนครจังหวัดชลบุรี มีบริษัทญี่ปุ่นที่เข้ามาลงทุนประมาณร้อยละ 60.46 ซึ่งดำเนินอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น ยานยนต์ ร้อยละ 32.64 เหล็ก โลหะ พลาสติก ร้อยละ 25.52 เครื่องใช้ไฟฟ้า ร้อยละ 14.02 สินค้าอุปโภค บริโภค ร้อยละ 10.25 เคมีภัณฑ์ ร้อยละ 9.83 บริการและสาธารณูปโภค ร้อยละ 7.53 และอื่น ๆ ร้อยละ 0.21 (อมตะคอร์ปอเรชั่น, 2010)

การทำงานร่วมกันระหว่างคนไทย คนญี่ปุ่น และชาวต่างชาติอื่น ๆ มีการติดต่อสื่อสารทั้งในระดับบุคคลและระดับหน่วยงาน โดยส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งการติดต่อสื่อสารนั้นมีทั้งแบบที่เป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการโดยอาศัยทักษะการติดต่อสื่อสาร 4 ด้าน คือ

1) การพูด เช่น การสนทนาระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา การพูดคุยระหว่างเพื่อนร่วมงาน การพูดในที่ประชุมของบริษัท การพูดเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ตลอดจนผลงานของบริษัท

2) การอ่าน เช่น การอ่านคู่มือ การอ่านสาระต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานจากเว็บไซต์

3) การเขียน เช่น การเขียนจดหมายเพื่อติดต่องานผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

4) การฟัง เช่น การฟังบทสนทนาจากคู่สนทนา การฟังในที่ประชุม

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน จำเป็นต้องใช้ควบคู่กันไปในการทำงาน เพราะหากขาดทักษะด้านใดด้านหนึ่งไปจะส่งผลให้การติดต่อสื่อสารนั้นไม่มีประสิทธิภาพ หากเกิดการสื่อสารที่ผิดพลาดจะเกิดความเสียหายต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน คือการฟัง การอ่าน การเขียน และการพูด ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของวิศวกรไทยที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น ณ อุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี โดยจะนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเตรียมบัณฑิตให้พร้อมที่จะแข่งขันในตลาดงานสากล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจสภาพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของวิศวกรไทยในบริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของวิศวกรไทยในบริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของวิศวกรไทยในบริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จำแนกตามตำแหน่ง และความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษ

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องรู้จักที่จะแสวงหาความรู้จากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งวิธีการแสวงหาความรู้นั้นต้องอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

การฟังภาษาอังกฤษ การฟังเป็นจุดเริ่มต้นแห่งทักษะการเรียนรู้และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นจุดสำคัญในการเริ่มต้นการเรียนภาษา (Morley, 2001, p. 69) และการฟังเป็นความสามารถของบุคคลที่จะทำความเข้าใจในสิ่งที่คนอื่นพูด (Saricoban, 1999) จากผลการศึกษาของราล์ฟและสตีเว่น (Ralph & Stevens, 1957) พบว่าทักษะการฟังใช้มากที่สุด ร้อยละ 46% ทักษะการพูด ร้อยละ 30 ทักษะการอ่าน ร้อยละ 16% และทักษะการเขียน ร้อยละ 9% สอดคล้องกับการศึกษาของเมนเดลโซน (Mendelsohn, 1995 as cited in Galikjani and Ahmadi, 2011, p. 978) ที่ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารในชีวิตประจำวัน คนเราใช้เวลาเฉลี่ยร้อยละ 40-50 ของเวลาทั้งหมดไปในการฟัง เช่นเดียวกับผลการศึกษาของฮอลลี่ (Holley, 1980 as cited in Gilakjani and Ahmadi, 2011, p. 978) ที่พบว่า การสื่อสารส่วนใหญ่ของนักศึกษาเป็นทักษะการฟัง ร้อยละ 52.5 ดังนั้นจะเห็นว่าทักษะการฟังมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะหากผู้ฟังมีทักษะการฟังที่ดีย่อมส่งเสริมให้ทักษะการพูดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถ้าได้รับการฝึกทักษะการฟังไม่เพียงพอจะมีผลทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาในการสนทนาได้ ดังนั้นควรจะใส่ใจในทักษะการฟัง เพื่อให้การฟังประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟังภาษาอังกฤษในทางวิชาการ

การอ่านภาษาอังกฤษ การอ่านเป็นการสร้างความหมายจากข้อความที่เขียนหรือพิมพ์ ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้กระบวนการคิดเชื่อมโยงระหว่างข้อความหรือข้อมูลที่อ่านกับความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อให้สามารถเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง (Conley, 1995, p. 6) การอ่านเพื่อทำความเข้าใจนั้นผู้อ่านจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับระบบการเขียน มีความรู้ความสามารถด้านภาษา มีความสามารถในการตีความ ความสัมพันธ์ของคำระดับประโยค ความรอบรู้ในด้านของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีตามบริบทของสิ่งที่อ่าน (William, 1993, pp. 2-8)

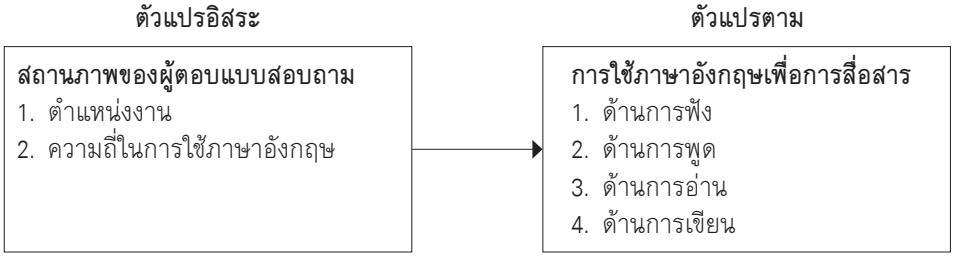
การพูดภาษาอังกฤษ การพูดเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารตลอดจนเป็นการแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจในสารหรือความคิดที่ผู้พูดได้ถ่ายทอด (Tsitsopoulou, 1992, p. 56) สิ่งสำคัญในการพูดคือต้องทำให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนพูด นั่นคือผู้พูดต้องสามารถเลือกใช้คำสำนวนภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม (Valette, 1977, p.120)

การเขียนภาษาอังกฤษ การเขียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยความรู้ และข้อมูลจากทักษะอื่นๆ เช่นการฟัง การคิด การพูดมาประกอบเพื่อจะถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด ดังนั้นจะเห็นว่าการเขียนจะเป็นทักษะที่ยากมาก เนื่องจากจะต้องถ่ายทอดสิ่งที่คิด สิ่งที่รู้ให้บุคคลอื่นรับรู้ผ่านอักษร ผู้ที่จะเขียนได้ดีนั้นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ ตลอดจนมีเทคนิคการเขียนที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้ สู่ผู้อื่นได้ โดยการเขียนที่ดีนั้นจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมาย และพยายามเรียงลำดับความสำคัญให้เป็นไปอย่างมีขั้นตอน (Arapoff, 1967, pp. 119-120)

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับตำแหน่งงานของวิศวกรที่ต่างกันใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต่างกัน
2. ความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษของวิศวกรต่างกันใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณผสมกับการศึกษาเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมใช้แบบผสมผสาน (Mixed method) คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีวิธีการวิจัยดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามโดยครอบคลุมข้อคำถามการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน คือ การพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน และแบบสัมภาษณ์ โดยข้อคำถามการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามดังนี้

1) ศึกษาทฤษฎีภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน งานวิจัยต่าง ๆ เพื่อสร้างแบบสอบถาม

2) แบบสอบถามที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และกำหนดระดับคะแนน ดังนี้

ระดับการใช้มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับการใช้มาก	ให้	4	คะแนน
ระดับการใช้ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับการใช้น้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับการใช้น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ผู้วิจัยใช้คะแนนเฉลี่ยระดับระดับการใช้ภาษาอังกฤษ ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2538, น. 100)

คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง มีระดับการใช้น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง มีระดับการใช้น้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง มีระดับการใช้ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง มีระดับการใช้มาก
คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง มีระดับการใช้มากที่สุด

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด

3) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหาค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) โดยให้ค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (สมนึก ภัททิยธนี, 2544, น. 166-167) ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และการประเมินที่ถูกต้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยข้อที่ต่ำที่สุด คือ 0.67 และข้อที่สูงที่สุด คือ 1.00

4) ปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง

5) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มวิศวกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

6) นำผลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามแบบของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.937

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านขั้นตอนทั้งหมดไปใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บริษัทญี่ปุ่นในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จำนวน 505 บริษัท (อมตะ คอร์ปปอเรชั่น, 2014, น. 19-142) โดยใช้วิธีคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ได้บริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 223 บริษัท

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คือ วิศวกรที่ทำงานบริษัทญี่ปุ่น ณ นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี บริษัทละ 1 คน โดยเป็นการสุ่มแบบตามสะดวก การคำนวณกลุ่มตัวอย่างคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane (1973, p. 125) ดังนี้

ใช้สูตร $n= N / 1+ N (e)^2$ จะได้

$= 505 \div (1+5050.0025)$

$= 505 \div 2.2625$

$= 223$

= 223 บริษัท

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิตที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิต t-test และ F-test ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. สถานที่สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล คือ อุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี

ผลการวิจัย

1. สภาพการใช้ภาษาอังกฤษ

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษ

ความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษ	จำนวน (n)	ร้อยละ
ทุกวัน	138	61.90
ทุกสัปดาห์	70	31.40
อื่นๆ	15	6.70
รวม	223	100.00

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ใช้ภาษาอังกฤษทุกวัน จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 รองลงมา ทุกสัปดาห์ จำนวน 70 คน ร้อยละ 31.40 และอื่นๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70

2. จำนวนการใช้ภาษาอังกฤษ

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนการใช้ภาษาอังกฤษ

ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการฟัง	12	5.40	13	5.90	85	38.10	13	5.80
ด้านการพูด	21	9.40	15	6.70	56	25.10	131	58.80
ด้านการอ่าน	143	64.10	113	50.70	27	12.10	40	17.90
ด้านการเขียน	28	12.60	71	31.80	98	43.90	26	11.70

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษด้านการอ่าน ส่วนใหญ่ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 64.10 ทักษะด้านการพูด ใช้ในระดับน้อย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 ทักษะด้านการฟัง ใช้ในระดับปานกลาง จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 สำหรับทักษะการเขียน ใช้ในระดับปานกลาง จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 43.90

3. ระดับการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่า วิศวกรส่วนใช้ภาษาอังกฤษโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย ทักษะที่ใช้มากที่สุด คือ ทักษะการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต รองลงมา ทักษะด้านการฟัง โดยส่วนใหญ่ พบว่าวิศวกรจะใช้ทักษะการฟังในที่ประชุม ฟังข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูง / จากผู้เชี่ยวชาญ / จากลูกค้า และฟังจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ซีดี เป็นต้น ส่วนทักษะด้านการเขียน พบว่า วิศวกรส่วนใหญ่ใช้ทักษะการเขียน เช่น การเขียนจดหมายธุรกิจโดยการส่งข้อมูลผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การเขียนรายงาน เป็นต้น และทักษะด้านการพูด พบว่า วิศวกรใช้ทักษะการพูดน้อยมาก ส่วนใหญ่จะใช้ทักษะการพูดเพื่อนำเสนอรายงานในที่ประชุม พูดแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม และการเจรจาต่อรองทางธุรกิจ ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการใช้
ด้านการฟัง	3.21	0.84	ปานกลาง
ด้านการพูด	2.74	0.88	ปานกลาง
ด้านการอ่าน	3.43	0.84	ปานกลาง
ด้านการเขียน	2.95	0.85	ปานกลาง
รวม	3.12	0.74	ปานกลาง

4. ข้อเสนอแนะการใช้ภาษาอังกฤษ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิศวกรจำนวน 35 คน (คัดเลือกวิศวกรจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 223 คน โดยมีแนวทางในการคัดเลือก คือ 1) วิศวกรในตำแหน่งบริหาร 2) มีการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทุกวัน และ 3) ยินดีที่จะให้สัมภาษณ์ สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

4.1 ด้านการฟัง ผลจากการสัมภาษณ์ ปัญหาส่วนใหญ่ พบว่า

1) ไม่เข้าใจในคำศัพท์ วิศวกรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ไม่เข้าใจคำศัพท์ที่คู่สนทนาใช้ในการสื่อสาร ส่งผลให้ไม่เข้าใจเนื้อหาทั้งหมดที่พูด นอกจากนั้นคู่สนทนาซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานที่เป็นชาวญี่ปุ่นจะใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผสมกับคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น ส่งผลให้ไม่เข้าใจในบทสนทนา

2) สำเนียงการพูด เนื่องจากส่วนใหญ่การติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวญี่ปุ่น บางครั้งสำเนียงการพูดไม่ชัดเจนส่งผลให้เกิดความสับสน

3) การสรุป ในการสื่อสารกันระหว่างคู่สนทนาแต่ละครั้ง ไม่มีการสรุปดังนั้นบางครั้งจึงพบว่าการสื่อสารมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น

4.2 ด้านการพูด ผลจากการสัมภาษณ์ ปัญหาส่วนใหญ่ พบว่า

1) รู้คำศัพท์น้อย การรู้คำศัพท์คำศัพท์น้อย ส่งผลให้การสื่อสารไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดปัญหาในการสื่อสาร เพราะการใช้คำศัพท์บางคำอาจทำให้ไม่เข้าใจ และเป็นข้อผิดพลาดในการทำงานได้

2) โอกาสในการพูดมีน้อย การพูดจะได้ใช้เมื่อพูดเฉพาะในที่ประชุมที่ต้องนำเสนอ และเมื่อมีลูกค้าต่างชาติมาเยือนบริษัท ไม่ค่อยได้ใช้บ่อยจึงทำให้การพูดไม่คล่องแคล่วเท่าที่ควร

4.3 ด้านการอ่าน ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีการใช้บ่อยมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านจากไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เพราะปัจจุบันการติดต่อสื่อสารกับบริษัทคู่ค้า จะติดต่อสื่อสารผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก แต่ปัญหาคือ ไม่เข้าใจคำศัพท์ในบางคำที่ปรากฏในไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้อ่านไม่เข้าใจ

4.4 ด้านการเขียน ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่มีการใช้บ่อย โดยเขียนไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ แต่ปัญหา คือ การเขียนไม่ถูกหลักไวยากรณ์แต่จะเขียนตามความเข้าใจในบริบทของผู้เขียน

5. การทดสอบสมมติฐาน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ 2 ประเด็น คือ

5.1 ระดับตำแหน่งงานของวิศวกรที่ต่างกันใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต่างกัน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำแนกระดับตำแหน่งงาน

การใช้ภาษาอังกฤษ	ตำแหน่ง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ด้านการฟัง	ระดับปฏิบัติการ	167	3.01	0.89	2.041*	0.042
	ระดับบริหาร	56	3.27	0.82		
ด้านการพูด	ระดับปฏิบัติการ	167	2.78	0.97	-0.334	0.739
	ระดับบริหาร	56	2.73	0.85		
ด้านการอ่าน	ระดับปฏิบัติการ	167	3.02	0.79	4.340*	0.000
	ระดับบริหาร	56	3.56	0.82		
ด้านการเขียน	ระดับปฏิบัติการ	167	2.56	0.85	4.135*	0.000
	ระดับบริหาร	56	3.08	0.81		
ภาพรวม	ระดับปฏิบัติการ	167	2.87	0.77	2.950*	0.004
	ระดับบริหาร	56	3.21	0.72		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 พบว่า วิศวกรที่ดำรงตำแหน่งระดับบริหาร มีการใช้ภาษาอังกฤษในภาพรวมมากกว่าวิศวกรที่ดำรงตำแหน่งระดับปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (sig.=0.004) นอกจากนี้ ยังพบว่าวิศวกรที่ดำรงตำแหน่งระดับบริหารมีการใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าวิศวกรที่ดำรงตำแหน่งในระดับระดับปฏิบัติการทักษะการฟัง(sig.=0.042) ทักษะการอ่าน (sig.=0.000) และทักษะการเขียน (sig.=0.000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 ความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษของวิศวกรต่างกันใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต่างกัน

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำแนกตามความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษ

การใช้ภาษาอังกฤษ	ความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษ	n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
ด้านการฟัง	ทุกวัน	138	3.40	0.77	20.204*	0.000
	ทุกสัปดาห์	70	3.07	0.80		
	อื่นๆ	15	2.11	0.79		
ด้านการพูด	ทุกวัน	223	3.01	0.79	36.470*	0.000
	ทุกสัปดาห์	138	2.51	0.77		
	อื่นๆ	70	1.33	0.56		
ด้านการอ่าน	ทุกวัน	15	3.59	0.77	17.101*	0.000
	ทุกสัปดาห์	223	3.33	0.75		
	อื่นๆ	138	2.37	1.08		
ด้านการเขียน	ทุกวัน	70	3.14	0.76	24.483*	0.000
	ทุกสัปดาห์	15	2.84	0.84		
	อื่นๆ	223	1.70	0.53		
ภาพรวม	ทุกวัน	138	3.32	0.61	32.575*	0.000
	ทุกสัปดาห์	70	2.98	0.72		
	อื่นๆ	15	1.93	0.75		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า วิศวกรที่มีความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต่างกัน มีระดับการใช้ภาษาอังกฤษในภาพรวม ต่างกัน ดังนี้

ด้านการฟัง พบว่า วิศวกรที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทุกวัน มีระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการฟังมากกว่าวิศวกรที่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทุกสัปดาห์ และอื่นๆ (sig.=0.000)

ด้านการพูด พบว่า วิศวกรที่มีการใช้ภาษาอังกฤษทุกวัน มีระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการพูดมากกว่าวิศวกรที่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทุกสัปดาห์ และอื่นๆ (sig.=0.000)

ด้านการอ่าน พบว่า วิศวกรที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทุกวัน มีระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการอ่านมากกว่าวิศวกรที่ใช้ภาษาอังกฤษอื่นๆ (sig.=0.000)

ด้านการเขียน พบว่า วิศวกรที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทุกวัน มีระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการเขียนมากกว่าวิศวกรที่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทุกสัปดาห์ และอื่นๆ (sig.=0.000)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้พบประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของวิศวกรทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการฟัง ด้านการพูด ด้านการอ่าน และด้านการเขียน พบว่า มีระดับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นวิศวกรที่ดำรงตำแหน่งในพนักงานระดับปฏิบัติการ ดังนั้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจึงไม่บ่อยมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบ

ตามระดับตำแหน่งงาน พบว่า วิศวกรที่ทำหน้าที่ในระดับผู้บริหาร คือเป็นผู้จัดการ หัวหน้างาน มีการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารบ่อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการอ่าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีการใช้บ่อยมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์และอ่านข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เป็นภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับงานวิจัยของอานนท์ ไชยสุริยา (2552) ที่พบว่า บุคลากรในอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมี ใช้ทักษะด้านการอ่านภาษาอังกฤษบ่อยที่สุด กล่าวคือ มีอัตราการอ่านทุกวัน โดยเฉพาะการอ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยของภัทรี รัตนมณฑ์ (2546) ที่พบว่าพนักงานชาวไทยในบริษัทต่างชาติคือบริษัท อีทีเอ (ประเทศไทย) จำกัด มีการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการอ่านเอกสารข้อมูลระดับมาก จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นได้ว่าทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคสังคมภูมิปัญญา เพราะคนในยุคปัจจุบันนี้จำเป็นต้องรู้จักที่จะแสวงหาสารสนเทศและเลือกสรรสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับตนเอง (มาลี ล้ำสกุล, 2546, น.16) และเมื่อแสวงหาได้แล้วจำเป็นต้องอ่านสารสนเทศเหล่านั้น ดังนั้นทักษะการอ่านจึงจำเป็นอย่างมาก เพราะหากอ่านข้อมูล สารสนเทศต่างๆ ไม่เข้าใจ นั่นคือไม่สามารถใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ย่อมส่งผลต่อศักยภาพ (Sadowski, 2011, p. 55) ซึ่งหากวิศวกรมีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษดีย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Tinh, 2015)

จากผลการศึกษาดังกล่าวเห็นได้ว่า ทักษะการอ่านมีความสำคัญต่อการทำงาน เพราะการทำงานในปัจจุบันจำเป็นต้องอ่านข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ เป็นประจำ และข้อมูลข่าวสาร วิทยการความรู้ต่าง ๆ ในปัจจุบันจะถ่ายทอดเป็นภาษาอังกฤษโดยส่วนใหญ่ ดังนั้นหากต้องการสร้างมูลค่าให้กับตนเองก็จำเป็นต้องเพิ่มทักษะในการอ่านซึ่งการที่จะอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ดีนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบพื้นฐานในการอ่าน (Bond & Tinker, 1979, pp. 325-350) มีรายละเอียด ดังนี้

1) ความเข้าใจความหมายของคำ (Word meaning) ผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่อยู่ในรูปประโยคลักษณะต่าง ๆ ซึ่งความหมายของคำย่อมแตกต่างกันออกไป

2) ความเข้าใจความหมายกลุ่มคำ (Thought units) ผู้อ่านต้องการเข้าใจความหมายของกลุ่มคำซึ่งผู้อ่านจะต้องรู้จักอ่านเป็นกลุ่มคำ เพื่อเข้าใจความหมายที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ทำให้ได้ความหมายมากกว่าการอ่านทีละคำ

3) ความเข้าใจประโยค (Sentence comprehension) การเข้าใจความหมายของรูปประโยคซึ่งเป็นความสามารถของผู้อ่านที่จะใช้ความหมายของคำ กลุ่มคำให้สัมพันธ์กันจนเป็นรูปประโยคที่ให้ความหมายสมบูรณ์

4) ความเข้าใจอนุเฉท (Paragraph comprehension) หมายถึง การเข้าใจเนื้อความของรูปประโยคที่ต่อเนื่องทั้งหมดในแต่ละตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญของแต่ละตอนนั้น

5) ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอนุเฉท (Comprehending larger units) หมายถึงความเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดที่อ่าน ผู้อ่านต้องทราบความสัมพันธ์ระหว่างข้อความสำคัญๆ ในแต่ละตอนเพื่อลำดับความคิดของเรื่องและต้องทราบว่าข้อเขียนแต่ละประเภทมีโครงสร้างข้อความแตกต่างกันต่อเนื่องกันจนจบ ซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมาย แนวความคิดที่สำคัญของเนื้อหาและการลำดับเนื้อหาจนสามารถสรุปเป็นความคิดรวบยอดที่สำคัญได้

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับปรุงแก้ไข จากข้อเสนอแนะและผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้ภาษาอังกฤษในระดับกลาง ซึ่งจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารค่อนข้างมาก ดังนั้นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงการเรียนการสอนทางด้านภาษาอังกฤษ เพื่อให้การผลิตวิศวกรตอบสนองต่อตลาดงานได้ ซึ่งจากการศึกษาความต้องการวิศวกรในประเทศไทย พบว่า ตลาดงานทางด้านวิศวกรยังเป็นที่ต้องการของนายจ้าง แต่สิ่งเป็นอุปสรรคของแรงงานทางด้านวิศวกร คือ ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ (ประสบสุข หอมหวล และยุพิน กาญจนะศักดิ์, 2552, น. 67-73)

จากข้อเสนอแนะ พบว่า ต้องการให้มีการจัดการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงพร ทาเจริญศักดิ์ รัชนี เสนีย์ศรีสันต์ และพรพิมล ชุติศิลป์ (2547) ภัทรี รัตนมณฑ์ (2546) ในการจัดฝึกอบรมนั้นต้องตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ หรือตามสภาพความเป็นจริง นอกจากนั้นยังพบว่า มีความต้องการหลักสูตร หรือ ตำราที่มีบทสนทนาที่ใกล้เคียงกับการทำงานจริง ซึ่งจากการศึกษาของฐมณฑ์ปวีร์ เพชรรัตน์ (2555) ที่สำรวจความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อประเมินตำราเรียนในการฝึกอบรมภาษาอังกฤษของพนักงานสายงานปิโตรเลียมนอกชายฝั่ง พบว่า ตำราเรียนที่ใช้จะเน้นด้าน เครื่องมือในการทำงาน ความปลอดภัยในการทำงานความปลอดภัย เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการควรจะมีการจัดการฝึกอบรมพนักงาน สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการผลิตวิศวกรควรเน้นการสอนที่ให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง เช่น คำศัพท์ต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ เป็นต้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างวิศวกรไทยที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น เพื่อค้นหาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้สำหรับการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับวิศวกร อย่างไรก็ตาม หากต้องการข้อมูลที่ลึกซึ้งมากกว่านี้ ควรจะมีการศึกษาวิศวกรไทยที่ดำรงตำแหน่งบริหาร เพื่อให้ได้เห็นสภาพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง และควรศึกษาวิศวกรไทยที่ทำหน้าที่เป็นวิศวกรต่างๆ เช่น วิศวกรจัดซื้อ วิศวกรฝ่ายผลิต หรือวิศวกรที่ทำงานในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงสภาพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

จากผลการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับวิศวกรไทย เนื่องจากวิทยาการความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศทางด้านเทคโนโลยีจะถูกถ่ายทอดจากนักวิจัยชาวตะวันตก โดยถ่ายทอดในลักษณะของบทความวิชาการ บทความวิจัย โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลสำหรับการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ดังนั้นการทำงานในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องแสวงหาสารสนเทศเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนเป็นการเพิ่มศักยภาพให้ตนเอง ดังนั้น ผู้สอนควรจะหาเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนทักษะการอ่านให้กับผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะหากผู้เรียนสามารถอ่านได้ดีย่อมส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน

บรรณานุกรม

ฐมณฑ์ปวีร์ เพชรรัตน์. (2555). *การสำรวจความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อประเมินตำราเรียนในการฝึกอบรมภาษาอังกฤษของพนักงานสายงานปิโตรเลียมนอกชายฝั่ง* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ทรงพร ทาเจริญศักดิ์ รัชนี เสนีย์ศรีสันต์ และพรพิมล ชุติศิลป์. (2547) . *รายงานการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการ การใช้และพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในอุตสาหกรรมยานยนต์.* กรุงเทพฯ: โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.

ประคอง กรรณสูต. (2538). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสบสุข หอมหวล และยุพิน กาญจนะศักดิ์ดา. (2552). ความต้องการและการขาดแคลนแรงงานด้านวิศวกรรมศาสตร์ ในนิคมอุตสาหกรรมของประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 29*(3), 67-73.

ภัทรี รัตนมณฑ์. (2546). *การใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานไทยต่อการปฏิบัติงานในบริษัทต่างชาติ : กรณีศึกษาบริษัท อีทีเอ (ประเทศไทย) จำกัด* (ปัญหาพิเศษ-รป.ม.) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

มาลี ล้ำสกุล. (2546). สารสนเทศและสารสนเทศศาสตร์ ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น (หน่วยที่ 1, น.16).* นนทบุรี: สาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมนึก ภัททิยธนี. (2544). *การวัดผลการศึกษา.* กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย. (2557). *สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รายเดือนสะสมปี 2557.* สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2558, จาก http://www.thinkasiainvestthailand.com/boicontent/webfocus/pdf_199.pdf.

อมตะ คอร์ปอเรชั่น.(2010). *Amata Nakorn Industrial Estate.* สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2558, จาก http://www.amata.com.

อมตะ คอร์ปอเรชั่น. (2014). *Directory 2014.* กรุงเทพฯ: อมตะ คอร์ปอเรชั่น.

อานนท์ ไชยสุริยา. (2552). การใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมีในภาคตะวันออกของประเทศไทย. *ในการประชุมเวทีวิจัยมนุษย์กับสังคม 52* (น.149-162). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

Arapoff, N. (1967). Writing: A thinking process. *Tesol Quarterly, 1*(5), 119-120.

Bond, G. L. and Tinker, A. M. (1979). *Reading difficulties their diagnosis and Correction* (4th ed). New York: Prentice-Hall, Inc.

Conley, M. W. (1995). *Content reading instruction : A communicative approach* (2nd ed). New York: McGraw-Hill, Inc.

Gilakjani, A. P. and Ahmadi, R. M. (2011). A study of factors affecting EFL learners' English listening comprehension and the strategies for improvement. *Journal of Language Teaching and Research, 2*(5), 977-988

Morley, J. (2001). *Teaching English as a Second or Foreign Language* (3rd ed). Boston: Heinle & Heinle.

Ralph, N. G. & Stevens, S. L. (1957). *Are You Listening?.* New York: McGraw-Hill.

Sadowski, A. C. (2011). Providing health information to older adults. *Reviews in Clinical Gerontology. 21*(1), 55-66 .

Saricoban, A. (1999). The teaching of listening. In *The internet TESL Journal.* Retrieved August 26, 2015 form http://iteslj.org/Articles/Saricoban-Listening.html.

Tinh, C. L. (2015). Needs analysis of English for mechanical engineering students in the Vietnamese context In TESOL Conference 2015 Retrieved August 26, 2015 from http://www.vnseameo.org/TESOLConference2015/Materials/Fullpaper/Ms.%20Le%20 Cao%20Tinh.pdf

Tsitsopoulou, E. (1992). Conversation Classes. In *English Teaching Forum.* New York: Oxford University Press.

Valette, R. M. (1977). *Modern language testing.* New York: Harcourt Brace Jovanovich.

William, E. (1993). *Reading in the language classroom.* London: McMillian.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis.* (3rd Edition). New York: Harper and Row.

ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล*

PUBLIC RELATIONS CAPABILITY OF PUBLIC RELATIONS STAFF IN RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY*

ทรงวิทย์ เจริญกิจธนลาภ**
Songwit Charoenkitthanalap**
จารุวรรณ สกุลคู***
Jaruwan Skulkhu***
อัจฉรา วัฒนาณรงค์***
Atchara Watthananarong***
ณัฐวิภา สินสุวรรณ****
Natwipa Sinsuwarn****

---

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการประชาสัมพันธ์ให้แก่บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

** นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
** Ph.D. Candidate, Doctor of Education Program in Higher Education, Faculty of Education, Srinakharinwirot University
** Email: golf_songwit@hotmail.co.th
*** ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
*** Retired Government Officer, Srinakharinwirot University
**** อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
**** Instructor, Department of Advertising and Public Relations Technology, Faculty of Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และ (2) เปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานในสถาบันอุดมศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ (3) เปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ในกอง/สำนัก/ศูนย์/งาน และในคณะ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 9 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 98 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของนีย์แมน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อประเมินความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.915 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานด้วย t-test for Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า

(1) บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านภาพ ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และด้านการเผยแพร่และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในระดับมาก และมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวและด้านการพูดในระดับ ปานกลาง

(2) บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานในสถาบันอุดมศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ ระดับการศึกษา หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและด้านการพูด ด้านภาพ ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และด้านการเผยแพร่และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน สำหรับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา พบว่า บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ที่มีสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาแตกต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบว่าแตกต่างกัน

(3) เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกับเกณฑ์ พบว่า ความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมไม่แตกต่างกับเกณฑ์ หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ 2 ด้าน คือ ด้านข่าวและด้านการพูดที่ต่ำกว่าเกณฑ์ และมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ 2 ด้าน คือ ด้านภาพและด้านการเผยแพร่และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ ในขณะที่ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกับเกณฑ์

คำสำคัญ: ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์

Abstract

The purposes of this research were to 1) study public relations capability of public relations staff (PRS) in Rajamangala University of Technology (RMUT) in the whole and in five aspects: news, speech, photography, preparation of publicity materials, and dissemination and publicity activities, 2) to compare public relations capability of PRS according to gender, age, work experience in higher education institutions, work experience in public relations, educational attainment, field of study and work agent, and 3) to compare public relations capability of PRS with a criterion. The samples used were 98 PRS of RMUT in the academic year 2015 selected by stratified random sampling and Neyman allocation. The instrument used to collect data was a Likert-type, five-point rating scale questionnaire of 32 items. The alpha reliability of the questionnaire was 0.915. The statistical methods used to analyze data included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The hypothesis was tested by t-test for Independent samples and one-way analysis of variance at the 0.05 significant levels. The results showed that:

1. PRS in RMUT had a high level of public relations capability in the whole. When considered in each aspect, the PRS held a high level of public relations capability in the aspects of photography, the preparation of publicity materials, and the dissemination and publicity activities, but a moderate level in the aspects of news and speech.

2. There was no significant difference in public relations capability among PRS in RMUT according to their gender, age, and work experience in higher education institutions, work experience in public relations, educational attainment, and work agent in the whole and in the photography, speech, preparation of publicity materials and dissemination and publicity activities aspects. However, there was a significant difference found on the aspect of news between those who graduated in Communication Arts, Journalism, Mass Communication, and Public Relations fields and the other group that held some other major fields of study.

3. When compared public relations capability of PRS in RMUT with a criterion, there was no significant difference found in the whole. When considered in each aspect, there were two aspects , news and speed found significantly lower than the criterion and there were two espects, photography, dissemination and publicity activities found significantly higher than the criterion while the preparation of publicity materials aspect did not differ from the criterion.

Keywords: Public Relations Capability, Public Relations Staff

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในระดับที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการเตรียมบุคคลเข้าสู่การประกอบอาชีพ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งผลิตบัณฑิต แม้การอุดมศึกษาของประเทศไทยจะมีการจัดการเรียนการสอนกันมาเป็นเวลานาน แต่การขยายตัวของการจัดการศึกษาในระดับนี้เกิดขึ้นอย่างจริงจังประมาณ ปี พ.ศ.2506 และหลังจากนั้นได้มีการสร้างมหาวิทยาลัยของรัฐเพิ่มขึ้นและขยายออกสู่ต่างจังหวัด นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกก็คือ การเปลี่ยนสถานะของมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ประมาณ 50 แห่งเป็น "มหาวิทยาลัย" รวมทั้งการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนขึ้นอีกประมาณ 20 แห่ง แต่ที่สำคัญคือ การที่รัฐมีนโยบายส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นเหตุให้มีมหาวิทยาลัยเอกชนเกือบ 100 แห่งทั่วประเทศ ทั้งที่อยู่ในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (อุทัย ดุลยเกษม, 2556, น.106)

ปัจจุบัน การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ โดยในปีการศึกษา 2558 มีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด สกอ. จำนวน 156 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในสังกัด สกอ. อีกเป็นจำนวนมาก รวมสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดในประเทศกว่า 300 แห่ง แต่ในทางตรงกันข้ามจำนวนเด็กเกิดใหม่ในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภาวะการเจริญพันธุ์ต่ำ ซึ่งผลของการมีภาวการณ์เจริญพันธุ์ต่ำส่งผลให้ประเทศไทยมีสัดส่วนของผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมดสูงพอๆ กับสิงคโปร์ จนทำให้ประเทศไทยกำลังกังวลกับภาวการณ์ดังกล่าว (สุรีย์พร พันพึ่ง, 2557, น.1-2) จนเป็นเหตุให้กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะยุบหรือยุบโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเรือนหมื่นที่มีเด็กนักเรียนไม่ถึง 100 คน และมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษารวมเข้าไว้ด้วยกัน (อุทัย ดุลยเกษม, 2556, น.106) และจากการที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น ในขณะที่จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนลดลง (กฤษณพงศ์ กีรติกร, 2553, น.5-8) ประกอบกับในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) โดยมีการเปิดเสรีทางการค้าบริการด้านการอุดมศึกษา ซึ่งอาจทำให้มีมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศเข้ามาจัดการเรียนการสอนภายในประเทศไทยมากขึ้น จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การแข่งขันทางการตลาดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ สกอ. ได้จัดทำยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 โดยมาตรการที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาประชาคมอาเซียน คือ การดำเนินกิจกรรมทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, น.72) อีกทั้ง การเปลี่ยนสถานะสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาไทยต้องพึ่งตัวเองมากขึ้น โดยพัฒนาไปสู่การดำเนินกิจการเชิงพาณิชย์มากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ต้องหารายได้เลี้ยงตัวเองมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งในปัจจุบัน ต่างหาช่องทางที่จะนำรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัยในรูปแบบต่างๆ เพื่อลดการพึ่งพิงงบประมาณจากรัฐ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศักดิ์, 2550) สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจึงต้องปรับโครงสร้างการบริหารองค์กรและการจัดดำเนินงานสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในการแข่งขันด้านการศึกษาที่เพิ่มสูงขึ้นและสามารถดำเนินการร่วมกับองค์กรอื่นๆ ได้ โดยมุ่งเน้นในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถาบัน เพราะธุรกิจการศึกษาแตกต่างจากธุรกิจอื่นๆ จึงต้องเน้นเรื่องคุณภาพและความน่าเชื่อถือเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายเลือกที่จะเข้าศึกษาในสถาบันของตน สถาบันอุดมศึกษาจึงได้นำกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์มาใช้ การประชาสัมพันธ์จึงถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดดำเนินงานสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน

เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นกิจการสาธารณะ บทบาทของนักประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะในสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐแต่เดิมจึงเป็นเพียงการประชาสัมพันธ์ภายในองค์กรหรือการสร้างภาพลักษณ์ของ

องค์กรเป็นหลัก แต่จากสถานการณ์และความท้าทายข้างต้น จึงทำให้ผู้บริหารในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้จากการที่สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ได้จัดตั้งกอง/ศูนย์/สำนักประชาสัมพันธ์ขึ้น เพื่อเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ โดยได้นำแนวคิดทางการตลาดมาใช้ ซึ่งไม่ได้แตกต่างจากองค์กรธุรกิจ โดยมีการจัดตั้ง "ฝ่ายสื่อสารการตลาด" หรือ "ฝ่ายสื่อสารองค์กร" เพื่อทำหน้าที่ในการวางแผนกลยุทธ์ สร้าง รักษา แย่งชิงการรับรู้ (Brand Perception) แย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) ขยายความสัมพันธ์ทางการตลาดกับผู้ใช้บริการ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด แต่เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษามีลักษณะแตกต่างไปจากองค์กรธุรกิจที่ต้องการสร้างยอดขายและกำไร แต่สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นในการผลิตบัณฑิตให้มีความพร้อมในการประกอบอาชีพ สร้างสรรค์งานวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งหากนักประชาสัมพันธ์ไม่เข้าใจบริบทของการจัดการอุดมศึกษาแล้ว จะทำให้ไม่สามารถหาประเด็นข่าวเพื่อที่จะทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกได้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (มทร.) เป็นสถาบันอุดมศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ.2548 โดยใน พรบ.ดังกล่าว ได้แบ่ง มทร. ออกเป็น 9 แห่ง คือ มทร. กรุงเทพ มทร.ตะวันออก มทร.ธัญบุรี มทร.พระนคร มทร.รัตนโกสินทร์ มทร. ล้านนา มทร.ศรีวิชัย มทร.สุวรรณภูมิ และ มทร.อีสาน และเนื่องจากการจัดตั้ง มทร.เกิดจากการรวมกลุ่มวิทยาเขตในสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเดิม จึงทำให้ มทร.ทุกแห่งมีพื้นที่ในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าหนึ่งพื้นที่ สำหรับการบริหารจัดการด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร. ทั้ง 9 แห่ง นั้น ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้มีการจัดตั้งกองหรือหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ จึงทำให้การบริหารจัดการงานด้านประชาสัมพันธ์ของแต่ละ มทร.แตกต่างกันออกไป บางแห่งจัดตั้งเป็นส่วนราชการภายในของมหาวิทยาลัย บางแห่งเป็นเพียงส่วนงานหนึ่งในสังกัดกองกลาง และส่วนใหญ่จะมีนักประชาสัมพันธ์ไม่เกิน 5 คน

จากการที่ มทร.ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับ จึงทำให้ มทร.บางแห่ง ยังไม่เป็นที่คุ้นเคยหรือรู้จักในหมู่นักเรียนนักศึกษามากนัก ดังนั้น มทร.แต่ละแห่งจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เชิงรุก (Proactive Public Relations) โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการให้บริการด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ การเข้าถึงสื่อมวลชน การเข้าไปจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาในพื้นที่เป้าหมาย รวมถึง การให้บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนปฏิบัติหน้าที่ด้านประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมด้วย ทั้งนี้ เนื่องจาก มทร.ส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนหลายพื้นที่ แต่บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์โดยตรงจะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสำนักงานอธิการบดีเท่านั้น ซึ่งบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ยังขาดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ ดังนั้น การจะทำให้กลยุทธ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้บรรลุเป้าหมายนั้น จึงควรที่จะต้องทราบระดับความสามารถในการประชาสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ เพื่อที่จะได้นำมาพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร.

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร. จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร. กับเกณฑ์

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

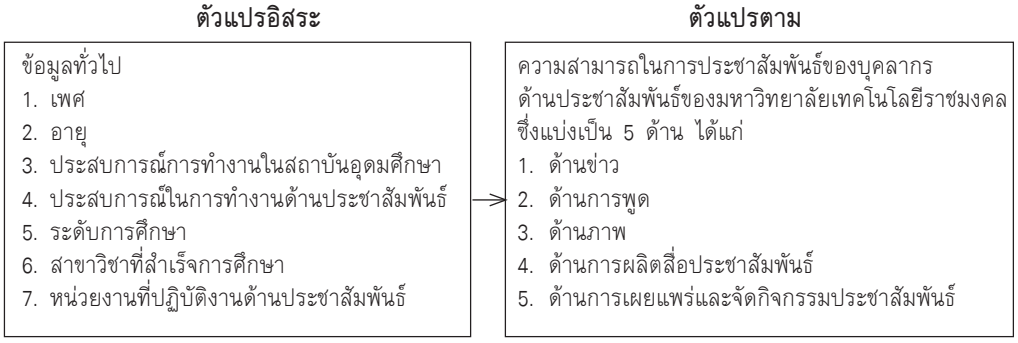
1. ประชากร คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ในกอง/ศูนย์/สำนัก/คณะ ของ มทร. ปีการศึกษา 2558

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานในสถาบันอุดมศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร. ซึ่งแบ่ง เป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านข่าว ด้านการพูด ด้านภาพ ด้านการผลิตสื่อ และด้านการเผยแพร่และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานในสถาบันอุดมศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร. แตกต่างกัน

2. บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและในแต่ละด้านสูงกว่าเกณฑ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะงานความสามารถในการประชาสัมพันธ์ หลังจากนั้นนำมาสังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบด้านความสามารถในการประชาสัมพันธ์

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ออกหนังสือถึงรองอธิการบดี ผู้อำนวยการหรือหัวหน้างาน และมีหน้าที่รับผิดชอบหรือกำกับดูแลด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร. เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาในส่วนที่ 1 มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาความสามารถในการประชาสัมพันธ์ที่บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร.ทั้ง 9 แห่ง และได้ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ออกหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้านประชาสัมพันธ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องสมบูรณ์ของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item - Objective Congruence Index: IOC) พบว่า ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 32 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญด้านประชาสัมพันธ์ ได้ให้ความคิดเห็นว่า ข้อคำถามทุกข้อสามารถนำไปใช้วัดตามวัตถุประสงค์ได้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรของ มทร.สุวรรณภูมิ จำนวน 30 คน ในวันที่ 1-2 ตุลาคม 2558 แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% และ t-test for Dependent Samples กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเพื่อเป็นการตรวจสอบว่าแบบสอบถามนี้สามารถใช้วัดได้อย่างคงที่และสม่ำเสมอ ผู้วิจัยจึงได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1984, p.161) จากการทดสอบ พบว่า ข้อคำถามทั้ง 32 ข้อมีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนด และแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.915

ขั้นที่ 4 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ในกอง/ศูนย์/สำนัก/คณะ หรืองานประชาสัมพันธ์กองกลางของ มทร. ในการตอบแบบสอบถาม โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของนีย์แมน (Neyman allocation) (Cochran, 1977, p.98) จำนวน 100 คน

ขั้นที่ 5 หลังจากที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่ถูกต้องและสมบูรณ์ จำนวน 98 ชุด จากนั้น จึงนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติต่างๆ ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานด้านเพศ สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t-test for Independent Samples ด้านอายุ ประสบการณ์การทำงานในสถาบันอุดมศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ ระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One- Way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม กรณีพบความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างนั้นเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe)

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1. **ความสามารถในการประชาสัมพันธ์** หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกของนักประชาสัมพันธ์ที่สามารถตอบสนองต่อการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ของสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างคล่องแคล่ว และเป็นความสามารถเฉพาะทางของนักประชาสัมพันธ์ โดยไม่รวมถึงความสามารถทั่วไปที่จำเป็นต้องมีอยู่ในทุกวิชาชีพหรือทุกตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน เช่น ความสามารถในการบริหารจัดการงานที่รับผิดชอบ ความสามารถในการวางแผน ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ฯลฯ ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย

1.1 ด้านข่าว ได้แก่ ความสามารถในการจับประเด็นเรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัว/อยู่ในความสนใจ/น่าสนใจมาเป็นข่าว การเข้าถึงบุคคลหรือข้อมูล การเขียนบรรยายภาพ การเขียนข่าวแจกการเขียนรายงานพิเศษ การเขียนบทความ การแก้ไขข่าวได้ถูกต้องตามหลักการวิชาการ

ด้านการพูด ได้แก่ ความสามารถในการเป็นพิธีกร การใช้เสียง การใช้ภาษา การเป็นผู้ประกาศข่าวทางโทรทัศน์หรือสื่อภาพเคลื่อนไหว การพูดเพื่อจัดรายการทางสถานีวิทยุของมหาวิทยาลัย การพูดประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับหน่วยงานหรือกิจกรรมต่างๆ ที่มหาวิทยาลัย/คณะจัด

1.3 ด้านภาพ ได้แก่ ความสามารถในการถ่ายภาพบุคคล/เหตุการณ์ การคัดเลือกภาพ การตัดต่อภาพการตกแต่งภาพ เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

1.4 ด้านการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบแผ่นพับ/โปสเตอร์/จุลสาร/วารสาร ป้ายไวนิล/Banner/Billboard การใช้เครื่องอัดสำเนาระบบดิจิตอลในการจัดทำข่าวแจก การเขียนสปอตทางวิทยุ/โทรทัศน์ การเขียนบทวีดีทัศน์/สารคดีสั้น การออกแบบป้าย Backdrop บูธนิทรรศการ Roll up

1.5 ด้านการเผยแพร่และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ความสามารถในการใช้ Social Media ในการเผยแพร่ข่าว การนำเยี่ยมชมสถานที่และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่นำเยี่ยมชม การจัดแถลงข่าว การเขียนโครงการและจัดกิจกรรมสื่อมวลชนสัมพันธ์และกิจกรรมการสื่อสารการตลาด

2. เกณฑ์ หมายถึง ค่าเฉลี่ยความสามารถในการประชาสัมพันธ์ที่ระดับ 3.51 ซึ่งเป็นระดับสูงตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต โดยผู้วิจัยใช้การทดสอบที (One sample t-test) เปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของผู้ตอบแบบสอบถามกับเกณฑ์

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญและวัตถุประสงค์การประชาสัมพันธ์ของสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยสมาชิกภายในสถาบันที่มีหลากหลาย และมีความแตกต่างกันมาก ภารกิจที่สถาบันอุดมศึกษาต้องปฏิบัติมีมากมายและมีความสลับซับซ้อน ซึ่งสมาชิกในสถาบันอุดมศึกษาจะต้องร่วมกันรับผิดชอบภารกิจของสถาบันให้ดำเนินไปและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้สถาบันดำรงอยู่ด้วยความเป็นเลิศทางวิชาการ ช่วยกันรักษาสถานภาพและมาตรฐานของสถาบันให้เป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องจากประชาชนตลอดไป (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, ม.ป.ป., น.9-10) สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องใช้การประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้าอันดีระหว่างสมาชิกภายในสถาบันและระหว่างสถาบันกับบุคคล/หน่วยงานภายนอก ซึ่งจะก่อให้เกิดการประสานงานและร่วมมือร่วมใจในการสนับสนุนให้การดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

อัปษรศรี ปลอดเปลี่ยว (2543, น.17) ได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ของสถาบันการศึกษา ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา โดยใช้การประชาสัมพันธ์ในการสร้างความสำนึก ความรู้ ความเข้าใจให้เกิดขึ้นในหมู่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนว่าสถาบันศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของและเป็นหน้าที่ของแต่ละคนที่ต้องให้ความร่วมมือในกรจัดและพัฒนาการศึกษา

2. เพื่อเป็นการแถลงหรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับกิจกรรมของสถาบันศึกษา นักเรียนนักศึกษาและการจัดการศึกษา

3. เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างนักเรียนนักศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครองและประชาชนที่สถาบันศึกษาตั้งอยู่ โดยอาศัยสถาบันการศึกษาเป็นทั้งศูนย์ประชาคม ศูนย์การศึกษาและศูนย์วัฒนธรรมของชุมชน

4. เพื่อสร้างความเชื่อถือ ศรัทธา ความนิยมและความมั่นในในสถาบันการศึกษาให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน

5. เพื่อส่งเสริมให้ครูอาจารย์ นักเรียนนักศึกษา และผู้ปกครองให้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันร่วมมือกันในการแก้ปัญหาของนักเรียนนักศึกษา

6. เพื่อให้ครูอาจารย์ นักเรียนนักศึกษา ผู้ปกครอง เข้าใจในระเบียบกฎเกณฑ์และเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีกฎระเบียบให้เข้าใจตรงกันและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสถาบันการศึกษา

7. เพื่อประเมินความต้องการของผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการศึกษา เพื่อสถาบันการศึกษาจะได้หาทางสนองตอบต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

8. เพื่อช่วยแก้ไข ขจัดปัดเป่าและป้องกันความขัดแย้ง บรรดาข้อข้องใจทั้งหลายด้วยการคาดการณ์ล่วงหน้าและค้นหาจุดบกพร่องต่างๆ ที่ครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนมีต่อสถาบันการศึกษาให้หมดสิ้นไป และพยายามสร้างสิ่งที่จะทำให้ประชาชนมองสถาบันการศึกษาในแง่ดีก่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสสถาบันการศึกษาอย่างแท้จริง

9. เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงให้แนวคิด มิใช่เพียงแต่ความต้องการของครูอาจารย์หรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น

10. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนหรือชักชวนให้ผู้ปกครองหรือประชาชนเข้ามามีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการด้านต่างๆ ด้วยกำลังกาย จิตใจ ปัญญาความคิด วัสดุ ตลอดจนด้านการเงินที่สถาบันการศึกษาขาดแคลน เพื่อสถาบันการศึกษาได้บรรลุผลในการจัดการศึกษาตามเป้าหมายอย่างสมบูรณ์

เป้าหมายการประชาสัมพันธ์ของสถาบันอุดมศึกษา

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2541, น.37) อธิบายว่า เป้าหมายของการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยมีสองลักษณะ คือ การประชาสัมพันธ์ภายในกับการประชาสัมพันธ์ภายนอก การประชาสัมพันธ์ภายใน คือ การประชาสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในองค์กร เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายและอุดมการณ์ของหน่วยงาน เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ลดช่องว่างระหว่างฝ่ายบริหารกับบุคลากรในระดับต่างๆ เป็นการกระตุ้น ชักจูงใจและส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานเต็มที่ด้วยความเต็มใจ และทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์องค์กรไปพร้อมๆ กันด้วย โดยมีความรู้สึกจงรักภักดี เพราะการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ภายนอก จะไม่ประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ หากปราศจากการประชาสัมพันธ์ภายในหรือการประชาสัมพันธ์ภายในล้มเหลวหรือบุคคลไม่เห็นความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ภายนอก คือการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกับประชากรกลุ่มเป้าหมายหรือหน่วยงานที่มหาวิทยาลัยต้องเกี่ยวข้องหรือสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ตลาดจนการบอกกล่าวเกี่ยวกับการดำเนินงาน ดำเนินการในเหตุการณ์พิเศษ เพื่อให้เกิดการสนับสนุนร่วมมือในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความสำเร็จของงาน

ความสามารถในการประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะงานที่นักประชาสัมพันธ์ต้องปฏิบัติ บทบาทหน้าที่ คุณสมบัติ คุณลักษณะของนักประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหากรอบแนวความคิดเกี่ยวกับในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสามารถที่นักประชาสัมพันธ์ควรได้รับการเสริมสร้าง มีดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถที่นักประชาสัมพันธ์ควรได้รับการเสริมสร้าง

ผู้เสนอแนวคิด	ความสามารถที่นักประชาสัมพันธ์ควรได้รับการเสริมสร้าง
กุลธิดา ธรรมวิภัชน์ (2542)	การบริหารจัดการ การวางแผน การวิเคราะห์ปัญหา การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า / การผลิตสื่อต่างๆ ความสามารถในการใช้เครื่องมือ การทำกราฟฟิค / การเขียน / การพูด การเป็นพิธีกร / การจัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์
เปรมศิริ นิมิตมงคล (2544)	การเขียน / การติดต่อประสานงานกับสื่อมวลชน / การบริหารจัดการ
ชมพูนุท นุตาคาม (2546)	การเขียนข่าวประชาสัมพันธ์ / การบริหารจัดการ / การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ / การจัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ / การจัดทำสื่อ
รุจินันท์ เอื้อพิทักษ์กุล (2550)	การใช้ภาษาทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด / การใช้สื่อใหม่ ๆ / การทำงานร่วมกับผู้อื่น
กัญญา ศิริสกุล (2552)	การวางแผนโครงการ / การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร / การเขียน / การผลิตสื่อ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะงาน บทบาทหน้าที่ คุณสมบัติ คุณลักษณะของนักประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้เลือกความสามารถซึ่งเป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกของนักประชาสัมพันธ์ที่สามารถตอบสนองต่อการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ได้อย่างคล่องแคล่วที่นักประชาสัมพันธ์ควรที่จะได้รับการส่งเสริมได้ด้วยการฝึกอบรมมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านข่าว ด้านการพูด ด้านภาพ ด้านการผลิตสื่อ และด้านการเผยแพร่และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร.

1.1 ด้านข่าว พบว่า มีความสามารถโดยรวมในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสามารถในการเข้าถึงบุคคลหรือข้อมูลในระดับมาก และการจับประเด็นเรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัว/อยู่ในความสนใจ/น่าสนใจมาเป็นข่าว การเขียนบรรยายใต้ภาพ การเขียนข่าวแจก การเขียนรายงานพิเศษ การเขียนบทความ การแก้ไข ข่าวโดยใช้สัญลักษณ์แบบต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามหลักการในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการพูด พบว่า มีความสามารถโดยรวมในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสามารถในการใช้ภาษาและการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับหน่วยงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัย/คณะจัดแก่สื่อมวลชนในระดับมาก และการเป็นพิธีกร การใช้เสียง การเป็นผู้ประกาศข่าวทางโทรทัศน์หรือสื่อภาพเคลื่อนไหวการเป็นนักจัดรายการทางสถานีวิทยุ และการพูดประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสายในระดับปานกลาง

1.3 ด้านภาพ พบว่า มีความสามารถโดยรวมในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสามารถในการถ่ายภาพบุคคล/เหตุการณ์ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การคัดเลือกภาพให้เหมาะสมกับรูปแบบข่าว เนื้อข่าวและสื่อประชาสัมพันธ์ การตัดต่อภาพเพื่อนำใช้ในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ การตกแต่งภาพถ่ายให้สวยงามและการจัดวางภาพและตัวอักษรในสื่อต่างๆ ในระดับมาก

1.4 ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ พบว่า มีความสามารถโดยรวมในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสามารถในการออกแบบแผ่นพับ โปสเตอร์ จุลสาร/วารสาร ป้ายไวนิล/ Banner/ Billboard/ Backdrop บูธนิทรรศการ Rollup ให้สวยงามและน่าสนใจ การใช้เครื่องอัดสำเนาระบบดิจิตอลในการจัดทำจดหมายข่าวหรือข่าวแจกในระดับมาก และการเขียนสปอตโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ/โทรทัศน์ และการเขียนบทวีดีทัศน์/สารคดีสั้นในระดับปานกลาง

1.5 ด้านการเผยแพร่และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ พบว่า มีความสามารถโดยรวมในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสามารถในการใช้ Social Media ในการเผยแพร่ข่าว การนำเยี่ยมชมและการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่นำเยี่ยมชม และการจัดแถลงข่าวในระดับมาก และการเขียนโครงการและจัดกิจกรรมสื่อมวลชนสัมพันธ์ และการเขียนโครงการและจัดกิจกรรมการสื่อสารการตลาด ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร. จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานในสถาบันอุดมศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านประชาสัมพันธ์ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ พบว่า

2.1 เพศต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 อายุต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ประสบการณ์ในการทำงานในสถาบันอุดมศึกษาต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.5 ระดับการศึกษาต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.6 สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาแตกต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมไม่แตกต่างกัน หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาแตกต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ผู้สำเร็จการศึกษาด้านประชาสัมพันธ์ (นิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์/สื่อสารมวลชน/ประชาสัมพันธ์) มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านประชาสัมพันธ์ สำหรับความสามารถในการประชาสัมพันธ์อีก 4 ด้าน คือ ด้านการพูด ด้านภาพ ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และด้านการเผยแพร่และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ไม่พบว่าแตกต่างกัน

2.7 หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร.กับเกณฑ์ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์กับเกณฑ์ 3.51

ความสามารถในการประชาสัมพันธ์	n = 98		t	p
	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านข่าว	3.32	0.76	-2.451	0.016
ด้านการพูด	3.29	0.87	-2.547	0.012
ด้านภาพ	3.89	0.70	5.376	0.001
ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์	3.55	0.80	0.473	0.637
ด้านการเผยแพร่และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์	3.69	0.77	2.337	0.021
ความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวม	**3.55**	**0.61**	**0.614**	**0.540**

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมไม่แตกต่างกับเกณฑ์ หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ 2 ด้าน คือ ด้านข่าวและด้านการพูดที่ต่ำกว่าเกณฑ์ และมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ 2 ด้าน คือ ด้านภาพและด้านการเผยแพร่และ

การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ ในขณะที่ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกับเกณฑ์

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร.

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร.มีความสามารถด้านข่าว ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ความสามารถด้านข่าวต้องมีองค์ความรู้พื้นฐานก่อนการปฏิบัติและจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ แต่บุคลากรของมหาวิทยาลัยปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ได้ไม่นานนัก และการปฏิบัติงานส่วนใหญ่เน้นการประชาสัมพันธ์ภายในมหาวิทยาลัยมากกว่าภายนอก จึงทำให้มีความสามารถด้านนี้ไม่สูงมากนัก

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร. มีความสามารถด้านการพูดในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า งานโดยส่วนใหญ่ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์เป็นงานเบื้องหลังมากกว่าเบื้องหน้า อีกทั้งในมหาวิทยาลัยมีอาจารย์ซึ่งมีทักษะในการพูดที่ดีกว่า ทำให้บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ไม่ค่อยได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพูด จึงทำให้มีความสามารถด้านนี้ไม่สูงมากนัก

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร.มีความสามารถด้านภาพในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ความสามารถด้านภาพเป็นภารกิจหลักของงานประชาสัมพันธ์เป็นองค์ประกอบหลักที่ใช้ในการจัดทำสื่อต่าง ๆ และเป็นภารกิจที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ จึงทำให้มีความสามารถด้านนี้สูง

1.4 จากผลการวิจัยที่พบว่า บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร.มีความสามารถด้านการทำสื่อประชาสัมพันธ์ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์และมีเครื่องมือในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ประเภทจดหมายข่าวหรือข่าวแจกเอง จึงทำให้มีความสามารถด้านนี้สูง

1.5 จากผลการวิจัยที่พบว่า บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร.มีความสามารถด้านการเผยแพร่และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญของงานประชาสัมพันธ์ของทุกหน่วยงาน ทำให้บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่เป็นประจำ จึงทำให้มีความสามารถด้านนี้สูง

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ของ มทร.

2.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า เพศต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าลักษณะของงานประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันมีความหลากหลายมากกว่าในอดีตที่มุ่งเน้นในเรื่องของการสร้างภาพลักษณ์และการให้เข้ามูล จึงทำให้นักประชาสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือชายจำเป็นต้องมีความรู้ที่หลากหลายด้านกว่าในอดีต จึงทำให้เพศต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของทัณฑกานต์ ดวงรัตน์ (2553, น.124) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทในการปฏิบัติงานและบุคลิกภาพของนักประชาสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ที่พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทในการปฏิบัติงานของนักประชาสัมพันธ์ในด้านเทคนิคการสื่อสาร ด้านการเป็นตัวแทน-โฆษกองค์กรในองค์กรภาครัฐ และกัญญา สิริสกุล (2553, น.80) ที่ได้ศึกษา เรื่อง บทบาทของนักประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย ที่พบว่า เพศต่างกันมีผลต่อบทบาทการปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์โดยรวม งานด้านเทคนิคและงานด้านบริหารไม่แตกต่างกัน จึงแสดงให้เห็นว่า เพศไม่มีผลต่อความสามารถในการประชาสัมพันธ์

2.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า อายุต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า มทร. แต่ละแห่งมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์โดยตรงได้ไม่นาน เนื่องจากมหาวิทยาลัยได้รับการปรับเปลี่ยนสถานะภาพเป็นมหาวิทยาลัย 9 แห่ง ได้ไม่นาน ซึ่งแม้ว่าอายุของบุคลากรจะแตกต่างกันก็ตาม แต่ประสบการณ์ในการทำงานด้านการ

ประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน จึงทำให้อายุต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัณฑกานต์ ดวงรัตน์ (2553, น.124) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทในการปฏิบัติงานและบุคลิกภาพของนักประชาสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ที่พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทในการปฏิบัติงานของนักประชาสัมพันธ์ในด้านสื่อมวลชนสัมพันธ์ ด้านเทคนิคการสื่อสาร ด้านการเป็นตัวแทน-โฆษกองค์กร ในองค์กรภาครัฐ และกัญญา สิริสกุล (2553, น.83) ที่ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของนักประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย ที่พบว่า อายุต่างกันมีผลต่อบทบาทการปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์โดยรวม งานด้านเทคนิคและงานด้านบริหารไม่แตกต่างกัน จึงแสดงให้เห็นว่า อายุไม่มีผลต่อความสามารถในการประชาสัมพันธ์

2.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานในสถาบันอุดมศึกษาต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า งานที่บุคลากรในมหาวิทยาลัยได้ปฏิบัติอยู่เดิมอาจไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านการประชาสัมพันธ์จึงทำให้ประสบการณ์ในการทำงานไม่ส่งผลต่อความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ ลิ้มไพบูลย์ (2542, น.174) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์การตลาดของนักประชาสัมพันธ์องค์กรธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์การฝึกอบรมสัมมนาด้านความรู้อื่น ๆ และประสบการณ์การอบรมสัมมนาในต่างประเทศต่างกันมีผลต่อการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

2.4 จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าลักษณะของงานประชาสัมพันธ์เป็นงานประจำที่ทำซ้ำ ๆ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานจึงไม่มีผลต่อความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของทัณฑกานต์ ดวงรัตน์ (2553, น.124) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทในการปฏิบัติงานและบุคลิกภาพของนักประชาสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ที่พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทในการปฏิบัติงานของนักประชาสัมพันธ์ในด้านสื่อมวลชนสัมพันธ์ ด้านเทคนิคการสื่อสาร ด้านการเป็นตัวแทน-โฆษกองค์กรในองค์กรภาครัฐ จึงแสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ไม่มีผลต่อความสามารถในการประชาสัมพันธ์

2.5 จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าความสามารถในการประชาสัมพันธ์ในงานวิจัยนี้เป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกของนักประชาสัมพันธ์ที่สามารถตอบสนองต่อการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งจะต้องได้รับการฝึกฝน พัฒนา และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ ลิ้มไพบูลย์ (2542, น.173) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์การตลาดของนักประชาสัมพันธ์องค์กรธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า ระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน และกัญญา สิริสกุล (2553, น.86) ที่ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของนักประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย ที่พบว่า ระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อบทบาทการปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์โดยรวม งานด้านเทคนิคและงานด้านบริหารไม่แตกต่างกัน จึงแสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความสามารถในการประชาสัมพันธ์

2.6 จากผลการวิจัยที่พบว่า สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาแตกต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พบว่า สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาแตกต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้สำเร็จการศึกษาด้านประชาสัมพันธ์ (นิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์/สื่อสารมวลชน/ประชาสัมพันธ์) จะมีองค์ความรู้ทฤษฎีหลักการที่เกี่ยวกับด้านข่าวและได้มีโอกาสในการฝึกปฏิบัติด้านข่าว ซึ่งเป็นทักษะเฉพาะของวิชาชีพมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านประชาสัมพันธ์ จึงทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาด้านประชาสัมพันธ์มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัณฑกานต์ ดวงรัตน์ (2553,

น.124) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทในการปฏิบัติงานและบุคลิกภาพของนักประชาสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ที่พบว่า สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อบทบาทในการปฏิบัติงานของนักประชาสัมพันธ์ในด้านเทคนิคการสื่อสาร

2.7 จากผลการวิจัยที่พบว่า หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าหน่วยงานที่ปฏิบัติมีบริบทเดียวกัน คือ เป็นสถาบันการศึกษา หรือแม้ว่าลักษณะของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานจะแตกต่างกัน แต่ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ก็อาจจะไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ ลิ้มไพบูลย์ (2542, น.175) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์การตลาดของนักประชาสัมพันธ์องค์กรธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า สถานภาพหน่วยงานประชาสัมพันธ์ต่างกันมีผลต่อการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน และกัญญา สิริสกุล (2553, น.91) ที่ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของนักประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย ที่พบว่า ประเภทขององค์กรที่ต่างกันมีผลต่อบทบาทการปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์โดยรวม งานด้านเทคนิคและงานด้านบริหารไม่แตกต่างกัน จึงแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่ปฏิบัติงานไม่มีผลต่อความสามารถในการประชาสัมพันธ์

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการประชาสัมพันธ์โดยรวมที่ไม่แตกต่างกับเกณฑ์ แต่ความสามารถด้านข่าวและด้านการพูดต่ำกว่าเกณฑ์ ความสามารถด้านภาพและด้านการเผยแพร่และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สูงกว่าเกณฑ์ ในขณะที่ความสามารถด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกับเกณฑ์นั้น อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ซึ่งมีอายุไม่เกิน 40 ปี มีความสามารถในการใช้โปรแกรม สื่อ โสตทัศนูปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านภาพ ด้านการเผยแพร่และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์สูงและไม่แตกต่างกับเกณฑ์ สำหรับความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวและด้านการพูดที่พบว่าต่ำกว่าเกณฑ์ อาจเป็นเพราะว่าความสามารถในการประชาสัมพันธ์ทั้ง 2 ด้านนี้ เป็นความสามารถที่จะต้องมีองค์ความรู้หรือหลักการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และต้องใช้เวลาในการฝึกฝนและเรียนรู้ จึงจะมีความเชี่ยวชาญได้ ซึ่งจากงานวิจัยของรุจินันท์ เอื้อพิทักษ์สกุล (2550, น.199) ที่ได้ศึกษา เรื่อง คุณลักษณะของนักประชาสัมพันธ์และปัจจัยที่ในการเลือกรับเข้าทำงานขององค์กรธุรกิจในประเทศไทย ก็พบว่า นักประชาสัมพันธ์ควรมีทักษะในการใช้ภาษาทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน นอกเหนือจากทักษะในด้านอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หน่วยงานจึงควรที่จะพัฒนาบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ให้มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวและด้านการพูดเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ ระดับการศึกษา หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ต่างกันมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันนั้น ดังนั้น ในการคัดเลือกบุคลากรที่จะมาปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์จึงไม่ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมากนัก เนื่องจากความสามารถในการประชาสัมพันธ์เป็นทักษะที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง

1.2 สำหรับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ที่พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์/สื่อสารมวลชน/ประชาสัมพันธ์ มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวเพียงด้านเดียวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์/สื่อสารมวลชน/ประชาสัมพันธ์นั้น มหาวิทยาลัยจึงควรพัฒนาบุคลากรที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์/สื่อสารมวลชน/ประชาสัมพันธ์ให้มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ให้ครบทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านข่าว ด้านการพูด ด้านภาพ ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และด้านการเผยแพร่และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ สำหรับบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์/สื่อสารมวลชน/ประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยควรที่จะพัฒนาให้มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านการพูด ด้านภาพ ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และด้านการเผยแพร่และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เพิ่มเติมจากความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวที่มีอยู่

1.3 สำหรับการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวและด้านการพูดต่ำกว่าเกณฑ์ ความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านภาพและด้านการเผยแพร่และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สูงกว่าเกณฑ์ และความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกับเกณฑ์นั้น มหาวิทยาลัยจึงควรที่จะพัฒนาบุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ให้มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวและด้านการพูดให้เพิ่มมากขึ้น โดยอาจจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถใน 2 ด้านนี้ให้แก่บุคลากรด้านประชาสัมพันธ์ขึ้นมาโดยเฉพาะ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในภาพรวม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรจะศึกษาความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลแต่ละแห่งเพื่อที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะได้ในนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรต่อไป

2.2 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการประชาสัมพันธ์ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเท่านั้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาว่าปัจจัยใดที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์เพิ่มสูงขึ้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการประชาสัมพันธ์ที่เป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ด้วยการฝึกอบรมและเป็นความสามารถเฉพาะทางของนักประชาสัมพันธ์เท่านั้น สำหรับความสามารถทั่วไปที่จำเป็นต้องมีอยู่ในทุกวิชาชีพหรือตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน เช่น ความสามารถในการบริหารจัดการงานที่รับผิดชอบ ความสามารถในการวางแผน ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ฯลฯ ไม่ได้อยู่ในขอบเขตที่ผู้วิจัยได้ศึกษา

บรรณานุกรม

กฤษณพงศ์ กีรติกร. (2553). *วิกฤติ กระบวนทัศน์ มโนทัศน์ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

กัญญา สิริสกุล. (2553). *รายงานการวิจัย เรื่อง บทบาทของนักประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: อัดสำเนา

กุลธิดา ธรรมวิภัชน์. (2542). *ความเป็นนักวิชาชีพของนักประชาสัมพันธ์กับบทบาทและลักษณะการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). *ทิศทางการอุดมศึกษาไทย.* สืบค้น 7 มีนาคม 2558, จาก http://www.kriengsak.com/index.php?components=content&id_content_category_main=21&id_ content_topic_main=36&id content_management_main=134

จุฑามาศ ลิ้มไพบูลย์. (2542). *การศึกษาวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์การตลาดของนักประชาสัมพันธ์องค์กรธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร* (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ชมพูนุท นุตาคม. (2546). *สถานภาพ บทบาท และแนวโน้มการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจในยุคสารสนเทศ* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ทัณฑกานต์ ดวงรัตน์. (2553). *การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทในการปฏิบัติงานและบุคลิกภาพของนักประชาสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

เปรมศิริ นิมิตรมงคล. (2544). การประชาสัมพันธ์มุมมองของมืออาชีพ. *วารสารคณะนิเทศศาสตร์* มหาวิทยาลัยเชนจอห์น, 1(1), 43–47

รุจินันท์ เอื้อพิทักษ์สกุล. (2550). คุณลักษณะของนักประชาสัมพันธ์และปัจจัยที่ในการเลือกรับเข้าทำงานขององค์กรธุรกิจในประเทศไทย (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (ม.ป.ป.). *การอุดมศึกษา.* ม.ป.พ.

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ.2548. (2548.18 มกราคม) *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 122 ตอนที่ 6ก. หน้า 17-27.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558.* กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อค.

สุรีย์พร พันพึ่ง. (2557). ภาวะเจริญพันธุ์ของประชาการอาเซียน. *วารสารประชากรและการพัฒนา, 34*(2), 1-2

อัปษรศรี ปลอดเปลี่ยว. (2543). *การประชาสัมพันธ์โรงเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (2541). ทำไมต้องประชาสัมพันธ์สถาบันของเรา. *วารสารปาริชาต, 10*(2), 34-39

อุทัย ดุลยเกษม. (2556). ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 6*(2), 105-109.

Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed). New York: John Wiley & Son.

Cronbach, L. J. (1984). *Essential of Psychology and Education.* New York: McGraw-Hill.

การศึกษาสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์สำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

THE STUDYING OF CLOUD BUSINESS INTELLIGENCE SYSTEM ARCHITECTURE FOR ASEAN ECONOMIC COMMUNITY

สมเกียรติ ลีลาทวีวุฒิ*
Somkiat Leelataweewud*
วรภัทร ไพรีเกรง**
Worapat Paireekreng**
จักรกฤษณ์ ดวงพัสตรา***
Chackrit Duangphastra***

* นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Student, Doctor of Business Administration Program, Dhurakij Pundit University
* Email: skltae_lee@hotmail.com
** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
** Assistant Professor, Faculty of Information Technology, Dhurakij Pundit University
*** รองศาสตราจารย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
*** Associate Professor, Faculty of Commerce and Accountancy, Chulalongkorn University

บทคัดย่อ

ปัจจุบันหลายองค์กรทั้งภาคเอกชนและรัฐของประเทศไทยกำลังเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งผู้บริหารธุรกิจแต่ละอุตสาหกรรมมีความต้องการข้อมูลเพื่อตอบคำถามด้านธุรกิจก่อนการตัดสินใจสำหรับการลงทุนหรือการขยายธุรกิจด้วยการประยุกต์ใช้ระบบธุรกิจอัจฉริยะซึ่งเป็นชุดของเครื่องมือและเทคนิคในการแปลงรูปแบบข้อมูลให้เป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์และมีความหมายเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ อย่างไรก็ตามองค์กรต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน เช่น การบริหารข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ ความซับซ้อนในการออกแบบสถาปัตยกรรมระบบ งบประมาณการลงทุนที่มีมูลค่าสูง ภาระในการดูแลรักษาระบบในระยะยาว ระยะเวลานานในการนำมาใช้งาน และขาดบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ จึงส่งผลให้เกิดแนวคิดในการจัดตั้งศูนย์กลางเพื่อให้บริการข้อมูลธุรกิจอัจฉริยะสำหรับผู้บริหารในการดำเนินธุรกิจในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ก่อให้เกิดการสนับสนุนตัดสินใจด้านธุรกิจและยกระดับความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการออกแบบสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะระหว่างรูปแบบที่องค์กรเป็นเจ้าของระบบเอง กับ องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการระบบคลาวด์ เพื่อนำเสนอองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะด้านโครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม ซอฟต์แวร์ และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่มีผลต่อธุรกิจอัจฉริยะ โดยระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน 12 คน และวิเคราะห์ผลด้านเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า การออกแบบสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนควรประยุกต์ใช้การบริการระบบคลาวด์ผ่านผู้ให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม และซอฟต์แวร์โดยผู้ใช้บริการชำระค่าบริการตามการใช้งาน นอกจากนี้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่มีผลต่อธุรกิจอัจฉริยะได้แก่ 1) การสร้างขีดความสามารถให้กับผู้ใช้งาน 2) ต้นทุนความเป็นเจ้าของระบบและระยะเวลาในการใช้งาน 3) ความปลอดภัย 4) ความพร้อมของทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) กระบวนการดึงข้อมูลเข้า-การแปลงรูป-การจัดเก็บข้อมูล กล่าวโดยสรุปงานวิจัยนี้สะท้อนความเป็นไปได้ด้านเทคนิคของธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์สำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

คำสำคัญ: ธุรกิจอัจฉริยะ ระบบคลาวด์ สถาปัตยกรรมระบบ และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

Abstract

The private and public organizations in Thailand are preparing to deal with ASEAN Economic Community (AEC). Business Intelligence (BI) seems to be the important tools for driving the organizations. However, there is a variety of requirement and needs from executives' perspectives to be addressed for business adaptation in terms of Business Intelligence adoption. Using BI for business analysis purpose is implementing tools and techniques for transform data into meaningful and useful information for business analysis purpose. Nevertheless, the organizations are facing the several problems such as managing of big data, complexity of system architecture's design, high total cost of ownership, long-term maintenance, long-time deployment and lack of skillful IT people. Therefore, this leads to new initiatives about data center of business intelligence for AEC's member in order to support the business decision making and strengthen the competitive advantage including economic value added.

The purposes of this research are to; compare the system architecture's design of business intelligence between on premise and on cloud services; propose the conceptual framework of

system architecture of infrastructure, platform and software for business intelligence; and also to study the technology factor for adoption of business intelligence. The qualitative method research was used in this study by using focus group with 12 experts who have skill and experience in information technology. The data analysis used content analysis technique to extract the knowledge from the experts.

The results of this study showed that the system architecture of business intelligence for AEC should adopt cloud service provider for infrastructure, platform and software. In addition, the fee should be charged per usage. Furthermore, the technology adoption of business intelligence are 1) Building user empowerment, 2) Total cost of ownership and time for deployment, 3) Security, 4) Readiness of IT resources, 5) Extraction-Transformation-Loading for Data. In summary, this research reflects the feasibility study for technical aspect of business intelligence on cloud for AEC.

Keywords: Business Intelligence, Cloud Computing, System Architecture and ASEAN Economic Community

บทนำ

องค์กรส่วนใหญ่จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อช่วยตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในธุรกิจ โดยตอบปัญหาทางธุรกิจได้อย่างถูกต้องและทันต่อสถานการณ์ ซึ่งกระบวนการรวบรวมและจัดการข้อมูลเพื่อวิเคราะห์รวมถึงการแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศในรูปแบบของรายงานเพื่อการตัดสินใจต่อการดำเนินธุรกิจนี้ เรียกว่า ธุรกิจอัจฉริยะ (Business Intelligence: BI) ซึ่งเป็นระบบที่องค์กรส่วนใหญ่มักใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลภายในองค์กร เช่น ข้อมูลด้านยอดขาย ส่วนแบ่งตลาด ค่าใช้จ่าย และผลการดำเนินงาน นอกจากนี้ระบบยังสามารถช่วยวิเคราะห์ข้อมูลภายนอกองค์กร เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การคลัง การเงิน และอุตสาหกรรม เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมในการวางแผนองค์กรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ให้กับผู้ประกอบการทุกภาคอุตสาหกรรมในการยกระดับความสามารถในการแข่งขันเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและนำรายได้เข้าประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายข้อมูล และส่งเสริมองค์กรธุรกิจให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้กับองค์กรต่างนำเสนอสินค้าและบริการเข้าสู่ประเทศที่เป็นสมาชิกของอาเซียน แต่ยังเป็นความท้าทายที่จะพัฒนาองค์กรโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในการดำเนินธุรกิจ

อย่างไรก็ตาม บางองค์กรต้องเผชิญกับปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวกับการนำระบบธุรกิจอัจฉริยะในหลายด้าน ได้แก่ (1) ความยากในการบริหารข้อมูลจากภายนอกองค์กรที่มีขนาดใหญ่และมีจำนวนมาก (2) ความซับซ้อนในการออกแบบโครงสร้างข้อมูลและการนำเสนอรูปแบบของรายงานเพื่อสะท้อนถึงความหลากหลายมุมมองทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก (3) การใช้งบประมาณที่สูงในการลงทุนด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และค่าใช้จ่ายในการติดตั้ง รวมถึงค่าบำรุงรักษา (4) การใช้ระยะเวลานานในการติดตั้งและการนำระบบมาใช้งาน (5) การขาดบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงส่งผลให้เกิดทางเลือกใหม่ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เรียกว่า ระบบคลาวด์ ซึ่งเป็นการประมวลผลข้อมูลในรูปแบบการใช้บริการทรัพยากรด้านโครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม และซอฟต์แวร์โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต ดังนั้น การใช้งานธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์จึงเป็นแนวคิดใหม่เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลทางธุรกิจในการขับเคลื่อนและสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจและสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประเด็นสำคัญสำหรับการศึกษานี้ คือ การออกแบบสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะโดยองค์กรเป็นเจ้าของระบบเอง กับ องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการบนระบบคลาวด์ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร และสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์มีองค์ประกอบอะไรในด้านโครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม และซอฟต์แวร์ นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปัจจัยด้านเทคโนโลยีอะไรที่มีผลต่อธุรกิจอัจฉริยะ ดังนั้นงานวิจัยนี้ได้ศึกษาความเป็นไปได้ด้านเทคนิคของศูนย์บริการธุรกิจอัจฉริยะสำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อการประยุกต์ใช้งานและการสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ สอดคล้องกับแนวคิดของ Porter (1985) ซึ่งกล่าวว่า องค์กรธุรกิจจะรักษาไว้ซึ่งการได้เปรียบในการแข่งขัน จะต้องสร้างความสามารถหลักโดยพยายามเป็นผู้นำด้านต้นทุน และสร้างความแตกต่าง เช่น การสร้างนวัตกรรม โดยนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจ รวมถึงเพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจทางธุรกิจ นอกจากนี้ช่วยสร้างศักยภาพในการแข่งขันโดยบูรการข้อมูลด้านเศรษฐกิจและข้อมูลแต่ละด้านอุตสาหกรรม รวมถึงการบริหารทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากระบบธุรกิจอัจฉริยะ การสร้างโอกาสทางการตลาด การดำเนินงานธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มความคุ้มค่าในการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการออกแบบสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะระหว่างรูปแบบที่องค์กรเป็นเจ้าของระบบ กับ รูปแบบที่องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการระบบคลาวด์

2. เพื่อนำเสนอกรอบแนวคิดของสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะในด้านโครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม และซอฟต์แวร์

3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่มีผลต่อธุรกิจอัจฉริยะ

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทิศทางของเทคโนโลยีในยุคดิจิตอล เป็นยุคที่มีการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์สมัยใหม่อย่างแพร่หลาย มีความต้องการในด้านการติดต่อสื่อสารและการประมวลผลข้อมูล ส่งผลให้เกิดการบริการในรูปแบบใหม่ คือ ระบบคลาวด์ (Cloud Computing) ซึ่งเป็นการประมวลผลข้อมูลในรูปแบบการใช้บริการทรัพยากรด้านโครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม และซอฟต์แวร์ โดยมุ่งเน้นการประมวลผลให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยแนวโน้มของระบบคลาวด์สามารถเกิดได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา และทุกเครื่องมืออุปกรณ์สื่อสาร ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ จึงปรับตัวเพื่อเข้าหาแนวโน้มดังกล่าว

ขณะที่หนึ่งในทิศทางของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ยังคงได้รับความนิยมและยังคงได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน คือ ธุรกิจอัจฉริยะ (Business Intelligence System: BI) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นชุดของเครื่องมือ เทคโนโลยี และโปรแกรมที่ใช้ในกระบวนการรวบรวม จัดการ วิเคราะห์ และแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศในรูปแบบของรายงานที่แสดงความหลากหลายของมุมมองทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึกเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการ (Reinschmidt & Francoise, 2000) โดยองค์กรสามารถนำระบบธุรกิจอัจฉริยะมาใช้สำหรับการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจสอดคล้องกับหลายงานวิจัย เช่น การนำเทคโนโลยีมาช่วยรวบรวมข้อมูลขนาดใหญ่และจำนวนมากมาจัดเก็บในรูปแบบคลังข้อมูล และใช้โปรแกรมประยุกต์ช่วยในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำรายงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลและได้สารสนเทศที่จำเป็นและเชิงลึกที่เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจทุกรูปแบบ (Sahay & Ranjan, 2008; Eckerson, 2005; Adelman et al., 2002) โดยองค์ประกอบของธุรกิจอัจฉริยะมีรายละเอียดดังนี้ (Turban et al., 2007) คือ 1) คลังข้อมูล (Data Warehouse) คือ ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่รวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งจำเป็นต้องมีการออกแบบฐานข้อมูลให้สอดคล้องกับการนำข้อมูลที่ต้องการนำมาใช้งาน 2) แหล่งข้อมูล (Data Source) คือ แหล่งจัดเก็บข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวกับการดำเนินงานภายในองค์กรที่ผ่านมา และข้อมูลที่เกี่ยวกับภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลที่มีความสัมพันธ์หรือมีโครงสร้างข้อมูลที่สนับสนุนด้านธุรกิจ 3) คลังข้อมูลย่อย (Data Mart) คือ ส่วนย่อยของคลังข้อมูลที่มีการเก็บข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงในแต่ละส่วน เช่น ข้อมูลด้านการเงิน ภาษี การขาย เป็นต้น ซึ่งการนำข้อมูลไปสร้างความสัมพันธ์และง่ายต่อการวิเคราะห์ 4) การทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) คือ การนำคลังข้อมูลหลักมาประมวลผลใหม่มาแสดงผลเฉพาะสิ่งที่สนใจ โดยกระบวนการดึงข้อมูลออกจากฐานข้อมูลจะมีสูตรทางธุรกิจและเงื่อนไขต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องและสร้างผลลัพธ์ในรูปแบบที่แตกต่างกัน 5) เครื่องมือการสืบค้นและการจัดทำรายงาน (Query and Reporting) คือ การสืบค้นและออกรายงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนเพื่อการตัดสินใจ การวิเคราะห์ด้านสถิติและการพยากรณ์ (6) การประมวลผลเชิงวิเคราะห์ออนไลน์ (Online Analytical Processing: OLAP) คือ เป็นการสืบค้นข้อมูลที่ผู้ใช้สามารถเลือกผลลัพธ์ออกมาในรูปแบบของตารางหรือกราฟ โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลในมุมมองหลากหลายมิติ (Multi-Dimensional) โดยที่ผู้ใช้สามารถที่จะดูข้อมูลแบบการเจาะลึกข้อมูลได้ตามต้องการ (Sahay & Ranjan, 2008, Al-Aqrabi et al, 2012) สอดคล้องกับ ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย (2549) ที่กล่าวถึง OLAP เป็นเครื่องมือที่มีความสามารถในการค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูลจากคลังข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ โดยดูข้อมูลได้หลายมิติหรือได้หลายมุมมอง เช่น หาความสัมพันธ์ของยอดขาย สินค้า ภูมิภาค และสามารถเลือกดูข้อมูลเฉพาะส่วนที่สนใจ รวมถึงสามารถจัดแบ่งข้อมูลเป็นลำดับชั้นทำให้เรียกดูข้อมูลจากระดับบนแล้วเจาะลึกลงไปในระดับล่าง ดังนั้นหากสรุปโครงสร้างสถาปัตยกรรมระบบธุรกิจอัจฉริยะจึงสามารถแบ่งโครงสร้างสถาปัตยกรรมระบบธุรกิจอัจฉริยะได้เป็น 3 ระดับชั้น ดังนี้ 1) ชั้นของข้อมูล (Data Layer) ซึ่งบริหารข้อมูลที่มีการนำเข้ามาจากหลายแหล่ง รวมถึงเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์

2) ชั้นของการตรรกะในการประมวลผล (Logic Layer) โดยมีการกำหนดสูตรหรือกฎเกณฑ์ทางธุรกิจเพื่อการวิเคราะห์ผล และ 3) ชั้นการเข้าถึงข้อมูล (Access Layer) โดยเป็นศูนย์กลางข้อมูลธุรกิจอัจฉริยะ (BI Portal) ซึ่งประกอบด้วยแดชบอร์ด รูปแบบรายงาน และการสืบค้นข้อมูล โดยระบบธุรกิจอัจฉริยะต้องมีการสร้างระบบ (Kemper & Baars, 2006)

นอกจากนี้ยังมีกระบวนการรวบรวมข้อมูลของธุรกิจอัจฉริยะที่เรียกว่า การดึงข้อมูลเข้า-การแปลงรูปข้อมูล-การจัดเก็บข้อมูล (Extraction, Transformation and Loading: ETL) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ 1) การดึงข้อมูลเข้า (Extraction) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่อยู่ในระบบ 2) การแปลงรูปข้อมูล (Transformation) ซึ่งเป็นการปรับและเปลี่ยนแปลงข้อมูลจากหลายแหล่งให้มีคุณภาพและมีความถูกต้อง (Cleansing) การทำให้ข้อมูลอยู่ในรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (Standardizing) การทำให้ข้อมูลจากแหล่งภายนอกที่อยู่ในรูปแบบอื่นๆ อยู่ในรูปแบบที่จัดเก็บในคลังข้อมูล (Reformatting) และการสรุปข้อมูลสารสนเทศได้หลายรูปแบบ (Summarizing) และ 3) การจัดเก็บข้อมูล (Loading) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ถูกจัดการแล้วมาจะจัดเก็บไว้ในคลังข้อมูลเพื่อจะนำไปใช้งานต่อไป ดังนั้นธุรกิจอัจฉริยะช่วยให้การบริหารข้อมูลที่มีอยู่จำนวนมากจากหลากหลายแหล่งข้อมูล สามารถจัดเก็บในคลังข้อมูลเพื่อที่จะให้มุมมองด้านธุรกิจในแบบ 360 องศาโดยให้ข้อมูลสารสนเทศที่มีความหมายและมีประโยชน์ได้ทันต่อเวลาและสถานการณ์เพื่อสนับสนุนการติดสินใจ อย่างไรก็ตามองค์กรส่วนใหญ่มักใช้ระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลภายในองค์กร ได้แก่ ข้อมูลด้านมูลค่า ปริมาณ หรือ ร้อยละการเติบโตของยอดขายสินค้า ข้อมูลด้านส่วนแบ่งตลาดของสินค้า ข้อมูลการจัดอันดับความสำคัญของสินค้าและลูกค้า ข้อมูลด้านพฤติกรรมการซื้อสินค้าของลูกค้า ข้อมูลด้านโอกาสการขายของสินค้า ข้อมูลด้านผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินขององค์กร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการนำระบบธุรกิจอัจฉริยะมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลภายนอกองค์กร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวม เครื่องชี้เศรษฐกิจ อัตราการขยายตัว รายได้ประชาชาติ ภาษี ดอกเบี้ย เป็นต้น การใช้ระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อช่วยให้องค์กรสามารถใช้เวลาน้อยลงในการที่จะพยายามรวบรวมข้อมูลสำหรับการตัดสินใจและใช้เวลาที่เหลือไปทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนเพื่อการขยายการลงทุนทางธุรกิจ (Rajan, 2009)

ปัจจุบันองค์กรต่างๆ ต้องเผชิญกับการบริหารข้อมูลที่มีอยู่จำนวนมากและมาจากหลายแหล่ง ดังนั้นประโยชน์ของธุรกิจอัจฉริยะสามารถช่วยการรวบรวมข้อมูล บริหารจัดการข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และสนับสนุนการตัดสินใจให้ตรงประเด็น รวมถึงช่วยวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ด้านธุรกิจให้กับองค์กรในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน การลดต้นทุนและเพิ่มผลกำไรให้กับองค์กร ส่งผลให้การใช้ธุรกิจอัจฉริยะสำหรับองค์กรธุรกิจมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของตลาดแบบไร้พรมแดนทำให้การแข่งขันทางธุรกิจในปัจจุบันมีความรุนแรงขึ้น ขณะที่การเตรียมความพร้อมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของผู้ประกอบการต่าง ๆ ยิ่งเป็นแรงผลักดันในการสนับสนุนในการใช้เป็นเครื่องมือ จากการศึกษางานวิจัยพบว่า องค์กรมักมีการนำธุรกิจอัจฉริยะมาใช้เพื่อการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจโดยมีแนวโน้มสูงขึ้น (Bruque & Moyano, 2007) ขณะที่องค์ประกอบหลักของการนำธุรกิจอัจฉริยะมาใช้งาน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านบุคลากร ได้แก่ ความสามารถของพนักงาน แรงจูงใจ 2) องค์ประกอบด้านการทำงาน ได้แก่ งาน วิธีการ และข้อมูล 3) องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม ได้แก่ บรรทัดฐาน ค่านิยม บทบาท อำนาจ และแนวทางการปฏิบัติงาน 4) องค์ประกอบด้านโครงสร้างระบบ ได้แก่ ระบบปฏิบัติการ ทีมงาน และกลยุทธ์ต่างๆ โดยนำมาประยุกต์ในการพัฒนาการใช้งานเพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการวางกลยุทธ์ด้านธุรกิจและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร (Nadler & Tushman, 1997)

นอกจากนี้ทิศทางของการใช้เทคโนโลยีที่มีแนวโน้มการใช้งานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ ระบบคลาวด์ ซึ่งเป็นแนวคิดของการประมวลผลทางคอมพิวเตอร์ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและจ่ายค่าบริการตามการใช้งานจริง (Ross, 2010; Sultan, 2010; Low et al., 2011; Ekufu, 2012) โดยรูปแบบการให้บริการ (Service Model) ของระบบคลาวด์ ได้แก่ การให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน การให้บริการแพลทฟอร์ม และการให้บริการซอฟต์แวร์ (Shimba, 2010) โดยประโยชน์ของการใช้ระบบคลาวด์ ได้แก่ ความง่ายและความเร็วในการใช้งานความยืดหยุ่นในการขยายความต้องการ

การสนับสนุนการใช้งานตลอดเวลา การจัดเก็บข้อมูล การลดต้นทุนการเป็นเจ้าของระบบ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการสร้างโอกาสทางการตลาด ดังนั้นระบบคลาวด์จึงเป็นการบริการที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาเศรษฐกิจบริการและสังคมบริการ เนื่องจากระบบคลาวด์สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้กับองค์กร โดยที่องค์การไม่จำเป็นต้องลงทุนด้วยเงินจำนวนมาก เพราะผู้ให้บริการจะมีการพัฒนาเทคโนโลยีต่อยอดขึ้นไปอยู่ตลอดเวลา ขณะที่การพัฒนาธุรกิจอัจฉริยะและระบบคลาวด์ส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับการบริหารข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ เพื่อการวิเคราะห์ปัญหาทางธุรกิจและเพิ่มศักยภาพในองค์กรมากขึ้น สอดคล้องกับเพ็ญศิริ มโนมัยสุพัฒน์ (2557) กล่าวถึงความจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีระบบคลาวด์มาร่วมใช้กับซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวกับธุรกิจอัจฉริยะให้มากขึ้น โดยการเก็บข้อมูลขนาดใหญ่อยู่ในรูปแบบเครื่องแม่ข่ายที่เก็บข้อมูล เพื่อสนับสนุนการเข้าใช้บริการรับและส่งข้อมูลได้ครั้งละมากกว่าผ่านระบบการจัดการฐานข้อมูลทั่วไป นอกจากนี้ข้อจำกัดในเรื่องความล่าช้าในการประมวลผลธุรกิจอัจฉริยะสำหรับองค์กรทำให้การบริการธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง (Chang, 2014) ส่งผลให้ธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ (Cloud Business Intelligence: Cloud BI) จึงเป็นแนวทางการบริการที่ได้รวมซอฟต์แวร์ด้านธุรกิจอัจฉริยะ และการบริการระบบคลาวด์เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งเป็นรูปแบบการบริการที่ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะช่วยให้องค์กรสามารถปรับปรุงความรวดเร็วด้านการตัดสินใจเพื่อความสำเร็จในเชิงข้อได้เปรียบของการแข่งขันทางธุรกิจ และสามารถลดค่าใช้จ่ายในการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยองค์ประกอบของธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ คือ 1) ระบบแอพพลิเคชั่นพร้อมด้วยแหล่งข้อมูลควรอยู่บนระบบคลาวด์ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลต้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมต้องสัมพันธ์กับการนำเข้าของข้อมูลจากแหล่งเดียวหรือหลายแหล่ง 4) รูปแบบเป็นสถาปัตยกรรมเชิงบริการ (Service Oriented Architecture: SOA) ซึ่งเป็นแนวคิดการออกแบบและพัฒนาซอฟต์แวร์ให้เป็นระบบเชิงบริการ และรูปแบบการบริหารด้านกระบวนการทางธุรกิจ (Business Process Management: BPM) ซึ่งเป็นหลักการพัฒนา การดำเนินงาน วัดประสิทธิภาพ และการจำลองกระบวนการทางธุรกิจ 5) รูปแบบของกระบวนการทำงานที่เป็นอิสระ รวมถึงระบบแอพพลิเคชั่นและข้อมูล 6) องค์การขนาดเล็กหรือองค์กรใหม่สามารถใช้งานได้ทันทีโดยไม่ต้องลงทุนในทรัพยากรด้านเทคโนโลยีเพื่อการประมวลผลข้อมูล หากพิจารณาแนวคิดของระบบธุรกิจอัจฉริยะ พบว่า มีทั้งแบบองค์กรลงทุนเป็นเจ้าของระบบเองและแบบองค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการโดยชำระค่าบริการรายเดือน (Weston & Kaviani, 2009) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของระบบธุรกิจอัจฉริยะระหว่างองค์กรลงทุนเป็นเจ้าของระบบเองกับองค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการ

ประเด็น	องค์กรลงทุนเป็นเจ้าของระบบเอง	องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการ
ฮาร์ดแวร์	ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ติดตั้งที่องค์กร	ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ติดตั้งที่ผู้ให้บริการ
เจ้าหน้าที่ดูแล	มีความซับซ้อนในการติดตั้งและการดูแลรักษาระบบจึงจำเป็นต้องจ้างเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้รับผิดชอบ	การติดตั้งและการดูแลรักษาระบบเป็นของผู้ให้บริการที่มีความเชี่ยวชาญ ดังนั้นองค์กรผู้ใช้บริการไม่จำเป็นต้องจ้างเจ้าหน้าที่มาดูแล
ระยะเวลาการติดตั้ง	ใช้เวลาหลายเดือน	ใช้เวลาหลายวัน
ต้นทุนและค่าใช้จ่าย	ต้นทุนและค่าใช้จ่ายสูงในการลงทุนครั้งแรก	จ่ายตามการใช้งานเป็นรายเดือน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็น	องค์กรลงทุนเป็นเจ้าของระบบเอง	องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการ
การปรับแก้ไขระบบ	ปรับเปลี่ยนแก้ไขระบบได้มาก	ปรับเปลี่ยนแก้ไขระบบได้น้อย
การเข้าถึงระบบ	สามารถเข้าถึงระบบได้เฉพาะในขอบเขตของเครือข่ายขององค์กรที่กำหนดไว้เท่านั้น	สามารถเข้าถึงระบบได้โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ทุกสถานที่และทุกเวลา

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการ สามารถเปลี่ยนรูปแบบของค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากการจ่ายเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ (Capital Expenditure) มาเป็นการจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Expenditure) โดยต้นทุนของการเป็นเจ้าของระบบ (Total Cost of Ownership: TCO) ซึ่งมีรูปแบบที่องค์กรลงทุนเป็นเจ้าของระบบเองนั้นต้องมีค่าใช้จ่ายในด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และค่าบำรุงรักษารายปี ขณะที่ TCO ซึ่งมีรูปแบบที่องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการจะช่วยบริหารการจ่ายเงินเป็นรายปีแทนการลงทุนเป็นมูลค่าจำนวนมากในช่วงต้นซึ่งช่วยเพิ่มสภาพคล่องและความรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจ การลดระยะเวลาในการนำระบบมาใช้งานและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยการใช้ระบบผ่านผู้ให้บริการระบบคลาวด์ (Collen, 2015)

นอกจากนี้ องค์กรต้องมีความเข้าใจปัจจัยที่ทำให้การใช้ระบบธุรกิจอัจฉริยะเกิดผลสำเร็จเนื่องจากมีความซับซ้อนในการติดตั้งระบบงาน จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการติดตั้งระบบธุรกิจอัจฉริยะ คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ เช่น เครื่องมือและโปรแกรมประยุกต์ ฐานข้อมูล ระบบเครือข่าย รูปแบบโครงสร้างข้อมูล แหล่งข้อมูล และมุมมองการวิเคราะห์ คุณภาพของระบบ คุณภาพของข้อมูลสารสนเทศ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ เป้าหมาย ความต้องการทางธุรกิจ งบประมาณการลงทุน ระยะเวลาในการดำเนินงานติดตั้งระบบ การบริหารโครงการ การบริหารการเปลี่ยนแปลง ทีมงาน การสนับสนุนจากผู้บริหาร เป็นต้น เป็นสิ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในการติดตั้งระบบธุรกิจอัจฉริยะ (Yeoh & Koronios, 2010) ขณะที่มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลของการยอมรับการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ ตัวแบบการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) เป็นตัวแบบการยอมรับการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ การรับรู้ด้านประโยชน์ การรับรู้ความง่ายในการใช้งานและทัศนคติต่อการใช้ (Davis, 1989) ซึ่งเป็นการพิจารณาการใช้เทคโนโลยีใหม่โดยพิจารณาเชิงพฤติกรรม นอกจากนี้กรอบแนวคิดเทคโนโลยี-องค์การ-สิ่งแวดล้อม (Technology-Organization-Environment Framework: TOE) ซึ่งเป็นแนวคิดที่กล่าวถึงอิทธิพลที่มีต่อกระบวนการยอมรับการนำเทคโนโลยีไปใช้งานได้แก่ องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบด้านเทคโนโลยี และองค์ประกอบด้านองค์การ (Tornatzky & Fleischer, 1990) สอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการใช้ระบบคลาวด์โดยพิจารณาด้านเทคโนโลยี (สมเกียรติ ลีลาทวีวุฒิ, 2557 ; Paireekreng & Leelataweewut, 2015)

ขณะที่ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) คือ การรวมตัวของชาติในอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชาและบรูไน เพื่อที่จะให้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันช่วยเพิ่มบทบาทและอำนาจต่อรองของอาเซียนในเวทีเศรษฐกิจโลกมากขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศไทยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและขีดความสามารถการแข่งขัน สอดคล้องกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร กล่าวถึง การกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะยกระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม ซึ่งก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายด้านแรงงาน ธุรกิจ อุตสาหกรรม การลงทุน การศึกษา ภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนข้อมูลข่าวสารและความรู้ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งยังส่งเสริมองค์กรธุรกิจให้มีความเข้มแข็ง โดยภาครัฐจะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารความเร็วสูงให้กระจาย

ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านธุรกิจและการลงทุนตามนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล ดังนั้นงานวิจัยนี้ยังนำเสนอแนวคิดของสถาปัตยกรรมของระบบโดยการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลธุรกิจอัจฉริยะสำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อสนับสนุนข้อมูลด้านเศรษฐกิจมหภาคและข้อมูลธุรกิจด้านอุตสาหกรรมเชิงวิเคราะห์แก่ผู้ประกอบการสำหรับองค์กรธุรกิจของประเทศไทยที่มุ่งสู่ AEC ทั้งในด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญที่จะผลักดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้อาเซียน และจะกลายเป็นศูนย์กลางข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งยังส่งเสริมการรวมตัวกันของอาเซียนให้เหนียวแน่นในอนาคต และรองรับประเด็นท้าทายที่เป็นแนวโน้มใหม่ๆ เช่น การบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy) และการใช้บริการระบบคลาวด์ (Cloud Computing) สอดคล้องกับแผนแม่บทของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (Asean ICT Master Plan) หลังปี 2558 ฉบับที่ 2 (กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร, 2558)

วิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาครั้งนี้ เริ่มจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาสร้างคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งเป็นเทคนิคการรวบรวมข้อมูลโดยนักวิจัยเป็นผู้เสนอประเด็นการสนทนาให้กลุ่มเจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน 12 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีความรู้ด้านเทคนิคโดยคัดเลือกมาจากองค์กรธุรกิจ เพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นในเนื้อหาที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรูปแบบที่องค์กรเป็นเจ้าของระบบ กับ รูปแบบที่องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการระบบคลาวด์ ในมุมมองต่าง ๆ ของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เช่น โครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม ซอฟต์แวร์ ความง่ายในการใช้ ประโยชน์ที่ได้รับ หน้าที่การทำงานของระบบงาน ความปลอดภัย เป็นต้น จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ด้านเนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลธุรกิจอัจฉริยะ สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การออกแบบเทคโนโลยีด้านสถาปัตยกรรมระบบธุรกิจอัจฉริยะสามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ (1) ระบบธุรกิจอัจฉริยะรูปแบบที่องค์กรเป็นเจ้าของระบบ (On-premise BI System) คือ องค์กรลงทุนเป็นเจ้าของระบบเองในด้านโครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม ซอฟต์แวร์ ค่าติดตั้งระบบงานและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาที่เกี่ยวข้องกับระบบธุรกิจอัจฉริยะ (2) ระบบธุรกิจอัจฉริยะรูปแบบที่องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการระบบคลาวด์ (Cloud BI System) คือ องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม และซอฟต์แวร์ โดยองค์กรซึ่งเป็นผู้ใช้บริการจะชำระค่าบริการตามการใช้งาน

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของระบบธุรกิจอัจฉริยะระหว่างรูปแบบที่องค์กรเป็นเจ้าของระบบ กับ รูปแบบที่องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการระบบคลาวด์ โดยควรมีเกณฑ์การพิจารณาตามที่สรุปในตารางที่ 2

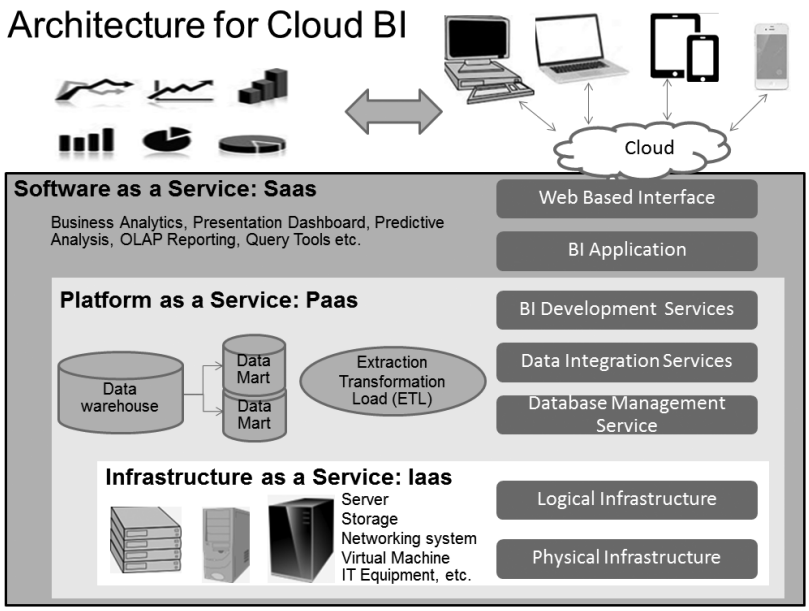
ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของระบบธุรกิจอัจฉริยะระหว่างรูปแบบที่องค์กรเป็นเจ้าของระบบกับรูปแบบที่องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการระบบคลาวด์

เกณฑ์พิจารณา	รูปแบบที่องค์กรเป็นเจ้าของระบบ	รูปแบบที่องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการระบบคลาวด์
ความง่ายในการใช้ระบบงาน	- รูปแบบการใช้ง่ายหรือยากของระบบงานขึ้นอยู่กับทีมงานขององค์กรในการออกแบบ	- รูปแบบการใช้ง่าย เพราะผู้ให้บริการเตรียมความพร้อมและความสะดวกในการใช้งาน
ประโยชน์ที่ได้รับ	- รับรู้ถึงประโยชน์การใช้งานได้แต่ต้องใช้เวลา	- รับรู้ถึงประโยชน์การใช้งานโดยใช้เวลาน้อยและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
หน้าที่การทำงานของระบบงาน	- รูปแบบหน้าที่การทำงานของระบบส่วนใหญ่เป็นแบบซับซ้อนและสามารถปรับระบบการทำงานตามความต้องการ	- รูปแบบหน้าที่การทำงานของระบบส่วนใหญ่เป็นแบบมาตรฐาน
การเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขระบบงาน	- การเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขพารามิเตอร์ของระบบงานทำได้ง่ายกว่า เช่น การพัฒนาโปรแกรมหรือการสร้างระบบงานเพิ่มเติม เนื่องจากองค์กรเป็นเจ้าของระบบจึงสามารถพัฒนาโปรแกรมได้เอง	- การเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขพารามิเตอร์ของระบบงานทำได้ยากกว่าเนื่องจากผู้ให้บริการเป็นเจ้าของระบบ และให้รูปแบบระบบงานเป็นแบบมาตรฐาน จึงไม่สามารถพัฒนาโปรแกรมเพิ่มเติมได้เอง
ความรวดเร็วในการติดตั้งและการนำระบบมาใช้งาน	- รูปแบบการติดตั้งระบบและความพร้อมสำหรับการใช้งานไม่สามารถดำเนินการได้ทันที เนื่องจากต้องใช้เวลาในการจัดเตรียมฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ การติดตั้งระบบ การออกแบบและพัฒนาระบบ การทดสอบระบบก่อน - การใช้งาน การใช้ระยะเวลายาวในการนำระบบมาใช้	- รูปแบบการติดตั้งระบบและความพร้อมสำหรับการใช้งานสามารถดำเนินการได้ทันที เนื่องจากไม่ต้องเสียเวลาในการติดตั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ เพราะผู้ให้บริการระบบได้ดำเนินการติดตั้งแล้ว และผู้ใช้บริการสามารถใช้งานได้ทันที - การใช้ระยะเวลาสั้นในการนำระบบมาใช้
ความยืดหยุ่นในการขยายและการเข้าถึงระบบงาน	- รูปแบบความยืดหยุ่นในการขยายระบบน้อยกว่า โดยไม่สามารถขยายหรือลดขนาดจำนวนผู้ใช้ได้ตามความต้องการ กล่าวคือหากองค์กรต้องการเพิ่มจำนวนผู้ใช้งานจะต้องซื้อจำนวนสิทธิ์การใช้ซอฟต์แวร์เพิ่มและไม่สามารถลดจำนวนผู้ใช้งาน - รูปแบบความยืดหยุ่นในการเข้าถึงระบบงาน ไม่สามารถใช้งานได้ทันที เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลระบบงานได้ต้องอยู่ภายในเงื่อนไขที่องค์กรกำหนด	- รูปแบบความยืดหยุ่นในการขยายระบบมากกว่า โดยสามารถขยายหรือลดขนาดจำนวนผู้ใช้ได้ตามความต้องการ กล่าวคือหากองค์กรต้องการเพิ่มหรือลดจำนวนผู้ใช้งานก็สามารถแจ้งความต้องการแก่ผู้ให้บริการระบบได้ทันที - รูปแบบความยืดหยุ่นในการเข้าถึงระบบงานสามารถใช้งานได้ทันที สะดวกรวดเร็ว และเข้าถึงข้อมูลได้ทันที สำหรับทุกสถานที่ ทุกเวลา และทุกอุปกรณ์สื่อสารสมัยใหม่

ตารางที่ 2 (ต่อ)

เกณฑ์พิจารณา	รูปแบบที่องค์กรเป็นเจ้าของระบบ	รูปแบบที่องค์กรใช้บริการผ่านผู้ให้บริการระบบคลาวด์
ต้นทุนความเป็นเจ้าของระบบและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	- เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการรับรู้ด้านการลงทุนของสินทรัพย์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ - ก่อให้เกิดภาระด้านการเงิน เพราะต้องลงทุนซื้อฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ซึ่งมีมูลค่าสูงเพื่อการเป็นเจ้าของระบบเอง - นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดภาระในการจ่ายค่าบำรุงรักษาซอฟต์แวร์รายปีและค่าติดตั้งระบบงานมีมูลค่าสูง - ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เงินเดือนของเจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศในการดูแลระบบงาน หรือค่าใช้จ่ายในการดูแลระบบ เป็นต้น	- เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการรับรู้ด้านค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ - ช่วยลดภาระด้านการเงิน เพราะไม่ต้องลงทุนซื้อฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ แต่จ่ายค่าใช้บริการตามการใช้งานให้กับผู้ให้บริการ - นอกจากนี้ไม่ก่อให้เกิดภาระในการจ่ายค่าบำรุงรักษาซอฟต์แวร์รายปีและค่าติดตั้งระบบงานมีมูลค่าต่ำ - ไม่มีค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เงินเดือนของเจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศในการดูแลระบบงาน เนื่องจากเป็นความรับผิดชอบของผู้ให้บริการระบบ
ความปลอดภัยของระบบงาน	- รูปแบบความปลอดภัยสูงกว่า เนื่องจากองค์กรเป็นผู้กำหนด	- รูปแบบความปลอดภัยจะขึ้นอยู่กับมาตรฐานการบริการของผู้ให้บริการระบบและประเภทของข้อมูล โดยต้องเป็นข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้ เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ด้านอุตสาหกรรม ด้านการเงิน และการคลัง เป็นต้น - นอกจากรูปแบบความปลอดภัยยังคำนึงถึงการสูญหายข้อมูล (Data Lost) และความเป็นส่วนบุคคลของข้อมูล (Data Privacy)
จำนวนครั้งของการฝึกอบรมระบบงาน	- จำนวนครั้งที่ใช้ในการฝึกอบรมระบบงานให้กับผู้ใช้งานและเจ้าหน้าที่ที่ดูแลระบบมากกว่า เนื่องจากระบบไม่ได้เป็นมาตรฐานทำให้ต้องใช้เวลาในการจัดฝึกอบรมเวลามาก	- จำนวนครั้งที่ใช้ในการฝึกอบรมระบบงานให้กับผู้ใช้งานและเจ้าหน้าที่ที่ดูแลระบบน้อยกว่า เนื่องจากการใช้งานง่ายและระบบมีรูปแบบมาตรฐาน
ความสามารถในเชื่อมต่อการทำงานกับระบบงานอื่น	- ความสามารถในเชื่อมต่อการทำงานกับระบบงานอื่นภายทำได้ง่ายกว่า เนื่องจากเป็นระบบภายในขององค์กรเอง	- ความสามารถในเชื่อมต่อการทำงานกับระบบงานอื่นทำได้ยากกว่า เนื่องจากเป็นระบบของผู้ให้บริการ ทำให้การเชื่อมต่อระบบงานอื่นทำได้ไม่สะดวก

3. การนำเสนอกรอบแนวคิดด้านสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ (Framework of Architecture for Cloud BI) ซึ่งดัดแปลงมาจากสถาปัตยกรรมของธุรกิจอัจฉริยะและองค์ประกอบต่างๆ (Turban et al., 2007) โดยมีรายละเอียดตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดโครงสร้างสถาปัตยกรรมของการบริการธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์

การให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure as a Service: IaaS) คือ การให้บริการโครงสร้างพื้นฐานทั้งในส่วนที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานกายภาพ (Physical Infrastructure) เช่น เครื่องแม่ข่าย (Server) อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล (Storage) และระบบเครือข่าย (Networking System) นอกจากนี้ยังรวมถึงส่วนที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานเสมือนจริง (Logical Infrastructure) เช่น ระบบจำลองสภาพแวดล้อมเสมือนคอมพิวเตอร์ (Virtual Machine)

การให้บริการแพลทฟอร์ม (Platform as a Service: PaaS) คือ การให้บริการโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องมือ เช่น ระบบปฏิบัติการ (Operating System) การบริการโปรแกรมที่สนับสนุนให้มีการเชื่อมต่อในการทำงานร่วมกัน (Data Integration Service) การบริการเครื่องมือเพื่อพัฒนาโปรแกรมธุรกิจอัจฉริยะ (BI Development Service) และคลังข้อมูล (Data Warehouse)

การให้บริการซอฟต์แวร์ (Software as a Service: SaaS) คือ การให้บริการซอฟต์แวร์ เช่น โปรแกรมสำหรับติดต่อกับผู้ใช้ในรูปแบบเว็บไซต์ (Web-based interface) โปรแกรมประยุกต์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจอัจฉริยะ (BI Application) ได้แก่ การวิเคราะห์ธุรกิจ (Business Analytics) การนำเสนอผลในรูปแดชบอร์ด (Presentation Dashboard) การวิเคราะห์ด้านการพยากรณ์ (Predictive Analysis) และเครื่องมือที่ใช้ในการประมวลผลเชิงวิเคราะห์ออนไลน์ (Online Analytical Processing: OLAP)

4. การออกแบบระบบธุรกิจอัจฉริยะยังขึ้นอยู่กับจำนวนและประเภทของแหล่งข้อมูล (Data Source) ได้แก่ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจมหภาคและด้านอุตสาหกรรม เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ อัตราเงินเฟ้อ การส่งออก อัตราการว่างงาน เป็นต้น ต้องคำนึงกระบวนการที่ดึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายข้อมูลแล้วนำมาปรับเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบมาตรฐานที่มีคุณภาพและมีความถูกต้องที่ดีขึ้น จากนั้นนำข้อมูลที่ถูกจัดการแล้วมาจะจัดเก็บไว้ในคลังข้อมูลเพื่อจะนำไปใช้งานต่อไป ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องใช้เวลามาก เนื่องจากแหล่งข้อมูลด้านเศรษฐกิจมหภาคและด้านอุตสาหกรรมในประเทศไทยมีอยู่จำนวนมาก ดังนั้นสถาปัตยกรรมระบบธุรกิจอัจฉริยะจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการจัดส่งข้อมูลในรูปแบบเพื่อเข้าสู่กระบวนการ ETL ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สิ่งสำคัญต้องคำนึงถึงการปรับและเปลี่ยนแปลงข้อมูลจากหลายแหล่งให้มีคุณภาพและมีความถูกต้องเพื่อให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันก่อนการจัดเก็บข้อมูลมายังคลังข้อมูล

และการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้อง รวดเร็ว หลากหลายรูปแบบ และเข้าใจได้ง่าย โดยรายงานที่จัดสร้างขึ้นต้องมีความน่าเชื่อถือ โดยผู้ใช้งานต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้โดยตรง พร้อมที่จะสืบค้นข้อมูลด้วยการเปลี่ยนแปลงระดับข้อมูลแบบรายละเอียดมากจนมาเป็นข้อมูลแบบสรุป ในทางกลับกันก็สามารถเปลี่ยนแปลงระดับข้อมูลแบบสรุปมาเป็นข้อมูลแบบรายละเอียดได้ นอกจากนี้ การเลือกพิจารณาผลลัพธ์ข้อมูลบางส่วนที่สนใจ โดยการเลือกเฉพาะค่าที่ถูกกำหนดด้วยข้อมูลบางค่าของแต่ละมุมมองและการเปลี่ยนมุมมองของข้อมูลที่แตกต่างออกไปได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูลของระบบธุรกิจอัจฉริยะซึ่งเป็นแนวทางเพื่อเข้าถึงมุมมองที่เจาะจงของข้อมูล โดยการพิจารณาจากตัววัดผลทางธุรกิจและดัชนีชี้วัด (Key Performance Indicators: KPIs) พร้อมนำเสนอผลการวัดในรูปแบบต่างๆ เช่น ตาราง กราฟ แผนที่ รูปภาพ เป็นต้น ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องสร้างตัวแบบที่เป็นสมการทางคณิตศาสตร์และกำหนดชุดคำสั่งและกฎเกณฑ์ทางธุรกิจ โดยสามารถกำหนดการแจ้งเหตุเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น เช่น หากผลลัพธ์ข้อมูลที่ได้ของตัวชี้วัดผลทางเศรษฐกิจมีค่าอยู่ในสถานการณ์ที่ดี จะแสดงการแจ้งเตือน สิ่งสำคัญควรกำหนดกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดเพื่อให้ประสิทธิภาพ โดยการออกแบบโปรแกรมต้องกำหนดว่าจะวัดอะไร วัดเมื่อใด และวัดอย่างไร

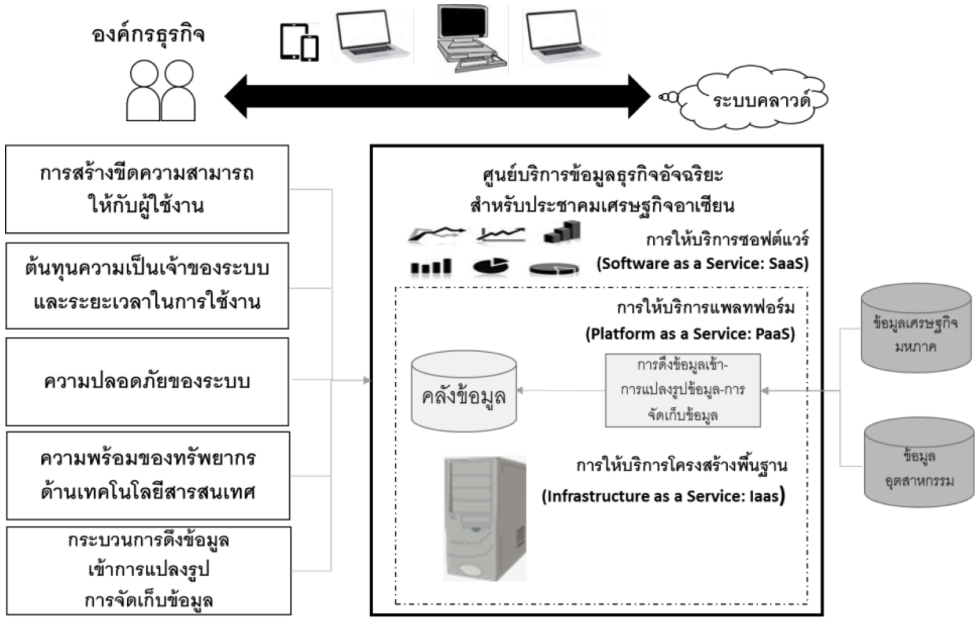
6. การจัดทำเหมืองข้อมูลธุรกิจอัจฉริยะ เป็นกระบวนการที่ใช้หลักทางคณิตศาสตร์ สถิติ และเทคนิคการเรียนรู้ เพื่อคัดแยกและบ่งชี้ข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์และความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากคลังข้อมูลขนาดใหญ่ ดังนั้นการประมวลผลระบบจึงจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและแสดงผลได้อย่างรวดเร็วและง่ายโดยการใช้บริการบนระบบคลาวด์

7. การสร้างคลังข้อมูลธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์สำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูล โดยสามารถเก็บข้อมูลย้อนหลังได้หลายๆ ปี เพื่อใช้เป็นข้อมูลช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ หรือใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางธุรกิจมีทั้งในระดับเศรษฐกิจมหภาค และข้อมูลระดับอุตสาหกรรม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวต้องออกแบบในลักษณะหลายมิติ

8. การประมวลผลเชิงวิเคราะห์แบบออนไลน์ หรือ OLAP เพื่อให้วิเคราะห์ข้อมูลได้เร็วขึ้น โดยการสร้างคิวบ์ (Cube) ซึ่งเป็นตัวแบบข้อมูลที่มีมุมมองหลากหลาย แต่ละมุมมองจะทำให้เกิดการค้นหาข้อมูลจากคลังข้อมูลได้หลากหลายแบบ ช่วยในการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลในมุมต่างๆ ทำให้การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความรวดเร็วในการสอบถามข้อมูล ทำให้ได้รับข้อมูลมุมมองใหม่ๆ สำหรับประกอบการตัดสินใจ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ 1) ค่าวัด (Measure) หมายถึง ข้อมูลที่ต้องการใช้เพื่อการวัดทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น มูลค่ายอดส่งออก อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออก เป็นต้น และ 2) มิติ (Dimension) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นมุมมองให้แก่ ค่าวัด (Measure) เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น มิติด้านเวลา ด้านสถานที่ ด้านกลุ่มอุตสาหกรรม หรือ มิติด้านผลิตภัณฑ์

9. จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การออกแบบสถาปัตยกรรมระบบธุรกิจอัจฉริยะประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนบนระบบคลาวด์ ต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านเทคโนโลยีดังนี้ คือ 1) การสร้างขีดความสามารถให้กับผู้ใช้งาน ได้แก่ ความง่ายในการใช้ระบบงาน ประโยชน์ที่ผู้ใช้งานจะได้รับ หน้าที่การทำงานของระบบงานที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน การเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขระบบงานต้องเป็นไปตามมาตรฐานของผู้บริการระบบ และความยืดหยุ่นในการขยายหรือลดขนาดจำนวนผู้ใช้ได้ตามความต้องการ และการเข้าถึงระบบงานสามารถใช้งานได้ทันที สะดวกรวดเร็วและเข้าถึงข้อมูลได้ทันที 2) ต้นทุนความเป็นเจ้าของระบบและระยะเวลาในการใช้งาน ได้แก่ การบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม และซอฟต์แวร์ รวมถึงการจ่ายค่าบริการตามการใช้งานจริงซึ่งเป็นรูปแบบค่าใช้จ่ายตามการดำเนินงาน (Operating Expense) โดยองค์กรไม่จำเป็นต้องจ่ายเพื่อการซื้อสินทรัพย์ (Capital Expenditure) 3) ความปลอดภัยของระบบ ได้แก่ ประเภทข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ธุรกิจอัจฉริยะเป็นข้อมูลที่เปิดเผยได้ เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจมหภาคและข้อมูลด้านอุตสาหกรรม และ

ควรพิจารณาด้านมาตรฐานการบริการของผู้ให้บริการ โดยหากระบบมีปัญหาหรือขัดข้องผู้ให้บริการต้องสามารถมั่นใจได้ว่าข้อมูลที่ถูกเก็บไว้จะไม่สูญหาย 4) ความพร้อมของทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ความพร้อมด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ รวมถึงความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศในการดูแลระบบงานของผู้ให้บริการระบบ นอกจากนี้จำนวนครั้งที่ใช้ในการฝึกอบรมระบบงานให้กับผู้ใช้งานและเจ้าหน้าที่ที่ดูแลระบบน้อยกว่า 5) กระบวนการดึงข้อมูลเข้า-การแปลงรูป-การจัดเก็บข้อมูล ดังนั้นงานวิจัยนี้ได้นำเสนอและพัฒนากรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของสถาปัตยกรรมระบบธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์สำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของสถาปัตยกรรมของการบริการธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์สำหรับ AEC

ปัจจุบันประเทศไทยได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับความต้องการของทุกภาคส่วนและก้าวเข้าสู่ การเป็นศูนย์กลาง AEC กล่าวคือ ระบบเครือข่ายโทรคมนาคมได้ครอบคลุมพื้นที่ได้อย่างกว้างขวางเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี การพัฒนากฎหมายระเบียบมาตรการให้ทันต่อเทคโนโลยีและความมั่นคงปลอดภัย การพัฒนาด้านระบบแอพพลิเคชั่นในรูปแบบการบริการระบบคลาวด์ที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นและมีหลายรูปแบบ การใช้งานอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารสมัยใหม่ในปัจจุบัน มีราคาถูกและใช้งานง่าย เพื่อให้องค์กรมีโอกาสใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดังกล่าวมากขึ้นเพื่อจะเชื่อมต่อกันเป็นตลาดเดียวกันสำหรับองค์กรธุรกิจ

อย่างไรก็ตาม การเลือกสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ยังต้องคำนึงปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ 1) การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงท่องเที่ยว หรือ สมาคมหอการค้าต่างๆ เป็นต้น ในการอนุเคราะห์และสนับสนุนการให้ข้อมูลเพื่อการนำเข้า แปลงรูปแบบ จัดเก็บเข้ามายังคลังข้อมูลธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล 2) การกำหนดกลยุทธ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ธุรกิจด้วยการนำธุรกิจอัจฉริยะเพื่อมาช่วยในการวางแผนและตัดสินใจ 3) การยกระดับการยอมรับด้านเทคโนโลยีของธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ของผู้บริหารองค์กร

ดังนั้นสถาปัตยกรรมธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์จึงเป็นศูนย์กลางเพื่อบริการข้อมูลด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมสำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเป็นนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ที่ช่วยลดต้นทุนการดำเนินงาน สามารถเข้าถึงระบบได้ทันทีโดยเพียงจ่ายค่าบริการตามการใช้งาน ซึ่งเป็นหลักการบริการของระบบคลาวด์ เป็นแนวโน้มด้านเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ในปัจจุบันที่มีการเติบโตและการใช้งานอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้การบริการธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ยังสนับสนุนด้านการวางแผนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ดำเนินธุรกิจขององค์กร และมีแนวโน้มที่ถูกนำมาใช้ในการผลักดันธุรกิจให้ได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ โดยผ่านการประมวลผลที่สามารถทำได้ทุกที่ ทุกเวลา ทุกอุปกรณ์สื่อสารสมัยใหม่ และการใช้บริการซอฟท์แวร์ธุรกิจอัจฉริยะเพื่อการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจมหภาคและข้อมูลอุตสาหกรรม เพื่อการตัดสินใจและการดำเนินธุรกิจ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกลไกสำคัญสำหรับรองรับการเติบโตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อก้าวเข้าสู่ AEC ในการช่วยยกระดับมาตรฐานความสามารถในการแข่งขันและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายด้านแรงงาน ธุรกิจ อุตสาหกรรม การลงทุน การศึกษา ภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนข้อมูลข่าวสารและความรู้ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมองค์กรธุรกิจให้มีความเข้มแข็ง ลดความเหลื่อมล้ำในการใช้เทคโนโลยีและมีความสามารถในการแข่งขันในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารองค์กรในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ สามารถนำแนวทางและผลการศึกษาความเป็นไปได้ด้านเทคนิคที่เกี่ยวกับการออกแบบสถาปัตยกรรมของศูนย์บริการข้อมูลมาประยุกต์ใช้สำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลด้านเศรษฐกิจมหภาคและข้อมูลอุตสาหกรรมต่างๆ ให้กับสมาชิกที่เป็นผู้ใช้บริการ โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบของธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ในด้านการบริการโครงสร้างพื้นฐาน แพลทฟอร์ม และซอฟต์แวร์ รวมถึงมาตรฐานทางเทคนิค มาตรฐานความปลอดภัย และมาตรฐานของการให้บริการ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างโอกาสทางการตลาดให้กับผู้ให้บริการในการวางแผนการตลาด และการพัฒนาบริการใหม่ออกมาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับความต้องการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารองค์กรในฐานะที่เป็นผู้ใช้บริการธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ ทำให้ตระหนักถึงความรู้ ความเข้าใจ และประโยชน์ของการใช้ธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ รวมถึงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนและการตัดสินใจสำหรับการลงทุนของแต่ละอุตสาหกรรมและสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารองค์การภาครัฐบาล ทำให้ตระหนักถึงความรู้ ความเข้าใจ และประโยชน์ของการใช้ธุรกิจอัจฉริยะบนระบบคลาวด์ รวมถึงตระหนักถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลด้านเศรษฐกิจมหภาคและข้อมูลอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนผู้ให้บริการในการรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลให้กับผู้ใช้บริการในการวางแผนและการตัดสินใจสำหรับการลงทุนของแต่ละอุตสาหกรรม รวมถึงสนับสนุนในการกำหนดมาตรฐานด้านกฎหมายและกฎระเบียบ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ความพร้อมของระบบเครือข่ายการส่งข้อมูลความเร็วสูงที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการใช้งานให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมและสร้างโอกาสทางการตลาดของสินค้าและบริการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับองค์กรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

บรรณานุกรม

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558). *กระทรวงไอซีที เดินหน้า Data Center เร่งดึงต่างชาติย้ายฐานลงทุนเข้าไทย.* สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2558, จาก http://www2.moc.go.th/ewt_news.ph.

เพ็ญศิริ มโนมัยสุพัฒน์. (2557). ธุรกิจอัจฉริยะกับความท้าทายในการพัฒนาเพื่อใช้ในองค์กร. *วารสารปัญญาภิวัฒน์, 5*(2), 236-245.

สมเกียรติ ลีลาทวีวุฒิ. (2557). ปัจจัยขับเคลื่อนการใช้ระบบคลาวด์สำหรับธุรกิจไทยให้ประสบผลสำเร็จ. *วารสารสุทธิปริทัศน์, 28*(88), 119-144.

ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และ เจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย. (2549). *หนังสือระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีการจัดการความรู้.* กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

Adelman, S., Moss, L. & Barbusinski, L. (2002). *I found several definition of BI.* Retrieved April 1, 2015, from www.dmreview.com.

Al-Aqrabi, H., Liu, L., Hill, R. & Antonopoulos, N. (2012). *Taking the Business Intelligence to the Clouds.* Proceedings of the 14th IEEE International Conference on High Performance Computing and Communications, Liverpool, 953-958.

Bruque, S. & Moyano, J. (2007). Organizational Determinants of Information Technology Adoption and Implementation in SMEs: The Case of Family and Cooperative Firms. *Technovation.* 27, 241-253.

Chang, V. (2014). *The Business Intelligence as a Service in the Cloud. Future Generation Computer Systems.* Retrieved Jun 1, 2015, from http://eprints.leedsbeckett.ac.uk/220/.

Collen, P. (2015). *Is TCO still relevant in the cloud?* (Electronic Version). CFO forum. Retrieved May 13, 2015, from www.cfo.com/the-cloud/2015/03/tco-still-relevant-cloud/.

Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly, 13*(3). 319–340.

Eckerson, W.W. (2005). T*he Keys to Enterprise Business Intelligence: Critical Success Factors.* Business Objects. Retrieved April, 1, 2015 from http://download.101com.com/pub/TDWI/Files/TDWI

Ekufu, TG. K. (2012). *Predicting Cloud Computing Technology Adoption By Organizations: An Empirical Integration Of Technology Acceptance Model And Theory Of Planned Behavior* (Doctoral Dissertation). Minnesota: Capella University.

Low, C., Chen, Y. & Wu, M. (2011). Understanding the determinants of cloud computing adoption. *Industrial Management & Data Systems, 111*(7), 1006-1023.

Kemper, H. G., & Baars, H. (2006). Business Intelligence and Competitive Intelligence, *HMD – Praxis der Wirtschftsinformatik,* 247, 7-20.

Nadler, D.A. & Tushman, M.L. (1997). *Competing by Design; The power of Organizational Architecture.* New York: Oxford University Press.

Paireekreng, W. & Leelataweewut, S. (2015). The Driving Factors for the Implementation of Emerging Cloud Technology in SaaS for Business : A Case Study of Thailand. International Conference on Internet Studies, Tokyo, Japan.

Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance.* New York: The Free Press.

Rajan, J. (2009). Business Intelligence: Concepts, Components, Techniques and Benefits. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology,* 9, 60-70.

Reinschmidt, J. & Francoise. (2000). *A Business Intelligence Certification Guide,* IBM International Technical Support Organization. Retrieved April 1, 2015, from http://www.redbooks.ibm.com/.

Ross, V. W. (2010). *Factors Influencing the Adoption of Cloud Computing By Decision Making Managers.* (Doctoral dissertation). Minnesota: Capella University.

Sahay, B.S. & Ranjan, J. (2008). Real time business intelligence in supply chain analytics. *Emerald, 16*(1), 31-32.

Shimba, F. (2010). *Cloud Computing: Strategies for Cloud Computing Adoption* (Doctoral dissertation). Dublin: Institute of Technology.

Sultan, N. (2010). Cloud computing for education: a new dawn. *International Journal of Information Management,* 30, 109-116.

Tornatzky, L. & Fleischer, M. (1990). *The process of Technology Innovation.* Lexington, MA: Lexington Books.

Turban, E., Sharda, R., Delen, D. & King, D. (2007). *Business Intelligence,* 2nd edition, New Jersey: Prentice Hall.

Weston, R., & Kaviani, S. (2009). *Leverage the new infrastructure how market leaders capitalize on Information Technology.* Boston: Harvard Business School Press.

Yeoh, W. & Koronios, A. (2010). Critical Success Factors for Business Intelligence System. *The journal of Computer Information System, 50*(3), 23-32.

การถอดบทเรียนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติภายใต้การดำเนินโครงการสมัชชาคุณธรรม

THE LESSON LEARNED FROM IMPLEMENTATION OF NATIONAL INTEGRITY PLAN UNDER THE PRACTICE OF MORAL ASSEMBLY

นิติพล ธาระรูป*
Nitiphol Thararoop*
ณัฐวดี ลิ้มเลิศเจริญวนิช**
Natthavadee Limledjalearnvanit**

* อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Lecturer, Faculty of Public Administration, Dhurakij Pundit University
* Email: nitiphol.tha@dpu.ac.th
** นักวิจัยอิสระ
** Independent Researcher
** Email: xcstasy_y@hotmail.com

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาวิจัยการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ ภายใต้การดำเนินโครงการสมัชชาคุณธรรม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินกระบวนการและผลสำเร็จการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ ของเครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงาน 2) เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ.2557-2559 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม และ 3) เพื่อประเมินระดับความคิดเห็นและระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัดและระดับภาค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับประชากร ในการวิจัยประกอบด้วย องค์กรภาคีเครือข่าย 26 องค์กร เครือข่าย 7 เครือข่ายตามแผนฯดังกล่าว และผู้เข้าร่วมงานสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด 12 จังหวัด และระดับภาค 4 ภาค โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบรายงานโครงการ แบบสังเกต สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมสมัชชาคุณธรรม

ผลการวิจัย พบว่า

1) องค์กรภาคี 22 องค์กรได้นำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยบางองค์กรมีภารกิจหรือแผนยุทธศาสตร์สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม รูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมเป็นการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร และส่วนใหญ่มีความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในโครงการ และมีแนวทางการขยายผลโดยเครือข่ายองค์กรภาคีโดยมีกลุ่มเป้าหมายเดิมกลุ่มเป้าหมายใหม่ โดยเน้นไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชน แต่องค์กรภาคี 4 องค์กรไม่สามารถนำแผนฯไปใช้ได้

2) ผลการประเมินผลการจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ.2557-2559 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม ได้แก่ เครือข่ายการศึกษา เครือข่ายสื่อมวลชน เครือข่ายศาสนา เครือข่ายชุมชน เครือข่ายธุรกิจ เครือข่ายองค์กรภาครัฐ และเครือข่ายการเมือง พบว่า ทุกเครือข่ายมีกระบวนการการดำเนินงานขับเคลื่อนตามประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาความซื่อตรง

3) ผลการประเมินระดับความคิดเห็นและระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัด และระดับภาค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมของการประเมินความคิดเห็น ของผู้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัดทั้ง 12 จังหวัดและระดับภาค 4 ภูมิภาคอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.94 และ 3.86 ตามลำดับ)

กล่าวโดยสรุป การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ ฉบับทบทวน ปีพ.ศ. 2557-2559 ประจำปีงบประมาณ 2557 ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยพิจารณาจากผลการประเมินการขับเคลื่อนงานของทั้ง 26 องค์กรภาคี 7 กลุ่มเครือข่าย และการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่จังหวัดและภาคได้นำแผนฯ ไปใช้เป็นแนวทาง ในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรง โดยส่วนใหญ่มีการกำหนดโครงการและแนวทางการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน แต่ยังไม่สามารถนำแผนฯไปใช้ได้โดยตรงเนื่องจากข้อจำกัดของลักษณะขององค์กรหรือเครือข่ายและงบประมาณ

คำสำคัญ: คุณธรรม แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ สมัชชาคุณธรรม

Abstract

The Lesson Learned from Implementation of National Integrity Plan of Associative Networks under the Practice of Moral Assembly in the Fiscal Year 2014 aimed 1) to assess process and success of National Integrity Plan A.D 2014-2016 of 26 organizations, 2) to evaluate 7 networking groups' activities of National Integrity Plan A.D.2014-2016, and 3) to find out opinions and satisfaction of provincial participants of Moral Assembly,the fiscal year 2014. This research was a mixed methods approaches, qualitative and quantitative approaches. The population of this study consisted of 26 organizations, 7 networking groups and provincial and provincialparticipantsof Moral Assembly, 12 provinces and 4 parts. The instruments included the interview, project reports, observation and questionnaires used for participants.

The results showed as followed:

1) There were 22 organizations that used the National Integrity Plan to lead their projects. Some of them had their own moral mission and strategies. They also promoted the integrity both inside and outside organizations, and totally succeed. Besides, most of organizations have planned to promote it through new targeted groups, especially childe and youth. However, 4 organizations could not use the plan.

2)The results of evaluated 7 networking groups' activities based onNational Integrity Plan A.D.2014-2016, i.e., educational group, media group, religiousgroup, community group, business group, public group and political group, found that all networks process based on the strategies in the National Integrity Plan.

3)The results ofopinions and satisfied of provincial participants ofMoral Assembly,the fiscal year 2014, found that overall mean score both 12 provinces, and the 4 parts were at high level ($\overline{X}$= 3.94 and 3.86 respectively)

In conclusion, the implementation of National Integrity Plan A.D. 2014-2016 of Associative Networks under the Practice of Moral Assembly in the Fiscal Year 2014, moderately success, considered from most networks used the plan to promote integrity through various activities. However, some issues could not be implied because of the limitation in some network and budget.

Keywords: Moral, National Integrity Plan, Moral Assembly

บทนำ

คุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ทุกคน เมื่อคนในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรมก็จะทำให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรม (ไพศาล มั่นอก และไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557, น. 102) แต่ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมถูกนำเสนอในข่าวอย่างต่อเนื่องเช่น การทุจริตคอรัปชัน การก่ออาชญากรรม ปัญหาจริยธรรมของบุคคลนอกจากนี้จากการสำรวจของสถาบันการศึกษาต่างๆ พบว่า ทัศนคติของคนในสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่จะยอมรับการทุจริตคอร์รัปชั่นว่าเป็นสิ่งที่ไม่น่ารังเกียจเพิ่มมากขึ้นและประชาชนส่วนใหญ่ยังวางเฉยไม่มีปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมการใช้อำนาจหน้าที่อย่างไม่ถูกต้องซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมลงของค่านิยมด้านคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทย และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวางในทุกด้าน (ศูนย์คุณธรรม, 2555) จากปัญหาดังกล่าวทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาด้านคุณธรรมและความซื่อตรง จึงได้จัดตั้งศูนย์คุณธรรมซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) สำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีพันธกิจที่สำคัญ คือ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านคุณธรรมให้กับประชาชนและการจัดกิจกรรมสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติเพื่อเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้องค์กรภาคีเครือข่ายตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านคุณธรรม การเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไข เพื่อผลักดันประเด็นด้านคุณธรรมไปสู่การปฏิบัติ และการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อการประสานความร่วมมือกับองค์กรภาคีในทุกภาคส่วนของสังคม ผ่านกิจกรรมการจัดประชุมสมัชชาคุณธรรม เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ด้านคุณธรรมให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

จากการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมร่วมกับองค์กรเครือข่ายทั้งโดยมีศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ร่วมกับ 26 องค์กรภาคียุทธศาสตร์ และกลุ่มเครือข่ายใน 7 ประเด็น ประกอบด้วย ภาครัฐ การเมือง การศึกษา ชุมชน ศาสนา สื่อมวลชน และภาคธุรกิจ จึงรวมกันการกำหนดรูปแบบให้เกิดความเป็นรูปธรรมในรูปของ แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 เพื่อเป็นกรอบแนวทางดำเนินงาน และเป็นหัวใจสำคัญ ในการขับเคลื่อนคุณธรรมความซื่อตรงให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยลักษณะของแผนได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ พันธกิจ และกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมให้กับองค์กรภาคีเครือข่ายต่างๆเพื่อเยียวยาวิกฤติในสังคมไทย

ในปี พ.ศ. 2557 ศูนย์คุณธรรมได้จัดประชุมสมัชชาคุณธรรมทั้งในระดับภาคและระดับจังหวัดโดยมีองค์กรภาคีเครือข่ายเข้าร่วมการประชุมทั้งจากหน่วยงานภาครัฐรัฐวิสาหกิจหน่วยงานอิสระหน่วยงานเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์และภาคประชาสังคม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงขององค์กรภาคีเครือข่าย 7 กลุ่ม และจัดสมัชชาคุณธรรมในระดับพื้นที่ 12 จังหวัด และระดับภาค 4 ภาค เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้ร่วมกันส่งเสริมให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความซื่อตรง

ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยเกิดคำถามว่า การจัดกิจกรรมประชุมสมัชชาคุณธรรมทั้งในระดับภาค และระดับจังหวัด เครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงาน และกลุ่มองค์กรภาคีเครือข่าย 7 กลุ่ม นำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ไปใช้อย่างไร เกิดผลสำเร็จเพียงใด และผู้เข้าร่วมการประชุมสมัชชาคุณธรรมทั้งในระดับภาค และระดับจังหวัดมีระดับความคิดเห็นและระดับความพึงพอใจอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินกระบวนการและผลสำเร็จการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ.2557-2559 ของเครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงาน

2. เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ.2557-2559 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม

3.เพื่อประเมินระดับความคิดเห็นและระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัด และระดับภาค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ขององค์กรภาคีเครือข่ายภายใต้การดำเนินโครงการสมัชชาคุณธรรม ประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2557ได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยสังเขปดังนี้

แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการประเมินการขับเคลื่อนของเครือข่ายองค์กรภาคี เพราะ เครือข่ายองค์กรภาคีได้ดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม โดยนำแผนฯ ใช้เป็นแม่บทในการขับเคลื่อนงาน ซึ่งแผนดังกล่าวกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า "สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความซื่อตรงโปร่งใส" และมีวัตถุประสงค์ได้แก่ 1.เพื่อให้สังคมมีความซื่อตรง โปร่งใสในการปฏิบัติงานตามภารกิจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของสังคม 2.เพื่อให้สังคมมีธรรมาภิบาลในสังคมที่ครอบคลุมถึงด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ และด้านความคุ้มค่า และ 3.เพื่อให้สังคมเป็นสังคมที่เคารพให้เกียรติ ให้การยกย่องซึ่งกันและกัน (ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน),2554, น. 1) สำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรงในสถาบันหลักของสังคมประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างวัฒนธรรม และคุณค่าของคุณธรรมความซื่อตรง ในสังคมไทยประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมพลังเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรงและโปร่งใส และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการการขับเคลื่อนความซื่อตรง และโปร่งใสของสังคมไทย

แผนดังกล่าวเป็นแผนแม่บทที่นำไปสู่การส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรงที่มีเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้ามาร่วมเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนด ผ่านกระบวนการเรียนรู้จนสามารถนำไปสู่ การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง รวมทั้งการประกาศเจตนารมณ์ยืนยันการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนคุณธรรมความซื่อตรง ผ่านการประกาศปฏิญญา โดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม โดยได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งคุณธรรมมาอย่างต่อเนื่องในรูปแบบสมัชชาคุณธรรม

ดังนั้น การประเมินโครงการขับเคลื่อนแผนฯ ดังกล่าวภายใต้การดำเนินโครงการสมัชชาคุณธรรม คณะผู้วิจัยได้นำรูปแบบการประเมินโมเดลของ CIPP (Stufflebeam, 1974) เป็นกรอบในการประเมินโครงการดังกล่าวเพราะ CIPP มีรูปแบบการประเมินที่เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจอีกทั้งการประเมิน CIPP เป็นรูปแบบการประเมินโครงการที่ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบการประเมินโครงการแบบ CIPP ประกอบด้วย**บริบท (Content)** ได้แก่ประเด็นความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ภารกิจ /ยุทธศาสตร์**ปัจจัยนำเข้า (Input)** ได้แก่ ประเด็นแผนการดำเนินงาน,ความเหมาะสมของกิจกรรม ความรู้ความเข้าใจของคณะทำงาน**กระบวนการ (Process)** ได้แก่ ประเด็น กระบวนการจัดกิจกรรม, รูปแบบกิจกรรม, การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจต่อ การส่งเสริมคุณธรรม และ**ผลลัพธ์ (Product)** ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม, การส่งเสริมการทำงานของภาคีเครือข่ายด้านคุณธรรม, การต่อยอดองค์ความรู้และขยายผลไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ด้านความพึงพอใจพิจารณาจากตัวชี้วัด การบริหารจัดการ (การเดินทาง สถานที่จัดงาน ระยะเวลา เนื้อหา) กระบวนการจัดงาน (รูปแบบกิจกรรม การจัดลำดับกิจกรรม ความเหมาะสมของกิจกรรม การบูรณาการความรู้ระหว่างเครือข่ายต่างๆ) กระบวนการสื่อสาร (การติดต่อประสานงาน

การประชาสัมพันธ์) และผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรม (ความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการเข้าประชุม การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้)

นอกจากนี้การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การประเมินผลการขับเคลื่อนแผนคุณธรรมความซื่อตรงของภาคีเครือข่ายจำนวน 26 องค์กร คณะผู้วิจัยจึงต้องทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินภาคีและเครือข่ายเพื่อใช้ในการอภิปรายผล

1. ความหมายของภาคีเครือข่ายแยกเป็น ภาคี หมายถึง ความร่วมมือกันในการทำงานระหว่างหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคล โดยมีเป้าหมายร่วมกัน มีหน้าที่ความรับผิดชอบ และการจัดการทรัพยากรในการทำงานร่วมกัน ตลอดจน รับทั้งความเสี่ยงและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นร่วมกัน (Office for the Community and Voluntary Sector, 2002) ส่วนคำว่า เครือข่าย คือ ความร่วมมือระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์กรที่มีกิจกรรมคล้ายคลึงกัน และขยายผลการทำงานหรือแนวคิดไปสู่กลุ่ม องค์กรอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างพลังในการแก้ไขปัญหาและการเปลี่ยนแปลงต่างๆโดยผ่านระบบการสื่อสาร ทำให้สมาชิกในเครือข่ายมีโอกาสรับรู้และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน นอกจากนี้ยัง มีการเชื่อมโยงทั้งแนวคิดหลักการ เครื่องมือ วิธีปฏิบัติที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันของทุกฝ่าย (พระมหาสุทิตย์ อาภากโร, 2547)

ดังนั้น ภาคีเครือข่าย หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกัน มารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย (ร่วมคิด วางแผน ร่วมทำ และร่วมประเมินผล)

2. การประเมินผลเครือข่าย (network evaluation) ต้องให้ความสำคัญในหลายประเด็น ได้แก่ ประสิทธิผล ประสิทธิภาพ คุณสมบัติของเครือข่าย และผลการดำเนินงาน (Creech, 2001, pp. 34-35) โดยอธิบายได้ดังนี้

2.1 ประสิทธิผลของเครือข่าย ได้แก่ ประโยชน์ในเชิงนโยบายจากการทำงานของเครือข่าย การเข้าร่วม การดำเนินงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างคุณค่าร่วมและคุณค่าเพิ่มจากการทำงาน การพัฒนาศักยภาพ การเสริมพลังในการทำงานของเครือข่ายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความสัมพันธ์และการดำเนินงานของสมาชิกในเครือข่าย

2.2 ประสิทธิภาพของเครือข่าย ได้แก่ กิจกรรมการดำเนินงาน เช่นความสม่ำเสมอในการประชุมของสมาชิกเครือข่าย ความยั่งยืนของงบประมาณ ความสำเร็จตามเวลาที่กำหนด และการผสานทรัพยากร

2.3 คุณสมบัติของเครือข่ายตามองค์ประกอบคุณสมบัติของเครือข่าย 4 ประการ ได้แก่ ความเป็นประชาธิปไตย ความหลากหลายความเป็นพลวัต และผลการปฏิบัติงานการประเมินจะพิจารณาคุณสมบัติทั้ง 4 ประการรวมกับองค์ประกอบการทำงานของเครือข่ายใน ได้แก่ วัตถุประสงค์ นโยบาย ยุทธศาสตร์องค์กร และการมีส่วนร่วม

2.4 ผลการดำเนินงานของเครือข่ายจะให้ความสำคัญกับผลผลิตของการดำเนินงานของเครือข่าย ผลลัพธ์การดำเนินงาน โดยมุ่งพิจารณาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความสัมพันธ์ของสมาชิกเครือข่ายที่ทำให้เกิด การพัฒนาความสามารถของเครือข่าย ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของเครือข่าย ผลลัพธ์ในเชิงนโยบายเป็นการประเมินการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมความสัมพันธ์องค์กรภายนอกที่ได้มีการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย และผลกระทบเป็นการเปลี่ยนแปลงระยะยาวในด้านความสัมพันธ์อำนาจในสังคม อันเป็นเป้าหมายของเครือข่าย

3. การประเมินสมัชชา(assembly) มีลักษณะแตกต่างจากการประเมินการประชุมใหญ่ทั่วไป เพราะสมัชชาเป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลากหลายที่ภาคีสมาชิกร่วมกันดำเนินการต่อเนื่องตลอดปี โดยมีกิจกรรมการจัดงานสมัชชาที่เป็นการประชุมใหญ่เป็นกิจกรรมสำคัญใช้เวลา และมีกิจกรรมประเมินสมัชชาทั้งกระบวนการ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการสมัชชาในปีต่อไป เป็นกิจกรรมสุดท้ายของสมัชชา ดังนั้นการประเมินสมัชชาที่สมบูรณ์ จึงต้องเป็นการประเมินที่มีการดำเนินการต่อเนื่องตลอดทั้งกระบวนการสมัชชา มิใช่การประเมินกิจกรรมการประชุมสมัชชาเท่านั้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ตุลาคมปี พ.ศ.2557โดยแบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การประเมินกระบวนการ และผลสำเร็จการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ. 2557-2559 ของเครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงานประกอบด้วย กระทรวงวัฒนธรรม, กระทรวงมหาดไทย,กระทรวงศึกษาธิการ,กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ, กรมศาสนา, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สถาบันพระปกเกล้า, สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ (เดิมชื่อสำนักงานปฏิรูป), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), การไฟฟ้าฝ่ายผลิต,สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน), สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน), ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง, สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, คณะกรรมาธิการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริตและส่งเสริมธรรมาภิบาล, วุฒิสภา, สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, มูลนิธิ ดร.เทียม โชควัฒนา, มูลนิธิสื่อสารความดี, สมาคมเครือข่ายอาสาสมัครนักสื่อสารชุมชน, สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า, องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) และกรุงเทพมหานคร (ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน), 2554, น.99) สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก(Key-Informant Interviews) ของเครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงานและแบบรายงานข้อมูลโครงการทั้งจำนวน 26 หน่วยงาน โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

1.) วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติงานของเครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงานมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ. 2557-2559 อย่างไร

2.) การผสานความร่วมมือ ผลลัพธ์ ผลกระทบ ปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ. 2557-2559 จากการนำประยุกต์ใช้ในเครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงานอย่างไร

3.) แนวทางการขยายผลการดำเนินงานของเครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงานตามแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ. 2557-2559 ในปีต่อไปอย่างไร

2. การประเมินผลการจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ.2557-2559 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่มซึ่งถูกกำหนดไว้ตามแผนฯ ประกอบด้วยภาคการเมือง ภาครัฐ, การศึกษา, ศาสนา, สื่อมวลชน, ชุมชน และภาคธุรกิจสำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบรายงานข้อมูลโครงการเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้แทนองค์กรภาคี 26องค์กร และแบบรายงานข้อมูลโครงการทั้งจำนวน 26 หน่วยงานและกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตีความ และอธิบายข้อมูล

3. การประเมินระดับความคิดเห็น และระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัด และระดับภาค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

สำหรับการประเมินระดับความคิดเห็น และระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัด 12 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร, สุพรรณบุรี, ฉะเชิงเทรา, สุพรรณบุรี, ฉะเชิงเทรา, เชียงใหม่, อุตรดิตถ์, พิษณุโลก, ร้อยเอ็ด, เลย, บุรีรัมย์, สุราษฎร์ธานี, ตรัง และยะลามีจำนวนผู้เข้าร่วมการสมัชชาคุณธรรมจำนวน 1,910 คน

สำหรับการประเมินระดับความคิดเห็น และระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับภาคทั้ง 4 ภาค ประกอบด้วย ภาคกลาง (จัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร), ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จัดขึ้นที่จ.ร้อยเอ็ด), ภาคเหนือ (จัดขึ้นที่จ.อุตรดิตถ์) และภาคใต้ (จัดขึ้นที่จ.ตรัง) มีจำนวนผู้เข้าร่วมการสมัชชาคุณธรรมจำนวน 2,000 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามระดับความคิดเห็นและระดับความพึงพอใจโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และใช้สถิติค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายข้อมูล

คณะผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้กฎแห่งความชัดเจน (Rule of thumb) (Neuman, 1991, p. 221) โดยประชากรจำนวนระดับจังหวัดมีจำนวน 1,190 คน และประชากรระดับภาค จำนวน 2,000 คน เมื่อคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างระดับจังหวัดจำนวน 915 คน และระดับภาค จำนวน 779 คน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินกระบวนการและผลสำเร็จการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ของเครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงาน

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมเครือข่ายองค์กรภาคีส่วนใหญ่ได้นำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมทั้งภายในองค์กร และภายนอกองค์กร นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์การนำประเด็นยุทธศาสตร์ไปใช้ พบว่า เครือข่ายองค์กรภาคีทั้ง 26 หน่วยงานนำแผนฯดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบแนวทางการปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนประเด็นด้านคุณธรรม โดยนำประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ยุทธศาสตร์ที่ 1 ถูกนำมาใช้มากที่สุด รองลงมาคือยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 3 และยุทธศาสตร์ที่ 4 ตามลำดับ สำหรับรูปแบบการดำเนินงานเป็นการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมทั้งภายใน และภายนอกองค์กร และโครงการขององค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงานส่วนใหญ่ความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในโครงการ และมีแนวทางการขยายผลโดยเน้นไปยังกลุ่มเด็ก และเยาวชนเพิ่มขึ้น

กล่าวได้ว่าเครือข่ายองค์กรภาคีทั้ง 26 หน่วยงานได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมตามกรอบแผนฯ โดยปฏิบัติตามประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนดังกล่าวและนำกลยุทธ์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้กับโครงการที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมขององค์กรภาคีเครือข่ายผ่านการจัดโครงการ กิจกรรมตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน เมื่อพิจารณาถึงผลสำเร็จของการดำเนินงานขององค์กรภาคีเครือข่ายทั้ง 26 หน่วยงาน พบว่า การปฏิบัติงานด้าน การส่งเสริมคุณธรรมของเครือข่ายองค์กรภาคีทั้ง 26 หน่วยงานที่ถูกกำหนดไว้ในโครงการ กิจกรรมของแต่ละหน่วยงาน และมีแนวทางการขยายผลการดำเนินงานไปที่กลุ่มเป้าหมายอื่นๆเช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มชุมชน เป็นต้น

2. ผลการประเมินการจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม พบว่า กลุ่มเครือข่ายทั้ง 7 กลุ่มมีการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมตามแผนฯ ในลักษณะของการนำประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนฯ ไปใช้ในการจัดทำโครงการต่างๆ ของแต่ละเครือข่าย

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่มยุทธศาสตร์ที่ 1 ถูกนำมาใช้มากที่สุด รองลงมาคือยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 3 และยุทธศาสตร์ที่ 4 ตามลำดับ อีกทั้งเมื่อพิจารณาข้อมูลของโครงการต่างๆของกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม พบประเด็นที่น่าสนใจว่ากลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่มได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามการดำเนินงานของโครงการด้านคุณธรรมในแต่ละเครือข่ายซึ่งถือเป็นกลไกที่สำคัญในการผลักดันการส่งเสริมคุณธรรมไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

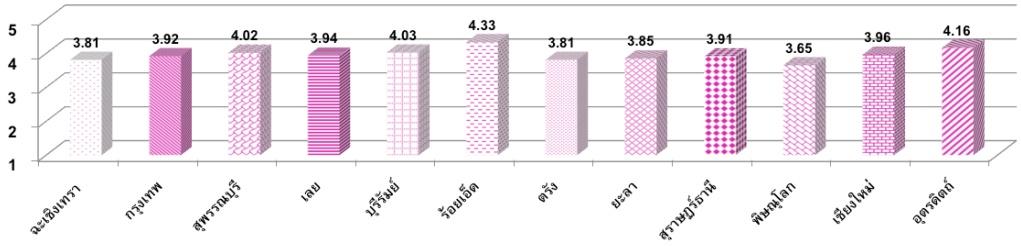
3. ผลการประเมินระดับความคิดเห็นและระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัด และระดับภาค

3.1 การประเมินระดับความคิดเห็น และระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัดสามารถอธิบายได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัด พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.4 มีอายุต่ำกว่า 40 ปีมากที่สุด ร้อยละ 25.9 และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

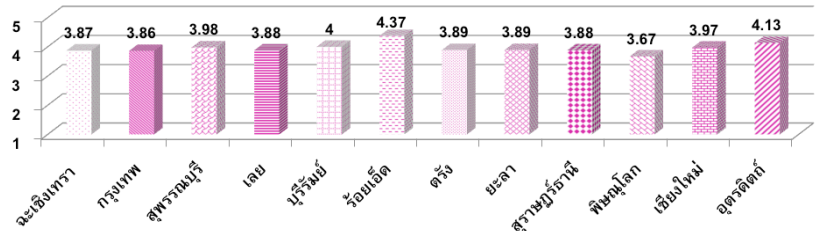
ร้อยละ 77.4 โดยอยู่ในเครือข่ายชุมชน/ประชาสังคม/สาธารณประโยชน์ มากที่สุดร้อยละ 52 และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมเวทีงานสมัชชาคุณธรรมถึงร้อยละ 59.2 และสำหรับผู้ที่เคยเข้าร่วมงานสมัชชาในครั้งที่ผ่านมาได้ใช้ความรู้ ใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมงานถึงร้อยละ 93.9

การประเมินผลความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด ตามกรอบการประเมินแบบ CIPP ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัดทั้ง 12 จังหวัด อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.94) โดยจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่จังหวัดร้อยเอ็ด ($\overline{X}$ = 4.33) รองลงมาจังหวัดอุตรดิตถ์ ($\overline{X}$ = 4.16) และจังหวัดบุรีรัมย์ ($\overline{X}$ = 4.03) ตามลำดับ

ภาพที่ 1 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด

การประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัดผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจในการเข้าร่วมสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัดทั้ง 12 จังหวัดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.94) โดยจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ร้อยเอ็ด ($\overline{X}$ = 4.37) รองลงมาคือ อุตรดิตถ์ ($\overline{X}$ = 4.13) และบุรีรัมย์ ($\overline{X}$ = 4.00) ตามลำดับ

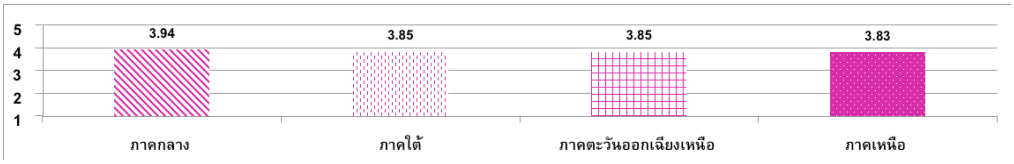
ภาพที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด

3.2 การประเมินระดับความคิดเห็น และระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับภาคสามารถอธิบายได้ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมเวทีสมัชชาคุณธรรมในระดับภาค พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.6 มีอายุระหว่าง 51-60 ปีมากที่สุด ร้อยละ 30.9 และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 64 โดยอยู่ในเครือข่ายชุมชน/ประชาสังคม/สาธารณประโยชน์ มากที่สุดร้อยละ 59.8 และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมเวทีงานสมัชชาคุณธรรมถึง ร้อยละ 63.2 และสำหรับผู้ที่เคยเข้าร่วมงานสมัชชาในครั้งที่ผ่านมาได้ใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมงานถึงร้อยละ 97.9

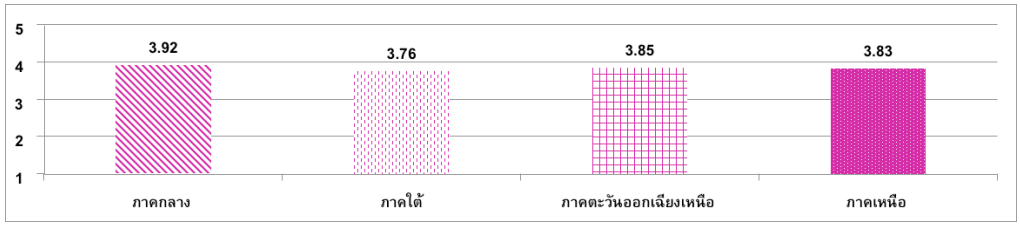
การประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสมัชชาคุณธรรมระดับภาค ตามกรอบการประเมินแบบ CIPP ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมสมัชชาคุณธรรมระดับภาคทั้ง 4

ภาคอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.86) โดยภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับได้แก่ ภาคกลาง ($\overline{X}$ = 3.94) รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ ($\overline{X}$ = 3.85) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($\overline{X}$ = 3.85) และภาคเหนือ ($\overline{X}$ = 3.82) ตามลำดับ ซึ่งทุกภูมิภาคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกภูมิภาค

ภาพที่ 3 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสมัชชาคุณธรรมระดับภาค

การประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมสมัชชาคุณธรรมระดับภาค ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมสมัชชาคุณธรรมระดับภาคทั้ง 4 ภาคอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.94) โดยภาคที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ภาคกลาง ($\overline{X}$ = 3.92) รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ($\overline{X}$ = 3.85) และภาคเหนือ ($\overline{X}$ = 3.83) ภาคใต้ ($\overline{X}$ = 3.76) ตามลำดับ

ภาพที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมสมัชชาคุณธรรมระดับภาค

เมื่อพิจารณาตามกรอบการประเมินของ CIPP สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินเนื้อหา (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ พ.ศ.2557-2559 ของ 1) เครือข่ายองค์กรภาคีจำนวน 26 หน่วยงานพบว่า องค์กรภาคี 22 องค์กรได้นำฯไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโดยบางองค์กรมีภารกิจหรือแผนยุทธศาสตร์สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม แต่องค์กรภาคี 4 องค์กรไม่สามารถนำแผนฯไปใช้ได้ 2) สำหรับกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่มพบว่า การดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายทั้ง 7เครือข่ายมีความสอดคล้องกับแผนฯเนื่องจากทั้ง 7เครือข่ายเป็นเครือข่ายที่อยู่ภายใต้แผนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม มีบางเครือข่ายที่ยังไม่ได้กำหนดโครงการหรือรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน ได้แก่ เครือข่ายการเมือง และเครือข่ายภาครัฐเนื่องจากสถานการณ์บ้านเมืองยังไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน และ 3) การจัดงานสมัชชาทั้งระดับจังหวัดและระดับภาคมีความสอดคล้องกับแผนฯ ในการสนับสนุนให้ภาคประชาสังคมเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันคุณธรรมความซื่อตรง

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) หมายถึง ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมและความรู้ความเข้าใจของคณะทำงานต่างๆ พบว่า 1) 26 องค์กรภาคีเครือข่ายเมื่อพิจารณาในลักษณะขององค์กรภาคีหน่วยงานจำนวน 21 หน่วยงานมีทิศทางการดำเนินงานสอดคล้องกับแผนฯโดยแบ่งเป็นองค์กรจำนวน 9 แห่งที่มีภารกิจหลัก ขององค์กรด้านการส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรง และถูกบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และองค์กรจำนวน 12 องค์กรมีแนวทางการดำเนินงานสอดคล้องกับแผนฯ 2) การดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายทั้ง 7 กลุ่มเกิดขึ้นตามแผนฯที่ระบุไว้และมียุทธศาสตร์ของ

แต่ละเครือข่ายที่ระบุไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งมีการจัดตั้งคณะทำงาน ของเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนโครงการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งกลุ่มผู้แทนเครือข่ายทั้ง 7 เครือข่ายมีความรู้ความเข้าใจของในการขับเคลื่อน และตระหนักถึงการผลักดันคุณธรรมความซื่อตรงให้เกิดขึ้นกับเครือข่าย และ 3) การจัดงานสมัชชาทั้งระดับจังหวัด และระดับภาค พบว่า ผู้แทนกลุ่มสมัชชาประจำจังหวัดและประจำภาคมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรงในระดับพื้นที่ และการประชาสัมพันธ์ประเด็นด้านคุณธรรมความซื่อตรงกับประชาชนโดยตรง

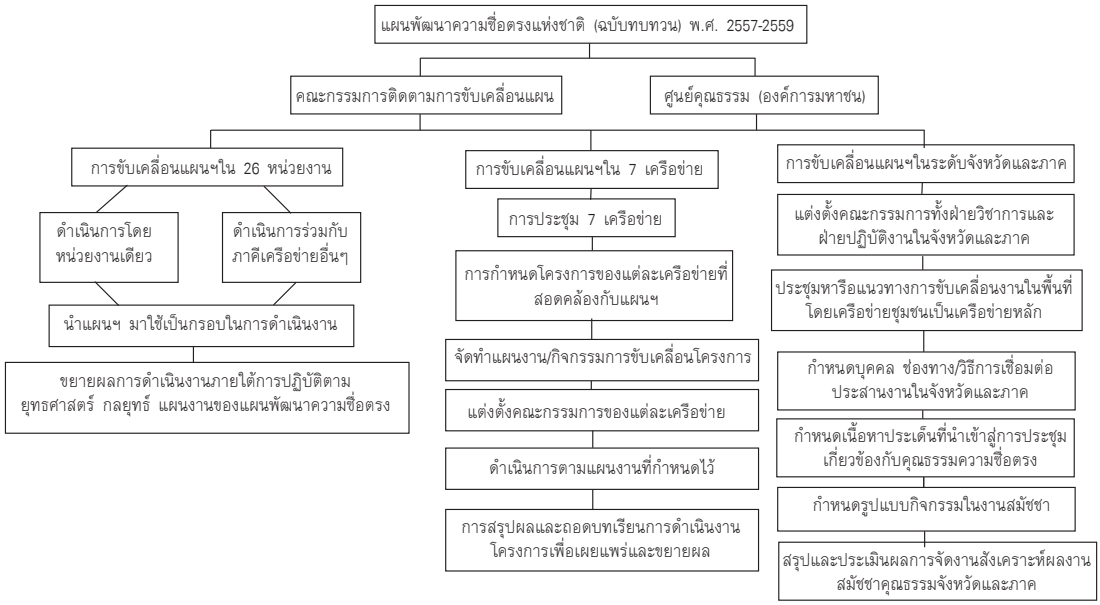
กระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจต่อการส่งเสริมคุณธรรมพบว่า 1) 26 องค์กรภาคีมีการดำเนินงานโดยนำแผนฯมาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ และนำมาจัดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้นอยู่กับรูปแบบและวัตถุประสงค์โครงการ 2) กลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มเครือข่ายได้พยายามขับเคลื่อนการสร้างคุณธรรมความซื่อตรง ด้วยการจัดตั้งคณะทำงานประจำเครือข่าย และกำหนดโครงการต่างๆ ที่มุ่งสร้างคุณธรรมความซื่อตรงอย่างสอดคล้องกับแผนฯโดยมีรูปแบบกิจกรรมเฉพาะเครือข่าย เช่น เครือข่ายศาสนาจัดทำโครงการ"ซื่อ" ตรงสุข "บวช" ดับทุกข์ด้วยพอพียง โดยจัดค่ายอบรมแก่นักเรียนและครูของ 3 ศาสนา (พุทธ คริสต์ อิสลาม)อย่างไรก็ดีเครือข่ายการเมือง และเครือข่ายภาครัฐยังไม่ดำเนินการอย่างชัดเจน พิจารณาจากการกำหนดโครงการต่างๆ ยังไม่เห็นชัดอย่างเป็นรูปธรรม ในการเสริมสร้างคุณธรรมความซื่อตรง แต่คณะทำงานของเครือข่ายดังกล่าวได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป 3) การจัดรูปแบบงานสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด และภาคมุ่งเน้นการให้ความรู้ด้านคุณธรรมความซื่อตรง การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรวบรวมประเด็นด้านการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมไทยซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อ และเป็นการกระตุ้นให้ภาคประชาชนเกิดความตระหนักด้านคุณธรรมความซื่อตรง

ผลลัพธ์ (Product) ประกอบด้วยประเด็น ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม การส่งเสริมการทำงานของภาคีเครือข่ายด้านคุณธรรม การต่อยอดองค์ความรู้และขยายผลไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม 1) ผลผลิตที่ได้จากการขับเคลื่อนแผนฯ ของเครือข่ายองค์กรภาคีส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จอย่าง เป็นรูปธรรมตามที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาคีที่มีโครงการส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรงอย่างชัดเจนและมีแนวทางการขยายผลการดำเนินงานทั้งในกลุ่มเป้าหมายเดิม และกลุ่มเป้าหมายใหม่ แต่ 5 องค์กรที่ไม่ได้มีภารกิจหลักขององค์กรด้านการส่งเสริมคุณธรรม และไม่มีประเด็นด้านการสร้างคุณธรรมถูกบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน 2) เครือข่าย 7 เครือข่าย ผลการำเนินงานยังไม่เด่นชัด เนื่องจากอยู่ระหว่างการกำหนดและดำเนินงานตามเป้าหมายโครงการ ที่แต่ละเครือข่ายกำหนดไว้ 3) งานสมัชชาทั้งระดับจังหวัด และระดับภาค พบว่า การจัดเวทีสมัชชาคุณธรรมมีผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม พิจารณาจากผลการระดมความคิดเห็นของประชาชนในประเด็นคุณธรรมความซื่อตรง และมีการประกาศปฏิญญาคุณธรรมประจำภาค

การถอดบทเรียนการจัดสมัชชาคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

ภาพรวมของการขับเคลื่อนโครงการสมัชชาคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 พบว่า ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ในการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 รวมไปถึงความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมสมัชชาคุณธรรมซึ่งทำให้คณะผู้วิจัยต้องการสังเคราะห์ประเด็นดังกล่าวเพื่อถอดบทเรียนกลไกการจัดสมัชชาคุณธรรมเพื่อสร้างแนวทางการปฏิบัติของการจัดสัมมนาคุณธรรมในครั้งต่อไป

การจัดสมัชชาคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ประกอบด้วยกลไก3 ส่วนที่ขับเคลื่อนการจัดสมัชชาคุณธรรม ได้แก่ องค์กรภาคีเครือข่าย 26 หน่วยงาน, กลุ่มเครือข่าย7 กลุ่มการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ในระดับจังหวัด และระดับภาคโดยสามารถอธิบายแนวทางการขับเคลื่อนแผนฯได้ดังนี้

ภาพที่ 5 กลไกการจัดสมัชชาคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

1.แนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ขององค์กรภาคีเครือข่าย 26 หน่วยงาน

องค์กรภาคีส่วนใหญ่นำแผนฯ ใช้เป็นเพียงกรอบแนวทางในการดำเนินงาน ไม่สามารถปฏิบัติตามกลยุทธ์ของแผนฯ ได้โดยตรง แต่อยู่ในลักษณะของการประยุกต์กลยุทธ์ของหน่วยงานที่ดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมเนื่องจากลักษณะ ขอบข่ายงาน อำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กรองค์กรภาคีมีความแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าทุกองค์กรจะร่วมกันร่างแผนฯดังกล่าว แต่เมื่อในมิติของการปฏิบัติงานยังไม่สามารถนำแผนฯ มาใช้ได้โดยตรง และ 5 องค์กรภาคีไม่ได้มีภารกิจหลักขององค์กรด้านการส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรง และไม่มีประเด็นด้านการสร้างคุณธรรมความซื่อตรงถูกบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ของหน่วยงานดังนั้น การขับเคลื่อนงานในระยะต่อไปควรมีการพิจารณาทบทวนแผนฯเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับแผนงานขององค์กรหรือหน่วยงานที่ร่วมขับเคลื่อน เพื่อให้สามารถนำมาเป็นตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนงานด้านคุณธรรมต่อไป

อย่างไรก็ดี การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ขององค์กรภาคีเครือข่ายภาครัฐถือว่ามีความคล่องตัว โดยสามารถนำแผนฯเป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างสอดคล้องกับ การปฏิบัติงาน รวมทั้งองค์กรภาคีเครือข่ายภาครัฐได้รับการสนับสนุนทรัพยากรและสามารถประสานการปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่มได้ดำเนินงานขับเคลื่อนแผนฯและยุทธศาสตร์ในแผนเฉพาะเครือข่ายใช้ในการดำเนินงาน โดยเครือข่ายที่สามารถประยุกต์การปฏิบัติงานเข้ากับแผนฯ ได้อย่างสอดคล้องและมีความคล่องตัว ได้แก่ เครือข่ายศาสนา เครือข่ายธุรกิจ เครือข่ายสื่อมวลชน เครือข่ายชุมชนและเครือข่ายการศึกษา เช่น โครงการ “ซื่อ” ตรงสุข “บวช” ดับทุกข์ด้วยพอเพียงของเครือข่ายศาสนาโดยความร่วมมือขององค์กร 32 องค์กรโครงการศึกษาเพื่อจัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมด้านสื่อมวลชนของเครือข่ายสื่อมวลชนโดยความร่วมมือขององค์กรสื่อ18 องค์กรโครงการ “เยาวชนไทยไร้คอรัปชัน YOUTH 2020 ของเครือข่ายธุรกิจโดยความร่วมมือขององค์กร 13 องค์กร เป็นต้น แต่เครือข่ายภาครัฐและเครือข่ายการเมืองได้ดำเนินงานตามกรอบของแผนฯ แต่ยังขาดความเป็นรูปธรรม

เมื่อพิจารณาภาพรวมกลไกการขับเคลื่อนของกลุ่มเครือข่าย 7 กลุ่มมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ การจัดตั้ง"คณะทำงานขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติของเครือข่าย" โดยคณะทำงานดังกล่าวได้จัดการประชุมเพื่อนำเสนอข้อมูล ปรึกษาหารือ และติดตามผลการขับเคลื่อนและเน้นการบูรณาการร่วมกันขององค์กรในแต่ละเครือข่าย โดยร่วมกันวางแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนฯ ทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว ซึ่งคณะทำงานดังกล่าวได้ช่วยกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพและมีความชัดเจน รวมทั้งมีการถอดบทเรียนจากโครงการที่ได้ดำเนินการเพื่อหาปัจจัยของความสำเร็จให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น นอกจากนี้การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ถือเป็นกลไกที่สำคัญประการหนึ่งเพื่อเผยแพร่ผลงานที่ทางเครือข่ายได้ดำเนินงานร่วมกัน และขยายผลทำให้เกิดความตระหนักและตื่นตัวในการขับเคลื่อนแผนฯดังกล่าว

3. การจัดสมัชชาคุณธรรมระดับจังหวัด และระดับภาคมีเครือข่ายชุมชนเป็นเครือข่ายหลักที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนแผนฯและจัดสมัชชาคุณธรรม และมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ การจัดทำปฏิญญาคุณธรรมของเครือข่ายปฏิญญาคุณธรรมของภาคต่างๆ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ที่มีความแตกต่างกันทั้งตามทุนทางสังคมของแต่ละพื้นที่

เมื่อพิจารณาภาพรวมกลไกการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 พบว่า ได้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางการขับเคลื่อนแผนฯสู่การปฏิบัติในเครือข่ายชุมชนและร่วมกำหนดแผนปฏิบัติการการขับเคลื่อนคุณธรรมในระดับจังหวัด และระดับภาคถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานการจัดงานสมัชชาคุณธรรม หลังจากนั้นจึงจัดตั้งคณะทำงานโครงการโดยมีเครือข่ายชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบหลักและตัวแทนจากภาคีเครือข่าย 7 เครือข่ายในแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติพบปัญหาการขาดการประสานงานกับเครือข่าย และภาคส่วนอื่นๆ อีกทั้งคณะทำงานบางส่วนและผู้เข้าร่วมยังไม่มีความเข้าใจแผนฯ เนื่องจากเพิ่งเคยเข้าร่วมงานครั้งแรก

นอกจากนี้คณะผู้วิจัย พบว่า เครือข่ายการศึกษาถือเป็นเครือข่ายที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ร่วมสนับสนุนวิทยากร และถอดบทเรียนองค์ความรู้จากการจัดสมัชชาคุณธรรมในระดับจังหวัดและระดับภาคซึ่งมีรูปแบบการจัดกิจกรรมทำให้เกิดความเข้าใจในการขับเคลื่อนงานด้านคุณธรรมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนตกผลึกเป็นปฏิญญาคุณธรรมของแต่ละภาค

โดยสรุปแล้วการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเด็นเพื่อถอดบทเรียนการจัดสมัชชาคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ดังนี้

1. ภาพรวมของการขับเคลื่อนการจัดสมัชชาคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ถือได้ว่าประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ รวมไปถึงความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมสมัชชา

2. การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 จัดคณะทำงานของเครือข่ายทั้ง 7 เครือข่าย ได้จัดตั้งคณะทำงานของแต่ละเครือข่ายมีการประชุมติดตามการทำงานซึ่งถือว่าเป็นกลไกที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ และควรเพิ่มการประสานงานระหว่างเครือข่าย

3. ปัญหาด้านการขาดงบประมาณเป็นปัญหาที่สำคัญ โดยเฉพาะองค์กรอิสระ ซึ่งส่งผลการขับเคลื่อนงาน ด้านส่งเสริมคุณธรรมเป็นอย่างมาก ดังนั้นควรบูรณาการในการทำงานของหน่วยงานที่มีลักษณะขอบข่ายงาน ที่คล้ายกัน เช่น การบูรณาการในการผลิตสื่อด้านคุณธรรม และกลไกที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับเครือข่ายองค์กรภาคีทั้ง 26 หน่วยงานคือผู้บริหารองค์กร หากผู้บริหารองค์กรเห็นถึงความสำคัญต่อการขับเคลื่อนงานด้าน การส่งเสริมคุณธรรมก็จะทำได้อย่างต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม

4. การจัดงานสมัชชาคุณธรรม ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่มาจากเครือข่ายชุมชน ดังนั้นการส่งเสริมประเด็นด้านคุณธรรมควรเน้นไปที่ชุมชน หรือหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งเป็นเครือข่ายที่สำคัญ และเป็นเครือข่ายหลักในการส่งเสริมคุณธรรมในระดับพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงาน

1. ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ

1.1 การดำเนินงานขับเคลื่อนงานคุณธรรมควรเพิ่มการเชื่อมโยงของแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ร่วมกับแผนงานของเครือข่ายองค์กรภาคี เนื่องจากบางแผนงานหรือโครงการ ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง หรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาคุณธรรมในปัจจุบัน

1.2 การจัดทำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ ครั้งต่อไปควรให้ผู้ที่มีความเข้าใจในการเขียนแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน เพื่อสามารถเชื่อมโยงแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ เข้ากับแผนของหน่วยงานได้ซึ่งจะทำให้องค์กรสามารถนำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติไปใช้ได้จริง และเข้ากับบริบทของแต่ละหน่วยงาน

1.3 การขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 ในระดับจังหวัด และ ระดับภาคควรส่งเสริม และขยายผลให้ผู้บริหาร หรือผู้นำแต่ละองค์กรเห็นถึงความสำคัญของแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559

2. ข้อเสนอแนะต่อองค์กรภาคีเครือข่าย

2.1 ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้นเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรงให้กับหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะหน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ประสบปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ

2.2 ควรสนับสนุน ส่งเสริม ยกย่อง องค์กร หรือหน่วยงานต้นแบบขององค์กรเครือข่ายเพื่อกระตุ้น และส่งเสริมให้หน่วยงานภาคประชาชน เห็นถึงความสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านคุณธรรมต่อไป

2.3 เครือข่ายองค์กรภาคีควรร่วมมือกันปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559 อย่างบูรณาการมากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการขับเคลื่อนแผนฯ โดยเฉพาะโครงการที่ลักษณะการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน

3. ข้อเสนอแนะต่อการจัดงานสมัชชาคุณธรรม

3.1 รูปแบบที่ควรได้รับการพัฒนาอีกประเด็นหนึ่งคือประเด็นด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากกระบวนการของการจัดสมัชชาคุณธรรมต้องเกี่ยวข้องกับภาคีสมาชิก และผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานจำนวนมากจึงต้องมีระบบการบริหารจัดการ เช่น ระบบฐานข้อมูลสมาชิก ระบบจดหมายเวียน เว็บไซต์เพื่อสื่อสาร เพื่อให้เกิดการรายงานผลการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วย/ระดับที่ทันสมัย และมีผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการทั้งระบบ ซึ่งจะทำให้ผลการจัดประชุมสมัชชามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3.2 ควรให้ความรู้เรื่องสมัชชา กระบวนการสมัชชา และการจัดสมัชชาคุณธรรมทั้งในเชิงวิชาการและ การปฏิบัติแก่ผู้เข้าร่วมการจัดสมัชชา เนื่องจากการจัดสมัชชาที่ผ่านมาผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้บทบาทของตน ในการประชุมไม่ทราบเนื้อหาของการประชุมเท่าที่ควรทำให้ขาดการมีส่วนร่วม ดังนั้น การจัดงานสมัชชาต้องอธิบายถึงกระบวนการให้ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็นอยู่ในประเด็น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาติดตามต่อหลังจากการจัดประชุมสมัชชา เพื่อนำเจตนารมณ์/ปฏิญญาที่ได้สู่การปฏิบัติ ด้วยการจัดประชุมให้ทุกหน่วยเครือข่าย เพื่อร่วมมือกันจัดทำแผนปฏิบัติการ (action plan) และนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

2.การจัดงานสมัชชาคุณธรรมจัดขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ดังนั้นจึงควรศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของแต่ละปี เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าของการขับเคลื่อนงาน

3. การขับเคลื่อนงานคุณธรรมในระดับจังหวัดควรมีการลงพื้นที่ศึกษาเชิงลึกและถอดบทเรียนของแต่ละพื้นที่

บรรณานุกรม

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2554). *แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ (ฉบับทบทวน) พ.ศ. 2557-2559.* กรุงเทพฯ: พริกหวาน.

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (2555) *กระบวนการขับเคลื่อนสมัชชาคุณธรรม.* กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม.

ไพศาล มั่นอก และไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม. *วารสาร สุทธิปริทัศน์, 28*(88), 99-117.

พระมหาสุทิตย์ อาภากโร. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ.* กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).

Creech, H. (2001). *Measuring While You Manage: Planning, Monitoring and Evaluating Knowledge Networks, Version 1.0.* Retrieved May 28, 2014, from http://www.iisd.org/pdf/2001/networks_evalutation.pdf

Neuman, R. W. (1991). *The Future of the Mass Audience.* Cambridge: Cambridge University Press.

Office for the Community and Voluntary Sector, (2002). *Manageing funding to Non-government organizations-From principles to practice.* Retrieved May 28, 2014, from grant-programmes

Stufflebeam, D.L. (1974). *Meta-evaluation* (Occasional Paper Series), Paper #3.Kalamazoo: Western Michigan University.

สมรรถนะทางธุรกิจและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมโรงแรม: กรณีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

BUSINESS PERFORMANCE AND INNOVATION IN THE HOTEL INDUSTRY: A CASE OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES

นันทสารี สุขโต*
Nuntasaree Sukato*
จรือ-ชิง ลิน**
Tzu-Ching Lin**

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Assistant Professor of Marketing, Faculty of Business Administration, Dhurakij Pundit University
* Email: nuntasaree.suk@dpu.ac.th
** รองศาสตราจารย์ สาขาการท่องเที่ยว วิทยาลัยการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยต้าเย
** Associate Professor of Tourism, College of Tourism and Hospitality, Da-Yeh University
** Email: brian@mail.dyu.edu.tw

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบบทบาทการส่งผ่านของนวัตกรรมที่มีต่อการมุ่งเน้นตลาดและสมรรถนะทางธุรกิจสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอุตสาหกรรมโรงแรม การมุ่งเน้นตลาดภายใต้บริบทของพฤติกรรมซึ่งประกอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการตลาด การเผยแพร่ข้อมูลทางการตลาดภายในองค์กร และการตอบสนองต่อข้อมูลทางการตลาดถูกใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลางถูกกำหนดให้เป็นหน่วยในการวิเคราะห์และแบบสอบถามได้กระจายไปยังเจ้าของกิจการหรือผู้จัดการที่มีหน้าที่สั่งการด้านการตลาด โมเดลสมการโครงสร้างถูกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลที่ได้จากการวิจัยสรุปว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการตลาด การเผยแพร่ข้อมูลทางการตลาดและการตอบสนองต่อข้อมูลทางการตลาดมีอิทธิพลทางอ้อมต่อสมรรถนะทางธุรกิจโดยการส่งผ่านของนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญ การนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้สามารถปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานของโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลางได้ถ้าสามารถประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานของโรงแรมเมื่อผู้บริหารจัดเตรียมวางกลยุทธ์ทางการตลาดและนโยบายขององค์กร

คำสำคัญ: สมรรถนะทางธุรกิจ โรงแรม นวัตกรรม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

Abstract

The purpose of this study was to investigate a mediating role of innovation on market orientation and business performance for small and medium enterprises in the hotel industry. The market orientation under a behavioral context composed of: market intelligence generation, the dissemination of this intelligence in the organization and responsiveness to intelligence, was used in this research. Small and medium hotels were the unit of analysis and questionnaires were distributed to owners or managers in charge of marketing functions. Structural Equation Modeling was employed for data analysis. The results conclude that market intelligence generation, dissemination and responsiveness have a significant indirect effect on business performance via innovation. The implementation of results can improve the practices of small and medium sized hotels as they apply to their operational environment of hotels when executives are preparing their marketing strategies and organizational policies.

Keywords: Business Performance, Hotel, Innovation, SMEs

Introduction

Market orientation has recently become a popular topic of research (Boso & Cadogan, 2013; Campo, Díaz, & Yagüe, 2014; Tsiotsou, 2010), especially for small and medium-sized businesses (Pérez-Luño & Saparito, 2014). Effective market orientation helps firms create superior value for buyers, leading to superior business performance. This study attempts to explicate the effect of market orientation on the performance outcomes of small and medium enterprise (SME) hotels in Thailand. The research was guided by two objectives: (1) to understand the necessity of innovation in SMEs in the hotel industry and (2) to examine the direct and indirect effects of market orientation and innovation on business performance.

Generally speaking, market orientation is about understanding customers' demands through introducing competitive products and services, developing real capability, focusing on lowering costs, and combining inter-departmental efforts to reach the goals of firms (Ames & Hlavacek, 1989). While the marketing department usually manages efforts to achieve market orientation, other departments within the organization are also required to be involved (Kohli & Jaworski, 1990).

There are two widely accepted perspectives of market orientation: market orientation under a behavioral context (Kohli & Jaworski, 1990) and market orientation under a cultural context (Narver & Slater, 1990). This study examines market orientation under a behavioral context as measured from the perspective of the organization itself. Kohli and Jaworski (1990) defined market orientation as consisting of three behavioral activities: market intelligence generation, the dissemination of this intelligence across departments in the organization and responsiveness to intelligence. This conception of behavioural market orientation has been used in previous SME studies (e.g. Kara, Spillan, & DeShields, 2005; Verhees & Meulenberg, 2004) and the questionnaire used in this study was designed to be completed by managers found in small to medium businesses.

Small and medium businesses in the hotel industry were selected as the unit of analysis in this study owing to following reasons: First, the Thai government has developed a strategic policy for SMEs entering the ASEAN Economic Community (AEC) in 2015. Second, according to the Office of Small and Medium Enterprise Promotion, in 2013 more than 80 percent of the hotels and resorts in Thailand were SMEs. It is important to note that hotel industry is a major player in Thai tourism, which generates a good portion of the income for the overall economy of Thailand that is approximately 10-17 percent (TAT Intelligence Center, 2015). As reported by the Kasikorn Research Center (2013), Thailand's tourism industry generated an income valued at 35.6 billion US dollars in 2013. This number is actually higher than the goal of 33.1 billion US dollars as set by the Ministry of Tourism and Sports.

SMEs in Thailand's hotel industry must continually improve business performance in order to compete not only with the larger companies from their home municipality but also with those in foreign markets.

Literature Review

It has been posited that an effective understanding of market orientation improves firm performance; this assertion has since been well supported by many researchers (Kumar, Subramanian, & Yauger, 2011; Lee et al., 2015; Narver & Slater, 1990; Tsiotsou, 2010); however, some studies have reported inconsistent findings regarding the relationship between market orientation

and organizational performance. Langerak, Hultink, and Robben (2007) states that several studies reported a direct positive effect whereas there have also been research results indicating that market orientation does not exert a significant effect on business performance. Baker and Sinkula (1999) discuss a possible mediated relationship between market orientation and organizational performance. An extensive review of related literature reveals that the majority of studies (68%) report a direct, positive relationship between these two construct whereas 30% found no effects and a small number 2% indicated negative effects (Langerak, Hultinuk, & Robben, 2007).

Business performance is a multidimensional construct, comprising two broad measures: judgmental performance (e.g. customer service loyalty) and objective performance (e.g. profit, return on assets: ROA) (Agarwal, Erramilli, & Chekitan, 2003). A substantial volume of the literature reveals that market orientation is associated with objective measures of performance such as gross operating profit, market share, and capacity utilization (Narver & Slater, 1990). Effective market orientation can help a firm keep existing customers satisfied and loyal, attract new customers, accomplish the desired level of growth and market share and, consequently, achieve desirable levels of business performance (Homburg & Pflesser, 2000). Scholars have noted that both measures provide the link to profitability in service organizations (Javalgi et al., 2005).

Innovation also plays a vital role in a company's success. Deshpandé (1993) suggests that innovation is related to better objective performance in market-oriented firms while later research (Deshpandé, 1999) notes that market orientation creates a solid foundation for innovation in a company. Considerable research supports the notion that innovation leads to superior organizational performance (Damanpour, Szabat, & Evan, 1989), especially when considering the mediating role of innovation (Langerak, Hultinuk, & Robben, 2007). Innovation refers to the process of generating, developing, and adopting a new item, idea, or behavior (Zaltman, Duncan, & Holbeck, 1973). At the organizational level, research has focused on differences in organizational structure, culture, and management to explain differences in innovative success (Zaltman, Duncan, & Holbeck, 1973). Innovation in service firms has received widespread attention in the literature (Sanchez-Hernandez & Miranda, 2011) because service firms are likely to encounter difficulties in protecting their products and services through patents and copyrights. Therefore, service firms need to continually innovate in order to enjoy a solid competitive advantage.

Prior studies have offered empirical examination of the associations among market orientation, innovation and performance. A study by Lado and Maydeu-Olivares (2001) assessed the European and US insurance markets and found that the effectiveness of innovation can be enhanced through following market orientation principles within the organizations. Companies that are less market-oriented are less likely to consider innovation (Agarwal, Erramilli, & Chekitan, 2003). Agarwal, Erramilli, and Chekitan (2003) investigated the role of innovation and its associations with market orientation and performance with data from 201 international hotels, with results suggesting that innovation has a significant, positive relationship with objective performance. Results also indicated that innovation mediates the relationship between market orientation and objective performance. Pelham and Wilson (1995) proposed that employees who exhibit market-oriented behaviors achieve greater innovation thereby delivering greater value to the firm's customers. This appears to be particularly true for the employees of small–sized firms. Horng and Chen (1998) found that marketing training programs are effective at improving a manager's level of market

orientation, which in turn contributes to better business performance as evaluated by the most frequent measures of performances: profit, sales, market share, and cash flow.

This study hypothesizes that a high level of market orientation in, SME hotels, when accompanied by the high market orientation behaviors of intelligence generation, intelligence dissemination, and responsiveness (as defined by Kohli and Jaworski in 1990), will exert a positive impact on business performance (i.e., costs, revenue, and profit), and that this relationship is mediated by innovation. Our hypothesis can be stated as follows:

Innovation mediates the relationship between market orientation and business performance.

Methodology

Sample and data collection

In aspect of sampling method, stratified random sampling was used in this study. Stratified sampling is a probability sampling technique wherein the researcher divides the entire population into different subgroups, then randomly selects the final subjects proportionally from the different strata (Groebner et al., 2005). SME hotels are classified into two groups according to the number of rooms which can represent the size of the hotel. Small-sized hotels have fewer than 80 rooms whereas medium-sized hotels have 80-200 rooms as reported by the Office of Small and Medium Enterprise Promotion (TAT Intelligence Center, 2015)

Data were gathered from SME hotels located in the Bangkok metropolitan region and provinces in the east of Thailand. We chose these areas owing to their potential growth in revenue structure and quantity. Thailand's office of Small and Medium Enterprise Promotion provided a database containing a list of emails, websites, and contact persons. The target respondents were owners or managers in charge of marketing functions as these individuals make decisions based on their perceptions of market conditions.

A total of 400 self-administered questionnaires were mailed to either the owners or managers of hotels. A postage-paid return envelope was enclosed in order to improve the response rate. Of the 400 questionnaires, 372 completed questionnaires were returned. Eighteen of the 372 were excluded owing to incomplete data, leaving 354 eligible for data analysis. This represents a response rate of 88.5%.

The sample size has to be large enough to provide statistical testing on the theoretical model. Sample size, as in any other statistical method, provides a basis for estimation of sampling error. The statistical method employed in this research was maximum likelihood (ML) estimation as contained in the AMOS computer software. Review of the literature indicated that there are no generally accepted criteria for determining a specific sample size using maximum likelihood estimation or similar structural modelling techniques. It is generally regarded, however, that 100 is the practical minimum for ensuring the appropriateness of maximum likelihood estimation. Moreover, a rule of thumb is that the ratio of sample size to the number of model parameters should be at least 5:1 (Hair et al., 2010). Sample sizes for SEM should exceed 100 to 150 to ensure accurate parameter estimates (Lei & Lomax, 2005). The achieved sample sizes of 354 were thus considered sufficient for the analysis of the proposed model in this study.

Among the SMEs sampled, nearly 60% were small-sized hotels. A hotel is considered small-sized when it has fewer than 80 rooms. The majority of hotels in the sample had been in operation for approximately 10 years.

Measurements

The survey was made up of multi-item measurements that were developed from the extant literature and informal discussion with practitioners in the hotel industry. This study adopted the scale used by Kara, Spillan, and DeShields (2005) and Kohli and Jaworski (1990) for the measure of market orientation. Market orientation was measured using a second-order scale including intelligence generation (five items), intelligence dissemination (five items), and responsiveness (five items).

Intelligence generation (MG). Respondents were asked to rate five items on a five-point Likert scale ("1 = strongly disagree to 5 = strongly agree"). A sample statement used for the measure was "In this hotel, individuals from our service department interact directly with customers to learn how to better serve their needs." The next sample was "In our hotel, we do in-house market research." Another sample was "We are slow to detect changes in our customers' product/service performance."

Intelligence dissemination (MD). Respondents were asked to rate five items on a five-point Likert scale ("1 = strongly disagree to 5 = strongly agree"). A sample statement used for this measure was "Marketing personnel in our business unit spend time discussing customers' future needs with other functional departments." The next sample was "Our business unit periodically circulates documents that provide information on our customers." Another sample measure was "When something important happens to our major customer market, the whole business unit knows about it within a short period."

Responsiveness (MR). Respondents were asked to rate five items on a five-point Likert scale ("1 = strongly disagree to 5 = strongly agree"). The first sample statement was "We are quick to respond to significant changes in our competitors' pricing structures." The next measure was "When we find out that customers are unhappy with quality of our service, we take corrective action immediately." Another sample statement was "Data on customer satisfaction are disseminated at all levels in this business unit on a regular basis."

The Cronbach's alpha ratings for the scale reliability of each construct were 0.905, 0.905, 0.896, 0.932 respectively (Table 1), indicating that the internal consistency among each the constructs was acceptable and above the lower limit of 0.7 recommended by Hair et al. (2010) and Nunnally (1978). The third item (MG3) regarding intelligence generation was reverse coded in order to minimize the response set bias.

Table 1 Construct Reliability and Average Variance Extracted (AVE)

Measure	Item	Standardized loading	Construct Reliability	AVE
Intelligence Generation (MG)	MG1	0.82	0.905	0.655
	MG2	0.81		
	MG3	0.79		
	MG4	0.79		
	MG5	0.84		
Intelligence Dissemination (MD)	MD1	0.77	0.905	0.654
	MD2	0.81		
	MD3	0.80		
	MD4	0.82		
	MD5	0.84		
Responsiveness (MR)	MR1	0.80	0.896	0.632
	MR2	0.80		
	MR3	0.77		
	MR4	0.82		
	MR5	0.78		
Innovation (IV)	IV1	0.84	0.932	0.696
	IV2	0.85		
	IV3	0.87		
	IV4	0.82		
	IV5	0.80		
Business Performance (BP)	BP1	0.77	0.886	0.728
	BP2	0.89		
	BP3	0.89		

The scale measuring innovation (five items) was derived from Appiah-Adu and Singh (1998) and Verhees and Meulenberg (2004). This measurement scale considered the perceptions of managerial practitioners in the SME hotel industry rather than those of their customers. Respondents were asked to rate all question items dealing with market orientation and innovation on a five-point Likert scale (1 = "strongly disagree" to 5 = "strongly agree"). A sample statement used for this measure was "We place emphasis on new business development." The next sample measure was "We are innovative in our service process." Another sample statement was "We accept a challenge more often than other hotels and accommodation." The Cronbach's alpha is 0.932 (Table 1), suggesting that the internal consistency among the construct is higher than the recommended value.

A three-item scale of business performance, in which respondents were asked to rate three items on a five-point Likert scale (1= "decreased more than 10%" to 5 = "increased more than 10%"), was adapted from the research of Kumar, Subramanian, and Yauger (1998) and Moorman and Rust (1999). The statement used for the first measure was "Business costs

over the last year." The second statement was "Business revenue over the last year." The last statement was "Business profit over the last year." The Cronbach's alpha was 0.886 (Table 1). In addition, before estimating a reliability test with the Cronbach's alpha, the first item was reverse coded in order to minimize response set bias.

To confirm content validity the questionnaire items were reviewed by five academics who are knowledgeable in the marketing field and service industry. A pilot study was then conducted with 30 owners/managers of SME hotels. An English version was translated into Thai and then translated back to ensure semantic conformity. The managers were asked to read and answer each question, then offer comments as to whether the questions could be improved. Adjustments were then made based on their recommendations.

Analysis and results

Measurement model

Structural equation modeling (SEM) was employed to analyze results. SME provides a comprehensive statistical approach to test hypotheses and determine which relationships exist among observed and latent variables. Confirmatory factor analysis (CFA) was used to assess the fit of the single-factor congeneric models to the observed data. Byrne (2010) suggested that CFA is most appropriately applied to measures that have been fully developed and their factor structures validated. The measurement model in this study used AMOS 17.0 with the Maximum Likelihood (ML) estimation. In addition, squared multiple correlation (R2) was used to evaluate the model and the suggested value exceeded 0.5 which means the observed variable was reliable (Byrne, 2010). Construct reliability was estimated by calculating internal consistency among individual items of the measurement scales for the same construct. The reliability of the tested constructs ranged from 0.886 to 0.905 (Table 1), exceeding 0.7 which is the lower limit generally agreed upon for construct reliability (Hair et al., 2010; Nunnally, 1978).

The following approaches were employed to test content and convergent validity. To achieve content validity, we chose established measurement scales that have been used in previous literature, then consulted with experts in the marketing field by administering a pre-test of the questionnaire. Convergent validity was assessed through factor loading estimations and the means of the average variance extracted (AVE). Bagozzi and Yi (1988) recommended that all measured factor loadings must exceed 0.7 to ensure convergent validity. The factor loadings varied from 0.76 to 0.90 (see Table 1), all of them exceeding the suggested value of 0.7. An AVE estimate of 0.5 or higher indicates acceptable validity for a construct's measure (Fornell & Larcker, 1981). As illustrated in Table 1, all AVE values were higher than the necessary threshold; hence, convergent validity of all constructs was achieved.

Structural model and hypotheses testing

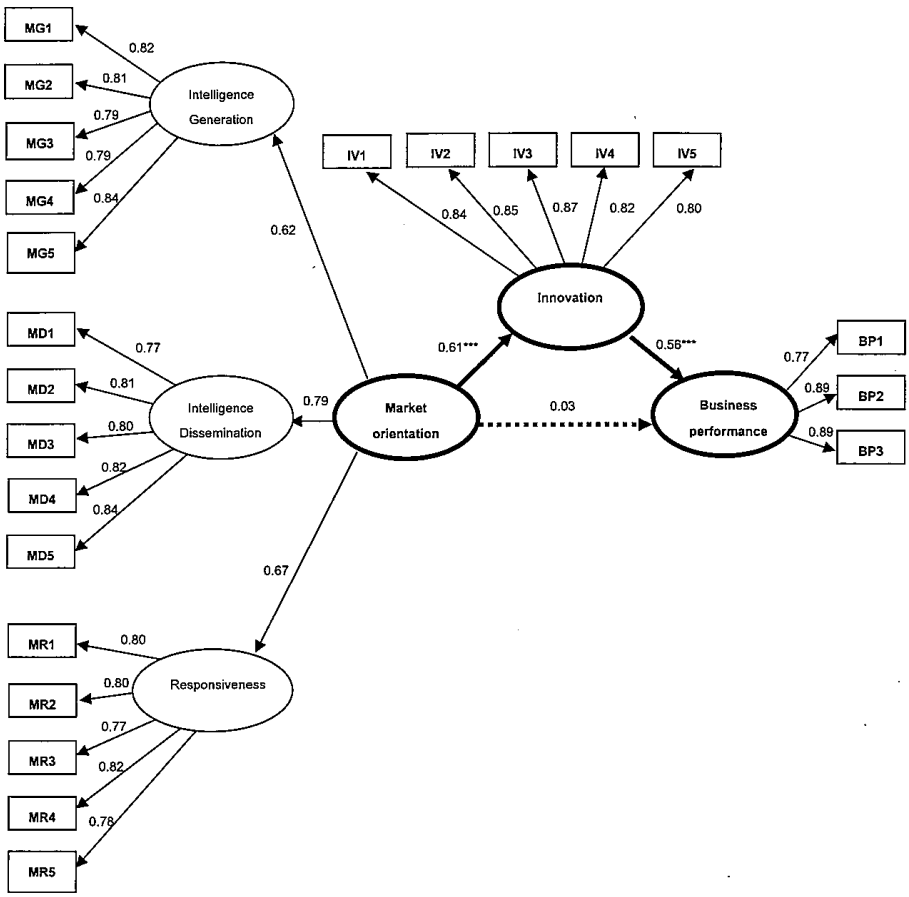
A structural model defines relationships among the unobserved constructs. It specifies which latent constructs directly or indirectly influence changes in the values of other latent constructs in the model. The model provided a satisfactory fit to the data (CMIN/df = 2.483, GFI = 0.865, AGFI = 0.836, NFI = 0.903, TLI = 0.932, CFI = 0.939, RMSEA = 0.065). The SEM analysis results of the hypothesized model presented in Figure 1 and Table 2 show that although market

orientation does not have a direct effect on business performance, it does have an indirect effect on business performance via innovation. Hence, the hypothesis is supported.

Table 2 Results of structural equations analysis

Path			Mediation model	
			Standardized regression weights	t-value
Market orientation	→	Innovation	0.609	7.450***
Innovation	→	Business performance	0.564	7.440***
Market orientation	→	Business performance	0.027	0.355

Note: ***p<0.001

Notes: *CMIN=610.852, DF=246, CMIN/DF=2.483, GFI=0.865, AGFI=0.836, NFI=0.903, TLI=0.932, CFI=0.939, RMSEA=0.065. ** Significant at P<0.01, *** Significant at P<0.001*

Figure 1 SEM analysis result

Discussion

Academics have investigated the relationship between market orientation and various measures of performance across industries and have found that implementing market orientation can be a source of competitive advantage for companies and organizations (Kumar, Subramanian, & Yauger, 2011). The results of such research are often surprising. Relationships between market orientation and performance may originally appear not to be significant; however, the inclusion of additional mediating variables reveals that a significant relationship does in fact exist between the two.

This study hypothesized that innovation might mediate the relationship between market orientation and business performance. The findings show that innovation, as the mediator for the relationship, has a positive influence. This is consistent with the results of Han, Kim, and Srivastava (1998) who did a survey of 134 banks located in a mid-western state in the USA, and found no direct relationship between market orientation and organizational performance unless the effect of innovation is included. In other words, the indirect effect of market orientation on business performance is only detectable after the innovation of the firm is taken into consideration. The results of this study also show that market orientation of SME hotels does not have a direct significant effect on business performance unless the mediating effect of innovation is examined. Moreover, the high value of β indicates that market orientation strongly and positively determines the extent of innovation. Based on these conclusions, it is recommended that market orientation be adopted as part of a company's culture in order to create innovative value throughout the company.

Superior performance in SME hotels requires an optimal fit between the market orientation deployed and the innovative culture present. Innovation exerts a substantial impact; therefore a better understanding of the organizational forces that shape the direction of innovative culture within SME hotels is needed. An innovation culture refers to the degree to which organizations are prompted to learn continuously and to develop knowledge with the intention to detect and fill gaps between what the market wants and what the firm currently offers (Brettel & Cleven, 2011). Due to higher values of factor loadings compared to other items of innovation, establishing service innovation and developing existing offers should be placed priority to enhance SME hotels' business performance. Further, a high degree of emphasis on market orientation tends to be linked with a higher level of innovation because the strong commitment to market-oriented concept forces a firm to become more innovative.

These results are of significance to SME executives. The unique characteristics of the service industry allows these executives to employ innovation more easily than can be done in other industries, permitting the adoption of an innovative culture as a means to achieving a competitive edge. It is easier for such managers to exploit the benefits of flexibility and simplicity inherent in their industry. Business practitioners and executives of SMEs should combine sound market orientation with an emphasis on innovation because such a combination is likely to result in higher levels of business success.

In the findings, SME hotels are likely to focus on intelligence dissemination for market orientation owing to its highest value of β (0.79). Data on customer satisfaction is very important at this stage and it should be distributed at all levels in a SME hotel's unit on a regular basis. Though, β values of intelligence generation (0.79) and responsiveness (0.79) are lower than

intelligence dissemination, two indispensable components of market orientation still take into account. It is suggested that a SME hotel had better periodically review the likely effect of changes in its business environment such as regulations and technology in order to be alert and timely respond to those changes for serving customers more efficiently. SME hotels should adopt market orientation as a business strategy, even when the economy is flourishing. The more SME hotels emphasize market-oriented offerings, the greater the likelihood that innovation will lead to higher business performance which refers to revenue and profit opposed to low cost as indicated by factor loadings of business performance measurement in this study.

Implementation

Given the importance of SMEs as an emerging industry in Thailand, the findings of this study may be of value to government agencies and managerial practitioners in the industry. An understanding of these results can improve the practices of SMEs, particularly as they apply to the operational environment of hotels when executives are preparing their marketing strategies and organizational policies.

First, top management, executives, and managers must recognize that implementing market orientation requires innovation, as it is the key to enhanced business performance. Innovation contributes to a firm's growth, profitability, and long–term survival, and this construct has been empirically found to have a positive effect on a firm's business performance. In this research, innovation had the highest mean score compared to other constructs. Therefore, it is recommended that SME hotels place emphasis on service innovation and new product development in order to assure that their customers experience novelty in their hotel service.

Second, with the introduction of new services or the improvement of existing services, SME hotels should first consider the value that target customers will receive when paying for services. This analysis should take place before the services are created and might best be achieved by conducting focus groups of existing and potential guests. After the new service is launched, relevant management teams must continue to pay special attention to and get involved with the service delivery process. Given the fact that Thai people are highly relationship-oriented, SME hotels should attempt to implement relationship marketing programs that enhance market orientation, which in turn can lead to growth and profitability on a long–term basis. Internal marketing is also required within organizations to encourage all of the departments in the organization to function effectively, which in turn supports market orientation concepts. It is vital for all employees to be aware that the purpose of any business is to create satisfied customers.

Third, managers have a pivotal role in implementing market orientation; therefore, they need to have a comprehensive understanding of market orientation in order to communicate this knowledge to all staff using appropriate methods such as newsletters and workshops. More importantly, managers can use the measurement instruments in this study to evaluate their level of market orientation. The results of these measurements can give firms the insights that are needed to reallocate internal resources, thereby achieving higher business performance. It would be valuable for executives to regularly monitor the extent to which the outcome is being achieved. Moreover, it is recommended that SME hotels regularly survey their guests. Customer preferences can change rapidly and markedly as their expectations shift over time. Hence, it is recommended that SME hotels conduct regular monthly and quarterly guest surveys.

Finally, it is imperative that the government in Thailand play an active role in encouraging the further development of the SME hotels in order to maintain its reputation as an established tourist hub in Asia. This also requires that existing infrastructure be continually upgraded. These tasks are the responsibility of governmental agencies, such as the Ministry of Transport, and the Ministry of Tourism and Sports.

Bibliography

Agarwal, S., Erramilli, M. K., & Chekitan, S. D. (2003). Market orientation and performance in service firms: the role of innovation. *Journal of Services Marketing, 17(*1), 68–82.

Ames, B. Charles, & Hlavacek, J. D. (1989). *Market driven management: prescriptions for survival in a turbulent world.* Homewood: Dow Jones-Irwin.

Appiah-Adu, K., & Singh, S. (1998). Customer orientation and performance: a study of SMEs. *Management Decision, 36*(6), 385–394.

Audretsch, D. B. (2002). The dynamic role of small firms: evidence from the U.S. *Small Business Economic, 18*(1-3), 13–40.

Bagozzi, R. P., & Yi, Y. (1988). On the evaluation of structural equation model. *Journal of Academy of Marketing Science, 16*(1), 74–94.

Baker, W. E., & Sinkula, J. M. (1999). Learning orientation, market orientation, and innovation: integrating and extending models of organizational performance. *Journal of Market Focused Management, 3*(4), 295–308.

Boso, N., & Cadogan, J. W. (2013). Entrepreneurial orientation and market orientation as drivers of product innovation success: a study of exporters from developing economy. *International Small Business Journal, 32*(3), 57–81.

Brettel, M., & Cleven, N. J. (2011). Innovation culture, collaboration with external partners and NPD Performance. *Innovation Culture and NPD Performance, 20*(4), 253–272.

Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modelling with AMOS: basic concepts, applications, and programming* (2nd ed.). New York: Routledge.

Campo, S., Dٌaz, A. M., & Yagüe, M. J. (2014). Market orientation in mid-range service, urban hotels: how to apply the MKTOR instrument. *International Journal of Hospitality Management, 43,* 76–86.

Damanpour, F., Szabat, K. A., & Evan, W. M. (1989). The relationship between types of innovation and organizational performance. *Journal of Management Studies, 26*(6), 587–601.

Deshpandé, R. (1999). *Developing a market orientation.* California: Sage Publications.

Deshpandé, R., Farley, J. U., & Webster Jr., F. E. (1993). Corporate culture, customer orientation, and innovativeness in Japanese firms: a quadrat analysis. *Journal of Marketing, 57*(1), 23–37.

Fornell, C., & David, F. L. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable and measurement error. *Journal of Marketing Research, 18*(1), 39–50.

Groebner, D. F., Shannon, P. W., Fry, P. C., & Smith, K. D. (2005). *Business statistics: a decision-making approach* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: a global perspective* (7th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Han, J. K., Kim,N., & Srivastava, R. K. (1998). Market orientation and organizational performance: is innovation a missing link? *Journal of Marketing, 62*(4), 30–45.

Homburg, C., & Pflesser, C. (2000). A multiple-layer model of market-oriented organizational culture: measurement issues and performance outcomes. *Journal of Marketing Research, 37*(4), 449–462.

Horng, S., & Chen, A.C. (1998). Market orientation of small and medium-sized firms in Taiwan. *Journal of Small Business Management, 36*(3), 79–85.

Javalgi, R. G., Whipple,T. W., Ghosh, A. K., & Young, R. B. (2005). Market orientation, strategic flexibility, and performance: implications for services providers. *Journal of Services Marketing, 19*(4), 212–221.

Kara, A., Spillan, J. E., & DeShields, O. W. (2005). The effect of a market orientation on business performance: a study of small-sized service retailers using MARKOR scale. *Journal of Small Business Management, 43*(April), 105–118.

Kasikorn Research Center. (2013). The number of international tourists rose to 8.84 million in the 1st quarter of 2014: all year forecast about 25.4 million. *Econ Analysis, 19*(2369), 1–4.

Kohli, A. K., & Jaworski, B. J. (1990). Market orientation: The construct, research propositions, and managerial implications. *Journal of Marketing, 54*(2), 1–18.

Kumar, K., Subramanian, R., & Yauger, C. (1998). Examining the market orientation-performance relationship: a context-specific study. *Journal of Management, 24*(2), 201–233.

Kumar, V., Jones, E., Venkatesan,R., & Leone, R. P. (2011). Is market orientation a source of sustainable competitive advantage or simply the cost of competing? *Journal of Marketing, 75*(January), 6–30.

Lado, N., & Maydeu-Olivares, A. (2001). Exploring the link between market orientation and innovation in the European and US insurance markets. *International Marketing Review, 18*(2), 130–145.

Langerak, F., Hultink, E. J., & Robben, H. S. J. (2007). The mediating role of new product development in the link between market orientation and organisational performance. *Journal of Strategic Marketing, 5*(4), 281–305.

Lee, Y. K., Kim, S. H. Seo, M. K., & Hight, S. K. (2015). Market orientation and business performance: evidence from franchising industry. *International Journal of Hospitality Management, 44,* 28–37.

Lei, M., & Lomax, R. G. (2005). The effect of varying degrees of nonnormality in structural equation modeling. *Structural Equation Modeling, 12*(1), 1-27.

Moorman, C., & Rust, R. T. (1999). The role of marketing. *Journal of Marketing, 63*(Special Issue), 180–197.

Narver, J. C., & Slater, S. F. (1990).The effect of a market orientation on business profitability. *Journal of Marketing, 54*(4), 20–35.

Nunnally, J.C. (1978). *Psychometirc theory* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.

Pelham, A. M., & Wilson, D. T. (1995). Does market orientation matter for small firms? *Working Paper No. 95-102.* Massachusetts: Marketing Science Institute.

Pérez-Luño, A., & Saparito, P. (2014). Small and medium-sized enterprise's entrepreneurial versus market orientation and the creation of tacit knowledge. *Journal of Small Business Management.* doi: 10.1111/jsbm.12144.

Sanchez-Hernandez, M. I., & Miranda, F. J. (2011). Linking internal market orientation and new service performance. *European Journal of Innovation Management, 14*(2), 207–226.

TAT Intelligence Center (2015). *The direction of tourism in Thailand. Tourism Authority of Thailand, Ministry of Tourism and Sport, Thailand.* Bangkok. Tourism Marketing Research Center.

Tsiotsou, R. H. (2010). Delineating the effect of market orientation on service performance: a component-wise approach. *The Service Industries Journal, 30*(3), 375–403.

Verhees F. J. H., & Meulenberg, M. T. G. (2004). Market orientation, innovativeness, product innovation, and performance in small firms. *Journal of Small Business Management, 42*(2), 134–154.

Zaltman, G., Duncan, R., & Holbeck, J. (1973). *Innovation and organization.* New York: John Wiley & Sons.

ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยกับคู่แข่งขันในกลุ่มอาเซียน

REVEALED COMPARATIVE ADVANTAGE INDEX (RCA) OF THAI SILK INDUSTRY WITH ASEAN COMPETITORS

ญามินตา โชคนันทกิจ*
Yaminta Choknanthakit*
ธิฏิรัตน์ ทิพรส**
Titirut Thipbharos**

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจอาเซียน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Student, M.B.A. (ASEAN Business) Program, Faculty of Business Administration, Dhurakij Pundit University
* Email: yamintac@gmail.com
** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
** Assistant Professor (Mathematic and Statistics), Faculty of Applied Science, Dhurakij Pundit University
** Email: titirut.thi@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัดระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมผ้าไหมไทย โดยใช้วิธีการหาค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2556 โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวจะเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งขัน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ในตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดโลก ตลาดอเมริกา และตลาดอาเซียน

ผลการศึกษาค่าดัชนี RCA พบว่า ประเทศไทย มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตลาดอาเซียน ขณะที่ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตลาดอเมริกา และเวียดนามมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในทั้ง 3 ตลาด เพราะว่ามีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2556

คำสำคัญ : ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ อาเซียน

Abstract

The study has the objective was to study the comparative advantage of Thai Silk industry by using Revealed Comparative Advantage Index (RCA) in the period of 2004-2013. These analyses were conducted among Thailand and competitors such as the Philippines, Singapore, Indonesia, Malaysia, Cambodia, Laos, and Vietnam in the three major export markets: World, America, and ASEAN.

The results showed that Thailand has the competitive advantage in the export to ASEAN market, while Philippines and Indonesia have competitive advantage in the export to America market because the RCA of those countries is greater than 1, and Vietnam has RCA greater than 1 for three markets in the period of 2004-2013.

Keyword: The Revealed Comparative Advantage, ASEAN

บทนำ

การส่งออกมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยการส่งออกได้ทำรายได้ให้กับประเทศและเป็นอีกธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ อีกทั้งยังสามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาภายในประเทศได้เพื่อนำมาใช้ในส่วนการพัฒนาประเทศให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวมไปถึงการจัดการบริหารประเทศอีกด้วย สินค้าประเภทรังไหมและเส้นไหม ผ้าไหมทอด้วยมือ และผลิตภัณฑ์ไหม ที่ผลิตในประเทศไทยซึ่งมีความละเอียดอ่อนประณีตสวยงาม มีความแวววาวในตัวเองมีลวดลายและสีสันโดดเด่นเป็นพิเศษแตกต่างจากผ้าไหมของประเทศอื่นๆ ทั้งรังไหมและเส้นไหม ผ้าไหมทอมือและผลิตภัณฑ์ไหม ยังเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดีและเป็นสินค้าได้รับความนิยมจากผู้บริโภคในต่างประเทศ

สภาวะการแข่งขันในปัจจุบันของอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยมีมูลค่าการส่งออกลดลงในปี พ.ศ. 2556 มีมูลค่าการส่งออก 28,613 ดอลล่าร์สหรัฐฯ ลดลงจากปี พ.ศ. 2555 ซึ่งมีมูลค่าการส่งออก 32,730 ดอลล่าร์สหรัฐฯในขณะที่ปี พ.ศ. 2557 กลับมามีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอีก โดยมีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 28,973 ดอลล่าร์สหรัฐฯ (International Trade Center, 2014) และในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะมีการรวมตัวเข้าเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เน้นการร่วมมือทางเศรษฐกิจ เป็นตลาดและการผลิตร่วม มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน บริการ การลงทุน เงินทุน อย่างเสรี มีการส่งเสริมขีดความสามารถด้านการแข่งขัน ซึ่งน่าจะเป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทยในการส่งออกสินค้าในหมวดอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและสิ่งทอประเภทอุตสาหกรรมผ้าไหม เพื่อเป็นสินค้าเศรษฐกิจที่มีการส่งออกและทำรายได้ให้กับประเทศ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยในตลาดโลก ตลาดอเมริกา และตลาดอาเซียน เพราะเนื่องจากการศึกษาข้อมูลแล้ว พบว่าตลาดกลุ่มนี้เป็นตลาดที่น่าสนใจมากเพราะมีมูลค่าการนำเข้าผ้าไหมไทยสูงขึ้นในแต่ล่ะปีแต่มีบางปีที่มีความผันผวนบ้างเล็กน้อยแต่ก็ยังคงเป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก และผู้วิจัยอยากจะสืบสานวัฒนธรรมความเป็นเอกลักษณ์ไทยและอนุรักษ์ผ้าไหมไทยสืบทอดต่อไป จากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศไทยให้สามารถรักษาหรือพัฒนาความสามารถในการแข่งขันให้ดีขึ้นต่อไปในอนาคต

คำถามในการวิจัย

ผู้ประกอบการธุรกิจผ้าไหมไทยมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญในกลุ่ม ASEAN ที่ส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมไปยัง ตลาดอาเซียน ตลาดอเมริกา และตลาดโลก เมื่อประเมินด้วยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาวัดระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยในกลุ่มประเทศคู่แข่งขันในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีมูลค่าการส่งออกไปยังตลาดอาเซียน ตลาดอเมริกา และตลาดโลก จำแนกตามรายการสินค้า ด้วยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA)

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาความสามารถในการแข่งขันส่งออกของอุตสาหกรรมผ้าไหม โดยใช้วิธีคำนวณดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) โดยพิจารณาข้อที่มีมูลค่าการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหม 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทรังไหมและเส้นไหม ผ้าไหม และผลิตภัณฑ์ไหม ตามพิกัดอัตราศุลกากร Harmonized System จากฐานระบบข้อมูล International Trade Center ในที่

นี้จะครอบคลุมปีในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2547 – 2556 โดยจะศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยที่มีมูลค่าการส่งออกไปยังตลาดอาเซียน ตลาดอเมริกา และตลาดโลก

ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง

ความได้เปรียบโดยเปรียบ (Comparative Advantage) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎี การค้าที่สำคัญอย่างทฤษฎีของริคาร์เดียนและทฤษฎีเฮคเชอร์-โอลิน สำหรับวิธีที่ใช้วัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบวิธีหนึ่งที่เป็นที่นิยมมากนั้น คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Reveal Comparative Advantage: RCA) หรือที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า Balassa Index เนื่องจากได้รับการพัฒนาโดย Balassa (1965) โดยดัชนี RCA สามารถแสดงในรูปสมการ ดังนี้

$$RCA_i = \frac{X_{ij} / Xnj}{X_{it} / X_{nt}}$$

โดยที่

RCA_i แทน ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศ

X_i แทน มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมผ้าไหม

ΣX_i แทน มูลค่าการส่งออกของสินค้าทุกประเภทของประเทศ

W_k แทน มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมผ้าไหมรวมของ

ΣW_k แทน มูลค่าการส่งออกของสินค้าทุกประเภทโดยรวมของ

i แทน ประเทศผู้ส่งออก คือ ไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย กัมพูชา ลาว และเวียดนาม

k แทน ตลาดอาเซียน ตลาดอเมริกา และตลาดโลก

RCA สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถในการแข่งขันในตลาดใดตลาดหนึ่งว่ามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของประเทศผู้ส่งออกหนึ่งไปยังประเทศคู่ค้า และทำให้ทราบถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถในการแข่งขันการส่งออกของแต่ละประเทศในตลาดใดตลาดหนึ่งว่ามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของประเทศผู้ส่งออกหนึ่งไปยังประเทศคู่ค้า โดยที่สามารถแปลความหมายของ RCA ได้ว่า ถ้า *RCA* > 1 หมายความว่า ประเทศ มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหม หรือ *RCA* < 1 หมายความว่า ประเทศ มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกในอุตสาหกรรมผ้าไหม

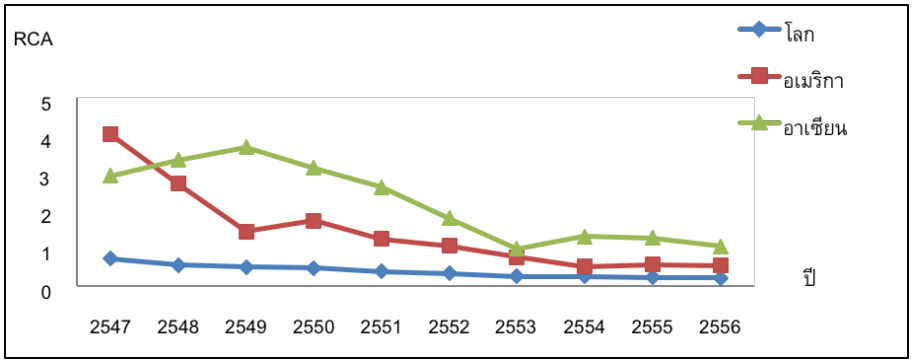
การศึกษาความสามารถในการแข่งขันส่งออกของอุตสาหกรรมโดยใช้ดัชนีดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) ผลงานที่เกี่ยวข้องของ ศิริพร บุญชู และสิทธิ ภูมิวัฒนะ ได้ทำการวิเคราะห์เศรษฐกิจการส่งออกผ้าทอไหมและผลิตภัณฑ์ไหม ด้วยค่าดัชนี RCA ตามรหัสสินค้าตามพิกัดศุลกากร (Harmonize System) ที่ 5007 และผลิตภัณฑ์ไหม พบว่าประเทศไทยมีค่าดัชนี RCA มีค่าน้อยกว่า 1 โดยตลอด แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไปยังตลาดโลก โดยค่าดัชนี RCA มีแนวโน้มลดลงจาก 0.59 ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2549 เป็น 0.33 ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2555

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษางานวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์ จากการวิเคราะห์ ด้วยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) การศึกษาการแข่งขันการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมระหว่างไทยกับประเทศคู่แข่งขันในอาเซียน เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือการนำเอาข้อมูลสถิติซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิมาวิเคราะห์โดยใช้สูตร RCA เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบการแข่งขันการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยกับประเทศคู่แข่งขัน ที่มีมูลค่าการส่งออกตามพิกัดศุลกากรระบบฮาร์โมไนซ์ (The harmonized commodity description and coding system: HS) โดยจะทำการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2547-2556 รวมระยะเวลาทั้งหมด 10 ปี โดยพิจารณาความสามารถในการแข่งขัน จากการเทียบค่า RCA ของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งขัน ซึ่งค่าที่ได้จะแสดงความสามารถในการแข่งขันการส่งออกของอุตสาหกรรมผ้าไหมได้อย่างดีวิธีการคำนวณหาค่าดัชนี RCA สำหรับอุตสาหกรรมผ้าไหม ของประเทศไทย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ที่ส่งออกไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

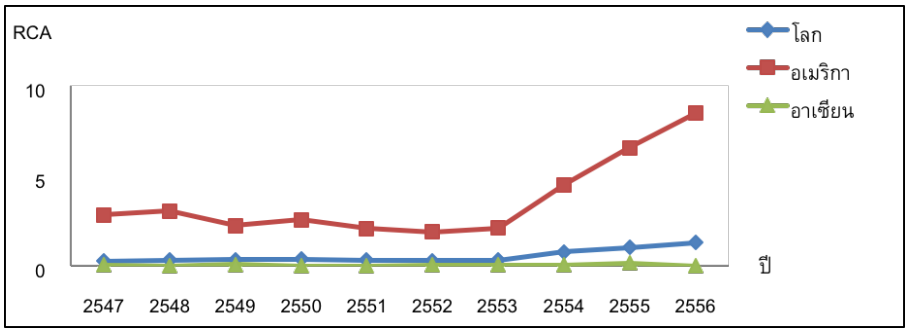
ผลการคำนวณหาค่าดัชนี RCA ของประเทศไทยไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน พบว่า ในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมไปยังตลาดโลกมีค่าดัชนี RCA มีค่าไม่เกิน 1 แสดงให้เห็นว่า มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบและมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากปี พ.ศ. 2547 มีค่าดัชนี RCA เท่ากับ 0.75 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2556 มีค่าดัชนี RCA เป็น 0.23 เช่นเดียวกับตลาดอเมริกา ประเทศไทยมีค่าดัชนี RCA ลดลงจากปี พ.ศ. 2547 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเป็น 4.05 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2552 มีค่าดัชนี RCA เพียง 0.55 โดยมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ และสำหรับตลาดอาเซียน มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ในทุกช่วงเวลาและมีทิศทางที่ดีขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2547-2549 มีค่าดัชนี RCA เพิ่มขึ้นเป็น 2.94 และ 3.70 อย่างไรก็ตามค่าดัชนี RCA กลับลดลงในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 เป็น 1.07 (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศไทยไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน ปี พ.ศ. 2547-2556

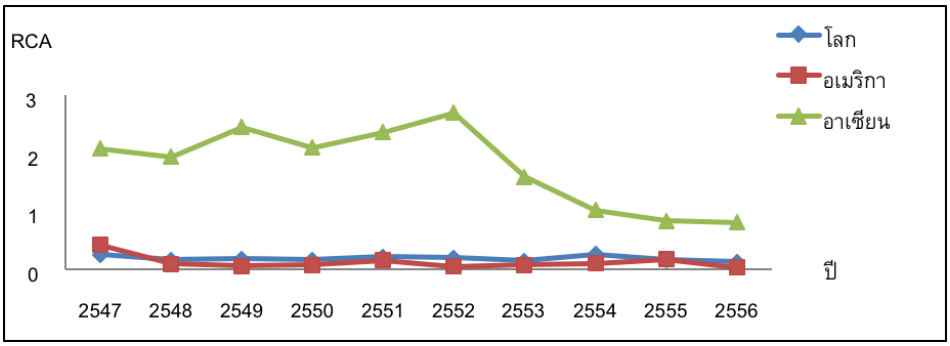
ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน พบว่า ในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมไปยังตลาดโลก น้อยกว่า 1 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.78 ใน ปี พ.ศ. 2554 จนกระทั่งปี 2556 มีค่าดัชนี RCA เพิ่มขึ้น เป็น 1.32 สำหรับการส่งออกไปยังตลาดอเมริกา มีค่าดัชนี

RCA มากกว่า 1 อย่างไรก็ตาม ค่าดัชนี RCA มีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2547-2552 จนกระทั่งช่วงปี พ.ศ. 2553- 2556 มีค่าดัชนี RCA เริ่มคงที่ โดยที่ค่าดัชนี RCA ยังคงมากกว่า 1 ซึ่งมีค่าเป็น 2.09 และ 8.47 ในขณะที่ตลาดอาเซียน ประเทศฟิลิปปินส์มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ในทุกช่วงเวลา และมีค่าดัชนี RCA ต่ำที่สุดหากเทียบกับการส่งออกไปยังตลาดโลกหรือตลาดอเมริกา ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ของประเทศสิงคโปร์ไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน พบว่า ในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมไปยังตลาดโลก มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปี เช่นเดียวกับตลาดอเมริกา ในขณะที่ตลาดอาเซียนมีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 จากปี พ.ศ. 2547-2554 อย่างไรก็ตามค่าดัชนี RCA เริ่มมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัดในช่วงปี พ.ศ. 2555-2556 ซึ่งมีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 คือ 0.83 และ 0.80 (ภาพที่ 2)

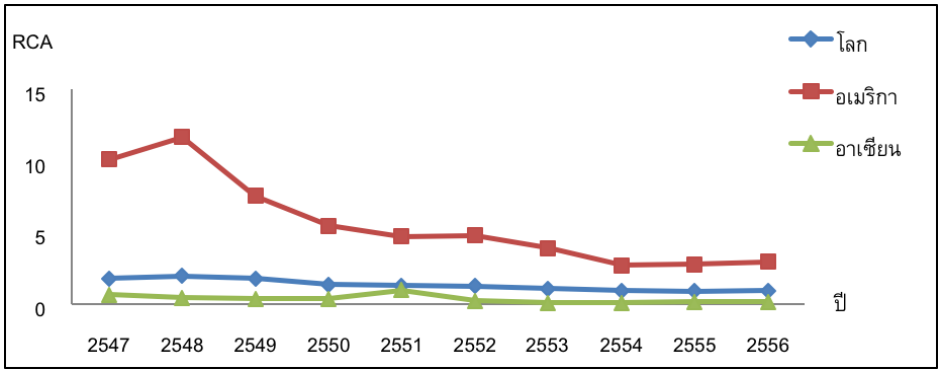
ภาพที่ 2 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศฟิลิปปินส์ไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน ปี พ.ศ. 2547-2556

ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ของประเทศสิงคโปร์ไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน พบว่า ในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมไปยังตลาดโลก มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปี เช่นเดียวกับตลาดอเมริกา ในขณะที่ตลาดอาเซียนมีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 จากปี พ.ศ. 2547-2554 อย่างไรก็ตามค่าดัชนี RCA เริ่มมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัดในช่วงปี พ.ศ. 2555-2556 ซึ่งมีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 คือ 0.83 และ 0.80 (ภาพที่ 3)

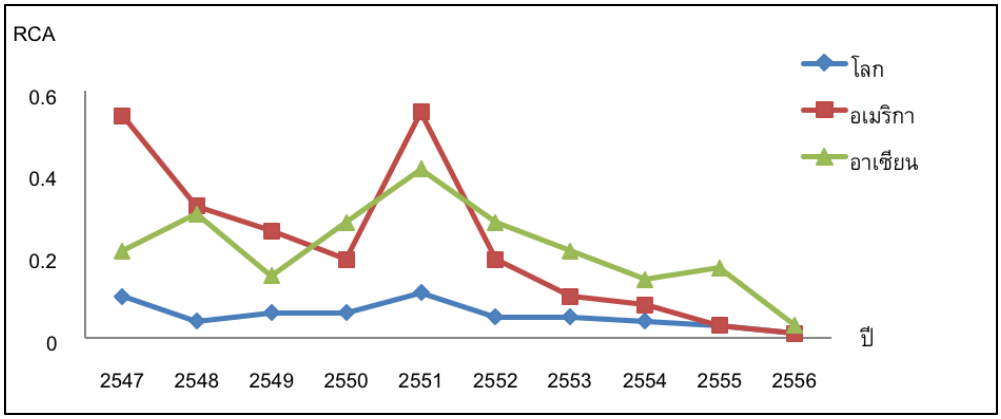
ภาพที่ 3 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศสิงคโปร์ไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน ปี พ.ศ. 2547-2556

ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ของประเทศอินโดนีเซียไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน พบว่า ในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมไปยังตลาดโลก มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2547-2553 จนกระทั่ง ปี พ. ศ. 2556 มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.90 เช่นเดียวกับตลาดอาเซียน มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปี สำหรับการส่งออกไปยังตลาดอเมริกา มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ทุกช่วงปีและมีค่าดัชนี RCA มากที่สุดปี พ.ศ. 2548 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 11.67 (ภาพที่ 4)

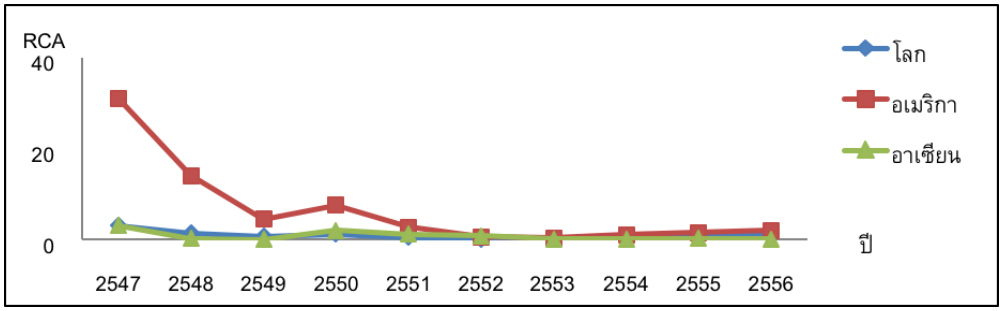
ภาพที่ 4 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศอินโดนีเซียไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน ปี พ.ศ. 2547-2556

ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ของประเทศมาเลเซียไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน พบว่า ในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมไปยังตลาดโลก มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปี เช่นเดียวกันกับตลาดอเมริกาและตลาดอาเซียน ดังนั้นประเทศมาเลเซียมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบทุกประเทศดังกล่าว (ภาพที่ 5)

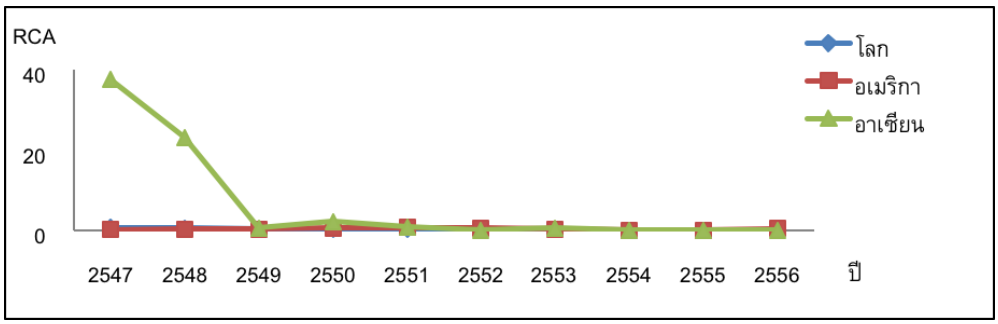
ภาพที่ 5 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศมาเลเซียไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน ปี พ.ศ. 2547-2556

ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ของประเทศกัมพูชาไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน พบว่า ในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมไปยังตลาดโลก มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ช่วงปี พ.ศ. 2547-2548 โดยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ มีค่าเท่ากับ 3.17 ในขณะปี พ.ศ. 2549 มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.74 อย่างไรก็ตามค่าดัชนี RCA มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ปี พ.ศ. 2556 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.06 สำหรับการส่งออกไปยังตลาดอเมริกา มีลักษณะเช่นเดียวกับตลาดโลก กล่าวคือมีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2547-2551 และมีค่าดัชนี RCA ยังคงมากกว่า 1 ในปี พ.ศ. 2556 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 2.05 ในขณะที่ตลาดอาเซียน มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 เมื่อปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 3.13 อย่างไรก็ตามค่าดัชนี RCA มีแนวโน้มลดลง ในปี พ.ศ. 2556 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.16 (ภาพที่ 6)

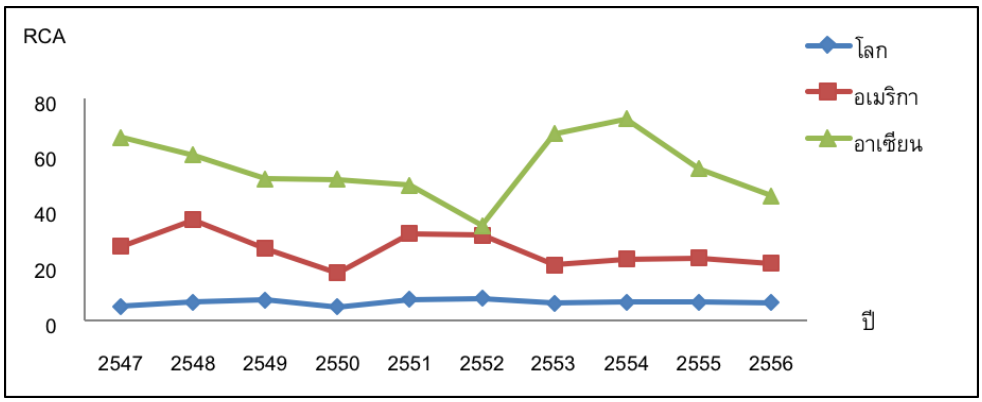
ภาพที่ 6 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศกัมพูชาไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน ปี พ.ศ. 2547-2556

ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ส่งออกไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน พบว่า ในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมไปยังตลาดโลก มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปี สำหรับการส่งออกไปยังตลาดอเมริกา มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ในทุกช่วงปีเช่นเดียวกับตลาดโลก ในขณะที่การส่งออกไปยังตลาดอาเซียน มีค่าดัชนี RCA เกินกว่า 1 เมื่อปี พ.ศ. 2547 อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมผ้าไหมลาว ยังมีแนวโน้มที่ลดลง ในปี พ.ศ. 2556 โดยมีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.12 จากจากพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยพบว่าการส่งออกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไปยังตลาดอาเซียนมีความผันผวนมากที่สุดสำหรับอุตสาหกรรมผ้าไหมลาว (ภาพที่ 7)

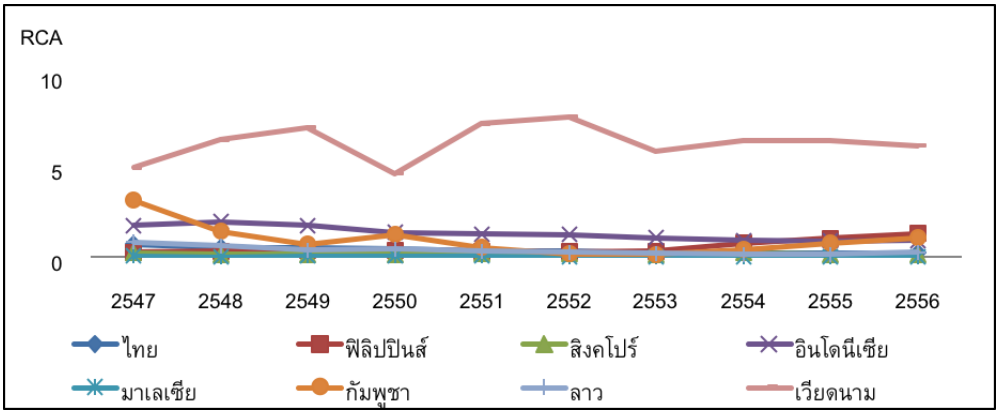
ภาพที่ 7 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน ปี พ.ศ. 2547-2556

ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ของประเทศเวียดนามที่ส่งออกไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน พบว่า ในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหม โดยมีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปีในทั้งสามตลาด จากการพิจารณาจากข้อมูลผู้วิจัยพบว่า ประเทศเวียดนามมีความสามารถในการแข่งขันมากที่สุดในกลุ่มอาเซียนดังที่กล่าวมาข้างต้น (ภาพที่ 8)

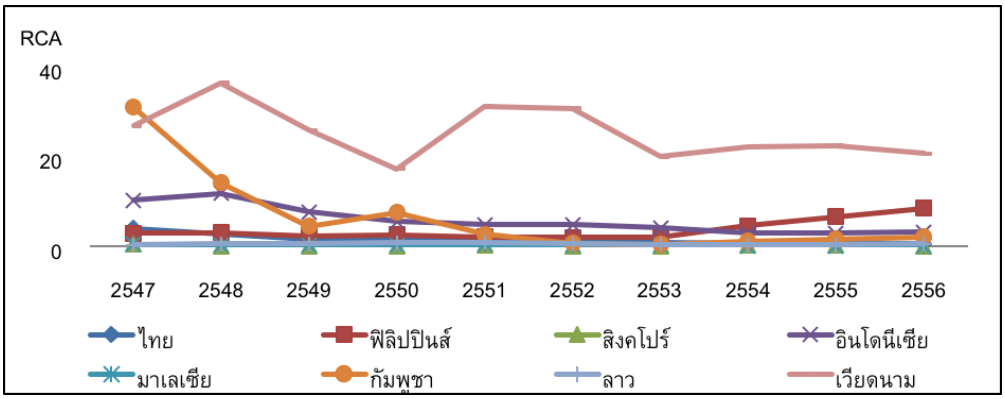
ภาพที่ 8 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศเวียดนามไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน ปี พ.ศ. 2547-2556

ผลการคำนวณหาค่าดัชนี RCA ของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งทั้ง 7 ประเทศดังกล่าวในอุตสาหกรรมผ้าไหม ที่มีมูลค่าการส่งออกไปยังตลาดโลก อเมริกา และอาเซียน ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ที่ส่งออกไปยังตลาดโลก พบว่า ประเทศเวียดนาม มีศักยภาพในการแข่งของอุตสาหกรรมผ้าไหมมากที่สุด เพราะว่ามีค่าดัชนี RCA เกินกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปี ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มในการส่งออกผันผวนบ้างเล็กน้อย รองลงมา คือ ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งมีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2547-2554 แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้วยดัชนี RCA ที่มากกว่า 1 ปี พ.ศ. 2556 ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2547-2553 อย่างไรก็ตามมีแนวโน้มในการส่งออกลดลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2554-2556 ส่วนประเทศกัมพูชา ก็มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 เมื่อปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นค่าที่มากกว่าประเทศคู่แข่ง ในขณะเดียวกัน ค่าดัชนี RCA มีแนวโน้มลดลงจากเดิมและมีความผันผวนทั้งได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ กล่าวคือ มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 และน้อยกว่า 1 สลับกันอยู่หลายช่วงปี จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2556 มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ในขณะที่ประเทศไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย และลาว มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปีที่มีมูลค่าการส่งออกไปยังตลาดโลก (ภาพที่ 9)

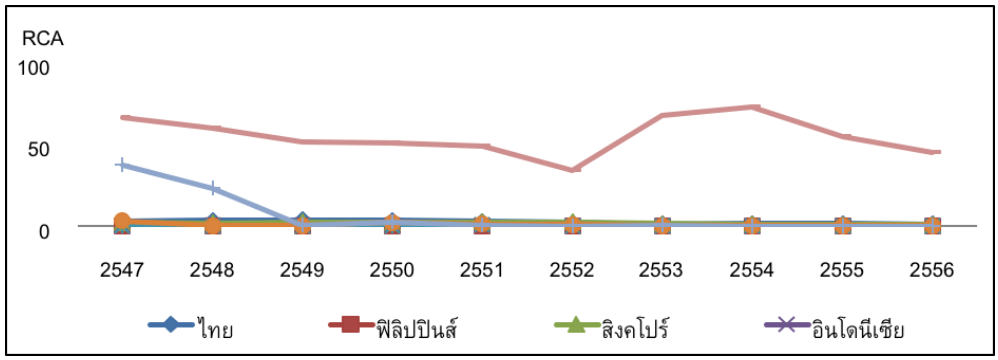
ภาพที่ 9 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศประเทศไทยและประเทศคู่แข่งไปยังตลาดโลก ปี พ.ศ. 2547-2556

ผลการคำนวณหาค่าดัชนี RCA ของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งทั้ง 7 ประเทศดังกล่าวในอุตสาหกรรมผ้าไหม ที่มีมูลค่าการส่งออกไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ที่ส่งออกไปยังตลาดอเมริกา พบว่า ประเทศเวียดนาม มีความสามารถในการแข่งขันมากที่สุด เนื่องจากมีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปี รองลงมา คือ ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 เช่นเดียวกัน ในขณะที่ประเทศกัมพูชามีแนวโน้มที่ดีมากเมื่อปี พ.ศ. 2547 และสูงสุดที่สุดในประเทศคู่แข่งขัน ในขณะเดียวกันก็มีแนวโน้มลดลง จนกระทั่งช่วงปี พ.ศ. 2554-2556 มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 อีกครั้ง ในขณะที่ประเทศไทยมีแนวโน้มในการส่งออกของอุตสาหกรรมผ้าไหมที่ค่อนข้างมีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตามตลอดช่วงปี พ.ศ. 2547-2552 มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 แต่ในขณะเดียวกันในช่วงปี 2553-2556 มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 และมีแนวโน้มลดลงอีก ส่วนประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และลาว พบว่ามีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปี ดังนั้นจึงสามารถพิจารณาได้ว่าทั้งสามประเทศนี้มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบมากที่สุด (ภาพที่ 10)

ภาพที่ 10 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศประเทศไทยและประเทศคู่แข่งไปยังตลาดอเมริกา ปี พ.ศ. 2547-2556

ผลผลการคำนวณหาค่าดัชนี RCA ของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งทั้ง 7 ประเทศดังกล่าวในอุตสาหกรรมผ้าไหม ที่มีมูลค่าการส่งออกไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน ผลการคำนวณค่าดัชนี RCA ที่ส่งออกไปยังตลาดอาเซียน พบว่า ประเทศเวียดนามและประเทศไทย มีความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมผ้าไหม โดยมีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปีรองลงมา คือ ประเทศสิงคโปร์ มีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2547-2554 แต่ในขณะเดียวกันช่วงปี พ.ศ. 2555-2556 มีค่าดัชนี RCA น้อยกว่า 1 ขณะที่ประเทศกัมพูชา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความสามารถในการแข่งขันโดยมีค่าดัชนี RCA มากกว่า 1 แค่เพียงสามปี ในขณะเดียวกันประเทศฟิลิปปินส์กับมาเลเซียมีค่าดัชนีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการแข่งขันในอุตสาหกรรมผ้าไหมในตลาดอาเซียน โดยมี RCA น้อยกว่า 1 ตลอดทุกช่วงเวลา (ภาพที่ 11)

ภาพที่ 11 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอุตสาหกรรมผ้าไหมของประเทศประเทศไทยและประเทศคู่แข่งไปยังตลาดอาเซียน ปี พ.ศ. 2547-2556

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) โดยมูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยไปยังตลาดโลก อเมริกา และตลาดอาเซียน เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งขันในกลุ่มประเทศอาเซียนได้แก่ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ยกเว้น พม่า และ บรูไน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2556 ผลการคำนวณหาค่าดัชนี RCA ของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งทั้ง 7 ประเทศดังกล่าวในอุตสาหกรรมผ้าไหม พบว่า ประเทศเวียดนาม เป็นเพียงประเทศเดียวที่มีศักยภาพในการแข่งของอุตสาหกรรมผ้าไหมไปยังตลาดโลก และมีความได้เปรียบทุกประเทศคู่แข่งทั้งสามตลาดเพราะว่ามีค่าดัชนี RCA เกินกว่า 1 ตลอดทุกช่วงปี ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มในการส่งออกผันผวนบ้างเล็กน้อย ในขณะที่การส่งออกไปยังตลาดอเมริกา พบว่า ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศเวียดนาม มีความสามารถในการแข่งขันเพราะว่ามีค่าดัชนี RCA เกินกว่า 1 ทุกปีในช่วง พ.ศ. 2547-2556 ในขณะที่การส่งออกไปยังตลาดอาเซียน พบว่า ประเทศไทยและประเทศเวียดนามมีความสามารถในการแข่งขันเท่ากัน คือมีค่าดัชนี RCA เกินกว่า 1 ทุกปี ในช่วง พ.ศ. 2547-2556 แสดงให้เห็นว่าการส่งออกไปยังตลาดโลกและตลาดอเมริกา มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ ให้กับประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และประเทศเวียดนาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร บุญชู และสิทธิ ภูมิวัฒนะ ได้ทำการวิเคราะห์เศรษฐกิจการส่งออกผ้าทอไหมและผลิตภัณฑ์ไหม ด้วยค่าดัชนี RCA ตามรหัสสินค้าตามพิกัดศุลกากร (Harmonize System) ที่ 5007 และผลิตภัณฑ์ไหม พบว่า ประเทศไทยมีค่าดัชนี RCA มีค่าน้อยกว่า 1 โดยตลอด แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไปยังตลาดโลก โดยค่าดัชนี RCA มีแนวโน้มลดลงจาก 0.59 ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2549

เป็น 0.33 ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2555 ดังนั้นผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยควรพัฒนาธุรกิจผ้าไหมให้มากขึ้น ทั้งในด้านการผลิตและการพัฒนาคุณภาพผ้าไหม เพื่อให้สอดคล้องต่อความต้องการของตลาดโลกเพราะเนื่องจากผ้าไหมไทยยังเป็นสินค้าที่ต่างประเทศชื่นชอบให้ความนิยม และหลงใหลในความเป็นเอกลักษณ์ เพราะมีความสวยงาม มันวาว สีสัน ลวดลายสวยงามซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศอื่น จุดเด่นตรงนี้จะสามารถนำมาพัฒนาขีดความสามารถในอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถให้ข้อเสนอแนะที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจการส่งออกของอุตสาหกรรมผ้าไหม สร้างสินค้าผลิตภัณฑ์ไหมที่มีคุณภาพสูงโดยมีเป้าหมายเจาะกลุ่มผู้บริโภคชั้นดีเยี่ยม (High End) ที่มีกำลังซื้อสูงและมีความชื่นชอบในสินค้าผลิตภัณฑ์ไหมและความเป็นเอกลักษณ์ไทยโดยเฉพาะผู้บริโภคในกลุ่มยุโรป อเมริกา เป็นต้น และภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนอย่างจริงจังให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการผลิตวัตถุดิบ ได้แก่ เส้นไหมและรังไหม ผ้าทอไหม และผลิตภัณฑ์ไหมให้มีคุณภาพอยู่ในระดับที่เป็นมาตรฐานในการส่งออก

บรรณานุกรม

กระทรวงการต่างประเทศ. (2555). *มูลค่าการส่งออกของประเทศไทยในอาเซียน.* สืบค้น 18 กันยายน 2557, จาก www.mfa.go.th

กรมศุลกากร. (2557). *พิกัดศุลกากร.* สืบค้น 18 กันยายน 2557, จาก www.customs.go.th

กรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2557). *ข้อมูลสถิติด้านหม่อนไหมสรุปมูลค่าการส่งออก-นำเข้า.* สืบค้น 21 สิงหาคม 2557, จาก http:qsds.go.th/newqsds/inside_page.php?pageid=54

กระทรวงการคลัง. (2557). *สถิติการนำเข้า-ส่งออก.* สืบค้น 21 สิงหาคม 2557, จาก http://dw.mof.\go.th/foc/program/import_Export/index.asp

กระทรวงพาณิชย์. (2557). *มูลค่าการส่งออกของประเทศในอาเซียน.* สืบค้น 30 สิงหาคม 2557, จาก www.moc.go.th

กระทรวงพาณิชย์. (2557). *ตลาดที่ส่งออกสำคัญของไทย.* สืบค้น 20 สิงหาคม 2557, จาก www.dft.go.th

สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2554). *มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยไปยังตลาดโลก.* สืบค้น 28 สิงหาคม 2557, จาก http://www.thaitexile.org/iu_backup/link_content/report_DEC54.pdf

ศิริพร บุญชู และสิทธิ ภูมิวัฒนะ. (2557). *การวิเคราะห์เศรษฐกิจการส่งออกผ้าทอไหมและผลิตภัณฑ์ไหม.* สืบค้น 15 ธันวาคม 2557, จาก http://www.qsds.go.th/research/file/206.pdf

Balassa, B. (1965). Trade Liberalization and 'Revealed' Comparative Advantage, *The Manchester School,* New York, 33, 99-123.

Ferto, I. & Hubbard, L.J. (2003). Revealed comparative advantage and competitiveness in Hungarian agri-food sectors, *The World Economy*, 26, 247-259.

International Trade Center. (2014). *International Trade Exports and Imports*. Retrieved September 16, 2014, from http://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/

ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

GUARDIANS' DECIDING FACTORS IN SENDING THEIR CHILDREN TO THE ENGLISH PROGRAM SCHOOLS IN PRACHUAP KIRI KHAN PROVINCE

ยอดขวัญ ผดุงมิตร*
Yordkhwan Phadoongmit*

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Student, Master of Education (Educational Management), Dhurakij Pundit University
* Email: condee@hotmail.co.uk

บทคัดย่อ

บทความงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจ ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ของผู้ปกครองที่มีสภาพส่วนบุคคลต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผู้ปกครองนักเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 327 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยๆ จำนวน 3 ช่วงชั้น ได้แก่ ปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา แล้วทำการสุ่มจากทุกกลุ่มออกมาตามสัดส่วน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในขั้นสุ่มจริง และ 2) ผู้บริหารโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 6 โรงเรียน จำนวน 10 คน เลือกโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) T-test, One-way ANOVA ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองมีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านค่านิยม 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และ 3) ด้านการจัดครูผู้สอน

2. ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่ต่างกัน เมื่อจำแนกตามอาชีพและรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง ปัจจัยการตัดสินใจในแต่ละด้านของผู้ปกครองต่างกัน

3. ปัญหาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านค่านิยม ผู้ปกครองและผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน โดยผู้บริหารระบุว่า ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาเพื่อรอการสอบเพื่อเข้าไปในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครองและผู้บริหารไม่ระบุถึงปัญหา และ 3) ด้านการจัดครูผู้สอน ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสอดคล้องกัน โดยระบุว่าโรงเรียนต้องปรับปรุงคุณภาพครูผู้สอน

4. ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านค่านิยม ผู้ปกครองระบุว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาของบุตรหลาน 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครองและผู้บริหารระบุว่า อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต้องดีในทุกด้าน และผู้ปกครองต้องการให้มีการแยกทรัพยากรของโครงการโรงเรียนสองภาษาออกจากโรงเรียนภาคปกติ และ 3) ด้านการจัดครูผู้สอน ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนพิจารณาถึงคุณสมบัติของครู ได้แก่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ และการเอาใจใส่ผู้เรียน

คำสำคัญ: ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครอง โครงการโรงเรียนสองภาษา

Abstract

This research article outlines the preliminary findings. Three main objectives of the study are: 1) To study guardian's deciding factors in sending their children to the English Program Schools in Prachuap Kiri Khan Province, 2) To compare the guardian's deciding factors in sending their children to the English Program Schools in Prachuap Kiri Khan Province, taking into account that guardians have different personal backgrounds, and 3) To study any problems, recommendations and guidelines to promote the guardian's decision in sending their children to the English Program Schools in Prachuap Kiri Khan Province.

The samples used in this study were: 1) 327 guardians with children attending English Program Schools in Prachuap Kiri Khan Province during the academic year 2014. The method used for sampling was Stratified random sampling by stratified population into 3 small groups: early childhood, primary and secondary education. Then sampled from each group proportionally using Simple random sampling in accurate random. 2) 10 English Program School administrators in Prachuap Kiri Khan Province were selected from 6 English Program Schools using Purposive Sampling. Tools used to collect data in this study were: A questionnaire regarding guardian's deciding factors in sending their children to the English Program Schools in Prachuap Kiri Khan Province and a structured interview form for school administrators. Statistics used for analysing the data were Percentage, Mean, Standard Deviation and the Interferential Statistics (t-test, One-way ANOVA, significance level was 0.05) were used to test a research hypothesis.

The findings revealed that:

1. Guardians' s decision making factors in sending their children to the English Program Schools in Prachuap Kiri Khan Province on the first 3 factors are: 1) Values, 2) Buildings and environment, and 3) Teacher management

2. Guardians with different educational levels had no different levels of decision makings in sending their children to the English Program Schools in Prachuap Kiri Khan Province. However, when classified by occupation and average monthly family income, the deciding factors are different.

3. Problems of guardian's deciding factors in sending their children to the English Program Schools in Prachuap Kiri Khan Province on the first 3 factors are: 1) Values: guardians and school administrators' s opinions are inconsistent. School administrators stated that guardians send their children to English Program schools while waiting to compete for entering into famous schools, 2) Buildings and environment: guardians and school administrators do not specify any problem, and 3) Teacher management: opinions specified by guardians and school administrators' s are consistent that schools need to improve teacher qualities.

4. Recommendations and guidelines to promote the guardian's deciding factors in sending their children to the English Program Schools in Prachuap Kiri Khan Province on the first 3 factors are: 1) Values: guardians specified that language is a communication tool to benefit the education of their children, 2) Buildings and environment: guardians and school administrators specified that buildings and environment must be good in all aspects and guardians want to separate the English Program School resources from regular school resources, and 3) Teacher management: guardians want school to consider teacher qualities such as responsibility and attentiveness in care towards learners.

Keywords: Guardian's Diciding Factors, English Program Schools

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน โดยการพัฒนาคนเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์และสามารถปรับตัวให้ใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2555 กระทรวงศึกษาธิการประกาศนโยบายให้มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเยาวชนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนมีกรอบแนวคิด มีวิธีคิดที่กว้างขวาง มีจินตนาการ พร้อมที่จะเผชิญกับโลกสมัยใหม่ และเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยเมื่อจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะต้องเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ

ปัจจุบันประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) ตามกฎบัตรอาเซียน เพื่อเพิ่มความร่วมมือระหว่างประเทศในสมาชิกด้านต่างๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ รวมไปถึงการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งผลให้เกิดการลงทุนทางเศรษฐกิจอย่างเสรี มีการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีการผลิตสินค้าทดแทนได้ โดยเฉพาะในธุรกิจที่ไม่จำเป็นต้องใช้ทักษะมากนัก เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำนโยบายเพื่อจัดทำแผนรองรับปฏิญญาอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดให้มีโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค รวมถึงกฎบัตรอาเซียนข้อที่ 34 บัญญัติว่า "The working language of ASEAN shall be English" ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษของคนในประเทศเป็นสิ่งที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

ในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของคนในประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีหลักสูตรที่ส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียนในเรื่องทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) หรือโครงการโรงเรียนสองภาษา (English Program School) เป็นหลักสูตรที่สามารถตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาข้างต้น โดยเป็นการเพิ่มทางเลือกของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมด้านภาษาของบุตรหลาน นอกเหนือไปจากการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการศึกษาสูง อีกทั้งยังเป็นการสอนด้วยวิธีธรรมชาติให้ผู้เรียนได้ซึมซับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นการสอนสองภาษาแนวธำรง (Maintenance Bilingual Education) โดยการพัฒนาภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับการปลูกฝังความเป็นไทย การเรียนรู้กฎหมายไทย และประเพณีไทยอย่างครบครัน ด้วยเหตุนี้ โครงการโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทยจึงเพิ่มมากขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายรวมพลังยกระดับคุณภาพการศึกษา (จาตุรนต์ ฉายแสง อ้างถึงใน กุณฑิกา พัชรชานนท์ และ บัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2557) โดยในปัจจุบันมีการจัดโครงการโรงเรียนสองภาษาทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน

สำหรับโรงเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรต่างประเทศ 2) โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรพหุภาษา และ 3) โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรวิทย์-คณิตสองภาษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2557, น. 5-6) โดยโครงการโรงเรียนสองภาษา เป็น 1 ใน 5 ของโครงการโรงเรียนรูปแบบใหม่ ได้แก่ โรงเรียนในกำกับของรัฐ โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนต้นแบบการใช้ ICT และโรงเรียนส่งเสริมความสามารถพิเศษ โดยมอบหมายให้สถาบันภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบการดำเนินการ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 89)

ถึงแม้ว่าโครงการโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทยจะเพิ่มมากขึ้น การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ยังประสบกับปัญหา เช่น การจัดหลักสูตรไม่คำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน แนวทางการบริหารงาน รูปแบบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของโครงการโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทยยังไม่ชัดเจน (วุฒิชัย เนียมเทศ, 2555, น. 3) และประสิทธิภาพของหลักสูตรยังไม่ดีพอ เนื่องจากมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆมาก ได้แก่ การเตรียมบุคลากร การจัดครูผู้สอน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เมื่อเทียบกับผลลัพธ์ที่ได้ รวมถึงโครงการโรงเรียนสองภาษาเหล่านี้ ต้องผ่าน

การประเมินความพร้อมก่อนเข้าร่วมโครงการ ทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่งต่างผลักดันให้เกิดการเตรียมความพร้อมในการเปิดโครงการ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนไม่สูงมาก รวมทั้งประสิทธิภาพของหลักสูตรในโครงการโรงเรียนสองภาษาขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพของหลักสูตรมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก เนื่องจากสถานศึกษาขนาดใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า (จุฑามาศ แสงงาม และ อวยพร เรืองตระกูล, 2556, น.565-566)

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวและภาษาเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การจัดการศึกษาโครงการโรงเรียนสองภาษาในเขตจังหวัดคีรีขันธ์ เริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 10 โรงเรียน ประชากรของจังหวัดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ครอบครัวมีรายได้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร ประชากรมีค่านิยมเรื่องการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานในจังหวัด ซึ่งขาดแคลนแรงงานด้านอุตสาหกรรมและการบริการ (สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2557, น. 27) เนื่องด้วยบริบทของจังหวัดที่เปลี่ยนไปดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องเร่งพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ ปรับเปลี่ยนค่านิยมด้านการศึกษาของผู้ปกครอง โดยเฉพาะค่านิยมด้านการศึกษาภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดที่เปลี่ยนไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นในการทำวิจัยเรื่องปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับโครงการโรงเรียนสองภาษาในการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและนโยบายการศึกษาในการนำประเทศเข้าสู่อาเซียนเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองที่มีสภาพส่วนบุคคลต่างกัน ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1,788 คน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้แก่ ผู้บริหารโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 10 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยๆ หรือเรียกว่าแบ่งชั้น (Strata) จำนวน 3 ช่วงชั้น ได้แก่ ปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา แล้วทำการสุ่มตัวอย่างจากทุกกลุ่มออกมาตามสัดส่วนมากน้อยของแต่ละกลุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในขั้นสุ่มจริง ขนาดตัวอย่างจำนวน 327 คน ได้มาจากการใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างของ Yamane (1973)

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้แก่ ผู้บริหารโครงการโรงเรียนสองภาษา 6 โรงเรียน จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัย 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน 2) ด้านการจัดครูผู้สอน 3) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 4) ด้านค่าเล่าเรียนในโครงการ 5) ด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน 6) ด้านความปลอดภัย 7) ด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ 8) ด้านค่านิยม แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ครอบคลุมปัจจัย 8 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการตัดสินใจของผู้ปกครองนักเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีลักษณะเป็นความเห็นแบบปลายเปิด (Open Ended)

การสร้างเครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล

การสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม พร้อมนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหาให้ครอบคลุมและมีความเที่ยงตรง

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองนักเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .986

3. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วและมีความสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับตัวอย่างต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ถึงผู้อำนวยการโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนในโครงการ เพื่อใช้เป็นตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

2. แจกและเก็บแบบสอบถามจากผู้ปกครองนักเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาที่เป็นตัวอย่างด้วยตัวเอง จำนวน 327 ฉบับ ได้รับคืน 303 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.7

3. สัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 6 โรงเรียน จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดย 1) สภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การคำนวณหาค่าร้อยละ 2) ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) เปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองที่มีสภาพส่วนบุคคลต่างกัน

ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ด้วยการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) 4) คำถามปลายเปิด (Open-ended) และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโครงการโรงเรียนสองภาษาเกี่ยวกับปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผู้ปกครองมีระดับการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมากเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านค่าเล่าเรียนในโครงการที่มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ปกครองมีระดับการตัดสินใจค่อนข้างมากเรียงจากอันดับสูงสุดคือ ด้านค่านิยม ($\overline{X}$ = 4.02) รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$ = 3.96) และ ด้านการจัดครูผู้สอน ($\overline{X}$ = 3.95) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 8 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ปัจจัยการตัดสินใจ	ระดับการตัดสินใจ			
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.	ค่านิยม	4.02	.57	ค่อนข้างมาก	1
2.	อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	3.96	.63	ค่อนข้างมาก	2
3.	การจัดครูผู้สอน	3.95	.53	ค่อนข้างมาก	3
4.	ภาพลักษณ์ของโรงเรียน	3.86	.66	ค่อนข้างมาก	4
5.	ความปลอดภัย	3.83	.70	ค่อนข้างมาก	5
6.	การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	3.75	.59	ค่อนข้างมาก	6
7.	การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน	3.74	.59	ค่อนข้างมาก	7
8.	ค่าเล่าเรียนในโครงการ	3.33	.81	ปานกลาง	8
	รวม	3.80	.49	ค่อนข้างมาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า

1) ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่ต่างกัน ยกเว้นด้านค่านิยมแตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบปัจจัยตัดสินใจของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ปัจจัยการตัดสินใจ	ระดับการศึกษา				t-test	p-value
		ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ค่านิยม	3.90	.61	4.07	.53	5.846	.016 *
2.	อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	3.92	.62	3.98	.64	.446	.505
3.	การจัดครูผู้สอน	3.97	.51	3.94	.53	.168	.683
4.	ภาพลักษณ์ของโรงเรียน	3.81	.65	3.88	.67	.705	.402
5.	ความปลอดภัย	3.84	.63	3.82	7.30	.033	.856
6.	การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	3.75	.54	3.75	.61	.000	.984
7.	การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน	3.70	.56	3.77	.60	.782	.377
8.	ค่าเล่าเรียนในโครงการ	3.40	.80	3.30	.81	1.045	.307
	รวม	3.79	.48	3.81	.49	.112	.738

p* < .05

2) ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมต่างกัน ยกเว้นด้านค่านิยม ด้านความปลอดภัย และด้านค่าเล่าเรียนในโครงการไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบปัจจัยตัดสินใจของผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม

ด้านที่	ปัจจัยการตัดสินใจ	อาชีพ										F-test	p-value
		ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ		พนักงานบริษัท เอกชน		อาชีพอิสระ		เกษตรกรรมหรือรับจ้าง		อื่นๆ			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ค่านิยม	4.01	.49	4.09	.63	3.92	.56	4.14	.75	4.06	.52	1.322	.262
2.	อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.17	.52	4.01	.60	3.82	.58	4.00	.54	3.95	.76	3.130	.015 *
3.	การจัดครูผู้สอน	3.98	.51	4.04	.50	3.79	.50	4.06	.54	4.06	.54	3.887	.004 *
4.	ภาพลักษณ์ของโรงเรียน	4.14	.60	3.95	50	3.59	.63	412	.57	3.86	.73	8.835	.000 *
5.	ความปลอดภัย	4.00	.58	3.90	.62	3.70	.61	3.95	.58	3.80	.91	2.126	.078
6.	การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	3.91	.61	3.75	.66	3.59	.55	3.82	.56	3.82	.53	3.300	.011 *
7.	การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน	3.73	.55	4.02	.54	3.62	.62	3.70	.55	3.77	.56	3.990	.004 *
8.	ค่าเล่าเรียนในโครงการ	3.34	.82	3.47	.78	3.30	.79	3.50	.76	3.20	.85	1.072	.371
	รวม	3.92	.48	3.89	.46	3.65	.46	3.90	.45	3.82	.52	4.017	.003 *

p* < .05

3) ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมต่างกัน ยกเว้นด้านค่านิยมไม่แตกต่างกันดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบปัจจัยตัดสินใจของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม

ด้านที่	ปัจจัยการตัดสินใจ	รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน						F-test	p-value
		น้อยกว่า 15,000 บาท		15,000 - 30,000 บาท		30,000 บาท ขึ้นไป			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ค่านิยม	4.10	.70	4.13	.59	3.97	.54	2.239	.108
2.	อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	3.99	.42	4.23	.49	3.87	.66	8.948	.000 *
3.	การจัดครูผู้สอน	4.08	.57	4.15	.42	3.87	.54	8.197	.000 *
4.	ภาพลักษณ์ของโรงเรียน	4.12	.50	4.17	.50	3.72	.68	15.300	.000 *
5.	ความปลอดภัย	3.94	.63	4.10	.50	3.73	.74	8.265	.000 *
6.	การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	3.93	.56	4.01	.51	3.65	.58	11.614	.000 *
7.	การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน	3.82	.61	3.92	.52	3.68	.59	4.719	.010 *
8.	ค่าเล่าเรียนในโครงการ	3.61	.71	3.65	.74	3.19	.81	10.253	.000 *
	รวม	3.95	.43	4.04	.40	3.70	.49	15.056	.000 *

p* < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ปัญหา และ 2) ข้อเสนอแนะและแนวการส่งเสริมปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในปัจจัยการตัดสินใจ 3 อันดับแรก โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัญหาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านค่านิยม ผู้ปกครองและผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน โดยผู้บริหารระบุว่า ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาเพื่อรอการสอบเข้าแข่งขันในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครองและผู้บริหารไม่ระบุถึงปัญหา และ 3) ด้านการจัดครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้บริหารมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพครูผู้สอน

ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านค่านิยม ผู้ปกครองระบุว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาของบุตรหลาน 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครองและผู้บริหารระบุว่า อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต้องดีในทุกด้าน และผู้ปกครองต้องการให้มีการแยกทรัพยากรของโครงการสองภาษาออกจากภาคปกติ และ 3) ด้านการจัดครูผู้สอน ผู้ปกครองต้องการให้พิจารณาถึงคุณสมบัติของครู ได้แก่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ และการเอาใจใส่ผู้เรียน

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00 ต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 33.30 รองลงมาคือ อาชีพอื่นๆ (ลูกจ้างชั่วคราว พนักงานราชการ และแม่บ้าน) ร้อยละ 25.10 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ18.50 พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ15.50 และ อาชีพเกษตรกรรมหรือรับจ้าง ร้อยละ 7.60 ตามลำดับ มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 70.00 รองลงมาคือ 15,000-30,000 บาท ร้อยละ 23.10 และ น้อยกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 6.90 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า สิ่งที่ผู้ปกครองใช้พิจารณาในการตัดสินใจในแต่ละด้านเรียงลำดับตามระดับการตัดสินใจจากมากไปน้อย 3 ด้านแรก ได้แก่

1) ด้านค่านิยม ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ และการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนสองภาษาส่งผลต่ออาชีพในอนาคตของบุตรหลานตามลำดับ

2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สถานศึกษามีทำเลและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ไม่มีแหล่งอบายมุขในบริเวณใกล้เคียง โรงเรียนมีบริเวณกว้างขวาง มีการจัดพื้นที่ใช้สอยบริเวณต่างๆ เป็นสัดส่วน และโรงเรียนมีความสวยงาม ร่มรื่น สะอาด ตามลำดับ

3) ด้านการจัดครูผู้สอน ครูมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เอาใจใส่ผู้เรียน ครูต่างชาติมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสม และครูชาวไทยและต่างชาติมีบุคลิกภาพที่ดี ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมไม่ต่างกัน ยกเว้นด้านค่านิยม โดยผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีให้ความสำคัญในด้านค่านิยมมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

ผู้ปกครองที่มีอาชีพและรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีปัจจัยการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมต่างกันดังนี้

1) ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,000-30,000 บาท ให้ความสำคัญในด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การจัดครูผู้สอน ความปลอดภัย การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน และด้านค่าเล่าเรียนในโครงการ มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป

2) ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 15,000 บาท และ 15,000-30,000 บาท ให้ความสำคัญในด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียนมากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป

3) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ให้ความสำคัญในด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ภาพลักษณ์ของโรงเรียน และการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มากกว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอิสระ

4) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และอาชีพเกษตรกรรมหรือรับจ้าง ให้ความสำคัญในด้านภาพลักษณ์ของโรงเรียน มากกว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอิสระ

5) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอื่นๆ (ลูกจ้างชั่วคราว พนักงานราชการ และแม่บ้าน) ให้ความสำคัญในด้านการจัดครูผู้สอนมากกว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอิสระ

6) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ให้ความสำคัญในด้านการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนมากกว่าอาชีพอิสระ

4. ปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 ด้านแรก เรียงตามลำดับความสำคัญในการตัดสินใจ ได้แก่

1) ด้านค่านิยม ผู้บริหารระบุว่า ผู้ปกครองชาวไทยให้ความเชื่อมั่นในเรื่องการพัฒนาด้านภาษาของโรงเรียน ต้องการให้โรงเรียนดำรงความเป็นไทย ผู้ปกครองชาวต่างชาติ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนเนื่องจากความต่อเนื่องในการเรียนในประเทศไทยของบุตรหลาน ผู้ปกครองระบุถึงปัญหา ดังนี้ การเรียนสองภาษาเป็นการแสดงออกทางสถานะทางสังคม โดยผู้บริหารระบุว่า ผู้ปกครองชาวไทยส่วนใหญ่ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการเพื่อรอการสอบเข้าแข่งขันในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ผู้ปกครองชาวต่างชาติส่งบุตรหลานเข้าเรียนเพื่อให้สามารถมีการเทียบหลักสูตรได้ สำหรับข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการตัดสินใจ ผู้ปกครองระบุว่า โรงเรียนควรสอนมารยาทไทย ปลูกฝังความเป็นไทย สร้างความมั่นใจในเรื่องการใช้ภาษาและส่งเสริมกิจกรรมด้านภาษาเพื่อให้เห็นว่าภาษาเป็นสิ่งจำเป็น ประชาสัมพันธ์โครงการโรงเรียนสองภาษาให้กว้างขึ้น สร้างค่านิยมใหม่ให้กับผู้ปกครอง

2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารระบุว่า โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมเหมาะสมในการจัดโครงการโรงเรียนสองภาษา โรงเรียนรัฐบาลบางแห่งมีการแยกห้องเรียนและทรัพยากรต่างๆของนักเรียนสองภาษาออกจากภาคปกติ ปัญหาที่พบ ผู้ปกครองระบุว่า ห้องกิจกรรมและอาคารเรียน คับแคบ ขาดพื้นที่สันทนาการ อุปกรณ์การเรียน และสถานที่มีสภาพเสื่อมโทรม ครูต้องใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกับภาคปกติ สำหรับข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการตัดสินใจ ผู้ปกครองระบุว่า สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนต้องดี ควรปรับปรุงอาคารสถานที่ จัดหาเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควบคุมการเข้า-ออกของนักเรียนและผู้ปกครอง เพิ่มพื้นที่สีเขียวและปลูกพืชที่มีประโยชน์ จัดให้มีโครงการอนุรักษ์ต้นไม้ ควรจัดห้องเรียนเฉพาะสำหรับนักเรียนในโครงการ และจัดให้จำนวนห้องเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน จัดให้มีห้องกิจกรรมและสถานที่ออกกำลังกาย จัดให้มีห้องอาหารและมีแม่ครัวประจำ

3) ด้านการจัดครูผู้สอน ผู้บริหารระบุว่า เกณฑ์การคัดเลือกครูเป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ครูชาวไทยส่วนใหญ่สอนตรงตามวิชาเอกที่จบมา มีการจัดให้เป็นทุนการศึกษา 3 % เมื่อมีนักเรียนเกินเกณฑ์ ปัญหาที่พบ ผู้ปกครองระบุว่า ครูไม่มีคุณภาพ ลาออก และย้ายบ่อย ในขณะที่ผู้บริหารระบุถึงปัญหา ได้แก่ วิธีการสอนของครูชาวไทยและต่างชาติไม่สามารถนำมาบูรณาการร่วมกันได้ การประสานงานร่วมกันมีน้อย ครูชาวต่างชาติมีความรู้เรื่องหลักสูตรแกนกลางน้อยเกิดปัญหาโดยเฉพาะในเรื่องการวัดและประเมินผล ขณะที่ความพร้อมของครูชาวไทยมีน้อย สำหรับข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการตัดสินใจ ผู้ปกครองระบุว่า โรงเรียนควรคัดเลือกครูที่มีความชำนาญ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ ครูไทยต้องพูดภาษาอังกฤษได้ ครูเอาใจใส่ผู้เรียน ครูต่างชาติมีเทคนิคและทักษะในการสอน เป็นครูเจ้าของภาษา ควรเพิ่มจำนวนครู จัดให้มีครูเจ้าของภาษาครบทุกห้อง

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีให้ความสำคัญด้านค่านิยมมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Schwartz (2006) ระบุว่า การศึกษานำไปสู่ความรอบรู้ ประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นส่งผลในเรื่องความสามารถในการใช้ชีวิต รับเอาข้อมูลข่าวสารมากขึ้น และงานวิจัยของ Yaacob et al. (2015, p.408) ระบุว่า ผู้ปกครองที่มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายทางสังคมที่กว้าง จะมีข้อมูลของโรงเรียนมากมาย ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกโรงเรียนมากขึ้น โดยระดับชั้นทางสังคมทำให้คนมีค่านิยมหรือการดำรงชีวิตต่างกัน (อรสิริ ทัศนาวรากุล , 2554)

และการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้กำหนดระดับชั้นทางสังคม อธิบายได้ว่า การศึกษาสูงทำให้คนรับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีสังคมที่กว้าง ส่งผลต่อค่านิยมและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนในด้านค่านิยมมากกว่าผู้ปกครองท่านอื่น และงานวิจัยของ Holloway et al. (2008) ระบุว่า การศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อการตัดสินใจโดยเฉพาะเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ โดยผู้ปกครองที่จบการศึกษาระดับวิทยาลัยขึ้นไปเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะของบุตรหลาน ในขณะที่ผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อยเห็นว่า ควรปล่อยให้บุตรหลานเล่นและเติบโตตามธรรมชาติ

ปัจจัยด้านค่านิยมเป็นปัจจัยที่สำคัญอันดับแรกที่ผู้ปกครองใช้ในการตัดสินใจ โดยเห็นว่า ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ เป็นไปตามทฤษฎีทิศทางใหม่การตลาดในทศวรรษหน้าของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2557) ระบุว่า การตัดสินใจในสินค้าที่ราคาและคุณภาพไม่ต่างกัน ประเด็นทางสังคมจะกลายเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเสริมการตัดสินใจ ในที่นี้คือ ค่านิยมของสังคมด้านภาษา

ผลการวิจัยที่ได้ พบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน โดยผู้บริหารระบุว่า ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาเพื่อรอสอบเข้าแข่งขันในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ในขณะที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงให้ความสำคัญในด้านค่านิยมมากผู้ปกครองท่านอื่น โดยระบุว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนบริบทของความเป็นไทย คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเพื่อให้ได้ผู้เรียนตามสมรรถนะที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551

2. ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 30,000 บาท ให้ความสำคัญกับอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yaacob et al. (2015, p. 408) ระบุว่า ผู้ปกครองที่มี รายได้ที่ดี มีทางเลือกในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย มีความพึงพอใจในด้านต่างๆของโรงเรียนมากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้น้อย ขณะเดียวกันในโรงเรียนเอกชน ผู้ปกครองมีระดับรายได้ที่หลากหลาย เนื่องจากปัจจุบันโรงเรียนเอกชนตั้งเป้าหมายไปที่ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยซึ่งมีเป็นจำนวนมาก และผู้ปกครองกลุ่มนี้มีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายทางสังคมที่กว้าง จะมีข้อมูลของโรงเรียนมากมาย ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกโรงเรียนมากขึ้น อีกทั้งงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2557) ระบุว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้สูงต้องการบริโภคสินค้าที่แตกต่าง การจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสองภาษาโดยทั่วไปไม่มีความแตกต่างมากนัก ทำให้ผู้ที่มีรายได้สูงให้ความสำคัญในด้านนี้น้อย รวมถึงแนวโน้มรายได้ของประชาชนในภูมิภาคเอเชียเพิ่มขึ้น ผู้ที่มีรายได้ปานกลางมีความต้องการการจัดการศึกษาเหมือนกับผู้ที่มีรายได้สูง แต่รายได้เป็นข้อจำกัดในการตัดสินใจเลือก ผู้ที่มีรายได้ปานกลางจึงให้ความสำคัญในปัจจัยในด้านต่างๆมากกว่า และผู้ที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ให้ความสำคัญในด้านนี้มากกว่าอาชีพอิสระ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Holloway et al. (2008) ระบุว่า อาชีพทำให้ความทะเยอทะยานของบุคคลต่างกัน ผู้ที่ประกอบอาชีพที่มีหน้ามีตาในสังคม มีความทะเยอทะยานและความมุ่งมั่น มีมุมมองที่ดีต่อโรงเรียน ต้องการให้บุตรหลานเข้าเรียนเพื่อประกอบอาชีพที่มุ่งหวัง ส่งผลในการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ

ผู้ปกครองให้ความสำคัญในเรื่องอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับที่ 2 สอดคล้องกับการจัดลำดับค่านิยมของ Phenix (1996 อ้างถึงใน ประมุข ขาวปากช่อง, 2556, น. 13) ระบุว่า เมื่อค่านิยมด้านวัตถุหรือสังคมหมดไป ค่านิยมด้านจิตใจจะเข้ามาแทนที่ โดยจะพิจารณาถึงความเหมาะสมในการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัยที่ได้ พบว่า ผู้บริหารและผู้ปกครองมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครองที่มีรายได้ปานกลางและประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ให้ความสำคัญในด้านนี้มากกว่าผู้ปกครองท่านอื่น โดยระบุว่าสถานศึกษาต้องมีทำเลและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม บริเวณกว้างขวาง จัดพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วน สวยงาม ร่มรื่น สะอาด ผู้ปกครองระบุว่า ควรจัดพื้นที่สีเขียว ปรับปรุงพื้นที่และอุปกรณ์ที่มีสภาพเสื่อมโทรม เพิ่มสาธารณูปโภคและน้ำดื่ม แยกทรัพยากรของนักเรียนสองภาษาออกจากภาคปกติ อย่างไรก็ดี การแยกทรัพยากรจะทำให้เกิดความแตกต่างทางกายภาพและ

คุณภาพการศึกษา เกิดความแตกแยกภายในโรงเรียน อีกทั้งกฎเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ระบุว่า สถานศึกษาควรจัดทรัพยากรให้ครูและนักเรียนทุกคนใช้ร่วมกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ จึงเกิดการก้าวก่ายงานกันขึ้นในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาทั้งสองรูปแบบ ดังนั้น การจัดการศึกษาแบบโรงเรียนเป็นฐานให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะการดำเนินการของโรงเรียนมากขึ้น

3. ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 30,000 บาท ให้ความสำคัญกับการจัดครูผู้สอนมากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป สอดคล้องกับทฤษฎีทิศทางใหม่การตลาดในทศวรรษหน้า ของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2557) ระบุว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้สูง ต้องการบริโภคสินค้าที่มีความแตกต่างมากขึ้น ในขณะที่การจัดครูผู้สอนโดยทั่วไปในทุกโรงเรียนไม่มีความแตกต่างมากนัก ทำให้ผู้ที่มีรายได้สูงให้ความสำคัญในด้านนี้น้อยกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยถึงปานกลาง และยังระบุด้วยว่า แนวโน้มรายได้ของประชาชนในภูมิภาคเอเชียเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้ที่มีรายได้ปานกลางมีความต้องการการจัดการศึกษาเหมือนกับผู้ที่มีรายได้สูง แต่เนื่องจากรายได้เป็นข้อจำกัดในการตัดสินใจเลือกโครงการโรงเรียนสองภาษา ดังนั้น ผู้ที่มีรายได้ปานกลาง จึงให้ความสำคัญในปัจจัยในด้านต่างๆมากกว่าผู้มีรายได้สูง และผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอื่นๆ (ลูกจ้างชั่วคราว พนักงานราชการ และแม่บ้าน) ให้ความสำคัญในด้านการจัดครูผู้สอนมากกว่าอาชีพอิสระ โดย Holloway et al. (2008) ระบุว่า อาชีพของผู้ปกครอง ทำให้ความทะเยอทะยานของบุคคลต่างกัน ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพที่มีหน้ามีตาในสังคม จะมีความทะเยอทะยานและความมุ่งมั่น ต้องการให้บุตรหลานเข้าเรียนเพื่อประกอบอาชีพที่มุ่งหวัง ผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่นๆจึงให้ความสำคัญในเรื่องการจัดครูผู้สอนมากกว่าอาชีพอิสระ

ผู้ปกครองให้ความสำคัญในด้านการจัดครูผู้สอนเป็นอันดับที่ 3 สอดคล้องกับการจัดลำดับค่านิยมของ Phenix (1996 อ้างถึงใน ประมุข ขาวปากช่อง, 2556, น. 13) ระบุว่า เมื่อค่านิยมด้านวัตถุหรือสังคมหมดไป ค่านิยมด้านจิตใจจะเข้ามาแทนที่ เป็นค่านิยมในเรื่องความเหมาะสมในการจัดครูผู้สอน และงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2557) ระบุว่า การบริโภคสินค้าในยุคปัจจุบัน ผู้บริโภคจะพิจารณาคุณภาพสินค้าเป็นหลัก

ผลการวิจัยที่ได้ พบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ผู้ปกครองที่มีรายได้ปานกลาง ประกอบอาชีพอื่นๆให้ความสำคัญในด้านการจัดครูผู้สอนมากกว่าผู้ปกครองท่านอื่น โดยสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการให้ปรับปรุงนอกเหนือจากคุณภาพของครู ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และการเอาใจใส่ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนินทร์ สรรพวรสถิตย์ (2552, น. 53-60) และ จุฑามาศ สามดี (2553, น. 105-116) ระบุว่า ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของครู และความเอาใจใส่ดูแลนักเรียนของครู เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน ผู้ปกครองให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการตัดสินใจ ดังนี้ ควรคัดเลือกครูที่มีความชำนาญ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ มีทักษะในด้านต่างๆ ครูชาวไทยต้องสื่อสารภาษาอังกฤษได้ และควรเพิ่มจำนวนครูโดยเฉพาะครูสอนภาษา และครูเจ้าของภาษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสิริ ทัศนาวรากุล (2554, น. 16) และชญานิศวร์ กุลรันมณีพร และคณะ (2555, น. 21) ระบุว่า ชาวไทยชอบแสดงความเป็นต่างชาติเพื่อเสริมบุคลิกภาพ ชอบเลียนแบบตะวันตก โดยการที่มีจำนวนครูชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นหมายถึง การแสดงความเป็นตะวันตกมากขึ้น

ปัญหาคุณภาพของครูผู้สอนแบ่งเป็น คุณภาพของครูชาวไทย และครูชาวต่างชาติ ปัญหาของครูชาวไทยคือ เรื่องภาษา ครูชาวต่างชาติไม่มีประสบการณ์ในการสอน มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรแกนกลางน้อย มีปัญหาในเรื่องการวัดและประเมินผล สถานศึกษาควรจัดให้ผู้สอนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน สร้างความสามัคคีและรักองค์กรร่วมกัน จัดให้มีการอบรมครูชาวไทยในเรื่องภาษาอังกฤษ และพัฒนาครูชาวต่างชาติในเรื่องการสอนและการประเมินผล อบรมบุคลิกภาพของครู สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถาบันต่างประเทศในประเทศเจ้าของภาษา กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูที่มีการจัดการสอนสองรูปแบบให้ชัดเจน หลักสูตรแกนกลางควรให้มีความยืดหยุ่นและง่ายต่อการนำไปประยุกต์ใช้ รัฐบาลควรให้การสนับสนุนสวัสดิการแก่ครูในโครงการที่มีผลงานและตั้งใจปฏิบัติงาน เพื่อรักษาและป้องกันปัญหาการลาออกบ่อยของครู

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโครงการโรงเรียนสองภาษาให้กับบุตรหลาน สถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ ไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของโครงการโรงเรียนสองภาษา โดยปัจจัยที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ด้านแรก ได้แก่ 1) ด้านค่านิยม 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และ 3) ด้านการจัดครูผู้สอน ผู้บริหารสามารถนำปัจจัยต่างๆเหล่านี้มาใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับค่านิยมของผู้ปกครองที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน จัดครูผู้สอนให้มีคุณภาพ เอาใจใส่ผู้เรียน และรับผิดชอบต่อหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญในปัจจัยด้านค่านิยมเป็นอันดับแรก โดยระบุว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ดังนั้นสถานศึกษาควรพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน ควรจัดการเรียนรู้บนบริบทของความเป็นไทย และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะในทุกด้านและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญในปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับที่สอง โดยระบุว่า ควรจัดพื้นที่สีเขียว ปรับปรุงพื้นที่และอุปกรณ์ที่มีสภาพเสื่อมโทรม เพิ่มสาธารณูปโภคและน้ำดื่ม แยกทรัพยากรของนักเรียนสองภาษาออกจากภาคปกติ อย่างไรก็ดี การแยกทรัพยากรจะทำให้เกิดความแตกต่างทางกายภาพและคุณภาพการศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดให้ผู้ปกครองและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในลักษณะการดำเนินการของสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษารัฐบาลที่ไม่สามารถแบ่งแยกทรัพยากรทางกายภาพออกมาจากภาคปกติได้ชัดเจน

3. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญในปัจจัยด้านการจัดครูผู้สอนเป็นอันดับที่สาม โดยระบุว่า สถานศึกษาควรปรับปรุงคุณภาพครู ความรับผิดชอบต่อหน้าที่และการเอาใจใส่ผู้เรียนของครู โดยปัญหาของครูชาวไทยคือ ปัญหาด้านภาษา สำหรับครูชาวต่างชาติไม่มีประสบการณ์ในการสอน มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรแกนกลางน้อย มีปัญหาในเรื่องการวัดและประเมินผล ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดให้ผู้สอนชาวไทยและชาวต่างชาติได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน สร้างความสามัคคีและรักองค์กรร่วมกัน จัดให้มีการอบรมครูชาวไทยในเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษ และพัฒนาครูชาวต่างชาติในเรื่องการสอนและการประเมินผล จัดให้มีความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถาบันต่างประเทศในประเทศเจ้าของภาษา ควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูทั้งในโครงการโรงเรียนสองภาษาและภาคปกติให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและไม่มีการก้าวก่ายหน้าที่และทรัพยากรต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยด้านค่านิยมเชิงลึก (เชิงคุณภาพและปริมาณ) ของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา

2. ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา โดยเพิ่มเนื้อหาปัจจัยด้านกลยุทธ์ในการดำเนินงานของโรงเรียน

3. เปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา ของโรงเรียนรูปแบบต่างๆ

4. ศึกษาปัญหาและพฤติกรรมผู้เรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา

5. ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษาและนักเรียนภาคปกติและศึกษาแนวโน้มการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

บรรณานุกรม

กุณฑิกา พัชรชานนท์ และ บัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2557). ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี 116/2557: *งานมหกรรมรวมพลังยกระดับคุณภาพการศึกษา*. สืบค้น 6 มิถุนายน 2557, จาก http://www.moe.go.th

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2557). *ข้อเสนอทฤษฎีใหม่ทิศทางการตลาดในทศวรรษหน้า*. สืบค้น 6 มิถุนายน 2558, จาก http://www.bangkokbiznews.com/

จุฑามาศ สามดี. (2553). *ความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2* (วิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

จุฑามาศ แสงงาม และ อวยพร เรืองตระกูล. (2556). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนสองภาษาจากตัวแปรคดสรร: การวิเคราะห์ล้อมกรอบข้อมูล. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 8* (1) , 557-568

ชญานิศวร์ กุลรันมณีพร และคณะ. (2555). *การเสริมสร้างค่านิยม: การทบทวนองค์ความรู้และแนวทางการวิจัยด้านค่านิยมไทยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.

ประมุข ขาวปากช่อง. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือแบรนด์ไอโฟนในกรุงเทพมหานคร* (การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

พัฒนินทร์ สรรพวรสถิตย์. (2552). *ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการโรงเรียนสองภาษา โรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วุฒิชัย เนียมเทศ. (2555). บริหารโครงการหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษ (English Program) อย่างไรให้ประสบความสำเร็จ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 23* (3), 1-16

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2557). *แผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2557-2560. ประจวบคีรีขันธ์:* กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค

อรสิริ ทัศนาวรากุล. (2554). *ค่านิยมการบริโภคสินค้าแบรนด์เนมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร* (การศึกษาเฉพาะบุคคล สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Best, J. W. (1997). *Research in Education* (3rd ed). Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.

Holloway, S. D., Yamamoto, Y., Suzuki, S., & Mindnich, J. D. (2008). Determinants of Parental Involvement in Early Schooling: Evidence from Japan. *Early Childhood Research & Practice,* 10 (1), 1-10

Schwartz, S. (2006). *Basic Human Values: Theory, Measurement, and Applications.* Jerusalem: Israel Science Foundation Grant No. 921/02.

Yaacob, N.A., Osman, M.M., & Bachok, S. (2015). An assessment of factors influencing parents' decision making when choosing a private school for their children. *Procedia Environmental Sciences,* 28, 406 – 417

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis.* New York: Harper & Row.

ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

CREDIT BANK SYSTEM OF BASIC EDUCATION

พิณสุดา สิริธรังศรี*
Pinsuda Siridhrungsri*

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Assistant Professor, College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University
* Email: ppinsuda@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของประเทศไทยและต่างประเทศ 2) เพื่อเสนอระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิธีการวิจัยเชิงบรรยาย ระหว่าง มีนาคม – กันยายน 2558 ด้วยการศึกษาเอกสารทั้งในและต่างประเทศ การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ครั้ง 59 คน จัดทำข้อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการตรวจสอบรายงานวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสารและตัวผู้วิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ประเทศไทยยังไม่มีระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน ดำเนินการเพียงการเทียบโอนผลการเรียน\ความรู้และประสบการณ์ ส่วนต่างประเทศเป็นไปตามบริบทประเทศ ทั้งที่มีระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้และเฉพาะการเทียบโอนความรู้ การรับรองผลการเรียนรู้ และประสบการณ์จากการฝึกอบรมการทำงานและอาชีพ 2) ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย แนวคิด การจัดให้มีหน่วยงานกลางสะสมการเรียนรู้ การกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานกลางต้นสังกัด สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เรียน กลุ่มเป้าหมาย หลักเกณฑ์การสะสมหน่วยการเรียนรู้ และกลยุทธ์การดำเนินงาน 3) แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้คือการกำหนดหน่วยงานทำหน้าที่หน่วยงานกลางชั่วคราว การจัดตั้งคณะทำงานเตรียมการจัดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การนำร่องการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้ทั้งระบบ

คำสำคัญ: ระบบ การสะสมหน่วยการเรียนรู้ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the credit bank system of Thailand and foreign countries; 2) propose the credit bank system of the basic education in Thailand; and 3) propose the credit bank system guidelines of basic education.This study took the form a descriptive research. During March and September 2015, the documentary study was performed on Thailand and foreign countries issues, and the three focus group discussions were carried out by 59 scholars and related people. Then, the credit bank system guidelines of basic education were drafted and peer reviewed by the 8 scholars. The research tools were the document synthesis form and the researcher. The results revealed that 1) there is no explicit credit bank system in Thailand; there is only a transfer of learning credits, knowledge, and experience of learners and trainees. In foreign countries, the system varies according to the context of each country. Some countries have the credit bank system and the transfer of learning credits; others have recognition of prior learning and experience gained from training, work, and profession. 2) The credit bank system is composed of the concept, arrangement for a credit bank central office, assignment of responsibility for the central office, affiliation, basic education schools and learners, target groups, criteria of the credit bank system, and performance strategies. 3) The guidelines for a development of the credit bank system are to set up a temporary central office, form a working team for a credit bank system preparation, pilot the credit bank system project, and develop technology for the whole credit bank system.

Keywords: System, Credit Bank, Basic Education

บทนำ

การสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นการดำเนินการเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้นำผลการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงาน/อาชีพ ที่สะสมไว้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยมาเทียบโอนกันได้เพื่อการเรียนรู้และการทำงาน/อาชีพ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสเชื่อมโยงการเรียนรู้และ/หรือประสบการณ์การทำงาน/อาชีพ ได้พัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อน และสามารถนำไปใช้ในการเรียนและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการพัฒนาประเทศในที่สุดประเทศต่างๆ จึงให้ความสำคัญกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อเป็นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงานและการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะในโลกแห่งการแข่งขันปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ในด้านของการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์อย่างชัดเจน เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 15 ได้บัญญัติว่า "การจัดการการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน" อีกทั้ง มีการกำหนดให้มีกรอบคุณวุฒิแห่งชาติเป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลการเรียนรู้กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานขึ้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2556

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) พบว่า ยังคงมีปัญหาอันเนื่องมาจากความหลากหลายการปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน สถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ขาดข้อสอบกลางวัดความรู้ความสามารถทางวิชาการ โดยเฉพาะไม่มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่สะสมหน่วยการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนในการเข้าเรียนรายวิชา สิ้นเปลืองทรัพยากรและค่าใช้จ่าย ตลอดจนนำไปสู่การขาดโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาในที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะส่วนราชการที่มีหน้าที่เสนอนโยบายด้านการศึกษาของชาติ จึงได้มอบหมายให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิณสุดา สิริธรังศรี(ผู้เขียน) เป็นผู้วิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรองผลการเรียนรู้สำหรับการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบความรู้และประสบการณ์ของประเทศไทยและต่างประเทศ

2) เพื่อเสนอระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านโครงสร้างการจัดการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และกลยุทธ์การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง และ

3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

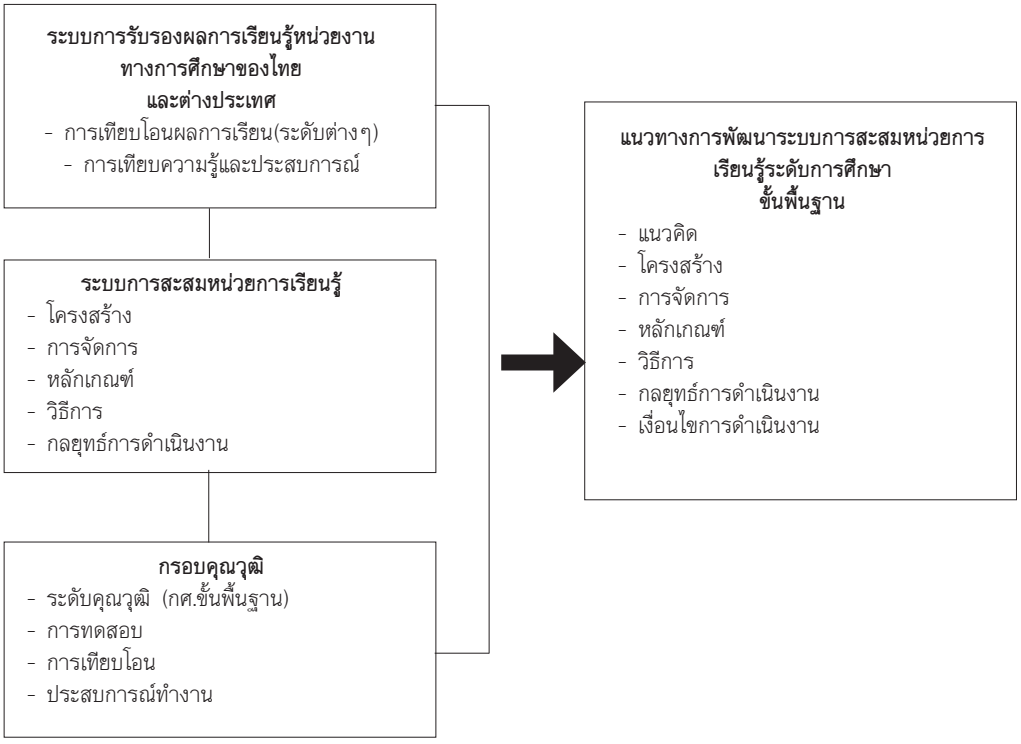
ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการรองรับผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ของประเทศไทย และต่างประเทศ ได้แก่สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และเครือรัฐออสเตรเลีย แล้วนำเสนอเฉพาะระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – กันยายน 2558

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดของการสะสมหน่วยการเรียนรู้หรือธนาคารหน่วยการเรียนรู้ หรือธนาคารหน่วยกิตการเรียนรู้ โดยการรับรองผลการเรียนรู้เดิม (Recognition Of Prior Learning: RPL)เริ่มขึ้นเมื่อ Brown (1992) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ทหารผ่านศึกในสหรัฐอเมริกาที่กลับจากสงครามโลกครั้งที่สอง และสงครามเวียดนาม พยายามจะเข้าศึกษาในระบบการศึกษาปกติ แต่ไม่มีวุฒิการศึกษาเดิมรองรับ จึงมีความพยายามของสถาบันการศึกษาหลายสถาบันในรัฐนิวเจอร์ซีได้ร่วมมือกันจัดทำระบบการเทียบมาตรฐานความรู้นอกระบบกับรายวิชาตามหลักสูตรในระบบการเรียนการสอนปกติ ซึ่งต่อมาเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย ทั้งในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และเครือรัฐออสเตรเลีย เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย เริ่มให้ความสำคัญอย่างจริงจังเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 15 ได้บัญญัติว่า "การจัดการการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน" รวมทั้ง กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) ได้กำหนดระดับคุณวุฒิออกเป็น 9 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 มัธยมศึกษาตอนต้น ระดับ 2 มัธยมศึกษาตอนปลายระดับ 3 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับ 4 อนุปริญญา/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับ 5 ปริญญาตรีระดับ 6 ประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับ 7 ปริญญาโท ระดับ 8 ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ระดับ 9 ปริญญาเอก โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ฯ ทั้งด้านแนวคิดโครงสร้าง การจัดการ หลักเกณฑ์ วิธีการ กลยุทธ์และเงื่อนไขการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องดังปรากฏแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยแนวทางการพัฒนาระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นไปตามข้อกำหนดลักษณะเงื่อนไขการดำเนินงาน ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนหน่วยงานการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐานครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่ สกศ. เลือกแบบเจาะจง ร่วมประชุมจำนวน 3 ครั้ง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ จากแหล่งความรู้ที่เป็นเอกสารและออนไลน์ เพื่อกำหนดกรอบการวิจัย 2) ประชุมหารือกับผู้แทน สกศ. (ครั้งที่ 1)ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนหน่วยงานองค์กรหลักและองค์กรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 คน เพื่อกำหนดแนวทางการวิจัย 3) ศึกษาวิเคราะห์ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ทั้งในและต่างประเทศ 4) ยกร่างแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ฯ และนำเสนอในที่ประชุม สกศ.(ครั้งที่ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนหน่วยงานองค์กรหลักและองค์กรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 17 คน เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง 5) นำเสนอรายงานการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ฯ ต่อที่ประชุม สกศ. (ครั้งที่ 3) และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นตัวแทนครู ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 34 คน เพื่อพิจารณา (ร่าง) แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6) ปรับแก้ไข (ร่าง) แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นจึงจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสังเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้นตามตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัยและ 2) ผู้วิจัยร่วมด้วยผู้ช่วยวิจัย เป็นผู้เข้าร่วมการประชุมและสรุปความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประชุมตาม วิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2,3 และ 5 ข้างต้น แล้วนำผลไปจัดทำแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำไปจัดทำแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ของแต่ละประเทศยังมีความแตกต่างกันตามบริบทของประเทศนั้นๆ สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจนยังคงดำเนินการเฉพาะการเทียบโอนผลการเรียน ประสบการณ์และกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ที่สมควรพัฒนาเป็นระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นการศึกษาของประชาชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ ขึ้นดังนี้

1. ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรองผลการเรียนรู้สำหรับการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบความรู้และประสบการณ์ของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.1 การรับรองผลการเรียนรู้สำหรับการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบความรู้และประสบการณ์ของประเทศไทย กำหนดไว้เป็นการเฉพาะโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 15 ได้บัญญัติว่า การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบและตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2546 เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาเพื่อเป็นแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนของหน่วยงาน/สถานศึกษา ต่างๆ รวมทั้ง คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้มีการกำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลการเรียนรู้กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานขึ้นเมื่อ

วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2556 โดยกำหนดกรอบคุณวุฒิ 9 ระดับ (ตามที่กำหนดในกรอบแนวคิดในการวิจัยข้างต้น)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า จะมีการประกาศกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวก็ตาม แต่ยังคงมีปัญหาอันเนื่องมาจากความหลากหลายการปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน สถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ขาดข้อสอบกลางวัดความรู้ความสามารถทางวิชาการ โดยเฉพาะไม่มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่สะสมหน่วยการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนในการเข้าเรียนรายวิชา สิ้นเปลืองทรัพยากรและค่าใช้จ่าย ตลอดจนนำไปสู่การขาดโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาในที่สุด

1.2 การรับรองผลการเรียนรู้ การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของต่างประเทศกรณีประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และเครือรัฐออสเตรเลียพบว่า มีทั้งความสอดคล้องและแตกต่างกันตามบริบทของประเทศนั้นๆ กล่าวคือแต่ละประเทศให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ความสำคัญของการศึกษาทั้ง 3 ระบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การมีระบบการเทียบโอนผลการเรียน ที่เป็นความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ทั้งที่เป็นการศึกษาสามัญและอาชีพ ตลอดจนการฝึกอบรม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาหรือทำงาน ได้นำผลการเทียบโอน/การรับรองไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้ ญี่ปุ่น มีการเทียบโอนผลการเรียนตั้งแต่การศึกษาภาคบังคับจนถึงอุดมศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดระบบสะสมผลการเรียนจากภายนอก ระบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและการเทียบโอนผลการเรียนจากการสอบวัดความสามารถ สำหรับการศึกษานอกระบบ มีสำนักนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำหน้าที่จัดสอบเทียบสำหรับการเทียบโอนระดับอุดมศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษานั้นๆ ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานที่สถาบันแห่งชาติเพื่อปริญญาทางวิชาการและการประเมินมหาวิทยาลัยกำหนด แต่ยังไม่มีกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ส่วนสาธารณรัฐเกาหลี มีการจัดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และมีสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นหน่วยงานกลางสะสมการเรียนรู้หรือธนาคารหน่วยกิตเป็นการเฉพาะ ขณะที่เครือรัฐออสเตรเลีย มีการเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกที่ผ่านการรับรองจากรัฐทำหน้าที่ประเมินและรับรองผลการเทียบโอนความรู้ทักษะและประสบการณ์ การกำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ในด้านความรู้ ทักษะ และการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะเป็นต้น

จุดเด่นของระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของในและต่างประเทศที่สมควรนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ การกำหนดนโยบายให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นวาระแห่งชาติและการปลูกฝังการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นองค์กรอิสระที่ปลอดจากการเมืองที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การเปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์กันได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของหน่วยงานที่รับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้แต่ละระดับรวมถึงผู้เรียนหรือผู้ขอรับการรับรอง/ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้ และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้ให้เกิดการเชื่อมโยงกันแต่ละระดับและเกิดความคล่องตัว

2. ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านโครงสร้าง การจัดการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และกลยุทธ์การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเห็นสมควรกำหนดแนวคิด โครงสร้างการจัดการ หลักเกณฑ์ วิธีการและกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

2.1 แนวคิด การสะสมหน่วยการเรียนรู้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนนำผลการเรียนรู้และประสบการณ์จากการฝึกอบรม ทำงานและอาชีพ ที่สะสมไว้มาเทียบโอนกันได้ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและอาชีพ โดยไม่มีระยะเวลามาเป็นตัวกำหนด สอดคล้องกับการเรียนรู้และการทำงานในศตวรรษที่ 21

2.2 จัดให้มีหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นองค์กรอิสระ บริหารโดยคณะกรรมการ มีหน้าที่ 1) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ 2) เป็นคลังสะสมหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนทั้งในและต่างประเทศ 3) รับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน จากทั้งในและต่างประเทศ 4) วิจัยและพัฒนาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลง 5) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานสะสมการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน และผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยและ 6) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบการดำเนินงานของหน่วยงานกลางฯเพื่อการพิจารณา เป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 รูปแบบหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษาอิงโครงสร้างเดิมผ่านต้นสังกัด และรูปแบบที่ 2 รูปแบบหน่วยงานกลางการสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษาโดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด

2.3 หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นต้นสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะทางและอื่นๆ รูปแบบที่ 1 มีหน้าที่1) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ฯ ที่หน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้กำหนด 2) กำกับดูแลการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางที่องค์กรกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ และต้นสังกัดกำหนด และ 3) ประสานงานผลการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษาต่อหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ ในภาพรวม รูปแบบที่ 2 มีหน้าที่ กำกับ สนับสนุนและประสานการสะสมหน่วยงานเรียนรู้ของสถานศึกษา

2.4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ 1) จัดให้มีคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ 2) จัดทำและจัดเก็บเอกสารหลักฐานผลการเรียน การเทียบโอน ทะเบียนผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอน เพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้ 3) ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้ 4) รับรองหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนภายในสถานศึกษา และ 5) รายงานผลการเทียบโอนผลการเรียนต่อองค์กรกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้และต้นสังกัด

2.5 ผู้เรียน/ผู้ขอเทียบโอน มีหน้าที่ 1) เก็บและรวบรวมผลการเรียน และผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม และการฝึกอาชีพเพื่อรับการเทียบโอน 2) ขอเทียบโอนผลการเรียนและผลการเรียนรู้จากองค์กรกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ หรือในสถานศึกษาที่ต้องการสมัครเข้าเรียน และ 3) เข้ารับการประเมินความรู้ หรือสมรรถนะตามที่สถานศึกษาและคณะกรรมการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษากำหนด

2.6 หลักเกณฑ์การสะสมหน่วยการเรียนรู้

2.6.1 คุณสมบัติผู้ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้

มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีรายวิชาที่ได้รับการรับรองโดยหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้หรือสถานศึกษาและหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับรอง 2) มีใบรับรองระดับชาติ หรือใบรับรองจากสถานศึกษา/หน่วยงานที่ได้รับการยอมรับ สามารถขอรับรองหน่วยกิตได้ 3) เคยเรียนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานครบสมบูรณ์ในสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองหน่วยการเรียนรู้ จนจบการศึกษา หรือลาออกก่อนจบการศึกษาสามารถขอรับรองหน่วยกิตที่เคยเรียนมาแล้วได้เพื่อการขอสะสมหน่วยการเรียนรู้ 4) มีทักษะและประสบการณ์ หรือผ่านการอบรม ฝึกอาชีพ และการรับรองของกระทรวง หน่วยงานที่รับผิดชอบ

2.6.2 วิธีการดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้การสะสมหน่วยการเรียนรู้ดำเนินการดังนี้ 1) สถานศึกษาและหน่วยงานที่รับรองผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ดำเนินการรับรองผลการเรียนเมื่อผู้เรียนเรียนครบและผ่านการประเมินรายวิชา ทักษะ และประสบการณ์

รวบรวมและรายงานผลต่อหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ 2) หน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ รวบรวมผลการรับรองหน่วยการเรียนรู้เพื่อขึ้นทะเบียนสะสมหน่วยการเรียนรู้ และ 3) หน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้รับรองหน่วยการเรียนรู้ ที่ได้สะสมไว้ กรณีที่ผู้ขอรับรองร้องขอ

2.7 กลยุทธ์เพื่อการดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นรูปธรรม จึงเห็นควรใช้กลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้ 1) สร้างความเห็นร่วม (Consensus) เพื่อให้เกิดความเห็นร่วมและฉันทามติร่วมกัน 2) พัฒนาครูและบุคลากรเกี่ยวกับการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาเทคโนโลยีทันสมัยทั้งด้านเครื่องมือ (Hardware) และเนื้อหาสาระ(Content) 4) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งด้านสถานศึกษา สถานประกอบการหรือหน่วยงานรับรอง รวมทั้งผู้เรียนและประชาชน 6) สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 7) ประชาสัมพันธ์ ผลการดำเนินงานการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประโยชน์ และการเอื้ออำนวยให้เกิดความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา ให้เข้าถึงประชาชนทุกคน

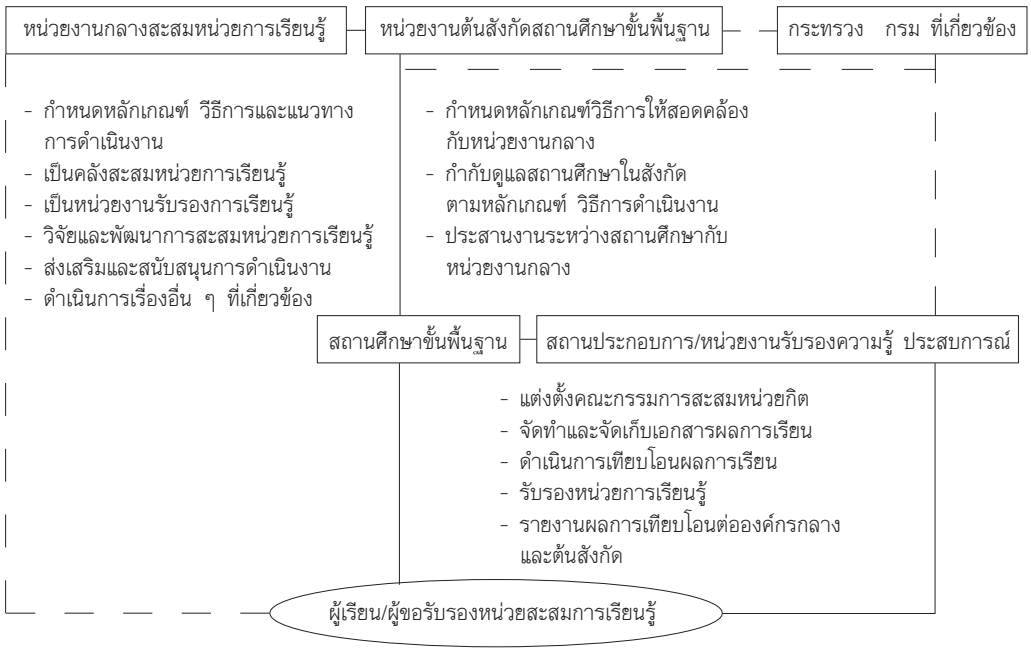
3. แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 เนื่องจากการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้จำเป็นต้องใช้เวลา ด้วยข้อกฎหมาย บุคลากรและงบประมาณ ในช่วงแรกควรกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หรือหน่วยงานกลางทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีลักษณะและความรับผิดชอบใกล้เคียงกันที่สามารถเชื่อมโยงกับทุกหน่วยงานการศึกษาและสถานประกอบการ ทำหน้าที่ในบทบาทหน้าที่ดังข้อเสนอไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ เป็นรูปธรรม

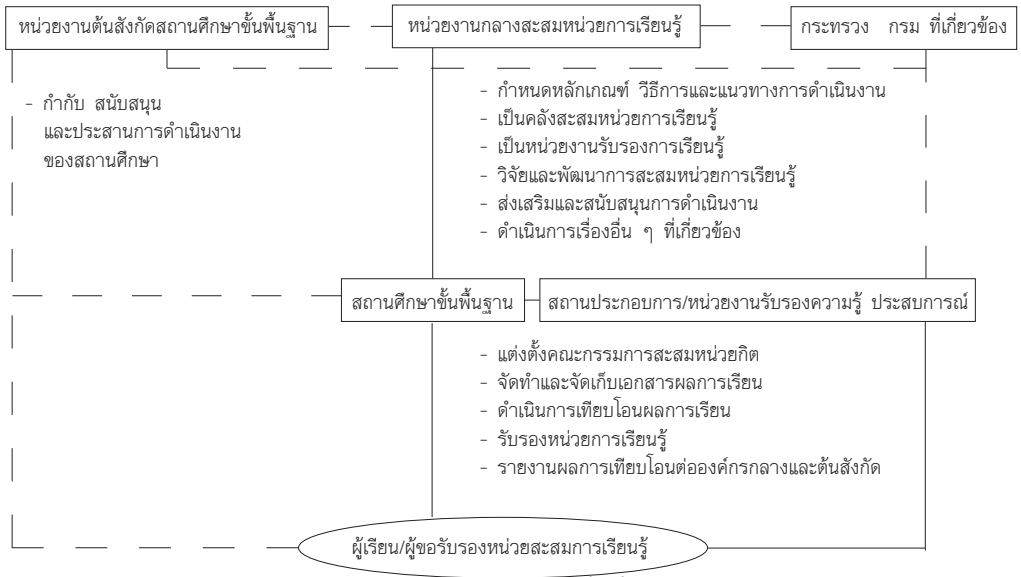
3.2 จัดตั้งคณะทำงานโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทางการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเตรียมการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยให้มีหน้าที่ศึกษา จัดเตรียมกำลังคน งบประมาณ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก เสนอกระทรวงศึกษาธิการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ/อนุมัติ แล้วแต่กรณี

3.3 จัดให้มีการนำร่องการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่เชื่อมโยงกับต้นสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลไปพัฒนาและคู่ขนานกับคณะทำงานเตรียมการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ต่อไป

3.4 นำเทคโนโลยีมาใช้ในระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ทั้งระบบ เพื่อลดขั้นตอนเอกสารและเพื่อเป็นการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการที่สถานศึกษา ต้นสังกัดและหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ แล้วแต่กรณี ดังปรากฏแผนภาพ ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ภาพที่ 2 ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบที่ 1 รูปแบบหน่วยงานกลางสะสมการเรียนรู้ที่สถานศึกษาอิงโครงสร้างเดิมผ่านต้นสังกัด

ภาพที่ 3 ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบที่ 2 หน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษาโดยไม่ยึดโยงต้นสังกัด

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้นำผลการเรียนรู้ และประสบการณ์การทำงาน อาชีพ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย มาเทียบโอนกันได้เพื่อการเรียนรู้และการทำงาน อาชีพ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสเชื่อมโยงการเรียนรู้และหรือประสบการณ์การทำงาน อาชีพ ได้พัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อนและสามารถนำไปใช้ในการเรียนและการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งโดยการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีกลไกการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน การรับรองการเรียนรู้เดิม การกำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เชื่อมโยงกับผลลัพธ์การเรียน ซึ่งเป็นไปตามบริบทของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยเป็นเพียงการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ที่เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ยังไม่มีการจัดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน จึงสมควรพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ขึ้นประกอบด้วย แนวคิด การจัดโครงสร้างองค์การโดยการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมการเรียนรู้ การกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์และวิธีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ผู้เรียน และกลยุทธ์การดำเนินงาน โดยระหว่างยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางฯ ควรให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่ไปพลางก่อน รวมทั้งจัดตั้งคณะทำงานเตรียมการจัดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การนำร่องจัดการสะสมการเรียนรู้ของสถานศึกษา และการพัฒนาเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ

การอภิปรายผล

โดยที่การสะสมหน่วยการเรียนรู้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้นำผลการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงาน อาชีพ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย มาเทียบโอนกันได้เพื่อการเรียนรู้และการทำงาน อาชีพ ดังกล่าวที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนและประชาชน ซึ่งเป็นไปตามบริบทของแต่ละประเทศ บนฐานการเรียนรู้ในยุคโลกาภิวัตน์และสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่คำนึงถึงทักษะต่างๆ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน (Bellance & Brandt, 2010) ทักษะดังกล่าวมิเพียงแต่เป็นเรื่องการเรียนรู้ในระบบเท่านั้น แต่เป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องมีทั้งในระบบโรงเรียนและการทำงานเพื่อก้าวเข้าสู่วิถีการดำรงชีวิตและการทำงานที่สามารถยืนหยัดอยู่ในโลกของการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 นี้ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น แต่ละประเทศจึงให้ความสำคัญกับการสะสมการเรียนรู้เพื่อการเทียบโอนและเชื่อมโยงผลลัพธ์ของการเรียนรู้กันได้ และไม่มีการปิดกั้นการเรียนรู้อีกต่อไป

จากการศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ทั้งในและต่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยยังไม่มีระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน แต่มีแนวทางที่มุ่งไปสู่ระบบการสะสมการเรียนรู้ กล่าวคือ มีการเทียบโอนผลการเรียนทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยปรากฏชัดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 นอกจากนั้น ยังได้มีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้มีกรอบคุณวุฒิแห่งชาติเป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับ ประเภทการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา วิชาชีพ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาระบบทวิภาคีกับสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ผ่านการทดสอบ วัดและประเมินผลและการเทียบโอนตามระดับคุณวุฒิภายใต้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) จึงกล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีความชัดเจนในการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้ ประสบการณ์ ทั้งจากการฝึกอบรมและการทำงานเทียบเคียงได้กับประเทศต่างๆ ในโลก

สำหรับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และเครือรัฐออสเตรเลีย ทั้งสามประเทศดังกล่าว ล้วนเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีความสามารถในการ

แข่งขันสูงทั้งสิ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจและการค้า วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการศึกษา (IMD, 2014; The Economist, 2014) แต่ก็ยังพบว่ามีความแตกต่างกันในระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ บางประเทศมีเพียงการเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ บางประเทศมีการเทียบโอนผลการเรียนประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับสมรรถนะการปฏิบัติงานตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ บางประเทศมีระบบการสะสมการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ทุกประเทศดังกล่าว มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางสะสมการเรียนรู้ ดังได้แก่ สถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งชาติ (สาธารณรัฐเกาหลี) สถาบันรับรองหลักสูตรการประเมินและการออกประกาศนียบัตรเป็นหน่วยงานกลางรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละรัฐ (เครือรัฐออสเตรเลีย) การให้ความสำคัญกับการรับรองความรู้เดิม หรือผลการเรียนรู้เดิมของผู้เรียนที่แพร่หลายทั้งในอังกฤษ ออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา รวมทั้งการประเมินผลการทำงานในองค์กรเพื่อนำมาคำนวณเป็นหน่วยการเรียนรู้อีกด้วย (Dyson, 2005)

นอกจากประเทศดังกล่าวแล้ว ยังพบว่า มีหลายประเทศที่ให้ความสำคัญกับการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ดังเช่น ฟินแลนด์ให้การยอมรับผลของประสบการณ์ก่อนการเรียนในทุกระดับการศึกษา มีการทดสอบสมรรถนะเพื่อความตรงเชิงเนื้อหา โดยเฉพาะรายวิชาที่มีเนื้อหากว้าง เดนมาร์ก มีข้อตกลงของหุ้นส่วนเครือข่ายทางสังคม ให้การยอมรับผลการเรียนรู้และประสบการณ์และการสร้างโอกาสทางการศึกษาของการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่องที่ยอมรับในสมรรถนะต่างๆของบุคคล และมีแนวทางที่จะพัฒนาระหว่างการวัดและประเมินผลของบุคคลระหว่างการทำงาน การเรียนกับการวัดและประเมินผลหลังการทำงาน การเรียน ฝรั่งเศส มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ จอร์แดน มีองค์กรระหว่างประเทศทำหน้าที่ประกันหลักสูตรการศึกษานอกระบบให้แก่นักเรียนที่ออกกลางคันเพื่อให้ได้ประกาศนียบัตรเทียบเท่าผู้จบการศึกษาสายสามัญทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนต่อในสถาบันฝึกอบรมการอาชีพของรัฐบาล เป็นต้น (ฉันทนา จันทร์บรรจง และทักษ์ อุดมรัตน์, 2555)

ดังนั้น กล่าวได้ว่า ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นในรูปของการมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบดำเนินการทั้งระบบ หรือการดำเนินงานเฉพาะการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ การกำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้กับสมรรถนะการทำงานของบางประเทศ ต่างก็มีทิศทางเดียวกันคือ การให้ความสำคัญกับการศึกษาที่เท่าเทียมกันทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จนกระทั่งพัฒนาสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำหรับผลการศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในงานวิจัยนี้ที่กำหนดองค์ประกอบของระบบ ดังได้แก่ แนวคิด โครงสร้าง กลุ่มเป้าหมายการสะสมหน่วยการเรียนรู้ หน่วยงานรับผิดชอบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ทั้งที่เป็นหน่วยงานกลาง หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน หลักเกณฑ์การสะสมหน่วยการเรียนรู้ ทั้งในด้านคุณสมบัติผู้ขอสะสมหน่วยการเรียนรู้ และวิธีดำเนินการสะสมหน่วยการเรียนรู้ กลยุทธ์การดำเนินงานสะสมหน่วยการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ รวมทั้งประโยชน์ของระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครอบคลุมการดำเนินงานสะสมหน่วยงานเรียนรู้ ที่เมื่อใดรัฐบาลหรือหน่วยงานรับผิดชอบเห็นความสำคัญ ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทันที ตามนโยบาย บริบทและสถานการณ์ของประเทศ

จุดเด่นของระบบ ระบบนี้มีจุดเด่น คือมีความเป็นเอกภาพที่มีหน่วยงานกลางเป็นผู้ทำหน้าที่ออกระเบียบ กฎเกณฑ์ รับรองผลการเรียน วิจัยและพัฒนาและประสานการดำเนินงานในภาพรวม มีหน่วยงานต้นสังกัดทำหน้าที่ที่สอดคล้องกันอันจะส่งผลต่อการเทียบโอน รับรองผลการเรียน ของผู้เรียนที่มาจากต่างสถาบัน หรือต่างประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันได้

ข้อจำกัดของระบบ เนื่องจากระบบดังกล่าวมีข้อเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของระบบนี้ ขณะที่รัฐบาลมีนโยบายไม่จัดตั้งหน่วยงานใหม่ในช่วงเวลานี้ อาจทำให้เป็นอุปสรรคของการทำงานตามระบบนี้ ดังนั้น จึงอาจมีการเตรียมการรองรับล่วงหน้า เช่น การให้หน่วยงานที่มีลักษณะเป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่ไปพลางก่อน และเมื่อใดที่รัฐบาลมีนโยบายและเห็นความสำคัญของระบบดังกล่าวก็จะมีฐานรองรับได้ทันที

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ จากบทเรียนของประเทศไทย และต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และเครือรัฐออสเตรเลีย สมควรกำหนดเป็นนโยบาย ทั้งระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ รวมทั้งนโยบายเพื่อการขับเคลื่อนระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1. ข้อเสนอระดับนโยบาย

1.1 กำหนดนโยบายเรื่องการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการรับรองหน่วยการเรียนรู้และประสบการณ์เดิมเป็นวาระแห่งชาติ

1.2 ปลูกฝังแนวความคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน ให้เห็นถึงประโยชน์การเรียนรู้ตลอดชีวิต และ สามารถนำความรู้ ประสบการณ์มาประเมินเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ได้รับการรับรอง

1.3 จัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ ที่เป็นอิสระจากการเมืองและเป็นอิสระจากหน่วยงานการศึกษาทุกระดับเพื่อรับผิดชอบระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยตรง

1.4 กระจายอำนาจการบริหารสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และให้มีการประสานการสะสมหน่วยการเรียนรู้เชื่อมโยงกับหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้

1.5 พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เป็นระบบที่สามารถเทียบโอนผลการเรียนระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.6 พัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งระดับหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท และระดับสถานศึกษาที่เชื่อมโยงข้อมูลกันได้ทั้งระบบ

2. ข้อเสนอระดับปฏิบัติ

2.1 หน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาร่วมกับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ พัฒนาแนวทางการทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมและทำความเข้าใจการสะสมการเรียนรู้ การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์แก่สถานศึกษา ผู้เรียนและประชาชน

2.2 ประสานกับหน่วยงานหรือองค์กรเอกชนหรือภาครัฐองค์การการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่จัดกิจกรรมหรือหลักสูตรฝึกอบรม หรือการศึกษาดูงานที่มีมาตรฐานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อเพิ่มความหลากหลายในการสะสมหน่วยความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน

2.3 ประยุกต์ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ เพื่อสะสมผลการเรียนซึ่งเรียนล่วงหน้าก่อนลงทะเบียนเป็นนักศึกษาปกติ

2.4 สร้างความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา ที่สามารถรองรับการเทียบโอนหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และการส่งต่อผู้เรียนจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การอุดมศึกษา

2.5 จัดระบบการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ทั้งด้านโครงสร้าง บุคลากรและเทคโนโลยี

2.6 จัดทำคู่มือการสะสมหน่วยการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน และผลการเรียนรู้ที่เป็นความรู้และประสบการณ์

3. ข้อเสนอเพื่อการขับเคลื่อนระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้

3.1 กำหนดให้มีการดำเนินงานตามข้อเสนอแนวทางพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ข้างต้น ทั้งการกำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเป็นหน่วยงานกลางฯไปพลางก่อน

3.2 แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการเพื่อการจัดตั้งหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.3 จัดให้มีการนำร่องการสะสมหน่วยการเรียนรู้ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่เชื่อมโยงกับต้นสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดและสถานศึกษา ตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาใช้ทั้งระบบ ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. ข้อเสนอเพื่อทำวิจัยต่อไป

4.1 ควรได้มีการทำวิจัยประเมินผลการนำร่องระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เพื่อนำผลไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อดำเนินการจริงในโอกาสต่อไป

4.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบเชิงลึกถึงรูปแบบของหน่วยงานกลางสะสมการเรียนรู้ ระหว่างรูปแบบที่ 1 รูปแบบหน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษาอิงโครงสร้างเดิมผ่านต้นสังกัด และรูปแบบที่ 2 หน่วยงานกลางสะสมหน่วยการเรียนรู้สื่อสารตรงสถานศึกษาโดยไม่ยึดโยงต้นสังกัดเพื่อเป็นข้อมูลที่ชัดเจนในการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบของฝ่ายบริหาร

บรรณานุกรม

ฉันทนา จันทร์บรรจง และทักษ์ อุดมรัตน์. (2555). *รายงานการวิจัยเรื่อง ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของประเทศญี่ปุ่น.* กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

พิณสุดา สิริธรังศรี. (2558). *รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

ศิริพรรณ ชุมนุม. (2558). *ระบบการรับรองผลการเรียนรู้เดิม (Recognition of Prior learning – RPL) เครือรัฐออสเตรเลีย.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สมศักดิ์ นาวายุทธ. (2558). *ระบบการสะสมหน่วยการและการเทียบโอนผลการเรียนความรู้และประสบการณ์กรณีศึกษาสาธารณรัฐเกาหลี.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *รายงานการประชุมเรื่อง การกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Bellance& Brandt. (2010).21st *Century Skills Rethinking How Students Learn.* Retrived May 1, 2015, from http://go.solution- tree.com/21firstcenturyskills.

Brown, A. (1992). *Valuing Skills: Recognition of Prior Learning.* Melbourne: Victorian Education Foundation.

IMD. (2014). *World Competitiveness Yearbook Ranking.* Retrived May 1, 2015, from http://www.imd.org/news/2014-WorldCompetitiveness.cfm.

Dyson, C. (2005). *Recognition of prior learning policy and practice for skills learned at work: Australia, Canada, New Zealand, South Africa, United States.* Retrived May 15, 2015, from https://ideas.repec.org/p/ilo/ilowps/376805.html

The Economist. (2014). *Pocket World in Figures 2013 Edition.* London: Profile Books.

รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

LEARNING STYLES IN FOREIGN LANGUAGES OF UNDERGRADUATE STUDENTS, FACULTY OF ARTS, DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY

สมพร โกมารทัต*
Somporn Gomaratut*
เสน่ห์ เดชะวงศ์**
Saneh Dechawongse**

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Assistant Professor, Japanese Language, Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University
* E-mail: somporng@dpu.ac.th
** อาจารย์ประจำสาขาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
** Lecturer, English for Tourism and Hospitality, Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University
** E-mail: saneh@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 2) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของรูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศกับผลการเรียนภาษาของนักศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาอังกฤษภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวน 155 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ดัดแปลงจาก The Grasha-Riechmann Student Learning Styles Scale มีค่าความเชื่อมั่น 0.92 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และ Chi-square Test เพื่อทดสอบความสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์อยู่ในระดับปานกลาง

2. นักศึกษาที่เรียนภาษาต่างประเทศแตกต่างกัน คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น มีการใช้รูปแบบการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละรูปแบบการเรียน พบว่า นักศึกษาที่เรียนภาษาต่างประเทศต่างกันมีการใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาที่เรียนสาขาภาษาอังกฤษจะใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากกว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น

3.โดยภาพรวมการใช้รูปแบบการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษา อย่างไรก็ตาม นักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาในระดับสูงจะใช้รูปแบบการเรียนแบบแข่งขันมากที่สุด ในขณะที่นักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาในระดับต่ำจะใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียน ภาษาต่างประเทศ รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศ

Abstract

The objectives of this research were: 1. to study learning styles in foreign languages of undergraduate students in Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University, 2. to analyze the different learning styles in foreign languages of undergraduate students in Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University, and 3. to study the relation between learning styles and learning outcomes in foreign languages of undergraduate students in Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University. The samples used in the study were 155 undergraduate students majoring in English, Chinese and Japanese, Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University. The research instrument was a questionnaire with 5 rating scales and reliability at 0.92 adapted from The Grasha-Riechmann Student Learning Styles Scale. The data were analyzed by mean, standard deviation, ANOVA, and Chi - square Test.

The results of the study found that:

1. The use of learning styles in foreign languages of students in Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University was in a moderate level.

2. Students in different majors, English, Chinese and Japanese used learning styles in foreign languages indifferently in general, but in details, students in different majors used different language learning styles with a statistically significant figure at 0.05. In paired test, students majoring in English used the Participant Style more than Japanese major students did.

3. Learning styles had no any relation with the learning outcomes. Students having high learning outcome level used the competitive style the most, while those with low learning outcome preferred the Participant Style.

Keywords: Learning Styles, Foreign Languages, Learning Styles in Foreign Languages

บทนำ

ภาษาต่างประเทศ หมายถึง ภาษาที่ผู้พูดไม่ได้ใช้ภาษานั้นในการสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน แต่เป็นภาษาที่ใช้ในสภาพแวดล้อมหนึ่ง หรือใช้ในสถานการณ์เฉพาะ (Oxford, 1989)

จากเกณฑ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการนั้น นักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจะใช้เวลาในการเรียนภาษาอังกฤษไม่น้อยกว่า12 ปี กล่าวคือในระดับประถมศึกษาใช้เวลาเรียน 6 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียน 3 ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียนอีก 3 ปี ในขณะเดียวกันยังต้องเรียนภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้นอีกไม่น้อยกว่า 6 ปี โดยเริ่มเรียนเมื่อเข้าสู่มัธยมศึกษาตอนต้น แต่ปรากฏว่าจากรายงานแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2549 – 2553) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนภาษาอังกฤษจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยตั้งแต่เดือนมีนาคม 2545 –เดือนมีนาคม 2548 ไม่มีปีใดที่ผู้เข้าสอบทำคะแนนเฉลี่ยได้เกินร้อยละ 50 โดยล่าสุด มีคะแนนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 40.14 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์กลาง นอกจากนี้ผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) วิชาภาษาอังกฤษในปีการศึกษา 2547 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำสุดนอกจากนี้ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถปัญหาและความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยสุวรรณี พันธุ์พริกส์ และ ฉัลลิกา มหาพูนทอง (2550) พบว่านักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่สอบ KMIT-Test ในภาพรวมได้คะแนนระดับต่ำจะเห็นได้ว่า สัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาต่างประเทศนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเวลาที่เรียน แต่จากผลการศึกษาของNaiman, Frohlich and Todesco (1975 อ้างในแพรวพรรณ พริ้งพริ้ม, 2550) พบว่า ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษามักใช้กลยุทธ์การเรียนที่หลากหลายและเหมาะสมกับตนเองและชนิดของงานและ Block (1986) ก็กล่าวว่าผู้เรียนที่ไม่ใช้รูปแบบการเรียนที่เหมาะสมกับตนเองและชนิดงานมักจะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษา ดังนั้นการเรียนภาษาต่างประเทศให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนต้องมีรูปแบบในการเรียนและใช้รูปแบบในการเรียนอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ ดังที่ Oxford (1990) กล่าวว่า การมีรูปแบบการเรียนที่ดีมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาที่สอง และสอดคล้องกับ Oxford (1989) ที่พบว่า รูปแบบการเรียนภาษาเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเองและรู้จักใช้กลยุทธ์ในการเรียนแบบต่างๆ และ Felder (1993, p. 286) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้หมายถึงลักษณะและวิธีการที่ผู้เรียนแต่ละคนใช้ในการเรียนรู้การคิดและการแก้ปัญหารูปแบบการเรียนของแต่ละคนมีความแตกต่างกันทำให้เรียนรู้ได้ไม่เหมือนกัน (อุษณีย์ โพธิ์สุข, 2542, น. 29) ดังนั้นการศึกษารูปแบบการเรียนจะช่วยให้ผู้สอนได้ทราบถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนได้ทราบถึงรูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนแต่ละคนชอบ ทำให้ผู้สอนจัดการสอน จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน และการประกอบอาชีพในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษา

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนภาษาต่างประเทศจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เพื่อศึกษาความแตกต่างของรูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศกับผลการเรียนภาษาของนักศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการแนะนำรูปแบบในการเรียนภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมให้แก่นักศึกษา นอกจากนั้นยังใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการสอนและปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะศิลปศาตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
2. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของการใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศกับผลการเรียนภาษาของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่เรียนภาษาต่างประเทศต่างกันจะใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศที่แตกต่างกัน
2. การใช้รูปแบบการเรียนภาษามีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษาของนักศึกษา

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนภาษาไว้มากมาย ขอสรุปความหมายให้ตรงกับงานวิจัยนี้ รูปแบบการเรียนภาษา (Language Learning Styles) หมายถึง วิธีการ การกระทำเฉพาะอย่าง หรือเทคนิคที่ผู้เรียนนำมาใช้การรับรู้ ช่วยการเรียนรู้นั้นง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อช่วยให้การเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนภาษาและสามารถถ่ายโอนไปใช้ในความรู้ใหม่และสถานการณ์ใหม่ได้ (Wenden & Rubin, 1987, pp. 7-8, Oxford, 1990, p. 1, Weaver & Cohen, 1998, p. 68, Browns, 2000, p. 113, Chamot, 2005, pp. 14-15)

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศตามแนวคิดของ Grasha and Riechmann (1975) โดยจำแนกลักษณะของการกระทำ หรือ พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนออกเป็น 6 รูปแบบ คือ

1. การเรียนรู้แบบแข่งขัน (Competitive) หมายถึงรูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนจะพยายามเรียนหรือทำสิ่งต่างๆ ให้ดีกว่าคนอื่นในห้องเรียน เพื่อให้ได้รับรางวัลหรือคำชมเชยจากผู้สอน ลักษณะที่แสดงออกของผู้เรียนรูปแบบแข่งขันคือเป็นผู้นำกลุ่มสร้างความประทับใจให้กับผู้สอน ทำงานที่โดดเด่น ชอบครอบงำคนอื่นเวลาอภิปรายปัญหา ชอบกิจกรรมที่แสดงว่าตนเองเก่งกว่าคนอื่น

2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative) หมายถึงรูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนจะร่วมแสดงความคิดเห็นและความสามารถกับผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับผู้สอนในทุกสิ่ง ร่วมมือในการเรียนและการทำงานกับคนอื่น ลักษณะที่แสดงออกของผู้เรียนรูปแบบร่วมมือ คือชอบเรียนกลุ่มเล็กๆ ชอบการเรียนแบบสัมมนาอภิปราย ชอบการเรียนและการทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำคนเดียว

3. การเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant) หมายถึงรูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนไม่สนใจในการเรียนเนื้อหาวิชาและการเข้าเรียน ไม่ชอบการมีส่วนร่วมกับคนอื่นและผู้สอนในห้องเรียน ลักษณะที่แสดงออกของผู้เรียนรูปแบบหลีกเลี่ยงคือไม่ชอบกิจกรรมในห้องเรียน ไม่ชอบการทดสอบ ไม่ชอบการแข่งกับคนอื่น ไม่ชอบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning)

4. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participant) หมายถึงรูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาต้องการความรู้ ชอบเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียน ลักษณะที่แสดงออกของผู้เรียนรูปแบบมีส่วนร่วมคือมีความรับผิดชอบในการเรียน ชอบการเรียนการสอนแบบอภิปราย ชอบทำงานที่เกี่ยวกับการเรียน ชอบการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Teaching) ชอบผู้สอนที่คิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ดี

5. การเรียนรู้แบบพึ่งพา (Dependent) หมายถึงรูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนไม่ค่อยแสดงความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ชอบอาศัยผู้สอนและคนอื่นเป็นที่พึ่งในการเรียน ลักษณะที่แสดงออกของผู้เรียนรูปแบบพึ่งพาคือชอบผู้สอนที่มีประเด็นการสอนที่ชัดเจน สรุปเนื้อหาสาระการเรียนให้ มีหลักเกณฑ์และขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน

6. การเรียนรู้แบบอิสระ (Independent) หมายถึงรูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนสนใจเรียนรู้และคิดด้วยตนเอง ชอบที่จะเรียนเฉพาะเรื่องที่ตนเองคิดว่าสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้ต่อไป ชอบและมีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้และทำงานด้วยตนเองตามลำพังมากกว่าทำงานร่วมกับคนอื่น ลักษณะที่แสดงออกของผู้เรียนรูปแบบอิสระคือมีความมั่นใจที่จะเรียนรู้และทำงานได้ด้วยตนเอง จึงชอบเรียนรู้และทำงานคนเดียว สามารถสร้างสรรค์งานได้เอง

งานวิจัยในและต่างประเทศ

นิศากร เจริญดี (2550) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีแบบการเรียนต่างกัน โดยใช้บทเรียนบนเว็บ วิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ 2 พบว่า นักเรียนที่มีแบบการเรียนต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นักเรียนที่ใช้การเรียนแบบมีส่วนร่วมมีผลการเรียนสูงที่สุด

กนกพร ศรีญาณลักษณ์ (2551, น. 15-26) ศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนภาษาจีนของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามเพศ ผลการศึกษา พบว่า นิสิตใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ แบบอิสระ แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบหลีกเลี่ยง ตามลำดับในการเรียนภาษาจีน และนิสิตที่มีเพศต่างกันใช้รูปแบบที่ไม่แตกต่างกัน

กรรณิกา ประพันธ์ และคณะ (2555) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 ขั้นตอน สามารถเสริมสร้างทักษะการอ่านภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วันดี วงศ์รัตนรักษ์ และ กุลฤดี จิตตยานันต์ (2556) ศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช และเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนจำแนกตามชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผู้เรียนใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม และแบบร่วมมือในระดับสูง รองลงมาได้แก่ แบบพึ่งพา แบบอิสระ และแบบแข่งขัน ส่วนรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงนักศึกษาใช้ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ใช้รูปแบบการเรียนแบบอิสระ แบบร่วมมือ และแบบมีส่วนร่วมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

Wessel et al. (1999) ศึกษารูปแบบการเรียนกับความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาสาขากายภาพบำบัด ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนไม่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษา

Yeung et al. (2005) ศึกษารูปแบบการเรียนและผลการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 สาขาวิชาเคมีของมหาวิทยาลัยชิดนีย์พบว่า รูปแบบการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนั้นรูปแบบการเรียนยังสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการสอนได้ด้วย

Su (2007) ศึกษาการสอนโดยใช้เว็บช่วยสอนและรูปแบบการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียน โดยศึกษากับนักเรียนมัธยมเกรด 8 ในเมืองเทาหยวน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนใช้รูปแบบการเรียนที่หลากหลายและมีผลการเรียนที่หลากหลาย

Warn (2009) ศึกษารูปแบบการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิชาภาษีอากร โดยศึกษากับนักศึกษาในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Damavandi et al. (2011) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนต่างกัน โดยศึกษากับนักเรียนมัธยมในกรุงเตหะราน ประเทศอิหร่าน พบว่า รูปแบบการเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Jung et al. (2013) ศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษากายภาพบำบัดระดับปริญญาตรีในประเทศไต้หวัน วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้รูปแบบการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Chermahini et al. (2013) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาที่สอง ในประเทศอิหร่าน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเรียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ นอกจากนั้น รูปแบบการเรียนยังสามารถใช้คาดการณ์ผลการเรียนภาษาที่สองได้ด้วย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ

2.1. ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศ 6 รูปแบบ คือ 1) แบบแข่งขัน(Competitive) 2) แบบร่วมมือ (Collaborative) 3) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant) 4) แบบมีส่วนร่วม (Participant) 5) แบบพึ่งพา (Dependent) และ 6) แบบอิสระ (Independent)

2.2. ตัวแปรตาม ได้แก่ เพศ และผลการเรียนภาษาต่างประเทศ[1] (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ทำการสุ่มนักศึกษาจากสาขาวิชาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้นักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษจำนวน 65 คน นักศึกษาสาขาภาษาจีนจำนวน 45 คน และนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นจำนวน 45 คน รวม 155 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ดัดแปลงจาก The Grasha-Riechmann Student Learning Styles Scale ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำมาปรับแก้ไขให้เหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 3 จำนวน 50 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่างจริง ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุดเท่ากับ 0.92

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับอาจารย์ประจำวิชา และทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองในสัปดาห์ที่ 4 ของภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 155 ชุด

---

[1] หมายถึง เกรดเฉลี่ยของวิชาภาษาอังกฤษ/ ภาษาจีน/ ภาษาญี่ปุ่น ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงปัจจุบัน จำแนกออกเป็น 3 ระดับ คือ ผลการเรียนสูง หมายถึง เกรด A และ B+ ผลการเรียนปานกลาง หมายถึง เกรด B และ C+ ผลการเรียนต่ำ หมายถึง เกรด C D+ และ D

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way ANOVA) ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และ Chi-square Test เพื่อทดสอบความสัมพันธ์

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยรายงานผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1.การใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตราฐาน และระดับการใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

รูปแบบการเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการใช้
แบบแข่งขัน	2.53	.65	ปานกลาง
แบบร่วมมือ	3.58	.48	สูง
แบบหลีกเลี่ยง	3.14	.54	ปานกลาง
แบบมีส่วนร่วม	3.61	.48	สูง
แบบพึ่งพา	3.59	.51	สูง
แบบอิสระ	3.40	.44	ปานกลาง
รวม	3.31	.33	ปานกลาง

ระดับความถี่ของการใช้รูปแบบการเรียน 1.00 - 2.49 หมายถึง ใช้รูปแบบการเรียนในระดับต่ำ
2.50 - 3.49 หมายถึง ใช้รูปแบบการเรียนในระดับปานกลาง
3.50 - 5.00 หมายถึง ใช้รูปแบบการเรียนในระดับสูง

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมการใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การใช้รูปแบบการเรียน แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบร่วมมือ อยู่ในระดับสูง ($\overline{X}$ = 3.61, 3.59, และ 3.58 ตามลำดับ) ส่วนแบบแข่งขัน แบบหลีกเลี่ยง และแบบอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของการใช้รูปแบบการเรียนภาษาของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาที่เรียนภาษาต่างประเทศต่างกันจะใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศที่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการใช้รูปแบบการเรียนภาษาของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น

รูปแบบการเรียน	ค่าเฉลี่ย			F	p-value	แปลค่า
	อังกฤษ n=65	จีน n=45	ญี่ปุ่น n=45			
แบบแข่งขัน	2.48	2.70	2.43	1.93	.150	ไม่แตกต่าง
แบบร่วมมือ	3.56	3.57	3.60	0.09	.914	ไม่แตกต่าง
แบบหลีกเลี่ยง	3.07	3.24	3.10	1.11	.332	ไม่แตกต่าง
แบบมีส่วนร่วม	3.73a	3.63ab	3.47b	3.18	.045*	แตกต่าง
แบบพึ่งพา	3.69	3.58	3.52	1.11	.332	ไม่แตกต่าง
แบบอิสระ	3.45	3.29	3.46	1.90	.154	ไม่แตกต่าง
รวม	3.34	3.34	3.27	0.58	.557	ไม่แตกต่าง

*p < 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ในภาพรวมนักศึกษาที่เรียนภาษาต่างประเทศแตกต่างกัน คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น มีการใช้รูปแบบการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละรูปแบบ พบว่า นักศึกษาที่เรียนภาษาต่างประเทศต่างกันมีการใช้รูปแบบมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษและสาขาวิชาภาษาจีนใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.73 และ 3.63) ในขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือในการเรียนภาษาญี่ปุ่นมากที่สุด ($\overline{X}$ = 3.60)

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาที่เรียนสาขาภาษาอังกฤษจะใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากกว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ส่วนนักศึกษาที่เรียนภาษาจีนไม่พบความแตกต่าง

3. ศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้รูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศกับผลการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สมมติฐานข้อที่ 2 การใช้รูปแบบการเรียนภาษามีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษาของนักศึกษา ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการใช้รูปแบบการเรียนภาษากับผลการเรียนภาษาในภาพรวม

การใช้รูปแบบการเรียน	ผลการเรียนภาษา (%)			Chi-square Test	p-value	ความสัมพันธ์
	สูง	กลาง	ต่ำ			
แบบแข่งขัน	57.50	31.70	10.80	82.153*	.003	มี
แบบร่วมมือ	3.30	33.30	63.40	48.886	.21	ไม่มี
แบบหลีกเลี่ยง	13.30	64.20	22.50	52.984	.22	ไม่มี
แบบมีส่วนร่วม	5.00	29.20	65.80	61.426*	.02	มี
แบบพึ่งพา	2.50	37.50	60.00	43.174	.42	ไม่มี
แบบอิสระ	2.50	58.30	39.20	48.002	.12	ไม่มี
รวม	.80	61.70	37.50	87.153	.85	ไม่มี

*p < 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ในภาพรวม การใช้รูปแบบการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษาต่างประเทศไม่ว่าจะเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาจีน หรือ ภาษาญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณาในแต่ละรูปแบบการเรียน พบว่า การใช้รูปแบบการเรียนแบบแข่งขันและแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาในระดับสูงจะใช้รูปแบบการเรียนแบบแข่งขันมากกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับปานกลางและต่ำ ส่วนนักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับต่ำจะใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับสูงและปานกลาง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่า

1. นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ใช้รูปแบบในการเรียนภาษาต่างประเทศแบบร่วมมือ แบบมีส่วนร่วม และแบบพึ่งพาในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานการศึกษาของกนกพร ศรีญาณลักษณ์ (2551) และวันดี วงศ์รัตนรักษ์ และกุลฤดี จิตตยานันต์ (2556) แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ชอบทำงานและกิจกรรมในชั้นเรียนเป็นกลุ่มมากกว่าทำงานคนเดียว ให้ความร่วมมือกับผู้สอน ชอบการสอนที่ผู้สอนให้ประเด็นการสอนที่ชัดเจน และสรุปเนื้อหาการสอนให้ แต่ผู้เรียนไม่ค่อยจะแสดงความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Grasha and Riechmann (1975) การเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากจะได้เรียนรู้หลักวิชาการของภาษาแล้ว ยังเป็นกระบวนการในการพัฒนาทักษะภาษาโดยมีผู้สอนคอยแนะนำ แก้ไข และปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างทันท่วงที ดังนั้น ในการเรียนที่ใช้รูปแบบดังกล่าวข้างต้นจะส่งผลให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการรู้ภาษา (Language Acquisition) นั้นๆ ได้อย่างถูกต้องอีกด้วย ในขณะที่รูปแบบการเรียนแบบแข่งขันมีคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพร ศรีญาณลักษณ์ (2551) การเรียนภาษาแบบหลีกเลี่ยง ผู้เรียนจะไม่สนใจในการเรียนเนื้อหาวิชา ไม่ชอบเข้าชั้นเรียน ไม่ชอบการมีส่วนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนและผู้สอน ไม่ชอบกิจกรรมในห้องเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมการเรียนที่ขัดแย้งกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่ใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม แบบร่วมมือ และแบบพึ่งพา

2. นักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษ ภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่นใช้รูปแบบการเรียนภาษาที่ไม่แตกต่างกันในภาพรวม ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับจิตรลดา บานเบ่ง (2553) ที่กล่าวว่า นักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษไม่ว่าจะมาจากสาขาวิชาใดก็ตามจะใช้รูปแบบในการเรียนภาษาที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษมีค่าคะแนนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในการเรียนแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษา (Language Confidence) ยังไม่เพียงพอ เพราะตามหลักสูตรภาคบังคับของการศึกษาไทย นักเรียนจะต้องเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นต้นไป ในขณะที่ภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกในสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศ ซึ่งนักเรียนจะเริ่มเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จึงทำให้นักศึกษามีทักษะในการใช้ภาษาไม่เพียงพอ ทำให้ขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียน การอภิปราย การแสดงความคิดเห็นและการคิดวิเคราะห์ เพราะจะต้องใช้ภาษาในการสื่อสารและการแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรวิวรรณ ผ่องศรีใส (2550) ที่ว่า ความสามารถทางภาษามีผลต่อความมั่นใจทางภาษาและสุภา บุญพึ่ง (2553) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การสอนแบบธรรมชาติจะมีความสามารถทางภาษา มีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก ส่วนในรายคู่ของนักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษกับนักศึกษาที่เรียนภาษาจีนนั้น ไม่พบความแตกต่าง แต่ก็พบว่ามีคะแนนค่าเฉลี่ยที่น้อยกว่านักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษ

3. รูปแบบการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนภาษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Warn (2009) และ Jung et al. (2013) แต่มีประเด็นที่น่าสังเกต คือ นักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาในระดับสูงใช้รูปแบบการเรียนแบบแข่งขันมากที่สุด ในขณะที่นักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาในระดับต่ำใช้รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักศึกษาที่เรียนดี มีความตั้งใจใน

การเรียนสูง มุ่งมั่นในการทำงานที่เกี่ยวกับการเรียนให้ดีที่สุด โดดเด่นที่สุด เพื่อต้องการให้ผู้อื่นเห็นความสามารถของตน และเป็นที่ยอมรับตามแนวคิดทฤษฎีของ Grasha and Riechmann (1975) ในขณะที่นักศึกษาที่มีผลการเรียนภาษาต่ำ จะเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ชอบการเรียนแบบกิจกรรมกลุ่ม เพราะต้องอาศัยผู้อื่นช่วยประคับประคองให้เรียนไปได้ และนักศึกษาเหล่านี้จะชอบผู้สอนที่คิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ เพราะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเรียนของตน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนในรูปของกิจกรรม การอภิปราย การสอนเชิงรุก การสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในทุกทักษะ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาคณะต่างๆ ควรศึกษากิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนในรูปแบบการเรียนแบบต่างๆ

บรรณานุกรม

กนกพร ศรีญาณลักษณ์. (2551). รูปแบบการเรียนภาษาจีนของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารศึกษาศาสตร์, 19*(3), 15-25.

กรรณิกา ประพันธ์ และคณะ. (2555). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 7*(1), 68 -78.

จิตรลดา บานเบ่ง. (2553). *การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนครเหนือ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจและอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนครเหนือ.

นิศากร เจริญดี. (2550). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีแบบการเรียนต่างกันโดยใช้บทเรียนบนเว็บวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ 2* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนครเหนือ.

แพรวพรรณ พริ้งพร้อม. (2550). *การศึกษาการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ ชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

รวิวรรณ ผ่องศรีใส. (2550). *ความตระหนักถึงความสามารถทางภาษาและความมั่นใจทางภาษาของมัคคุเทศก์ชาวไทยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต). อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

วันดี วงศ์รัตนะ และ กุลฤดี จิตตยานันท์. (2556). *รูปแบบการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต.* นครราชสีมา: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช.

สุภา บุญพึ่ง. (2553). *การเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาและความเชื่อมั่นในตนเองที่ได้รับการจัดประสบการณ์การสอนแบบธรรมชาติกับแบบฮาร์ทส* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สุวรรณี พันธุ์พรึกส์ และ ฉัลลิกา มหาพูนทอง. (2550). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 17*(3), 66-72.

อุษณีย์ โพธิสุข. (2542). *รายงานการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านแนะแนวและจิตวิทยา.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

Block, E. (1986). The Comprehension Strategies of Second Language Readers. *TESOL Quartery,* 20, 163-494.

Browns, D. (2000). *Principles of Language Learning and Teaching.* 4th Ed. NY: Addison Wesley Longman.

Chamot, A.U. (2005). *Language Learning Strategies Instruction: Current Issues and Research. Annual Review of Applied Linguistics.* USA: Cambridge University Press.

Chermahini, S., Ghambari, A. & Ghambari, M. (2013). Learning Styles and Academic Performance of Students in English as a Second Language Class in Iran. Bulgaria. *Journal of Science and Education Policy, 7*(2).

Felder, R.M. (1993). Reaching the Second Tier: Learning and Teaching Styles in College Science Education. *Journal College Science Teaching, 23*(5), 286-290.

Grasha, A. & Reichmann, S. (1975). *Workshop Handout on Learning Styles.* Ohio: Faculty Resource, University of Cincinnati.

JilardiDamavandi, A., Mahyuddin, R., Elias, H., Mohd Dand, S. & Shabani, J. (2011). *Academic Achievement of Students with Different Learning Styles, Tehran, Iran.* Retrieved September 3, 2015, from www.researvhgate.net.

Jung,W.P., Shya,L.W., Ming-Hsia,H. & Ying-Tai,W. (2013). Learning Styles of Undergraduate and Graduate Physical Therapy Students in Taiwan. *Procedia-social and Behavioral Sciences, 93*(2013), 1254-1258.

Oxford, R., Crookall, D., & Cohen, A. (1990). Strategy Training for Language Learners: Six Situational Case Studies and a Training Model. *Foreign language Annuals, 22*(3), 197-216.

Oxford, R. (1989). Use of language learning strategies: A synthesis of studies with implications for strategy training. *System, 17*(2), 22-36.

Su, C.J. (2007). *A Study of the Web-Aided Instruction and Learning Styles Affects Learners´ Learning Achievement: An Example for Social Field of Secondary School.* (Graduate School of Education). Taoyuan: Chun-Yuan Christian University.

Warn, T.S. (2009). *Students´ Learning Styles and Their Academic Achievement for Taxation Course-A Comparison Study, The 2nd International Conference of Teaching and Learning 2009.* INTI. University College. Malaysia.

Weaver, S.J. & Cohen, A. (1998). *Making Strategy Training a Reality in the Foreign Language Curriculum. Strategies in Learning and Using a Second Language.* New York: Adison Wesley Longman.

Wenden, A. & Rubin, J. (1987). *Learner Strategies in Language Learning.* London: Prentice Hall.

Wessel, J., Loomis, J., Rennie, S., Brook, P., Hoddinott, J. & Ahene, M. (1999). *Learning Styles and Perceived Problem-Solving Ability of Students in a Baccalaureate Physiotherapy Programme. Physiotherapy Theory and Practice: An International Journey of Physiotherapy. 15*(1).

การเปรียบเทียบการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวสีเขียวอย่างมีคุณภาพ: กรณีศึกษาผู้ประกอบการในเกาะภูเก็ตและเกาะบาหลี

A COMPARATIVE STUDY OF ECOTOURISM TOUR CONDUCT OF TOUR OPERATORS FOR THE DEVELOPMENT OF QUALITY GREEN TOURISM BUSINESS: A CASE STUDY OF TOUR OPERATORS IN PHUKET AND BALI

อัศวิน แสงพิกุล*
Aswin Sangpikul*

* รองศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Associate Professor, Director of Graduate Program in Tourism Management, Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University
* Email: aswin.sal@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการในเกาะภูเก็ตและเกาะบาหลี และ 2) วิเคราะห์การจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการกับหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้เครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นจากงานวิจัยในอดีตที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และตัวบ่งชี้คุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศ หรือเรียกว่า 6 E's Ecotourism Model for Tour Operators (EMTO) เพื่อนำมาใช้ประเมินการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศของ โดยจงเจาะเลือกผู้ประกอบการ 4 รายในทั้งสองเมืองท่องเที่ยวเพื่อเป็นกรณีศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการทั้ง 4 ราย ในเกาะภูเก็ตและเกาะบาหลีมีลักษณะการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่สอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นผู้ประกอบการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม การจัดนำเที่ยวในบางกิจกรรมยังไม่สอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะแนวทางการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศ (Tour Conduct) สำหรับผู้ประกอบการเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวสีเขียวอย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประเทศไทย

Abstract

This study has the objectives to 1) examine and compare the ecotourism practices of the ecotour operators in Phuket and Bali and 2) analyze if the practices of those tour operators are in accordance with ecotourism principles by employing a research instrument - the 6 E's Ecotourism Model for Tour Operators (EMTO) - from the past research to evaluate the practices of ecotour operators. The 4 samples were purposively selected based on prior study's referral. Participant observation and in-depth interview are used to collect the required data of which are content analyzed to determine if their practices correspond to ecotourism principles. Based on the findings, the tour conducts of the four operators in Phuket and Bali are congruent with ecotourism principles, and they are the quality ecotourism operators. However, some practices may not be associated with the ecotourism principles. Suggestions are provided on the responsible tour conduct for the tour operators to promote the quality green tourism business.

Keywords: Green Tourism, Ecotourism, Sustainable Tourism, Thailand

Introduction

In general, there is no formal definition of green tourism, and it was never well defined (Buckley, 2009; Font & Tribe, 2001; Font, 2002). In the tourism literature, the word "green tourism" is often referred to the environmentally friendly tourism activities and, it is often used as an alternative term to represent the tourism that cares or concerns the environment (Furqan, Mat Som, & Hussin, 2010). In overall, a review of literature indicates that many scholars refer green tourism as the tourism activity that generates low impact to the environment (Barber, 2012; Furqan et al., 2010; Tseng & Kuo, 2013). For a relationship between green tourism and ecotourism, both of them share a similar principle on the minimal impact to the environment. In the ecotourism literature, ecotourism is widely defined as low impact nature tourism which contributes to the maintenance of species and habitats of the natural area (Font & Tribe, 2001; Goodwin, 1996). Ecotourism is frequently used to label as green tourism since it is a responsible travel focusing on low/minimal impacts to the areas visited as well as being the base to the sustainable tourism (Furqan et al., 2010; Font & Tribe, 2001). Thus, ecotourism is widely addressed as a good example of green tourism practices as well as the quality tourism (Font & Tribe, 2001; Hong, 2009; Sangpikul, 2010). Given the limited studies on green business practices, this study therefore examines ecotourism tour operators (ecotour operators) to represent the quality green tourism business.

Currently, the tourism industry is more concerning on the demands of product quality, tourism standard, responsible tourism, green tourism, ecotourism and sustainable tourism (Hong, 2009; Sangpikul, 2010; UNWTO, 2010). In the near future, it can be foreseen and expected that the global tourism would be more competitive on the above issues, particularly the increasing of public's demands on the green tourism or environmental-friendly products (Sangpikul, 2011). Although there is an abundance of ecotourism research in international and Thai contexts, tourism scholars are still suffering from the limitation of research-based knowledge on the important issues such as ecotourism practices, green practices, and quality tourism for the business sector (Hong, 2009; Rangsit University, 2004; Sangpikul, 2011). A review of the literature indicates that most ecotourism research was conducted in a wide range of topics such as community development, natural resources, environment, impacts, ecotourists, and tour guides (Sangpikul, 2010). However, very few studies have examined in relation to the ecotourism business sector, particularly for the green or responsible practices among the tour operators. Moreover, little effort has attempted to examine on the issue of quality tourism business.

Due to a growing awareness of the importance of green tourism, today there are an increasing number of related activities, projects and businesses on green tourism. However, studies and research-based knowledge pertaining to the green tourism practices are still limited. This study, therefore, has a goal to investigate the tour conducts of ecotour operators in order to reflect the responsible tour conducts, impact consideration, and educating tourists, thereby leading to the quality green tourism business. The study was conducted as a case study based on a foreign research (Kontogeorgopoulos, 2003) identifying that there were the tour operators whose conducts were congruent to ecotourism principles in Phuket and Bali. However, prior research lacks the criteria and indicators to measure and compare the ecotourism conducts of the tour operators. The study by Kontogeorgopoulos (2003) had examined the four original ecotourism

tour operators (in short called ecotour operators) in Phuket and Bali regarding their businesses' background and ecotourism practices. Kontogeorgopoulos used a descriptive method to explain how these tour operators in both destinations conducted their tours. The study revealed that the four companies being examined at least performed or practiced a soft ecotourism. Given the contribution of Kontogeorgopoulos' study to the identification of ecotourism tour operators in Phuket and Bali, there should be a further study to examine tour operators' practices through a formal assessment with the established criteria and indicators in order to extend the existing knowledge on ecotourism business sector.

With the above research background, this study, therefore, has the objectives 1) to examine and compare the ecotourism practices of ecotourism tour operators in Phuket and Bali, and 2) to determine if their practices are in accordance with ecotourism principle by mainly using previous research's measurement from Sangpikul (2011). This study, therefore, is an extended research of Sangpikul (2011; 2014) and Kontogeorgopoulos (2003) by comparing ecotourism conduct of the four tour operators in Phuket and Bali in order to point out the quality and green practice through the empirical research. The contribution of the study is expected to yield the green tourism practices by using ecotour operators in two destinations as the case study. The results will disclose how the sustainable practices are conducted by concerning the environmental impact, tourist education, and local benefits; thereby leading to the quality green tourism business. Moreover, the comparative investigation of the actual tour practices of the ecotourism tour operators will add to the existing limited literature on green tourism business, particularly in the Thai context.

Literature Review

Overview of Green Tourism

Due to the enhanced awareness of the negative impact of tourism on the environment, efforts have been made to develop approaches for making tourism sustainable (Furqan, Mat Som, & Hussin, 2010). During the past two decades, we have seen a growing interest in the relationship between tourism development and environmental quality (Erdogan & Tosun, 2009). With this concern, there is an emergence of sustainable tourism development which later has been further transformed into other forms of sustainable tourism such as conservative tourism, ecotourism, and green tourism. However, green tourism seems to be less defined due to its various focuses and meanings (Furqan et al., 2010; Wong, Wan, & Qi, 2015). Because of its loose term and lack of well-defined meaning, green tourism may be generally used to indicate as the environmental friendly tourism or low-impact tourism. Thus, green tourism may be frequently labeled in other names such as low impact tourism, environmental tourism, and responsible tourism. Today, the green tourism concept is highly appealing to tourism enterprises and operators owing to increasing concern on the environmental issues (Wong et al., 2015). As the meaning of green tourism implies the sense of environmental friendly product, during the past decades, there have been an increasing number of related activities, projects and businesses involving in green tourism such as Green Leaf program (for accommodation) and Green Globe for travel business (Esparon, Gyuris, & Stoeckl, 2014; Wong et al., 2015). As the green tourism market is growing, there should be more research on this issue to contribute to the public knowledge.

Ecotourism Tour Operators: The Quality Green Tourism Business

In the tourism literature, quality tourism is often referred to the tourism activity that cares or concerns the quality of the environment/destination by reducing environmental impact (Font, 2002; Jarvis, Weeden, & Simcock, 2010). A good example of the quality business may be seen from the environmental tourism programs established from the leading tourism organizations (e.g. Green Globe, Green Leaf). These programs have been set up with the goals to certify the responsible tourism providers and their sustainable practices. In this regard, ecotourism is therefore argued as the quality tourism as well because its goal is relatively similar to those of the environmental tourism programs (see ecotourism definitions and its principles).

Research Framework (Construct) Development

According to the existing literature, there is limited research-based literature on the issues of criteria and indicators to investigate the ecotourism practice of the tour operators. This study, therefore, has employed the framework (construct) from prior research (Sangpikul, 2011) that has established the criteria and indicators to examine the qualification of being the ecotourism tour operators or the 6 E's Ecotourism Model for Tour Operators (EMTO) to be used for this study. A brief review on how the framework/construct (with criteria and indicators) has been established is presented as follows:

Analyzing ecotourism definitions and identifying the key elements of ecotourism

Given a wide range of ecotourism definition, it is important to find out its common elements as well as to identify the key elements of ecotourism in order to determine the boundary (or scope) of ecotourism. Table 1 presents the selected ecotourism definitions while Table 2 shows an example of identifying the key elements of ecotourism based on definitions. According to Table 1 & 2, the five key elements (criteria) of ecotourism are identified, namely, 1) nature attractions 2) education/learning 3) conservation 4) impact consideration, and 5) community development.

Table 1 Selected ecotourism definitions

Sources	Ecotourism definitions
Blamey (2001, p.18)	Ecotourism is nature-based, environmentally educated, and sustainable managed in terms of natural and cultural environment.
Weaver (2001, p.15)	Ecotourism is a form of tourism that fosters learning experiences and appreciation of the natural environment, or some components thereof, within its associated cultural context. It has the appearance of being environmentally and socio-culturally sustainable, preferably in a way that enhances the natural and cultural resource based of the destination and promotes the viability of the operation.
The International Ecotourism Society, USA (2015)	Ecotourism is responsible travel to natural areas that conserves the environment and improves the well-being of local people.

Table 2 Example of identifying the key element of ecotourism based on the definitions

Sources of definitions	Nature element	Education element	Conservation element	Impact element	Community element
Blamey (2001)	√	√	√	√	√
Weaver (2001)	√	√	√	-	√
The International Ecotourism Society (2015)	√	-	√	-	√

Analyzing the relationships between the key elements of ecotourism, ecotourism principles, and ecotourism's code of conduct

The aim of this part is to cross-check if the five key elements of ecotourism are in accordance with ecotourism principles (Table 3) and code of conduct (Table 4) as well as to understand their relationships. The analysis was done by using the parentheses indicating the relationship at the end of each principle.

Table 3 Analyzing the relationships between the five key elements of ecotourism and ecotourism principle

Source	Ecotourism principles
International Ecotourism Society (2009)	- Minimizing impact **(relates to impact element)** - Building environmental and cultural awareness and respect **(relates to learning & conservation element)** - Providing positive experiences for both visitors and hosts **(relates to natural, learning and community elements)** - Providing direct financial benefits for conservation **(relates to conservation element)** - Providing financial benefits and empowerment for local people **(relates to community element)**

Table 4 Analyzing the relationships between the five key elements of ecotourism and code of conduct

Source	Ecotourism code of conduct
Ecotourism Norway (2009)	- Norwegian ecotourism business is nature and culture based and has ecotourism as an underlying philosophy for all its business activities. It contributes actively to nature and culture conservation, is aware of its own effect on the environment and always practices a precautionary attitude. **(relates to nature, conservation, and impact elements)** - It is run as sustainable as possible, constantly balancing ecological, cultural, social and economic considerations. **(relates to nature, conservation, and community elements)** - It contributes to preserving listed buildings and has local adaptation, local architectural style and distinctiveness as a general goal in its choice of materials and solutions. **(relates to conservation element)** - It offers memorable experiences and creates meeting places that give employees and guests insight into local culture, community and environment. **(relates to corporate & community elements)*** - Employ tour guides well versed and respectful of local cultures and environments. **(relates to corporate element)***

According to the analysis in Table 3, it shows that the five elements of ecotourism are consistent to ecotourism principle because they are related to each other. Moreover, when analyzing the linkage between the code of conduct (Table 4), the analysis has identified one additional element that is associated with ecotourism tour operators and crucial for the success of ecotourism business. It is labeled as the 'corporate element' (the six element) which affects the management of the company in terms of providing ecotourism experience such as well-trained guides, tour planning and operations. In overall, through the analyses of ecotourism definitions, ecotourism principles and code of conduct, we are able to develop an ecotourism construct (Table 5) for investigating the green practices of tour operators. This construct is labeled as the 6 E's Ecotourism Model for Tour Operators (EMTO).

Table 5 Ecotourism construct and its operationalization for investigating ecotourism practices (green practices) of tour operators

Ecotourism construct (criteria and indicators)	Operationalization of ecotourism construct (how to measure)
1. Nature elements (Boo 1991; Buckley 1994; Fennell, 2003; Wight 1993,) 1.1 a visit to uncontaminated natural areas or protected areas 1.2 providing nature-based activities 1.3 maintaining low or non-consumptive activities 1.4 a visit to associated cultural attractions or local community located nearby ecotourism areas	1.1 Does the company provide a trip to visit uncontaminated natural areas or protected areas? **(use observation)** 1.2 Does the company provide any nature-based activities? **(use observation)** 1.3 Does the company maintain low or non-consumptive activities? **(use observation)** 1.4 Does the company provide a trip to visit cultural heritage or local community located nearby ecotourism areas? **(use observation)**
2. Education element (Boo 1991; Fennell, 2003; International Ecotourism Society, 2009) 2.1 providing travelers the opportunity to learn about the nature 2.2 providing travelers ecotourism interpretation (education activity) at ecotourism destinations 2.3 Encouraging natural appreciation, awareness or respect for the nature among travelers 2.4 promoting natural education/learning as well as natural appreciation, awareness or respect for the nature among local residents	2.1 Does the company provide information for tourists to learn about the nature, the areas visited or surrounding environment? **(use observation)** 2.2 Does the company provide educational activity for tourists to learn or understand the ecosystem, the nature or the environment? **(use observation)** 2.3 Does the company provide any information to encourage tourists to appreciate or respect the natural environment? **(use observation)** 2.4 Does the company provide education or knowledge for local residents regarding natural awareness or conservation? **(use interview)**

Table 5 (Continued)

Ecotourism construct (criteria and indicators)	Operationalization of ecotourism construct (how to measure)
3. Conservation element (Boo, 1991; Blamey, 2001; Fennell, 2003; International Ecotourism Society, 2009) 3.1 conservation of wildlife, plant or natural resources in terms of physical, financial or other assistances 3.2 collaborative efforts between business and community/state agency in natural conservation 3.3 maintenance or enhancement of ecosystems and environment 3.4 incorporation of preservation/conservation into management plans	3.1 Does the company have any activity/project to help protect or conserve wildlife, plants or natural resources in terms of physical, financial or other assistances? **(use interview)** 3.2 Does the company have any activity/project to do with local community or state agency in natural conservation? **(use interview)** 3.3 Does the company have any activity/project to maintain or enhance the ecosystem or environment of the areas visited? **(use interview)** 3.4 Does the company incorporate preservation/ conservation into management plans? **(use interview)**
4. Impact element (Blamey, 2001; Fennell, 2003; International Ecotourism Society, 2009) 4.1 complying the rules and regulations of protected areas 4.2 maintaining low or minimal personal impact to the environment and local community 4.3 avoid disturbing wildlife or wildlife habitats 4.4 proper waste management during the trips 4.5 area's carrying capacity consideration 4.6 small group consideration (e.g. less than 20 persons)	4.1 Does the company comply the rules/regulations of the areas visited? **(use observation)** 4.2 Does the company maintain low or reduce tourists' impact to the environment/local community? **(use observation)** 4.3 Does the company avoid disturbing wildlife or wildlife habitats? **(use observation)** 4.4 Does the company have a proper way to manage waste/garbage occurred during the trip? **(use observation)** 4.5 Does the company consider the area's carrying capacity? **(use interview)** 4.6 Does the company maintain a small group of travelers when visiting the destinations? **(use observation)**
5. Community element (Boo 1991; Blamey 2001; Hugo 1999) 5.1 local employment relating to business operations 5.2 local involvement in tour activities 5.3 local involvement in tour planning 5.4 purchase/use of local products and service 5.5 promoting local culture learning or appreciation among travelers 5.6 contribution in local education, environment or conservation	5.1 Does the company hire local people in relation to business operations? (use interview) 5.2 Does the company involve local people in any tour activities? (use observation) 5.3 Does the company involve local people in any tour planning? (use interview) 5.4 Does the company encourage local use or purchase of local products/services? (use observation) 5.5 Does the company provide any activity for travelers to learn or appreciate local culture? (use observation) 5.6 Does the company assist local community in terms of education, environment or conservation? (use interview)

Table 5 (Continued)

Ecotourism construct (criteria and indicators)	Operationalization of ecotourism construct (how to measure)
6. Corporate element (Hugo 1999; International Ecotourism Society, 2009) 6.1 setting company policies and/or objectives on sustainable tourism, ecotourism or responsible tourism 6.2 providing a code of conduct for tour activities 6.3 providing staff a training on ecotourism or related training	6.1 Does the company have a policy or statement to promote sustainable tourism, ecotourism or responsible tourism? **(use interview)** 6.2 Does the company provide staff the code of conduct for conducting the tours? **(use interview)** 6.3 Does the company provide employees a training on ecotourism or the environment? **(use interview)**

Source: Sangpikul (2011)

Methodologies

The target population of this study is the tour operators who claim or label their businesses or products as 'ecotourism' or 'eco-tour' through the marketing media (e.g. magazines, brochures, and Internet). This study used a purposive sampling to select 4 samples (tour operators) from previous study's referral on similar topic (see Kontogeorgopoulos, 2003). In Kontogeorgopoulos' study, the two original ecotour operators from Phuket and Bali were investigated. These selected samples are the tour operators with environmental awards from international tourism associations. It is expected that examining these companies may provide something to learn about their good practices. Therefore, this study used the same samples with Kontogeorgopoulos' study with a total of 4 companies being investigated. Phuket and Bali were chosen as areas of investigation as undertaken by Kontogeorgopoulos (2003). The two operators based in Phuket were labeled as A and B, and the other two companies in Bali were labeled as C and D. Data of company A and B were based on prior study (see Sangpikul, 2011) while the data of company C and D were collected in May 2014 as a part of the university's research project (see Sangpikul, 2014).

According to the nature of this study dealing with ecotourism practices (tour conducts), two research instruments (i.e. observation form and interview form) were developed on a base of the research construct from Table 5. Both observation and interview forms were reviewed by academics and industry practitioners to determine its appropriateness, validity and practical application. Corrections and modifications were made accordingly. For the observation method, researcher (author) asked tour operators (sales staff) to recommend an ecotour. Since each company offers 3-4 ecotourism programs, it is almost impossible to collect data from all recommended tours due to time and budget constraint. Having discussed this issue with tourism scholars, it could be acceptable to collect data (observe) two trips from each company for an exploratory research. Therefore, there were a total of eight tour programs to be observed. To participate in eight trips, the simple random sampling was used by drawing two trips from tour list of each company. During the surveys, researcher asked permission from tour operators to participate in the tour program. When joining the tours, the observation was undertaken at the beginning of

the tour program until the end. During each tour, the observation form was used to record tour operators' practices. The issues to be observed were mainly involved with nature element (where they went), education element (what they taught), impact element (what they concerned), and community element (what they did).

With regard to the interview method, the interviewees were recommended by company staff (salespersons). They were in the positions that involve with tour management or tour conduct of the company, for instance, general manager, operation manager and tour guides (2-3 interviewees from each company). The interviews were conducted at company's office by making an appointment, and ranged from 20 - 30 minutes each interview. A short note was made during each interview. In overall, there were a total of 10 interviewees, and most of them (60%) were tour guides due to flexible time availability. Before making an interview with each company, a formal letter from researcher's university (together with a business card) was given to the interviewees. To increase trustworthiness, all interviewees were informed about researcher's profile and university website (with relevant documents). Most interview questions were developed from the framework in Table 5, particularly on the issues of conservation and corporate elements. All interviewees were approached with the same questions, for example, "does the company have any conservation project in the area where tours are conducted?", "does the company have any code of conduct when taking tourists to visit the protected natural areas?", and "does the company provide tour guides with any training related to ecotourism/responsible tourism?". A content analysis (with descriptive approach) was used to analyze data from the observation on how the tour operators conducted their tours and to determine whether their practices corresponded to ecotourism concept (six ecotourism elements). The descriptive approach focuses on describing something being examined (i.e. situation, event or story). In this study it was used to describe (analyze) the way how the tour operators conducted their tours. Likewise, the data from the interviews were also content analyzed to describe how the tour operators' policy and operations were parallel to the ecotourism concept.

Findings

To facilitate the findings, only major results based on the observation and interview methods (what they did and lacked) are combined and presented together on an individual finding (each company) as shown in Table 6 to Table 9 while Table 10 summaries and compares the key findings of the four companies.

Company A

Table 6 Observation and interview results of company A

Criteria	Tour 1 (what it did and lacked)	Tour 2 (what it did and lacked)
1. Nature element (observation)	The company provided a day trip (travel by boat) to visit natural areas around Phang Nga bay national park by arranging canoes as a nature-based activity to enjoy the scenery as well as to learn the nature environment. Yet, tour 1 lacked a local visit and interaction with local people.	The second tour was a day trip visiting Phang Nga bay, and also an overnight trip staying at Yao Noi island. Most practices were similar to tour 1. But in the late afternoon, tour guides took tourists to visit an island and stay overnight with a local community.
2. Education element (observation and interview)	During the trip, it was observed that tour guides provided tourists with the knowledge and natural education during the journey by briefing an introduction of the areas visited, presenting a booklet on marine animals and plants. While canoeing, tour guides explained about the ecosystem of the areas. At certain points of interest, they stopped to explain more information. However, it was observed that little effort was done to encourage tourists to appreciate or respect the nature. Besides educating the tourists, based on the interview, the company also educates local residents to care and protect natural resources of their areas being visited, particularly at ecotourism destinations (e.g. Yao Yai island).	Most practices were similar to tour 1. However, it was observed that little emphasis was made on the importance/value of the areas visited and natural appreciation when compared to tour 1. During the trip, only a few stops, tour guides gave tourists a little information of the natural environment.
3. Conservation element (interview)	Based on the interview, the company has done several things in relation to the conservation, particularly, on the islands being visited (e.g. Yao Yai and Yao Noi islands). The company has encouraged local residents to care and protect the natural resources by not destroying them. In the meantime, the company has attempted to persuade local residents to plant beach forest and mangrove forest on the islands for natural conservation purpose. According to the interview, the company has also funded wildlife conservation project (i.e. monkeys and birds) on the islands. Furthermore, the staff revealed that the company has set up a big cleaning day annually to work with the local community.	This practice was the same as tour 1.

Table 6 (Continued)

Criteria	Tour 1 (what it did and lacked)	Tour 2 (what it did and lacked)
4. Impact element (observation)	During the observation, there were several procedures that the company attempted to reduce its impacts to the environment. For example, it was observed that the company always complied the rules and the regulations of the areas visited (e.g. national parks or protected areas). During the trip, tour guides advised tourists regarding proper behavior when visiting the natural areas such as what they could do and should not in order to reduce the impacts to the environment. During the surveys, the company limited the number of tourists (2 people) on a canoe to provide a personalized service, safety and reducing area impact. Food and drink (including any plastic item) were not allowed to be taken when canoeing to prevent garbage impact. It was observed that the garbage on board was properly collected.	Most practices were similar to tour 1.
5. Community element (observation and interview)	Based on the observation, there was no local visit in tour 1. However, according to the interview, the company argued that it supports local employment by recruiting local people from Phuket and Yao Noi/Yao Yai islands to work with it. Many of them are employed as tour guides, some are bus drivers, boat captains, boat assistants, and cooks. According to tour guides, when visiting the local village, tourists are encouraged to buy local products and services. In most overnight trips, tour guides will arrange the activities for tourists to expose to the local life and culture such as teaching local language, cooking and local performance. In some trips, the company arranges a volunteer group to visit the island to build or maintain school facilities (e.g. toilets, library, classrooms). However, the company reveals that most tours are organized by the company itself, there was no local involvement in tour planning.	According to the observation, there was a local visit associated with this tour, and it was observed that several activities were related to local community. When arriving at the island in the afternoon, tourists were given some free time to explore the village where they had chance to meet and interact with local people. Tourists were encouraged to buy or use local products and services. In this trip, tour guides arranged the activities for tourists to expose to the local life and culture such as Thai cooking and local performance. It was observed that, at night, tourists had a chance to watch and learn Thai boxing performed by local residents. Most tourists joined this activity with local residents.
6. Corporate element (interview)	Based on the interview, the company has a policy to promote sustainable/responsible tourism in Phuket and nearby areas where the tours operate. It also has a written code of conduct for tour activities. Furthermore, the company provides tour guide both professional and environmental trainings.	This practice was the same as tour 1.

Company B

Table 7 Observation and interview results of company B

Criteria	Tour 1 (what it did and lacked)	Tour 2 (what it did and lacked)
1. Nature element (observation)	The company provided a day trip (travel by bus) to visit a forestry area and an elephant camp near the national park in Surat Thani. There were some nature-based activities provided for tourists (i.e. canoeing and elephant riding). Yet, tour 1 lacked the actual local visit.	The company provided a day trip (travel by bus) to visit an elephant camp in Phuket. It was observed that there were only an elephant riding and local activities for tourists. However, tour 2 lacked the local visit as well.
2. Education element (observation and interview)	It was observed that there was a short introduction briefing tourists of the areas visited. Moreover, during the trip, there was no written document given to tourists to learn about the nature. No effort has been made to promote natural learning or appreciation among tourists. Based on the interview, no information was given regarding educating the local community.	Most practices were similar to tour 1 including what it did and lacked.
3. Conservation element (interview)	According to the interview, the company is currently running an elephant conservation project in Phuket and Surat Thani. It also sends the staff to participate in an annual event of cleaning tourist attractions in Phuket (piers, beaches, islands). However, the company still lacks the actual conservation at ecotourism destinations.	This practice was the same as tour 1.
4. Impact element (observation)	During the observation, the company implemented some impact consideration. For example, there was a short guidance advising tourists on proper behavior when visiting the natural area. Garbage was properly collected during the trip. There was a consideration of small groups while doing some activities (canoeing, elephant riding). However, it was observed that other relevant practices were rarely undertaken during the trip such as personal garbage and proper behavior in the area.	It was observed that most impact conservation was almost ignored on this tour. There was no guidance advising tourists on proper behavior when visiting the natural area as well as personal garbage and wildlife disturbance.
5. Community element (observation and interview)	During the trip, there was a visit at the elephant camp where there were souvenirs for sale. It was interviewed that most people at the camp were not local residents, they came from the northern region. According to the company, some locals are employed in relation to business operations. However, the actual community involvement or participation was not implemented.	Most practices were similar to tour 1 including the lack of actual community involvement.

Table 7 (Continued)

Criteria	Tour 1 (what it did and lacked)	Tour 2 (what it did and lacked)
6. Corporate element (interview)	According to the interview, the company has a policy to promote responsible tourism in Phuket and nearby provinces. It has a written code of conduct for tour activities. The company provides tour guides a professional training including the natural environment.	This practice was the same as tour 1.

Company C

Table 8 Observation and interview results of company C

Criteria	Tour 1 (what it did and lacked)	Tour 2 (what it did and lacked)
1. Nature element (observation)	The company provided a trip to visit a natural park in Bali. This was a good place to learn and enjoy the beauty of the true nature. There was a trekking activity during the trip. The trekking was arranged along the rainforest in the natural park with lots of flora and fauna.	This trip was an elephant riding at a local village through the tropical forest with lots of trees and plants. However, the area seemed to be a private property, and no other nature-based activity was provided.
2. Education element (observation and interview)	Tour guide gave an introduction of the natural park, and also explained about the environment, flora and fauna in the park. Tour guide reminded tourists to avoid disturbing wildlife. While trekking, there were some explanation from tour guide throughout the trip.	At the site, tour guide provided tourists with some information about the location, routing and elephants. Little education was provided during the trip.
3. Conservation element (interview)	The company has several projects to protect and conserve the wildlife by working with local organizations such as Bali Bird Park and Elephant Safari Park. Some of its tour programs have a visit to these places. The company also has a conservation campaigns to collect rubbish along the river and in villages where tours are operated.	This practice was the same as tour 1.
4. Impact element (observation)	The company pays attention to area's carrying capacity by controlling a small group when visiting a natural area. The company also informs tourists of what can do and should not do when visiting the protected areas.	There was no advice on tourists' behavior during the trip. Other issues were almost similar to tour 1.
5. Community element (observation and interview)	During the trip, there was no local visit. For employment, the company has a policy to hire local residents in several positions in the company. However, no local people are involved in tour planning.	There was no local visit in tour 2, and no any local involvement or participation as well.
6. Corporate element (interview)	The company has a policy to promote ecotourism and sustainable tourism in Bali. It has also set up a code of conduct for tour activities to reduce the impact. The company has a regular training for its guides including natural environment.	This practice was the same as tour 1.

Company D

Table 9 Observation and interview results of company D

Criteria	Tour 1 (what it did and lacked)	Tour 2 (what it did and lacked)
1. Nature element (observation)	The company provided a trip to visit a rural area in Bali by traveling pass through natural and cultural attractions. This trip used a bicycle as a low impact activity. **However,** the routing of the cycling was not fully regarded as ecotourism site.	The company provided a day trip to visit a natural park in Bali. This trip was a trekking in the natural area (conserved forest) for 2 hours. During the way back from the trip, there was a stop at a local village to buy foods, drinks, and local products. .
2.Education element (observation and interview)	Tour guide made brief information on the routing and the areas visited. Information was regularly provided when visiting major attractions including natural and cultural sites. More information was given on cultural aspect and local life of people.	When arriving at the natural park, tour guide took tourists to the visitor office to brief some information about the park. However, it was observed that there was little information about the park at the tourist office. During the trip, tour guide provided tourists with general information. Tour guide also encouraged tourists to learn about the nature. Nevertheless, an issue on proper tourist behavior in the park was quickly briefed.
3.Conservation element (interview)	The company has several conservation projects. For example, it works with local schools on recycling projects, and raises funds with Bali local zoo for wildlife conservation. **However**, these projects may not be directly relevant to the areas where its tours are operated. In relation to its operation, the company has a conservation campaign by collecting rubbish (with local residents) along the areas where tourists visit.	This practice was the same as tour 1.
4. Impact element (observation)	The company pays attention to area's carrying capacity by controlling a small group, particularly for the rafting activity.	During the trip, it was observed that there was a brief information advising tourists of what can do and should not when visiting natural areas, including personal garbage. But other practices were not implemented.
5.Community element (observation and interview)	There were local visits during the trip. Tour guides encouraged tourists to buy local products. For employment, the company has a policy to hire local residents in several positions. **However**, no local people are involved in tour planning.	During the way back from the trip, there was a stop at a local village to buy foods, drinks, and local products. However, tour guide paid less attention on local patronage. Other practices were the same as tour 1.
6.Corporate element (interview)	The company has a policy to promote ecotourism and sustainable tourism in Bali. **Yet,** information is not available through Internet and other media. The company has set up a code of conduct for tour activities to reduce the impact. The company has a training for its guides on natural environment.	This practice was the same as tour 1.

Table 10 Summary and comparison of key findings of company A, B, C, and D

Company	What it did on green practices (good practices)	What it lacked on green practices (needs improvement)
A	Nature-based activities with low impact *(nature element)*, local visit *(community element)*, providing knowledge and education *(education element)*, encouraging natural resources conservation *(conservation element),* impact consideration and small group size *(impact element)*, local employment/ supporting local learning and appreciation *(community element),* company's policy on ecotourism/ responsible tourism, staff training *(corporate element)*	Little focus on creating natural awareness and appreciation *(education element)* as well as lack of local involvement in tour planning and participation *(community element)*
B	Nature-based activities with low impact *(nature element),* partial local visit *(community element),* impact consideration *(impact element),* wildlife conservation *(conservation element),* local employment *(community element)*, company's policy on ecotourism/responsible tourism, staff training *(corporate element)*	Little focus on creating natural awareness and appreciation as well as little emphasis on promoting trip education *(education element)*, lack of providing actual local visit *(community element),* and no local involvement and participation *(community element)*
C	Nature-based activities with low impact *(nature element),* providing knowledge and education *(education element)*, wildlife conservation projects *(conservation element)*, impact consideration and small group size *(impact element),* local employment *(community element)*, company's policy on ecotourism/responsible tourism, staff training *(corporate element)*	Little focus on promoting natural awareness and appreciation *(education element),* less concern on local community and involvement *(community element)*
D	Nature-based activities with low impact *(nature element)*, providing knowledge and education *(education element)*, impact consideration and small group size *(impact element),* local employment and community visit *(community element)*, company's policy on ecotourism/ responsible tourism, staff training *(corporate element)*	Not relevant conservation project *(conservation element),* less concern on promoting natural awareness/ appreciation *(education element),* lack of local involvement in tour planning and participation *(community element)*

Recommendations

In order to facilitate the implementation of the ecotourism practices for the tour operators, and to make the recommendation more meaningful, it is suggested to propose the ecotourism practices through the stage (or process) of tour operations in terms of "before trip", "during trip", and "business management". These stages are the common procedures when delivering tours of the tour operators (Amstrong & Weiler, 2002; Patterson, 2002). In addition, the six elements of ecotourism will be implemented within these stages as shown in Table 11. It should be noted that the tour practices in Table 11 are proposed based on the literature review and the actual practices of the tour operators being examined in this study (what they did and lacked); thereby reflecting the economic, social and environmental dimensions of sustainable tourism business. In particular, these practices would not only help promote the green tourism business (like ecotourism tour operators) but they would also support the future development of ecotourism industry, particularly in the current global concern of the environmentally friendly products or green tourism

Table 11 The proposed tour conduct for ecotourism practices (ecotour)

Tour process	Tour conduct for ecotourism practices/green practices
Before trip	• Communicate company's policy and objective to customers and make them aware of their role in helping protecting the natural environment *(corporate element)* • Brief visitors on proper behavior before visiting natural areas *(education & impact element)* • Give clients appropriate verbal and/or written guidance with respect to the natural areas being visited *(education element)* • Enhance visitor understanding of natural environment and local cultures before arriving at the destination *(education element)*
During trip	• Create an awareness of natural heritage and value among tourists when visiting the natural areas *(nature & education elements)* • Provide low or non-impact activities in the natural area for nature appreciation *(nature & impact elements)* • Comply the existing rules and regulations of the areas visited to reduce unflavored impacts *(impact element)* • Educate tourists on the nature and its environment, and promote natural interpretation *(education element)* • Encourage tourists to respect the nature and local cultures *(education & community element)* • Consider the carrying capacity of the visited areas by implementing a small group conduct to reduce physical and environment impacts *(impact element)* • Manage waste or garbage occurring during the trip in an appropriate way *(impact element)* • Advise tourists regarding proper travel behaviors during the trips *(including what they can do and should not)* to reduce negative impacts on ecosystem, wildlife, flora, fauna, or habitat • Do not disturb wildlife or wildlife habitats *(impact & conservation elements)* • If visit a local community, promote local purchase and usage that benefit the locals, and if possible arrange the activity for tourists to learn and appreciate local culture or the way of life *(community element)* • Advise against purchasing specific crafts that are produced from threatened natural resources or endangered species *(conservation element)*
Business management	• Communicate company's policy and goal to staff and employees *(corporate element)* • Be a contributor to the conservation of the areas being visited or determine the conservation plan as a part of business ethics or social responsibility (conservation element) • Support education/training for guides and managers in relation to the nature and the environment *(e.g. wildlife, ecosystem, geology, botany, flora, and fauna) (corporate element)* • Promote or participate in the activities to maintain or enhance the ecosystem of the areas where the tour is conducted *(conservation element)* • Provide local employment in relation to business operations as well as contribute in local community, use local workforce, local products and services *(community element)*

To conclude, this study has disclosed and compared the ecotourism practices conducted by the four tour operators in Phuket and Bali. In spite of a small number of the samples being investigated (based on prior study's referral and research limitation), this study has revealed the actual ecotourism practices delivered by the tour operators in two destinations. According to the

findings, the tour operators in both destinations delivered both similar and different ecotourism practices. The similar practices, are, for example, natural visits, low-impact activities, small group size, waste management, and local employment. These findings indicate that there are the responsible tour operators attempting to deliver ecotourism practices. However, the differences, may involve little effort on educating tourists, environmental concern and supporting local community. According to the literature, these differences might result from owner's perspective, company's policy, ecotourism understanding/implementation, tour operation characteristics and staff training (Donohoe & Needham, 2008; Patterson, 2002). In addition, some operators may pay different concentration on different issues (tour practices). Some may focus on a particular practice while some may not. On the other hand, several scholars (Kontogeorgopoulos, 2004; Armstrong & Weiler, 2002) argue that these different tour practices may occur due to the goal of the company or sometimes owners as well (what they want to be). Some tour operators may just want to a general nature operator by offering ecotourism products whereas some may want to be a specialized operator such as eco-tour operator. Although, there are some similarities and differences among the tour operators, this study has shown that there are the actual responsible tour operators following the ecotourism principle in Phuket and Bali. This study has yielded the green tourism practices by using ecotourism tour operators in two destinations as the case study. The results have disclosed how the sustainable tour practices are conducted through the ecotourism practices and code of conducts. The practices of these four tour operators are the foundation leading to the quality green tourism business. Based on the findings, ecotour operator can be viewed as the quality tourism business because of its responsible practices to the environment, educating tourists, impact concern and local community benefits. In order to promote the ecotourism tour operators, it may involve government and the tourism industry in two destinations to make this issue at the national level regarding the development of sustainable tourism business like several developed countries such as Australia and USA (Ecotourism Australia, 2008; International Ecotourism Society, 2009).

Research Limitations

There are some limitations associated with this study. Firstly, due to the budget and time constraint, this study was conducted as a case study based on previous research's referral on ecotour operators' good practices. Such constraints may limit the number of the samples to be investigated. Thus, the number of the samples (tour operators) being investigated may be too small, and are not generalized to the overall ecotourism practices in Thailand and Indonesia. Future research may conduct on a larger scale of the sample size to get more in-depth information/ findings from the industry. Secondly, only two specific locations (Phuket and Bali) were explored. Consequently, the area of investigation may be limited, and not actually represents the overall picture/situation of ecotourism practices in two countries. Therefore, the ecotourism practices in other areas should be further explored. Finally, some other issues, for example, the practices for vehicle/transport, fuel or energy use are not examined in this study because they are not included in the research scope. Future researchers may objectively involve such issues in their examination.

Bibliography

Armstrong, K. & Weiler, B. (2002). Getting the message across: An analysis of messages delivered by tour operators in protected areas. *Journal of Ecotourism, 1*(2/3), 104-121.

Asasupakit, S. (1999). *An investigation of determining factors in the readiness criteria of eco-tour operators in upper northern Thailand* (Master thesis). Chiang Mai: Chiang Mai University.

Barber, N.A. (2012). Profiling the potential green hotel guests: Who are they and what do they want? *Journal of Hospitality & Tourism Research, 10*(3), 158-170.

Blamey, R.K. (2001). *Principles of ecotourism.* In D.B. Weaver (ed.) The Encyclopedia of Ecotourism. Oxford: CAB International.

Buckley, R. (1994). A framework for ecotourism. *Annals of Tourism Research, 21*(3), 661-669.

Buckley, R. (2009). *Ecotourism: Principles and practices.* Oxford, UK: CABI.

Boo, E. (1991). Planning for ecotourism. *Parks, 2*(3), 4-8.

Cheung, L. & Fok, L. (2014). Assessing the role of ecotourism training in changing participants' pro-environmental knowledge, attitude and behaviour. *Asia Pacific Journal of Tourism Research, 19*(6), 645-661.

Donohoe, H. & Needham, R. (2008). Internet-based ecotourism marketing: Evaluating Canadian sensitivity to ecotourism Tenets. *Journal of Ecotourism, 7*(1), 15-43.

Ecotourism Australia. (2008). *Ecotourism Australia.* Retrieved 15 August 2015, from http://www.ecotourism.org.au

Ecotourism Norway. (2009). *Ecotourism in Norway.* Retrieved 15 August 2015, from http://www.visitnorway.com/en/Stories/Theme/Ecotourism-Norway

Erdogan, N. & Tosun, C. Environmental performance of tourism accommodations in the protected areas: Case of Goreme Historical National Park. *International Journal of Hospitality Management. 28*(3), 406-414.

Esparon, M, Gyuris, E., & Stoeckl, N. (2014). Does ECO certification deliver benefits? *Journal of Sustainable Tourism, 22*(1), 1498-169.

Fennell, D. (2003). *Ecotourism: An introduction* (2nd ed.). London: Routledge.

Font, X. & Tribe, L. (2001). Promoting green tourism: the future of environmental awards. *International Journal of Tourism Research, (3),* 9-21.

Font, X. (2002). Environmental certification in tourism and hospitality: progress, process and prospects. *Tourism Management.* 23, 197-205.

Furqn, A., Mat Som, A., & Hussin, R. (2010). Promoting green tourism for future sustainability. *Theoretical and empirical researches in urban management, 8*(17), 64-74.

Goodwin, H. (1996). In pursuit of ecotourism. *Biodiversity and Conservation, 5*(3). 277-291.

Hong, W.C. (2009). Global competitiveness measurement for the tourism sector. *Current Issues in Tourism, 12*(2), 105-132.

International Ecotourism Society. (2009). *Ecotourism guidelines for nature tour operators.* Retrieved 15 August 2015, from http://www.bigvolcano.com.au/ercentre/codes.htm

Jarvis, N., Weeden, C., & Simcock, N. (2010). The benefits and challenges of sustainable tourism certification: A case study of the Green Tourism Business Scheme in the West of England. *Journal of Hospitality and Tourism Management,* 17, 83–93

Kasim, A. (2006). The need for business environmental and social responsibility in the tourism industry. *International Journal of Hospitality and Tourism Administration, 7*(1), 1-22.

Kontogeorgopoulos, N. (2003). Towards a Southeast Asian model of resort based 'mass ecotourism': Evidence from Phuket, Thailand and Bali, Indonesia. *ASEAN Journal on Hospitality and Tourism, 2*(1), 1-16.

Kontogeorgopoulos, N. (2004). Conventional tourism and ecotourism in Phuket, Thailand: Conflicting paradigms or symbiotic partners? *Journal of Ecotourism, 3*(2), 87-108.

Kutay, K. (1989). *The new ethic in adventure travel. The Environmental Journal, 1*(4), 30-36.

Martha, H. (2008). *Who owns paradise?* Washington, DC: Island Press

Matysek, K.A. and Kriwoken, L.K. (2003). The natural state: Nature-based tourism and ecotourism accreditation in Tasmania, Australia. Journal of Quality Assurance in *Hospitality and Tourism, 4*(1/2), 129-145.

Rangsit University. (2004). *The Reviews and the operational projects of national ecotourism policy 2005-2006.* Bangkok: Rangsit University.

Patterson, C. (2002). *The business of ecotourism.* Rhinelander, Wisconsin: Explorer's Guide Publishing.

Sangpikul, A. (2010). Marketing ecotourism through the Internet: A case of ecotourism business in Thailand. *International Journal of Hospitality and Tourism Administration, 11*(2), 65-79.

Sangpikul, A. (2011). Developing good practices for ecotourism tour operators. *Sasin Journal of Management, 17*(1), 53-86.

Sangpikul, A. (2014). Good practices of ecotourism tour operators for developing the standard of eco tours among ASEAN countries: Thailand, Malaysia, and Indonesia (research report). Bangkok: Dhurakij Pundit University.

Sangpikul, A. (2015). An investigation of ecotourism practices of tour operators in Thailand, Malaysia, and Indonesia. *Modern Management Journal, 13*(2), 153-172.

Srisuwan, S. (2004). *Attitude of tour operators in Bangkok toward ecotourism operation* (Master thesis). Bangkok: King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang.

Sirirak, P & Kurit, N. (2011). Factors influencing on tourists' ecotourism behavior in Phuket. *Srinakharinwirot Business Journal, 2*(1), 96-108.

The International Ecotourism Society. (2015). What is ecotourism? Retrieved 20 September 2015, from http://www.ecotourism.org/what-is-ecotourism

Tseng, C. & Kuo, Y. (2013). The Measurement of eco-components of service quality in Taiwan's international tourist hotels. *International Journal of Organizational Innovation, 5*(3), 247-260.

Weaver, D. (2001). *Ecotourism.* Milton: John Wiley & Sons Australia.

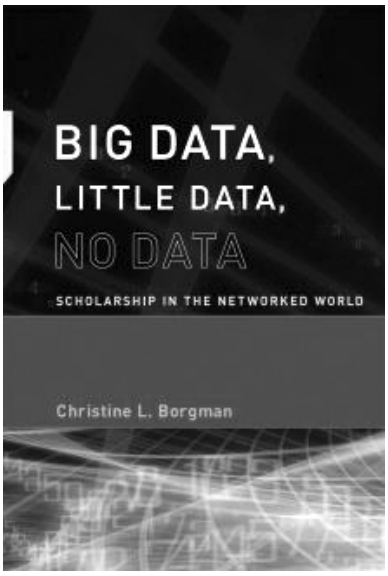
Wight, P. (1993). Ecotourism: ethics or eco-sell? *Journal of Travel Research, 31*(3), 3-9.

Wong, I, Wan, Y., & Qi, S. (2015). Green events, value perceptions, and the role of consumer involvement in festival design and performance. *Journal of Sustainable Tourism, 23*(2), 294-315.

World Tourism Organization (UNWTO). (2010). *Sustainable tourism development.* Retrieved 15 July 2015, from http://www.unwto.org/sdt

ชื่อหนังสือ:
"Big Data, Little Data, No Data: Scholarship in the Networked World"

ชื่อผู้เขียน: Christine L. Borgman
*ชื่อผู้แนะนำหนังสือ: อารีย์ ชื่นวัฒนา**
*Aree Cheunwattan**

ในสภาพแวดล้อมของโลกที่โยงใยกันเป็นเครือข่ายด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ล้ำสมัย ปริมาณข้อมูลได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในรูปวัสดุและดิจิทัล เทคโนโลยีช่วยให้การผลิตและเผยแพร่ข้อมูลเกิดขึ้นอย่างง่ายดายและรวดเร็ว ในอดีต ผู้ผลิตข้อมูลในบริษัทหนึ่งๆ ได้แก่ พนักงาน แต่ในปัจจุบัน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นพนักงาน ผู้บริหาร หุ้นส่วน หรือลูกค้า ล้วนเป็นผู้ผลิตข้อมูลทั้งสิ้น อุปกรณ์การสื่อสาร เช่น สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต สามารถผลิตและส่งข้อมูลทั้งที่เป็นข้อความ ภาพ เสียง และมัลติมีเดียได้ในทันทีโดยเชื่อมโยงเข้ากับเวลาและสถานที่ ข้อมูลจำนวนมากมายมหาศาล (Big Data) นี้ ทำให้เกิดประเด็นสำคัญว่าเราจะจัดการและนำมันมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างไร เพราะโดยแนวคิดแล้ว Big Data ไม่ได้หมายถึงข้อมูลจำนวนมากหรือขนาดใหญ่ (Data Volume) เท่านั้น แต่หมายถึงความเร็วในการจัดกระทำกับข้อมูล (Data Velocity) และความหลากหลายของข้อมูล (Data Variety) ด้วย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
* Assistant Professor, Director, Library and Information Center, Dhurakij Pundit University
* Email: aree.che@dpu.ac.th

Big data เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างสูง ดังที่ปรากฏบนปกวารสารชั้นนำ เช่น Science, Nature, The Economist, Wired Magazine รวมทั้งหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ The Wall Street Journal และ The New York Times กระแสความนิยม Big Data แพร่หลายไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการธุรกิจ แม้จะเป็นที่ยอมรับกันว่า Big Data มีคุณค่าอย่างยิ่ง การสกัดข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลเกิดขึ้นในสาขาวิชาต่างๆ ทำให้นักวิจัยและคนในอาชีพต่างๆ สามารถทำงานร่วมกันในโครงการที่มีขนาดใหญ่และขอบเขตกว้างขวางอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน สามารถตั้งคำถามใหม่ๆ วิเคราะห์แนวโน้มใหม่ตลอดจนบันทึกปรากฏการณ์ต่างๆ ในลักษณะที่ไม่เคยทำได้ในอดีต แต่ Christine Borgman ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ให้ข้อคิดว่ากระแสนิยม Big Data แบบเกินจริงอาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่บิดเบือนได้

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับการวิจัย Borgman ชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่แยกแยะระหว่าง Big Data กับ Little Data คือคุณภาพของข้อมูล การได้รับข้อมูลที่ดี ถูกต้อง เหมาะสมย่อมดีกว่าข้อมูลจำนวนมากเพียงอย่างเดียว Little Data จึงอาจมีคุณค่าไม่น้อยไปกว่า Big Data และในหลายๆ กรณี การไม่มีข้อมูล (No Data) ก็เป็นปัญหาในการทำวิจัย เนื่องจากไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถค้นหาหรือเข้าถึงข้อมูลนั้นๆ ได้ ยิ่งไปกว่านั้น การแบ่งปันข้อมูล (Data Sharing) ยังไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากมีแรงจูงใจต่ำในวงวิชาการ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลในต่างสาขาวิชามีความแตกต่างกัน เช่น ในบางสาขาการไม่อนุญาตให้ผู้อื่นใช้ข้อมูลถือเป็นการประพฤติผิด ในขณะที่สาขาอื่นๆ กลับถือว่าการอนุญาตเป็นสิ่งผิด หรือข้อมูลบางส่วนอาจเผยแพร่เป็นสาธารณสมบัติ ในขณะที่บางส่วนอาจต้องจำหน่าย เป็นต้น

Borgman เน้นว่าข้อมูลจะเกิดคุณค่าต่อเมื่อมีการใช้ประโยชน์ และจะมีความหมายก็ต่อเมื่อดำรงอยู่ในโครงสร้างพื้นฐานของความรู้ (Knowledge Infrastructure) ซึ่งได้แก่ เครือข่ายที่ประกอบด้วย คน เครื่องมือ และสถาบัน ที่ร่วมกันผลิต แบ่งปัน และเก็บรักษาความรู้เกี่ยวกับมนุษย์และโลก เครือข่ายดังกล่าวรวมถึงเทคโนโลยี กิจกรรมทางปัญญา การเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน และกลไกที่ช่วยให้เข้าถึงบุคคลผู้เชี่ยวชาญและสารสนเทศที่เก็บรวบรวมไว้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของความรู้ที่แข็งแกร่งจะช่วยให้นักวิจัยและนักวิชาการสามารถค้นพบ เข้าถึง รวบรวม แบ่งปัน วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของความรู้มีค่าใช้จ่ายสูง แต่ Borgman มีความเห็นว่าสาขาวิชาต่างๆ จำเป็นต้องลงทุนให้เพื่อเกิดโครงสร้างที่แข็งแกร่ง โดยร่วมมือกันระหว่างชุมชนนักวิจัย ผู้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ปัญหาท้าทายก็คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ มักมีความเห็นไม่ตรงกันว่าข้อมูลชนิดใด ในโดเมนความรู้ใดที่ควรค่าแก่การลงทุน และข้อมูลนี้จะมีคุณค่าแก่ใคร ใครจะเต็มใจลงทุนเพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ ตราบใดที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่สามารถตกลงกันได้ว่าจะเก็บรักษาข้อมูลใด เพื่อเหตุผลใด และไม่พร้อมที่จะลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของความรู้ที่จะช่วยให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลแบบยั่งยืน ไม่ว่า Big Data หรือ Little Data ก็อาจแปรสภาพเป็น No Data ไปในที่สุด

Big Data, Little Data, No Data: Scholarship in the Networked World แบ่งออกเป็น 3 ตอน รวม 10 บท ดังนี้

ตอนที่ 1 Data and Scholarship นำเสนอภาพรวมของข้อมูลกับการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย 4 บท ในบทที่ 1 Provocations ผู้เขียนได้ตั้งประเด็นที่กระตุ้นให้เกิดบทสนทนาหรือข้อโต้แย้ง 6 ประเด็น บทที่ 2 What are Data? กล่าวถึงความหมายและแนวคิดอันหลากหลายของ ข้อมูล รวมทั้งความหมายที่แตกต่างกันของข้อมูลในสาขาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ บทที่ 3 Data Scholarship อธิบายถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างข้อมูลกับการศึกษาวิจัย ซึ่งดำรงอยู่ในโครงสร้างพื้นฐานทางความรู้ บทที่ 4 Data Diversity กล่าวถึงความหลากหลายของข้อมูล วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลที่ต่างกันของการศึกษาวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ กลไกการจัดการข้อมูล เช่น เมตะดาตา การจัดหมวดหมู่เพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนและเข้าถึงข้อมูล คุณค่าของข้อมูล สิทธิ์ในการครอบครองข้อมูล และประเด็นจริยธรรมเกี่ยวกับข้อมูล

ตอนที่ 2 Case Studies in Data Scholarship นำเสนอกรณีศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลกับการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย 3 บท บทที่ 5 Data Scholarship in the Sciences กรณีศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ บทที่ 6 Data Scholarship in the Social Sciences กรณีศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์ บทที่ 7 Data Scholarship in the Humanities กรณีศึกษาในสาขามนุษยศาสตร์ ในแต่ละบท ผู้เขียนนำเสนอกรณีศึกษา 2 กรณี ในเชิงเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ของข้อมูลกับการวิจัยของศาสตร์ 2 แขนงที่อยู่ในสาขาเดียวกัน ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ เปรียบเทียบแขนงดาราศาสตร์ซึ่งอาศัย Big data โดยเฉพาะข้อมูลในรูปดิจิทัล และเป็นข้อมูลระดับสากลในการวิจัย กับแขนงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเครือข่ายเซนเซอร์ ซึ่งอาศัยข้อมูลจำนวนน้อยและเป็นข้อมูลระดับท้องถิ่น กรณีศึกษาเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลและการวิจัย

ตอนที่ 3 Data Policy and Practice นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายและการปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลที่แสดงให้เห็นปัญหาอันสลับซับซ้อนของข้อมูลกับการวิจัย ประกอบด้วย 3 บท บทที่ 8 Releasing, Sharing, and Reusing Data อธิบายถึงการอนุญาตให้ใช้ข้อมูล การแบ่งปันข้อมูล และการนำข้อมูลเดิมมาใช้ซ้ำ บทที่ 9 Credit, Attribution, and Discovery นำเสนอประเด็นการอ้างอิงเมื่อมีการใช้ข้อมูล การให้เครดิตแก่เจ้าของข้อมูลอย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะการอ้างอิงนั้น นอกจากจะเป็นการให้เครดิตแก่เจ้าของข้อมูลแล้วยังช่วยให้ข้อมูลนั้นถูกค้นพบและนำมาใช้ประโยชน์ซ้ำ บทที่ 10 What to Keep and Why? อภิปรายประเด็นการตัดสินใจเรื่องการเก็บรักษาข้อมูล เนื่องด้วยข้อมูลเกิดขึ้นมากเกินกว่าเครื่องมือที่มีอยู่จะเก็บได้หมด และการเก็บรักษาข้อมูลมีค่าใช้จ่ายสูง นักวิชาการในแต่ละสาขาจึงต้องเลือกสรรว่าจะเก็บอะไร ด้วยเหตุผลใด จะเก็บอย่างไร เป็นเวลานานเท่าใด นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประเด็นสิทธิ ความรับผิดชอบ บทบาท และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการวิจัย

Big Data, Little Data, No Data: Scholarship in the Networked World เป็นผลงานของศาสตราจารย์ที่ได้รับความนับถือยกย่องในวงการสารสนเทศศึกษา และการสื่อสารทางวิชาการ (Scholarly Communication) นอกจากจะเหมาะสำหรับนักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษาทุกสาขาวิชาแล้ว หนังสือเล่มนี้ ยังเสนอประเด็นต่างๆ ที่ชวนคิด ชวนอภิปรายสำหรับนักวิทยาศาสตร์ข้อมูล นักสารสนเทศ นักคอมพิวเตอร์ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย หน่วยงานผู้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และสำนักพิมพ์

แนวทางการจัดเตรียมต้นฉบับบทความ (Manuscript) สำหรับขอตีพิมพ์ในวารสารสุทธิปริทัศน์

<u>วัตถุประสงค์การจัดพิมพ์</u>

วารสารสุทธิปริทัศน์เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ซึ่งตีพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

วารสารสุทธิปริทัศน์มีนโยบายการจัดพิมพ์ราย 3 เดือน ปีละ 4 ฉบับ ประจำเดือน ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม ฉบับที่ 2 เมษายน- มิถุนายน ฉบับที่ 3 กรกฎาคม- กันยายน และ ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม ของทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการในศาสตร์สาขาต่างๆ
2. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของวารสารวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอผลการค้นคว้าและวิจัย
4. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์และนักวิชาการได้เผยแพร่ผลงาน
5. เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง

<u>นโยบายการจัดพิมพ์</u>

- วารสารสุทธิปริทัศน์มุ่งเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยที่มีคุณภาพในสาขาวิชาต่างๆ อาทิเช่น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยวและโรงแรม กฎหมาย ภาษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการศึกษา และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
- บทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ส่งมาขอตีพิมพ์จะต้องไม่อยู่ในระหว่างการขอตีพิมพ์หรือเคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนในวารสารอื่นๆ
- บทความวิชาการ มุ่งเน้นบทความที่เสนอแนวความคิดหรือทฤษฎีใหม่หรือบทความที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจหรือกระตุ้นการวิจัยต่อเนื่องในหัวข้อวิชาการที่สำคัญต่างๆ
- บทความวิจัย มุ่งเน้นงานวิจัยที่ช่วยทดสอบทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่ช่วยขยายความในแง่มุมสำคัญต่างๆ ของทฤษฎีเหล่านั้นเพื่อทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ หรือสามารถนำไปทำวิจัยต่อเนื่องได้
- วารสารยินดีตีพิมพ์งานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยหรือวิธีทดลองทดสอบในหลากหลายรูปแบบที่ช่วยสร้างองค์ความรู้ที่สำคัญหรือที่มีผลกระทบต่อสังคมวิชาการในวงกว้าง

<u>กระบวนการคัดเลือกบทความ ค่าธรรมเนียม การเตรียมต้นฉบับ และสิทธิของผู้เขียน</u>

วารสารสุทธิปริทัศน์จัดให้มีกระบวนการในการคัดเลือกบทความที่มีคุณภาพตามวิธี Double–Blinded Peer Review Process ซึ่งมีกระบวนการดังต่อไปนี้

- บทความที่ส่งเข้ามาจะผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และถูกส่งไปยังผู้ชำนาญการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ในสาขาวิชานั้นๆ เพื่อเป็นผู้อ่านประเมินบทความ (Peer Review) อย่างน้อย 2 คน
- ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านประเมินบทความ จะเป็นผู้ให้ความเห็นและข้อแนะนำว่าบทความนั้นๆ จะได้รับการยอมรับโดยไม่มีเงื่อนไข หรือ ยอมรับโดยมีเงื่อนไขให้แก้ไข ซึ่งผู้เขียนจะต้องส่งบทความอีกครั้งและต้องทำการแก้ไขให้เสร็จภายใน10-15 วัน หลังจากได้รับผลการประเมิน
- ในกรณีบทความได้รับการแก้ไขแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความจะต้องพิจารณาอีกครั้งหนึ่งว่า บทความที่แก้ไขแล้วดังกล่าวเป็นที่ยอมรับเพื่อการตีพิมพ์ได้
- บทความสามารถจัดทำเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น **และผ่านการตรวจข้อผิดพลาดในข้อความและการพิมพ์**
- ในกรณีที่เป็นภาษาอังกฤษ **บทความดังกล่าวต้องผ่านการตรวจการใช้ไวยากรณ์อย่างถูกต้องมาแล้ว**
- กรณีบทความเคยนำเสนอในการประชุมวิชาการ หรือพิมพ์เผยแพร่ในภาษาอื่น ๆ ต้องมีการแจ้งไว้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะ**ปฏิเสธการตีพิมพ์หากค้นพบว่าบทความได้รับการตีพิมพ์ในวารสารอื่นมาก่อนแล้ว หรือเป็นการคัดลอกมาจากแหล่งอื่น** โดยกองบรรณาธิการจะตรวจสอบการคัดลอกด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

- บทความทุกชิ้นจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณา และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปฏิเสธไม่รับบทความหรือผลงาน ไม่ว่าจะเป็นบทความรับเชิญหรือในกรณีอื่น
- ทุกบทความที่ได้ผ่านการคัดเลือกเพื่อพิมพ์เผยแพร่จะถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวารสารสุทธิปริทัศน์
- กองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เขียนทราบภายในระยะเวลา 3 สัปดาห์ หากได้รับผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ
- กองบรรณาธิการไม่รับผิดชอบข้อผิดพลาดในบทความ ที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้เขียน
- ในการจัดทำบทความผู้เขียนจะต้องจัดทำบทความในรูปแบบที่ทางวารสารสุทธิปริทัศน์กำหนดไว้ โดยสามารถดาวน์โหลดรูปแบบและส่งบทความผ่านระบบ Online Submission ได้ทางเว็บไซต์ของวารสาร http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal กรณีระบบ Online Submission มีปัญหา ส่งบทความต้นฉบับจำนวน 1 ชุด และบันทึกลงแผ่น CD 1 ชุด ส่งมาที่ **กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (ศูนย์บริการวิจัย) 110/1-4 ถ.ประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์ 02-9547300 ต่อ 445 หรือ128,528,892 Email: dpujournal@dpu.ac.th**
- ถ้าบรรณาธิการรับบทความไว้พิจารณา ทางกองการจัดการวารสารจะแจ้งผลไปที่อีเมล์ ของผู้เขียนเพื่อ ชำระเงินเป็น**ค่าจัดการลงบทความในอัตรา 3,000 บาท ต่อ 1 บทความ**
- เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนสามารถ Download วารสารฉบับที่บทความนั้นตีพิมพ์ได้จากเว็บไซต์ของวารสาร http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal

รูปแบบการพิมพ์บทความ

บทความต้นฉบับจะต้องจัดทำส่งมาในรูปแบบดังต่อไปนี้

- **ขนาดกระดาษ** จัดพิมพ์ลงโปรแกรม Microsoft Word กระดาษขนาด A4
- **ขอบกระดาษ** เว้นระยะขอบ 1 นิ้ว ทุกด้าน
- **การตั้งค่าระยะบรรทัดให้ใช้ค่าตามปกติ คือ** 1 เท่า หรือ 1 Single
- **จำนวนหน้า ไม่เกิน 12 หน้า เท่านั้น** ขนาดกระดาษ A4 (รวม ชื่อเรื่อง รูปและตารางที่เกี่ยวข้อง บรรณานุกรม และภาคผนวก) **หากเกินกว่านั้น ผู้เขียนต้องชำระค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม สำหรับหน้าที่เกิน หน้าละ 300 บาท**
- **ใส่เลขหน้า** กำหนดมุมบนขวา ขนาด 14 point ทุกหน้า
- **ตัวอักษร** Browallia New ตามที่กำหนดดังนี้

ชื่อเรื่อง (Title)

- ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 18 point กำหนดชิดซ้าย ตัวหนา
- ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ทุกตัว
- ควรให้มีความกระชับให้มากที่สุด

ชื่อ-ที่อยู่และประวัติผู้เขียน (ทุกคน)

- ชื่อ-ที่อยู่และประวัติผู้เขียน ภาษาไทย–อังกฤษ ขนาด 14 point กำหนดชิดซ้ายทั้งหมด ประกอบด้วยชื่อผู้เขียน ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่สังกัด ชื่อสถาบัน และที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ทางไปรษณีย์ เบอร์โทรศัพท์ ทั้งเบอร์โทรศัพท์มือถือ และที่ทำงาน e-mail พร้อมประวัติผู้เขียนโดยย่อ

บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- ชื่อ "บทคัดย่อ" และ "Abstract" ขนาด 16 point กำหนดกึ่งกลาง ตัวหนา เว้น 1 บรรทัด
- Text บทคัดย่อภาษาไทย–อังกฤษ ขนาด 14 point
- ย่อหน้า 0.5 นิ้ว
- ความยาวไม่เกิน 1 หน้า ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษอยู่ในหน้าเดียวกัน เนื้อหาในบทคัดย่อควรระบุวัตถุประสงค์โดยย่อ ผลการวิจัยและบทสรุปโดยย่อ

คำสำคัญ (Keywords)

- พิมพ์ต่อจากส่วนบทคัดย่อ และอยู่ในหน้าเดียวกันกับบทคัดย่อ ทั้งภาษาไทย–อังกฤษ ขนาด 14 point
- ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถานและเป็นคำหลักที่ใช้ในการอ้างอิง ค้นหา ไม่เกิน 10 คำ

เนื้อหา (Body) ประกอบด้วย

- ขนาด 14 point พร้อมเลขหน้ากำหนดมุมบนด้านขวา
- ย่อหน้า 0.5 นิ้ว
- บทนำ
- วัตถุประสงค์(การวิจัย)
- แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (หากเป็นบทความวิจัยควรมีการนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย)
- วิธีการดำเนินการวิจัย (หากเป็นบทความวิจัย)
- ผลการวิจัย และอภิปรายผล
- บทสรุปและข้อเสนอแนะ
- บรรณานุกรม **(ใช้รูปแบบ APA Style และผ่านการตรวจข้อผิดพลาดในข้อความและจากการพิมพ์)**

• **การแสดงภาพและรูปภาพ (Figure)** ให้พิมพ์คำว่า "ภาพที่..." ตามด้วยลำดับที่ของภาพ 1, 2, 3... ไว้ด้านล่างของภาพหรือรูปนั้นพร้อมคำอธิบาย โดยให้ใช้สีขาว-ดำเท่านั้น หรือ ภาพสีต้องพิมพ์สีและมีขนาดที่สามารถอ่านได้ชัดเจนและสื่อความหมายได้ โดย**ผู้เขียนต้องชำระ**ค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมหน้าละ 500 บาท

• **การพิมพ์ตาราง (Table)** ให้พิมพ์คำว่า "ตารางที่.." ตามด้วยลำดับที่ของตาราง 1, 2, 3... ไว้ด้านบนของตาราง และมีคำอธิบาย

• **การเขียนบรรณานุกรม (Bibliography) ใช้รูปแบบ APA Style**

(อ่านรายละเอียดได้จากเว็บไซต์ของวารสาร http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal)

DPU
DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY
PROGRESSIVE UNIVERSITY

กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

วันที่ 9 ธันวาคม 2557

เรื่อง การเก็บค่าสมาชิกวารสารสุทธิปริทัศน์และค่าลงบทความ
เรียน ท่านสมาชิกวารสารสุทธิปริทัศน์ทุกท่าน

เนื่องจากวารสารสุทธิปริทัศน์ได้มีการปรับปรุงระบบการผลิตและขั้นตอนการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หลังจากได้รับการพิจารณาเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre :TCI Centre) ซึ่งส่งผลต่อการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพของวารสารในระยะยาว ทางคณะกรรมการวารสารสุทธิปริทัศน์จึงต้องเรียนให้สมาชิกทุกท่านทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของค่าสมาชิกและ การจ่ายค่าลงบทความสำหรับผู้ส่งบทความลงในวารสารฯ โดยจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่ฉบับที่ 89 (เดือนมกราคม - มีนาคม 2558) เป็นต้นไป ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. ขอเก็บค่าสมาชิกวารสารฯในอัตราเล่มละ 550 บาท รวมค่าจัดส่ง สำหรับสมาชิกรายปี (รวมค่าจัดส่ง) จะเก็บค่าสมาชิก ดังนี้

   - 1 ปี จำนวน 4 ฉบับ เป็นเงิน 2,200 บาท
   - 2 ปี จำนวน 8 ฉบับ เป็นเงิน 4,000 บาท
   - 3 ปี จำนวน 12 ฉบับ เป็นเงิน 6,600 บาท

   หมายเหตุ สำหรับท่านสมาชิกที่ยังไม่หมดอายุการเป็นสมาชิกวารสารฯ ทางกองบรรณาธิการฯ จะจัดส่งวารสารฯ ตามจำนวนเล่มของระยะเวลาที่เหลืออยู่ของท่าน หากท่านประสงค์จะเป็นสมาชิกใหม่สามารถสมัครได้ในอัตราใหม่ตามที่เสนอไว้ข้างต้น
2. สำหรับผู้ส่งบทความลงในวารสารสุทธิปริทัศน์ ตั้งแต่ฉบับเดือนมกราคม 2558 เป็นต้นไป จะต้องจ่ายเป็นค่าลงบทความในอัตรา 3,000 บาทต่อเรื่อง (1 บทความวิชาการ/บทความวิจัย)

ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ ต้องกราบขอบคุณสมาชิกและผู้ส่งบทความทุกท่านที่ไว้วางใจ และส่งบทความมายังกองบรรณาธิการฯ ได้พิจารณา อย่างไรก็ดี หากมีข้อสงสัยประการใด ท่านสามารถติดต่อทางอีเมล์ได้ที่ dpujournal@dpu.ac.th หรือ ทางโทรศัพท์ที่เบอร์ 02-954-7300 ต่อ 445,528,128 หรือ 892 หรือทางไปรษณีย์ส่งที่ กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (ศูนย์บริการวิจัย อาคาร 6 ชั้น 17) เลขที่ 110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ กัญจนพงศ์)
บรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์

โทร.02-9547300 ต่อ 445 หรือ 892
โทรสาร 02-580-0064

DPU
DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY
PROGRESSIVE UNIVERSITY

ใบสมัครสมาชิกวารสารสุทธิปริทัศน์และใบสั่งซื้อ

ชื่อ-นามสกุล.....

สถานที่จัดส่งวารสาร.....

เลขที่.....หมู่ที่..... ตรอก/ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

สถานที่ติดต่อ.....

.....

โทรศัพท์(มือถือ).....**โทรศัพท์(บ้าน/ที่ทำงาน)**.....

Email : .....

กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ ☞ ฉบับที่ 1 ม.ค.-มี.ค. ฉบับที่ 2 เม.ย.- มิ.ย.
ฉบับที่ 3 ก.ค.-ก.ย. ฉบับที่ 4 ต.ค.-ธ.ค.

ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกวารสาร"สุทธิปริทัศน์" ☐ 1 ปี ☐ 2 ปี ☐ 3 ปี

☐ **สถานภาพสมาชิก** ○ **สมาชิกใหม่** เริ่มเป็นสมาชิกตั้งแต่ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ถึงปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

○ **สมาชิกเก่า** ต่ออายุสมาชิกตั้งแต่ ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ถึงปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อัตราค่าสมาชิก ฉบับละ 550 (รวมค่าจัดส่ง)

○ 1 ปี จำนวน 4 ฉบับ เป็นเงิน 2,200 บาท
○ 2 ปี จำนวน 8 ฉบับ เป็นเงิน 4,400 บาท
○ 3 ปี จำนวน 12 ฉบับ เป็นเงิน 6,600 บาท

☐ **สั่งซื้อเป็นรายฉบับ** ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ. .....จำนวน.....ฉบับ
ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ. .....จำนวน.....ฉบับ
ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ. .....จำนวน.....ฉบับ
ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ. .....จำนวน.....ฉบับ

รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน..... บาท (ตัวอักษร) .....บาท

ออกใบเสร็จในนาม.....

วิธีชำระเงินค่า ○ ธนาณัติสั่งจ่าย "**มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์**" (ปทจ.หลักสี่)

สมัครสมาชิกโดย ○ โอนเงิน ธนาคารไทยพาณิชย์ เลขที่บัญชี **152-206333-6** ชื่อบัญชี"มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์" สาขามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ประเภทออมทรัพย์

○ แคชเชียร์เช็ค สั่งจ่ายในนาม"มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์"**เลขที่บัญชี 152-206333-6**

ส่งหลักฐานการโอนเงิน จ่าหน้าซองจดหมายถึง บรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (ศูนย์บริการวิจัย) เลขที่ 110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ จ.กรุงเทพฯ 10210 (ระบุสมัครสมาชิก/ต่ออายุ/สั่งซื้อรายฉบับ)
หรือส่งแฟกซ์/E-mail 02 580-0064 , dpujournal@dpu.ac.th (ระบุสมัครสมาชิก/ต่ออายุ/สั่งซื้อรายฉบับ ในใบPay in)

โทร. 02-9547300 ต่อ 445,528,128
Email :dpujournal@dpu.ac.th

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
( )
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

PROGRESS IN YOUR CAREER
AT THE PROGRESSIVE UNIVERSITY
สร้างอนาคตก้าวไกลกับมหาวิทยาลัยคิดก้าวหน้า

ประกาศนียบัตรบัณฑิต
- สาขาวิชาชีพครู

มหาบัณฑิต

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
- สาขาบริหารธุรกิจ
- สาขาธุรกิจอาเซียน

บัญชีมหาบัณฑิต

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
- สาขาการจัดการการศึกษา
- สาขาหลักสูตรและการสอน

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
- สาขาการจัดการการท่องเที่ยว

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
- สาขาวิทยาการชะลอวัยและฟื้นฟูสุขภาพ
- สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ
- สาขาวิศวกรรมเว็บและการพัฒนาแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์พกพา
- สาขาเศรษฐกิจดิจิตอล

วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
- สาขาการจัดการทางวิศวกรรม
- สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม
- สาขาวิศวกรรมข้อมูลขนาดใหญ่

ดุษฎีบัณฑิต

บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต

นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต

นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
- สาขาการจัดการการศึกษา
- สาขาหลักสูตรและการสอน

วิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต
- สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
- สาขาการบัญชี
- สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ
- สาขาการจัดการทางวิศวกรรม

กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (ศูนย์บริการวิจัย อาคาร 6 ชั้น 17)
110/1-4 ถนนประชาชื่น อาคาร 6 ชั้น 17 หลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
โทรศัพท์: 0 2954-7300 ต่อ 445,528,892
โทรสาร: 0 2580-0064 อีเมล์: dpujournal@dpu.ac.th

ISO 9001:2008 CERTIFIED
มหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานสากล ISO 9001 : 2008 ทั้งระบบ ทุกคณะวิชา และทุกหน่วยงาน